Bundel - Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën van 12 oktober 2023

1 Opening

2 Vaststellen van de agenda van 12 oktober 2023

3 Vaststellen van ingekomen agenderingen (Procedure)
Deze punten worden alleen procedureel behandeld. De leden van de commissie bespreken of, op welke wijze en voor hoe lang zij deze raadsvoorstellen en onderwerpen willen bespreken. Na vaststelling van dit behandeladvies, wordt het stuk voor een volgende vergadering geagendeerd.
- Agenderingen commissie VBF 12102023PROCEDUREEL
- Behandelvoorraad 12102023 Commissie Veiligheid Bestuur en Financiën

3.1 Raadsvoorstel Zienswijze 2e begrotingswijziging 2023 BghU
- Raadsvoorstel Zienswijze 2e begrotingswijziging 2023 BghU
- Zienswijzebrief 2e begrotingswijziging 2023
- Aanbiedingsbrief 2e begrotingswijziging 2023 aan gemeente Utrecht -

3.2 Tweede begrotingswijziging 2023
- Raadsvoorstel Tweede Begrotigingswijziging 2023
- Tweede Begrotingswijziging 2023

3.3 Raadsvoorstel Gedragscode 2023

3.4 Initiatiefvoorstel Voortgang vermogensgrens kwijtschelding gemeentelijke belasting
- Beknopte tijdlijn vermogensgrens kwijtschelden gemeentelijke belastingen 2016 - 2023

3.5 Vertragingen inning lokale belastingen

3.6 Agenderingen ter plaatse op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven
Ter kennisname:
Aanbiedingsbrief Rapport 'Inspraak mag geen vinkje zijn' van het Ombudsloket Utrecht
.
- Inspraak mag geen vinkje zijn!
- NO_Nieuwsbericht_Participatiewet
- Overzicht Raadsbrieven 6 september tot 4 oktober 2023

4 Verslagen
Ter vaststelling:
Conceptverslag 20 juni 2023 VJN
Conceptverslag 8 juni 2023
Conceptverslag 15 juni 2023
Conceptverslag 14 september 2023
- ConceptverslagVBF2023-6-20
- Conceptverslag CommissieVBF 8 juni 2023
- ConceptverslagVBF2023-6-15
- Conceptverslag VBF 14 september 2023

5 Toezeggingen/Moties
Ter vaststelling.
- Toezeggingenlijst VBF 12 oktober 2023

6 Ingekomen stukken
Geen.

7 Verslag Adviescommissie Controle en Financiën
Ter kennisname:
Verslag Adviescommissie Controle en Financiën 8 juni 2023
- Adviescommissie CF 08-06-2023

Wethouder: Oosters, Beleidsterrein: Participatie
Indicatieve behandeltijd: 75 minuten.
Geagendeerd door: Berdien van der Wilt (D66), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Tess Meerding (VVD), Bert van Steeg (CDA), Maarten van Heuven (Partij voor de Dieren), Fred Dekkers (GroenLinks), Rick van der Zweth (PvdA), Ruud Maas (Volt), Cees Bos (Stadsbelang Utrecht) en Ruben Snijder (Student en Starter).
De verschillende fracties willen graag met de wethouder in gesprek over de voorgestelde doorontwikkeling van de wijkplatforms. Zij willen daarbij o.a. stil staan bij de vooraf genoemde uitgangspunten en in hoeverre dit voorstel hieraan voldoet, het gaat dan om:
• Behoefte aan continuïteit en permanente platforms
• Betrekken van meer gemêleerde groepen (inclusiviteit)
• Maatwerk per wijk
• Gemeente in verbinding met de stad (wijk/buurt)
• Dialoog tussen bewoners, ondernemers, andere betrokkenen in wijken en de gemeente.
Daarnaast willen zij reflecteren op de suggesties die het college doet voor de (mogelijke) uitbreiding van de rol van het wijkplatform (zoals het toevoegen van de mogelijkheid tot het uitvoeren van wijkenquêtes en de betrokkenheid bij het werken met wijk/buurtbudgetten).

8.1 Raadsbrief Doorontwikkeling Wijkplatforms 2023-2026

Raadsbrief Doorontwikkeling Wijkplatforms 2023-2026.docx

9 Raadsbrief Actieagenda Digitale Stad 2023
Wethouder: Streefland, Beleidsterrein: Personeel en Organisatie
Indicatieve behandeltijd: 120 minuten
Geagendeerd door: Dirk-Jan van Vliet (D66), Ilse Raaijmakers (PvdA), Bert van Steeg (CDA), Mahaar Fattal (GroenLinks), Ruud Maas (Volt), Maarten van Heuven (Partij voor de Dieren), Bina Chirino (ChristenUnie), margreet Ramaker(VVd), Esma Kendir (Student en Starter)
Naar aanleiding van de Raadsinformatiebijeenkomst over de 'Digitale Stad' hebben de agenderende partijen enkele specifieke onderwerpen die vallen onder het onderwerp 'digitale stad', waarover ze graag met de wethouder en andere partijen in debat willen gaan. Aangezien het de 'digitale stad' een breed onderwerp is, kiezen de agenderende partijen ervoor om specifiek in te gaan op die specifieke onderwerpen. Die onderwerpen zijn:
•De digitaliseringskloof, hoe zorgen we ervoor dat iedereen kan blijven meedoen?
◦Met hierbij speciale aandacht voor de positie van ouderen en mensen met een beperking;
◦Speciale aandacht voor 'ongelijk investeren voor gelijke kansen'
◦Hoe verbeteren we de digivaardigheden van Utrechters?
◦Wat zijn de alternatieven voor mensen die digitaal niet mee kunnen doen?
•Algoritmes, wanneer willen we deze inzetten en wanneer niet en hoe houden we overzicht van welke algoritmes er gebruikt worden?

Dossier 3329 voorblad
Raadsbrief Actieagenda Digitale Stad 2023.pdf
Actieagenda Digitale Stad 2023.pdf

10 Raadsbrief Minimum uurloon 14 euro bij aanbestedingen
wethouder: Schilderman, Beleidsterrein: Financiën
Indicatieve behandeltijd: 90 minuten
Geagendeerd door: Ilse Raaijmakers (PvdA), Rik van der Graaf (ChristenUnie), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Fred Claassen (GroenLinks), Yvonne Hessel (Utrecht Solidair), Berdien van der Wilt (D66), Stevie Nolten (Bij1), en Esma Kendir (Student en Starter).
De raad heeft in februari 2022 een motie aangenomen waarin het college wordt opgedragen een voorstel te doen hoe we bij de aanbesteding van een nieuw contract een minimaal uurloon van 14 euro per uur kunnen hanteren. In juli hebben we als raad een brief ontvangen waarin enkele mogelijkheden worden genoemd. De raad wil in gesprek over de uitvoer van deze mogelijkheden en de genoemde juridische en financiële aspecten. Ook wil de raad in gesprek over de mogelijkheden van een minimumloon van 16 euro per uur en hoe we het bedrag in de toekomst gaan bepalen.

Dossier 3635 voorblad
Raadsbrief Minimum uurloon 14 euro bij aanbestedingen

Agenderingen Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën
(Ter vaststelling op 12 oktober 2023)

Stukken afkomstig vanuit het college

Datum: 4 oktober 2023 Soort stuk: Raadsvoorstel Zienswijze 2e begrotingswijziging 2023 BghU Wethouder: Schilderman Beleidsterrein: Financiën Commissiegriffier: Jelmer Lok	De raad wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen op de 2e begrotingswijziging van de BghU. De aanleiding is de recente verhoging van de salarissen conform de CAO per januari 2023, die van invloed is op de begroting.	Voorstel: Gelet op de aard van dit voorstel en de reactietermijn wordt, zoals besproken in de commissie VBF van 3 oktober jl., voorgesteld dit voorstel direct als A-punt door te geleiden naar de Raad.
Datum: 4 oktober 2023 Soort stuk: Raadsvoorstel tweede begrotingswijziging 2023 Wethouder: Schilderman Beleidsterrein: Financiën Commissiegriffier: Jelmer Lok	De programmabegroting en het meerjarenperspectief worden drie keer per jaar angepast. Deze (tweede) begrotingswijziging is opgebouwd uit technische wijzigingen en waar nodig de verwerking van eerdere besluiten. De technische wijzigingen zijn budgettair neutraal. De derde technische begrotingswijziging volgt voor de commissie van 30 november.	Voorstel: Gelet op de aard van dit voorstel wordt voorgesteld dit voorstel direct als A-punt door te geleiden naar de Raad.

Stukken afkomstig vanuit het dagelijks bestuur van de raad

Datum: 4 oktober 2023 Soort stuk: Raadsvoorstel Gedragscode 2023 Beleidsterrein: Bestuurlijke Zaken Voorzitter van het Dagelijks	De gemeenteraad kent een gedragscode voor haar leden. De huidige ‘gedragscode bestuurlijke integriteit’ stamt uit 2016 en is op punten verouderd. De herziene gedragscode is gebaseerd op vergelijkbare en actuele gedragscodes voor raads- en statenleden. Daarnaast zijn protocollen opgesteld voor de omgang met vermoedens van integriteitsschendingen en ongewenst gedrag. De aamgepaste stukken ontvangt u binnenkort.	Voorstel: 1. Agenderen voor de commissie VBF op 30 november 2. Tijd: 60 minuten

Bestuur van de raad Commissiegriffier: Jelmer Lok		

Stukken afkomstig vanuit de commissieleden

Datum: 4 oktober 2023 Soort stuk: Initiatiefvoorstel Voortgang vermogensgrens kwijtschelding gemeentelijke belasting Wethouder: Schilderman Beleidsterrein: Financiën Commissiegriffier: Jelmer Lok	Geagendeerd door: Julia Kleinrensink (GroenLinks) en Rick van der Zweth (PvdA) Zoals in de raadsbrief "Voortgang vermogensgrens kwijtschelding gemeentelijke belasting" beschreven staat kan de gemeenteraad via een initiatiefvoorstel de verordening aanpassen en zoals gewenst gelijktrekken met de vermogensgrens uit de participatiewet. Nu een gemeentelijke lobby (zoals oa gevraagd in M410) richting het Rijk helaas niet het gewenste effect heeft gehad en het college aangeeft de verordening niet zelf te kunnen/willen aanpassen, willen Julia Kleinrensink en Rick van der Zweth namens de fracties van GroenLinks en de PvdA graag van deze mogelijkheid gebruik maken. Om een aangapaste verordening al komend jaar te kunnen laten gelden zal deze nog dit jaar aangenomen moeten worden. Dit betekent het behandelen van dit initiatiefvoorstel in de commissie van 30 november en behandeling in de raad op 7 december. Om dit mogelijk te maken willen de fracties van GroenLinks en de PvdA vragen dit voorstel op 12 oktober te agenderen voor de vergadering van 30 november. Vanwege deze strakke planning zal er op 12 oktober nog geen compleet voorstel liggen om te agenderen. Uiteraard zal dit er ruim op tijd en uiterlijk 2 weken voor de commissiebehandeling zijn. Inhoudelijk zal het gaan om een simpel voorstel wat al langere tijd en meerdere malen op andere wijze door de raad beoogd is: het gelijktrekken van de vermogensgrens voor het kwijtschelden van de gemeentelijke belastingen met de vermogensgrens die gehanteerd wordt in de participatiewet (voor bijstandsgerechtigden).	Voorstel: 1. Agenderen voor de commissie VBF op 30 november 2. Tijd: 45 minuten

	Ter informatie is een beknopte tijdlijn met diverse brieven, moties en vragen toegevoegd als bijlage.	
Datum: 5 oktober 2023 Vertragingen inning lokale belastingen Wethouder: Schilderman Beleidsterrein: Financiën Commissiegriffier: Jelmer Lok	Geagendeerd door: Margreet Ramaker (VVD) Doel van de agendering is met de portefeuillehouder Financien in gesprek te gaan over het wegnemen van onze zorg over de opgelopen forse vertraging bij de uitvoering van de WOZ aanslagen door BghU. En in hoeverre de inning van de afvalstoffen- en rioolheffing ook in de knel komen door de opgelopen achterstanden bij de BghU. Aanleiding voor deze agendering is de beantwoording van schriftelijke vragen gesteld door de raad. Het college heeft aangekondigd dat de raad de beantwoording van het tweede set SV vóór het herfstreces ontvangt. En een brief volgt. De agenderende fracties willen alvast in afwachting van de te ontvangen stukken bespreken: - de maatregelen met bijbehorend tijdspad die het college gaat treffen voor het wegnemen van de achterstanden bij de BghU; - de proactieve aanpak die het college zelf treft voor het voorkomen of flink terugbrengen van de achterstanden voor de inning van de lokale belastingen in 2024; - het huidig sturingsmechanisme door de gemeente Utrecht voor inning van de lokale belastingen; - de communicatie naar onze inwoners door de gemeente in relatie tot de Visie en meerjarenperspectief 2022-2033 op publieksdienstverlening vastgesteld door de raad op 16 mei 2023.	Voorstel: 1. Agenderen voor de commissie VBF op 30 november 2. Tijd: 30 minuten

#RAAD030#

Behandelvoorraad Vergadering Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën (PROCEDUREEL)

Openbare orde en Veiligheid (incl. mensenhandel en drugscriminaliteit), Handhaving en Vergunningen, Representatie, Bestuurlijke zaken, Internationale zaken, Participatie, Burgerzaken incl. verkiezingen, Personeel en Organisatie, Financiën en inkoop, Ombudszaken en Klachtafhandeling

Burgemeester Dijksma	
Openbare Orde en Veiligheid Demonstratierecht BIJ1, GroenLinks, D66, Volt, VVD, DENK, CDA, ChristenUnie, PvdA, Stadsbelang Utrecht, EenUtrecht, Student en Starter, PvdD	Cie 90 minuten (30/3) Rib op 21 november Cie 30 november (14/9)

Dagelijks Bestuur	
Bestuurlijke Zaken Raadsvoorstel Gedragscode 2023	Cie 30 november 60 minuten

Wethouder Schilderman	
Financiën Raadsvoorstel Zienswijze 2e begrotingswijziging 2023 BghU	Gelet op de aard van dit voorstel en de reactietermijn wordt, zoals besproken in de commissie VBF van 3 oktober jl., voorgesteld dit voorstel direct als A-punt door te geleiden naar de Raad.
Financiën Raadsvoorstel tweede begrotingswijziging 2023	Gelet op de aard van dit voorstel wordt voorgesteld dit voorstel direct als A-punt door te geleiden naar de Raad.
Financiën Initiatiefvoorstel Voortgang vermogensgrens kwijtschelding gemeentelijke belasting Julia Kleinrensink (GroenLinks) en Rick van der Zweth (PvdA)	Cie 30 november 45 minuten
Financiën Vertragingen inning lokale belastingen Margreet Ramaker (VVD)	Cie 30 november 30 minuten

Te verwachten Raadsvoorstellen/Raadsbrieven

Financiën Raadsvoorstel Nota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa	Verwacht Q4 2023
Financiën Actualisatie financiële verordening	Verwacht Q3 2023
Openbare Orde en Veiligheid (Herijking) programmaplan Utrecht Zijn We Samen: aanpak polarisatie en radicalisering.	*Verwacht Q1 2024*
Participatie Herijking Programma Samen stad maken (participatie en initiatief)	*Verwacht Q1 2024*
Personeel en Organisatie Uitvoeringsplan digitale weerbaarheid	*Verwacht Q4 2023*

Komende commissievergaderingen commissie VBF
30 november 2023
11 januari 2024 (3 dagdelen)

Komende RIB-avonden commissie VBF
21 november 2023
19 december 2023
06 februari 2024

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Zienswijze 2e begrotingswijziging Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)

Beleidsveld	Financiën
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Opsteller	Oya Akyol
Kenmerk	11666844
Vergaderdatum Raad	Volgt
Referendabel	Nee (artikel 3 lid 2 onder i Verordening raadgevend referendum)
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De bijgevoegde brief vast te stellen als zienswijze op de 2e begrotingswijziging van de BghU, waarin de raad aangeeft in te stemmen met de 2e begrotingswijziging en te benadrukken dat hij zich houdt aan de eerdere zienswijze van 22 juni 2023 met betrekking tot de zorgen rondom de uitvoering.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting

De Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU) is een verbonden partij die namens de gemeente Utrecht, een achttal overige gemeenten en het waterschap HDSR de lokale heffingen uitvoert. De raad wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen op de 2e begrotingswijziging van de BghU. In de nu voorliggende zienswijzebrief geeft de raad aan in te kunnen stemmen met de 2e begrotingswijziging en benadrukken dat we ons houden aan de eerdere zienswijze van 22 juni 2023.

Context

Aanleiding

De aanleiding voor het indienen van deze zienswijze op de 2e begrotingswijziging 2023 is de recente verhoging van de salarissen conform de CAO per januari 2023, die van invloed is op de begroting. Deze salarisverhoging is opgenomen in de voorgestelde begrotingswijziging, en het college verzoekt de raad om hiermee in te stemmen, en daarbij te benadrukken dat de raad zich conformeert aan de eerdere zienswijze.

Juridische context

De gemeenteraad wordt, conform artikel 68, lid 3 Wet gemeenschappelijke regelingen, in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen.

Beslistermijn

Het bestuur van de BghU heeft verzocht een eventuele zienswijze uiterlijk 29 september 2023 in te dienen. De aanbiedingsbrief is bij navraag niet ontvangen door de raad. Door een misverstand is daarom de zienswijze niet tijdig aangeboden. Een verzoek tot uitstel van zienswijze is gedaan.

Beoogd effect

Het bestuur van de BghU neemt de zienswijze van de raad mee in haar besluit over de 2e begrotingswijziging.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

- Zienswijzebrief Meerjarenbegroting BghU 2024-2027- 22 juni 2023

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De bijgevoegde brief vast te stellen als zienswijze op de 2e begrotingswijziging van de BghU, waarin de raad aangeeft in te stemmen met de 2e begrotingswijziging en te benadrukken dat hij zich houdt aan de eerdere zienswijze van 22 juni 2023 met betrekking tot de zorgen rondom de uitvoering.
Argumenten	
1.1	Het voorstel tot verhoging van het budget voor Personele Lasten met € 350.456,- is noodzakelijk om de recente salarisverhogingen conform de CAO voor het jaar 2023 te dekken.
	In haar vergadering van 28 juni 2023 heeft het bestuur BghU besloten de begroting 2023 te wijzigen en daarmee tevens de deelnemersbijdrage. De wijziging komt voort uit de CAO wijziging. Van toepassing is de cao Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (SGO). In september 2022 zijn de onderhandelingen gestart. Na een relatief lange onderhandelingsperiode is de nieuwe cao uiteindelijk in april 2023 bekrachtigd. Voorgestelde wijzigingen: Het budget Personele lasten, met € 350.456,- te verhogen en de begroting 2023 daarmee bij te stellen.

Het financiële gevolg hiervan is dat de deelnemersbijdrage voor Utrecht met € 158.00 stijgt.

Deelnemersbijdrage 2023

Deelnemersbijdrage						
	2023 na 1e wijz			2023 na 2e wijz		
Deelnemer	Basis	Plus	Totaal	Basis	Plus	Totaal
Bunnik	€ 224	€ 6	€ 230	€ 229	€ 6	€ 235
Houten	€ 696		€ 696	€ 711		€ 711
Lopik	€ 169	€ 41	€ 210	€ 173	€ 41	€ 214
Nieuwegein	€ 981		€ 981	€ 1.003		€ 1.003
Zeist	€ 1.216	€ 129	€ 1.345	€ 1.243	€ 129	€ 1.372
Utrecht	€ 7.168	€ 649	€ 7.817	€ 7.326	€ 649	€ 7.975
De Bilt	€ 844		€ 844	€ 863		€ 863
Utrechtse Heuvelrug	€ 709	€ 28	€ 737	€ 725	€ 28	€ 753
HDSR	€ 2.832		€ 2.832	€ 2.894		€ 2.894
Stichtse Vecht	€ 1.071		€ 1.071	€ 1.095		€ 1.095
Jaarlijkse bijdrage			**€ 16.765**			**€ 17.115**

Financiën
De jaarlijkse bijdrage aan de BghU is opgenomen in de begroting van de gemeente Utrecht.

Vervolg
De zienswijzebrief van de raad wordt, na vaststelling, aan het bestuur van de BghU verzonden.

Participatie
Er heeft geen participatie plaatsgevonden op dit voorstel. Het betreft hier geen totstandkoming dan wel evaluatie van gemeentelijk beleid of gemeentelijke kaders waarop de participatie- en inspraakverordening van de gemeente van toepassing is.

Communicatie
De zienswijzen die van de deelnemers van de BghU worden ontvangen, worden besproken in de vergadering van het bestuur van de BghU. De BghU maakt de vergaderstukken op haar website openbaar.
Het college geeft aan op korte termijn de raad via een brief nader te informeren over de voortgang.

Niet-Referendabel
Op dit raadsbesluit is de Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht niet van toepassing omdat het een raadsbesluit betreft over stukken van een gemeenschappelijke regeling (artikel 3 lid 2 onder i Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht).

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Brief zienswijze 2e begrotingswijzging BghU 2023

Bijlagen informatief
- Gemeente Utrecht - Aanbiedingsbrief 2e begrotingswijzging 2023

Gemeenteraad
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSIE VOOR BESLUITVORMING

Belastingsamenwerking gemeenten en
hoogheemraadschap Utrecht
M. Vrisou van Eck
Postbus 5150
3502JD UTRECHT

Behandeld door	O. Akyol	**Datum**	volgt
Doorkiesnummer	030-2861421	**Ons kenmerk**	11666844
E-mail	oya.akyol@utrecht.nl	**Onderwerp**	Zienswijze 2e Begrotingswijziging 2023
Bijlage(n)	1		
Uw kenmerk	-	**Verzonden**	
Uw brief van	-	Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden	

Beste mevrouw Vrisou van Eck,

Met deze brief maken wij ons standpunt kenbaar met betrekking tot de voorgestelde 2e begrotingswijziging 2023 en het verzoek om een zienswijze hierop. Tevens maken we van deze zienswijzemogelijkheid gebruik om een zorg te delen met betrekking tot de uitvoering.

2e begrotingswijziging
Wij hebben de voorgestelde begrotingswijziging zorgvuldig bestudeerd en zijn tot de conclusie gekomen dat we geen verdere aanvullingen hebben op onze eerder ingediende zienswijze. We begrijpen dat de voorgestelde wijzigingen voortkomen uit de cao-wijzigingen en noodzakelijk zijn. De verhoging van het budget voor personele lasten met € 350.456,- lijkt gerechtvaardigd en passend bij de geldende cao. Daarom willen wij, namens gemeente Utrecht, officieel kenbaar maken dat wij akkoord gaan met de voorgestelde begrotingswijziging 2023. We vertrouwen erop dat deze informatie in acht wordt genomen in het besluitvormingsproces.

Zorgen met betrekking tot de uitvoering
In onze zienswijze van 22 juni 2023 hebben wij aandacht gevraagd voor zorgen rondom de uitvoering. Deze zorgen zijn sindsdien helaas niet afgenomen, met signalen over bijvoorbeeld de achterstanden in de taxaties. Wij willen u nogmaals aanmoedigen met spoed te werken aan verbeteringen, om te voorkomen dat inwoners gedupeerd worden of problemen tot onnodige kostenverhogingen zullen gaan leiden. Daarbij vragen we ook specifiek aandacht voor voldoende communicatie naar inwoners die in onduidelijkheid verblijven.

Hoogachtend,
Gemeenteraad van Utrecht,

de griffier,
Merel van Hall

de voorzitter,
Sharon A.M. Dijksma

Belastingsamenwerking
gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht

BghU
Postbus 5150, 3502 JD Utrecht
Telefoon: 088- 0640200
www.bghu.nl

Aan gemeenteraad van de gemeente Utrecht
Postbus 16200
3500 CE Utrecht

Utrecht, 14 juli 2023

Onderwerp
Zienswijze (tweede) begrotingswijziging 2023

Geachte leden van de gemeenteraad,

Per januari 2023 zijn de salarissen conform CAO verhoogd. Dit is verwerkt in de 2e begrotingswijziging 2023. Voor deze wijziging vragen wij uw zienswijze.

2e Begrotingswijziging 2023
In haar vergadering van 28 juni 2023 heeft het bestuur besloten de begroting 2023 te wijzigen en daarmee tevens de deelnemersbijdrage. De wijziging komt voort uit de CAO wijziging. Van toepassing is de cao Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (SGO). In september 2022 zijn de onderhandelingen gestart. Na een relatief lange onderhandelingsperiode is de nieuwe cao uiteindelijk in april 2023 bekrachtigd.

De volgende wijzigingen stellen wij voor: Het budget ***Personele lasten,*** met € 350.456,- te verhogen en de begroting 2023 daarmee bij te stellen.

Zienswijze
Wij verzoeken u uw zienswijze over deze begrotingswijziging uiterlijk 29 september 2023 schriftelijk kenbaar te maken aan het bestuur. Wij voegen uw reacties toe aan het agendapunt begrotingswijziging 2023 en zullen deze op 4 oktober aanbieden aan het bestuur van BghU.

Wij zijn ons ervan bewust dat de periode voor de zienswijze vrij kort is. Het bestuur bespreekt in de vergadering van oktober ook de bestuurskalender van 2024 en of er enige ruimte is om te schuiven in de P&C stukken en termijnen.

Hoogachtend,
Het bestuur, namens deze,
De secretaris,

M. Vrisou van Eck MPM

Bijlagen
1. Overzicht Begroting/ deelnemersbijdrage

Bijlage 1 Overzicht Begroting/ deelnemersbijdrage

Begroting 2023

Financieel beeld 2023				
	Begroting 2023	**Begr. 2023 na 1e wijz.**	**Prognose 2023**	**Beeld tov 1e begr.wijz.**
Rente & Afschrijving	-	-		
Personele lasten (inclusief inhuur)	10.513.000	10.717.288	11.067.744	350.456
lasten personeel in dienst	10.341.500	10.537.288	10.887.744	350.456
inhuurlasten	171.500	180.000	180.000	-
Materiële lasten	6.565.411	7.402.261	7.417.261	15.000
ICT-transitie naar SaaS eenmalig	473.000	473.000	473.000	-
ICT contractkosten jaarlijks volume	1.482.466	2.108.854	2.173.854	65.000
Bedrijfsvoeringskosten	3.459.946	3.670.407	3.620.407	-50.000
Proceskostenvergoeding WOZ	1.150.000	1.150.000	1.150.000	-
Onvoorzien	100.000	100.000	100.000	-
Totaal Lasten	**17.178.411**	**18.219.549**	**18.585.005**	**365.456**
Dwangbevelen	1.350.000	1.400.000	1.400.000	-
Overig	55.000	55.000	65.000	10.000
Totaal Baten	**1.405.000**	**1.455.000**	**1.465.000**	**10.000**
"Te dekken" bedragen	**15.773.411**	**16.764.549**	**17.120.005**	**355.456**
Geraamde deelnemersbijdragen	15.773.411	16.764.549	17.115.005	

De aanpassing van de begroting 2023 heeft het volgende effect op de deelnemersbijdrage (x € 1.000):

Deelnemersbijdrage 2023

Deelnemersbijdrage						
	2023 na 1e wijz			**2023 na 2e wijz**		
Deelnemer	Basis	Plus	Totaal	Basis	Plus	Totaal
Bunnik	€ 224	€ 6	€ 230	€ 229	€ 6	€ 235
Houten	€ 696		€ 696	€ 711		€ 711
Lopik	€ 169	€ 41	€ 210	€ 173	€ 41	€ 214
Nieuwegein	€ 981		€ 981	€ 1.003		€ 1.003
Zeist	€ 1.216	€ 129	€ 1.345	€ 1.243	€ 129	€ 1.372
Utrecht	€ 7.168	€ 649	€ 7.817	€ 7.326	€ 649	€ 7.975
De Bilt	€ 844		€ 844	€ 863		€ 863
Utrechtse Heuvelrug	€ 709	€ 28	€ 737	€ 725	€ 28	€ 753
HDSR	€ 2.832		€ 2.832	€ 2.894		€ 2.894
Stichtse Vecht	€ 1.071		€ 1.071	€ 1.095		€ 1.095
Jaarlijkse bijdrage			**€ 16.765**			**€ 17.115**

Gemeente Utrecht

Voorstel aan de gemeenteraad

Tweede Begrotingswijziging 2023

Beleidsveld	Financiën
Organisatieonderdeel	Bedrijfsvoerings- en Strategienetwerk
Opsteller	Sanne Arts
Zaaknummer	11478544
Vergaderdatum Raad	volgt
Referendabel	Nee (artikel 3 lid 2 onder d Verordening raadgevend referendum)
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De ‘Tweede begrotingswijziging 2023’ vast te stellen, waarmee technische mutaties en de administratieve verwerking van besluiten van de gemeenteraad worden opgenomen in de Programmabegroting 2023 en de meerjarenraming.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Samenvatting
De programmabegroting en het meerjarenperspectief worden drie keer per jaar aangepast. De begrotingswijziging is opgebouwd uit technische wijzigingen en waar nodig de verwerking van eerdere besluiten. Het betreft mutaties zonder beleidsgevolgen. Dit is de tweede wijziging van de Programmabegroting 2023.

Context
Aanleiding
Als gevolg van recente besluitvorming van de raad zijn technische mutaties nodig in de Programmabegroting 2023. Deze mutaties vinden driemaal per jaar plaats. De ambitie is om dit sneller te verwerken. In enkele stappen wordt toegewerkt naar aanpassing van de besluitvorming over begrotingswijzigingen. We oriënteren ons op de mogelijkheden om de technische mutaties vanaf 2024 te integreren in de bestuursrapportages aan de raad.

Juridische context
De gemeenteraad beschikt over het budgetrecht op grond de Gemeentewet, als onderdeel van haar kaderstellende rol. Het budgetrecht houdt in dat het college alleen uitgaven kan doen en verplichtingen kan aangaan na toestemming of autorisatie van de raad. Met de vaststelling van de Programmabegroting en begrotingswijzigingen geeft de raad het college deze toestemming.

Het budgetrecht van de raad heeft betrekking op de programma's, mutaties op reserves, kredieten (investeringen). De bevoegdheid tot het verschuiven van budgetten tussen programma's, mutaties aan reserves en kredieten (investeringen) is daarom voorbehouden aan de raad.

Op grond van artikel 160 lid 1 onder b Gemeentewet is het college bevoegd om besluiten van de raad uit te voeren. Door het vaststellen van de begroting geeft de raad het college het mandaat om het beleid uit te voeren binnen het gestelde financiële kader. Mutaties binnen het programma (tussen producten) en waarbij geen mutatie in baten, lasten of reserves optreedt worden vastgesteld door het college. De overige mutaties worden aan de raad voorgelegd

Beoogd effect
Een actuele begroting 2023.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad
Vaststelling Programmabegroting 2023 (raadsbesluit 10 november 2022).
Vaststelling Voorjaarsnota en Eerste Bestuursrapportage 2023 (raadsbesluit 6 juli 2023).

In de adviescommissie Controle en Financiën van 14 mei 2020 is het voorstel “Technische begrotingswijziging leesbaarder” besproken en geaccordeerd. De bijlage “Tweede Begrotingswijziging 2023 raad” is op basis hiervan opgesteld.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico’s

Beslispunt	
1	De ‘Tweede begrotingswijziging 2023’ vast te stellen, waarmee technische mutaties en de administratieve verwerking van besluiten van de gemeenteraad worden opgenomen in de Programmabegroting 2023 en de meerjarenraming.
Argumenten	
1.1	Met dit besluit wordt Programmabegroting 2023 en de meerjarenraming geactualiseerd.
	De begrotingswijziging is opgebouwd uit technische mutaties zonder beleidsgevolgen (techniek) en waar nodig de administratieve verwerking van eerdere besluiten. De wijzigingen zijn opgenomen in de bijlage “Tweede begrotingswijziging 2023 raad.

Financiën
Dit voorstel betreft de verwerking van de financiële consequenties van technische mutaties en eerdere besluiten. De technische wijzigingen zijn budgettair neutraal.

Vervolg
Na deze tweede begrotingswijziging wordt de Programmabegroting 2023 aangepast door besluitvorming over de Tweede Bestuursrapportage 2023 en een derde technische begrotingswijziging van het begrotingsjaar 2023. Dit jaar wordt afgerond met de jaarstukken 2023. Momenteel oriënteren wij ons op de mogelijkheden om de technische begrotingswijzigingen vanaf 2024 te integreren in de Eerste en Tweede Bestuursrapportage aan de raad.

Participatie
Er heeft geen participatie plaats gevonden. Dit betreft een technische aanpassing van de begroting 2023 op basis van eerder genomen besluiten. Participatie is (mogelijk) relevant op het moment dat de beleidskeuzes worden voorbereid.

Communicatie
Niet van toepassing. Dit betreft een technische aanpassing van de begroting 2023 op basis van eerder genomen besluiten. Bij het voorleggen van de keuzes, bij de voorjaarsrapportage en programmabegroting, wordt hierover gecommuniceerd.

(Niet)Referendabel
De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is niet van toepassing op dit raadsvoorstel, want het betreft een raadsvoorstel over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en rekening (artikel 3 lid 2 onder d Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht)

Bijlagen
Bijlagen besluitvorming
- Tweede Begrotingswijziging 2023 raad

Bijlagen informatief
-

Tweede begrotingswijziging 2023 raad

De begrotingswijziging bestaat uit technische aanpassingen van de begroting, verwerking van raadsbesluiten en verwerking van besluiten over de cyclusproducten. Een aanpassing is budgettair neutraal. Het duurt drie tot zes maanden voordat van een raadsbesluit de administratieve verwerking in een begrotingswijziging terugkomt. We wijzigen de begroting drie keer per jaar om
- de raad inzicht te geven in de verwerking van de financiële gevolgen van besluitvorming,
- de begroting actueel te houden, onder andere als basis voor het maken van prognoses, en
- te kunnen voldoen aan de eisen rond de rechtmatigheid van de begroting.

Naast de algemene technische posten worden in deze tweede begrotingswijziging de mutaties bij de Voorjaarsnota 2023, de Eerste Bestuursrapportage 2023, de bestedings- en dekkingsvoorstellen bij de Verantwoording 2022, de loon- en prijscompensatie, de incidentele budgetten Leidsche Rijn en de budgetoverheveling voor uitvoering regelingen CBW (Centraal Bureau WO/WIA) verwerkt.

Achtergrond

In de adviescommissie Controle en Financiën van 14 mei 2020 is het voorstel 'Technische begrotingswijziging leesbaarder' besproken. De commissie heeft de daarin gedane voorstellen overgenomen:

a) Te onderzoeken wat nodig is om mutaties in de begroting meteen bij raadsvoorstel voor te leggen en -bij akkoord op het voorstel- in de begroting te verwerken.
b) Mutaties die kostentoerekeningen betreffen niet meer in de technische begrotingswijziging op te nemen.
c) Mutaties voor te leggen op het niveau van het budgetrecht; daarbij lasten- of batenmutaties binnen een programma in een regel samen te voegen in plaats van uitsplitsing per prestatiedoelstelling.
d) In het algemeen de kwaliteit van de tekstuele toelichting te vergroten en mutaties kleiner dan 50.000 euro niet separaat op te nemen/toe te lichten, en deze regel ook te laten gelden voor storting in en onttrekking aan reserves of voorzieningen.

De voorstellen zijn, met uitzondering van a), conform het verzoek van de commissie uitgevoerd. In het kader van het voorstel onder a) zijn, vooruitlopend op nadere uitwerking ervan, in deze begrotingswijziging mutaties waarover al een raadsbesluit is genomen niet nogmaals in het document opgenomen. Het betreft acht mutaties. Daarnaast is mutatie 14 niet opgenomen in dit overzicht omdat dit een administratieve wijziging betreft.

In het vervolg van dit document worden in paragraaf 1.1 de mutaties in de begroting per programma gepresenteerd. In paragraaf 1.2 zijn tabellen met cijfers opgenomen. Daarin zijn onder andere de mutaties in de meerjarenraming in één totaaltabel (tabel 3) weergegeven.

1.1 Techniek algemeen

In het vervolg van deze paragraaf staan de afzonderlijke mutaties van de begrotingswijziging. De mutaties zijn gerangschikt naar programma volgens de Programmabegroting 2023. Per programma is een tabel opgenomen met de mutaties voor de jaren 2023 tot en met 2026, waarin een uitsplitsing in lasten, baten, onttrekkingen aan en stortingen in de reserves.
Onder iedere tabel worden de daarin genoemde mutaties kort toegelicht, en worden de bijbehorende regels met de verschuiving van begrotingsbedragen getoond. Per regel wordt het bedrag vermeld met erbij aangegeven het programma en of het lasten dan wel baten betreft. Ook staat er vermeld of de verschuiving incidenteel of structureel is en voor welk jaar of welke jaren deze geldt. Indien de regel een verhoging van de lasten of baten betreft begint deze regel met 'Stijging'. En indien de regel een verlaging van de lasten of baten betreft begint deze met 'Daling'. Hetzelfde geldt voor onttrekkingen aan en stortingen in de reserves.

1.1.1 Bewoners en Bestuur

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Bewoners en Bestuur	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 1	200				200				200				200			
Mutatie 2	-414				-414				-414				-414			
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
Totaal	-214	0	0	0	-214	0	0	0	-214	0	0	0	-214	0	0	0

Mutatie 1 - Inzetten POK-middelen voor ombudsfunctie

Vanaf 2022 zijn POK-middelen (Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagaffaire) beschikbaar voor een robuust systeem van rechtsbescherming. De middelen waren in eerste instantie toegevoegd aan de begroting van het programma Ondersteuning op Maat. In het collegeakkoord is opgenomen dat de middelen ingezet worden voor de ombudsfunctie. Met deze mutatie worden de middelen overgezet naar de onderdelen die vorm geven aan de ombudsfunctie: 0,1 miljoen euro voor de eerstelijns klachtbehandeling door het Klant Contact Centrum en 0,2 miljoen euro voor het instellen van een Ombudsloket.

Daling	Ondersteuning op maat	Lasten	Structureel vanaf	2023	-300.000
Stijging	Bewoners en Bestuur	Lasten	Structureel vanaf	2023	200.000
Stijging	Overhead	Lasten	Structureel vanaf	2023	100.000

Mutatie 2 - Verdeling doorbelasting deelnemersbijdrage BghU

Het budget voor de deelnemersbijdrage van de gemeente Utrecht aan de Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU) is opgenomen in het programma Bewoners en Bestuur. De bijdrage wordt doorbelast aan de onderdelen binnen de gemeente Utrecht die de belasting ontvangen. De deelnemersbijdrage BghU is geïndexeerd. In deze mutatie van de begroting is het bedrag ook geïndexeerd en wordt het overgezet naar het programma Overhead, zodat de doorbelasting in de administratie goed staat.

Daling	Bewoners en Bestuur	Lasten	Structureel vanaf	2023	-413.747
Stijging	Overhead	Lasten	Structureel vanaf	2023	413.747

1.1.2 Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 3	181				181				181				181			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	-43			-21	-43			-21	-43			-21	-43			-21
Totaal	138	0	0	-21	138	0	0	-21	138	0	0	-21	138	0	0	-21

Mutatie 3 **- Doorontwikkeling control functie Ruimte**

Voor de doorontwikkeling van de control functie binnen het organisatieonderdeel Ruimte wordt budget overgeheveld van het programma Overhead naar het programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed. Met dit budget kan de control functie van Ruimte structureel worden uitgebreid. Dit is nodig, omdat de afgelopen jaren het aantal ruimtelijke opgaven en projecten fors is toegenomen. Ook worden meer specifieke uitkeringen ontvangen, bijvoorbeeld uit de Woningbouwimpuls, met specifieke verantwoordingseisen. De controlfunctie van Ruimte is onvoldoende met deze ontwikkelingen meegegroeid.

Daling	Overhead	Lasten	Structureel vanaf	2023	-180.971
Stijging	Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	Lasten	Structureel vanaf	2023	180.971

1.1.3 Duurzaamheid

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Duurzaamheid	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 4	100				400				900				600			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	-25															
Totaal	75	0	0	0	400	0	0	0	900	0	0	0	600	0	0	0

Mutatie 4 **- Verdeling middelen voor twee stedelijke upcycle-centra naar het programma Duurzaamheid**

Bij het coalitieakkoord 2022-2026 zijn middelen beschikbaar gesteld voor het realiseren van twee stedelijke upcycle-centra (Tractieweg en Lunetten). Deze zijn toegevoegd aan het programma Openbare Ruimte en Groen. De daadwerkelijke uitvoering vindt plaats binnen het programma Duurzaamheid. Deze mutatie zet de middelen daartoe over naar dit programma.

Daling	Openbare Ruimte en Groen	Lasten	Incidenteel	2023	-100.000
Stijging	Duurzaamheid	Lasten	Incidenteel	2023	100.000
Daling	Openbare Ruimte en Groen	Lasten	Incidenteel	2024	-400.000
Stijging	Duurzaamheid	Lasten	Incidenteel	2024	400.000
Daling	Openbare Ruimte en Groen	Lasten	Incidenteel	2025	-900.000
Stijging	Duurzaamheid	Lasten	Incidenteel	2025	900.000
Daling	Openbare Ruimte en Groen	Lasten	Incidenteel	2026	-600.000
Stijging	Duurzaamheid	Lasten	Incidenteel	2026	600.000

1.1.4 Bereikbaarheid

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Bereikbaarheid	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 5	472				472				472							
Mutatie 6	-45				-45				-45				-45			
Mutatie 7	119		119		119		119		119		119		119		119	
Mutatie 8	63		63		63		63		63		63		63		63	
Mutatie 9	-175	12	-187		-175	12	-187		-175	12	-187		-175	12	-187	
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
Totaal	434	12	-5	0	434	12	-5	0	434	12	-5	0	-38	12	-5	0

Mutatie 5 **- Incidentele energielasten 2023 tot en met 2025**

In de Programmabegroting 2023 is er budget voor de verwachte incidentele energielasten voor de jaren 2023 tot en met 2025 als stelpost opgenomen. De voorliggende mutatie in de begroting verdeelt die bedragen over de betreffende programma's: 7,8 miljoen euro per jaar.

Daling	Algemene Middelen	Lasten	Incidenteel	2023-2025	-7.800.000
Stijging	Bereikbaarheid	Lasten	Incidenteel	2023-2025	472.000
Stijging	Onderwijs	Lasten	Incidenteel	2023-2025	269.000
Stijging	Openbare Ruimte en Groen	Lasten	Incidenteel	2023-2025	2.297.000
Stijging	Overhead	Lasten	Incidenteel	2023-2025	1.393.000
Stijging	Samenleven en Sport	Lasten	Incidenteel	2023-2025	3.052.000
Stijging	Utrechts Vastgoed	Lasten	Incidenteel	2023-2025	317.000

Mutatie 6 - Budget uitvoeringscapaciteit Vastgoedorganisatie Utrecht

Voor de dekking van de uitvoeringscapaciteit van Vastgoedorganisatie Utrecht (VGU) stond geld gereserveerd zonder dat dit was gealloceerd voor deze activiteiten. Met deze mutatie in de begroting wordt dit deel van het budget specifiek gealloceerd voor de uitvoeringscapaciteit van VGU binnen de programma's Samenleven en Sport (met name voor de zwembaden en de binnen- en buitenaccommodaties), Onderwijs (huisvesting), Bereikbaarheid (auto- en fiets parkeren) en Utrechts Vastgoed.

Daling	Bereikbaarheid	Lasten	Structureel vanaf	2023	-44.620
Daling	Onderwijs	Lasten	Structureel vanaf	2023	-83.250
Daling	Samenleven en Sport	Lasten	Structureel vanaf	2023	-68.260
Daling	Utrechts Vastgoed	Lasten	Structureel vanaf	2023	-276.930
Stijging	Overhead	Lasten	Structureel vanaf	2023	473.060

Mutatie 7 - Verwerking gereed melding House Modernes

Naar aanleiding van het gereed melden van de verbouwing voor de fietsenstalling bij House Modernes worden met deze mutatie de kapitaallasten en de onttrekking uit de vaste activareserve begroot.

Stijging	Bereikbaarheid	Lasten	Structureel vanaf	2023	118.559
Stijging	Bereikbaarheid	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2023	-118.559

Mutatie 8 - Verwerking gereed melding Postkantoor Neude

Met deze mutatie worden de kapitaallasten en de onttrekking uit de vaste activa reserve begroot naar aanleiding van de gereed melding van het investeringsproject Postkantoor Neude.

Stijging	Bereikbaarheid	Lasten	Structureel vanaf	2023	62.984
Stijging	Bereikbaarheid	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2023	-62.984

Mutatie 9 **- Actualisatie begroting Parkeergarage Berlijnplein**

Halverwege 2022 is de parkeergarage Berlijnplein in de administratie geactiveerd. Destijds bestond er nog geen volledig beeld van de werkelijke verdeling van baten en lasten op het pand. Een groot deel is daarom begroot op een stelpost. Met het inmiddels verkregen inzicht wordt middels deze mutatie de begroting van het pand geconcretiseerd.

Daling	Bereikbaarheid	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2023	186.887
Stijging	Bereikbaarheid	Baten	Structureel vanaf	2023	-11.708
Daling	Bereikbaarheid	Lasten	Structureel vanaf	2023	-175.179

1.1.5 Openbare Ruimte en Groen

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Openbare Ruimte en Groen	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 4	-100				-400				-900				-600			
Mutatie 5	2.297				2.297				2.297							
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
Totaal	2.197	0	0	0	1.897	0	0	0	1.397	0	0	0	-600	0	0	0

Mutatie 4 – zie programma Duurzaamheid.

Mutatie 5 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 10 **- Verdeling versoberingsopgave openbare ruimte**

In het coalitieakkoord 2022 is een aantal versoberingsopgaven afgesproken gericht op een doelmatiger inzet van gemeentelijke middelen. Eén daarvan is een versobering op het gebied van het beheer van de openbare ruimte. Middels deze mutatie in de begroting wordt de versobering over de producten Stedelijk Beheer Openbare Ruimte en Dagelijks Onderhoud Straatreiniging verdeeld.

NB De bedragen zijn niet zichtbaar in voorgaande tabel omdat de mutatie in de voorziening hierin niet separaat zichtbaar wordt.

Daling	Openbare Ruimte en Groen	Storting voorziening	Incidenteel	2023	-400.000
Stijging	Openbare Ruimte en Groen	Lasten	Incidenteel	2023	400.000

1.1.6 Onderwijs

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Onderwijs	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 5	269				269				269							
Mutatie 6	-83				-83				-83				-83			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	38		38		38		38		38		38		38		38	
Totaal	224	0	38	0	224	0	38	0	224	0	38	0	-45	0	38	0

Mutatie 5 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 6 – zie programma Bereikbaarheid.

1.1.7 Ondersteuning op Maat

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Ondersteuning op Maat	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 1	-300				-300				-300				-300			
Mutatie 11	-240				-240				-240				-240			
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
Totaal	-540	0	0	0	-540	0	0	0	-540	0	0	0	-540	0	0	0

Mutatie 1 – zie programma Bewoners en Bestuur.

Mutatie 11 - Verdeling middelen Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagaffaire (POK) voor Versterken wijkteams
In 2022 zijn middelen ontvangen naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagaffaire (POK) voor 8 actielijnen. De middelen voor de actielijn Versterken wijkteams zijn toegevoegd aan het programma Ondersteuning op Maat. Via deze mutatie in de begroting worden de middelen toegedeeld aan de onderdelen waar ze ingezet worden. Dit is onder andere aan werkwinkels, vroeg signalering en digitale inclusie.

Daling	Ondersteuning op Maat	Lasten	Structureel vanaf	2023	-240.000
Stijging	Samenleven en Sport	Lasten	Structureel vanaf	2023	240.000

1.1.8 Cultuur

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Cultuur	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 12					-2.500		-2.500		2.500		2.500					
Mutatie 13					-309		-309									
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
Totaal	0	0	0	0	-2.809	0	-2.809	0	2.500	0	2.500	0	0	0	0	0

Mutatie 12 - Onttrekking reserve gebruikersinvesteringen culturele voorziening Leidsche Rijn

Bij de Tweede Bestuursrapportage 2022 is besloten om vanuit het aanloopbudget voor de culturele voorziening Leidsche Rijn in 2022 en 2023 een reserve van 2,5 miljoen euro te vormen om een deel van de kosten voor de gebruikersinvesteringen af te dekken. In lijn met de geplande oplevering van de culturele voorziening ultimo 2025 wordt de onttrekking uit de reserve voor de gebruikersinvesteringen verschoven naar 2025.

Daling	Cultuur	Lasten	Incidenteel	2024	-2.500.000
Daling	Cultuur	Onttrekking reserve	Incidenteel	2024	-2.500.000
Stijging	Cultuur	Lasten	Incidenteel	2025	2.500.000
Stijging	Cultuur	Onttrekking reserve	Incidenteel	2025	2.500.000

Mutatie 13 - Onttrekking reserve exploitatie wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone

Bij de Tweede Bestuursrapportage 2021 is besloten om vanuit het programmabudget van Cultuur in 2021, 2022 en 2023 een reserve van 0,309 miljoen euro te vormen ter dekking van de eenmalige jaarsubsidie ten behoeve van de exploitatie van het wijkcultuurhuis Merwedekanaalzone. In lijn met de geplande oplevering van het wijkcultuurhuis ultimo 2026 wordt de onttrekking uit de reserve verschoven naar 2027.

NB De bedragen voor het jaar 2027 zijn niet zichtbaar in voorgaande tabel.

Daling	Cultuur	Lasten	Incidenteel	2024	-309.000
Daling	Cultuur	Onttrekking reserve	Incidenteel	2024	-309.000
Stijging	Cultuur	Lasten	Incidenteel	2027	309.000
Stijging	Cultuur	Onttrekking reserve	Incidenteel	2027	309.000

1.1.9 Samenleven en Sport

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Samenleven en Sport	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 5	3.052				3.052				3.052							
Mutatie 11	240				240				240				240			
Mutatie 6	-68				-68				-68				-68			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	5			5	5				5			5	5			5
Totaal	3.229	0	5	0	3.229	0	5	0	3.229	0	5	0	177	0	5	0

Mutatie 5 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 11 – zie programma Ondersteuning op Maat.

Mutatie 6 – zie programma Bereikbaarheid.

1.1.10 Utrechts Vastgoed

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Utrechts Vastgoed	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 5	317				317				317							
Mutatie 6	-277				-277				-277				-277			
Mutatie 15	179	174	5		179	174	5		179	174	5		179	174	5	
Mutaties < 0,05 miljoen euro	38	17			38	17			38	17			38	17		
Totaal	258	192	5	0	258	192	5	0	258	192	5	0	-59	192	5	0

Mutatie 5 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 6 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 15 **- Verwerking gereed meldingen programma Utrechts Vastgoed**

In 2022 zijn diverse investeringsprojecten opgeleverd in het kader van het programma Utrechts Vastgoed. Deze investeringsprojecten zijn gespecificeerd in de Jaarstukken 2022 (paragraaf 'Investeringen en onderhoud kapitaalgoederen - Af te sluiten investeringen'). Door middel van deze mutatie worden de bijbehorende kapitaallasten vanaf 2023 structureel in de begroting verwerkt.

Stijging	Utrechts Vastgoed	Lasten	Structureel vanaf	2023	179.356
Stijging	Utrechts Vastgoed	Baten	Structureel vanaf	2023	174.428
Stijging	Utrechts Vastgoed	Onttrekking reserve	Structureel vanaf	2023	4.928

1.1.11 Algemene Middelen

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Algemene Middelen	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 5	-7.800				-7.800				-7.800							
Mutaties < 0,05 miljoen euro																
Totaal	-7.800	0	0	0	-7.800	0	0	0	-7.800	0	0	0	0	0	0	0

Mutatie 5 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 16 **- Overzetten saldo bij Actualisatie Financieel Beeld**

In de Programmabegroting 2023 onder Actualisatie Financieel Beeld (bladzijde 372) is het saldo van de financiële ruimte (tekort) voor de jaarschijf 2027 en verder gedekt via een onttrekking uit de algemene dekkingsreserve. Volgens de regelgeving had dit tekort geparkeerd moeten worden op een stelpost. Met deze mutatie maken we de onttrekking uit de algemene dekkingsreserve ongedaan en zetten we het saldo van de financiële ruimte alsnog op de stelpost.
NB De bedragen voor de jaren 2027 en 2028 zijn niet zichtbaar in voorgaande tabel.

Stijging	Algemene Middelen	Lasten	Incidenteel	2027-2028	21.072.081
Daling	Algemene Middelen	Onttrekking reserve	Incidenteel	2027-2028	-21.072.081

1.1.12 Overhead

Bedragen in 1.000 euro

	2023				2024				2025				2026			
Overhead	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting	lasten	baten	onttrekking	storting
Mutatie 1	100				100				100				100			
Mutatie 5	1.393				1.393				1.393							
Mutatie 6	473				473				473				473			
Mutatie 3	-181				-181				-181				-181			
Mutatie 2	414				414				414				414			
Mutaties < 0,05 miljoen euro	45	-23			20	-23			20	-23			20	-23		
Totaal	2.244	-23	0	0	2.219	-23	0	0	2.219	-23	0	0	826	-23	0	0

Mutatie 1 – zie programma Bewoners en Bestuur.

Mutatie 5 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 6 – zie programma Bereikbaarheid.

Mutatie 3 – zie programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed.

Mutatie 2 – zie programma Bewoners en Bestuur.

1.2 Begrotingscijfers in tabellen

In het vervolg van deze paragraaf zijn de volgende tabellen opgenomen:

- Tabel 1 met de mutaties techniek algemeen van de tweede begrotingswijziging 2023.
- Tabel 2 met de mutaties tweede begrotingswijziging 2023.
- Tabel 3 met de mutaties meerjarenraming 2024 – 2028.
- Tabel 4 met de actuele begroting 2023 waarin de nominale begroting plus de mutaties per wijzigingsronde.
- Tabel 5 met de actuele programmaraming 2023.

In tabel 1 worden de mutaties uit paragraaf 1.1 bij de tweede begrotingswijziging getoond per programma voor het jaar 2023.

Vanuit de programma’s Overhead en Algemene Middelen worden kosten verdeeld naar overige programma's en verdelen de organisatieonderdelen de kosten weer binnen of tussen programma's. Die kostentoerekening tussen de programma’s is verwerkt. Het resultaat hiervan is in de kolom Kostentoerekening van tabel 2 weergegeven. De kolom Algemeen in die tabel laat de bedragen van de mutaties zien uit paragraaf 1.1.
Daarnaast zijn opgenomen in de tweede kolom de ‘Verplichte posten’ met de budgetoverheveling voor uitvoering regelingen CBW (Centraal Bureau WO/WIA). In de derde kolom de bestedings- en dekkingsvoorstellen bij de Verantwoording 2022. En in de vierde kolom staan de cijfers bij de mutaties uit de Voorjaarsnota 2023, de budgettair neutrale bijsturingsvoorstellen bij de Eerste Bestuursrapportage 2023, de loon- en prijscompensatie en het restant van het referentiekader Leidsche Rijn. In de zesde kolom staan de cijfers bij de mutaties waarover reeds een raads-/collegebesluit genomen is.

Tabel 3 geeft de mutaties per programma weer voor de jaren 2024-2026.

In tabel 4 is de actuele begroting voor 2023 opgenomen met daarin de opbouw vanuit de nominale begroting en de mutaties per wijzigingsronde.

Tabel 5 laat de actuele programmaraming voor 2023 zien met daarin de baten, de lasten en de onttrekkingen aan en stortingen in de reserves.

Tabel 1. Mutaties techniek algemeen

Bedragen in 1.000 euro

	Tweede begrotingswijziging 2023
Bereikbaarheid	12
Utrechts Vastgoed	192
Overhead	-23
Totaal baten	**181**
Bewoners en Bestuur	-214
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	138
Duurzaamheid	75
Bereikbaarheid	434
Openbare Ruimte en Groen	2.197
Onderwijs	224
Ondersteuning op Maat	-540
Samenleven en Sport	3.229
Utrechts Vastgoed	258
Algemene Middelen	-7.800
Overhead	2.244
Totaal lasten	**245**
Saldo van baten en lasten	**-64**
Bereikbaarheid	-5
Onderwijs	38
Samenleven en Sport	5
Utrechts Vastgoed	5
Totaal onttrekking reserves	**43**
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	-21
Totaal storting reserves	**-21**
Saldo na mutaties reserves	**0**

Tabel 2. Mutaties tweede begrotingswijziging 2023

Bedragen in 1.000 euro	Algemeen	Verplichte posten	Bestedings- en dekkingsvoorstellen	Voorjaarsnota, Eerste Bestuursrapportage, Refe-rentiekader LR en Loon- en prijscompensatie	Kosten-toerekening	Mutaties met raads-/collegebesluit *)	Totaal
Bewoners en Bestuur	0	0	0	320	0	0	320
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	0	0	0	-13.294	0	0	-13.294
Duurzaamheid	0	0	0	2.533	0	0	2.533
Bereikbaarheid	12	0	0	2.054	0	0	2.066
Openbare Ruimte en Groen	0	0	0	78	0	0	78
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	0	0	0	297	0	0	297
Ondersteuning op Maat	0	0	0	44.855	0	0	44.855
Volksgezondheid	0	0	0	150	0	0	150
Veiligheid	0	0	0	5.059	0	0	5.059
Cultuur	0	0	0	400	0	0	400
Samenleven en Sport	0	0	0	0	0	-267	-267
Utrechts Vastgoed	192	0	0	0	0	0	192
Algemene Middelen	0	0	0	35.385	0	0	35.385
Overhead	-23	0	0	0	0	0	-23
Totaal baten	**180**	**0**	**0**	**77.838**	**0**	**-267**	**77.751**
Bewoners en Bestuur	-214	-126	978	680	1.207	215	2.740
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	138	-331	2.798	-11.259	3.030	0	-5.625
Duurzaamheid	75	0	472	3.229	0	0	3.776
Bereikbaarheid	434	0	75	-224	532	0	817
Openbare Ruimte en Groen	2.197	-332	0	5.643	4.591	0	12.098
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	0	0	210	1.080	0	0	1.290
Werk en Inkomen	0	0	22.978	2.766	1.593	0	27.337
Onderwijs	224	0	815	-409	724	404	1.758
Ondersteuning op Maat	-540	0	6.091	44.177	727	1.797	52.251
Volksgezondheid	0	-123	169	1.342	1.141	0	2.529
Veiligheid	0	-94	0	6.304	984	55	7.250
Cultuur	0	-10	867	1.859	54	0	2.770
Samenleven en Sport	3.229	0	0	11.216	811	-2.660	12.595
Utrechts Vastgoed	258	-62	877	3.069	742	0	4.884

Algemene Middelen	-7.800	0	0	-1.149	0	0	-8.949
Overhead	2.244	1.078	3.197	25.873	-16.134	-78	16.180
Totaal lasten	**244**	**0**	**39.527**	**94.196**	**0**	**-267**	**133.700**
Saldo van lasten en baten	**64**	**0**	**39.527**	**16.358**	**0**	**0**	**55.950**
Bewoners en Bestuur	0	0	978	0	0	0	978
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	0	0	2.798	-64	0	2.323	5.057
Duurzaamheid	0	0	472	150	0	0	622
Bereikbaarheid	-5	0	75	0	0	0	70
Openbare Ruimte en Groen	0	0	0	4.800	0	0	4.800
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	0	0	210	0	0	0	210
Werk en Inkomen	0	0	22.978	903	0	0	23.881
Onderwijs	38	0	815	0	0	0	853
Ondersteuning op Maat	0	0	6.091	1.741	0	0	7.832
Volksgezondheid	0	0	169	0	0	0	169
Cultuur	0	0	867	0	0	0	867
Samenleven en Sport	5	0	0	0	0	0	5
Utrechts Vastgoed	5	0	877	0	0	0	882
Algemene Middelen	0	0	0	26.002	0	0	26.002
Overhead	0	0	3.197	0	0	0	3.197
Totaal onttrekking reserves	**43**	**0**	**39.527**	**33.532**	**0**	**2.323**	**75.425**
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	-21	0	0	5.885	0	0	5.864
Duurzaamheid	0	0	0	2.781	0	0	2.781
Bereikbaarheid	0	0	0	594	0	0	594
Werk en Inkomen	0	0	0	903	0	0	903
Samenleven en Sport	0	0	0	0	0	2.323	2.323
Algemene Middelen	0	0	0	7.010	0	0	7.010
Totaal storting reserves	**-21**	**0**	**0**	**17.173**	**0**	**2.323**	**19.476**
Saldo na mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

*) Het betreft de mutaties met betrekking tot de toegekende loon- en prijsindexatie (college retraite 4 en 5 juli 2022), Uitvoeringskrediet sportpark Zuilense Vecht (raadsbesluit 20 mei 2021), Aanpassing boeking reserves groei in Balans (Programmabegroting 2023, pagina 373/458/465) en Aanpassing boeking vrijval weerstandsvermogen afloop Stationsgebied (Programmabegroting 2021, pagina 425).

Tabel 3. Mutaties meerjarenraming 2024 – 2028

Bedragen in 1.000 euro	Mutaties 2024	Mutaties 2025	Mutaties 2026	Mutaties 2027	Mutaties 2028
Bewoners en Bestuur	586	586	586	586	586
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	28.967	31.435	25.510	-9.878	-53.569
Duurzaamheid	0	0	0	0	0
Bereikbaarheid	1.019	4.619	7.388	3.689	-2.033
Openbare Ruimte en Groen	11.267	11.267	11.267	11.267	11.267
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	297	297	297	297	297
Werk en Inkomen	209	209	209	209	209
Ondersteuning op Maat	44.855	0	0	0	0
Volksgezondheid	345	345	345	345	345
Veiligheid	4.765	3.501	1	1	1
Cultuur	0	0	0	0	0
Samenleven en Sport	1.547	1.547	1.547	1.547	1.547
Utrechts Vastgoed	2.383	5.833	5.833	5.833	5.833
Algemene Middelen	82.094	84.137	106.926	108.750	114.571
Overhead	346	346	346	346	346
Totaal baten	**178.680**	**144.123**	**160.254**	**122.992**	**79.400**
Bewoners en Bestuur	30.207	29.807	29.807	29.807	29.807
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	38.417	41.220	30.509	8.407	-40.044
Duurzaamheid	1.612	1.307	1.917	612	612
Bereikbaarheid	8.420	9.944	9.544	5.365	7.443
Openbare Ruimte en Groen	67.293	65.671	63.194	64.356	65.495
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	445	247	247	247	247
Werk en Inkomen	37.940	37.590	37.941	37.941	37.791
Onderwijs	5.856	4.793	6.584	8.241	8.241
Ondersteuning op Maat	68.359	22.209	18.981	19.773	19.773
Volksgezondheid	22.365	22.368	21.946	21.690	21.690
Veiligheid	27.394	25.843	22.768	22.520	22.520
Cultuur	3.045	8.354	5.654	6.473	6.217
Samenleven en Sport	41.893	42.814	39.490	40.484	40.658
Utrechts Vastgoed	15.473	16.473	15.256	13.756	13.756
Algemene Middelen	-6.664	-8.234	-218	-6.023	-6.273
Overhead	-163.076	-164.293	-165.855	-164.393	-164.163

Totaal lasten	**198.980**	**156.114**	**137.765**	**109.257**	**63.770**
Saldo van baten en lasten	**-20.299**	**-11.991**	**22.490**	**13.735**	**15.629**
Bewoners en Bestuur	0	0	0	0	0
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	2.545	4.042	-2.043	7.045	2.393
Duurzaamheid	0	0	0	0	0
Bereikbaarheid	-5	-5	-5	-5	-5
Openbare Ruimte en Groen	0	0	0	0	0
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	0	0	0	0	0
Werk en Inkomen	0	0	0	0	0
Onderwijs	38	38	38	38	38
Ondersteuning op Maat	0	0	0	0	0
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
Cultuur	-2.809	2.500	0	309	0
Samenleven en Sport	5	610	610	5	5
Utrechts Vastgoed	5	1.005	5	5	5
Algemene Middelen	16.643	2.282	1.450	-37.920	-38.342
Overhead	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	**16.421**	**10.472**	**54**	**-30.523**	**-35.906**
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	1.122	787	1.852	-18	-18
Duurzaamheid	0	0	0	0	0
Bereikbaarheid	0	0	0	0	0
Werk en Inkomen	0	0	0	0	0
Samenleven en Sport	0	0	0	0	0
Algemene Middelen	-5.000	-2.306	20.692	-16.770	-20.259
Storting reserves	**-3.878**	**-1.519**	**22.544**	**-16.788**	**-20.277**
Saldo na mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 4. Actuele begroting 2023

Bedragen in 1.000 euro	Nominale begroting 2023	3e Begrotingswijziging 2022	1e Begrotingswijziging 2023	2e Begrotingswijziging 2023	Actuele begroting 2023
Bewoners en Bestuur	5.868	51	0	320	6.239
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	125.660	3.781	105	-13.294	116.251
Duurzaamheid	1.363	6.397	0	2.533	10.292
Bereikbaarheid	64.595	1.439	-16	2.066	68.084
Openbare Ruimte en Groen	121.721	2.515	1.105	78	125.418
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	15	1	0	297	312
Werk en Inkomen	152.421	-5.058	0	0	147.362
Onderwijs	19.219	121	0	0	19.339
Ondersteuning op Maat	6.268	109	0	44.855	51.232
Volksgezondheid	2.247	23	342	150	2.763
Veiligheid	622	7	166	5.059	5.853
Cultuur	0	0	0	400	400
Samenleven en Sport	18.118	23	0	-267	17.874
Utrechts Vastgoed	28.020	-211	-25	192	27.977
Algemene Middelen	1.143.938	-6.364	0	35.385	1.172.959
Overhead	4.573	57	109	-23	4.715
Totaal baten	**1.694.645**	**2.889**	**1.786**	**77.751**	**1.777.071**
Bewoners en Bestuur	49.676	903	1.168	2.740	54.487
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	142.601	2.435	-436	-5.625	138.975
Duurzaamheid	19.865	7.903	0	3.776	31.544
Bereikbaarheid	72.068	3.913	45	817	76.844
Openbare Ruimte en Groen	191.417	5.678	606	12.098	209.800
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	20.304	1.151	0	1.290	22.746
Werk en Inkomen	249.059	95	-4.372	27.337	272.118
Onderwijs	116.355	5.561	8	1.758	123.682
Ondersteuning op Maat	342.631	12.239	-544	52.251	406.576
Volksgezondheid	31.200	167	161	2.529	34.057
Veiligheid	62.724	497	202	7.250	70.672
Cultuur	59.335	-321	0	2.770	61.784
Samenleven en Sport	93.958	-892	45	12.595	105.705
Utrechts Vastgoed	29.233	-2.596	-16	4.884	31.505

Algemene Middelen	38.323	-8.869	0	-8.949	20.506
Overhead	203.914	3.269	5.273	16.180	228.635
Vennootschapsbelasting	250	0	0	0	250
Totaal lasten	**1.722.913**	**31.134**	**2.139**	**133.700**	**1.889.887**

Saldo van baten en lasten	**-23.338**	**-28.245**	**-353**	**-55.950**	**-112.816**
Bewoners en Bestuur	0	0	0	978	978
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	21.534	0	0	5.057	26.592
Duurzaamheid	710	0	0	622	1.332
Bereikbaarheid	21.049	370	81	70	21.569
Openbare Ruimte en Groen	3	1.321	0	4.800	6.124
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	0	0	0	210	210
Werk en Inkomen	0	0	0	23.881	23.881
Onderwijs	2.510	0	118	853	3.482
Ondersteuning op Maat	0	0	0	7.832	7.832
Volksgezondheid	117	0	0	169	286
Cultuur	132	0	0	867	999
Samenleven en Sport	2.427	0	151	5	2.582
Utrechts Vastgoed	2.031	75	4	882	2.992
Algemene Middelen	54.638	27.209	0	26.002	107.849
Overhead	119	0	0	3.197	3.316
Totaal onttrekking reserves	**105.270**	**28.975**	**353**	**75.425**	**210.023**

Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	9.719	0	0	5.864	15.583
Duurzaamheid	141	0	0	2.781	2.922
Bereikbaarheid	20.009	-420	0	594	20.183
Werk en Inkomen	0	0	0	903	903
Cultuur	103	1.150	0	0	1.253
Samenleven en Sport	0	0	0	2.323	2.323
Utrechts Vastgoed	7.183	0	0	0	7.183
Algemene Middelen	39.846	0	0	7.010	46.856
Totaal storting reserves	**77.002**	**730**	**0**	**19.476**	**97.207**
Saldo na mutaties reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabel 5. Actuele programmaraming 2023

Bedragen in 1.000 euro

	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	6.239	54.487	-48.249	47.271	-978	0	978	0
Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen en Erfgoed	116.251	138.975	-22.724	11.716	-11.008	15.583	26.592	0
Duurzaamheid	10.292	31.544	-21.251	22.842	1.590	2.922	1.332	0
Bereikbaarheid	68.084	76.844	-8.759	7.373	-1.386	20.183	21.569	0
Openbare Ruimte en Groen	125.418	209.800	-84.382	78.258	-6.124	0	6.124	0
Economie en Werkgelegenheid voor Iedereen	312	22.746	-22.434	22.224	-210	0	210	0
Werk en Inkomen	147.362	272.118	-124.756	101.778	-22.978	903	23.881	0
Onderwijs	19.339	123.682	-104.343	100.862	-3.482	0	3.482	0
Ondersteuning op Maat	51.232	406.576	-355.344	347.512	-7.832	0	7.832	0
Volksgezondheid	2.763	34.057	-31.294	31.008	-286	0	286	0
Veiligheid	5.853	70.672	-64.819	64.819	0	0	0	0
Cultuur	400	61.784	-61.384	61.638	254	1.253	999	0
Samenleven en Sport	17.874	105.705	-87.831	87.573	-259	2.323	2.582	0
Utrechts Vastgoed	27.977	31.505	-3.528	7.719	4.191	7.183	2.992	0
Algemene Middelen	1.172.959	20.506	1.152.454	-1.213.446	-60.992	46.856	107.849	0
Overhead	4.715	228.635	-223.921	220.605	-3.316	0	3.316	0
Vennootschapsbelasting	0	250	-250	250	0	0	0	0
Totaal	**1.777.071**	**1.889.887**	**-112.816**	**0**	**-112.816**	**97.207**	**210.023**	**0**

Beknopte tijdlijn vermogensgrens kwijtschelden gemeentelijke belastingen 2016 - 2023

Raadsbrief Toepassing normen kwijtschelding gemeentelijke belastingen
Brief - 16 sep. 2016 - wethouder Kreijkamp
Link naar U-reka

Mondelinge Vragen nr. 1 van de heer Schipper (SP) over "Kwijtschelding"
Mondelinge vraag - 16 feb. 2017
Link naar U-reka

M230 Sparen is verstandig, straf het niet af
Motie - 18 jul. 2019 - Financiën - wethouder Klein
Link naar U-reka

Raadsbrief Reactie motie 230 Sparen is verstandig straf het niet af
Brief - 21 jan. 2020 - Financiën - wethouder Klein
Link naar U-reka

SV 2020 nr. 060 Versoepeling uitvoering kwijtschelding gemeentelijke belastingen (met antwoord)
Schriftelijke vraag - 9 mrt. 2020 - Financiën - wethouder Klein
Link naar U-reka

M299 Kwijtschelden belastingen
Motie - 10 nov. 2022 - Financiën - Wethouder Schilderman
Link naar U-reka

Raadsbrief Uitvoering motie M299 kwijtschelden belastingen
Brief - 13 dec. 2022 - Financiën - Wethouder Schilderman
Link naar U-reka

Raadsvoorstel verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen
Raadsvoorstel - 22 dec. 2022
Link naar U-reka

M410 Volgend jaar alsnog kwijtschelden belastingen minima
Motie - 22 dec. 2022 - Financiën - Wethouder Schilderman
Link naar U-reka

Raadsbrief Voortgang vermogensgrens kwijtschelding gemeentelijke belasting
Brief - 7 jun. 2023 - Financiën - Wethouder Schilderman
Link naar U-reka

SV 2023 nr. 144 De wet geldt ook voor Utrecht (met antwoord)
Schriftelijke vraag - 20 jul. 2023 - Werk en Inkomen - wethouder Voortman
Link naar U-reka

Raadsbrief Voortgang vermogensgrens kwijtschelding gemeentelijke belasting
Brief - 12 sep. 2023 - Financiën - Wethouder Schilderman
Link naar U-reka

nationale ombudsman

Inspraak mag geen vinkje zijn!

Een onderzoek naar participatie en invloed van de burger in de Participatiewet

Rapportnummer: 2023/144 | Datum: 3 oktober 2023

Onderzoeksteam
Annelie Jonquière, projectleider
Hillechien van Dijk, onderzoeker
Fien Gerver, onderzoeker
Janneke van Veen, onderzoeker
Paul van Vucht, onderzoeker

Tekstopmaak
Xerox/OSAGE

Datum: 3 oktober 2023
Rapportnr: 2023/144

Samenvatting

Aanleiding
Voor de Nationale ombudsman is het belangrijk dat (lokale) overheden burgers de kans geven invloed uit te oefenen op beslissingen en ontwikkelingen die hen rechtstreeks raken. Uit klachten die de Nationale ombudsman ontvangt, blijkt dat een gebrek aan invloed in de praktijk geregeld leidt tot problemen en onvrede bij burgers. De Nationale ombudsman ontvangt klachten van burgers die ontevreden zijn over de manier waarop zij worden betrokken bij veranderingen in de leefomgeving. Maar hij krijgt ook klachten van burgers over niet (goed) geïnformeerd en betrokken worden bij aanvragen en besluiten die genomen worden in het sociaal domein. Een voorbeeld hiervan zijn klachten van burgers over de manier waarop ze wel of niet naar werk worden begeleid.

Dit onderzoek richt zich op twee vragen rondom participatie en invloed van burgers. Ten eerste de vraag of burgers invloed kunnen uitoefenen op hun eigen situatie als ze aangewezen zijn op de Participatiewet.[1] En ten tweede de vraag of burgers voldoende worden betrokken bij beleid en uitvoering van de Participatiewet.

Doel- en vraagstelling
Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in de borging van invloed van de burger. Als blijkt dat gemeenten onvoldoende ruimte bieden aan burgers om invloed uit te oefenen op hun eigen situatie en/of op beleid en uitvoering dagen wij hen met onze aanbevelingen uit hun processen en/of werkwijze te verbeteren.

De hoofdvragen in dit onderzoek zijn:
I *Hebben cliënten van de Participatiewet voldoende invloed op de eigen situatie?*
II *Hebben cliëntenraden van de Participatiewet voldoende inspraak en invloed op het beleid en de uitvoering van de Participatiewet?*

De hoofdvragen kunnen worden onderverdeeld in de volgende deelvragen:
I Invloed op de eigen situatie
- Willen cliënten meer invloed en zeggenschap over hun eigen situatie binnen de Participatiewet?
- Wat hebben zij daar in dat geval voor nodig?
- Weten cliënten van de Participatiewet dat zij worden vertegenwoordigd door cliëntenraden[2]?
- Voelen zij zich voldoende vertegenwoordigd door cliëntenraden?

II Invloed op beleid en uitvoering
- Hebben cliëntenraden voldoende invloed op het beleid en de uitvoering van de Participatiewet?
- Worden cliëntenraden in de praktijk voldoende door de gemeente in staat gesteld hun werk behoorlijk te doen?
- Is de opzet en samenstelling van cliëntenraden zodanig, dat zij de burger voldoende kunnen vertegenwoordigen?

1 De Participatiewet: de wet moet ervoor zorgen dat meer mensen werk vinden, ook mensen met een arbeidsbeperking.

2 Niet in alle gemeenten is een cliëntenraad. Er is dan meestal wel een ander inspraakorgaan, zoals een adviesraad. Dit wordt nader toegelicht in Hoofdstuk 3.

- Wat betekent het laten uitvoeren van taken door andere partijen voor het functioneren van cliëntenraden?

III Klachten
Cliënten van de Participatiewet kunnen ook invloed uitoefenen door middel van het indienen van een klacht. Een klacht kan bijvoorbeeld gaan over het niet goed informeren van cliënten of het niet goed betrekken van cliënten bij veranderingen in hun situatie. In dit rapport beantwoorden we ook de vraag wat er gebeurt als een cliënt van de Participatiewet een klacht heeft.

Aanpak
De aanpak van dit onderzoek bestond uit:
- Literatuuronderzoek: wat is al bekend/wat weten we al over het thema Participatie en invloed op/zeggenschap over de eigen situatie in het kader van de Participatiewet?
- Interviews met negentien burgers, aangevuld met informatie uit klachten.
- Gesprekken met elf advies- en cliëntenraden[3].
- Gesprekken met acht organisaties, waaronder de Landelijke cliëntenraad (LCR), de Koepel van Adviesraden en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).[4]
- Rondetafelgesprekken met zeven gemeenten en negen advies-/cliëntenraden om de voorlopige uitkomsten van het onderzoek te bespreken.

Conclusies
I De meeste cliënten van de Participatiewet ervaren onvoldoende invloed op de eigen situatie

In de begeleiding naar werk ervaren cliënten van de Participatiewet onvoldoende invloed
Het aanbod van banen sluit vaak niet aan op de mogelijkheden en beperkingen van de cliënt. Het is moeilijk om een match te vinden tussen wat iemand wil en kan en de beschikbare banen.

Regelmatig contact is belangrijk
De meeste burgers die langdurig een bijstandsuitkering ontvangen, willen graag regelmatig contact met een vast aanspreekpunt. Zij willen in contact blijven met de gemeente en het gevoel hebben dat ze niet vergeten zijn.

De manier van meedoen moet passend en zinvol zijn
Burgers die niet direct in staat zijn tot betaald werk willen ondersteuning bij het vinden van een manier om mee te doen met de samenleving. Die manier moet passen bij hun individuele situatie. Ze willen ook graag meedenken over een zinvolle tijdsbesteding als zij niet in staat zijn tot betaald werk.

3 De Nationale ombudsman sprak met vertegenwoordigers van vier Adviesraden Sociaal Domein en zeven cliëntenraden. Drie van de zeven cliëntenraden zijn verbonden aan een gemeenschappelijke regeling (GR). Een GR is een samenwerkingsverband van een aantal gemeenten.

4 Zie bijlage 2 voor alle acht organisaties.

II Cliëntenraden op het gebied van de Participatiewet ervaren onvoldoende invloed op beleid en uitvoering

Niet in alle gemeenten is een cliëntenraad
In sommige gemeenten is geen cliëntenraad op het gebied van de Participatiewet (meer) aanwezig. Deze is dan opgegaan in een inspraakorgaan voor het hele sociale domein. Als in een inspraakorgaan geen cliënten van de Participatiewet[5] kunnen meepraten, of als zij onvoldoende stem hebben, dan gaat dat in tegen de bedoeling van de wetgever.

De cliëntenraad is zelden bekend
Als er wel een cliëntenraad op het gebied van de Participatiewet is, dan is die bij burgers die zijn aangewezen op de Participatiewet zelden bekend. Ook consulenten en beleidsambtenaren van gemeenten zijn vaak niet bekend met de cliëntenraad. Mede hierdoor hebben veel cliëntenraden grote moeite om hun achterban te bereiken en om nieuwe leden te werven.

Cliëntenraden ervaren vaak hindernissen bij het uitvoeren van hun taak
De mate waarin het cliëntenraden lukt om invloed uit te oefenen hangt sterk af van de verantwoordelijke wethouder en van de ambtelijke contactpersoon. Als zij zich beiden betrokken opstellen, gaat het goed. Als de politieke en ambtelijke wil ontbreekt, is het voor cliëntenraden bijna onmogelijk om hun invloed te laten gelden. Cliëntenraden van gemeenschappelijke regelingen ervaren extra hindernissen bij het uitoefenen van invloed. Voor andere inspraakorganen, zoals adviesraden, geldt dit ook.

III Burgers ervaren drempels bij het indienen van een klacht
Burgers die een bijstandsuitkering ontvangen zijn vaak bang dat het indienen van een klacht negatieve gevolgen heeft voor hun uitkering. Ze weten ook vaak niet waar zij een klacht kunnen indienen. Dit geldt vooral als de gemeente haar taken laat uitvoeren door andere partijen.

Aanbevelingen
De Nationale ombudsman heeft de volgende aanbevelingen voor gemeenten:

I Invloed op de eigen situatie
1. Investeer in persoonlijk contact met mensen die langdurig aangewezen zijn op de Participatiewet; zorg voor vaste contactpersonen die regelmatig contact hebben met hun cliënten.
2. Verleg de aandacht bij mensen die (nog) niet kunnen werken naar een zinvolle tijdsbesteding en bied meer ruimte voor de eigen wensen en ideeën van burgers.
3. Bied meer ruimte voor vrijwilligerswerk in tegenstelling tot betaald werk. En geef duidelijkheid over vergoedingen.

II Invloed op beleid en uitvoering
1. Zorg ervoor dat er altijd een cliëntenraad voor de Participatiewet is. En zorg ervoor dat deze bekend is bij de achterban. Als er ook een Adviesraad Sociaal Domein is, dan moeten de twee raden nauw samenwerken en moet de rolverdeling helder zijn.

5 Een cliënt is in dit geval een burger die aangewezen is op de Participatiewet én deelneemt aan een cliëntenraad. In dit document gebruiken we burger, cliënt en respondent afwisselend. Dat is afhankelijk van de context.

2. Neem de cliëntenraad serieus: faciliteer en ondersteun de cliëntenraad, betrek de cliëntenraad vroegtijdig zodat deze invloed kan uitoefenen op (ontwikkeling van) beleid en uitvoering. Licht altijd goed toe waarom je bepaalde adviezen wel of niet opvolgt.
3. Zorg voor een duidelijke verordening en heldere werkafspraken met de cliëntenraad en neem in ieder geval bovenstaande punten (1 en 2) hierin mee. Evalueer de werking regelmatig.

III Klachten

1. Maak goede afspraken over de klachtbehandeling bij uitvoering van taken door externe partijen en houd daar actief toezicht op.
2. Zorg dat de burger altijd bij de gemeente terechtkan als hij[6] bij de uitvoerende partij niet verder komt met zijn klacht.
3. Zorg voor één loket waar burgers rechtstreeks terechtkunnen met hun probleem of hun klacht.

De Nationale ombudsman heeft de volgende aanbevelingen voor gemeenteraden:

1. Houd actief toezicht op het goed functioneren van de cliëntenraad.
2. Spreek het college van B&W erop aan als het niet goed gaat.
3. Laat je informeren over de aard en inhoud van de klachten over de uitvoering van de Participatiewet.

6 Waar in dit rapport hij staat wordt bedoeld hij/zij/hen.

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

Beschouwing **8**

1 Inleiding **9**
1.1 Aanleiding onderzoek en context 10
1.2 Afbakening en anonimiteit 12
1.3 Leeswijzer 12

2 Invloed van cliënten van de Participatiewet op de eigen situatie **13**
2.1 Inleiding 14
2.2 Ervaringen van burgers 14

3 Invloed van cliënten van de Participatiewet op beleid en uitvoering **21**
3.1 Inleiding 21
3.2 Cliëntenparticipatie; de juridische context 22
3.3 Cliëntenparticipatie in de praktijk 24
3.4 Ervaringen van cliëntenraden 24
3.5 Ondersteuning van cliëntenraden door gemeenten 25

4 Wat gebeurt er als een cliënt van de Participatiewet een klacht heeft? **28**
4.1 Inleiding 29
4.2 Cliënten van de Participatiewet ervaren drempels bij het indienen van een klacht 29
4.3 Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een adequate behandeling van een klacht 30

5 Conclusies **32**
5.1 De meeste cliënten van de Participatiewet ervaren onvoldoende invloed op de eigen situatie 32
5.2 Cliëntenraden ervaren onvoldoende invloed op beleid en uitvoering 33
5.3 Burgers ervaren drempels bij het indienen van een klacht 34

6 Aanbevelingen **36**

Bijlage 1 De Participatiewet in historisch perspectief **37**

Bijlage 2 Met wie de Nationale ombudsman heeft gesproken **41**

Bijlage 3 Geraadpleegde literatuur, websites en jurisprudentie **44**

Beschouwing

Zingeving is een belangrijke behoefte van de mens. Dit komt duidelijk naar voren uit de gesprekken die wij voor dit onderzoek voerden met mensen die al wat langer in de bijstand zitten. Het merendeel van deze mensen kampt met een (psychische) gezondheid die te wensen overlaat. Ze hebben vaak weinig energie. Een reguliere baan is voor hen op de korte termijn niet haalbaar. Daar voelen ze zich schuldig over. Door gebrek aan energie en aan geld hebben zij een beperkt sociaal leven. Daarbij speelt schaamte ook een rol. In de sociale omgang is de vraag 'wat doe je?' een gangbare. Maar voor deze mensen is die vraag confronterend en beladen.
Ze worstelen met het gevoel dat hun leven geen of weinig betekenis heeft.

De mogelijkheden om op je eigen manier het leven betekenis te geven, blijken uiterst beperkt als je van de bijstand leeft. Regels en protocollen staan vaak in de weg bij het zetten van de eerste voorzichtige stappen naar een leven met meer betekenis en perspectief. Bij de instanties die cliënten van de Participatiewet begeleiden is er soms ook onvoldoende besef van wat deze mensen doormaken doordat ze langdurig aan de kant staan. En van wat zij nodig hebben om hun leven een andere wending te geven. Een deel van deze mensen kan naar mijn mening te weinig invloed uitoefenen op de eigen situatie. Ik vind dat daar verandering in moet komen.

Uit dit onderzoek blijkt ook dat cliëntenraden op het gebied van de Participatiewet in steeds meer gemeenten opgaan in adviesraden voor het hele sociale domein. Ik vind dit een slechte ontwikkeling, vooral als dit betekent dat er niet meer met cliënten zelf wordt gesproken over de Participatiewet. Het wettelijk recht op inspraak van cliënten van de Participatiewet wordt daarmee uitgehold.

De cliëntenraden die er nog wel zijn, hebben vaak weinig invloed op beleid en uitvoering. Sommige van die raden worden pas in een zo laat stadium betrokken, dat invloed uitoefenen bijna niet meer mogelijk is. Hun bijdrage is dan slechts een vinkje dat gezet moet worden in het proces van beleidsvorming. Daarmee gaan kansen verloren op het verbeteren van beleid en uitvoering. Daar waar cliëntenraden wel in staat zijn om invloed uit te oefenen, blijken zij namelijk een belangrijke bijdrage te leveren aan een beter beleid en een betere uitvoering.

Ik vind dat alle gemeenten een cliëntenraad moeten hebben op het gebied van de Participatiewet. En ik vind dat de cliëntenraad overal moet worden gezien en behandeld als een serieuze gesprekspartner. In een moderne samenleving hoort dat vanzelfsprekend te zijn.

Reinier van Zutphen

1 Inleiding

Antoon*
“Je kreeg gewoon een productiebaan voorgeschoteld die je moest gaan doen.”

Antoon is 54 jaar en ontvangt sinds 2012 een bijstandsuitkering. Antoon heeft altijd gewerkt. Maar toen het in de crisistijd in 2010 economisch slechter ging met het bedrijf waar hij 25 jaar werkte, werd hij ontslagen. Hij kreeg toen een WW-uitkering (Werkloosheidswet), maar kon geen baan meer vinden omdat hij te oud zou zijn en bedrijven moesten bezuinigen. Zo stroomde hij van de WW de bijstand in.

In het begin had Antoon een jobcoach. Deze zocht echter het soort werk dat Antoon fysiek niet meer aankon. “Ik had tijdens mijn laatste baan rugproblemen gekregen vanwege het zware werk. Ik had de jobcoach dat verteld. Maar toch bleef die met fysiek zware banen aankomen. Ik probeerde het dan wel, maar lag vervolgens binnen een paar dagen met rugklachten in bed. Toen heb ik opnieuw aangegeven dat ik fysiek lichter werk wilde. Sindsdien is er geen contact meer geweest met de jobcoach.”

Ook later had Antoon negatieve ervaringen met een jobcoach. Weer leidde de begeleiding niet tot passend werk. Toch moest hij dit werk gaan doen omdat hij anders zijn uitkering zou kwijtraken. Volgens Antoon is er niet naar zijn behoeften en mogelijkheden gekeken. “Ik werd aangemeld voor banen die echt niet pasten bij mijn achtergrond en kennis. Ik voelde me dan bij zo’n werkgever echt voor lul staan. Maar je moet gewoon doen wat de jobcoach zegt. Dat is de situatie.”

Vanuit de gemeente is het jarenlang stil geweest. Antoon is nog een keer benaderd door iemand van de gemeente omdat het klantenbestand geactualiseerd werd. Er werd opnieuw in kaart gebracht waarom iemand niet aan het werk was en welke potenties iemand had. Daar is nooit een vervolg op gekomen. In 2020 heeft Antoon nog wel een gesprek gehad met iemand van het gebiedsteam. “Deze persoon luisterde echt naar me en zei dat ik een passende opleiding moest gaan volgen. Het lastige was wel, vanwege mijn leeftijd en het feit dat ik al jaren niet meer werkte, om een stageplek te vinden. Maar het contact was positief omdat er echt naar me werd geluisterd.”

Er is verder nagenoeg geen persoonlijk contact met de gemeente. Voor zover er wel contact is met de gemeente vindt Antoon dit contact slecht. “De toon is wantrouwend. Ze gaan er bij voorbaat al van uit dat je niet komt of te laat komt. En dat maakt dat je dus continu moet bewijzen dat ze ongelijk hebben. En altijd is er de dreiging: als je niet komt heeft dat gevolgen voor je uitkering! Voor het maken van een pasfoto, naar een training komen. Ik heb daar wel eens stennis over gemaakt omdat die dreiging me te gek werd en onterecht voelde.”

Antoon pleit voor een persoonlijker traject met meer maatwerk. “Kijk meer naar wat iemand wil en nog kan en hoe je dat kan realiseren. En als dat niet mogelijk blijkt, dat er dan samen wordt gekeken naar alternatieven. Steek ook niet het contact in vanuit wantrouwen, maar vanuit vertrouwen. Een jobcoach of iemand van de gemeente zou iemand moeten zijn op wie je kunt terugvallen als er iets niet lukt. Of als je het echt niet ziet zitten.”

* Antoon is niet zijn echte naam.

1.1 Aanleiding onderzoek en context

In 2015 vond een grote bestuurlijke omwenteling plaats met de zogenaamde decentralisaties in het sociaal domein. Gemeenten werden verantwoordelijk voor jeugdhulp, werk en inkomen en voor hulp en ondersteuning om langer thuis te kunnen blijven wonen. Met de decentralisaties in het sociaal domein zouden burgers beter en sneller worden geholpen omdat de gemeenten dichter bij de burger staan dan het Rijk.

Drieluik participatie en invloed in het sociaal domein

De Nationale ombudsman onderzoekt de decentralisaties vanuit het burgerperspectief, in het bijzonder de mogelijkheden van participatie en invloed door burgers. Het gaat daarbij over de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Participatiewet en de Jeugdwet. Het eerste onderzoek, 'Burger in zicht!', naar de Wmo, is in april 2023 afgerond en gepubliceerd. Dit is het tweede onderzoek in een drieluik dat de Nationale ombudsman publiceert. In dit onderzoek staat de Participatiewet centraal. In 2024 volgt de publicatie over de Jeugdwet van de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman. Daarnaast betrekt de Nationale ombudsman bij deze onderzoeken de gevolgen van de overdracht van publieke taken aan andere, soms private, organisaties in het sociaal domein: waar kan de burger terecht met klachten over taken die de gemeente door derde partijen laat uitvoeren?

Participatiewet in balans

Volgens de regering blijkt uit verschillende beleidsanalyses en signalen uit de praktijk dat de Participatiewet soms als 'hard' wordt ervaren. Dit komt door een samenspel van complexiteit, beperkt ervaren ondersteuning en strenge handhaving. Met het programma 'Participatiewet in balans' wil de regering de ervaren hardheid wegnemen door vertrouwen en de menselijke maat als centrale begrippen te verankeren in de wet en de uitvoering van de wet eenvoudiger maken. De realisatie hiervan vraagt volgens de regering om een cultuurverandering. Het wetsvoorstel 'Participatiewet in balans' maakt onderdeel uit van de eerste stappen in deze richting. Het wetsvoorstel heeft als doel om de regels en ondersteuning van de wet meer te laten aansluiten op de mogelijkheden en omstandigheden van de mensen, het vergroten van de rechtszekerheid en het creëren van meer handelingsruimte voor de uitvoerend professional. De internetconsultatie over dit wetsvoorstel duurde van 18 mei 2023 tot 29 juni 2023. Voor een historisch overzicht van de Bijstandswet tot en met het programma 'Participatiewet in Balans' wordt verwezen naar bijlage 1 'De Participatiewet in historisch perspectief'.

Toelichting op de aanleiding en probleemstelling

Kwaliteit van de besluitvorming

Het benutten van de ervaringskennis van burgers is waardevol omdat daarmee de kwaliteit van besluitvorming kan toenemen. Het kan helpen om beleid en uitvoering beter te laten aansluiten op wat de burger nodig heeft. Daarnaast kan burgerparticipatie, als deze goed verloopt, bijdragen aan het vertrouwen in het openbaar bestuur.[7] Daarom hebben wij onderzocht of de burger in de praktijk goed (genoeg) wordt betrokken bij beleid en uitvoering.

Wettelijk recht op inspraak

Het recht op participatie en inspraak bij de Participatiewet is wettelijk verankerd in artikel 47 van de Participatiewet. De bedoeling van de wetgever was om de actieve betrokkenheid te waarborgen van personen die met de Participatiewet te maken krijgen. Het gaat om

7 Participatie en vertrouwen. Hoe participatie wel én niet kan bijdragen aan het versterken of herstellen van vertrouwen van burgers in het openbaar bestuur, Open Universiteit, 30 november 2022.

betrokkenheid bij het beleid én de uitvoering van de Participatiewet. De manier waarop de gemeenten deze actieve betrokkenheid vormgeven, kunnen de gemeenteraden zelf bij verordening bepalen. Op grond van artikel 47 van de Participatiewet moeten de burgers die worden betrokken bij het beleid en de uitvoering op gebied van de Participatiewet vroegtijdig in staat gesteld worden om gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen. Zij moeten voldoende ondersteund worden om hun rol effectief te kunnen vervullen. Zij moeten ook in de gelegenheid worden gesteld om deel te nemen aan periodiek overleg, onderwerpen voor de agenda kunnen aandragen en voorzien worden van de benodigde informatie. Wij willen in dit onderzoek nagaan of dit in de praktijk voldoende gebeurt.

Reikwijdte inspraak
In 2017 bleek uit onderzoek van de Universiteiten Twente en Utrecht dat de inspraak bij de Participatiewet nog zeer beperkt was. De inspraakorganen mochten slechts over een beperkt aantal onderwerpen adviseren. Bij 45 procent van de gemeenten had het inspraakorgaan voor de Participatiewet weinig of geen bevoegdheden (onderwerpen waarover het mag adviseren). De inspraakorganen voor de Wmo hadden veel meer te zeggen: voor de Wmo was in 95 procent van de gemeenten sprake van volledige bevoegdheden.

Laten uitvoeren van taken door andere partijen
Gemeenten laten hun taken op het gebied van de Participatiewet vaak uitvoeren door externe partijen. In het kader van dit onderzoek is de vraag relevant of burgerparticipatie, zoals via cliëntenraden, wordt bemoeilijkt als de uitvoering niet door de gemeente zelf plaatsvindt, maar door een gemeenschappelijke regeling en/of door een private partij. In hoeverre wordt burgerparticipatie hierdoor bemoeilijkt? Als de cliëntenraad adviseert aan de gemeenschappelijke regeling, terwijl het beleid wordt gemaakt door de gemeente, kan de cliëntenraad dan nog invloed uitoefenen op het beleid? Als de cliëntenraad adviseert aan de gemeente en de uitvoering vindt plaats door een gemeenschappelijke regeling of door een externe partij in opdracht van de gemeenschappelijke regeling, kan de cliëntenraad dan nog invloed uitoefenen op de uitvoering? Kortom: hoe doet de cliëntenraad zijn werk als beleid en uitvoering niet plaatsvinden door dezelfde organisatie? En weet de burger in zo'n situatie de cliëntenraad te vinden?

Sustainable Development Goals
Nederland heeft zich gecommitteerd aan de zeventien Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Deze doelen moeten ervoor zorgen dat we in 2030 in een eerlijkere en duurzamere wereld leven. De Nationale ombudsman geeft met zijn onderzoek naar de invloed van de burger in het sociaal domein graag aandacht aan SDG 16.

Sustainable Development Goals
Volgens SDG 16 moeten we vreedzame en inclusieve samenlevingen bevorderen met het oog op duurzame ontwikkeling, voor iedereen toegang verzekeren tot justitie en op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uitbouwen. Doel 16.7 spreekt over 'het garanderen van ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus.'

Het betrekken van burgers bij beslissingen die invloed hebben op hun leef- en zorgsituatie sluit aan op het garanderen van besluitvorming waarbij de burger betrokken wordt en er serieus naar hem wordt geluisterd. Dat geldt ook voor het uitoefenen van invloed op het beleid en uitvoering van de Participatiewet. Als gemeenten burgers goed betrekken, geven zij daarmee invulling aan SDG 16.

1.2 Afbakening en anonimiteit

De conclusies van dit onderzoek zijn gebaseerd op ervaringen van burgers en leden van cliëntenraden en Adviesraden Sociaal Domein. Het is een bewuste keuze geweest om vooral het burgerperspectief te onderzoeken. Niet is onderzocht hoe de gemeente aankijkt tegen het werk van de advies- en cliëntenraden.

Wij hebben de burgers en leden van de inspraakorganen anonimiteit toegezegd. We vermelden vanuit het oogpunt van anonimiteit van inspraakorganen in dit rapport dan ook niet de namen van de gemeenten waarin zij actief zijn.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk twee gaat over ervaringen van burgers die aangewezen zijn op de Participatiewet. Daarna komen in hoofdstuk drie de ervaringen aan bod van inspraakorganen. Hoofdstuk vier beschrijft waar de burger met zijn klacht terechtkan en hoe de burger het indienen van een klacht over de Participatiewet ervaart. Hoofdstuk vijf bevat de conclusies. In hoofdstuk zes volgen de aanbevelingen. De bijlagen beschrijven de geschiedenis van de Participatiewet (van 1965 tot nu), met wie de Nationale ombudsman heeft gesproken voor dit onderzoek en welke literatuur geraadpleegd is.

2 Invloed van cliënten van de Participatiewet op de eigen situatie

Claudia*

"Ik heb de capaciteit om fatsoenlijk werk te doen. Ik heb alleen niet de capaciteit om vijf uur achter elkaar te werken."

Claudia is 42 jaar en heeft drie kinderen. Eén daarvan woont nog bij haar thuis. Iedereen is gediagnosticeerd met een autismespectrumstoornis (ASS). Claudia heeft diverse baantjes gehad. Maar nooit voor langere tijd. Sinds haar twintigste zit ze af en aan in de bijstand. Vanaf 2015 zit ze onafgebroken in de Participatiewet en ontvangt ze een bijstandsuitkering. In 2015 is bij haar de diagnose ASS vastgesteld. Dit verklaarde voor Claudia veel over waarom ze geen werk kan behouden.

Vanuit de gemeente krijgt Claudia naar eigen zeggen de ruimte om aan haar eigen balans en draagkracht te werken. Ze heeft formeel geen ontheffing van de sollicitatieplicht maar hoeft van haar inkomensconsulent[8] niet te solliciteren. Ook vanwege de extra zorg die haar kinderen nodig hebben. Een jaar geleden is haar belastbaarheid onderzocht. Daaruit bleek dat Claudia maximaal tien uur per week belastbaar is. Momenteel is ze zoekende naar wat ze feitelijk aan kan. "Op dit moment is drie à vier uur achter elkaar bezig zijn eigenlijk al te veel."

Claudia heeft er moeite mee dat ze in de Participatiewet zit. "Ik wil dolgraag de uitkering uit en mezelf kunnen onderhouden. Helaas is dat niet de werkelijkheid." Ze doet vrijwilligerswerk voor een aantal uur per week om zich zo nuttig te maken voor de samenleving en een gevoel van eigenwaarde te hebben. "Het voelt voor mij alsof ik opgegeven ben. Zo van, dat gaat het toch niet meer worden."

Wat ze vooral mist, is maatwerk en dat er echt naar de persoon wordt gekeken. "Er wordt toch in een bepaalde richting geduwd. Het initiatief ligt bij jezelf. Ze [de gemeente] denken niet mee en het moet binnen bepaalde kaders zijn. Dus wat er wel geboden kan worden is een veertigurige werkweek of beschut werk. Binnen de normen wordt er meegedacht. Maar zodra het lastig wordt of je erbuiten valt, dan is er verder niets meer mogelijk." Volgens Claudia heeft ze mogelijkheden gemist. Niet alleen vanuit de gemeente. Maar vanuit de gehele maatschappij. "Als je niet voldoet aan de norm, dan houdt het op. Dit is wat we hebben en wat er mogelijk is. Maar dat past niet bij jou. Dus stopt het."

Claudia is ervan overtuigd dat ze meer kan bijdragen aan de samenleving dan dat ze nu doet. Bijvoorbeeld met haar ervaringskennis als het gaat om autisme. Maar dat vraagt wel om een omschakeling en het echt investeren in mensen. "Meer begeleiding om te onderzoeken wie ben jij, wat heb jij nodig, waar word jij gelukkig van en hoe komen we daar dan. Ik had heel graag een ander perspectief gehad. Ik denk dat er echt meer in had gezeten als er out-of-the-box wordt gedacht. En niet van dit hebben we en jij past er niet in."

* Claudia is niet haar echte naam.

8 De inkomensconsulent van de gemeente gaat over het recht op bijstand. Ook kijkt de inkomensconsulent of iemand klaar is voor betaald werk. De jobcoach begeleidt burgers die zijn aangewezen op de Participatiewet naar betaald werk. De jobcoach is dikwijls in dienst van een re-integratie- of werkbedrijf.

2.1 Inleiding

Met de invoering van de Participatiewet streefde de regering naar een inclusieve arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt die plaats biedt aan jongeren en ouderen en voor mensen met en zonder beperking. Doel van de wet is om mensen die nog aan de kant staan meer kansen te bieden op regulier werk of op andere vormen van arbeid bevorderende participatie. Zoveel mogelijk mensen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking moeten worden geholpen om weer mee te doen aan de samenleving, bij voorkeur via een reguliere baan. Doel is ook om gemeenten hiervoor meer instrumenten te geven.[9] Daartoe zijn de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet sociale werkvoorziening (WSW) en een deel van de Wet arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong)[10] samengevoegd in één wet: de Participatiewet. Gemeenten zijn belast met de uitvoering van deze wet. Gemeenten hebben vanuit de Participatiewet de opdracht om mensen te ondersteunen bij het vinden van regulier werk of van een andere vorm van participatie, zoals beschut werk, vrijwilligerswerk of dagbesteding. Het doel is dat iedereen, met of zonder arbeidsbeperking, naar vermogen mee kan doen in de maatschappij.

De Nationale ombudsman sprak met negentien burgers die zijn aangewezen op de Participatiewet. Hebben ze invloed op hun situatie? Voelen zij zich gehoord en serieus genomen? Wat helpt en wat belemmert hun invloed? Hieronder wordt beschreven welke ervaringen deze burgers hebben. De leeftijd van deze burgers ligt tussen de 21 en 64 jaar. De meeste burgers die de Nationale ombudsman sprak, hebben een praktische opleiding gevolgd. Zij wonen verspreid over heel Nederland. De meesten wonen in een stedelijke omgeving. In dit hoofdstuk spreken we ook wel over ‘respondenten’ als het gaat over de burgers die de Nationale ombudsman in het kader van dit onderzoek heeft gesproken.

2.2 Ervaringen van burgers

2.2.1 Invloed op de eigen situatie

Iedereen wil graag meedoen in de maatschappij

Als eerste valt op dat vrijwel alle respondenten heel graag mee willen doen in de maatschappij op een manier die bij hen past. Zij zijn op zoek naar een zinvolle invulling van hun tijd. Een zinvolle tijdsbesteding is voor deze mensen niet zozeer nodig om ‘bezig te zijn’, maar vooral om het gevoel te hebben dat hun leven betekenis heeft en perspectief. Of het gaat om betaalde of onbetaalde arbeid is daarbij veel minder van belang. Ook het aantal uren dat zij aan zinvolle tijdsbesteding kunnen wijden, is minder belangrijk. Zij willen hun tijd graag naar eigen inzicht invullen op een manier die past bij wat zij wel en niet kunnen.

Zingeving is de behoefte om waarde en betekenis te geven aan wat we in het leven doen en ervaren. Volgens Peter Derkx (filosoof en hoogleraar humanisme en levensbeschouwing) houdt zingeving verband met de volgende zeven zingevingsbehoeftes:[11]

Doelgerichtheid: weet je wat je met je leven wilt? Kun je daar een levendig beeld van schetsen?

9 Kamerstukken II 2012/13, 33 161, vierde nota van wijziging.

10
- Wet werk en bijstand (WWB): de WWB was tot 1 januari 2015 de Nederlandse wet die de ondersteuning bij arbeidsinschakeling en bijstand regelde voor mensen die weinig of geen ander inkomen hebben en ook weinig of geen vermogen.
- Wet sociale werkvoorziening (WSW): de WSW was tot 1 januari 2015 bedoeld voor mensen die door een lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap niet onder normale omstandigheden konden werken.
- Wet arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong): de Wajong is voor jongeren die door ziekte of handicap nooit meer kunnen werken.

11 Humanisme, zinvol leven en nooit meer ouder worden, Peter Derkx, 31 oktober 2011

Morele rechtvaardiging: kun je leven naar wat belangrijk voor je is? Weet je wat belangrijk voor je is?
Eigenwaarde: vind je jezelf de moeite waard? Voel je dat ook echt?
Competentie: kun je controle uitoefenen op je leven? Of heb je het gevoel dat je geleefd wordt?
Begrijpelijkheid: heb je een begrijpelijk verhaal over je leven? Of voelt het als een verwarrende chaos?
Verbondenheid: voel je je verbonden met anderen?
Transcendentie: voel je je deel van een groter geheel?

De respondenten willen zich nuttig voelen, iets betekenen voor de maatschappij, iets terugdoen voor het feit dat ze bijstand krijgen of ze willen graag anderen kunnen helpen in een vergelijkbare situatie. Dit draagt bij aan een gevoel van eigenwaarde. Ongeveer de helft van de respondenten doet dan ook aan vrijwilligerswerk (inclusief het inzetten van ervaringskennis) voor zo'n drie tot tien uur per week. De één heeft vast vrijwilligerswerk in een kringloopwinkel, de ander doet allerlei klusjes voor buurtbewoners of helpt bekenden die in de problemen zitten. Als de Nationale ombudsman vraagt naar de invloed die burgers ervaren op de eigen situatie, gaat het vrijwel altijd over het op een passende manier mee kunnen doen in de maatschappij.

Er zijn twee verschillende contactpersonen: de inkomensconsulent en de jobcoach
Er zijn verschillende manieren waarop gemeenten de dienstverlening aan burgers die zijn aangewezen op de Participatiewet organiseren. In de meeste gevallen hebben burgers met meerdere contactpersonen te maken. De respondenten die de Nationale ombudsman sprak, noemen grofweg twee verschillende soorten contactpersonen. Enerzijds is er de inkomensconsulent van de gemeente. Dat is degene die gaat over het recht op bijstand. Ook kijkt de inkomensconsulent van de gemeente of iemand klaar is om betaald werk te zoeken of dat er eerst iets anders nodig is. Anderzijds noemen respondenten de persoon die hen, als ze éénmaal klaar zijn voor betaald werk, naar werk begeleidt. Dit is de werkconsulent of jobcoach[12]. De werkconsulent of jobcoach is vaak in dienst van een re-integratie - of werkbedrijf. De gemeenten laten deze dienstverlening dikwijls over aan commerciële re-integratiebedrijven en werkbedrijven.

Goed en regelmatig contact met de inkomensconsulent is van groot belang
Wat betreft het contact met de inkomensconsulent van de gemeente, geeft het merendeel van de respondenten aan dat het contact goed verloopt en dat zij voldoende invloed kunnen uitoefenen op de eigen situatie. Als mensen een rapportcijfer hiervoor geven, is dat tussen de 6,5 en 8. Als mensen ervaren voldoende invloed te kunnen uitoefenen, komt dat doordat ze zich gehoord voelen en ze serieus worden genomen door de inkomensconsulent. Luisteren naar hun verhaal, ideeën, wensen en behoeften en het hebben van een vaste contactpersoon dragen hier aan bij.

"*Ik heb wel het gevoel inspraak te hebben gehad tijdens het traject. […] ik kreeg ruim de tijd om uit te leggen wat mijn situatie was en waarom ik het nodig heb. Daar werd ook wel goed naar geluisterd.*" (25 jaar, G4[13].)

"*De inkomensconsulente begreep dat ik het nog niet kan opbrengen om te werken. En ze zei: je participeert toch voldoende. Deze persoon, die snapt mij. Die snapt de werkelijkheid waarmee ik het moet doen*." (64 jaar, stad, regio Zuid.)

12 In sommige, vooral kleine gemeenten zijn deze functies gecombineerd.
13 De G4 zijn de gemeenten Den Haag, Utrecht, Rotterdam en Amsterdam.

Bovendien geeft de inkomensconsulent de burger vaak een herstelperiode om beter in balans te komen en/of te werken aan de eigen gezondheid. In deze periode laat de gemeente hen met rust en oefent zij geen druk uit om weer aan het werk te gaan. Respondenten waarderen het zeer dat de gemeente oog heeft voor en rekening houdt met iemands persoonlijke situatie.

"*Vanuit de gemeente heb ik de ruimte gekregen om aan mezelf te werken. Ze hebben goed geluisterd naar me en hadden oog voor mijn psychische problemen. Er werd me geen druk opgelegd om aan het werk te gaan.*" (22 jaar, stad, regio Noord.)

"*Het is een wisselwerking. Ze zien dat ik hard aan het werk ben met school en stage. De gemeente ziet wel dat het weinig zin heeft om de druk nog op te voeren met een sollicitatieplicht. […] ze weten dat de kans op een terugval toeneemt als er meer stress en druk is. Dus daar houden ze ook rekening mee.*" (47 jaar, niet-stedelijk, regio Noord.)

Een beperkt aantal respondenten ervaart geen of onvoldoende invloed op de eigen situatie in het contact met de inkomensconsulent. Als belangrijkste reden hiervoor geven zij aan dat de gemeente er niet of niet genoeg in slaagt om aan te sluiten bij de wensen en mogelijkheden van de respondenten. Er wordt dan te veel uitgegaan van de standaardnorm en bestaande kaders binnen het systeem. Daar passen de respondenten niet in. Zij ervaren daardoor (heel) weinig toekomstperspectief.

"*Binnen de normen wordt er meegedacht maar zodra het lastig wordt, of als je er buiten valt, dan is er verder niets meer mogelijk. Het zou fijn zijn als er meer naar de persoon gekeken wordt. […]*" (42 jaar, niet-stedelijk, regio Zuid.)

Alhoewel de meeste respondenten tevreden zijn over de mate van invloed in het contact met de inkomensconsulent, is het contact met de gemeente doorgaans niet structureel. De meeste respondenten hebben wel een vaste inkomensconsulent. Daarmee vindt eens in de zoveel tijd een gesprek plaats. Dat is soms slechts één keer per jaar of nog minder. Sommige respondenten hebben helemaal geen contact meer met de inkomensconsulent. Een aantal van hen vindt het fijn om met rust gelaten te worden. Echter, meerdere respondenten die niet hoeven te solliciteren, willen meer begeleiding van de gemeente. Zij hebben het idee dat ze vergeten worden. Vaker contact met de gemeente zou hen helpen bij het vergroten van hun mogelijkheden om te komen tot een zinvolle besteding van hun tijd. Verder heeft een aantal respondenten het idee dat er geen energie in hen wordt gestoken omdat er weinig kans op werk is, vanwege bijvoorbeeld de leeftijd. Zij hebben het gevoel dat de gemeente ze maar laat zitten.

"Eerst was dat jaarlijks zo'n gesprek. Maar dat is er al een tijdje vanaf. Op eigen initiatief heb ik vorig jaar dan zelf contact gezocht. Maar anders is er een gesprek één keer in de twee à drie jaar. Zo van, hoe gaat het nu met je, waar ben je mee bezig?" (42 jaar, niet-stedelijk, regio Zuid.)

"Ik denk dat de inkomensconsulent zoiets heeft van: ach ze moet nog twee jaar. De kansen op de arbeidsmarkt zijn klein. Ik steek mijn energie wel in een jonger iemand." (64 jaar, stad, regio Zuid.)

"Vanuit de gemeente is het toen zo'n vijf jaar stil geweest. Ik ben alleen nog een keer benaderd omdat de database met uitkeringsgerechtigden werd geactualiseerd. […]. Hier is nooit een vervolg op gekomen." (54 jaar, stad, regio Noord.)

Soms heb ik het idee dat ik iets te vrij wordt gelaten. Fijn als er wat meer een route uitgestippeld ligt. Kaders waarbinnen ik zelf keuzes kan maken. Nu is het lastig zelf in te schatten wat een verstandige stap is om te nemen." (26 jaar, G4.)

Enkele respondenten geven aan steeds wisselende contactpersonen te hebben bij de gemeente. Dit wordt als vervelend ervaren.

"Ik had een contactpersoon vanuit de gemeente. Maar dat veranderde constant. Dat was vervelend want als ik dan bijvoorbeeld een brief kwijt was moest ik eerst weer bellen om erachter te komen wie mijn contactpersoon was.[…] Ik hoor wel in mijn omgeving dat mensen het vervelend vinden dat ze steeds hun situatie opnieuw moeten uitleggen aan een nieuw contactpersoon. " (43 jaar, stad regio Noord.)

Respondenten zijn ontevreden over de begeleiding naar betaald werk
Ongeveer een kwart van de respondenten ontvangt begeleiding naar en bij het werk door een werkconsulent of jobcoach. Voor de leesbaarheid wordt hierna alleen de term jobcoach gebruikt. Over de mate van invloed bij de begeleiding door een jobcoach zijn de respondenten doorgaans niet tevreden. De meeste respondenten die begeleiding naar het werk hebben (gehad) vinden dat zij onvoldoende inspraak hebben gehad. De belangrijkste reden hiervoor is dat het aanbod vanuit de jobcoach vaak niet aansluit bij de (on)mogelijkheden van de betreffende respondent. Meerdere respondenten vinden het lastig om betaald werk te vinden dat bij hen past. Ze kunnen bijvoorbeeld minder uren werken dan de meeste vacatures vragen. Of het zijn banen die ze niet voor langere tijd vol kunnen houden. Ook geven meerdere respondenten aan dat een persoonlijke aanpak ontbreekt. Er wordt dan vooral gekeken via welke baan de persoon direct kan uitstromen uit de bijstand, maar niet naar de vraag of die uitstroom daarmee ook duurzaam zal zijn.

Een aantal respondenten zegt niets te hebben gehad aan de dienstverlening door de jobcoach. Zij hebben zelf hun weg gevonden, al dan niet met steun vanuit hun persoonlijke omgeving en/ of zorgbegeleiders.

"*Ik heb al met al niet veel aan de jobcoaches gehad. Ik was zelf altijd wel mondig. Ze waren er vooral om mij te ondersteunen. Maar ik deed eigenlijk het meeste werk zelf*." (38 jaar, stad, regio Noord.)

"*Op het laatst vind ik dat de jobcoach mij heeft laten zitten toen ik de baan op een beschutte werkplek niet wilde. […] Gelukkig kreeg ik op dat moment wel steun van mijn begeleiders van het RIBW[14]. Zij gaven aan dat het niet aan mij lag. […] Mijn vader heeft op een gegeven moment gevraagd aan mij of werken bij een drogisterij leuk zou zijn. Dat heeft goed uitgepakt. […]*" (22 jaar, stad, regio Noord.)

Het feit dat mensen steeds een andere jobcoach krijgen, draagt niet bij aan het kunnen uitoefenen van invloed op de eigen situatie.

"*Sommige jobcoaches waren wel goed. Daarmee was het contact wel fijn. Maar dan komt er weer een nieuwe en begin je weer opnieuw.*" (38 jaar, stad, regio Noord.)

Ondanks deze negatieve ervaringen geven sommige respondenten aan dat ze voldoende invloed kunnen uitoefenen bij de begeleiding door een jobcoach. Dan worden zaken genoemd zoals een vaste jobcoach die de persoon goed kent, daadwerkelijk luistert en actief meedenkt. Volgens enkele respondenten is hierbij helpend geweest dat zij duidelijk voor ogen hadden wat ze wilden.

"*Al met al positieve ervaringen. Ik had al een doel, opleiding en de juiste contacten. […] Ik kijk heel duidelijk naar mijn eigen verantwoordelijkheid voor de situatie waarin ik zit. Ik zal er keihard aan moeten werken want ik heb deze situatie ook zelf veroorzaakt.*"[15]
(47 jaar, niet-stedelijk, regio Noord.)

De bevindingen uit de interviews komen overeen met wat de Nationale ombudsman tegenkomt in klachten die hij behandelt over begeleiding naar werk vanuit de Participatiewet. Mogelijk speelt daarbij een rol dat re-integratiebedrijven of werkbedrijven doorgaans vooral sturen op cijfermatige doelstellingen. Deze commerciële bedrijven voeren taken uit voor gemeenten. Vooraf worden afspraken gemaakt over de manier waarop zij die taken moeten uitvoeren en over de doelen die zij moeten behalen. Achteraf verantwoorden deze bedrijven zich tegenover de gemeenten met behulp van voornamelijk cijfermatige resultaten. De gemeenten zelf staan vaak op grote afstand van de manier waarop deze bedrijven hun inwoners naar werk begeleiden. Dit gaat nogal eens ten koste van de mensgerichte aanpak.

"*Ze zeggen ook dat je moet aangeven wat je nodig hebt. Maar vaak kan dat dan niet. Ik wilde een computercursus doen. Maar dat kon niet want dat was te duur. […] Op een gegeven moment kreeg ik een ICT-vacature onder mijn neus. […] Het aanbod past niet bij mij. Ze denken verkeerd mee […] Er wordt niet genoeg gedaan om mijn capaciteiten te benutten.*"
(54 jaar, G4.)

Ruimte voor herstel geeft lucht, de informatieplicht veroorzaakt stress
Veel respondenten hoeven niet te solliciteren, maar hebben geen officiële vrijstelling van de sollicitatieplicht gekregen. Het is meer een informele vrijstelling op basis van de inschatting van de inkomensconsulent. Daar wordt in de contacten met de gemeente niet expliciet over gesproken of daar wordt niet op gecontroleerd. Mensen worden – naar eigen zeggen – niet

14 Regionale Instelling voor Beschermd Wonen

15 Deze respondent was na langdurig en overmatig alcoholgebruik zijn (goede) baan kwijtgeraakt en in de Participatiewet beland.

gehouden aan hun sollicitatieplicht doordat de gemeente bijvoorbeeld van oordeel is dat iemand eerst moet werken aan de eigen gezondheid en/of dat iemand weliswaar geen betaald werk heeft maar wel voldoende participeert. Respondenten waarderen dit enorm en vinden het fijn dat zij die ruimte krijgen. Dit draagt bij aan het gevoel van invloed op de eigen situatie.

"De vrijstelling is overgenomen door de gemeente waar ik nu woon. Deze is niet formeel vastgesteld op basis van een keuring of zo. Maar is in de praktijk wel zo omdat gemeente ziet dat ik vrijwilligerswerk doe en op die manier participeer." (33 jaar, stad, regio Midden.)

Het merendeel van de respondenten geeft aan een informatieplicht te hebben. Dit houdt in dat zij de gemeente moeten informeren over veranderingen in hun situatie. En ze moeten maandelijkse inkomsten aangeven, ook giften van anderen.

"Ik heb de verplichting om maandelijks mijn declaraties omtrent vrijwilligersvergoeding in te dienen. En periodiek vindt er een hercontrole plaats." (33 jaar, stad, regio Midden.)

De verplichtingen worden als vervelend ervaren. Met name de informatieplicht. De verplichtingen worden door sommigen als dwingend en/of dreigend ervaren. Voor een deel van de mensen levert dit ook stress op. Zij zijn toch bang dat de informatie die zij geven incorrect of onvoldoende is of dat zij iets doen wat niet toegestaan is, en dat er dan een sanctie volgt. Van verschillende kanten is opgemerkt dat de vrijwilligersvergoeding en reiskosten (of andere) vergoedingen al snel problemen opleveren. De vergoedingen worden bij elkaar opgeteld waardoor je al snel boven de belastingvrijstelling uitkomt. Dan kost het meer dan het oplevert. Daardoor is de drempel om vrijwilligersvergoedingen te accepteren hoog. Sommigen respondenten willen deze vergoeding op voorhand al niet hebben vanwege de mogelijke negatieve consequenties. Eén respondent kreeg de vrijwilligersbijdrage niet per maand, maar ineens voor een half jaar. Deze respondent kreeg vervolgens direct problemen met de Belastingdienst.

Respondenten ervaren een bijstandsuitkering niet altijd als passend bij hun situatie
Een aantal respondenten benoemt dat ze wel onder de Participatiewet vallen, maar daar voor hun gevoel eigenlijk niet thuishoren. Deze mensen vragen zich af of ze vanwege hun beperkingen geen recht op een andere uitkering hebben. Dit willen ze dan wel graag uitzoeken, maar dat vinden zij ingewikkeld. Zij vinden dat de bijstand niet bedoeld is voor mensen bij wie het op voorhand duidelijk is dat er geen perspectief op betaald werk is. Zij vragen zich af of zij vanwege hun gezondheidssituatie niet onder andere wetgeving vallen, bijvoorbeeld de Wajong of de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA)[16]. Zij ervaren daardoor geen toekomstperspectief. En zij ervaren daarmee zeer weinig invloed op de eigen situatie.

"Ik heb eigenlijk recht op een WIA-uitkering maar die krijg ik nooit meer. Dus ik zit levenslang gevangen in de Participatiewet." (50 jaar, niet-stedelijk, regio Midden.)

16 Een WIA-uitkering is een tijdelijk vangnet bij verlies van inkomen als je wegens langdurige ziekte niet of niet meer volledig kunt werken. Tot 2006 stond de voorgaande versie van deze wet bekend als de WAO (Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering).

De cliëntenraad is bij respondenten niet bekend
Van de mensen die de Nationale ombudsman sprak, maakt ongeveer een kwart deel uit van een cliëntenraad. Zij zijn logischerwijs bekend met het bestaan van een cliëntenraad. Bij de overige respondenten is dat niet het geval. De meeste respondenten die geen lid van de cliëntenraad zijn, vinden het wel belangrijk dat er een dergelijk orgaan is. Daardoor verbaast het des te meer dat zij niet op de hoogte zijn van het bestaan ervan. Een enkeling plaatst wel een kritische kanttekening bij de mate waarin de input van een cliëntenraad serieus wordt genomen en wordt meegenomen in het verbeteren van beleid en uitvoering.

"Ik vind het vanzelfsprekend dat er een cliëntenraad is, net als in de zorg. Zolang dit niet voor de vorm is ingesteld en er echt iets wordt gedaan met de input van de cliëntenraad."
(64 jaar, stad regio Zuid.)

De respondenten die lid zijn van een cliëntenraad proberen vanuit de raad invloed uit te oefenen op het beleid en de uitvoering daarvan door de gemeente.

"We zijn geen klachtenorgaan voor mensen met een uitkering. We horen natuurlijk wel veel. En als we dezelfde zaken vaker langs horen komen, dat doen we daar wel iets mee richting de gemeente. […]" (54 jaar, stad, regio Noord.)

Een aantal respondenten is lid geworden van de cliëntenraad om op te komen voor de belangen van de mensen die aangewezen zijn op de Participatiewet. Ze willen hen graag een stem geven.

3 Invloed van cliënten van de Participatiewet op beleid en uitvoering

De cliëntenraad en de gemeenschappelijke regeling

'Omdat er onvoldoende menskracht beschikbaar is, kun je maar beperkt invloed uitoefenen. Het is een kwestie van "choose your battles."

De cliëntenraad Voor Elkaar* werkt voor de gemeenschappelijke regeling (GR) Voor Elkaar. De GR Voor Elkaar voert namens een aantal gemeenten met in totaal 170.000 inwoners de Participatiewet en Wet gemeentelijke schuldhulpverlening uit.

Het Algemeen Bestuur van de GR bestaat uit twee wethouders per gemeente. De cliëntenraad heeft in de vergaderingen met het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling geen spreekrecht, maar zij zijn wel aanwezig bij de vergaderingen. Officieel adviseert de cliëntenraad het Algemeen Bestuur van de GR, bijvoorbeeld over de jaarstukken.

Echter, de gemeenten stellen het beleid vast. De uitvoering ligt bij de GR. De cliëntenraad brengt adviezen uit aan de uitvoeringsorganisatie, de GR. Bij voorstellen en besluiten over beleid, bijvoorbeeld het minimabeleid dat door de gemeente gemaakt wordt, adviseert de cliëntenraad niet. De cliëntenraad zet, zoals ze het zelf zegt, dan maar haar 'lobby-kracht' in. Via een informele route communiceert de cliëntenraad met de colleges van burgemeester & wethouders, de verantwoordelijke wethouder(s) of de gemeenteraden. De energieke voorzitter van de cliëntenraad voert op persoonlijke titel een privégesprek met bijvoorbeeld een wethouder of gemeenteraadslid. 'Wij zijn heel blij met hem', aldus één van de leden van de cliëntenraad. Maar zelf vindt de voorzitter dat de cliëntenraad en ook hij zelf een lastige positie heeft:

'Het zou beter zijn als er vastgelegd wordt waar we wel en niet over adviseren. Bij de school van mijn kinderen ben ik lid van de medezeggenschapsraad. Daar is het heel helder waar we wel en niet over gaan. In de cliëntenraad is het niet duidelijk en zet ik mijn persoonlijke netwerk en overtuigings- en lobby-kracht in om op te komen voor cliënten in de drie gemeenten. Waarbij de ene gemeente ook weer harder of anders loopt dan de andere.'

Het uitoefenen van invloed wordt als moeizaam ervaren, heel soms worden er successen geboekt. De samenwerking met de GR is stroperig. De cliëntenraad voelt zich niet serieus genomen. Het is geen échte invloed die de cliëntenraad ervaart. 'Het lijkt erop dat de GR niet te veel bemoeienis wil.' Zo komt informatie vaak te laat en zien ze dikwijls niets van hun inbreng terug. Een voorbeeld hiervan is het opzetten van een fonds dat 'nieuwe, innovatieve en duurzame oplossingen voor maatschappelijke problemen mogelijk moet maken.' 'We hebben niets van onze ideeën en inbreng teruggezien', aldus de voorzitter van de cliëntenraad.

Daarbij is de cliëntenraad niet volledig bezet. Het vinden van leden is erg moeilijk.

*Dit is niet de echte naam.

3.1 Inleiding

De Rijksoverheid vindt het belangrijk dat cliënten van de Participatiewet zoveel mogelijk actief betrokken worden bij het beleid en de uitvoering van de Participatiewet. De regering wil dat het

gemeentelijk beleid aansluit op de ondersteuningsbehoefte van cliënten. De meest voor de hand liggende manier om cliëntenparticipatie op het gebied van de Participatiewet vorm te geven, is volgens de regering het instellen van een gemeentelijk overlegorgaan, meestal met de naam cliëntenraad. Deze raad heeft de taak het college van burgemeester en wethouders gevraagd en ongevraagd te adviseren over beleid en uitvoering van de Participatiewet. In sommige gemeenten is geen cliëntenraad voor de Participatiewet (meer) aanwezig, maar wel een adviesraad voor het sociaal domein. De Nationale ombudsman heeft gesproken met leden van verschillende advies- en cliëntenraden. Ervaren zij dat ze voldoende invloed hebben op beleid en uitvoering van de Participatiewet? Voelen zij zich serieus genomen? Ervaren zij dat hun advies effect heeft? En wat helpt en wat belemmert hun invloed?

3.2 Cliëntenparticipatie; de juridische context

Geschiedenis van de cliëntenparticipatie in vogelvlucht
In 1984 stond het voorjaarscongres van Divosa (belangenorganisatie van directeuren van sociale diensten) in het teken van 'de positie van de cliënt in de sociale zekerheid'. Tijdens dit congres werd besloten dat cliëntenparticipatie een vervolg moest hebben. In 1985 ging in zeven gemeenten een proeftuinproject van start. Daarna richtten steeds meer gemeenten een cliëntenraad op. In 1988 had 7% van de gemeenten een cliëntenraad. Elf jaar later, in 1999, had 50% van de gemeenten een cliëntenraad. In 2002 liep dat al op naar 75%.

In 1998 werd in de Algemene bijstandswet de eerste wettelijke basis gelegd voor cliëntenparticipatie bij gemeenten. Gemeenten moesten sindsdien een plan maken gericht op de realisatie en de vormgeving van cliëntenparticipatie. In 2004 werd in artikel 47 van de nieuwe Wet werk en bijstand vastgelegd dat gemeenten voortaan een verordening moesten vaststellen waarin zij regels over cliëntenparticipatie vastleggen. Deze bepaling bestaat nog steeds als artikel 47 van de Participatiewet (Stand van zaken Cliëntenparticipatie, LCR, januari 2004).

Artikel 47 van de Participatiewet
Artikel 47 van de Participatiewet verplicht gemeenten ertoe om mensen die zijn aangewezen op de Participatiewet of hun vertegenwoordigers te betrekken bij de uitvoering van deze wet. De wetgever wilde met deze bepaling de actieve betrokkenheid van cliënten van de Participatiewet waarborgen.

De verplichting om cliënten of hun vertegenwoordigers te betrekken bij de uitvoering van de wet bestond al, maar werd met de invoering van de Participatiewet in 2015 aangescherpt. Personen die met de Participatiewet te maken krijgen, zijn volgens de regering belangrijke gesprekspartners om een goede dienstverlening aan de doelgroep mogelijk te maken. De regering vindt het essentieel dat zij worden betrokken bij de totstandkoming van het beleid. Om dit te borgen, ligt het voor de hand om personen die te maken krijgen met de Participatiewet een stevige en zichtbare positie te geven. Die strekking had ook de motie Van Weyenberg[17]. Deze motie hield in dat de Participatiewet alleen succesvol kan worden ingevoerd als er niet alleen over, maar ook met cliënten gepraat wordt.

De regering voerde deze motie uit door te bepalen dat cliënten of hun vertegenwoordigers:
a. vroegtijdig in staat worden gesteld gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen bij de besluitvorming over verordeningen en beleidsvoorstellen;
b. worden voorzien van ondersteuning om hun rol effectief te kunnen vervullen.

17 Kamerstukken II 2012/13, 29 817, nr. 122. De motie hield in dat de Participatiewet alleen succesvol kan worden ingevoerd als er niet alleen over, maar ook met cliënten gepraat wordt.

Op basis van de al bestaande verplichtingen moeten cliënten of hun vertegenwoordigers ook:
a. deel kunnen nemen aan periodiek overleg;
b. onderwerpen voor de agenda van dit overleg kunnen aandragen;
c. worden voorzien van de voor een adequate deelname aan het overleg benodigde informatie.

De gemeenteraad moet deze voorwaarden voor goede cliëntenparticipatie uitwerken in een verordening.

Volgens de regering ligt het voor de hand dat cliënten in de uitoefening van deze rol de mogelijkheid hebben advies te vragen aan derden. De meest geëigende methode om deze cliëntenparticipatie en het periodieke overleg vorm te geven, is volgens de regering het instellen van een gemeentelijk overlegorgaan, meestal aangeduid als cliëntenraad.[18] Gemeenten hebben daarbij de mogelijkheid om de bevoegdheden van verschillende lokale cliëntenraden voor bijvoorbeeld de Participatiewet, de Wmo en de WSW te beleggen bij een gezamenlijke cliëntenraad. Ook bij intergemeentelijke samenwerking spelen cliëntenraden een rol. Zo kan bij een gemeenschappelijke regeling een cliëntenraad worden ingesteld door het openbaar lichaam dat de Participatiewet zal uitvoeren. Gemeentelijke cliëntenraden die al zijn ingesteld kunnen hier ook, net als de gemeenteraden, bij worden betrokken.[19]

Het VN-verdrag handicap en cliëntenparticipatie
Sinds 1 januari 2015 is de Wajong 2015 niet langer toegankelijk voor mensen met arbeidsvermogen. Zij zijn sindsdien aangewezen op de Participatiewet. Ook de mensen die voorheen onder de WSW vielen, vallen sinds de wetswijziging van 2015 onder de Participatiewet. Daardoor vallen meer mensen met een medische beperking onder de Participatiewet dan vóór deze wetswijziging.[20]

Sinds 2016 geldt het VN-verdrag handicap in Nederland.[21] Het doel van dit verdrag is dat de positie van mensen met een beperking verbetert. Het verdrag erkent de noodzaak om de mensenrechten van alle personen met een beperking, met inbegrip van hen die intensievere ondersteuning behoeven, te bevorderen en te beschermen. Het verdrag verplicht de staten die partij zijn bij dit verdrag om nauw overleg te plegen met mensen met een beperking en hun organisaties over (voorgenomen) regelgeving en beleid die hen raken.[22] Sinds de ratificatie van het VN-verdrag Handicap moeten gemeenten ervoor zorgen dat alle inwoners mee kunnen doen. De gemeente moet met inwoners met een beperking en met hun organisaties in gesprek gaan over de gevolgen van (voorgenomen) beleid en over de uitvoering daarvan. Cliëntenraden Participatiewet en Adviesraden Sociaal Domein kunnen een belangrijke rol vervullen bij het realiseren van de inspraak en betrokkenheid waartoe het verdrag verplicht en bij het signaleren van wat er op dit gebied (nog) niet goed gaat.

Sustainable Development Goals
Doel 16.7 spreekt over ‘het garanderen van ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus.’ Als gemeenten ervoor zorgen dat hun Cliëntenraden Participatiewet en Adviesraden Sociaal Domein goed functioneren, dan draagt dat bij aan het realiseren van SDG 16.

18 Kamerstukken II 2013/14, 33 161, nr. 107, pagina 55.

19 Deze terminologie gebruikt de regering. Kamerstukken II 2013/14, 33 161, nr. 107, pagina 118-119.

20 Zie hierover ook het rapport van de Nationale ombudsman Meedoen zonder beperkingen over de financiële problemen van jongeren met een beperking in de Wajong en Participatiewet van 13 september 2022.

21 Tractatenblad 2007, 169.

22 Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

3.3 Cliëntenparticipatie in de praktijk

Steeds meer gemeenten en gemeenschappelijke regelingen kiezen voor een Adviesraad Sociaal Domein. Dat is een brede adviesraad die adviseert over de Wmo, de Participatiewet en de Jeugdwet, en vaak ook over gezondheid. De advies- of cliëntenraad voor de Participatiewet wordt dan opgeheven of samengevoegd met deze adviesraad. Het is een manier om verschillende perspectieven bij elkaar te brengen. Tegelijkertijd is het de vraag of al die perspectieven wel tot hun recht komen als je ze samenvoegt in één raad. In veel van deze 'ontschotte' adviesraden zitten geen of weinig mensen die zijn aangewezen op de Participatiewet. Dit gaat ten koste van de inspraak en invloed van cliënten van de Participatiewet zelf. Er zijn ook gemeenten die nog steeds afzonderlijke advies- of cliëntenraden hebben voor inspraak over de verschillende onderdelen van het sociaal domein.

Als cliënten van de Participatiewet niet zelf worden geraadpleegd, dan gaat dat in tegen de bedoeling van de wetgever en vooral tegen de bedoeling van de motie Van Weyenberg die de regering met de aanvulling van artikel 47 van de Participatiewet heeft willen uitvoeren. Ook het VN-verdrag handicap verplicht tot het betrekken van mensen met een beperking. Alleen het betrekken van hun vertegenwoordigers of belangenorganisaties is niet voldoende. Doel 16.7 van de Sustainable Development Goals wijst in dezelfde richting. Bovendien, als er in een Adviesraad Sociaal Domein wel cliënten zitten, valt hun stem vaak weg tegenover de vaak beter opgeleide en mondiger burgers in de Adviesraad Sociaal Domein. Het doel om cliënten zelf te betrekken wordt daarmee onvoldoende bereikt.

3.4 Ervaringen van cliëntenraden

De Nationale ombudsman heeft zowel gesproken met cliëntenraden voor de Participatiewet, als met adviesraden voor het sociaal domein. Daarbij ging de aandacht wel steeds uit naar invloed op beleid en uitvoering op het gebied van de Participatiewet. Vanwege de focus van dit onderzoek, worden in dit hoofdstuk de bevindingen beschreven, die betrekking hebben op cliëntenraden voor de Participatiewet. Uit de gesprekken die de Nationale ombudsman heeft gevoerd, komt een wisselend beeld naar voren. Een deel van de cliëntenraden ervaart een constructieve houding van hun gemeente en ziet duidelijk effect van hun werk. Bij een ander deel is dat echter niet het geval. Sommige cliëntenraden ervaren bijvoorbeeld een onverschillige houding van hun gemeente. Andere raken verstrikt in de ingewikkelde mandateringsregelingen van hun gemeenschappelijke regeling of missen juist heldere (afdwingbare) afspraken om hun werk goed te kunnen doen. Daarmee worden belangrijke kansen gemist. Alle cliëntenraden spreken namelijk met passie over hun werkgebied. Zij investeren veel van hun (vrije) tijd en moeite in hun werkzaamheden. Wat helpt en belemmert nu de invloed van de cliëntenraden?

Niet alle cliëntenraden worden op tijd betrokken

De cliëntenraden die tevreden zijn over hun mate van invloed, worden vroeg in het beleidsvormingsproces betrokken. Dat is het moment waarop zij verschil kunnen maken met hun ervaringskennis. Zij weten waar de mensen die zijn aangewezen op de Participatiewet dagelijks mee te maken hebben. Zij begrijpen daarom ook goed hoe plannen aankomen bij deze mensen. Wat betreft de inhoud van deze plannen, maar zeker ook taalkundig. Cliëntenraden noemen vaak het leesbaar maken van brieven als één van hun belangrijke successen.

De cliëntenraden die niet tevreden zijn, noemen als reden dat ze vaak pas worden betrokken als een voorstel al zover is uitgewerkt, dat invloed uitoefenen bijna niet meer mogelijk is. Wanneer een beleidsplan al door een ambtenaar door het interne besluitvormingsproces van de gemeente is geleid, is het vaak lastig om alsnog met verbeterpunten te komen. Er is immers al veel tijd en energie in gestoken. Cliëntenraden die hiermee worden geconfronteerd, voelen zich vaak niet serieus genomen. Zij hebben het idee bij het kruisje te moeten tekenen. De inspraak is dan een 'moetje' voor de gemeente. Alle cliëntenraden die we hebben gesproken hameren op het belang van het op tijd meegenomen worden in de besluitvorming.

Bram, cliëntenraadslid van een gemeente met 50.000 inwoners: "*Ik vind dat wij als cliëntenraad goed op tijd worden meegenomen door de gemeente. Dat is vroeger anders geweest. We voelden ons toen niet serieus genomen. Dat signaal hebben we afgegeven en toen is de situatie gelukkig verbeterd. Het is niet de bedoeling dat we alleen maar tekenen bij het kruisje.*"

Cliëntenraden missen vaak heldere afspraken over de manier waarop zij hun werk kunnen doen
Iedere gemeente is verplicht om in een verordening regels over de inspraak van cliënten van de Participatiewet op te stellen. Een dergelijke verordening biedt echter nog niet de garantie dat er heldere afspraken zijn over de werkwijze en bevoegdheden van de cliëntenraden. Cliëntenraden zijn vaak zoekende naar manieren om hun invloed te kunnen doen gelden. Dat gebeurt bijvoorbeeld wanneer er geen vast overlegmoment is met de betreffende bestuurder. Of wanneer er geen concrete beantwoordingstermijn is afgesproken over vragen die de cliëntenraad heeft gesteld aan de gemeente. Of hoe ze deze termijnen het beste kunnen bewaken.

De Koepel van Adviesraden benadrukt dat, naast een goede verordening, ook goede werkafspraken tussen de gemeente en/of de gemeenschappelijke regeling en goede ondersteuning van de cliëntenraad heel belangrijk zijn: "V*oor het goed functioneren van cliëntenraden is het belangrijk dat in de verordening heel concreet is vastgelegd waar cliëntenraden op mogen rekenen. De meeste verordeningen zijn veel te algemeen. Een cliëntenraad heeft goede ondersteuning nodig, zoals een deskundige en onafhankelijke ambtelijk secretaris en voorzitter. Daarnaast moeten er werkafspraken worden gemaakt en vastgelegd. Die gaan over hoe gemeente en cliëntenraad samenwerken: hoe vaak is er contact met de contactambtenaar, hoe vaak met de wethouder, hoe vaak met de directeur sociaal domein? Hoe werf je leden voor de cliëntenraad?*"

3.5 Ondersteuning van cliëntenraden door gemeenten

Er zijn veel verschillen tussen gemeenten in de mate waarin zij hun cliëntenraden faciliteren en ondersteunen in hun taak. Cliëntenraden worden in mindere of meerdere mate ondersteund door de contactpersoon of de beleidsmedewerker. Soms vergaderen zij in het gemeentehuis, soms krijgen ze een budget om zelf een zaaltje te kunnen huren. In één geval was de secretaris van de cliëntenraad een ambtenaar van de gemeente die een aantal uren had te besteden aan de raad. In een ander geval heeft de cliëntenraad hard met de gemeente moeten knokken om voor elkaar te krijgen dat ze genoemd werd op de gemeentelijke website.

Cliëntenraden zoeken veelvuldig de samenwerking met ambtenaren van de gemeenten. Zij zien de (inkomens)consulenten van gemeenten als belangrijke intermediairs om hun doelgroep te bereiken. Deze consulenten kunnen bijvoorbeeld flyers uitdelen over de activiteiten van de cliëntenraden of hen noemen in hun cliëntencontacten. Lang niet iedere gemeente staat hier voor open. Cliëntenraden gaven vaak aan dat zij moeite hebben om hun achterban te bereiken. In sommige gemeenten weten consulenten en soms ook beleidsambtenaren niet van het bestaan van een cliëntenraad af.

Gery, cliëntenraadslid van een gemeente met meer dan 500.000 inwoners:
''Onze cliëntenraad heeft een heel goede ambtelijke secretaris. Zij is fulltime werkzaam bij de gemeente maar de helft van de tijd werkt ze voor de cliëntenraad. Zij is voor ons heel belangrijk: zij is de schakel tussen ons en de gemeente. Zij betrekt ons tijdig bij beleid en leidt onze adviezen soepel door naar de gemeente. Dat werkt heel goed en prettig."

Cliëntenraden vinden dat veel afhangt van de persoon van de bestuurder
Veel cliëntenraden benoemen hoe belangrijk de persoon van de wethouder en de contactpersoon vanuit de gemeente zijn. Opvallend is dat wanneer de cliëntenraden een kantelpunt noemen in hun omgang met de gemeente, dit meestal het aantreden van een nieuwe wethouder is. Deze kan het verschil maken met een open houding en het serieus laten ondersteunen van de cliëntenraden. Maar ook de contactpersoon vanuit de gemeente is belangrijk. Deze contactpersoon kan op een laagdrempelige manier de relatie tussen cliëntenraad en gemeente beheren. De contactpersoon kan de raden helpen om de reactietermijnen te bewaken en de opmerkingen van de cliëntenraden te vertalen naar het beleidsteam. Het is voor cliëntenraden vrijwel onmogelijk om invloed uit te oefenen als de politieke en ambtelijke wil ontbreekt om deze raad te zien als serieuze gesprekspartner. Als het raadplegen van de cliëntenraad slechts staat voor het zetten van een vinkje in het beleidsproces, heeft de cliëntenraad geen schijn van kans.

Jean-Pierre, cliëntenraadslid van een gemeente met 50.000 inwoners: *"Jammer dat de invloed te afhankelijk is van de persoon. Daar ontbreekt wat aan de borging van invloed. Het systeem is hierdoor kwetsbaar".*

Cliëntenraden kunnen hun achterban moeilijk bereiken
Het bestaan van cliëntenraden is vaak onbekend bij de mensen die zij vertegenwoordigen. Cliëntenraden hebben mede daardoor vaak veel moeite om hun achterban te bereiken. Het is een doelgroep die zich niet uit zichzelf aandient. Het is een blijvende strijd om ervoor te zorgen dat de cliëntenraden gevoed blijven met nuttige signalen. De gemeenten hebben de contactgegevens van hun cliënten in hun bestand. Cliëntenraden hebben geen toegang tot dit bestand. De regelgeving ter bescherming van de privacy verzet zich ertegen dat gemeenten de contactgegevens overdragen.[23] Cliëntenraden ervaren daardoor een grote afhankelijkheid van de gemeenten om hun achterban te bereiken. Gemeenten hebben de middelen om de achterban te bereiken, bijvoorbeeld voor het houden van bijeenkomsten en het drukken van flyers. Gemeenten zien het echter niet vaak als hun taak hier een rol in te spelen voor cliëntenraden.

Cliëntenraden vinden het lastig om leden te werven
Mede door hun onbekendheid hebben de meeste cliëntenraden moeite om nieuwe leden te werven. Het is vooral lastig om een representatieve groep mensen te vinden. Een bijkomend probleem is dat jonge mensen met interesse in het cliëntenraadwerk vaak snel uitstromen uit de bijstand. Ook hier zien de cliëntenraden een rol voor de gemeente door samen met hen te werken aan naamsbekendheid en het werven van leden. Als de gemeenten hen daarin ondersteunt, heeft dat veel effect.

Maaike, voorzitter van een cliëntenraad van een gemeente met 60.000 inwoners: "*Wij hadden grote moeite om cliëntenleden te werven. Uiteindelijk lukte het een flyer met een oproep voor nieuwe leden voor de cliëntenraad uit te laten delen door consulenten. Veel cliënten waren zeer geïnteresseerd en we hebben zelfs sollicitatiegesprekken gevoerd om tot een mooie samenstelling te komen. We hebben nu vier cliëntleden in de raad, die verschillende wijken en groepen in onze gemeente representeren. We zijn er heel blij mee!*"

23 De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) is vaak genoemd als belemmerende factor om in contact te komen met de achterban.

Cliëntenraden ervaren bij een gemeenschappelijke regeling extra hindernissen
Gemeenten hebben de mogelijkheid om samen te werken in een samenwerkingsverband van omringende gemeenten in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. Dit gebeurt uit efficiëntieoverwegingen. Een nadeel hiervan kan zijn dat de cliëntenraad in de knel komt. Dit gebeurt als de uitvoering is belegd bij de gemeenschappelijke regeling, maar het beleid bij de lokale gemeenten. We zien dat de cliëntenraad vaak gekoppeld is aan de uitvoeringsorganisatie: de gemeenschappelijke regeling. Het overleg met de cliëntenraad vindt dan plaats met de bestuurder van de gemeenschappelijke regeling. De ontwikkeling van beleid raakt daarmee buiten het bereik van de cliëntenraad omdat zij geen formele rol heeft tegenover de deelnemende gemeenten. Cliëntenraden van uitvoeringsorganisaties krijgen daardoor te maken met beleid dat is ontwikkeld en vastgesteld op lokaal niveau. Tegen de tijd dat het de uitvoeringsorganisatie (de gemeenschappelijke regeling) bereikt – en daarmee de cliëntenraad – is effectief invloed uitoefenen op het beleid niet meer mogelijk. Daarnaast is het voor cliëntenraden lastig om te manoeuvreren binnen de mandaten en machtsverhoudingen die gepaard gaan met een gemeenschappelijke regeling.

Bob, voorzitter van een cliëntenraad met 150.000 inwoners: “*Wij lobbyen buiten onze eigenlijke bevoegdheden bij de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten. Dat is de enige manier om een vinger aan de pols te houden van wat er gebeurt voordat nieuw beleid bij de uitvoeringsorganisatie terechtkomt.*”

4 Wat gebeurt er als een cliënt van de Participatiewet een klacht heeft?

Als een burger niet tevreden is over de manier waarop de overheid hem behandelt, dan kan hij daarover een klacht indienen. Ook het indienen van een klacht is een manier van invloed uitoefenen op de eigen situatie. Met een klacht probeert iemand het verloop van zijn zaak te veranderen, of erkenning te krijgen voor wat er in zijn ogen mis ging.

De Nationale ombudsman ontvangt met regelmaat klachten die te maken hebben met de uitvoering van de Participatiewet.[24] Sommige van deze klachten leiden tot een onderzoek door de Nationale ombudsman. Het rapport met het oordeel van de Nationale ombudsman over de hieronder beschreven zaak werd op 7 juli 2023 gepubliceerd.[25]

Roel*

'Het re-integratiebedrijf wilde in korte tijd veel mensen die, zoals ik, lang in de bijstand zaten aan het werk helpen. De druk om mee te werken werd enorm opgevoerd. Er werd gedreigd met sancties in de vorm van korting op je bijstandsuitkering als je onvoldoende meewerkte. Het is mij in het verleden al eens overkomen dat ik om die reden werd gekort op mijn uitkering. Dat is enorm zwaar. Ik kom van de bijstandsuitkering al moeilijk rond, laat staan als ik daar ook nog eens op gekort word. Ik zat enorm klem. Ik was bang om door overbelasting weer een aanval te krijgen maar ik was ook bang om gekort te worden op mijn uitkering. Uiteindelijk heb ik dus een zware aanval gekregen.'

Roel Willemsen zit vanaf jonge leeftijd in de bijstand. Hij heeft nauwelijks werkervaring. Hij heeft een medische aandoening die hem beperkt in zijn mogelijkheden. Daarnaast is bij hem sprake van psychische problematiek.

De Participatiewettaken worden namens de gemeente uitgevoerd door een re-integratiebedrijf. In 2018 wordt Roel in opdracht van het re-integratiebedrijf door een uitzendbureau naar werk begeleid. Hij is dan 41 jaar, hij leeft al 15 jaar van een bijstandsuitkering en heeft vrijwel geen werkervaring. Roel vraagt bij het re-integratiebedrijf een paar keer om een medische urenbeperking. Hij wil via zo'n onderzoek graag aantonen dat hij beperkt is in zijn mogelijkheden om te werken. Dit onderzoek wordt pas bij het UWV aangevraagd als hij al een aantal weken aan het werk is. Intussen wordt hij door de werkgever steeds meer uren ingeroosterd tot meer dan fulltime. Hij werkt bovendien in wisseldiensten, waaronder 's nachts. Roel heeft veel moeite om het werk vol te houden, maar hij vindt met zijn signalen hierover geen gehoor bij het re-integratiebedrijf.

Na ruim twee maanden werken krijgt Roel een zware aanval, die voortkomt uit zijn medische aandoening. Het advies van het UWV wordt de dag erna ontvangen. Het advies houdt in dat hij maximaal 20 uur mag werken met vaste werktijden, zonder nachtwerk. Maar dit advies mag niet meer baten. Na zijn aanval is hij in het ziekenhuis opgenomen. Daarna volgt een lang en moeizaam revalidatietraject. Het UWV verklaart hem uiteindelijk volledig en blijvend arbeidsongeschikt.

24 In de periode van juli 2022 tot juli 2023 ontving de Nationale ombudsman 35 klachten over de uitvoering van de Participatiewet.

25 Zie https://www.nationaleombudsman.nl/publicaties/rapporten/2023107

Roel dient vervolgens een klacht in bij de gemeente. Hij houdt de gemeente verantwoordelijk voor wat er mis ging. De gemeente stuurt zijn klacht door naar het re-integratiebedrijf met als argument dat de gedragingen niet door of namens de gemeente hebben plaatsgevonden. Het re-integratiebedrijf verklaart de klacht ongegrond. Het re-integratiebedrijf vindt dat men niet kon weten van zijn medische aandoening en dat er correct is gehandeld.

De Nationale ombudsman vindt de klacht van Roel wel gegrond. Het re-integratiebedrijf liet Roel ten onrechte zonder voorafgaand medisch/arbeidsdeskundig advies aan het werk gaan. Zijn medische aandoening was namelijk wel degelijk bekend, evenals zijn GGZ-verleden. Het bedrijf liet hem ook ten onrechte doorwerken in afwachting van het advies van het UWV, zonder regie te voeren over de mate waarin hij werd belast.

Vanuit de visie van de Nationale ombudsman blijven gemeenten uit het oogpunt van behoorlijkheid altijd aanspreekbaar op hun taken, ook als zij die taken laten uitvoeren door een andere partij. Dat geldt ook voor de behandeling van klachten. Roel mocht van de gemeente betrokkenheid verwachten bij de behandeling van zijn klacht. De gemeente had in samenwerking met het re-integratiebedrijf moeten zorgen dat in reactie op de klacht de feiten werden opgehelderd.

De Nationale ombudsman beveelt het sociaal werkbedrijf aan om bij de bemiddeling naar werk van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt alert te zijn op eventuele arbeidsbeperkingen, de beschikbare informatie daarbij te betrekken en vooraf deskundig advies aan te vragen wanneer daar aanleiding voor is. De Nationale ombudsman beveelt de gemeente aan daarop actief en goed toezicht te houden.

*Roel is niet zijn echte naam.

4.1 Inleiding

Als een burger niet tevreden is over de manier waarop de overheid hem behandelt, dan kan hij daarover een klacht indienen bij de instantie waar de klacht over gaat. Reageert de instantie niet naar tevredenheid op zijn klacht? Dan kan hij zijn klacht voorleggen aan de bevoegde ombudsvoorziening. Bij klachten op het gebied van de Participatiewet is dat meestal de Nationale ombudsman.[26] Dit klinkt heel eenvoudig en toegankelijk. Maar de praktijk is weerbarstig. Burgers ervaren drempels bij het indienen van een klacht en vaak is niet voldoende duidelijk waar de klacht moet worden ingediend en behandeld.

4.2 Cliënten van de Participatiewet ervaren drempels bij het indienen van een klacht

Respondenten voelen zich afhankelijk van de overheid

Nagenoeg geen van de mensen die wij gesproken hebben, heeft de behoefte om een klacht in te dienen. Mensen die een uitkering ontvangen op basis van de Participatiewet, voelen zich afhankelijk van de overheid. Zonder hun uitkering kunnen ze zich immers niet staande houden in het leven. Het indienen van een klacht bij diezelfde overheid ervaren deze mensen vaak als een risico. Ze zijn bang dat hun klacht negatieve gevolgen heeft voor hun uitkering of voor de manier waarop zij worden behandeld. Ze vragen zich ook vaak af wat een klacht kan veranderen aan hun situatie. Waarom zou de instantie die de klacht heeft doen ontstaan, hun klacht gegrond verklaren?

26 De Nationale ombudsman behandelt de klachten over 75-80% van de Nederlandse gemeenten. De andere gemeenten, waaronder de grote steden, hebben een eigen ombudsvoorziening.

"Ik heb nooit een klacht ingediend en ik zou niet weten hoe het moet. Ik zou er van alles in kunnen zetten maar wie krijgt er dan voor op z'n sodemieter? Die coaches zijn elke keer jongeren die net van de opleiding komen en ik ben bang dat zij dan op hun kop krijgen. Maar eigenlijk moeten degenen die dit allemaal bedenken op hun kop krijgen." (54 jaar, G4.)

Respondenten weten niet goed waar ze terechtkunnen
De meeste mensen die wij gesproken hebben, hebben geen idee waar ze een klacht kunnen indienen. Een deel geeft aan dat nu niet te weten, maar dat zij daar wel achter kunnen komen als zij een klacht zouden willen indienen. Dan zouden zij de website raadplegen of gewoon even bellen met de gemeente.

De vraag waar een klacht kan worden ingediend is vooral onduidelijk wanneer de gemeente haar taken laat uitvoeren door andere partijen. Veel gemeenten laten de uitvoering van de Participatiewet (gedeeltelijk) over aan een gemeenschappelijke regeling. De gemeenschappelijke regeling laat die taken vaak weer uitvoeren door een publieke of private partij, zoals een werk- of re-integratiebedrijf. Dan zijn er drie schakels betrokken bij de uitvoering van de taken. Als de burger een klacht wil indienen, is het lastig om erachter te komen waar de klacht thuishoort. Soms weten de medewerkers van de gemeente of van de gemeenschappelijke regeling zelf ook niet waar een klacht moet worden behandeld.

"Bij klachten bel ik altijd maar gewoon. Je kan het ook online doen maar dan kom ik er helemaal niet uit. Ik heb weleens dat als ik de gemeente bel dat ze zelf ook niet weten waar je moet zijn. Als ik een klacht indien bij de gemeente, krijg ik geen reactie. Ook geen ontvangstbevestiging, niets. Er wordt eigenlijk niets mee gedaan." (21 jaar, niet-stedelijke omgeving, regio Midden.)

4.3 Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een adequate behandeling van een klacht

Gemeenten blijven aanspreekbaar
Het mag voor de rechtsbescherming van de burger niet uitmaken of een gemeente taken zelf uitvoert of deze laat uitvoeren door een derde partij. Gemeenten blijven volgens de visie van de Nationale ombudsman altijd aanspreekbaar op de taken die zij laten uitvoeren door derde partijen. In de visie van de Nationale ombudsman kan een gemeente zich bij een klacht van een inwoner over de uitvoering van haar wettelijke taak dus nooit verschuilen achter het feit dat zij die taak laat uitvoeren door een externe partij. Ook in eerdere rapporten heeft de Nationale ombudsman dit standpunt ingenomen.[27] De gemeente moet daarom met de externe partijen goede afspraken maken over de manier waarop de klachtbehandeling vorm krijgt en moet de vinger aan de pols houden. De gemeente grijpt in zodra zij de indruk heeft dat er iets niet goed gaat in de klachtbehandeling. De burger moet altijd bij de gemeente terechtkunnen als hij bij de externe uitvoerende partij niet verder komt met zijn klacht. Als hij niet tevreden is over de reactie op de klacht van de gemeente, dan moet hij vervolgens bij de bevoegde ombudsvoorziening. terechtkunnen.[28]

27 Rapporten 2017/050, 2018/084, 2018/092, 2019/058, 2023/041.

28 Dit standpunt sluit aan op de "Principles on the Protection and Promotion of the Nationale ombudsman Institution' die in 2019 door de Raad van Europa zijn vastgesteld. In deze 'Venice principles' staat dat het mandaat van een Nationaal ombudsmaninstituut moet gaan over het openbaar bestuur op alle niveaus. Ook moet het mandaat van toepassing zijn op alle diensten van algemeen belang en de openbare diensten die aan het publiek worden verleend, ongeacht of deze worden verleend door de staat, door de gemeenten, door overheidsinstanties of door particuliere organisaties.

Klachten zijn een goede ingang voor toezicht
Als gemeenten hun taken laten uitvoeren door externe partijen, dan moeten zij actief toezicht houden op de manier waarop die taken worden uitgevoerd. Klachten en problemen van burgers zijn een goede ingang voor het uitoefenen van toezicht, zowel op de uitvoering van de taken als op de klachtbehandeling daarover. Dit moet voor gemeenten een extra aanleiding vormen om zich open te stellen voor signalen van burgers over wat er mogelijk mis gaat in de uitvoering. Door middel van spreekuren en klanttevredenheidsonderzoek kunnen gemeenten ook zelf actief op zoek gaan naar dergelijke signalen.

In elke gemeente moet één loket komen voor de burger
Om te voorkomen dat de burger verdwaalt in overheidsland, vindt de Nationale ombudsman dat elke gemeente één loket moet inrichten waar burgers rechtstreeks terechtkunnen met hun probleem of hun klacht. In zijn rapport *Klachten uit zicht, mensen buiten beeld* van 2019,[29] riep de Nationale ombudsman gemeenten hiertoe op. De VNG maakte kort daarna via de website bekend deze oproep te ondersteunen.

Dienstverlening mag in eerste instantie best digitaal plaatsvinden. Gemeentelijke taken mogen ook door externe partijen worden uitgevoerd. Maar uiteindelijk moet de burger fysiek bij de gemeente kunnen aankloppen als hij in de problemen komt. Iedereen heeft recht op menselijk contact met een ambtenaar. De burger moet zijn klachten en problemen laagdrempelig kunnen aankaarten bij zijn gemeente.

29 Rapport 2019/058; zie ook in Trouw, 31 oktober 2019: *Elke gemeente moet een hulploket krijgen* en *De overheid is een machine geworden.*

5 Conclusies

5.1 De meeste cliënten van de Participatiewet ervaren onvoldoende invloed op de eigen situatie

Iedereen wil graag meedoen in de maatschappij
Vrijwel iedereen die de Nationale ombudsman heeft gesproken wil graag meedoen in de maatschappij op een manier die bij hem past. Burgers willen zich nuttig voelen en iets betekenen voor de maatschappij. Als de Nationale ombudsman vraagt naar de invloed die burgers ervaren op de eigen situatie, gaat het vrijwel altijd over het op een passende manier mee kunnen doen in de maatschappij.

In de begeleiding naar werk ervaren cliënten van de Participatiewet onvoldoende invloed
Cliënten van de Participatiewet zijn vaak afhankelijk van hun gemeente. In het algemeen is een bijstandsuitkering de enige bron van inkomen die zij hebben. Een inkomen dat de gemeente een burger ook kan ontnemen. Een gemeente kan daarnaast voor burgers in kwetsbare posities de enige toegang zijn tot re-integratie naar werk of andere zinvolle tijdsbesteding die past bij hun mogelijkheden en beperkingen. Uit de negentien gesprekken die de Nationale ombudsman heeft gevoerd met burgers komt naar voren dat de meeste burgers tevreden zijn over het contact dat zij hebben met de inkomensconsulent. Zij ervaren dat ze in het contact met de inkomensconsulent voldoende invloed kunnen uitoefenen op de eigen situatie. Ze voelen zich gehoord en ze worden serieus worden genomen door de inkomensconsulent. Dit in tegenstelling tot de begeleiding van een jobcoach; hierover zijn burgers doorgaans niet tevreden. De meeste respondenten die begeleiding naar het werk hebben (gehad) vinden dat zij onvoldoende inspraak hebben gehad. Het aanbod aan banen past vaak niet bij wat zij willen en kunnen. Ook vinden zij dat een persoonlijke aanpak ontbreekt. Er wordt dan teveel gestuurd op direct uitstromen uit de bijstand, maar er wordt niet gekeken of dat op langere termijn vol te houden is. Een aantal respondenten zegt niets te hebben gehad aan de dienstverlening door de jobcoach. Zij hebben zelf hun weg gevonden, al dan niet met steun vanuit hun persoonlijke omgeving en/of zorgbegeleiders.

Regelmatig contact is belangrijk
Daarnaast is het contact met de gemeente vaak niet structureel. Het contact met de inkomens-consulent vindt soms slechts één keer per jaar plaats of nog minder. Sommigen respondenten hebben helemaal geen contact meer met de inkomensconsulent terwijl de meeste burgers graag regelmatig contact willen met een vast aanspreekpunt. Ook willen ze graag betrokken worden bij hun traject en oplossingen aangereikt krijgen die passen bij hun individuele situatie.

De manier van meedoen moet passend en zinvol zijn
Lang niet iedereen kan een zware fysieke functie aan of veertig uur per week aan het werk zijn. Wanneer iemand (nog) niet kan werken en bijvoorbeeld eerst nog aan de eigen (psychische) gezondheid moet werken, waarderen burgers het als zij worden vrijgesteld van de sollicitatieplicht. Daarnaast willen burgers zelf ideeën kunnen aandragen en meedenken over een zinvolle tijdsbesteding. Verschillende respondenten geven aan dat zij vrijwilligerswerk zouden willen doen. De reiskosten en vrijwilligersvergoeding leveren alleen vaak problemen op. Dit is een belemmering om vrijwilligerswerk te verrichten. Ook de Landelijke Cliëntenraad wijst op deze problematiek.[30]

30 Signaal Vrijwilligersvergoeding, publicatie van de LCR, december 2022.

Voor een duurzame uitstroom uit de bijstand is nodig dat de baan past bij de vaardigheden en drijfveren van de persoon. Daarnaast hebben diagnoses zoals bijvoorbeeld ADHD en autisme ook invloed op de kans dat een bepaalde baan langdurig kan worden volgehouden. Hier zou meer oog voor moeten zijn. Ook zou het sommige respondenten helpen als er aandacht komt voor het op kleine schaal werken als zelfstandige. Hierbij zouden gemeenten kunnen meedenken; het is misschien mogelijk voor respondenten zich aan te sluiten bij een coöperatie of gebruik te maken van een freelance-constructie.

5.2 Cliëntenraden ervaren onvoldoende invloed op beleid en uitvoering

Niet in alle gemeenten is een cliëntenraad
Steeds meer gemeenten en gemeenschappelijke regelingen hebben een Adviesraad Sociaal Domein. Vaak wordt de cliëntenraad voor de Participatiewet dan opgeheven of samengevoegd met die Adviesraad Sociaal Domein. Dit gaat ten koste van de inspraak en invloed van cliënten zelf. In een Adviesraad Sociaal Domein zitten namelijk vaak geen cliënten of zij hebben weinig invloed. Als er wel cliënten in de adviesraad zitten, valt hun stem vaak weg tegen de beter opgeleide leden van de adviesraad. Als cliënten van de Participatiewet niet zelf kunnen meepraten over beleid en uitvoering van die wet, dan gaat dat in tegen de bedoeling van de wetgever. De Nationale ombudsman vindt het belangrijk dat er in elke gemeente een cliëntenraad voor de Participatiewet is. Als de gemeente daarnaast ook kiest voor een Adviesraad Sociaal Domein, dan betekent dit dat die twee inspraakorganen nauw moeten samenwerken.

Niet alle cliëntenraden worden op tijd betrokken
Het is daarnaast voor de inspraakorganen van groot belang om in een vroeg stadium betrokken te worden bij nieuwe ontwikkelingen omdat op dat moment de inzichten en behoeften van cliënten kunnen worden meegenomen en/of gewogen. Als ze later in het beleidsproces worden betrokken blijkt er vaak niet veel meer gewijzigd te kunnen worden.

Cliëntenraden missen vaak heldere afspraken over de manier waarop zij hun werk kunnen doen
Naast het opstellen van een verplichte verordening met regels over de inspraak van cliënten van de Participatiewet zijn werkafspraken tussen de gemeente en/of de gemeenschappelijke regeling en de cliëntenraad belangrijk. Afspraken gaan bijvoorbeeld over hoe de gemeente en cliëntenraad samenwerken: hoe vaak er contact is met de contactambtenaar en de wethouder en op welke ondersteuning de cliëntenraad kan rekenen.

Cliëntenraden worden niet altijd voldoende ondersteund door de gemeente
Goed functionerende cliëntenraden worden door hun gemeenten gefaciliteerd met behulp van:
- Voldoende budget.
- Medewerking bij het bereiken van de achterban.
- Een jaarlijkse beleidsagenda.
- Een vaste contactpersoon.
- Een onafhankelijke voorzitter.
- Een onafhankelijke secretaris.
- Een vergaderlocatie.

Uit de gesprekken die de Nationale ombudsman heeft gevoerd, komt naar voren dat bovenstaande punten vaak niet goed (genoeg) zijn geregeld.

Cliëntenraden vinden dat veel afhangt van de persoon van de bestuurder
Er zijn inspraakorganen die wel succesvol invloed uitoefenen en inspraakorganen die dat niet lukt. Op basis van het onderzoek meent de Nationale ombudsman dat de mate van invloed sterk afhangt van de persoon van de verantwoordelijke wethouder en van de ambtenaar die contactpersoon voor het inspraakorgaan is. Wanneer deze zich beiden betrokken opstellen en openstaan voor de adviezen van de leden, functioneert een inspraakorgaan goed. Andersom

geldt dat wanneer de politieke en ambtelijke wil ontbreekt, het voor inspraakorganen bijna onmogelijk is om hun invloed uit te oefenen.

Cliëntenraden kunnen hun achterban moeilijk bereiken
Advies- en cliëntenraden hebben moeite om hun achterban te bereiken. Als er een cliëntenraad voor de Participatiewet is, is die bij burgers zelden bekend. Zij weten dus niet dat er een raad is die hen vertegenwoordigt en voor hun belangen opkomt. Zelfs consulenten en beleidsambtenaren van gemeenten weten vaak niet van het bestaan van een cliëntenraad. Zij attenderen burgers daar dus niet op.

Cliëntenraden vinden het lastig om leden te werven
Verder constateert de Nationale ombudsman dat veel cliëntenraden grote moeite hebben om voldoende mensen te vinden die in de cliëntenraad willen zitten. Wanneer dit laatste lukt, speelt de gemeente daar vaak een grote rol in. Zij kan via haar consulenten en haar adressenbestand (van cliënten) de raad onder de aandacht van de cliënten brengen.

Cliëntenraden bij een gemeenschappelijke regeling ervaren extra hindernissen
Tot slot blijkt uit het onderzoek dat cliëntenraden van gemeenschappelijke regelingen extra hindernissen ervaren bij het uitoefenen van invloed. Vaak gaan gemeenschappelijke regelingen gepaard met één of meer extra uitvoeringsinstanties. Die uitvoeringsinstanties hebben vaak een beperkt mandaat. Of de gemeenschappelijke regeling is alleen belast met de uitvoering terwijl de beleidsontwikkeling bij de deelnemende gemeenten is gebleven. Het is voor een cliëntenraad dan lastig om in een vroeg stadium – of überhaupt – betrokken te worden bij nieuwe ontwikkelingen. Kortom: cliëntparticipatie op het terrein van de Participatiewet laat nog veel te wensen over, terwijl het al vele jaren een wettelijk recht is.

5.3 Burgers ervaren drempels bij het indienen van een klacht

Respondenten voelen zich afhankelijk van de overheid
Mensen die zijn aangewezen op de Participatiewet, zijn voor hun uitkering afhankelijk van de gemeente. Zij zijn vaak bang dat het indienen van een klacht negatieve gevolgen heeft voor hun uitkering of voor de manier waarop zij door de gemeente worden behandeld.

Respondenten weten niet goed waar ze terechtkunnen
De meeste mensen die wij in ons onderzoek gesproken hebben, hebben geen idee waar ze een klacht kunnen indienen. De vraag waar een klacht kan worden ingediend is vooral onduidelijk wanneer de gemeente haar taken laat uitvoeren door andere partijen.

Gemeenten blijven aanspreekbaar wanneer taken extern worden uitgevoerd
De Nationale ombudsman vindt dat het voor de rechtsbescherming van de burger niet mag uitmaken of een gemeente taken zelf uitvoert of deze laat uitvoeren door een derde partij. Gemeenten blijven volgens de visie van de Nationale ombudsman altijd aanspreekbaar op de taken die zij laten uitvoeren door derde partijen. De gemeente moet daarom met de externe partijen goede afspraken maken over de manier waarop de klachtbehandeling vorm krijgt.

Klachten zijn een goede ingang voor toezicht
Klachten en problemen van burgers zijn een goede ingang voor het uitoefenen van toezicht, zowel op de uitvoering van de taken zelf als op de klachtbehandeling daarover. Dit moet voor gemeenten een extra aanleiding vormen om zich open te stellen voor signalen van burgers over wat er mogelijk mis gaat in de uitvoering. De burger moet altijd bij de gemeente terechtkunnen als hij bij de externe uitvoerende partij niet verder komt met zijn klacht.

In elke gemeente moet eén loket komen voor de burger
Om te voorkomen dat de burger verdwaalt in overheidsland, vindt de Nationale ombudsman dat elke gemeente één loket moet inrichten waar burgers rechtstreeks terechtkunnen met hun probleem of hun klacht.

6 Aanbevelingen

De Nationale ombudsman heeft de volgende aanbevelingen voor gemeenten:

I Invloed op de eigen situatie

1. Investeer in persoonlijk contact met mensen die langdurig aangewezen zijn op de Participatiewet; zorg voor vaste contactpersonen die regelmatig contact hebben met hun cliënten.
2. Verleg de aandacht bij mensen die (nog) niet kunnen werken naar een zinvolle tijdsbesteding en bied meer ruimte voor de eigen wensen en ideeën van burgers.
3. Bied meer ruimte voor vrijwilligerswerk in tegenstelling tot betaald werk. En geef duidelijkheid over vergoedingen.

II Invloed op beleid en uitvoering

1. Zorg ervoor dat er altijd een cliëntenraad voor de Participatiewet is. En zorg ervoor dat deze bekend is bij de achterban. Als er ook een Adviesraad Sociaal Domein is, dan moeten de twee raden nauw samenwerken en moet de rolverdeling helder zijn.
2. Neem de cliëntenraad serieus: faciliteer en ondersteun de cliëntenraad, betrek de cliëntenraad vroegtijdig zodat deze invloed kan uitoefenen op (ontwikkeling van) beleid en uitvoering. Licht altijd goed toe waarom je bepaalde adviezen wel of niet opvolgt.
3. Zorg voor een duidelijke verordening en heldere werkafspraken met de cliëntenraad en neem in ieder geval bovenstaande punten (1 en 2) hierin mee. Evalueer de werking regelmatig.

III Klachten

1. Maak goede afspraken over de klachtbehandeling bij uitvoering van taken door externe partijen en houd daar actief toezicht op.
2. Zorg dat de burger altijd bij de gemeente terechtkan als hij bij de uitvoerende partij niet verder komt met zijn klacht.
3. Zorg voor één loket waar burgers rechtstreeks terechtkunnen met hun probleem of hun klacht.

De Nationale ombudsman heeft de volgende aanbevelingen voor gemeenteraden:

1. Houd actief toezicht op het goed functioneren van de cliëntenraad.
2. Spreek het college van B&W erop aan als het niet goed gaat.
3. Laat je informeren over de aard en inhoud van de klachten over de uitvoering van de Participatiewet.

Bijlage 1 De Participatiewet in historisch perspectief

De eerste Algemene bijstandswet van 1965
De eerste Algemene Bijstandswet (Abw), die Nederlanders levensonderhoud garandeert, dateert van 1965 en is van de hand van minister Marga Klompé. Zij geldt als één van de belangrijkste architecten van de verzorgingsstaat. Mensen die niet goed in hun levensonderhoud konden voorzien, werden tot dan toe geholpen door maatschappelijke organisaties of familie. Maar dat was niet altijd voldoende. Met de invoering van de Abw was bijstand ontvangen geen liefdadigheid meer, maar een recht. Het wordt dan voor armere Nederlanders gemakkelijker om zelfstandig te leven.[31]

Crisis van de Nederlandse verzorgingsstaat
In de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw liep de werkloosheid geleidelijk op, en bereikte in 1983 een hoogtepunt. Het sociale stelsel, dat de verzorgingsstaat werd genoemd, werd door de hoge werkloosheid en het hoge begrotingstekort onbetaalbaar. Om deze crisis te bezweren, hervormden de Kabinetten Lubbers deze ingrijpend. De lonen werden gematigd, ambtenarensalarissen en het minimumloon werden verlaagd en de uitkeringen werden verlaagd. Doel was om de loonkosten te verlagen, zodat bedrijven meer personeel konden aannemen en de werkloosheid kon dalen.

Herziening van de Algemene bijstandswet 1996
In 1996 werd de Abw grondig herzien. Met name de signalen over de misbruikgevoeligheid van de Abw en over de omvang van bijstandsfraude, waren aanleiding tot een fundamentele bezinning op de beheersbaarheid, handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid van de bijstands-verlening.[32] Gemeenten moesten worden betrokken bij de uitvoering. Het kabinet sloot met de Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) het zogenaamde bijstandsakkoord.[33] Daarin werden zeven minimumvereisten vastgelegd, waaraan de uitvoering van de wet moest voldoen. Het was aan gemeenten om deze eisen verder in te vullen. De vereisten hadden betrekking op een strenge(re) selectie aan de toegangspoort, meer controle en sanctionering en meer op activering van bijstandsgerechtigden gerichte uitvoering.[34]

De Wet werk en bijstand van 2004
Op 1 januari 2004 werd de Abw vervangen door de Wet werk en bijstand.[35]
De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van deze wet kwam volledig bij de gemeenten te liggen. Centraal in het wetsvoorstel stond het uitgangspunt werk boven inkomen. De introductie van het begrip *algemeen geaccepteerde arbeid* in plaats van *passende arbeid* moest dit benadrukken. Alle inspanningen van betrokkene en gemeente moesten gericht zijn op arbeidsinschakeling. De regelgeving moest maximale mogelijkheden en stimulansen bieden voor re-integratie en participatie, ook voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
De gemeenten werden daarin ondersteund door één vrij besteedbaar re-integratiebudget en door vereenvoudiging en bundeling van regelgeving.[36]

---

31 De canon van Nederland.
32 Kamerstukken II, 1994-1995, 22545, nr. 75c.
33 Kamerstukken II, 1994-1995, 22545, nr. 14, bijlage 1.
34 Kamerstukken II, 1994-1995, 22545, nr. 14.
35 Stb. 2003, 375.
36 Kamerstukken II, 2002-2003, 28 870, nr. 3.

Problemen in de sociale werkvoorziening
Rond de eeuwwisseling kampte de sociale werkvoorziening met lange wachtlijsten. Het systeem was kostbaar. Daarnaast werden de doelstellingen van de WSW onvoldoende gerealiseerd. Het streven om deze mensen te laten integreren in de reguliere samenleving werd zelden bereikt. Volgens het CWI[37] was ongeveer 50 procent van de nieuwe instroom van de mensen met een WSW-indicatie in staat om – met aanpassingen op de werkplek, extra begeleiding en/of loonkostensubsidie – bij een reguliere werkgever te werken. In de praktijk werkte echter de overgrote meerderheid (75 procent) in een beschutte omgeving: de sociale werkplaatsen. Hierdoor werd geen optimaal gebruik gemaakt van de (productieve) vermogens van de betreffende personen, en bleef een mogelijkheid tot verdere ontwikkeling op een reguliere werkplek onbenut. Als oorzaken zag men:

- de gunstige arbeidsvoorwaarden op basis van de CAO Sociale Werkvoorziening; deze maakten een overstap naar een reguliere werkgever niet aantrekkelijk;
- sociale werkplaatsen hadden geen belang bij doorstroming, omdat zij dan hun meest productieve krachten kwijt raakten;
- reguliere werkgevers waren onvoldoende bereid mensen uit de WSW-doelgroep aan te nemen;
- andere uitkeringsregimes waren aangescherpt;
- grotere bekendheid van de regelingen;
- in het algemeen was er een toename van mensen die vanwege een handicap of beperking een beroep deed op ondersteuning (ook in de Wajong, het speciaal onderwijs, jeugdzorg, AWBZ), mogelijk als gevolg van de complexer wordende samenleving.[38]

De Commissie fundamentele herbezinning WSW (2008)
Naar aanleiding van de problemen in de WSW werd de Commissie fundamentele herbezinning WSW ingesteld (ook wel: commissie De Vries). De opdracht was: voorstellen doen om deze groep aan het werk te helpen zonder dat daarvoor meer publieke middelen hoefden te worden ingezet. De commissie wilde de tweedeling tussen mensen die wel en mensen die niet mee konden doen, doorbreken. De commissie stelde één nieuwe regeling voor, voor iedereen die niet zelfstandig het minimumloon kon verdienen. Mensen met een arbeidsbeperking moesten (bijna) allemaal de reguliere arbeidsmarkt op. Om hen daarbij te helpen moest iedereen een vergelijkbaar re-integratiebudget krijgen en moest het voor werkgevers aantrekkelijker worden om deze mensen in dienst te nemen.[39]

De wet werken naar vermogen van 2012
Naar aanleiding van het advies van de commissie De Vries, werd in 2012 het wetsvoorstel Wet werken naar vermogen aangeboden aan de Tweede Kamer.[40] Het uitgangspunt van dat wetsvoorstel was dat mensen met een arbeidsbeperking in eerste instantie werk zouden zoeken bij een gewone werkgever. Dit wetsvoorstel is nooit verheven tot wet. Na de val van het kabinet Rutte I in april 2012 werd het controversieel verklaard. Na aantreden van het kabinet Rutte II werd het wetsvoorstel aangepast en omgedoopt tot Participatiewet.[41]

De Participatiewet van 2015
Met de invoering van de Participatiewet streefde de regering naar een inclusieve arbeidsmarkt. Een arbeidsmarkt die plaats biedt aan jongeren en ouderen en voor mensen met en zonder beperking. Zoveel mogelijk mensen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking moesten worden geholpen om weer mee te doen aan de samenleving, bij voorkeur via een

37 Het Centrum voor werk en inkomen was destijds verantwoordelijk voor de indicatiestellingen voor de WSW.
38 Kamerstukken II, 2008-2009, 29 817, nr. 40.
39 Kamerstukken II, 2008-2009, 29 817, 40b1.
40 Kamerstukken II, 2011-2012, 33 161, nr. 1.
41 Kamerstukken II 2013/14, 33 161, nr. 107.

reguliere baan. Gemeenten kregen hiervoor meer instrumenten. De WWB, de WSW en een deel van de Wajong werden samengevoegd in één regeling: de Participatiewet. Gemeenten werden belast met de uitvoering van deze wet. Mensen met een arbeidsbeperking vielen hiermee onder dezelfde regeling als mensen die om andere redenen moeilijk aan werk konden komen. Zij hadden in principe dezelfde rechten en plichten. Met één duidelijke regeling zou het voor werkgevers makkelijker moeten zijn om mensen met een uitkering in dienst te nemen. Ook werd verwacht dat meer integraliteit zou leiden tot een betere uitvoering. De afhankelijkheid van uitkeringen moest zo klein mogelijk worden. De nadruk van de wet lag op het activeren van mensen. Gemeenten hadden verschillende instrumenten tot hun beschikking om mensen naar werk te begeleiden. Voor een deel waren dat bestaande instrumenten, zoals een proefplaatsing, jobcoaching en aanpassingen aan de werkplek. In de Participatiewet werden ook nieuwe instrumenten opgenomen: loonkostensubsidie en beschut werk. Beschut werk is bedoeld voor mensen die alleen kunnen werken in een beschermde omgeving en onder aangepaste omstandigheden. Ook werd het principe van de tegenprestatie geïntroduceerd. Iemand die afhankelijk was van bijstand kon gedwongen worden tot vrijwilligerswerk met behoud van uitkering.[42]

Evaluatie van de Participatiewet 2019

In 2019 publiceerde het Sociaal cultureel planbureau (SCP) haar rapport 'Eindevaluatie van de Participatiewet'. Het SCP concludeerde dat de Participatiewet voor een klein deel van de doelgroep het gewenste effect heeft teweeggebracht, voor een groot deel niet. Alleen voor de jonggehandicapten was de baankans aanzienlijk gegroeid; hun inkomenspositie was echter verslechterd. De klassieke bijstandsgerechtigden, in 2018 veruit de grootste groep, merkten nauwelijks verbetering. Voor de WSW-doelgroep waren de baankansen aanzienlijk gedaald. Het beschut werk kwam na een moeizame start rond de evaluatie pas laat op gang. Daarbij waren er opvallende verschillen tussen gemeenten. Een variant op beschut werk is de arbeidsmatige dagbesteding.[43] Het schakelen tussen arbeidsmatige dagbesteding, beschut werk en banenafspraak bleek moeizaam te verlopen. Beschut werk lijkt in veel gevallen op sociale werkplaatsbanen. De arbeidsvoorwaarden zijn bij beschut werk echter meestal slechter. Beschut werk wordt vaak georganiseerd bij sociale werkbedrijven. Als één van de oorzaken voor het feit dat nog steeds veel mensen aan de kant stonden, werd de financiële prikkelstructuur genoemd. Deze maakte het voor gemeenten voordelig om prioriteit te geven aan mensen met de kleinste afstand tot de arbeidsmarkt.

Streng maar onrechtvaardig, de bijstand gewogen

Onder deze titel verscheen in 2020 het jaarboek van het Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken. Volgens dit onderzoeksrapport is bij het verlenen van bijstand in de loop der tijd steeds meer nadruk komen te liggen op wederkerigheid: je moet iets terugdoen voor je bijstandsuitkering. Sinds de Participatiewet van 2015 is dat de tegenprestatie geworden. Ten tweede is er een verschuiving in solidariteit. Mensen die onder één dak wonen worden geacht elkaar financieel te ondersteunen (de kostendelersnorm). De schrijvers plaatsen vraagtekens bij de rechtvaardigheid daarvan. Een derde reden waarom zij vraagtekens plaatsen bij de rechtvaardigheid van de bijstand zijn de decentralisaties waardoor je verschillen ziet in de behandeling van mensen tussen gemeenten. De ene gemeente heeft meer budget dan de andere of legt sneller sancties op. Volgens de schrijvers voelt dat als onrechtvaardig. Tot slot zijn door de flexibilisering van de arbeidsmarkt veel banen onzeker en tijdelijk geworden, vooral voor mensen met een lage opleiding in de bijstand. Bijstandsgerechtigden worden met veel nadruk de arbeidsmarkt opgeduwd. Als die mensen daar vervolgens weinig kans op kwalitatief goed werk hebben, zet

42 idem.

43 Bij beschut werk is er sprake van een dienstbetrekking, bij arbeidsmatige dagbesteding niet.

dat de rechtvaardigheid op het spel. Van het idee van de bijstand als onaantastbaar recht dat beschermt tegen de grillen van de arbeidsmarkt is weinig meer over, betogen de auteurs.[44]

Een brede blik op bijstand
In juni 2023 publiceerde het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) het onderzoeksrapport 'Een brede blik op bijstand'. Het SCP benoemt in het rapport vier aannames die ten grondslag liggen aan de Participatiewet. Deze aannames blijken voor een groot deel niet te kloppen. Het onderzoek toont aan dat de focus op betaald werk te groot is en onderstreept de noodzaak om de wet fundamenteel te herzien. Het SCP concludeert dat de huidige Participatiewet onvoldoende aansluit bij wat bijstandsgerechtigden nodig hebben om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving. Veel gemeenten richten zich vooral op mensen die relatief makkelijk naar werk begeleid kunnen worden. Maar een groot aantal bijstandsgerechtigden kampt met meerdere problemen. Door de focus op betaald werk worden deze mensen niet altijd goed geholpen. De nieuwe Participatiewet moet volgens het SCP zich niet alleen richten op werk en inkomen, maar beter aansluiten op het leven van mensen met een bijstandsuitkering en hun problematiek. Deze mensen zijn gebaat bij een levensbrede blik. Hiervoor is een betere afstemming tussen wetten en maatregelen nodig en meer samenwerking tussen overheden en instanties bij de uitvoering van de Participatiewet.[45]

Wetsvoorstel Participatiewet in balans
Het uitgangspunt van het wetsvoorstel Participatiewet in Balans in 2023 is: niet de regels, maar de mens centraal zetten. Doel is om de regels en ondersteuning van de wet meer te laten aansluiten op de mogelijkheden en omstandigheden van de mensen, het vergroten van de rechtszekerheid en het creëren van meer handelingsruimte voor de uitvoerend professional. Volgens de regering blijkt uit verschillende beleidsanalyses en signalen uit de praktijk dat de Participatiewet soms als 'hard' wordt ervaren. Dit komt door een samenspel van complexiteit, beperkt ervaren ondersteuning en strenge handhaving. Met het programma Participatiewet in balans wil de regering de ervaren hardheid wegnemen door vertrouwen en de menselijke maat als centrale begrippen te verankeren in (de uitvoering van) de wet, en de uitvoering van de wet ook eenvoudiger maken. Het wetsvoorstel dat in juni 2023 voor consultatie openstond, bestaat uit ruim twintig maatregelen. Onder de maatregelen valt onder andere meer ruimte om mantelzorg te verlenen zonder gevolgen voor de uitkering. Daarnaast mogen bijstandsgerechtigden straks tot € 1.200,- aan giften ontvangen zonder dit op te hoeven geven en mogen zij bijverdiensten tot 15% houden als opstap naar werk. Wie werk vindt, maar grotere schommelingen heeft in zijn inkomen, kan aanspraak maken op budget uit een nieuw te vormen bufferbudget. Het wordt ook mogelijk om op individuele basis bijstand met terugwerkende kracht te bieden en er is meer ruimte voor maatwerk waar het de vier-weken-zoektermijn voor jongeren betreft. Alle voorstellen zijn gericht op menselijke maat, vertrouwen en eenvoud. Het wetsvoorstel moet per 1 januari 2025 in werking treden.[46]

---

44 ***Streng maar onrechtvaardig, de bijstand gewogen***, Thomas Kampen, Melissa Sebrechts, Trudie Knijn en Evelien Tonkens, 3 december 2020.

45 Een brede blik op bijstand, SCP 2023.

46 Internetconsultatie Participatiewet in balans.

Bijlage 2 Met wie de Nationale ombudsman heeft gesproken

1. Gesprekken met stakeholders

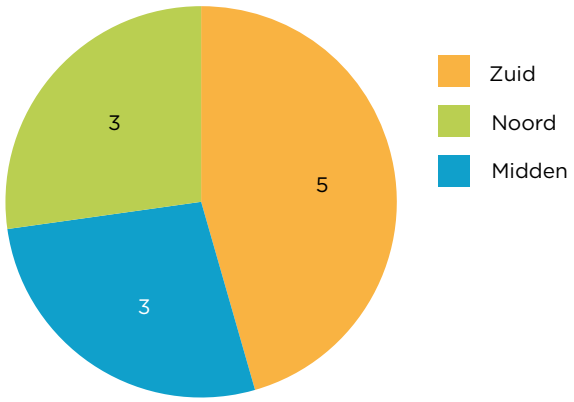
Ter voorbereiding op het onderzoek heeft de Nationale ombudsman met vertegenwoordigers van de volgende organisaties gesproken:

- De Landelijke Cliëntenraad.
- De Koepel van Adviesraden.
- Het Steunpunt Onderling Sterk provincie Groningen, een belangenvereniging door en voor mensen met een verstandelijke beperking.
- De Vereniging van Nederlandse Gemeenten.
- De Rijksuniversiteit Groningen.
- Movisie.
- Stimulansz, kennis- en adviespartner voor gemeenten in het sociaal domein.
- Regioplan, onderzoeksbureau voor het Sociaal Domein.

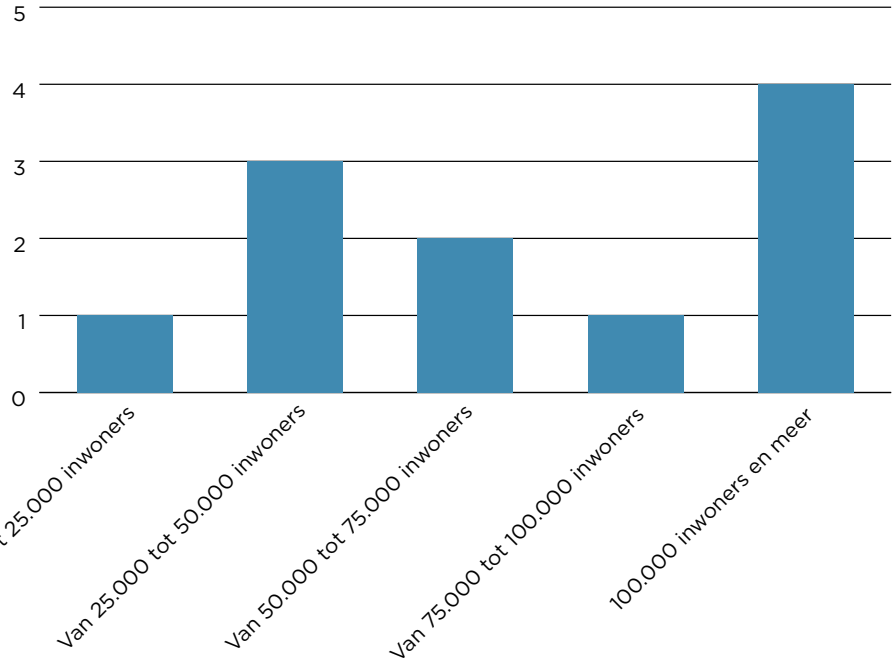
2. Advies- en cliëntenraden

De Nationale ombudsman heeft met elf advies-/cliëntenraden, verspreid over het land, gesproken. Drie cliëntenraden adviseren een gemeenschappelijke regeling: één cliëntenraad vertegenwoordigt cliënten van drie gemeenten en twee cliëntenraden vertegenwoordigen cliënten van vijf gemeenten. Zowel advies- of cliëntenraden van kleine gemeenten als grote gemeenten waren vertegenwoordigd. De grafieken hierna laten zien uit welke regio's deze advies- en cliëntenraden komen en hoeveel inwoners zij vertegenwoordigen.

Aantal advies-/clientenraden naar regio

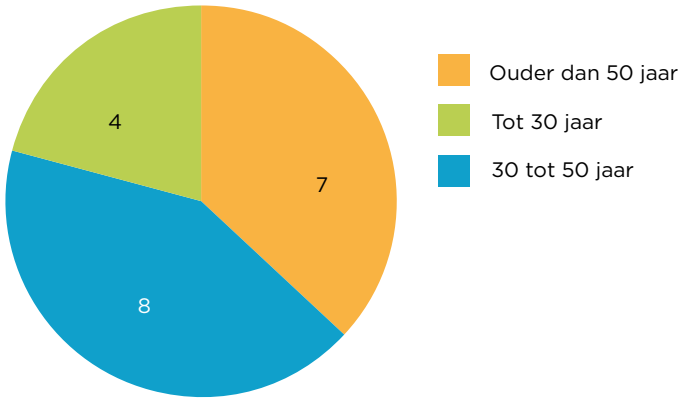
Advies- en cliëntenraden naar aantal inwoners van de gemeente

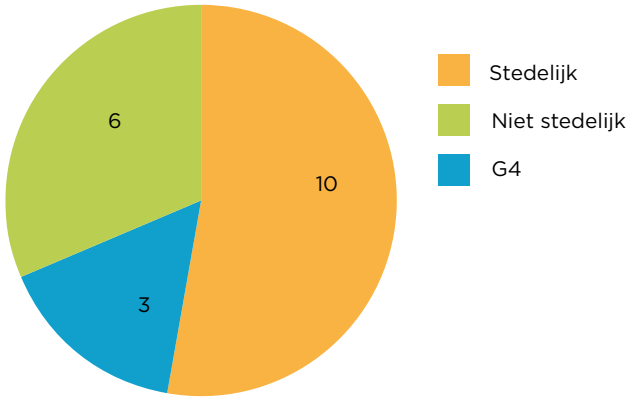
3. Burgers die zijn aangewezen op de Participatiewet

De Nationale ombudsman heeft ernaar gestreefd een zo divers mogelijke groep van burgers te spreken over hun ervaringen met de Participatiewet. De respondenten zijn op verschillende manieren geworven. De Nationale ombudsman heeft in haar eigen digitale netwerk voor professionals (de Raadbaak) een oproep gedaan. Daarnaast heeft onderzoeksbureau EMMA een aantal personen voorgesteld. Uiteindelijk hebben 19 personen aan het onderzoek deelgenomen (elf mannen, acht vrouwen). De grafieken hierna geven een beeld van wie dit zijn.

Deelnemers naar leeftijdscategorie

Deelnemers naar stedelijke omgeving

4. Rondetafelgesprek

Tot slot heeft de Nationale ombudsman twee digitale rondetafelgesprekken georganiseerd. Aan het eerste gesprek namen beleidsmedewerkers van zeven gemeenten deel. Deze gemeenten meldden zich na de opening van het onderzoek en wilden graag deelnemen aan dit onderzoek. Doel van dit gesprek was onze bevindingen naar aanleiding van de interviews met burgers en gesprekken met advies- en cliëntenraden met hen te delen. Het tweede gesprek voerden we met de voorzitters en leden van negen advies- en cliëntenraden die we hebben gesproken. Doel van het gesprek was de rode draden die wij uit de eerste gesprekken haalden met hen te delen. De deelnemers aan beide gesprekken gaven aan de conclusies en aanbevelingen te herkennen. Eén lid van de cliëntenraad gaf aan dat haar gemeente een zeer persoonlijke aanpak naar cliënten toe hanteert (vaste contactpersoon, proactieve communicatie, goede begeleiding).

Bijlage 3 Geraadpleegde literatuur, websites en jurisprudentie

Privaatrechtelijke samenwerking door decentrale overheden, handreiking voor decentrale volksvertegenwoordigers, Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijkrelaties, 2023.

Machtige mensbeelden, Raad voor de volksgezondheid en samenleving, essay 2021.

Aandacht voor vertrouwen en oog voor de menselijke maat binnen de Participatiewet, syntheseonderzoek Panteia 2021.

'Een brede blik op bijstand', onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau, juni 2023.

Participatie en vertrouwen Hoe participatie wel én niet kan bijdragen aan het versterken of herstellen van vertrouwen van burgers in het openbaar bestuur, Open Universiteit, 30 november 2022.

Eindrapport Weten wat werkt; samen werken aan een betere bijstand Universiteit Utrecht, maart 2020.

Persoonlijke begeleiding in de bijstand; De beleidsonderzoekers, 2020.

Eindevaluatie van de Participatiewet; Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag 2019-17.

Klantonderzoek monitor Participatiewet, Inspectie SZW 2019.

Wetgeving in de responsieve rechtsstaat, prof. dr. M. Scheltema in RegelMaat 2018/3.

Niet buiten de burger rekenen!; Kim Putters, essay 2016.

Participatiesamenleving: weinig zeggenschap voor burgers, Meike Bokhorst. S&D jaargang 72, nummer 5, november 2015.

Participatiewet, Memorie van toelichting, Kamerstukken II 2013/2014, 33801, nr. 3.

Motie Van Weyenberg, Kamerstukken II 2012/13, 29 817, nr. 122.

Vierde nota van wijziging Wet werken naar vermogen Kamerstukken II 2013/14, 33 161, nr. 107; in deze nota van wijziging werd de wet na een kabinetswissel omgedoopt naar: Participatiewet.

Wet werk en bijstand, Memorie van toelichting, Kamerstukken II, 2002/03, 28870, nr. 3.

Krapte op de arbeidsmarkt biedt nieuwe kansen voor gemeenten, Frans Kuiper, website Sociale vraagstukken, 1 februari 2022.

De Participatiewet of een rechtvaardige bijstand, Trudie Knijn en Jing Hiah, website Sociale vraagstukken, 25 november 2020.

Beschut werken in de Participatiewet, kennisdocument, SZW in samenwerking met de Programmaraad 2019.

Het eigen verhaal als basis voor toezicht; een 5-jarig onderzoek van Universiteit Groningen, Nijmegen, Rotterdam waarbij narratieven van burgers worden gebruikt om Inspecties en overheid responsiever te maken.

Benchmark Werk & Inkomen, Divosa.

Vier opties, VNG Magazine nummer 3 (2016).

Man's search for meaning, Viktor E. Frankl, 7 februari 2008.

Humanisme, zinvol leven en nooit meer ouder worden, Peter Derkx, 31 oktober 2011.

Centrale Raad van Beroep 07-04-2020 uitspraak over artikel 47 van de Participatiewet: dit artikel en de verordening gemeente over cliëntenparticipatie strekken niet tot bescherming belangen individuele leden van de cliëntenraad.

Streng maar onrechtvaardig, de bijstand gewogen, Thomas Kampen, Melissa Sebrechts, Trudie Knijn en Evelien Tonkens, 3 december 2020.

Gemeentepeiler.nl; een participatie-app, ontwikkeld naar aanleiding van de komst van de Omgevingswet.

Innovatie in het sociale domein door het ontsluiten van apps via het digitaal platform (project gemeente Amsterdam).

Veelgestelde vragen over digitale participatie, Citizenlab, 2020.

Handreiking cliënt-inwonerparticipatie, Movisie.

Themakaart cliëntenparticipatie, Movisie.

Handreiking samenwerking adviesraden en gemeenten (Partners in Participatie) Deze bevat 10 tips en handreikingen om de meerwaarde van de adviesraad voor de gemeente te optimaliseren, ontwikkeld door de Koepel van Adviesraden Sociaal Domein in samenwerking met Movisie.

Stand van zaken Cliëntenparticipatie, publicatie van de Landelijke cliëntenraad, januari 2004.

Cliëntenparticipatie wordt steeds verder uitgehold, website van de Landelijke Cliëntenraad, 14 april 2020.

Signaal Vrijwilligersvergoeding, publicatie van de Landelijke cliëntenraad, december 2022.

Nationale ombudsman
Postbus 93122
2509 AC Den Haag

Telefoon 070 356 35 63
nationaleombudsman.nl

Rapportnr: 2023/144 is een uitgave van de Nationale ombudsman, 3 oktober 2023

nationale ombudsman

Nieuwsbericht

EMBARGO tot:
dinsdag 3 oktober 2023

'Inspraak mag geen vinkje zijn'

Burgers in de Participatiewet ervaren onvoldoende invloed

De banen die burgers in de Participatiewet krijgen aangeboden, sluiten vaak niet aan bij hun mogelijkheden en beperkingen. Het is moeilijk om de juiste match te maken tussen wat iemand wil en kan en de beschikbare banen. De meeste burgers in de Participatiewet ervaren onvoldoende invloed op hun eigen situatie. In sommige gemeenten worden cliënten ook te weinig betrokken bij de beleidsvorming en uitvoering van de Participatiewet. Dat concludeert de Nationale ombudsman in zijn rapport 'Inspraak mag geen vinkje zijn'. Een onderzoek naar participatie en invloed van burgers in de Participatiewet.

Burgers die langdurig een bijstandsuitkering krijgen, willen graag regelmatig contact met een vast aanspreekpunt bij de gemeente. Vooral mensen die door gezondheidsproblemen nog geen betaald werk kunnen doen, hebben vaker behoefte aan contact. Een van de aanbevelingen is dan ook om te investeren in persoonlijke gesprekken met mensen die al langere tijd een bijstandsuitkering ontvangen.

Nationale ombudsman Reinier van Zutphen: "Ik hoor dat sommige burgers twee, drie, soms wel vijf jaar niets vernemen van de gemeente. Het signaal dat daarvan uit gaat is: jij doet niet meer mee. Terwijl deze mensen zich nuttig willen maken en iets willen betekenen voor de maatschappij."

Vrijwel iedereen met wie de ombudsman heeft gesproken geeft aan graag mee te willen doen in de maatschappij. De Nationale ombudsman vindt het daarom belangrijk om samen met de mensen te kijken naar een zinvolle tijdsbesteding, wanneer zij (nog) geen betaald werk kunnen doen. Er moet bijvoorbeeld meer ruimte komen om vrijwilligerswerk te doen. Er zijn nu vaak negatieve gevolgen voor de uitkering, wanneer burgers een reiskosten- of vrijwilligersvergoeding ontvangen. Vrijwilligerswerk kost daardoor soms meer dan het oplevert.

Belang van cliëntenraden
In veel gemeenten is er geen cliëntenraad op het gebied van de Participatiewet, terwijl het doel van de wet wel is dat cliënten inspraak hebben. In de cliëntenraad zitten cliënten en vertegenwoordigers om mee te denken en mee te praten over het beleid en de uitvoering van de wet. Bij sommige gemeenten is er onvoldoende besef van het belang van inspraak van cliënten.

Nationale ombudsman Reinier van Zutphen: "Ik vind het belangrijk dat

zowel cliënten als hun vertegenwoordigers worden betrokken bij de beleidsvorming en uitvoering van de Participatiewet. Naar mijn mening moet er in elke gemeente een cliëntenraad voor de Participatiewet zijn. Die raad moet in een vroeg stadium betrokken worden bij mogelijke veranderingen. Nu zien we dat het inspraakorgaan vaak pas laat in het beleidsproces wordt geïnformeerd. Dan kunnen ze alleen nog maar tekenen bij het kruisje en is er van echte inspraak geen sprake." De Nationale ombudsman roept gemeenten op om de cliëntenraden beter te faciliteren en ondersteunen.

Drempels bij het indienen van klachten
Mensen in de Participatiewet ervaren drempels bij het indienen van een klacht. Sommigen durven geen klacht in te dienen, uit angst gekort te worden op de uitkering. Bij gemeenten die hun klachtbehandeling uitbesteden aan externe partijen weten mensen soms niet waar ze hun klacht kunnen indienen. De ombudsman pleit voor één loket in iedere gemeente, waar burgers heen kunnen met hun problemen en klachten. Laat kwetsbare mensen niet verdwalen in overheidsland.

Dit is het tweede onderzoek in het thema participatie en invloed van burgers in het sociale domein. In april verscheen het eerste rapport: 'Burger in zicht'. [[link rapport]] Over invloed van burgers op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het derde onderzoek naar participatie en invloed in de Jeugdwet is in september van start gegaan. [[link nieuwsbericht]]

Noot voor de redactie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met
Linda de Groot, woordvoerder Nationale ombudsman, 06-25 31 04 51,
l.degroot@nationaleombudsman.nl

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 12 oktober 2023

Ingekomen raadsbrieven 6 september tot 5 oktober 2023

Nr.	Beleidsveld	Datum	Onderwerp	Aandachtspunt
1	27-09-2023	Personeel en Organisatie	Raadsbrief Ambities en personele capaciteit	
2	26-09-2023	Personeel en Organisatie	Raadsbrief Uitstel technische sessie Het Utrechts Archief	
3	18-09-2023	Internationale Zaken en Regionale samenwerking	Raadsbrief Voluntary Local Review	
4	15-09-2023	Openbare Orde en Veiligheid	Raadsbrief Verlengen en uitbreiden verblijfsontzeggingsgebied stationsgebied en Lombok-Oost	
5	12-09-2023	Financiën	Raadsbrief Voortgang vermogensgrens kwijtschelding gemeentelijke belasting	
6	12-09-2023	Personeel en Organisatie	Raadsbrief Benchmark onderzoek boa-functies	
7	09-09-2023	Openbare Orde en Veiligheid	Raadsbrief Verloop demonstraties 9 september 2023	
8	06-09-2023	Burgerzaken	Raadsbrief Tweede Kamerverkiezing 2023	

Griffie Gemeenteraad Utrecht
Secretariaat raadscommissie Mens & Samenleving
Postadres Postbus 16200 3500 CE Utrecht
Telefoon 030 – 286 10 69 **Fax** 030 – 286 15 18
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSLAG OPENBARE VERGADERING COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN INZAKE DE JAARSTUKKEN D.D. 20 JUNI 2023

[Typ hier]

Datum verslag	23 juni 2023
Locatie	Stadhuis, raadszaal
Verslag door	Geertjan Benus (Notutekst)
Vaststelling verslag	september 2023

Aanwezigen:
Avondvergadering
De voorzitter, de heer R. Peters, en van het college de burgemeester mevrouw S. Dijksma en de wethouders de heer E. Eerenberg, mevrouw E. Oosters, mevrouw L. van Hooijdonk , mevrouw S. Schilderman, mevrouw L. Voortman, de heer D. de Vries, mevrouw R. Streefland, en voorts de leden: de heer F. Claasen (GroenLinks), de heer J. Vasters (D66) de heer M. Koning (D66), de heer R. van der Zweth (PvdA), de heer M. de Pagter (VVD), mevrouw E. Kendir (Student & Starter), de heer B. van Steeg (CDA), mevrouw Zwinkels (CDA), de heer G. Dijkstra (EenUtrecht), de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), mevrouw Y. Hessel (Utrecht Solidair), mevrouw M. Ramaker (VVD), de heer R. Maas (VOLT), de heer I. Simşek (DENK), en van de griffie de commissiegriffier mevrouw D. Rijnders en de commissiesecretaris.

Verslag openbare vergadering commissie VBF d.d. 23 juni 2023

Aanwezigen:.....- 1 -
1. Opening.....- 1 -
3. De commissie C&F.....- 2 -
4. Het Jaarverslag.....- 2 -
5. De jaarrekening.....- 28 -

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 20.00 uur en heet iedereen welkom.
Vanavond staan de jaarstukken op de agenda van het jaar 2022. De commissie gaat na of de jaarstukken voor besluitvorming in de raad doorgeleid kunnen worden. De jaarstukken zijn opgesplitst in twee delen: (A) het jaarverslag en (B) de jaarrekening. Het college zal de antwoorden geven in blokken.
De voorzitter van de adviescommissie C&F zal de jaarstukken kort toelichten.

Mededelingen
De voorzitter deelt mee afmeldingen te hebben ontvangen van de ChristenUnie en van Bij1.

2. Vaststellen van de agenda

De voorzitter verneemt dat de commissie kan instemmen met de voorgestelde agenda.

3. De commissie C&F

Mevrouw Zwinkels (de voorzitter van de adviescommissie C&F) deelt mee dat op 8 juni jl. de adviescommissie het accountantsverslag heeft besproken in aanwezigheid van de accountant. Zij dankt alle betrokkenen voor hun inzet bij het opstellen van de jaarstukken.
De belangrijkste bevindingen/aandachtspunten zijn de volgende:

- Er is aandacht voor de oplopende onrechtmatigheid van de Europese aanbestedingen.
- De toenemende omvang van de baten en lasten van de jaarrekening.
- Blijvend spanningsveld ten aanzien van capaciteit, realisatiekracht en ambitie van de gemeente.
- Het opstelproces van de jaarrekening vraagt veel aandacht van de hele organisatie en dan niet alleen van de afdeling Financiën. Zij refereert aan de raadsbrief: gesproken wordt over een minder voortvarend proces dan voorgaande jaren met als oorzaak personele capaciteit en eigen vastleggingen.
- Aandacht is geschonken aan kredietoverschrijdingen, bijvoorbeeld bij de restauratie van fort De Gagel.
- De robuuste posten; dat betreft een hoge onttrekking aan de reserve grond exploitaties betreffende vrijval van robuuste posten in de grondexploitatie van Leidsche Rijn.
- De commissie organiseert meerdere technische sessies waar de woordvoerders RO en financiën van harte welkom zijn.

De commissie zal de opvolging van bovenstaande bevindingen blijven volgen.
Daarnaast dankt zij de raadsrapporteurs voor hun inzet bij de raadstoets en de rapportage daarover. De adviescommissie onderschrijft het belang van de raadstoets. De voorzitter van de commissie C&F spreekt de hoop uit dat de desbetreffende commissie daarover het debat aangaat met de wethouder over de aanbevelingen.

4. Het Jaarverslag

Zijn de doelen en activiteiten door het college gerealiseerd binnen het gegeven budget en wat vindt de commissie daarvan?

De commissie

De heer De Pagter (VVD) noemt de essentiële gebeurtenissen in 2022. De impact van die gebeurtenissen was goed te merken in Utrecht. De stad ontving vele duizenden vluchtelingen uit de Oekraïne en kwam de rijksoverheid met compensatiemaatregelen voor de inflatie die de gemeente moest uitvoeren.
Hij schetst de consequenties van de verkiezingen in 2022 vanuit het perspectief van de VVD en neemt daar afstand van. Hij gaat vanavond na wat is besloten en hoe dat is uitgevoerd. Hij vindt het fijn dat het hele college aanwezig is. De jaarstukken raken alle portefeuilles, elk dossier, elk onderwerp. Hij vindt het van belang dat de raad dat kan overbrengen op het hele college.
Het is onmogelijk om in te gaan op het hele boekwerk van 796 pagina's. Hij richt zich op de gedeelten die gedaan zijn en wat niet en hoe dat is gerapporteerd. Zijn collega mevrouw Ramaker zal ingaan op het financiële deel bij de jaarrekening.
Hij vindt over het geheel genomen de jaarstukken moeilijk leesbaar. De VVD vroeg daarvoor al jaren aandacht in de raadsvragen. Pas bij de begroting van dit jaar is de

leesbaarheid verbeterd; dus pas bij de jaarstukken van volgend jaar gaat de raad terugzien hoe die verbetering terugkomt in de jaarstukken.
De leesbaarheid betreft niet alleen de indeling of doelstellingen; het gaat om het rapporteren van het wat en het hoe gerapporteerd wordt. Hij merkt dat het college in de jaarstukken heel veel vooruitkijkt, of beschrijft wat het aan het doen is. Hij vindt het nog steeds heel moeilijk om uit de jaarstukken te halen wat de gemeente in 2022 precies van plan was, wat er is gelukt en wat er niet is gelukt. Dat kwam bij diverse raadstoetsen in de afgelopen jaren aan de orde, maar nog steeds blijkt dat moeilijk te zijn. Hij maakt zich daarbij een voorstelling vanuit zijn eigen werkkring.
Dit rapporteren heeft niet zozeer met de indeling te maken, maar met instructie voor ambtenaren die deze teksten opstellen. Hij vraagt een scherpe sturing van het college op dit punt. Hij roept daartoe het college met klem op voor de jaarstukken in volgend jaar. Hij kijkt daarbij elke wethouder aan en de burgemeester. Hij krijgt graag de reactie hierop van de wethouder Financiën. Hij zag slordige fouten in de jaarstukken en verwijzingen naar oude beleidsstukken, links die niet openden, teksten die nog interne opmerkingen bevatten; hij noemt indicatoren waarbij geen getallen zijn opgenomen of met de tekst “worden deze maand aangevuld”. Hij ziet dit breder in alle jaarstukken. Ook daarop verwacht hij verbeteringen.
Zijn fractie maakt zich zorgen over het tijdig aanleveren van stukken. De accountant heeft daarover iets gezegd maar hij ziet dat ook breder. Het college werkt lang aan het opstellen van stukken, ook als het gaat om deze jaarstukken. Het college legt die stukken dan laat aan de raad voor en verwacht dat de raad die stukken wel snel behandeld. Hij verneemt graag hoe het college hierop terugblikt, en ook de reactie op de opmerking van de accountant en hoe de stukkenstroom bij de jaarstukken en daarbuiten zal worden verbeterd.
Het college is veel met beleid en het rapporteren bezig, maar wat hem betreft te weinig met uitvoering, te weinig met doen. Een tekenend voorbeeld daarvan is dat 6,4 km minder riool is vervangen dan de bedoeling was. Hij legt de vraag voor of het college daarop niet meer had kunnen en moeten sturen. Wat hem betreft moet het college naar minder beleid en meer naar doen.
De heer Vasters (D66) vraagt of de VVD ook voorbeelden heeft van dingen die goed zijn verlopen, waarmee de VVD blij is met de uitvoering in het afgelopen jaar.
De heer De Pagter (VVD) bevestigt dat naast de verschillen ook zaken zijn die op breed draagvlak kunnen rekenen. De uitvoering van de energietoeslag noemt hij als voorbeeld. Zijn fractie is ook blij met de oplevering van de Locomotiefstraat, al is die nog niet helemaal opgeleverd. Hij noemde de kritische noten omdat van hem verwacht wordt dat er kritisch gekeken wordt naar wat te verbeteren is.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de VVD een oordeel heeft over de onderbesteding op een aantal terreinen, bijvoorbeeld op het terrein van veiligheid.
De heer De Pagter (VVD) verwijst naar zijn collega mevrouw Ramaker bij het volgende agendapunt.
De voorzitter licht toe hoe de agenda is ingedeeld.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) had dat anders geïnterpreteerd. Hij had verwacht te spreken over hoe de inhoudelijke voortgang te beoordelen. Hij vraagt als voorbeeld aan de VVD of hij een inhoudelijk oordeel heeft over de voortgang van de besteding op veiligheid. Straks zal gesproken worden over de financiële positie, ging hij vanuit.
De voorzitter neemt daarvan nota en vindt dat passend in dit deel van de vergadering. **De heer De Pagter** (VVD) had zich hierop niet voorbereid.
Punt van orde

De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op de agenda zo te hebben geïnterpreteerd als de heer Dijkstra.
De voorzitter legt de vraag voor aan de commissie of er leden zijn die zich niet in die visie kunnen vinden. **De heer Van Steeg** (CDA) zal hiermee rekening houden in zijn bijdrage.
Voortzetting van het debat
De heer De Pagter (VVD) brengt in dat op dit punt zijn fractie vragen heeft gesteld. Zijn collega mevrouw Meerding heeft dit punt meegenomen in de schriftelijke ronde. Hij bevestigt dat zijn fractie zich daarover zorgen maakt en dit niet als een goede ontwikkeling beoordeelt.

De heer Claasen (GroenLinks) heeft ook de uitleg van de agenda van de heer Dijkstra en de heer Van der Zweth. Hij zal ook spreken over onderbesteding en inhoudelijke verklaringen daarover.
Hij dankt het college voor dit vele werk. Hij vindt het fijn dat dat gelukt is op een manier waarin de accountant zich kan vinden.
Hij betreurt het dat er nog steeds een rekening is met een forse onderbesteding. Het college is zijns inziens goed op weg met het aanpakken van planningsoptimisme; zeker in de huidige economische vertraging kan het geen kwaad om scherp te blijven op dergelijke zaken. Hij stelt enkele vragen.
De heer Van Steeg (CDA) is blij dat het planningsoptimisme expliciet is opgenomen in de jaarstukken. Hij vindt dat een goede stap. Maar hij leest ook dat 90 miljoen niet besteed is. Dat leidt dan tot een “positief resultaat” van 35 miljoen. Dat is heel hoog. Maar die 90 miljoen is ongeveeer 3 euro per Utrechter. Dat is veel meer dan de belastingen verhoogd zijn. Hij vindt dat de heer Claasen niet kan volhouden dat het de goede kant op gaat met het planningsoptimisme.
De heer Claasen (GroenLinks) vindt het van belang dat het college de goede richting op is gegaan. Hij moedigt het college aan door te gaan met het planningsoptimisme. Hij moedigt het college aan het planningsoptimisme terug te dringen. Ook zijn fractie vindt het geen goede zaak wanneer aan het eind van het jaar zaken niet gerealiseerd zijn en de gemeente geld overhoudt. Hij moedigt het college aan daarin scherper te zijn.
Hij vervolgt zijn inbreng met in te gaan op het personeelstekort als een van de oorzaken van het niet realiseren. Zijn fractie zou het fijn vinden wanneer de raad nog iets meer informatie kreeg over wat het college doet; nog scherper ervoor te zorgen dat er mensen zijn, dat de gemeente de uitvoeringskracht heeft om dat wat begroot is ook te realiseren. Hij vraagt of het college daarover iets kan zeggen.
Hij gaat in op specifieke onderdelen van het jaarverslag.
In het kader van onderwijs vindt zijn fractie segregatie nog steeds een groot probleem. Hij ziet graag dat in de rapportage nog meer aandacht is voor wat het college doet om segregatie tegen te gaan.
Hij ziet ook bij onderwijs nog steeds subsidies die meerjarig niet worden benut, jaar op jaar. Hij noemt als voorbeeld de subsidie voor onderwijs ondersteunende activiteiten, de subsidie voor vredeseducatie. Hij vraagt naar de oorzaak daarvan.
De heer De Pagter (VVD) vraagt hoe GroenLinks het effect wil meten van waarover de heer Claasen spreekt. Welke indicatoren heeft GroenLinks in gedachten?
De heer Claasen (GroenLinks) zal heel tevreden zijn wanneer hij ziet dat de resultaten worden behaald; als de fractie ziet dat de middelen op een nette manier besteed worden die beschikbaar zijn gesteld voor het aantrekken van mensen. Dan

kan daarna de volgende stap gezet worden. Wanneer die mensen er niet zijn, is meten niet relevant.
De heer De Pagter (VVD) gaat in op segregatie; dan wil hij graag weten wat de heer Claasen wil meten; op basis waarvan is na te gaan of het gevoerde beleid het gewenste effect heeft?
De heer Claasen (GroenLinks) ziet op allerlei plekken scheiding tussen groepen: zwarte scholen, witte scholen. Hij ziet die scheiding liever niet. Hij ziet graag wat het college daaraan doet. Hij ziet concentraties met hoogopgeleide ouders en scholen met concentraties van laag opgeleide ouders. Hij ziet graag dat de aanpak daarvan iets oplevert.
De heer De Pagter (VVD) vraagt of GroenLinks wil dat het college daar iets aan doet of dat het effect heeft. Uiteindelijk wil het stadsbestuur toch dat het beleid effect heeft.
De heer Claasen (GroenLinks) wil dat het effect heeft. Dat begint met de vraag aan het college “laat zien wat je doet, dan kunnen we ook beoordelen wat het oplevert”. Hij vervolgt zijn inbreng.
Zijn fractie is teleurgesteld als het gaat om de onderbesteding in de subsidies op energietransitie. Hij ziet dat dat heel ingewikkeld is. Hij ziet ook dat de regelingen ingewikkeld zijn; zelfs deskundigen hebben soms moeite om die regelingen te lezen. Hij vraagt of het college het met hem eens is dat de regelingen soms erg ingewikkeld zijn opgeschreven en dat daardoor de kans bestaat dat een deel van de doelgroep niet in staat is om goed gebruik te maken van de regelingen, terwijl het stadsbestuur graag ziet de doelgroep daarvan wel gebruik maakt.
Hij vervolgt met in te gaan op de luchtkwaliteit. Hij vindt het mooi om te zien dat de gemeente gaat voldoen aan de wettelijke eisen. Een extra stap moet gezet worden om het advies van de WHO te realiseren. Hij kijkt uit naar aanvullende maatregelen. GroenLinks zal bij de Voorjaarsnota hierop een initiatiefvoorstel indienen.
Met betrekking tot de armoederegelingen is te zien dat ze steeds beter worden gevonden. Tegelijkertijd vraagt hij zich af of de gemeente met de manier waarop begroot wordt uitlokt dat ambtelijk wordt gestuurd op de begrotingsuitnutting. Hij ziet graag sturing op bereik. Hij vraagt de wethouder daarop te reflecteren.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt toelichting op “begrotingsuitnutting”.
De heer Claasen (GroenLinks) antwoordt dat zijn fractie het belangrijk vindt de mensen te bereiken voor wie de regeling bedoeld is. Soms ontstaat de indruk dat vooral gestuurd wordt op het optimaal benutten van de regeling in het licht van wat er is begroot in plaats van in het licht van wat er nodig is bij de mensen voor wie de regeling is gemaakt.
Met betrekking tot de raadstoets Volksgezondheid ziet hij dat sinds 2012 de gezondheidsverschillen in Utrecht niet zijn gewijzigd. Dat valt misschien niet tegen in een wereld waarin het aantal daklozen toeneemt, waarin het aantal kinderen in armoede is toegenomen en waarin het aantal miljonairs is toegenomen. Zijn fractie is van mening dat bestaanszekerheid een van de belangrijkste voorwaarden is voor een betere gezondheid. GroenLinks wil daarop blijven inzetten. Hij vraagt of het college beaamt dat bestaanszekerheid belangrijk is en dat daarop inzetten helpt; hij vraagt het college wat echt nodig is om gezondheidsverschillen terug te dringen.
Hij ziet veel gebeurtenissen in de Bouw. Hij verwacht dat dat in het komend jaar nog moeilijk zal worden. Terugkijkend benadrukt zijn fractie dat het goed is dat het college vasthoudt aan een combinatie van bouwen en groen. Hij refereert daarbij aan de Omgevingsvisie Kanaleneiland. Hiermee rondt hij zijn bijdrage af.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of GroenLinks ook een oordeel heeft over de forse onderbesteding op vijf sectoren in het sociale domein; niet alleen onderwijs: hij doelt op ondersteuning op maat, sport en samenleving, cultuur. Hij had verwacht dat GroenLinks zich daarover ongerust zou maken.
De heer Claasen (GroenLinks) licht toe dat zijn fractie de keus heeft gemaakt om niet alle punten uit te lichten uit de ruim 300 pagina's. Daarmee is niet gezegd dat in de commissie de andere punten niet aan de orde gaan komen. Zijn fractie heeft vandaag voor deze focus gekozen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of GroenLinks met zijn fractie deelt dat die onderbesteding op het sociale domein zorgelijk is.
De heer Claasen (GroenLinks) antwoordt bevestigend.
De heer De Pagter (VVD) merkt op dat het aantal woningen weer lager is dan verwacht. Hij vraagt hoe GroenLinks daarop reflecteert en welke verantwoordelijkheid GroenLinks daarop neemt, gezien het beleid van het afgelopen jaar.
De heer Claasen (GroenLinks) antwoordt het verschrikkelijk jammer te vinden de bouw niet op peil te kunnen houden. Terugkijkend ziet hij nog een ander beeld dan het huidige. Hij noemt in dit verband de knelpuntenpotten ten behoeve van de voortgang in de bouw. Hij heeft vooral de grote teleurstellingen er uit willen halen.
De heer De Pagter (VVD) merkt op dat ook de verwachting niet gehaald is; het aantal op te leveren woningen is niet gehaald. Hij verwacht dat GroenLinks daarvan iets vindt om dit te veranderen in de toekomst.
De heer Claasen (GroenLinks) noemt de mensen in de opvang en hij vindt het verschrikkelijk dat de gemeente die mensen niet aan een woning kan helpen. In de discussies over het bouwprogramma in de commissie wil zijn fractie daarover graag meer zeggen. Hij herhaalt zijn notie op het terugkijken en de prioriteiten in wat zijn fractie naar voren brengt in dit verband.

De heer Van Steeg (CDA) legt de vraag voor in hoeverre daadwerkelijk iets is veranderd met het aantreden van dit college. Dit college kreeg met toevoeging van twee partijen een doorstart. Het verbaast hem niets dat het nieuwe beleid sterke gelijkenis heeft met het beleid van het jaar ervoor. De lasten werden opnieuw verhoogd.
Hij pleit voor een gemengd fonds en vraagt de reactie van het college.
De heer Claasen (GroenLinks) merkt op dat heer Van Steeg een oproep doet aan de wethouder zich in Den Haag te melden; hij vraagt of de heer Van Steeg zelf ook de oproep heeft gedaan in Den Haag als mede verantwoordelijke voor het Haagse beleid.
De heer Van Steeg (CDA) doet hierbij de oproep. Hij vindt de financiering uit Den Haag onacceptabel. Dat ligt zeker ook bij deze regering en bij Financiën. Het is structureel incidenteel en er is geen grip te krijgen op wat er gebeurt.
De heer Claasen (GroenLinks) wil graag weten of de CDA-fractie zijn eigen vragen op een goede manier stelt in Den Haag en niet alleen via het college in Utrecht.
De heer Van Steeg (CDA) vraagt de heer Claasen hem niet groter te maken dan hij is. Wanneer hij wil dat hij nog een keer naar Den Haag belt, is hij daartoe bereid.
Hij vervolgt zijn inbreng. Hij gaat in op een aantal inhoudelijke elementen in de jaarstukken.
Hij ziet op overhead een onderbesteding van 10,7 miljoen. Hij vindt dat pijnlijk. Hij vraagt naar de visie van het college daarop. Had dat geld niet besteed kunnen worden aan bijvoorbeeld verkeersveiligheid, sport, circulaire economie, openbare

ruimte: al die voorstellen die het niet haalden bij de begrotingsbehandeling maar waarvoor blijkbaar wel ruimte was. Hij krijgt hierop graag de reactie van het college.
De heer Vasters (D66) merkt op dat de onderbesteding op de overhead voor een groot deel gedreven was door uitgestelde IT-projecten. Het lijkt hem zinnig als de gemeente juist daarop inzet. Wanneer dit geld ergens anders aan uitgegeven wordt, wordt het extra lastig om de IT op peil te houden. Hij vraagt het CDA naar zijn visie.
De heer Van Steeg (CDA) bevestigt dat op IT geïnvesteerd moet worden. Al jaren zit de onderbesteding daar; in dat licht stelt hij voor dat geld dan elders aan uit te geven. Wellicht is een andere keuze te maken op een ander moment. De onderbesteding nu kon niet worden voorkomen.
Hij vervolgt zijn inbreng met in te gaan op publieksdienstverlening. Te zien is dat in de wijken onvoldoende plaatsvindt op dat terrein. Hij vindt dat pijnlijk omdat juist daar het vertrouwen tussen de overheid en de inwoners te versterken is en dat dat juist ontzettend nodig is, gezien de ontwikkelingen.
Daarnaast wordt een reservering gemaakt van bijna 5 miljoen euro op bestuur. Dat is alleen besteed aan de wet Open Overheid. De claim van 1 miljoen is bekend; hij vindt 5 miljoen euro een enorm bedrag. Hij betreurt deze gang van zaken.
Hij gaat in op de raadstoets en in het bijzonder de doelstelling daarvan: de gezondheidsverschillen verkleinen tussen de hoogste en de laagste sociaal-economische groepen. Sinds 2012 verkeert de gemeente in dit opzicht op hetzelfde niveau. Het gemeentebestuur zou dit in 2040 willen bereiken; hij vraagt of de doelstelling reëel is; wat is volgens hem mogelijk met het beperkte budget op Volksgezondheid? Is het nodig die doelstelling aan te passen? Wat vindt hij haalbaar? Wat is te doen met het voorliggende budget?
In 2022 kreeg de wereldpolitiek steeds meer invloed op het lokale niveau, met prijsstijgingen, snel vertragende woningmarkt, een vluchtelingencrisis. Utrecht is een onderdeel van het grote geheel. Financiële voorzichtigheid, actief zoeken naar samenwerking en werken aan een stad met een menselijke maat is meer dan ooit nodig om Utrecht verder te brengen. Met deze uitgangspunten zal de CDA-fractie voorstellen blijven doen voor een beter Utrecht.

De heer Vasters (D66) schetst de ontwikkelingen in 2022. Hij stelt dat op het vlak van duurzaamheid mooie stappen zijn gezet. Inmiddels staat het percentage zonne-energie op daken op 29%. Hard wordt gewerkt aan gelijke kansen voor iedereen. In 2022 bestond Utrecht met stadsrechten 900 jaar. Dat is goed gevierd. Hij leest daarover in de jaarstukken. Zijn fractie heeft zes inhoudelijk aandachtspunten:

- Onderwijs; voor zijn fractie is dat een belangrijk speerpunt en een belangrijk instrument om ervoor te zorgen dat elk kind gelijke kansen krijgt. Begonnen is met de rijke schooldag en de uitbreiding van schoollunches. Dat laatste mag wat zijn fractie betreft met meer tempo. Hij neemt zich voor een voorstel in te dienen bij de Voorjaarsnota.
  Huisvesting voor onderwijs is belangrijk: 19 schoolgebouwen erbij, vijf in aanbouw, 40 in ontwikkeling. De stijgende kosten voor huisvesting baren zijn fractie zorgen. Mogelijk moet de gemeente dat op een andere manier organiseren. Er komt een Utrechtse Onderwijsagenda en een Meerjarenplan Onderwijs Huisvesting. Zijn fractie is benieuwd of de wethouder deze zorgen over de stijgende kosten herkent en welke veranderingen mogelijk dit jaar al in te zetten zijn om de kosten beheersbaar te houden.

- Werk & Inkomen; D66 is blij met de steun in de kosten voor het levensonderhoud die voorkwam dat veel Utrechters in armoede terecht zouden komen. De hoge inflatie en specifiek de energielasten zetten het leven van veel mensen op zijn kop. De problemen waren zonder deze steun waarschijnlijk gigantisch geweest voor veel mensen.
  Hij vindt de regel *herstel en veerkracht* begrijpelijk in de nasleep van de corona-crisis. De omvang van die investering in het domein Jeugd ligt zijn fractie zwaar op de maag. Hij vraagt of de wethouder kan zeggen hoe effectief die maatregel is en hoe zij aankijkt tegen het proces rondom de investeringen van die omvang in de toekomst in relatie tot het betrekken van de raad.
- Volksgezondheid; er was op dat onderwerp een raadstoets. Een belangrijke conclusie uit die toets was dat vraagtekens gezet kunnen worden bij de haalbaarheid van de prestatiedoelstelling en dat niet helemaal helder is wat extra nodig is om die doelstelling ook te gaan halen. Zijn fractie is benieuwd naar de reflectie van de wethouder op die conclusies en aanbevelingen. Hij vraagt of de wethouder het met zijn fractie eens is dat vooral in de nieuwe nota Volksgezondheid dit tot verbetering moet leiden. Hij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.
  In het kader van dit beleid komt er een transkliniek. Zijn fractie heeft zich daarvoor hart gemaakt samen met andere partijen. De kliniek wordt mogelijk na de zomer geopend. Zijn fractie is daarmee ontzettend blij.
- Het beleidsveld Bewoners & Bestuur; ook hierop is een raadstoets gedaan. Die toets geeft onder meer aan dat terugkijkend op 2022 meerdere ambities op het gebied van participatie en dienstverlening niet gehaald zijn. Dat blijkt volgens het college samen te hangen met onvoldoende personeel. Een benchmark met andere G-4-gemeenten laat op het eerste gezicht zien dat hierop de gemeente veel minder uitgeeft, mogelijk veroorzaakt door het gebrek aan arbeidskrachten. Hij vraagt hoe het college daarop terugblikt. Is het college bereid de adviezen vanuit de raadstoets hierin op te volgen en in te zetten op het voorkomen van het niet behalen van de ambities vanwege personeelstekort in de toekomst? Zo ja, op welke manier, vraagt de heer Vasters.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of het D66 opgevallen is dat in die raadstoets nadrukkelijk was gesteld dat het niet zozeer ging om het personeelstekort – dat op zichzelf genomen kon de achterstand niet verklaren - maar dat het ging om onvoldoende aandacht, onvoldoende focus op dat verhaal. Hij vraagt of D66 dit is opgevallen en wat zijn oordeel is.

De heer Vasters (D66) had de benchmark met andere gemeenten genoemd. Ten opzichte van andere G4 gemeente loopt Utrecht achter met investeringen. Dat zou aansluiten bij de inbreng van EenUtrecht. Dat betekent dat daarop meer in te zetten is. In verhouding met kleinere gemeenten blijkt dat Utrecht een redelijke inzet heeft, al kan hij de inbreng van de heer Dijkstra volgen: meer focus daarop. Hij noemde dit personeelstekort omdat het college dat zelf inbracht. Hij vervolgt zijn betoog.

- Duurzaamheid; te zien is dat het college zich tot doel had gesteld om 1000 panden van het gas af te sluiten; hij vindt het antwoord op de desbetreffende vraag over het niet halen van de doelstelling ontwijkend. Het college zegt dat dit komt door de pandeigenaren zelf en dat de invloed van de gemeente beperkt is. Dat lijkt hem niet de bedoeling bij prestatiedoelstellingen. Wanneer de gemeente doelen stelt, is hij van mening dat zij dat doel moet kunnen halen. Hij vraagt of het college dat in het algemeen eens is met zijn fractie en hoe het college reflecteert op dit specifieke geval.

In het kader van de onderbesteding op subsidies voor de energietransitie sluit zijn fractie zich aan bij de inbreng van de heer Claasen van GroenLinks. In aanvulling daarop vraagt hij de wethouder hoe zij alle regelingen voor het voetlicht brengt bij de inwoners - duurzaamheid is een voorbeeld. Ook bij andere regelingen in het sociale domein krijgt de gemeente dit niet goed in beeld bij de inwoners.
- De bereikbaarheid van de gemeente; D66 is erg te spreken over de voortgang op alternatieven voor de fossiele auto. Hij noemt als voorbeeld het voltooien van doorfietsroutes, het opzetten van deelhubs in Vaartse Rijn, een krachtenstation en het grote aantal laadpalen: meer dan 1400 in de gemeente Utrecht.
- Hij merkt op dat hij in de jaarstukken niet veel tegenkomt over het OV gebruik, mede omdat de inwonersenquête eens per twee jaar verschijnt. Die was er niet afgelopen jaar. Zijn fractie maakt zich zorgen over de verschraling van het aanbod: de opgeheven busdiensten, het uitvallen van trams. Hij leest dat er een overeenkomst bestaat tussen de gemeente en de provincie. Die is vorig jaar ondertekend. Hij vraagt hoe de wethouder oordeelt over het OV-aanbod binnen de gemeente en of zij er vertrouwen in heeft dat het OV-gebruik in de komende jaren weer zal toenemen.
- Ter afsluiting van zijn inbreng gaat hij in op de leesbaarheid van de jaarstukken. Hij refereert aan de desbetreffende inbreng van de VVD. Bekend is dat in de afgelopen periode hard gewerkt is aan het verbeteren van de leesbaarheid en dan vooral die van de begroting en de Voorjaarsnota. Hij hoopt dat volgend jaar ook de jaarstukken een stukje leesbaarder zijn geworden. Hij kan zich grotendeels aansluiten bij de inbreng van de VVD hierover. In aanvulling daarop pleit hij voor een beknoptere weergave, bijvoorbeeld door meer met bijlagen te gaan werken. Nu bevat het jaarverslag en de jaarrekening ruim 600 pagina's en een kleine 200 pagina's aan bijlagen. Hij oppert dat dat mogelijk beter andersom kan. Ook ziet zijn fractie de weergave van doelstellingen versus resultaten graag meer in beeld gebracht dan alleen via de huidige vele tabellen.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) kiest een aantal voor zijn partij belangrijke thema's.
Het college heeft in de ruimtelijke strategie laten opnemen dat groei geen doel op zich is. Uit de jaarstukken en uit de beantwoording van technische vragen blijkt dat het college nog steeds actief investeert in groei. Als voorbeeld noemt hij 600.000 euro in economische groei via de regionale ontwikkelingsmaatschappij. Ook het zakentoerisme wordt gepromoot via een investering van 228.000 euro. Die bedragen staan nog los van de stadspromotie en het verlies dat de gemeente lijdt op de niet-kostendekkende leges voor evenementen en horeca. Hij stelt dat Utrecht verslaafd is aan groei en Utrecht trots is de meest competitieve regio te zijn. Als gevolg daarvan neemt de woningnood alleen maar toe. Hij ziet dan een vicieuze cirkel: woningen voor banen, en die woningen moeten dan ook gevuld worden door mensen met werk. Hij voorziet dat de stad op die manier dichtslibt en het groen massaal onder druk komt te staan. In hoeverre herkent het college deze vicieuze cirkel? Die werd ook in 2022 waargenomen.
De heer Vasters (D66) herkent zich niet in de lezing van de Partij voor de Dieren. Zijn partij vindt het heel positief dat Utrecht zo'n economisch groeiende stad is. Hij legt de volgende vraag voor aan de Partij voor de Dieren. Alle mensen in Nederland moeten ergens wonen; ze willen graag in Utrecht wonen. Utrecht heeft daar mogelijk

niet de ruimte voor, maar kijkt naar manieren om die ruimte toch te kunnen geven. Hij vraagt de Partij voor de Dieren waar de mensen gaan wonen.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) antwoordt dat de mensen welkom zijn om hier te komen wonen. Hij constateert twee ontwikkelingen: Utrecht stuurt heel actief op de groei van de stad waardoor alleen maar meer mensen in Utrecht willen wonen. Hij ziet ook hele gebieden in Nederland waar sprake is van krimp. Daar zouden mensen wel kunnen wonen wanneer het daar aantrekkelijk gemaakt wordt. Waarom moet Utrecht de magneet van Nederland zijn?
De heer Vasters (D66) vraagt of de Partij voor de Dieren bepleit dat de mensen in de regio's gaan wonen waar minder economische activiteit is.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) is geen voorstander van wegstuurbeleid. Hij is er ook geen voorstander van dat Utrecht geld blijft investeren in het promoten van de stad. Hij noemt massa-evenementen die vervuilend zijn. Hij zou willen dat het college andere keuzes maakt als het gaat om de versterking van de economie.
De heer Vasters (D66) constateert dat de partijen verschillende visies hebben en dat D66 het niet eens is met de Partij voor de Dieren.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vervolgt zijn betoog. Hij ziet dat het groen in de stad onder druk staat. Ook het college ziet dat het groen achterblijft op de groei van de stad; er is een daling van het aantal vierkante meter groen ten opzichte van de bouwproductie. Dat komt doordat bouwprojecten eerder worden opgeleverd dan de openbare ruimte wordt vergroend, volgens het college. Het college ziet dit als een signaal dat het stadsbestuur scherp moet zijn op die koers. Hij vindt de term “scherp” in dit verband onvoldoende; hij bepleit natuurinclusief te bouwen en niet eerst te kappen. Dit is een onderwerp voor commissies en voor toekomstige debatten. De doelstelling 66 m² per huishouden groen staat onder druk. In de begroting openbare ruimte Groen was in 2021 8 miljoen te weinig uitgegeven en vorig jaar anderhalf miljoen. Hij concludeert dat er geld op de plank blijft liggen. Hij betreurt dat. Ook omdat dit punt al vaker is gemaakt. Hij hoopt dat het college hieruit lessen trekt en dat het geld wel wordt uitgegeven.
Hij bepleit het weggeven van bomen en daaraan geld uit te geven. Dat is vorig jaar gedaan in het kader van Utrecht 900 jaar. Dat idee is door het college overgenomen van zijn partij. Dit is een goed middel om de nodige bomen te planten die het college ook wil planten en ook draagvlak te creëren voor een groene stad. Hij vraagt wat het college zelf van deze actie vindt; is het college bereid tot een vervolg?
Diverse welzijnsambities blijven achter in de stukken. Het college gaf eerder aan toe te werken naar nul evenementen met dieren. In de vragen over evenementen met dieren die in 2022 plaatsvonden, zegt het college toe te werken naar nul evenementen waarbij dieren uit hun natuurlijke omgeving worden gehaald of in hun natuurlijke gedrag worden verstoord. Die toevoeging begrijpt zijn partij niet helemaal. Wat hem betreft gaat het om nul evenementen met dieren. Hij vraagt waar die aanvulling plotseling vandaan komt. Hij refereert aan een evenement waar op een en dezelfde dag 122 dieren zijn ingezet. Hij vindt dat niet passen in een diervriendelijke stad die Utrecht wil zijn. Hij krijgt hierover graag een uitspraak van de wethouder: waarom is de doelstelling op deze manier afgezwakt?
Alsof het college wist dat zijn partij extra geld voor dierenhulporganisaties ter sprake zou brengen, ontving zijn fractie hierover vandaag een brief. Het doel dat 24 uur per dag hulp geboden gaat worden aan dieren in nood, gaat het college niet halen. Er komt extra geld. Daarvoor kunnen mensen in dienst genomen worden. Dure kostenposten kunnen worden gecompenseerd. Het college laat dat doel los. Dat doel is

zijns inziens gemakkelijk te halen; het gaat hier om 100.000 euro extra, en misschien nog wat geld erbij. Op een begroting van 1,6 miljard, vraagt hij waarom het college zo moeilijk doet over dit punt. Hij benadrukt dat dieren in nood zijn. Veroorzaakt door de groei van de stad maar ook door de vogelgriep.
Hij ziet de ambitie Klimaatneutraal in de jaarstukken nog wel, maar in de Voorjaarsnota is die term komen te vervallen. Daarin staat een andere doelstelling en andere informatie. Ook in de nieuwe klimaatvisie komen nieuwe voorstellen voor de doelstellingen. Hij vindt het lastig goed inzicht te krijgen in de voortgang op klimaat en duurzaamheid in de jaarstukken. Goed wordt verwezen naar het Duurzaamheidsverslag. Zijn partij vindt dat een goed leesbaar document. Hij zou graag willen dat het Duurzaamheidsverslag onderdeel wordt van de P&C-cyclus. Wanneer zijn fractie vragen stelt aan de ambtelijke staf om de inhoud daarvan bij de Voorjaarsnota te betrekken, heeft de ambtelijke organisatie de antwoorden niet tijdig paraat. Dat is te ondervangen wanneer Duurzaamheidsverslag wordt toegevoegd aan de P&C-cyclus. Hij krijgt daarop graag een toezegging.
Ook zijn fractie zag de onderbesteding in de energiesubsidies; hij kan zich volledig aansluiten bij het punt van GroenLinks daarover.
De vorig jaar overgenomen motie van het CDA voor een groene verantwoordingsdag waarvan ook zijn fractie fan is en waarin hij ook meesprak over de voorbereiding voor raadsleden en ambtenaren. Hij vindt dat die overgenomen motie wel heel gemakkelijk door het college is teruggeschoven; hij krijgt daarbij het gevoel als wil het college zijn vingers daar niet aan branden. Hij weet dat het CDA daar ook niet heel blij mee is. Er is al een agendering van een commissiedebat; maar wat hem betreft verdient dit niet de schoonheidsprijs aangezien de verantwoording belangrijk is en het college hierop een stap zou zetten.
Hij dankt de raadsleden die de raadstoets hebben opgesteld voor de waardevolle inzichten.

De voorzitter schorst de vergadering voor enkele minuten.

De heer Van der Zweth (PvdA) schetst de ontwikkelingen sinds 2022. Hij concludeert dat 2022 een heel bewogen jaar was. Hij kijkt daarop terug.
Hij zal zich aansluiten waar mogelijk bij de inbreng van andere fracties. Hij dankt het college voor het vele werk. Hij ziet enkele aandachtspunten die relevant zijn voor een grote stad als Utrecht is. Hij noemt in dat verband de SISA regeling. Hij sluit zich ook aan bij de woorden van de voorzitter van de adviescommissie C&F.
Aan de raadstoets Volksgezondheid is *het ingewikkelde* te zien. Hij refereert aan de inbreng van de heer Claasen. Niet alles is meetbaar of stuurbaar. Hij noemt in dit verband de gezondheidsverschillen.
Hij heeft op die budgetten een aantal specifieke punten; ook in de onderbesteding.
Hij vindt de subsidiemonitor een mooi en duidelijk leesbaar stuk waarmee hij het college complimenteert. Hij ziet een afname in de subsidie Groene Daken in het kader van het beleidsterrein Groen. Dat is in de budgetten terug te zien. Er is slechts de helft van het geld uitgegeven. Hij vraagt of dit wellicht betekent dat opnieuw naar de regeling gekeken moet worden; of dit wellicht op een andere manier aantrekkelijk gemaakt moet worden.
Hij refereert aan zijn debatten met wethouder Voortman als het gaat om de onderbesteding in het kader van Werk & inkomen. Hij ziet daarin veel verbetering.

Met betrekking tot de loonkostensubsidie ziet hij de onderbesteding van 800.000 euro in een hele krappe arbeidsmarkt. Hij ziet daarin kansen om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt weer aan het werk te helpen. Hij vraagt de wethouder wat hierop verder is terug te zien en hoe dat budget te besteden is zo dat de loonkostensubsidie daarvan een goed onderdeel wordt.
Met betrekking tot Economische Zaken ziet hij dat in het kader van de OZB voor kleine ondernemers 26.000 euro besteed is van de 1,4 miloen euro. Dan heeft één ondernemer dit bij toeval gevonden maar de rest heeft het gemist. Hij vraagt hoe dat kan? In de Voorjaarsnota staan ondernemers centraal; hij vraagt waarom het college dat optuigt terwijl dit nog niet echt van de grond is gekomen. Hij legt deze vraag voor aan de wethouder.
De heer De Pagter (VVD) stelt voor de belastingen te verlagen in plaats van het geld steeds terug te pompen.
De heer Van der Zweth (PvdA) spreekt hier alleen over kleine ondernemers die in een kwetsbare positie zetten; hij spreekt niet voor alle ondernemers.
In het kader van onderwijs bij Voorschoolse Educatie en de brede school academie ziet hij flinke budgetten die achterblijven. Hij noemt de inbreng daarop van GroenLinks. Het telt op tot over één miljoen euro. Hij roept de wethouder op de budgetten te benutten. Hier blijft veel geld hangen.
In het kader van de portefeuille interne organisatie ziet hij hogere inhuurcijfers als gevolg van de krappe arbeidsmarkt. Hij ziet daar ook een mooi succes. Ooit is het amendement aangenomen om naar maximaal 10% externe inhuur te gaan tot en met schaal 9. Dat is inderdaad gelukt in 2022. Daar zit de gemeente met 8,4% ruim onder. Hij vindt dat een groot compliment voor de huidige wethouder en haar voorganger op dit dossier. Hij vraagt of de wethouder dit nu ook wil doen voor schaal 9 en hoger. Hij verneemt dat graag van haar.
In het kader van Wonen noemt hij het Fonds Toevoegen Woonruimte. Daar is 8000 euro uitgegeven van de 300.000 euro die beschikbaar was. Hij concludeert dat er potjes zijn waarvan niemand ze kent. Hij vindt het bijzonder om ze hier terug te lezen.
Met betrekking tot de RO en de budgetten die overblijven, merkt hij op dat dit steeds beter gaat, al gaat het om grote bedragen. Hierop wordt ook steeds nadrukkelijker gestuurd. Het stadsbestuur moedigt dat aan. Bij de Voorjaarsnota is hierop opnieuw een grote stap gezet. Hij hoort nu andere fracties ook zeggen daarop scherp te zijn. Dat nu niet meer voor lief nemen en ervoor zorgen dat er geen miljoenen op de plank blijven liggen, vindt hij een goede stap. Hij stelt voor bij het volgende P&C-cyclusmoment nog een keer terug te kijken vanuit de vraag of daar nog een stapje bij te zetten is.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dat bij onderbesteding in het ruimtelijk domein sprake kan zijn van overmacht. Hij vindt dat dat geen argument kan zijn in het sociaal domein; hij vraagt of de PvdA dit een aanleiding vindt om aan de bel te trekken: hij vraagt of dit van de PvdA mag op de sociale sectoren.
De heer Van der Zweth (PvdA) heeft zojuist er een paar uitgelicht waarvan de PvdA zich afvraagt waarom daar sprake is van onderbesteding. Een fonds voor Toevoegen Woonruimte waarvan nog geen 4% is benut, of 1 miljoen bij onderwijs; hij vindt dat wel een vraag en die komt ook steeds terug. Hij beaamt richting de heer Dijkstra dat een aantal potjes echt niet gevonden wordt of voor de helft niet gebruikt. Dat zou de raad zijns inziens uiteindelijk uit de jaarstukken moeten krijgen.
Hiermee rondt hij zijn inbreng af.

De heer Maas (VOLT) vindt de jaarstukken duidelijk en uitgebreid. Hij dankt de ambtenaren en het college voor de enorme hoeveelheid werk. Hij hoopt dat volgend jaar de slag gemaakt zal zijn in de leesbaarheid. De grote kunst nu, is duidelijk te krijgen welke doelen precies gerealiseerd zijn. Mogelijk zal zijn fractie een aanvullend voorstel doen.
Hij schetst de teleurstellingen in 2022. Tot zijn vreugde zijn er ook dingen goed gegaan. Hij stelt voor alle armoederegelingen te vervangen door het geven van geld. Mogelijk staat de wethouder daarvoor nu open.
Voor zijn partij is het uitermate belangrijk dat het goed gaat met de Europese aanbestedingen. Uit onderzoek blijkt dat in heel veel gemeenten nog heel veel te halen is in dat opzicht. Hij betreurt het dat de accountant constateerde dat voor juist dit aspect extra aandacht nodig is. Zijn partij heeft begrepen dat de afdeling er inmiddels scherp op let. Hij heeft er vertrouwen in. Hij zou het goed vinden wanneer de wethouder soms eens de vinger aan de pols houdt.
Hij vond de raadstoets Bewoners en Bestuur een super leuke ervaring. Hij schetst de sfeer waarin dit verliep. Hij verwijst naar de rapportage voor wat het heeft opgeleverd. Een van de belangrijkste conclusies was dat bij het programma Participatie door knelpunten in de personele capaciteit en door een late melding daarvan in de voortgang, de doelen niet allemaal gehaald zijn en dat een aantal indicatoren lager scoort dan in 2021. Vooral het niet tijdig melden binnen de organisatie baart zijn fractie zorgen. Integrale samenwerking binnen programma's, ook op het gebied van uitvoeringskracht van afstemming zou daarbij kunnen helpen. Tijdig signaleren vindt hij van groot belang. Hij hoopt en verwacht dat het beter gaat. Hij krijgt hierop graag de visie van de wethouder.
Meedoen aan de raadstoets maakte hem duidelijk dat het voor gewoon raadslid nog wel erg moeilijk is om in de beperkte tijd de jaarstukken goed te doorgronden en zich er een onderbouwde mening over te kunnen vormen. Dat kan zijns inziens beter. Naast de al bekende voorstellen, is hij heel benieuwd naar hoe de wethouder dit ziet.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) noemt de uitdagingen in 2022. Daarnaast was het een jaar waarin door het nieuwe college veel mooie stappen zijn gezet.
Zij vindt dat de onderrealisatie een belangrijk aspect is; die komt duidelijk naar voren in de jaarstukken. Wat haar betreft moet het stadsbestuur nauwlettend in de gaten houden of het de begrotingsdoelstellingen realiseert en ervoor zorgen dat het bestuur tijdig bijstuurt waar nodig. Daarbij vindt zij het belangrijk dat er grondige analyses gemaakt worden van de oorzaken van de onderrealisatie om ervoor te zorgen dat de middelen op de juiste manier worden ingezet en de doelen effectief bereikt.
Haar aandacht gaat vooral uit naar de woningmarkt. In de jaarstukken wordt erkend dat het moeilijk was voor veel mensen om een betaalbare woning te vinden. Er zijn woningen bijgebouwd, maar het tempo was te laag om het woningtekort op te lossen.
Binnen het programma Onderwijs is te zien dat er hogere baten zijn, onder andere als gevolg van vrijvallende bijdragen voor onderwijsachterstandsbeleid. Daarover is al een en ander gezegd. Zij kan zich daarbij aansluiten.
Een van de grote afwijkingen doet zich voor bij de programma's Werk & Inkomen en Algemene Middelen, waar de energietoeslag een rol speelt. Op dat vlak ziet zij dat de compensatie voor hogere energiekosten voor studenten onderbesteed is, terwijl bekend is dat er veel studenten in financiële nood zijn. Zij concludeert dat er meer gedaan had kunnen worden om dit potje ook echt bij de studenten terecht te laten

komen. Zij refereert aan de inbreng van de heer Van der Zweth als het gaat om de potjes die de mensen niet hebben bereikt. Zij sluit zich aan bij de oproep van de PvdA.
Een en ander is gezegd over de leesbaarheid van de jaarstukken en de raadstoets; zij sluit zich daarbij aan.

De heer Simşek (DENK) sluit zich aan bij wat is ingebracht over de leesbaarheid. En ook bij de inbreng over de energiesubsidie en het belang van het vergroten van de bekendheid.
Bij het stukje over het uitvoeren van de Anti DiscriminatieAgenda en het daarbij behorende actieplan merkt hij op dat daar overbesteding is van 53 miljoen euro. In het bijzonder is er een overbesteding van 71 miljoen euro bij de opvolging van meldingen van discriminatie en stigmatisering. Hij vraagt hoe het college dat duidt; waar ligt dat aan? Is het misschien omdat er te weinig geld begroot wordt voor deze ambitie? Hij krijgt hierop graag de reactie van het college.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) complimenteert de ambtenaren en het college voor alles wat is aangeleverd.
Met betrekking tot participatie en zeggenschap beoordeelt hij 2022 als een jaar van stilstand. Hij noemt in dit verband de slecht verlopen participatietrajecten. Hij vindt dat slecht nieuws voor de lokale democratie, voor de versterking van gemeenschapskracht en voor de zelfsturing van burgers. Hij heeft de indruk dat het ging om onvoldoende prioriteiten stellen, of om focus op vernieuwen van participatie en zeggenschap. Hij vindt dat hiermee een compleet jaar verloren is gegaan. Hij vraagt de wethouder of het college dat kan erkennen en in die zin beterschap beloven; het verloren jaar in te halen in dit jaar en in het komend jaar.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) is verbaasd over deze woorden van de heer Dijkstra over dat het geen prioriteit zou hebben bij het college. Zij ziet juist dat het college hieraan prioriteit geeft en dat er juist wel stappen zijn gezet. Zij refereert aan de discussie die gevoerd is met het college over de uitwerking van het Burgerberaad. EenUtrecht was daarover ook positief. Zij begrijpt in dat licht het jaar van stilstand niet.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) bevestigt dat vanwege het amendement van zijn fractie het nog net in vorig jaar is gelukt om het Burgerberaad dit jaar te starten. Ook dat zou anders nog doorgeschoven worden naar 2024. Zijn fractie is wel blij met de start hiervan. Hij benadrukt een optimistisch mens te zijnen en te hopen dat het stadsbestuur het verloren jaar inhaalt.
Hij vervolgt zijn inbreng met zich aan te sluiten bij de Partij voor de Dieren over Groen en Groei. Hij kan zich daarin vinden.
Zorgelijk vindt hij de onderbesteding in het sociaal domein. Bij vijf sectoren was 21 miljoen euro over. Dat is ongeveer 3%. Hij zou verwachten dat de gemeente daar eerder geld tekort zou komen. Hij weet dat in het sociaal domein om elke euro wordt gevochten. Hij hoort en ziet dat veel maatschappelijke instanties en veel buurt- en burgerorganisaties geconfronteerd worden met jarenlang ongeveer hetzelfde subsidiebedrag, en soms wordt dat bedrag een klein beetje verhoogd met een paar procent prijsindexatie/prijscompensatie. Voortdurend wordt gezegd dat er veel meer geld niet is. Hij vindt het dan des te vreemder wanneer onderbesteding zichtbaar wordt. Hij vraagt daarvoor een grondige verklaring van het college.

In het ruimtelijk domein is ook sprake van een flinke onderbesteding; hij snapt die onderbesteding veel beter. Hij noemt enkele oorzaken. Hij doet in dit licht een ander appel aan het college. Hij doet de suggestie de planning anders in te steken en meer aan te passen aan wat in de markt dit jaar/volgend jaar wel kan; dit om te voorkomen dat het bestuur in de komende 1,2,3 jaar voortdurend aanloopt tegen onderbestedingen en daaraan heel veel energie spendeert. Dan ebt er energie weg uit het ambtelijk apparaat die op andere plekken hard nodig is. Hij krijgt graag de reflectie van het college op of het verstandig is om het tempo te vertragen en het dan goed te doen, in plaats van voortdurend te blijven mikken op een hoger ambitieniveau terwijl bekend is dat niet haalbaar is.
Het valt zijn fractie op dat in het ruimtelijk domein en ook in de overhead over de hele linie over alle programma's, een behoorlijke indexatie plaatsvindt 5,6,7%. Dat is niet het geval in het sociaal domein. Hij vindt dat vreemd. Hij vraagt de reflectie van het college daarop: wordt daar niet met twee maten gemeten en is het college bereid om dat gelijk te trekken?

Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) merkt op dat de vragen die zij gesteld zou hebben, gesteld zijn door de VVD, Een Utrecht en de Partij voor de Dieren en de Partij van de Arbeid. Die gingen over onderbesteding, werkgelegenheid, het groen en Burgerberaad. Zij sluit zich daarbij aan.

De beantwoording
De voorzitter leidt de beantwoording als volgt in:
De beantwoording is opgedeeld in drie blokjes: (1) burgemeester Dijksma, wethouder van Hooijdonk, en wethouder Eerenberg, en (2) de wethouders De Vries, Oosters en Streefland, en (3) Voortman en Schilderman.

Blok 1
Burgemeester Dijksma geeft nadere toelichting op het thema onderbesteding op veiligheid. De heer Dijkstra stipte dat is in diens bijdrage aan.
Met de commissie is de burgemeester in algemene zin nadrukkelijk van mening dat onderbesteding ontzettend jammer is. Wat haar betreft moet daarop ook scherp gestuurd worden. Zij vindt de algemene notie van de heer De Pagter om te sturen op het doen een terechte. Het omzetten in concreet handelingsperspectief, is de kunst van het besturen. Daarop wordt het college beoordeeld door inwoners. Terecht dat de raad het college hierbij helpt om daarop stevig aan de wind te varen.
Voor een deel is hoe dit mogelijk was bij Veiligheid goed uitgelegd in de stukken; vooral op het punt van de wijkboa's is het college begonnen met werving en selectie. Veiligheid kent een vrij overspannen markt; de particuliere organisaties zijn een stevige concurrent. Voordat de overheid mensen heeft gevonden en ze heeft opgeleid, kost het soms meer tijd dan gehoopt werd. Wethouder Streefland zal straks in algemene zin ingaan op de bredere vraag hoe de gemeente een aantrekkelijke werkgever blijft op verschillende van deze domeinen.
Ten tweede moest eerst een plan gemaakt worden voordat de nieuwe Zandpadmiddelen straks besteed kunnen worden. Vorige week was daarover een belangrijk debat in de raad en de wethouder neemt aan dat de raad aanstaande donderdag de volgende stap gaat zetten. Dat geld is met medeweten van de raad niet uitgegeven.

Het laatste betreft de vraag van de heer Dijkstra of de burgemeester zich zorgen maakt; dat gaat over middelen die beschikbaar waren vanuit het Rijk voor anti radicalisering. Daar werd het college gehinderd door corona omdat dat mensenwerk was, bijvoorbeeld het opzetten van netwerken, in gesprek gaan. Het college heeft niet alles kunnen doen in 2022 wat het had willen doen. Dat heeft begrotingstechnisch gezien per saldo geen effect op het resultaat omdat het om rijksmiddelen gaat die tot haar spijt terug gaan naar het Rijk wanneer ze niet opgemaakt kunnen worden. Dit moet op een afzonderlijke manier beschouwd worden. Hiermee rondt zij haar beantwoording af.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of *de wijkboa's* iets blijvends is; gaat de raad dat volgend jaar weer terugzien. Of wordt daar een tandje bijgezet.

Burgemeester Dijksma licht toe dat dat geld alsnog wordt uitgegeven. Die wijkboa's moeten er komen. Daarover is eensluidendheid in het bestuur. De burgemeester denkt dat de wethouder Personeel & Organisatie de raad gaat meenemen vanuit de vraag hoe ervoor te zorgen dat de gemeente Utrecht een aantrekkelijker werkgever kan zijn. Dat doet het college op dit domein. De burgemeester voegt hieraan toe dat zij bij alle gemeenten ziet dat het lastig is mensen te verleiden emplooi te nemen in de publieksdienstverlening, zeker wanneer er schaarste is op de arbeidsmarkt - dat geldt ook voor de provincies en de waterschappen. Dan gaat de aandacht vooral uit naar zelfstandig ondernemers. De burgemeester voorziet dat dat een constante struggle zal zijn. Daar komt de gemeente niet zomaar onderuit.

Wethouder Van Hooijdonk gaat in op de vragen over de energiesubsidies. Zij is het met iedereen eens die zegt dat die zoveel mogelijk uitgeput zouden moeten worden; daarvan gebeuren goede dingen.
Als het gaat om de regels en de zorgen vanuit de raad of de voorziening vindbaar is en of de regels niet te ingewikkeld zijn, is de wethouder zeker niet zonder zorgen. Het college zal daar goed naar kijken en heeft dat eerder in een commissiedebat kenbaar gemaakt.
De instelling van het klimaatpanel beschouwt zij als een succes in 2022. Daar wordt ook nagedacht over hoe zaken beter vindbaar en begrijpelijk te maken zijn; ook daarover is eerder informatie gewisseld.
Met betrekking tot de subsidies zelf ziet zij appels en peren. De wethouder loopt ze bij langs.
Het gaat om duurzame monumentenadviezen. Dat fonds is bijna uitgeput. Daarover zal de observatie niet gaan.
Het gaat over maatschappelijk vastgoed. Dat is een meerjarige subsidie. Daarvan is het niet meer merkwaardig dat het niet helemaal is uitgeput.
Het gaat over zonneboilers. Die subsidie was begin 2022 opgeheven. Om die reden konden mensen die subsidie niet meer aanvragen in de rest van het jaar.
De collectieve aanpak energiemaatregelen liep inderdaad niet goed. Die is getransformeerd. Daarvan is te zien dat de nieuwe variant in 2023 wel goed loopt.
In het kader van het initiatief Utrechtse Energie reserveert het college een subsidie, maar keert het college pas uit nadat maatregelen gerealiseerd zijn. Daarin kreeg het college veel aanmeldingen in 2022. Te zien is dat de uitkering pas na realisatie plaatsvindt, en dat daarop dus een vertraging zit.
Het maatschappelijk vastgoed lijkt op de collectieve maatregelen. Het college heeft die beter in de markt gezet, veel meer met ondernemers centraal en andere partners; daarbij is te zien dat het gebruik toeneemt.

Alle regelingen hebben een eigen verhaal. De wethouder is er scherp op ervoor te zorgen dat de regelingen goed gevonden worden.
De heer Vasters stelde namens D66 enkele vragen over aardgasvrij; over woningen. De vraag was of een doelstelling haalbaar moet zijn en of de gemeente er grip op moet hebben. De wethouder zet uiteen dat wanneer dat laatste zou moeten, het stadsbestuur in de energietransitie niet zoveel zou overhouden. De waarheid is dat het college niet veel grip heeft. Het college zit heel vaak niet aan de knoppen. Het goede nieuws is dat er allerlei wetgeving in voorbereiding is die de gemeente veel beter in positie brengt. Nu werkt het college nog vaak op basis van vrijwilligheid. Dat betekent dat allerlei huishoudens, partners, ondernemers, organisaties nodig zijn omdat zij zelf beslissingen moeten nemen over hun eigendom. Daarover gaat de gemeente niet.
D66 stelde een vraag over het OV; of het wel goed gaat met het aanbod en hoe dat in de komende jaren is te zien. De wethouder durft de raad daarover niet gerust te stellen. Zij zou dat heel graag willen. Zij denkt dat er drie onzekere factoren zijn:
(1) het afnemend gebruik van het OV. Provincies hebben een smalle basis waarop zij gefinancierd worden: het Provinciefonds en de Opzetten. Ook bij de provincie gaat het om de lengte of de breedte. De provincie wordt niet gecompenseerd door het Rijk. Ook dat is een tering en nering verhaal. De wethouder hoopt dat het gebruik toeneemt zo dat dat probleem afneemt.
(2) zelfs wanneer het geld er is, is het de vraag of het personeel er is. Hierover zijn indringende gesprekken gevoerd met de Gedeputeerde. De provincie is daar scherp op: stuur de OV bedrijven naar een goed plan toe.
(3) er wordt onderhandeld. In de raad zitten mensen die partijgenoten hebben in de provincie. De wethouder hoopt met iedereen dat er voldoende aandacht is en dat voldoende de portemonnee getrokken wordt voor het openbaar vervoer. Zij hoopt van harte dat het voldoende is. Het college gaat na hoe hij zijn eigen rol maximaal kan spelen. Te zien zal zijn dat deze factoren daarin een rol gaan spelen.

Wethouder Eerenberg begint zijn beantwoording met Volksgezondheid.
Hij dankt de raad voor de raadstoets en het inzicht. Ook de medewerkers van de wethouder hebben de gesprekken als prettig ervaren.
Een van de dilemma's gaat over de weerbarstigheid van de beïnvloedbaarheid van de gezondheid van mensen. Daarop is een breed en langjarig beleid. Het tijdsframe van wat in het afgelopen jaar is gebeurd, past niet bij een dergelijke langjarige doelstelling als het verbeteren van de gezondheid of het verkleinen van de gezondheidsverschillen.
Kijkend naar de statistieken is het *niet vergroten van de verschillen in gezondheid* een goed resultaat. Op heel veel andere plekken zijn de gezondheidsverschillen gestegen, en op heel veel andere plekken is segregatie toegenomen.
Op het dilemma of het bestuur nu een nieuwe doelstelling moet bedenken, of de ambitie verlagen, antwoordt de wethouder dat gewerkt wordt aan een nieuwe nota Volksgezondheid waarbij het college ook gaat kijken naar nieuwe indicatoren, meetbaarheid van beleid, et cetera. De wethouder zet uiteen dat het ingewikkeld is om aan de hand van indicatoren te duiden hoe de gemeente de gezondheid van de bewoners langjarig en intergenerationeel verbetert, zeker in de jaarcyclus. Daar gaat het college het gesprek voeren. Hij merkt ambigu te zijn in dit gesprek. Het lijkt hem een soort omgekeerd betoog van het hooghouden van de ambitie. Dit is zijn “amuse” bij het gesprek bij de nota Volksgezondheid.

Gevraagd werd te reflecteren op alle aanbevelingen uit de raadstoets, en of die aanbevelingen ook gaan landen in de nota Volksgezondheid. De wethouder antwoordt dat de meeste aanbevelingen daar zullen landen. De aanbevelingen die daarin niet zullen landen, horen dan op een andere plek thuis. De wethouder zal er op toezien dat zodra de raad de nota Volksgezondheid ontvangt, het college in het raadsvoorstel zichtbaar zal maken welke aanbevelingen uit de raadstoets verwerkt zijn en op welke manier.
Hij vervolgt zijn beantwoording met in te gaan op de ruimtelijke ordening. Hij is het eens met veel van de hartenkreten over dat de markt ingewikkeld is geworden in 2022 als gevolg van de vele externe factoren. EenUtrecht vroeg of het stadsbestuur zijn ambities terug zal schroeven. Het college heeft in de MPR gezegd niet te weten of het hier gaat om een klein dipje of om een structurele neergang. Zolang dat niet duidelijk is, vindt de wethouder het ingewikkeld een nieuwe ambitie te gaan neerleggen. Vooralsnog gaat het college uit van een dipje. Dat houdt in dat het stadsbestuur kan tegensturen. Mocht blijken dat het langer slecht weer blijft, zal het college het gesprek daarover gaan voeren bij de volgende MPR.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt hoe de wethouder bij een dipje komt.
Wethouder Eerenberg houdt een stabilisatie van de huidige situatie voor mogelijk. Er is ook een kans dat de neergaande lijn zich doorzet. De wethouder is voorzichtig.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of af te spreken is dat zodra de wethouder de huidige situatie anders beoordeelt dan een dipje, de raad daarover met spoed geïnformeerd wordt. Hij verwacht dat dat dit jaar nog kan lukken.
Wethouder Eerenberg antwoordt bevestigend. Bij de Voorjaarsnota is te zien dat het college een aantal voorstellen doet, gedeeltelijk onder geheimhouding, om juist tegen te sturen op het dipje. Wanneer dit dipje iets langer duurt zou een tweede of derde tranche gedaan moeten worden. Hij probeert hierin adaptief te zijn.
Hij vervolgt zijn beantwoording en gaat in op de hartenkreet over de hoogbouw; de wethouder kondigt aan dat er straks een stedebouwkundige visie komt en geen hoogbouwvisie. Het college begrijpt het wanneer de raad de tijd neemt om dat te behandelen.
Hij vervolgt met in te gaan op de vragen over onderwijs die allemaal ingingen op de onderbesteding. Hij moet dan vrij technisch worden. Hij zet uiteen dat steeds twee dingen tegelijk aan de hand zijn. Wanneer het gaat om de onderbesteding op onderwijsachterstandsbeleidsmiddelen, is meer uitgegeven dan begroot en tegelijkertijd meer inkomsten verkregen. Feitelijk heeft het college meer binnengekregen dan begroot. En dat kon het college niet wegzetten.
Utrecht loopt enigszins achter op het Nationaalprogramma onderwijs. Daarvoor gelden twee dingen: (1) corona. (2) de schooljaren lopen van september tot juli. Daardoor moet soms standaard een bedrag over de jaargrenzen heen om een en ander kloppend te maken.
Het college erkent dat de kosten op onderwijshuisvesting stijgen. De vraag wat daaraan te kunnen doen, is te beantwoorden met “relatief weinig”. Hij voorspelt dat het nog ingewikkelder wordt in verband met netcongestie. Daar staat het bestuur van de stad nog veel te wachten.

Gemiste vragen?
Nee.

<u>Blok 2</u>

Wethouder De Vries beantwoordt de vraag van de heer Vasters over de regel Herstel en Veerkracht en de effectiviteit daarvan. Die aanvragen zijn ingediend in 2023. Op dit moment is nog niets te zeggen over de effectiviteit. Dat budget daarvoor is grotendeels al toegekend; in die zin sluit het aan bij de doelstelling. Het college neemt de raad hierop mee. Het college gaat in gesprek met de partners over de impact; ook daarover zal het college de raad informeren. In dit kader geldt ook het onderscheid structurele en incidentele middelen.
De heer Van der Zweth ging in op het fonds Toevoegen Woonruimte. Dat lijkt veel budget terwijl er nauwelijks gebruik van gemaakt is; hij wilde daarover uitleg. De wethouder antwoordt dat dit geëvalueerd moet worden. Die evaluatie staat gepland voor 2023. Dat fonds heeft als doel het stimuleren van het omzetten van niet-woonruimte naar zelfstandige sociale huur en middenhuur voor kwetsbare doelgroepen. De wethouder vermoedt dat dat niet alleen de vindbaarheid betreft. Het zou ook kunnen zijn dat het gaat om de voorwaarden of de oplopende bouwprijzen, oplopende rentekosten. De wethouder denkt dat het goed is dit te evalueren en vooral ook goed te kijken naar vervolg: wat betekent dit voor de inrichting hiervan en wil het bestuur dat op deze wijze laten zien.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat het bestuur heel druk is met kwetsbare doelgroepen. Hij vraagt of die evaluatie na de zomer in te plannen is, nog wel in dit kalenderjaar zo dat het bestuur terugkomt op in de context van het huisvesten van kwetsbare doelgroepen sociale huur.
Wethouder de Vries zegt dat toe.

Wethouder Oosters gaat eerst in op het Duurzaamheidsverslag, dan op de goede Verantwoordingsdag en vervolgens op Participatie.
De Partij voor de Dieren stelde vragen over het Duurzaamheidsverslag en over het toevoegen daarvan aan de P&C-cyclus. De wethouder begrijpt die suggestie goed. Technisch gezien moet dat ook kunnen. Praktisch gezien is het ingewikkeld omdat er heel veel informatie gelijktijdig geleverd moet worden aan de raad in die periode en met het aantal mensen dat daarbij betrokken is moeilijk is rond te rekenen.
Het college doet desalniettemin zijn uiterste best om het volgende Duurzaamheidsverslag tijdig aan te leveren zodat de raad nog vragen kan stellen en beantwoord kan krijgen bij de P&C-cyclus.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) verwacht dat het een onderdeel kan zijn van de P&C-cyclus wanneer de raad vragen kan stellen omdat de informatie dan tijdig is aangeleverd.
Wethouder Oosters heeft onvoldoende zekerheid hierover om deze afspraken te kunnen maken. Zij spant zich in voor een zo vroeg mogelijke aanlevering.
Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de Groene Verantwoordingsdag. De wethouder kijkt uit naar het debat met de raad daarover. Zij benadrukt dat het geenszins de bedoeling is om de motie gemakkelijk af te doen. Het is een zoektocht voor haar om dit goed met de raad vorm te geven. Zij merkt daarbij op dat de motie budgetneutraal is en over de controle gaat van het eigen beleid. Zij vindt dit een prachtig initiatief en roept de raad op dit samen met haar op te pakken zoals zij aangaf bij het overnemen van de motie.
Een aantal raadsleden heeft op Participatie een raadstoets gedaan. Het gaat om de centrale rol van de raad, een meer controlerende en evaluerende rol van participatieadviseurs, een passend budget en proactief personeelsbeleid. Het college kan die adviezen van harte overnemen.

De wethouder vindt niet dat het afgelopen jaar een jaar van stilstand was op het gebied van participatie. Het college heeft een enorm traject doorlopen voor de wijkplatforms, zij noemt de herijking Samen Stad Maken, het Burgerberaad is ontworpen, toekomstgesprekken zijn ontworpen, het college is bezig geweest met het traject van het UBP, alle mooie initiatieven in de wijken die in 2022 zijn gerealiseerd, het rapport van de Rekenkamer waarover het college met de raad heeft gesproken. De wethouder spreekt heel veel met de raad over participatie. Zij hoopt dat de heer Dijkstra kan zien dat dit geen jaar van stilstand is geweest, maar dat 2023 een nóg mooier jaar kan worden.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vreest dat de wethouder zich een jaar vergist: de rij die zij opsomt betreft het jaar 2023. Hij zegt nadrukkelijk dat hier het jaar 2022 aan de orde is. Een uitzondering vormt daarop het Rekenkamerrapport. Al die andere zaken zijn vooral gestart in 2023. Hij herhaalt zijn argumenten voor zijn stellingname.
Wethouder Oosters merkt op dat de plannen die in het eerste kwartaal van 2023 bij de Raad voorliggen, nog wel gemaakt moesten worden. Dat gebeurde in 2022. Daardoor was 2022 absoluut geen jaar van stilstand. Zij bevestigt dat de raad de toezegging heeft van haar vaart te zullen maken met de plannen en dat zij de raad er op een goede manier bij zal betrekken.

Wethouder Streefland gaat in op de vragen over P&O, arbeidskrapte, et cetera. De vraag was wat het college doet om het personeelsbestand op peil te houden en te kunnen doen wat het college zich heeft voorgenomen; die vraag kwam van D66 en van anderen. De wethouder bevestigt dat het lastig is om medewerkers van de organisatie te binden in deze krappe arbeidsmarkt. Mensen die solliciteren hebben vaak meerdere opties. Met het oog op de groei van de stad, de ambities en de opvang van 1200 Oekraïners waarvoor capaciteit moest worden aangetrokken en de energietoeslag, moest allemaal snel gebeuren.
De gemeente heeft te maken met een structureel verkrappende arbeidsmarkt. De organisatie wil meer greep krijgen op de in-, door- en uitstroom van mensen. De vraag daarbij is wat helpt om mensen aan de organisatie te binden.
Als het gaat om het oplossen van de problemen, is meer personeel niet altijd het antwoord, maar wel scherper plannen van toekomstig in te zetten personeel. Daarvoor maakt het college een inventarisatie. Bovendien worden exit interviews gehouden met daarop in te zetten interventies. Mensen tussen 26 en 30 jaar kiezen vaak een andere baan. Dat gaat vaak gepaard met een verhuizing naar buiten Utrecht.
Het college blijft inzetten op het werven van nieuwe medewerkers en dan ook op een andere manier. De wethouder refereert aan het debat met de raad over de bevordering van diversiteit en inclusie en hoe andere mensen te binden aan de organisatie die de organisatie heel erg nodig heeft.
Als het gaat om nieuwe vormen van werven noemt zij als voorbeeld open hiring. Dat is vaak besproken. Daarnaast richt het college zich op opgavengericht en meer resultaatgericht werken van de organisatie voor de stad. Daarop wordt nadrukkelijk gestuurd. Die kennis wordt beter gedeeld. De samenwerking tussen de onderdelen wordt versterkt. Ook noemt de wethouder het versterken van opdrachtgever- en opdrachtnemerschap: wie gaat waarover? Wat is iemands mandaat? Het versterken van realisatie, daadkracht, prioritering en zo ook meer sturen op resultaat zoals de raad al meermalen inbracht.

Het college huurt zo min mogelijk externen in; dan gaat het over stadsingenieurs, juristen, IT specialisten, inkopers. De wethouder noemt in dit verband ook de BOA's en mensen die zich inzetten op het klantencontactcentrum.
Alle inspanningen zijn nodig om mensen te behouden. De wethouder noemt in dit verband voor de BOA's en de klantencontactcentrum wat mogelijk is met een toelage. In de komende jaren wordt ook nagedacht over het herijken van het functiehuis. Ook dat is gericht op werving van personeel. De wethouder zet dit aldus in een breder perspectief.
Ingaand op de vraag van de PvdA bevestigt de wethouder dat tot en met schaal 9 het gelukt is om zoveel mogelijk mensen in vaste dienst nemen.
De wethouder noemt het jaarlijks vast te stellen uitgavenplafond voor het totaal aan inhuurkosten. Voor juristen is soms wat meer nodig. Met dat plafond blijft het college in de pas lopen. De wethouder deelt de notie dat het college hierop scherp moet blijven; dit is ook een business waarin mensen snel zelfstandig of elders gaan werken en de gemeente ze dan via de andere kant weer binnenkrijgt. Dat heeft consequenties voor de stabiliteit van teams, voor kennisoverdracht. Het college is hier scherp op.
De heer Van der Zweth (PvdA) begrijpt die context. Hij vraagt of de wethouder de tijd nu rijp vindt om een ambitie te stellen voor hogere schalen dan 9. Niet voor volgend jaar, maar op termijn.
Wethouder Streefland antwoordt dat voor de borging en de kwaliteit van de organisatie het college het het liefst doet met mensen die aan de organisatie verbonden zijn, die uitdagend werk krijgen, die worden gezien en die bij de organisatie willen blijven. Dan gaat het ook om gesprekken met partnerorganisaties; zij noemt in dit verband de zorg.
Dat neemt niet weg dat de wethouder altijd afwegingen moet maken over inhuren als het gaat om belangen van de organisatie die acuut zijn, zoals de afhandeling van WOO-verzoeken. Zij pakt de handschoen op dit nog scherper op te pakken.

Gemiste vragen?
Nee.

Blok 3
Wethouder Voortman gaat in op Werk & inkomen.
De heer Claasen van GroenLinks vroeg haar of het college uitlokt dat ambtelijk wordt gestuurd op begrotingsuitnutting in plaats van op een hoger bereik of gebruik van de armoederegelingen. Bij regelingen zoals de energievergoeding en de kledingpas, maar ook bij andere armoederegelingen is volop ingezet op het verhogen van bereik. Zij refereert aan de campagne in 2022 Weet waar je Recht op hebt. Zij noemt in dit verband ook de inzet van het Sleutelpersonennetwerk, zodat mensen informatie krijgen via sleutelpersonen over waarop zij recht hebben. Dat heeft ook effect op de middelen. Inmiddels is er sprake van een hoger bereik op verschillende regelingen. De prognose is dat dit jaar de gemeente een behoorlijk tekort gaat krijgen maar een flink hoger bereik. Zij verneemt ter vergadering dat **de heer Claassen** (GroenLinks) een memo over de toename van het bereik op prijs stelt die zij voorafgaand aan de Voorjaarsnotacommissie aan de raad zal toesturen; zij zegt die memo toe.
Aansluitend gaat zij in op de inbreng van de heer Vasters van D66 over de positieve uitwerking van de energietoeslag. En zij noemt het compliment van de heer De

Pagter over de uitvoering van de energietoeslag en deelt mee dat compliment door te zullen geven.
Zij vindt de opmerking van D66 terecht dat veel inwoners die toeslag hard nodig hadden: 87% van de huishoudens tot 115% heeft die 1800 euro ontvangen. De wethouder denkt daarbij ook aan de kledingpas en de bijzondere bijstand energievergoeding. De wethouder is blij dat ze dit heeft kunnen doen.
De heer Van der Zweth van de Partij van de Arbeid sprak over de loonkostensubsidie met een onderbesteding van 800.000 euro. De wethouder merkt op dat dat anders zit. Het aantal plaatsingen met loonkostensubsidie is in 2022 toegenomen van 171 naar 300: 30% meer. Dat is mede gedaan door de ActieAgenda Banenafspraak. Het college heeft een inhaalslag gemaakt inclusief de forfaitaire loonkostensubsidie; daar zal de krapte op de arbeidsmarkt een rol bij spelen. In de contacten van het college met werkgevers brengt het college de loonkostensubsidie onder de aandacht; het college zal dat blijven doen. Omdat loonkostensubsidie een subsidie is, moet het college op de subsidiestaat een bedrag opnemen. Het college neemt dat altijd ruim zo dat het niet tegen het plafond aanloopt. De wethouder voegt toe dat de loonkostensubsidie onderdeel uitmaakt van het bredere Buigbudget; in dat budget is in 2022 sprake van een overbesteding.
VOLT deed de suggestie alle armoederegelingen te vervangen door geld te geven. De wethouder deelt mee dat dit overwegingen zijn voor de nieuwe nota Financiële Bestaanszekerheid. Het college volgt met belangstelling de initiatieven Gewoon Geld Geven die al her en der in het land zijn gestart. Tegelijkertijd is het college vanuit de Participatiewet verplicht bepaalde regelingen aan te bieden. Daarnaast verneemt het college uit de stad geluiden dat er behoefte is aan regelingen in natura. De wethouder noemt in dit verband de kledingpas voor kinderen waarmee 8000 kinderen bereikt zijn. 97% van het totale tegoed op die passen is besteed. De wethouder licht toe dat het gaat om het vinden van een optimale balans tussen enerzijds geld geven en in natura. Het college gaat na hoe dat goed te verdelen. Dat zal besproken worden bij de nota Financiële Bestaanszekerheid.
Mevrouw Kendir van Student & Starter vond dat het college meer had moeten doen om studenten te wijzen op bestaande regelingen voor studenten voor energie compensatie. De wethouder zet uiteen dat voor studenten geen categorale energievergoeding beschikbaar is conform de richtlijnen van het Rijk. De gemeente heeft alleen de rijksmiddelen gekregen om studenten die in schrijnende omstandigheden verkeren via de individuele Bijzondere Bijstand te helpen. Dat is geen grote generieke regeling. Bijzondere Bijstand is altijd maatwerk; dat leent zich moeilijk voor een grote Weet Waar je Recht op hebt-campagne, zoals ook gedaan met andere regelingen. Daarnaast is het college met onderwijs aan de slag gegaan om alle hulp aan studenten te bundelen, mede naar aanleiding van de motie Zorg voor Studenten van onder meer Student & Starter. Dat staat nu op een aparte webpagina binnen de Geldzaak. De Geldzaak is aangesloten op het spreekuur bij de Uithof. Dat is vorige week geopend. Richting de communicatie en het bereik van studenten voor hulp, ziet het college ook een rol voor de studenten-onderwijspartners. Zij kennen de doelgroep en de gemeente kent die niet. De wethouder verwacht hierover aanstaande donderdag uitgebreider te spreken.
De heer Dijkstra sprak over de onderbesteding op het sociaal domein; de wethouder zet uiteen dat die onderbesteding vooral bestaat op al bestemde budgetten, zoals Living Lab en de aanpak Dakloosheid. De inzet daarvan is vertraagd en vindt nog wel plaats. Daarnaast is er minder inzet bij de Hulp bij het Huishouden en bij de

Regiotaxi. Bij aanbieders in het kader van hulp bij het huishouden was de oorzaak personeelstekort, en bij Regiotaxi is dat de nasleep van corona. De stijgende kosten hebben in 2022 geen signalen opgeleverd dat de aanbieders in de problemen komen. In 2023 is de handreiking voor gestegen energiekosten en is in de Voorjaarsnota een voorschot genomen op hogere indexatie.
EenUtrecht vroeg zich af of de gemeente wellicht meer geld had moeten geven aan buurtorganisaties of aan maatschappelijke organisaties. Het geld uit de onderbesteding treft incidenteel budget waarvan niet bij voorbaat bekend is dat die onderbesteding gaat plaatsvinden. Sommige inzet vindt ook nog plaats en wordt alsnog besteed. Daarnaast is het niet altijd verstandig incidenteel geld in te zetten, daarmee wordt niets aan duurzame activiteit opgebouwd. Dus simpel is het niet.
De wethouder gaat in op het blok Groen en gaat in op de opmerkingen van de heer van Heuven die sprak over de actie 900 bomen. De wethouder bevestigt dat het college daaraan een vervolg wil geven. Het college ziet daarvoor een enorme waardering en veel bewoners die hiermee blij waren. De wethouder vindt het belangrijk te zeggen dat dit onderdeel was van een bredere strategie voor meer bomen. Het college maakt in de reguliere plannen meer ruimte voor bomen waar mogelijk. Zij noemt de Icoonprojecten waarvoor ruimte wordt gemaakt. Het college zoekt steeds plekken voor bomen in de vergroening van wijken. Ook bij herplant wordt gezocht naar verbetering van de groeiplaats van bomen. Het gaat om een totaal aan maatregelen. Weggeven is zeker een onderdeel dat het college wil vervolgen.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vindt het vervolg mooi. Hij is benieuwd naar een datum of naar een termijn waarbinnen dit kan plaatsvinden. En hij wil weten om welk aantal bomen het gaat.
Wethouder Voortman zal daar nog op terugkomen. Binnenkort kan de raad een brief verwachten waarin het college aangeeft welke sporen het inzet voor meer bomen. Daarop komt nog een verdere uitwerking. De wethouder verwacht dat dit zal plaatsvinden in het najaar. De raad houdt de precieze planning tegoed. Mogelijk kan de wethouder die geven in de tweede termijn.
De wethouder was verbaasd over de inbreng van de Partij voor de Dieren over evenementen met dieren. In de begroting van 2022 en 2023 is de indicator opgenomen van het aantal evenementen waarbij dieren worden ingezet die daardoor uit de natuurlijke leefomgeving worden gehaald of worden verstoord in hun natuurlijke gedrag. Dit staat er al langer in en is geen nuancering. Die indicator komt uit een overgenomen motie van de Partij voor de Dieren uit 2020. Die formulering gebruikt het college.
De heer Van Heuven vraagt waarom de gemeente de 24 uurs dierenzorg niet geeft; de wethouder zet uiteen dat om de 24 uur dienstverlening voor de dierenambulance mogelijk te maken, de dierenambulance drie fulltime medewerkers extra nodig heeft. Dat zou 100.000 euro kosten per jaar. In het collegeprogramma staat 100.000 euro per jaar in totaal. De invulling die nu is, is gedaan door het college in overleg met de betrokken organisaties. Het college heeft hen gevraagd waar het het meest dringend is, waaraan zij het geld het liefst willen besteden. De oplossing die gekozen is, is hun voorkeur.
Het CDA ging in op publieksdienstverlening, de afdeling Burgerzaken, over dat verschillende ambities niet gehaald zijn; de wethouder antwoordt dat die onderbesteding specifiek zit op de afdeling Burgerzaken. Die onderbesteding bestaat onder meer uit het budget Statenloosheid. Het college moest dat project temporiseren omdat de beschikbare capaciteit ingezet moest worden voor de wettelijke taken en de

onvoorziene dienstverlening zoals het inschrijven van vluchtelingen uit Oekraïne. Meer geld uitgeven is daar niet de oplossing omdat de capaciteit die daarvoor nodig is, een vakspecialisme betreft. Voor het aantrekken van dat specialisme is een forse arbeidsmarktstrategie ingezet. Een andere grote onderbesteding betrof het budget voor verkiezingen met coronamaatregelen. Utrecht kreeg vanuit het Rijk daarvoor extra geld. Tot haar geluk was dat geld niet nodig. In die zin was het een positieve onderbesteding.
Hiermee rondt de wethouder haar beantwoording af.
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat er ook onderbezetting was op de wijkbureaus. Volgens hem maakt dat onderdeel uit van de onderbesteding. Dat was het belangrijkste punt dat hij maakte. **Wethouder Voortman** kan zich voorstellen dat dat te maken had met de krapte op de arbeidsmarkt. Wanneer het anders zit, zal zij daarop terugkomen in de tweede termijn.

Gemiste vragen?
De heer Simşek (DENK) had geen antwoord gekregen op overbesteding op discriminatiebeleid. 53 miljoen is overbesteed bij de uitvoering van van de Anti DiscriminatieAgenda, de RegenboogAgenda en het actieplan Utrecht zijn we Samen. Hij had een duiding daarvan gevraagd.
Wethouder Voortman antwoordt dat het college dan meer gedaan heeft dan het van plan was. **De heer Simşek** (DENK) had gevraagd of de conclusie van het college is dat daarvoor te weinig geld was uitgetrokken. **Wethouder Voortman** merkt op dat dit gaat over het jaar 2022. In het coalitieprogramma is gezegd dat geld structureel te maken. Dat was in de afgelopen periode incidenteel. In haar beleving is daarvoor niet te weinig geld gereserveerd.

Wethouder Schilderman dankt de raad voor aanhoudende aandacht voor de leesbaarheid van de P&C stukken. Dit is een belangrijk onderwerp. Hiervoor ligt aanstaande donderdag een raadsvoorstel voor. Op dit moment geeft het college ambtenaren instructies: wat het gedaan heeft en wat het gekost heeft. Met de voorstellen die donderdag voorliggen verwacht het college tot een inperking te kunnen komen van de hoeveelheid verschillende aspecten die in de P&C-stukken weergegeven moeten worden. Bij de afgelopen begroting van 2023 heeft het college al een stap gezet in de leesbaarheid. Zij verwacht dat dit ook een verbetering zal laten zien in de aankomende jaarstukken. Daarmee blijft het een proces dat af en toe doorgaat.
Daarbij was de vraag of dit niet over de structuur gaat en de dingen die het stadsbestuur doet, maar ook wat het stadsbestuur meegeeft in de organisatie. Het college deelt dat. De vraag is wat het college meegeeft aan de mensen die dit daadwerkelijk opschrijven. Hoe ervoor te zorgen dat de tekst ook daadwerkelijk gaat over de behaalde resultaten van het afgelopen jaar. Het college was al begonnen om dit actiever onder de aandacht te brengen en zal dit met grotere aandacht in de komende tijd onder de aandacht brengen onder meer door een programmacoördinator aan te wijzen per programma zodat er duidelijke aanspreekpunten zijn; het college brengt ze meer bij elkaar om ze te instrueren. Het college hoopt dat dat niet alleen in de structuur maar ook in de ervaring tot een steeds leesbaarder resultaat zal leiden.

De VVD vroeg in specifieke zin naar indicatoren en of de juiste indicatoren zijn gekozen en soms werd een indicator gemist. Voor de meting daarvan is het college

vaak afhankelijk van databronnen afkomstig van externe partijen. Dat betekent dat soms de timing niet geheel overeenkomt en dat sommige metingen ook niet jaarlijks uitgevoerd worden. Het college kijkt op dit moment hier kritisch naar, ook in relatie tot het voorstel dat donderdag aan de raad voorligt. Het is juist de bedoeling om dit explicieter te bespreken wanneer de beleidscyclus iets aangescherpt wordt; dan is op dat moment een veel actievere keuze te maken over op welke wijze de effectiviteit van het beleid is te meten.
Gevraagd werd naar de tijdigheid van het aanleveren van de stukken en wat het maakt dat dit ingewikkeld is en meer tijd kost. Het college werkt aan steeds meer integrale verantwoording. Dat betekent wel dat het college een grote uitdaging heeft op dat vlak. Dat is zeker afkomstig van het Rijk. Zij noemt de 66 SISA-regelingen waarover het college verantwoording moet afleggen. Dat kan tot haar spijt niet in de bijlagen. Dat is zo vastgelegd; dat moet in de tekst zelf. Daarmee worden de jaarstukken op dat vlak ingewikkelder. Dat maakt het proces van de accountant ook ingewikkelder. Er zijn 4-5 weken nodig om de controle uit te voeren. Dit zijn zaken die het bemoeilijken voor het college. De gemeente Utrecht zit in het gemiddelde van de andere gemeenten. De wethouder deelt met de raad dat het college streeft naar zo tijdig mogelijk. Dit zijn zaken die het gecompliceerd maken voor het college.
De VVD vroeg naar het vervangen van minder riool dan gepland op de portefeuille Openbare Ruimte. De wethouder bevestigt dat het college zich eerder had voorgenomen om 6,2 km riool te vervangen. In plaats daarvan is 4,3 km vervangen. Dat is 1,9 km minder dan geprogrammeerd. Dat heeft vooral te maken met keuzes die gemaakt zijn in de visie Water en Riolering. Daar is ervoor gekozen meer te gaan kijken naar integrale rioolvervanging. Dat betekent dat het college incidenteel te maken heeft met een vertragend aspect omdat een aantal projecten op elkaar aangesloten moet worden.
De heer Van Steeg (CDA) gaat in op de reactie van de wethouder op de SISA-regelingen. Zijn vraag was een duidelijker koppeling te maken tussen de programma's en de specifieke SISA/SPUK-regelingen. Hij vraagt de wethouder of zij dat kan toezeggen.
Wethouder Schilderman merkt dat het Rijk steeds meer stuurt op de SPUK en dat het steeds vaker voorkomt. Het college zou daarover anders willen verantwoorden. Dat is ook de inzet in de lobby die het college voert via de VNG om het aantal SPUK’s te verminderen zo dat beter de relatie in de eigen begroting te vinden is. Tot op heden heeft het gesprek met het Rijk nog niet de gewenste resultaten geleid. Rijk en gemeente zijn nog niet tot een nieuw systeem gekomen. Zij deelt de ambitie van het CDA en geeft een winstwaarschuwing af over de mogelijkheden hiervoor.
De heer Van Steeg (CDA) zou het positief vinden wanneer meer aan het Gemeentefonds werd gedacht en die regelingen werden teruggedrongen. Hij vraagt specifiek ook om het leesbaar te maken, om een koppeling te maken met de programma's. Dat zou in de praktijk betekenen dat de desbetreffende SPUK-regeling direct naar het programma verwijst; dat de raad ze kan vinden. Nu kan de raad dit niet lezen.
Wethouder Schilderman antwoordt daarvoor een poging te doen. Dat neemt niet weg dat er specifieke vereisten zijn over de verantwoording daarvan vanuit het Rijk. Het college heeft niet de complete vrijheid om die verantwoording op andere wijze af te leggen. Zij zegt toe zich daarvoor in te spannen. Het college zal nog steeds moeten voldoen aan de specifieke vereisten.
De heer Van Steeg (CDA) licht toe dat het hem niet zozeer gaat om de specifieke verantwoording; dan gaat het om de manier die door het Rijk wordt afgedwongen. Hij

benadrukt dat het hem gaat om de leesbaarheid. Die SISA-regelingen raken de programma's. Het gaat hem er om dat vanuit de programma's te lezen is welke SISA-regelingen die programma's raken. Hij vraagt in die zin de bevordering van de leesbaarheid.
Wethouder Schilderman betwijfelt of dat de leesbaarheid zal verhogen. Een SISA-regeling sluit niet altijd perfect aan op één programma. Soms raakt die meerdere programma's en soms een gedeelte ervan. Het zou betekenen dat het overzicht niet per se verbetert. De wethouder zegt toe dat het college bij de volgende verantwoording zal nagaan of het gaat helpen wanneer dit meer het programma ingetrokken wordt. Zij kan zich voorstellen dat daarmee ook het verslag dubbel zo lang wordt.
Het CDA vroeg naar wat er veranderd is met dit college. Had het college het anders willen doen, met als voorbeeld de energieprijzen? Het collegeprogramma staat recht overeind. Daarmee is het college ook gestart. Dat is de inzet van het college en de keuze van de raad in brede zin. Wanneer het college vooraf had kunnen voorspellen hoe de prijsstijgingen er uit zouden zien, had zij daar rekening mee willen houden. Tot haar spijt is dat de glazenbol die het college niet is gegeven. Vooral als het gaat over de energiekostenstijging denkt zij dat het college best snel heeft gehandeld en daarin aansluiting heeft kunnen vinden ook met ambities uit het Coalitieakkoord.

Het CDA vroeg ook naar planningsoptimisme en hoe het komt dat daar nog steeds een onderbesteding is. De wethouder deelt met het CDA en met andere partijen die dit hebben genoemd, graag minder onderbesteding te willen in het geheel van de begroting. Zij ziet daarin wel een dalende trend. Het college wil die graag doorzetten. De oorlog in Oekraïne heeft daaraan bijgedragen, vluchtelingen, prijsstijgingen, onverwachte taken vanuit de rijksoverheid, laatkomende betalingen vanuit de rijksoverheid die pas helemaal aan het einde van het jaar kwamen, de krapte van de arbeidsmarkt. Deze zaken hadden daarop effect. In het planningsoptimisme probeert het college daarmee iets meer rekening te houden. Het CDA vroeg specifiek op welke manier te sturen wanneer tussendoor steeds bijgestuurd wordt in de begroting; is er dan nog wel zicht op het planningsoptimisme? De wethouder zegt daarbij dat het niet de bedoeling is van het college om ultiem inzicht te hebben in het planningsoptimisme; de bedoeling van het college is de begroting zoveel mogelijk te laten aansluiten op de realiteit van de uitvoering. Dat betekent dat het college dat juist doet via de bestuursrapportages. Dat was ook de opdracht die de raad het college gaf: steeds actief bijsturen op de lopende begroting. Het college doet dat ook.
De heer Van Steeg (CDA) geeft de wethouder gelijk als het gaat om bestuursrapportage. Het is ook de rol van de raad de wethouder daarop scherp te houden en dit mogelijk te agenderen voor een commissiedebat.
Als het gaat om het planningsoptimisme moet het stadsbestuur specifiek zijn. Uit alle rijksregelingen komt uiteindelijk 34,5 miljoen euro. Het gaat hem om de projecten die stilvallen op het gebied van mobiliteit, op het gebied van Wonen. Dan ziet het planningsoptimisme er niet zo gunstig uit. Daarop kan de gemeente wel sturen. Hij vraagt de wethouder of dat nog beter inzichtelijk te maken is. Die ene goede stap staat in de begroting. Hij waakt voor de vervuiling van het begrip planningsoptimisme. Hij vraagt de wethouder die desbetreffende dingen te omschrijven in de jaarrekening.
Wethouder Schilderman zet uiteen dat het niet haar doelstelling is om per definitie een expliciet beeld te geven over planningsoptimisme. Planningsoptimisme is ook niet als een enkel iets te definiëren. De wethouder kan toezeggen steeds zo helder

mogelijk aan te geven waarop het college bijstuurt zodat de realisatie zo dicht mogelijk bij de begroting uitkomt, conform de wens van de raad.
Het CDA vroeg ook naar de reservering van 4,8 miljoen euro binnen het programma voor Bestuur. De wethouder zet uiteen dat er een voorziening is getroffen van 4,8 miljoen euro voor claims. Dat risico was eerder opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen. De raad is daarover eerder geïnformeerd.
De wethouder bevestigt dat een bedrag van 66,7 miljoen euro was gereserveerd om uit te geven in het kader van Openbare ruimte en Groen; daarvan is 1,6 niet besteed. Het jaar daarvoor was het 10 miljoen; de wethouder ziet een verbeterende trend. Het college blijft zich inzetten om de begrote en gerealiseerde bedragen zo dicht mogelijk bij elkaar te houden. Effecten die daar invloed op hadden betroffen onder meer het personeelstekort.
De Partij van de Arbeid vroeg naar subsidie op de Groene Daken - of het gebruik ervan verder terugloopt en of het stadsbestuur daaraan iets moet “tweaken”. De wethouder begrijpt die gedachte. Het college merkt dat 2022 een bijzonder jaar was in dit verband; dat had zowel te maken met hoge inflatie en prijsstijgingen waardoor mensen soms investeringen gaan uitstellen. De investering die ze gaan doen was eerder Zon op Dak omdat het zo voelde in de energierekening. Het college stelt voor eerst dit jaar af te wachten om na te gaan of er sprake is van een neerwaartse trend of een neerwaarts incident en daarna te besluiten of de regeling aangepast moet worden. Dit blijft een zeer succesvolle subsidieregeling.
De PvdA vroeg naar de ozb tegemoetkoming voor kleine ondernemers. De vraag was waarom iets centraal op te stellen voor (kleine) ondernemers wanneer er nog ruimte zit in deze regeling. Het college merkt dat juist deze regeling iets minder goed werkt. Dit is vrij uitgebreid besproken in de raad in de vorm van de wens. Het college heeft daarop meerdere keren extra communicatie gezet. Juist dit sloot niet echt aan bij de problemen die ondernemers hadden. Terwijl in de ervaringen van ondernemers centraal die aansluiting er wel is. Die problemen betroffen de energie; dat is de reden waarom het college deze middelen heeft overgeheveld naar de energie-compensatieregeling. Het college heeft daarmee een bijsturing doorgevoerd.
De heer Van der Zweth (PvdA) begrijpt dat de OZB-tegemoetkoming uit de boeken valt voor de jaren hierna, wanneer het om zulke lage bedragen gaat.
Wethouder Schilderman antwoordt bevestigend. De regeling staat op dit moment niet meer open.
Richting EenUtrecht licht de wethouder toe dat het indexatiebeleid van het college gebaseerd is op de kostenstijgingen in de verschillende domeinen. Daarvoor zijn ook verschillende indexen. Die worden ook expliciet gebruikt. Zij noemt als voorbeeld bij vastgoed de DBD-index, voor overige ontwikkelingen is dat de index IOMC. De indexatie in de ruimtelijke sector wisselt sterker omdat die vaak afhankelijker zijn van meer kortlopende vraagstukken. Dat betekent dat het college in het sociaal domein de IOMC gebruikt. Die wordt door het CPB gepubliceerd. Daarop baseert het rijksbudget zich ook. Hiermee rondt de wethouder haar beantwoording af.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) gaat ervan uit dat de wethouder ermee bekend is dat de personeelskosten in het sociale domein net zo hard stijgen als in het ruimtelijk domein en dat de indexaties niet altijd op de werkelijkheid zijn toegesneden. Hij vraagt of de wethouder ervaart dat door het strikt vasthouden aan die standaarden in de indexaties Utrecht uit de pas gaat lopen met wat nodig is. Onderkent het college dat er iets scheef zit?

Wethouder Schilderman bevestigt dat de indexaties op andere zaken gebaseerd zijn. Bij de ene branche zijn personeelslasten een veel groter onderdeel dan bij bijvoorbeeld Weg en Waterbouw, waar materiaalkosten een belangrijk onderdeel zijn. Dat betekent dat de indexen ook daadwerkelijk een ander beeld laten zien. Dat is ook de reden waarom het college bij de Voorjaarsnota is nagegaan of er iets met indexatie gedaan moest worden. De wethouder verwijst in dit verband naar de Voorjaarsnota.
Gemiste vragen
Nee.

Tweede termijn
Wethouder Voortman richting van Heuven deelt mee dat het het weggeven van bomen deel uitmaakt van het brede deel en dat dat in het vierde kwartaal aan de orde zal komen.

Wethouder De Vries gaat in op de vraag over de onderbesteding bij wijken. Die onderbesteding is het gevolg van de organisatieontwikkeling bij wijken. Daarbij heeft een verschuiving plaatsgevonden van minder managers naar meer wijkadviseurs. De vacatureruimte voor nieuwe medewerkers en adviseurs heeft het college pas in september kunnen invullen. Hierdoor blijft een deel van de begrote loonsom over.

Toezeggingen
Wethouder De Vries zegt toe de raad uiterlijk in Q4 2023 middels een raadsbrief te informeren over het vervolg en de evaluatie van het budget Toevoegen Woonruimte
Wethouder Voortman zegt toe de raad in Q4 2023 door middel van een raadsbrief te informeren over de opvolging van de actie *900 bomen voor inwoners* in het kader van Utrecht 900.
Wethouder Schilderman zegt toe bij de volgende jaarstukken Q2 2024 de leesbaarheid van de SISA verantwoording te bekijken en de suggestie van het CDA met koppeling van de programma's daarin mee te nemen.

De heer Claasen (GroenLinks) had nog een memo toegezegd gekregen over de uitnutting. **Wethouder Voortman** antwoordt die toegezegd te hebben voor de komende Voorjaarsnota-commissie.

Dit punt gaat automatisch door naar de raad. Daarmee rondt **de voorzitter** de bespreking van dit agendapunt af.

Behalve wethouder Schilderman verlaat het college de zaal. Om dit mogelijk te maken schorst **de voorzitter** de vergadering voor enkele minuten en heropent die vervolgens.

5. De jaarrekening

Wat vindt de commissie van de ontwikkeling van de financiële positie, het resultaat, de verschillen in realisatie en begroting (begrotingsrechtmatigheid), de risico's en het weerstandsvermogen, de ontwikkeling van de investeringen.

De commissie

Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat cijfers niet altijd het verhaal vertellen. Zij vertelt een persoonlijke anekdote. Die cijfers zijn nodig om als raad sturing te kunnen geven.
Het vermogen van de gemeente Utrecht is met 3% geslonken; op een begroting van 1,8 miljard betekenen die 3% wel veel miljoenen. Dat betekent dat Utrecht geld uit de spaarpot heeft gehaald om uiteindelijk 2022 af te sluiten met een positief resultaat van 35 miljoen euro. Mevrouw Ramaker noemt dat een schommelende weegschaal. De VVD kon zich redelijk vinden in de verklaring van het college. Uit het accountantsrapport begrijpt zij dat de oorzaak aan de investeringskant zit. Zij vraagt hoe het college de weegschaal heeft ervaren. Zij vraagt hoe het college hierin meer evenwicht denkt te gaan krijgen. De schommeling zit in de hoek van RO Wonen en erfgoed. De VVD is heel erg kritisch op de mate van projectbeheersing.
Het programma Werk & Inkomen laat ook een fors verschil zien, van 17,5 miljoen euro. De verklaring van het college is dat er meer gebruik is gemaakt van de armoederegelingen en compensatie energiekosten door het Rijk. Dat kwam ook al ter sprake. Daarom stelde zij de vraag aan GroenLinks wat GroenLinks bedoelde met de uitnutting. De VVD verklaart de disbalans aan een woud van regelingen, waardoor het overzicht en daarmee ook de toegankelijkheid zoek is voor iedereen die aanspraak kan maken. Haar fractie denkt dat campagnes om meer gebruik te gaan maken van regelingen zullen leiden tot hogere lasten. Haar fractiegenoot zal daarop ingaan bij de behandeling van de Voorjaarsnota.
Ook bij Ondersteuning op Maat, ging de weegschaal flink op en neer. De VVD drong aan op bij Beschermd Wonen vooral de financierskant goed in beeld te hebben en te houden. Haar fractie vindt dat dat goed in beeld is gebracht. Zij blijft de vinger aan de pols houden. Datzelfde geldt voor Wmo Algemeen (Huishoudelijke hulp en hulpmiddelen). Daarvoor zijn diverse debatten gevoerd met de wethouder. Dankzij de onderbenutting op de 24 uur's begeleiding kwam de weegschaal weer in evenwicht. De VVD zet vraagtekens bij de zakelijke en onafhankelijke positie die de gemeente heeft ten opzichte van de zorgorganisaties. Zij ziet dat het Utrechtse model wordt gehanteerd. Zij heeft regelmatig de wethouders gevraagd om naast het goede gesprek ook af en toe streng te zijn. Zij hoorde wethouder Streefland zeggen *hard en sociaal* bij het Lucas Bolwerk. Mevrouw Ramaker ondersteunt dat. Zij zou het prettig vinden wanneer de wethouder daarover haar visie geeft.
De Jaarrekening geeft ook een toelichting op de gelden voor de op vang van Oekraïne vluchtelingen; daarin is abusievelijk 26,3 miljoen euro aan baten onder lasten is gebracht waardoor er een groot verschil optrad. Na de correctie gaat het nog maar om 0,2 miljoen. Mevrouw Ramaker kan daarmee leven.
Als het gaat om de jaarstukken kan de VVD verschillende errata op zijn conto schrijven. Haar fractie vindt het zorgelijk dat in de beschrijving en in de cijfers relatief veel fouten zitten. Haar collega noemde zojuist ook het ontbreken van gegevens. Zij vraagt het college kritischer te kijken bij de aanlevering van raadsvoorstellen, jaarstukken en andere documenten die naar de raad gaan. Zij noemt in dit verband ook de spellingscorrector die aan was blijven staan. Zij vraagt daarvoor een extra check in het vervolg voordat de stukken naar de griffie gaan.
De VVD vindt het kritischer kijken in de raadsvoorstellen naar de financiële onderbouwing een positieve ontwikkeling. Zij ziet daarin een groot aandeel van deze wethouder.
Haar fractie schrikt ervan dat binnen de ambtelijke organisatie Inkoop en Aanbesteding onvoldoende op orde zijn. Zij vraagt een kritischer blik van het college bij plan-

vorming en grip op de projectbeheersing; zij verwacht dat er dan meer haalbaar is bij realisatie.
Zij noemt kritische vragen van de accountant bij de mix van woningen in de relatie tot de huidige marktvraag; ze legt de vraag voor of de werkelijkheid van het verleden er nu nog is. Zij vraagt ook daarin de kritische houding van het college.
De VVD vraagt wat het college gaat doen met de aanbeveling van de accountant om het documentatiebeheer op orde te krijgen bij alle afdelingen. Haar fractie denkt dat daarop veel winst te halen is. Zij is teleurgesteld over het vele duw- en trekwerk om de SISA-uitslagen boven water te krijgen. De interne bedrijfsvoering kan daar wat haar betreft veel strakker op zitten en misschien moet dit ook wel beter tussen de oren terecht komen van de mensen die ermee bezig zijn.
Haar fractie concludeert dat 2022 goed is afgelopen. Haar fractie houdt haar hart wel vast als het gaat om het van de grond komen van de getrokken lessen. De lessen betreffen orde op zaken, kunnen sturen met de beschikbare cijfers en vooral de raad betrekken bij kredietoverschrijdingen.

De heer Claasen (GroenLinks) wil graag het college kunnen controleren. Dan is het belangrijk dat het college zelf in Control is.
Hij slaat aan op twee opmerkingen van de accountant over kredietoverschrijdingen; dat zijn er veel. Datzelfde geldt voor onrechtmatigheid bij aanbestedingen. Hij vraagt of het college dat wist en het niet tijdig aan de raad meldde, of had de organisatie dit niet in Control en had het college dat pas aan het eind ontdekt of heeft hij als raadslid niet opgelet?

De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat een vluchtige blik op de jaarstukken tot de conclusie zou kunnen leiden dat de gemeente er financieel gezond voorstaat; de kengetallen laten over het algemeen een positief beeld zien.
Dat is slechts een deel van het verhaal. Hij sprak zojuist over de financiering van het Rijk die veel onzekerheid oplevert voor de begroting en de jaarrekening van de gemeente. Ook de SISA-gelden geven minder inzicht.
Een voorbeeld is ook het weerstandsvermogen; nu zit de gemeente plotseling ruim boven de 1. Navraag leert dat dat het gevolg is van een risico dat op het allerlaatste moment een voorziening is geworden. Ondanks de financiële regels vraagt hij zich af of dit wenselijk is. Dit gaat over miljoenen; en nu zijn er miljoenen over die weer op een andere manier te besteden zijn omdat de gemeente van een reservering een voorziening maakt. Hij vraagt of dit niet op een andere manier is op te lossen en of dat een solide beeld geeft van hoe de gemeente begroot en hoe de gemeente de jaarrekening opstelt. Hij krijgt graag de reactie van de wethouder daarop.
De heer Van der Zweth (PvdA) vindt dit als achtergrond een goede vraag. Hij merkt op dat de methodiek de methodiek is; daarover is scherp nagedacht. Wanneer uitgegaan wordt van 1.0 weerstand vermogen, mag hij er toch van uitgaan dat dat een goede weerspiegeling is van het risico?
De heer Van Steeg (CDA) denkt van wel. Daarom bevraagt hij de wethouder over of dit een solide beeld geeft van de begroting van de jaarstukken. Hij licht toe dat het weerstandsvermogen een belangrijke indicator is van hoe de gemeente ervoor staat. Dat kan dan van het ene moment naar het andere van positief naar negatief doorslaan en dat kan miljoenen schelen.
Met betrekking tot de reserves schuift het college ook veel heen en weer. Hij gaat in op de financiering van de coronacrisis. Er stond een bestemmingsreserve van 10

miljoen euro. Te zien is dat op allerlei manieren met de coronamiddelen is omgegaan. Hij schetst de manieren en vraagt de wethouder om een toelichting hoe de gemeente omgaat met de coronamiddelen en welke keuze wanneer is gemaakt.

De heer Vasters (D66) noemt 2022 een roerig financieel jaar: met zeer hoge inflatie, stijgende energie- en grondstofprijzen, een jaar met veel personeelstekorten, fors hogere rentestanden. Hij spreekt dan nog niet over de verschillende crises waarmee het land en de gemeente te maken hebben. De financiële impact in 2022 was moeilijk vooraf te voorspellen.
D66 is blij te zien dat de gemeente er desalniettemin goed voorstaat. Hij gaat met zijn vragen in op vier onderwerpen: De financiële positie van de gemeente; de kengetallen zien er positief uit. Op geen van de getallen heeft Utrecht een onvoldoende gescoord. Dat stemt zijn fractie zeer tevreden.
Het weerstandsvermogen is in 2022 door een financiële injectie weer op peil gebracht. En de doorkijk naar de toekomst ziet er goed uit. Wat zijn fractie betreft houdt het stadsbestuur dit zo vast zodat de gemeente ook in de toekomst hoog blijft scoren op de monitor Financiële Index van de VNG.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) bevestigt dat die kengetallen er florissant uitzien. Hij vraagt D66 of die fractie dat niet vreemd vindt; het is zijn verwachting dat de gemeente veel tandjes bijzet en veel extra uitgaven doet, soms misschien wel iets meer dan begroot en dat de stad eigenlijk met tekorten zit. Roept dat geen vragen op bij D66 in plaats van blijdschap over de enorme positieve resultaten van deze gemeente?
De heer Vasters (D66)denkt dat ook in tijden waarin het iets minder gaat de organisatie moet uitkijken niet door de vloer heen te zakken. Hij constateert dat het college een conservatief en goed financieel beleid voert waardoor de gemeente die kengetallen op peil kan houden. Dat wil niet zeggen dat de gemeente geen extra uitgaven kan doen in bepaalde gevallen. Doordat de gemeente er goed voorstaat, verwacht hij de ruimte te hebben om in echt zwaar weer iets extra's uit te geven. Tot nu toe is dat niet nodig geweest en blijven die getallen goed.
Hij gaat in op het resultaat van 35 miljoen euro. Dat is in lijn met het positieve resultaat van de afgelopen jaren. Het kostte zijn fractie enig puzzelwerk om precies te begrijpen hoe dit bedrag bestemd was. In het raadsvoorstel resultaatbestemming staan nu bijna 70 afzonderlijke beslispunten waarbij het vaak over bedragen gaat van minder dan 100.000 euro en in een enkel geval over 10.000 euro. Hij vraagt de wethouder of dit in toekomst eenvoudiger te maken is, bijvoorbeeld door te werken met een drempelbedrag. Hij vermoedt dat er maar weinig raadsleden zijn die met een stofkam door al deze kleine bedragen gaan.
De heer Van Steeg (CDA) vindt het relevant dat de raad precies weet wat er met het resultaat van de jaarstukken gebeurt. Hij zou niet willen pleiten voor een drempelbedrag. Hij vraagt of de heer Vasters dat met hem deelt.
De heer Vasters (D66) begrijpt dat hij van mening verschilt met heer Van Steeg. Hij herhaalt zijn standpunt. Hij pleit voor een eenvoudiger en beknoptere notatie.
Hij gaat in op de verschillen tussen de realisatie en de begroting. Kijkend naar de baten en lasten over 2022, is te zien dat er minder grote verschillen bestaan tussen begroting en de realisatie. Hij vindt dat positief. Hij ziet alsnog fikse verschillen veroorzaakt door onder meer de energietoeslag, de opvang van Oekraïners. Dat zijn onvoorziene risico's. Hij begrijpt die verschillen. Hij ziet ook een voordeel van bijna 11 miljoen euro op overhead. Hij refereert aan de desbetreffende inbreng van het

CDA in het eerste deel van dit overleg. Dit komt onder meer door het doorschuiven van ICT-projecten. Het baart zijn fractie zorgen, aangezien die kosten mogelijk dubbel en dwars terugkomen in de komende jaren. De accountant spreekt in haar verslag over tekortkomingen in de ICT-omgevingen in Utrecht. Daarbij komt nog dat de raad de komende donderdag gaat beslissen over het toevoegen van het programma open Utrecht en de lijst van risicovolle projecten. Hij stelt om die reden twee vragen aan het college: (1) voor welk deel van die 11 miljoen is dat toe te schrijven aan de stagnatie van het programma open Utrecht en (2) vindt het college dat de gemeente op het vlak van ICT nog wel in Control is, of loopt het gemeentebestuur het risico van flinke financiële tegenvallers op dat vlak.
Tot slot gaat hij in op het accountantsverslag – de verklaring van de accountant is goedkeurend. Hij vindt dat fijn. De rechtmatigheidsfouten vallen hem op: in 2022 in totaal ruim 11 mijoen euro versus 3,5 miljoen het jaar daarvoor. Dat is onder meer het gevolg van het niet naleven van Europese aanbestedingsregels bij het inkopen. Het college beschrijft in zijn reactie op dit accountantsverslag diverse verbeteringsinitiatieven. Hij vraagt de wethouder hoe daarop te sturen in de komende periode.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) schaart zich achter de gestelde vragen.

De heer Van der Zweth (PvdA) sluit zich aan bij de inbreng van GroenLinks over de accountant en de overschrijding op de aanbesteding.
Hij constateert ook de financieel zeer gezonde positie van de gemeente, ook in de tijd waarin het lastiger werd. Dat betekent dat de risico's ook beter te dragen zijn. Hij vindt dat fijn om te zien.
Hij vindt de wijze waarop het weerstandsvermogen benaderd wordt, een prettige manier van werken. Het geld dat nu vrijkomt, kan besteed worden. Hij vindt dat het college dat goed doet.
Hij vindt dat de schuldquote buitengewoon laag blijft. In plaats van wat voorspeld wordt, neemt de schuldquote juist af. Hij begrijpt hoe dat werkt. Hij legt wel de vraag voor of de capaciteit benut wordt die er is. Dat knelt op de tekorten die er zijn op arbeid. Hij verneemt graag daarop de reflectie van de wethouder. Moet ook daarop wellicht actiever gestuurd worden om de capaciteit goed te blijven gebruiken?
Hij ziet dat de solvabiliteit prima is.
De risico-toptien is voor zijn fractie heel herkenbaar; in dat licht heeft zijn fractie zorgen over Jeugd en Wmo. Hij refereert aan zijn bijdrage in de algemene beschouwing. De aandacht die eraan besteed wordt in de jaarstukken vindt hij terecht.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt naar de reflectie van de PvdA op de onderbesteding in het sociaal domein in relatie tot de financiële positie van de gemeente volgens de begroting.
De heer Van der Zweth (PvdA) zal zijn antwoord niet herhalen in deel 1 van deze beraadslaging. Hij licht toe dat dit niet zoveel effect heeft op de financiële positie. Het zit hem in de besteding. Hiermee rondt hij zijn bijdrage af.

De heer Maas (VOLT) deelt mee dat de meeste van zijn vragen zijn beantwoord, vooral met betrekking tot het weerstandsvermogen.
In het licht van de onderbesteding en het positieve resultaat vraagt zijn fractie zich nog wel af hoe het zit met het doorschuiven van de resultaatbestemming binnen de programma's; hij vraagt of dat wel realistisch is en of dat niet gaat leiden tot stuwing.

Hij kan zich andere bestedingen voorstellen in het licht toekomstige bezuinigingen; hij vraagt de visie van de wethouder daarop.
Hij sprak al over de Europese aanbestedingen en de geconstateerde onrechtmatigheden; hij vraagt of de wethouder de idee heeft hoe en of dit volgend jaar wel goed zal gaan.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) is verheugd over de goedkeurende controller verklaring van de accountant.
Haar fractie is positief dat er een voorziening is gevormd voor diverse claims waardoor de benodigde weerstandscapaciteit te verlagen is en voldoende is ten opzichte van het weerstandsvermogen. Dit getuigt van een goed financieel beheer en een versterking van de positie van de gemeente om eventuele onvoorziene omstandigheden het hoofd te bieden.
Zij gaat kort in op het belang van een integrale afweging tussen het beleid en uitvoering bij de bestuurlijke besluitvorming. De raad moet ervoor zorgen dat bij het ontwikkelen van nieuwe taken, nieuw beleid op het verkrijgen van nieuwe incidentele specifieke uitkeringen een grondige afweging plaatsvindt tussen beleid en uitvoering. Niet altijd wordt goed gekeken of er voldoende personeelkracht is. Hierbij is een integrale aanpak belangrijk.
Haar aandachtspunten zijn benoemd tijdens de controle. De accountant heeft aangegeven dat SISA nog steeds een punt van aandacht is. De raad moet erop toezien dat volledig wordt voldaan aan de vereiste controleprocessen met betrekking tot deze regeling. Zij raadt aan ervoor te zorgen dat de benodigde verbeteringen worden doorgevoerd en dat een solide naleving van deze regeling bereikt wordt.
Zij gaat in op de naleving van de Europese aanbestedingsregels. Een paar partijen is daarop ingaan. Haar fractie vindt het verontrustend dat er een toename is geconstateerd in onrechtmatigheden als gevolg van het niet naleven van die regels. Hoewel het college actie heeft ondernomen om de beheersing te versterken, moet er meer aandacht besteed worden aan de primaire registratie van contracten en looptijden. Dat zal het stadsbestuur in staat stellen om tijdig opnieuw aanbestedingen te signaleren en de rechtmatigheid van het handelen van de gemeente te waarborgen.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) besteedt aandacht aan drie punten:
Hij merkt dat veel organisaties in de stad geconfronteerd worden met uitspraken vanuit wethouders en gemeenten over de financiële positie van de gemeente. Dan spreken ze over dat ze vorig jaar 10.000 euro subsidie hadden met daarbij de opmerking vanuit de gemeente dat het volgens jaar geen euro meer wordt. Dan mag de organisatie daar ook heel blij mee zijn. Er zijn ook organisaties in het sociaal domein die graag meer zouden willen en ook moeten doen. Zij krijgen te horen dat het niet uitvoerbaar is omdat iedereen in een hele zware tijd verkeert; de gemeente moet de broekriem aanhalen. Hij vindt het beeld dat daarmee geschetst wordt van de gemeente vreemd in het licht van de bespreking van deze jaarstukken. Hij krijgt hierop graag de reflectie van de wethouder.
De heer Van der Zweth (PvdA) vermoedt dat de heer Dijkstra ook wel gezien heeft hoeveel ongelooflijke politiële meevallers boven de markt hangen, hoeveel budgetten minder worden. Hij gaat er vanuit dat ook de heer Dijkstra inziet dat met wat nu op de jaarrekening overblijft, betekent dat in financieel opzicht wel degelijk lastige keuzes gemaakt moeten worden voor de komende jaren.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) refereert zich met zijn inzichten aan ervaringen elders in organisaties. Momenteel worden veel bestemmingsreserves gestapeld. Hij vindt dat het gemeentebestuur dat niet moet willen.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat dat juist maakt dat het bestuur dat nu doet. En dat daarmee een financiële positie ontstaat die behoorlijk solide is en die maakt dat de gemeente kan blijven investeren. Hij vindt het logisch dat hier nog niet te zien. Dat is precies wat de heer Dijkstra vraagt voor de komende jaren.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) denkt dat de heer Van der Zweth en hij op verschillende manieren kijken naar wat zich buiten afspeelt. Hij merkt dat er veel organisaties zijn die met één riem moeten roeien terwijl ze er graag twee willen hebben. Hij ziet ook veel lokale burgerorganisaties die heel veel meer zouden kunnen en willen maar dat ze vernemen dat het geld op is en dat de gemeente geen extra budget heeft voor dergelijke zaken.
De heer Van der Zweth (PvdA) concludeert dat de heer Dijkstra kijkt naar de begroting van 1,6 miljard en een vergelijking maakt met ervaringen op de werkvloer van organisaties; hij vindt dat niet met elkaar te vergelijken. De conclusies die de heer Dijkstra trekt, corresponderen daarmee ook niet.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) houdt eraan vast de werkelijkheid anders te zien. Hij vindt het verontrustend dat zelfs de PvdA dat niet ziet. Hij had verwacht dat de PvdA naast hem zou staan. Hij vindt het lastig. Het gaat om heel veel organisaties en niet om een clubje die van 1500 naar 1000 euro gaat. Wanneer niet gezien wordt dat die organisaties de broekriem moeten aanhalen, onderkent het stadsbestuur niet wat zich buiten afspeelt en wat de werkelijkheid feitelijk is.
De heer Claasen (GroenLinks) merkt op dat de kritiek van de heer Dijkstra is dat het bestuur niet ziet wat de werkelijkheid nu is. Momenteel zijn de jaarstukken aan de orde over de werkelijkheid van een jaar geleden. Hij zou graag op een ander moment in discussie gaan over de werkelijkheid buiten van nu. Hij vraagt de heer Dijkstra of hij dit ziet als terugkijken naar de periode waarover verantwoording wordt afgelegd.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt bevestigend. Hij herhaalt zijn standpunt. Hij wil om die reden ook expliciet kijken naar de financiële positie van de gemeente. Hij licht toe dat hij het verband legt tussen de positieve kengetallen nu, en de reacties vanuit de gemeente naar de organisaties.
De voorzitter adviseert de commissie deze punten mee te nemen naar het debat over de Voorjaarsnota. Hij nodigt de heer Dijkstra uit zijn betoog voort te zetten.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt het volgende op met de vraag van de reactie van de wethouder op die onderdelen: de solvabiliteit staat op bijna 40% terwijl er een VNG norm is van 20%. De schuldquote ligt op 60, de VNG norm is 100. Dat betekent dat de gemeente Utrecht dik in het groen zit. De grondexploitatie quote en de exploitatieruimte zijn beide zeer positief – de norm is 0. Hij vraagt de wethouder toe te lichten waarom de gemeente in zwaar weer zit. En dat terwijl de indicatoren ruim in het groen staan. Van daaruit komt zijn vraag of de gemeente Utrecht niet teveel doet met de reserves. Hij krijgt hierop graag de reflectie van de wethouder.
Hij is benieuwd te vernemen hoe afhankelijk de gemeente Utrecht is van het Rijk; hij vraagt in dat licht naar de afhankelijkheidsratio. Hoe kwetsbaar is de gemeente Utrecht wanneer dat wegvalt. Hij zou graag zien dat een aantal indicatoren terug zal komen in de volgende jaarrekening; dan kan hij de financiële positie van de gemeente beter inschatten. Hij vraagt de wethouder of dit tot de mogelijkheden behoort.
Hij vraagt aandacht voor het weerstandsvermogen - hij vraagt zich af wie gelijk heeft: de accountant of het college? Volgens de accountant ligt het weerstandsvermogen

op 1.16. Dat is ver boven de 1. Het college repareert dat naar 1.0. Hij vraagt waar hij op af moet gaan.
De heer Van der Zweth (PvdA) licht toe dat in de Voorjaarsnota van 1.16 1.0 gemaakt wordt omdat dat de norm is die is afgesproken over het weerstandsvermogen. Dat beleid is eerder vastgesteld en wordt nu uitgevoerd.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) licht toe een duiding te vragen. Hij wil hierop meer grip krijgen. Om die reden vraagt hij de wethouder dit meer toe te lichten.
De accountant attendeert het stadsbestuur op de onrechtmatigheid. Dat is fors gestegen, van 3,5 naar 11,2 miljoen euro. Hierin zit zijns inziens iets tegenstrijdigs. Hij leest terug dat dat komt vanwege het respecteren van looptijden van raamovereenkomsten. Een paar zinnen verder leest hij over looptijden die zijn blijven doorlopen terwijl in het geval de gemeente tijdig had ingegrepen het niet zo ver had hoeven komen. Hij vraagt daarover of het overmacht was, of had de gemeente hier kunnen ingrijpen? Hij verneemt graag hoe het echt zit.

Beantwoording
Wethouder Schilderman dankt de commissie voor deze beraadslaging.
Zij begint haar beantwoording met in te gaan op de inbreng van de VVD. De VVD sprak over het schommelen. De wethouder zet uiteen dat dat voor een gedeelte de bedoeling is; namelijk dat in de begroting begroot wordt op bestemmingsreserves. Dat betekent wanneer projecten worden uitgevoerd er meer of minder wordt onttrokken. Voor een gedeelte is de begroting bedacht op het gegeven dat er schommelingen plaatsvinden in de balans, en dat waarden worden onttrokken.
Een ander deel kan het college minder beïnvloeden. Daarbij is het college afhankelijk van de buitenwereld. Dan gaat het om partijen die iets terugtrekken of iets niet doen. En een gedeelte staat in verband met de GREX. Dit is voor een deel hoe het systeem werkt. In breder opzicht zit hier een vraagstuk achter over hoe het komt dat de realisatie en wat begroot wordt vaak zo ver uiteenlopen. Ook daardoor ontstaan schommelingen.
De wethouder zet uiteen dat door het jaar heen veel van het financiële beeld verandert. Tussen de primaire begroting in 2021 en de jaarrekening zat een verschil van 250 miljoen euro. Dat betekent dat in korte tijd het financiële beeld verandert. Een belangrijke oorzaak daarvan, is de Rijksfinanciering die in de loop van de tijd verandert. Dat is dan ook wel een groot risico. Dat ontslaat de gemeente niet van de verplichting zelf te begroten en het planningsoptimisme steeds meer te verbeteren en aan te passen. Daarnaast is de gemeente sterk afhankelijk van externe partijen. De gemeente is afhankelijk van de financiering van het Rijk. Dat vormt per definitie een risico en dat is ook de reden waarom het college tussentijds bijstelt. Bij de Voorjaarsnota kijkt het college een jaar vooruit. Bij de bestuursrapportages stelt het college verder bij. De wethouder bevestigt dat de inspanning hierop blijft.
De VVD stelde vragen over hoe het college de relatie ziet met de zorgverleners; stuurt het college voldoende bij? In dit verband noemt de wethouder het Utrechts Sturingsmodel. In dat model wordt een balans gezocht tussen het sturen op waarden en het sturen op afspraken. Die zakelijke verhouding is er daarmee ook, die is ook onderdeel van het Utrechts Sturingsmodel. De wethouder denkt dat het stadsbestuur er tegenaan loopt scherpere afspraken te moeten maken in het sociaal domein. De wethouder kan zich voorstellen dat raad en college dit gesprek uitgebreid zullen voeren bij de Voorjaarsnota. De wethouder weet niet of waarden en afspraken altijd

in tegenspraak hoeven te zijn. De wethouder oppert de blauwe kant aan de organisatie aan te moedigen. Zij zal er actief meekijken of dit op een goede manier gebeurt.

De VVD vroeg naar het deel waar 0,2 miljoen gecorrigeerd was. De wethouder héeft die wens voor een extra check. Zij licht toe hoe tijdsdruk in de loop van het proces een rol kan hebben gespeeld bij de gemaakte fouten.
De VVD vroeg specifiek naar projectbeheersing; dit is een van de ambities van deze coalitie. Eén hoofdstuk gaat specifiek over uitvoering, juist ook gericht op specifieke informatie in verband met de projectbeheersing.
De regeling risicovolle projecten noemt de wethouder een belangrijke vorm van sturing daarin. Dit moet ook breder in de organisatie zijn beslag krijgen.
De VVD vroeg naar documentbeheer. D66 stelde ook vragen over Open Utrecht en over ICT en de controle op die kant. Het college heeft niet het beeld dat alle IT projecten misgaan. Zij ziet wel dat het documentatiebeheer een grote opgave is. Dat is de reden waarom het college het stuk van Open Utrecht wil toevoegen aan de risicoregeling. Het college ziet in dat dat een complexe operatie is. Het stuk over documentatie en de IT-systemen raken elkaar daarin. Zij kan zich voorstellen dat het prettig is hierop terug te komen bij de vragen over ICT. Dan was het handig geweest wanneer de vakinhoudelijk wethouder aanwezig was geweest. De wethouder zegt de commissie toe dat zij voor het slotdebat hierover een brief zal sturen naar de raad en dat het college in die brief zal aansluiten bij ICT en bij de vragen die gaan over documentatie en over Open Utrecht. Zij benadrukt het belang in dit kader van de toevoeging van het stuk Open Utrecht aan de regeling Risicovolle Projecten.
GroenLinks stelde vragen over de investeringskredieten en ook andere partijen stelden daarover vragen. De aanleiding om hierop veranderingen aan te brengen waren onder meer de prijsstijgingen. De prijzen zijn sneller gestegen, ook van projecten die al in uitvoering waren, waarvan de bedragen ook eerder geautoriseerd waren. Dit gaat over verschillende projecten in Sport, in Onderwijs. Zodra die bekend waren zijn ze ook gemeld. Ze zijn alleen niet verwerkt. Dat is niet goed gegaan. Ze zijn in financieel opzicht niet op de juiste wijze teruggekomen. De overschrijdingen en de hogere kosten zijn in de regel wel gemeld. De accountant heeft dat ook opgemerkt. Dat neemt niet weg dat ook de wethouder van mening is dat dit beter had gemoeten en dat het college daar heel scherp op gaat zijn. Zij denkt wel dat het einde van vorig jaar een hele bijzondere tijd was waarin de prijsstijgingen veel harder gingen dan sinds de jaren ’70. Het college was niet toegerust op die enorme prijsstijgingen waarmee de gemeente ruim over budgetten heen ging.
Het CDA ging in op het risico dat een voorziening is geworden. Zij refereert aan het debatje in dat verband tussen EenUtrecht en de PvdA over hoe om te gaan met het weerstandsvermogen daarin. Hierover heeft het college lang gesproken met de accountant. De wethouder bevestigt dat het schommelen niet wenselijk is; is het weerstand of is het een voorziening? De accountant vond dat het een voorziening moest zijn. Dat betekent dat het college pas later in dit jaar verantwoording heeft afgelegd. Vanwege de voortgang in het proces heeft het college een beter beeld gekregen.
Met betrekking tot de corona-financiering zet de wethouder uiteen dat die reserve bedoeld was voor stimuleringsmaatregelen in de stad. Over die vier pakketten is eerder uitgebreid gesproken. Het ging om onvermijdelijke kosten en om mitigerende maatregelen. Die reserve is vanaf nu beëindigd.

D66 stelde vragen over de 70 afzonderlijke beslispunten in het raadsvoorstel Bestemming. Het college kan zich voorstellen specifieke informatie in de jaarstukken te geven en dat dan meer gekeken gaat worden naar een drempelbedrag. Aan de andere kant hoort zij ook in de commissie de wens om dat niet te doen. De wethouder zegt toe dat het college probeert meer bij te sturen bij de tweede bestuursrapportage zo dat de raad minder van dit soort zaken tegenkomt bij de resultaatbestemming. Het zou misschien helpen wanneer de raad een gezamenlijk idee heeft van een gunstig drempelbedrag. Meer bijsturen in de lopende begroting is een wens van iedereen, in de beleving van de wethouder.
In de organisatie is een breder traject gestart om te spreken over inkoop in het kader van de Europese aanbesteding. Dat is overleg tussen de organisatieonderdelen en de inkooponderdelen. Daar wordt naar gekeken vanuit de wethouder Inkoop. Los daarvan worden er audits gedaan op dat vlak. Op dit moment heeft het college voor de Europese aanbesteding heel helder waar dit zit. De specifieke gevallen die zich hebben voorgedaan zullen zich niet opnieuw voordoen; het had te maken met contracten die langer doorliepen. De nieuwe contracten zijn ingegaan. Bekend is nu waar ze vandaan kwamen; op die organisatie aan onderdelen wordt het gesprek actiever gevoerd om dit in de toekomst te voorkomen en niet alleen deze nu op te lossen.
De PvdA vroeg naar een reflectie op de schuldquote. De wethouder bevestigt dat de vertraging van investeringen effect heeft op de schuldquote. Er is ook een belangrijk ander effect, namelijk dat de begroting groter is geworden; dat draagt daaraan bij. Daarmee zegt de wethouder wanneer het college nieuwe gesprekken voert over bijvoorbeeld deelnemingen, zij op dit moment weinig risico ziet op het gebied van de schuldquote. In de lopende begroting komen ze meer voor. Dan gaat het om de mate waarin de investeringen te dekken zijn met baten die daar tegenover staan of dat ze überhaupt in de lopende begroting worden gedekt. Die ruimte heeft het college.

De PvdA noemde de notoire onbetrouwbaarheid van het Rijk waar EenUtrecht ook op inging. De wethouder voorziet dat het in 2026 2027 niet heel gunstig is. Het Rijk stelt zich op dit moment ook niet op als een gelijkwaardige partner hierin. De wethouder ziet hierin wel degelijk een risico. Het college neemt actief deel aan de VNG-commissie op Financiën. Daar bespreekt die commissie de taken waarin het daadwerkelijk gaat knellen wanneer er minder geld komt van het Rijk. De sturing is vanuit de Utrechtse gemeente erop gericht om de lokale belastingen op een eerlijke manier te verhogen. De wethouder is hierop eerder al ingegaan als het gaat om de inzet van het college. Dat zal een deel van het risico een klein beetje verkleinen. Het college besteedt ook aandacht aan de vermindering van het aantal specifieke uitkeringen zo dat de gemeente daar ook minder risico heeft.
VOLT stelde vragen over of er stuwing optreedt wanneer zaken worden doorgeschoven. De wethouder bevestigt dat dat altijd een risico is. Om die reden monitoort het college de voorstellen bij de resultaatbestemming. De zaken die vandaaruit bij de resultaatbestemming zijn gezet, ziet het college als verstandig om die op deze wijze door te zetten. Mochten ze niet worden uitgegeven, kan de raad ze weer tegenkomen bij de algemene middelen. Vaak zijn het projecten die gedeeltelijk nog niet tot uitvoering zijn gekomen of die net over de jaargrens heenvallen. In het algemeen gesproken heeft de heer Maas hierin helemaal gelijk. Het college heeft extra regelingen gemaakt om de partners verder te compenseren; zij noemt de energiekosten voor maatschappelijke instellingen. Dat is ook de reden waarom extra indexatie in de

Voorjaarsnota langskomt - eigenlijk een hogere indexatie dan de reguliere indexatie, juist om hieraan tegemoet te komen. Een specifiek voorbeeld ging over de bibliotheek. Indexeren betekent structurele uitgaven.
Op dit moment is er incidenteel een beetje geld over. En dat staat in bedragen niet in verhouding tot de structurele uitdaging die het stadsbestuur heeft, om maar niet te spreken over het risico dat de gemeente loopt vanuit het Rijk. Daarvan heeft het college een ander beeld dan zoals geschetst door EenUtrecht. Zij kan de reactie van de PvdA goed volgen.
EenUtrecht stelde vragen over wat de indicatoren zeggen die op groen staan. De wethouder antwoordt dat die iets zeggen over financiële positie van de gemeente. Die zeggen iets over hoe en in welke mate de gemeente een eenmalige tegenvaller kan opvangen. Dit zegt niets over dekkingsmogelijkheden van de uitgaven op de lange termijn. Daar zit de uitdaging voor het college: is er op de lange termijn een balans tussen de uitgaven en de beschikbare middelen? Dat is exact het gesprek dat de raad in de komende weken zal voeren: gaat het om de juiste uitgaven? Wil de raad die uitgaven? Of wil de raad de middelen die er zijn op een andere manier besteden? Het is aan de raad om zich daarover uit te spreken.

Gemiste vragen?
Nee.

Tweede termijn?
Geen.

Toezeggingen?
De wethouder zal voor het slotdebat een brief te schrijven over ICT, Open Utrecht en documentatiebeheer.

De voorzitter sluit hiermee deze vergadering om 23.45 uur onder dankzegging voor inbreng en aandacht.

Griffie Gemeenteraad Utrecht
Secretariaat raadscommissie Mens & Samenleving
Postadres Postbus 16200 3500 CE Utrecht
Telefoon 030 – 286 10 69 **Fax** 030 – 286 15 18
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSLAG OPENBARE VERGADERING COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN D.D. 8 JUNI 2023

[Typ hier]

Datum verslag	12 juni 2023
Locatie	Stadhuis, de raadszaal
Verslag door	Geertjan Benus (Notutekst)
Vaststelling verslag	september 2023

Aanwezigen:
Middagvergadering
De voorzitter, de heer R. Peters, en van het college de burgemeester S. Dijksma en de wethouders de dames S. Schilderman en R. Streefland voorts de leden: mevrouw J. Kleinrensink (GroenLinks), mevrouw M. Fattal (GroenLinks), de heer F. Dekkers (GroenLinks), mevrouw M. Hellevoort (GroenLinks), mevrouw Kleinrensink (GroenLinks), de heer M. Koning (D66), de heer J. Vasters (D66), de heer R. van der Zweth (PvdA), de heer D. van Bergen (ChristenUnie), de heer T. Compagnie (ChristenUnie), de heer V. Stevens (Student & Starter), de heer R. Snijder (Student & Starter), mevrouw E. Kendir (Student & Starter), de heer B. van Steeg (CDA), de heer J. van den Broek (CDA), mevrouw X. Minnaert (Partij voor de Dieren), de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), mevrouw M. Ramaker (VVD), mevrouw T. Meerding (VVD), mevrouw Y. Hessel (Utrecht Solidair) de heer I. Simşek (DENK), en van de griffie de commissiegriffier de heer G. Corten en de commissiesecretaris.

Verslag openbare vergadering commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën d.d. 8 juni 2023

Aanwezigen: ..... - 1 -
1. Opening en mededelingen ..... - 2 -
2. Vaststellen van de agenda van 8 juni 2023 ..... - 2 -
3. Vaststellen van ingekomen agenderingen ..... - 2 -
3.1 Raadsvoorstel wijziging van de APV, partiële herziening ,2023 ..... - 2 -
3.2 Raadsvoorstel zienswijze ontwerpbegroting 2024 en geactualiseerde begroting 2023 VRU ..... - 2 -
3.3 Verzoek behandeling raadsvoorstel uitwerking Burgerberaad ..... - 3 -
3.4 Raadsvoorstel verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht ..... - 3 -
3.5 Agenderingen ter plaatse op basis van de ingekomen raadsbrieven ..... - 4 -
4. Vaststellen verslagen ..... - 4 -
5. Toezeggingen/moties ..... - 4 -
6. Ingekomen stukken voor de vergadering van 8 juni 2023 ..... - 4 -
7. Verslag adviescommissie Controle en Financiën ..... - 4 -
8. Raadsbrief reactie Bestuursagenda veiligheidsregio Utrecht 2024 - 2027 ..... - 5 -
9. Raadsvoorstel toevoegen Programma Open Utrecht en termijn voortgangsrapportages ..... - 8 -
10. Raadsvoorstel zienswijze Meerjarenbegroting Bghu 2024 – 2027 ..... - 12 -
11. Raadsvoorstel aanpassing beleidscyclus en programmabegroting ..... - 17 -
13. Raadsvoorstel startdocument Burgerberaad ..... - 31 -
14. Raadsbrief Jaarwisseling ..... - 31 -

12. Raadsbrief tegemoetkoming energiekosten maatschappelijke organisaties...- 31 -

Middagvergadering 8 juni 2023

1. Opening en mededelingen

De voorzitter, de heer Peters, opent de vergadering omstreeks 14.00 uur en heet iedereen welkom.

Mededelingen vanuit de commissie
De heer Dijkstra laat weten dat dat hij vanmiddag afwezig is vanwege een werkbezoek.

Mededelingen vanuit het college
Geen

2. Vaststellen van de agenda van 8 juni 2023

Op 15 juni zal deze vergadering worden voortgezet.
De voorzitter deelt mee dat het zijn streven is tot en met agendapunt 12 de agenda af te werken.
Mevrouw Meerding (VVD) merkt op dat het streven van de voorzitter niet mogelijk is; zij attendeert op de behandeltijden.
De voorzitter vat dit op als een inspanningsverplichting. De behandeltijd is een indicatie. Hij roept de leden van de commissie op hun interrupties kort en bondig te houden.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat mevrouw Meerding zijns inziens gelijk heeft. Voor het burgerberaad staat 120 minuten en voor de Jaarwisseling een uur. Dat is 3:00 uur en dat is precies de tijd die de commissie gegeven is op een dagdeel. Het streven van de voorzitter overschrijdt het maximum aantal uren op een dagdeel. Hij concludeert dat de commissie zal moeten bepalen wat van de agenda afgevoerd moet worden.
De voorzitter stelt voor vandaag zo ver mogelijk te komen. En op een later moment na te gaan of er eventueel iets moet afvallen.
De heer Van der Zweth (PvdA) stelt voor een moment te nemen rond 16:45 uur vandaag om te kijken naar de resterende punten voor de 15-de.

3. Vaststellen van ingekomen agenderingen

De voorzitter leidt de bespreking in.

3.1 Raadsvoorstel wijziging van de APV, partiële herziening 2023

Voorgesteld wordt dit niet te behandelen in deze commissie; er komt een nieuw voorstel zonder het onderdeel gebruik van harddrugs. Dat onderdeel zal besproken worden in de commissie JWCS. Er komt nog een specifiek raadsvoorstel naar de commissie die in deze VBF commissie behandeld zal worden.
De commissie stemt hiermee in.

3.2 Raadsvoorstel zienswijze ontwerpbegroting 2024 en geactualiseerde begroting 2023 VRU voorgesteld is

Voorgesteld wordt dit met de A-status door te geleiden naar de raad. De commissie stemt daarmee in.
De heer Van Steeg (CDA) stelt voor dit vooralsnog voor een kwartier op de agenda van de commissie te houden. Mogelijk kan dit nog de A-status krijgen nadat hij dit heeft bestudeerd. **De voorzitter** stelt vast dat de commissie daarmee instemt.

3.3 Verzoek behandeling raadsvoorstel uitwerking Burgerberaad

De voorzitter deelt mee dat wethouder Oosters een verzoek heeft ingediend om het raadsvoorstel op 14 september 2023 te behandelen in 60 minuten. Dat raadsvoorstel volgt na besluitvorming over het voorstel dat voor deze vergadering is geagendeerd is. Hierover zal verder gesproken worden op 15 juni.

3.4 Raadsvoorstel verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht

Het voorstel is dit in behandeling te nemen voor de commissie met een behandeltijd van 90 minuten. De commissie gaat daarmee akkoord.

3.5 Raadsvoorstel zienswijze voorlopige jaarstukken 2022 van de VRU.

Voorgesteld wordt dit met de A-status door te geleiden naar de raad.
De commissie gaat daarmee akkoord.

De voorzitter brengt de periode na het zomerreces onder de aandacht; de vergadering van 14 september. Momenteel is de behandelvoorraad heel groot voor deze commissie. Het gaat daarbij ook om onderwerpen die al langere tijd op de agenda staan en telkens doorgeschoven moesten worden.
De voorzitter stelt voor twee extra dagdelen in te plannen op 14 september. De griffier zal deze extra dagdelen in eerste instantie op de avond van 14 september en op de RIB-avond op 3 oktober zoeken. De commissie verneemt later welke het precies worden. Vier dagdelen vergadertijd betekent dat de commissie voldoende tijd heeft om de agenda's af te werken. Daarmee wordt de agenda voor de raad enigszins opgeschoond. **De voorzitter** verneemt desgevraagd dat de commissie daarmee kan instemmen.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat vandaag opnieuw een punt wordt doorgeschoven en hij vraagt of de voorzitter in deze prognose daarmee rekening heeft gehouden. **De voorzitter** licht toe dat het streven zal zijn de behandelvoorraad zoveel mogelijk weg te werken.

Wethouder Schilderman brengt in herinnering dat eind 2021 de raad de motie 360 heeft aangenomen: Eerlijke afvalstoffenheffing, met daarbij het verzoek na te gaan of verdere differentiatie van de afvalstoffenheffing mogelijk is. Het college is daarmee bezig. Het college verwacht voor de zomer een raadsvoorstel te kunnen indienen. Wanneer de raad wil dat de wijzigingen ingaan met ingang van 1 januari 2024, zou de commissie dat raadsvoorstel in de komende commissievergadering moeten behandelen. Mocht de commissie deze wens hebben, zou het goed zijn hiermee rekening te houden in de agenda.
De voorzitter stelt vast dat dat de agenda zal zijn van september en niet van 15 juni. Hij legt de vraag voor of de commissie de behoefte heeft om dit in september te behandelen.
De heer Vasters (D66) bevestigt vanuit zijn fractie dat die behoefte er is. Hij stelt voor dit onderwerp te agenderen in september.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt zich af of die deadline zo strikt werkt. Hij weet niet zo goed wat van de agenda afvalt wanneer hiertoe besloten wordt. Hij heeft daarom nu onvoldoende informatie hierover te besluiten.
De voorzitter merkt op dat de commissie besluit over wat van de agenda afvalt. Hij legt de vraag voor van de heer Van der Zweth aan wethouder Schilderman.

Wethouder Schilderman antwoordt dat het college dan een jaar later zal uitkomen. Dat heeft te maken met het vaststellen van de tarieven als onderdeel van de programmabegroting. Daaraan vooraf gaat een besluit van de raad, of de raad meer tarieven wil hanteren en hoe die er uit komen te zien. Daarnaast heeft het tijd nodig om de tarieven daadwerkelijk op te leggen; ze worden maar één keer per jaar opgelegd. De nieuwe tarieven kunnen ook een jaar later ingaan.
De commissie kan zich hierin vinden.

Punt van orde
De heer Van Steeg (CDA) brengt de spreektijd in de commissie VBF onder de aandacht. Hij denkt dat het goed is om hier naar te kijken.
De voorzitter merkt op dat heer Van Steeg een terecht punt aankaart; hij stelt voor dit ook te bespreken in het presidium.

Voortzetting debat
De heer Vasters (D66) sluit zich aan bij de desbetreffende opmerking van de heer Van der Zweth en legt de vraag voor of dit allemaal nog past in de geraamde tijd.
De voorzitter merkt op dat uiteindelijk onderwerpen doorgeschoven zullen moeten worden. De griffie zal daarvoor een voorstel doen.

3.5 Agenderingen ter plaatse op basis van de ingekomen raadsbrieven
Geen punten.
De voorzitter deelt mee dat op 11 mei de commissie instemde met een agendering van de raadsbrief evaluatie Provinciale staten en Waterschapsverkiezingen. Die brief is op 1 juni ontvangen. De heer Koning van D66 heeft daarvoor een agendering rondgestuurd. Hij gaat ervan uit dat de commissie daarvan kennis heeft genomen en dat die agendering te gebruiken is.
Hij neemt ervan kennis dat de volgende partijen zich aansluiten bij deze agendering: de ChristenUnie, Student & Starter, PvdA, GroenLinks.
Overeenkomstig de nieuwe werkwijze stelt de voorzitter de agenda vast van de Raadsinformatiebijeenkomst van 4 juli. Er zijn nog geen RIB's gepland voor 4 juli 2023.

4. Vaststellen verslagen
Conceptverslag vergadering 11 mei 2023
Het verslag wordt conform vastgesteld.

5. Toezeggingen/moties
Lijst toezeggingen-moties-brieven VBF d.d. 31 mei 2023.
Aldus vastgesteld.

6. Ingekomen stukken voor de vergadering van 8 juni 2023
Nr. 1. Brief GS aan BenW Utrecht IBT informatiebeheer over 2021-2022
De commissie gaat met het afdoeningsvoorstel akkoord.
Nr. 2 Mail inzake APV - Verbod harddrugsgebruik openbare ruimte
De commissie gaat met het afdoeningsvoorstel akkoord.

7. Verslag adviescommissie Controle en Financiën
Het verslag van 30-03 2023 is ter kennisgeving aangenomen.

8. Raadsbrief reactie Bestuursagenda Veiligheidsregio Utrecht 2024 – 2027

De voorzitter licht toe dat deze raadsbrief de commissie in de gelegenheid stelt in debat te gaan met de burgemeester over de samenwerking binnen de Veiligheidsregio Utrecht en de rol die de Bestuursagenda daarbij speelt. Daarnaast wil de CDA-fractie specifiek in gesprek over de kerntaken van de Veiligheidsregio Utrecht en de extra ruimte die er is voor actuele veiligheidsvraagstukken.
De bespreking vindt plaats in één termijn.

De commissie

De heer Van Steeg (CDA) vindt het beleidsplan wel heel algemeen. Hij had verwacht dat de kerntaken concreter benoemd zouden worden. In het vorige beleidsplan stonden een aantal doelstellingen: wat wil de Veiligheidsregio bereiken op de kerntaken? Nu leest hij het voorstel om samen met de gemeente na te gaan hoe een ander te omschrijven. Hij stelt voor de kerntaken te noemen en daarbij de doelstellingen. Hij vindt de beschrijving van de kerntaken maar beperkt in het beleidsplan. Hij vraagt of de burgemeester met hem deelt dat dit scherper geformuleerd zou moeten worden in de brief aan de VRU.
Zijn tweede belangrijke punt betreft de crisisbeheersing. De heer Van Steeg vindt de brief in dat opzicht vrij defensief. Hij stelt voor de ervaringen te gebruiken om de VRU te versterken en juist die onderwerpen die voor Utrecht belangrijk zijn daar op de agenda te krijgen. Hij leest ook dat er extra geld is voor crisisbeheersing; hij stelt voor de punten die voor Utrecht van belang zijn te benoemen. Hij legt de vraag voor of een onderwerp als het Bollendak in Utrecht, expliciet benoemd zou moeten worden en dat die op de agenda van de VRU zou moeten komen zodat die mee te nemen is in de afweging.
Dit zijn voor hem de belangrijkste punten. Gezien de brede beschrijving van het beleidsplan van de VRU adviseert hij het college te komen tot een concreter plan met concrete doelstellingen zo dat in ieder geval de kerntaken van de VRU geborgd zijn.

De heer Koning (D66) merkt op dat zijn partij doorgaans kritisch is op het veiligheidsdomein. Anders dan het CDA heeft zijn fractie nauwelijks iets op te merken over het voorliggende. Hij vindt de brief helder. Hij kan zich vinden in het deel waarin het college aangeeft veel expertise te hebben. Hij leest dat als een uitnodiging aan de VRU om er op toe te zien dat ook daar de juiste expertise aanwezig is zo dat de gemeente en de Veiligheidsregio elkaar daarin optimaal kunnen aanvullen.
Hij vindt het goed de burgemeester te bevragen hoe dit bedoeld is.
De heer Van Steeg (CDA) herhaalt zijn inbreng en vraagt de heer Koning of hij geen risico ziet dat wanneer de kerntaken niet helder worden omschreven, met heldere doelstellingen, dat het beleid veel kanten op kan gaan.
De heer Koning (D66) herkent de heldere omschrijving al of niet, niet goed van de inbreng van het CDA. In het stuk staan de kerntaken duidelijk genoemd, weliswaar op een meer abstract niveau, maar wel met de visie daarbij van de Veiligheidsregio en waar de prioriteiten leggen; over de uitwerking verschillen D66 en CDA van mening.

De beantwoording

Burgemeester Dijksma licht toe dat het hier gaat om een gemeenschappelijke regeling met een wettelijke basis.

De burgemeester merkt op dat bij de Veiligheidsregio Utrecht veel gaande is. Dat heeft ermee te maken dat in de afgelopen tijd de VRU buiten de kerntaken om geconfronteerd is met een aantal crises. De ene had te maken met een enorme stroom vluchtelingen uit Oekraïne en de andere asielcrisis was veel meer beleidcrisis met onopgeloste business landelijk die er nu toe leidt dat de regio halsoverkop allerlei zaken moeten regelen.
Daarvoor had de Veiligheidsregio te maken met corona. Voor een deel is dit gereflecteerd in de stukken. Het bestuur van de VRU is zich ervan bewust dat de klassieke taken (de brandweer is daarvan het belangrijkste onderdeel) niet meer de enige taken zullen zijn, zelfs niet wanneer de VRU daarvoor zou kiezen. Dat heeft te maken met de dynamiek waarin momenteel het bestuur zit waarin heel vaak situaties zijn die op de regio afkomen. Dan moet de organisatie daarop inspelen.
Als het gaat om nadenken over of het mogelijk is concreter te worden in de doelstellingen, niet alleen op de klassieke taken maar in ieder geval in de breedte, vindt de burgemeester het de moeite waard om dit te bespreken binnen het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio; zij kan zich goed voorstellen dat Veiligheidsregio meegaat met met de slag die de gemeente met haar “steeds smartere” begroting maakt. Zij heeft veel vertrouwen in de organisatie dat zij dat goed kan.
De burgemeester overweegt dat het goed is iets te zeggen over de kosten; aan de ene kant is te zien dat alle Veiligheidsregio's in den lande geconfronteerd zijn geweest met hogere kosten vanwege de vele zaken die op de regio afkwamen. De regio's zijn voor een belangrijk deel gecompenseerd door het Rijk, maar niet steeds. Zeker als het gaat om de kerntaken, is daar nu juist te zien dat dat het steeds spannend is. Tegelijkertijd is het bestuur van de VRU bezig met de hervorming van het topmanagement. Er was aanvankelijk een grote directie. Die is vanwege natuurlijk verloop een stuk kleiner geworden. De ambitie is die directie niet opnieuw te laten uitdijen. Het bestuur van de VRU zeilt scherp aan de wind; te zien is dat niet alleen in deze raad, maar in alle 26 raden iedereen de vinger aan de pols heeft op het punt van stijgende kosten. Dat neemt niet weg dat er zich steeds weer onwelkome verrassingen zich voordoen op het gebied van de kosten waarmee het bestuur van de VRU te dealen heeft.
De heer Van Steeg (CDA) vraagt of de burgemeester het risico ziet van de totaal andere algemene beleidslijn vergeleken met drie jaar geleden; dat de focus op juist de kerntaken moet blijven. Dat is in zijn beleving met het voorliggende plan nog niet geborgd.
Burgemeester Dijksma ontrafelt een en ander. De eerste van de twee die de heer Van Steeg noemt is de stijging van de kosten. Haar redenering is dat die niet zozeer in de dingen die gedaan worden die vanuit crises afkomen op de Veiligheidsregio Utrecht vanuit bijvoorbeeld de natuur (valwind in Leersum, de droogte). Meestal leidt dat type kosten niet tot problematiek. Het bestuur van de VRU loopt er tegenaan dat de regio onvoldoende gecompenseerd wordt door het Rijk op de kerntaken. Daarover gaat voortdurend de discussie tussen het bestuur van de VRU en het departement. De kerntaken komen niet in gevaar door uitgaven buiten de kerntaken om.
Ten tweede is het de vraag of de regio risico loopt wanneer ook andere dingen gedaan moeten worden naast de kerntaken waardoor de kerntaak zou worden verwaarloosd; dat is het tweede deel van de vraag van de heer Van Steeg. De burgemeester beantwoordt die vraag ontkennend. Zij benadrukt dat dat goed belegd

is in de organisatie. De brandweercommandant stuurt dit aan. Veel overleg vindt plaats. Ook daar zit de organisatie in transitie.
De Veiligheidsregio schept ruimte ook in de plannen voor de crisisbeheersing die in de laatste jaren steeds vaker op de regio afkwamen en die de regio niet altijd zelf had gekozen maar die wel opgelost moeten worden.
De heer Van Steeg (CDA) heeft ook veel vertrouwen in de VRU. Hij refereert aan het beleidsplan. Hij herhaalt zijn opmerking over kerntaken die niet scherp geformuleerd zijn. Het beleidsplan dat er was, was daarin veel helderder. Hij herhaalt zijn inbreng.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat voor het bestuur van de regio geldt dat de kerntaken voortvloeien uit de wettelijke verantwoordelijkheden. Het bestuur van de VRU heeft niet een extra beleidsplan nodig om te weten dat dit de corebusiness is.
Wanneer het gaat om de vraag wat de VRU ermee wil bereiken, is de burgemeester van harte bereid naar het voorgaande plan te kijken. De organisatie van de VRU probeert in de transitieperiode de slag te maken naar meer flexibiliteit en wendbare inzetbaarheid. Waarover zij het eens is met het CDA is dat het nooit tenkoste mag gaan van de kerntaken.
De heer Van Steeg (CDA) concludeert dat de burgemeester en hij het met elkaar eens zijn. In de brief staat dat de kerntaken onvoldoende scherp geformuleerd zijn en het voorstel om gezamenlijk na te gaan hoe dat verder te ontwikkelen. Hij denkt dat die kerntaken er gewoon zijn; die zouden al scherp geformuleerd moeten zijn, juist in een dergelijk beleidsplan.
Burgemeester Dijksma concludeert dat die brief aanzet geeft tot dit gesprek in deze commissie. De burgemeester zegt toe dat zij dat zeker zal oppakken in het bestuur van de VRU.
Het laatste punt van de heer Van Steeg vindt zij lastig te duiden. Anders dan de heer Van Steeg suggereerde is de passage over wat OOV doet en wat de Veiligheidsregio doet nadrukkelijk gericht is op twee kanten: de gemeente heeft expertise die nadrukkelijk gaat over de openbare orde. Dat is geen taak voor de Veiligheidsregio. Het Bollendak of Lucas Bolwerk zijn daarin geen issues voor de Veiligheidsregio. Dat zijn klassieke OOV-taken.
Het bestuur van de gemeente stelt haar expertise breed binnen de Veiligheidsregio ter beschikking voor de collega's die dat nodig hebben op momenten waarop dat aan de orde is. Als voorbeeld noemt de burgemeester Wijk bij Duurstede met overlast rond de toenmalige crisisnoodopvang. Medewerkers van de Regio zijn daar ingevlogen voor een beperkte periode. Een andere keer doet de Veiligheidsregio dat wanneer het gaat om de mensen van de crisisnoodopvang. Daarvoor is zelfs een bedrijfje opgericht om dat te stutten: asielsupport.
De heer Van Steeg (CDA) doet de suggestie dat ook zo in de brief op te nemen. Zo is het nu niet geformuleerd.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat wanneer de tekst iets anders uitademt, dat anders zal moeten worden opgeschreven. Het is er niet voor bedoeld om een hek rond OOV te zetten, noch om een muur op te werpen richting de VRU. Zij licht toe dat VRU en de gemeente Utrecht steeds beter in staat te samenwerken sinds de tramaanslag. De samenwerking is destijds in grote gezamenlijkheid opgepakt en daarop is een heel goed protocol gemaakt: wie doet wat op welk moment en waarom? Te zien is dan dat partijen steeds beter met elkaar door één deur kunnen. Wanneer die brief net iets vriendelijker, uitnodigender kan, zal zij dat doen.

De heer Van Steeg (CDA) doet de suggestie de brief iets minder defensief te maken.
Burgemeester Dijksma vindt dat een goed plan.
De voorzitter concludeert hiermee aan het einde gekomen te zijn van de bespreking van dit agendapunt. Hij legt de vraag voor aan de heer Van Steeg of hij bereikt heeft wat hij beoogde met deze agendering
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat de burgemeester nog naar de brief gaat kijken. Die brief komt niet in de raad. Bij wacht het resultaat af van de bestudering door de burgemeester van de brief. **De voorzitter** neemt daarvan nota.

9. Raadsvoorstel toevoegen Programma Open Utrecht en termijn voortgangs-rapportages en de regeling risicovolle projecten

Wethouder: Schilderman, Beleidsterrein: Financiën
Op basis van (her)ijking wordt de raad voorgesteld om het programma Open Utrecht onder de Regeling te laten vallen en u bij de volgende voortgangsrapportages een startdocument voor dit programma voor te leggen. Om de actualiteit van de tweede voortgangsrapportages te vergroten wordt voorgesteld om het aanbiedingsmoment van de tweede voortgangsrapportages risicovolle projecten te verplaatsen naar een maand na de tweede bestuursrapportages (oktober) en daarmee de voorbereiding over de zomerperiode te tillen.

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda (zie hierboven).

De commissie
De heer Vasters (D66) is het eens met het toevoegen van het programma Open Utrecht aan de RRP gezien onder meer de complexiteit en de omvangrijke budgetten die hiermee gemoeid zijn. Het zou zijn fractie helpen te begrijpen wat de grootste risico's zijn die het college ziet en welke maatregelen het college wil nemen om deze risico's zoveel mogelijk te beperken.
Hij stelt de wethouder daarnaast de vraag of er een directe aanleiding is om bij de projecten een stevige beheersingsregiem voor te stellen; of is het de optelsom van factoren die ook in het raadsvoorstel werden genoemd?
Dit zegt hij naar aanleiding van dat programma. Zijn fractie is daarnaast ook akkoord met het later opsturen van de tweede voortgangsrapportage zoals voorgesteld in het raadsvoorstel.

De heer Dekkers (GroenLinks) sluit zich aan bij de inbreng van D66. Hij las de afwegingen in het stuk voor het op de lijst plaatsen van het project Open Utrecht. Hij begrijpt die afwegingen. Het project loopt al een aantal jaren. Hij legt de vraag voor of er niet al eerder aanleiding was om dit een risicovol project te noemen. Zijn fractie had het slim gevonden wanneer er nu een aanzet was tot een risicoanalyse en een eerste aanzet tot een Plan van Aanpak.
Goed dat de termijn voor de tweede voortgangsrapportage verschoven wordt zo dat die actueler is en de werkdruk voor zowel ambtenaren als de raad wordt gespreid.
Hij vraagt of het wellicht een goed idee is die tweede voortgangsrapportage meer te beperken tot belangrijke ontwikkelingen en/of veranderingen in de risicograad; dus één keer per jaar een uitgebreide rapportage en de tweede iets lichter, die wel “de belangrijke nieuwe ontwikkelingen” worden genoemd.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt naar de argumenten voor een lichtere tweede variant.
De heer Dekkers (GroenLinks) zet uiteen dat hij het de vraag vindt of twee rapportages in één jaar nodig zijn. Het lijkt hem nuttig om het op twee jaar te houden.

Wat hem betreft wordt de tweede rapportage vooral gebruikt voor het benoemen van belangrijke veranderingen. Hij beschouwt dit als een tussenweg.
Mevrouw Ramaker (VVD) vindt dit een beetje vaag. Zij brengt de afgesproken kaders voor het voetlicht waarin uitgeschreven staat wat de raad wil. Dat stelt GroenLinks nu ter discussie in haar beleving. Zij vraagt naar de visie van GroenLinks.
De heer Dekkers (GroenLinks) ontkent dat zijn fractie de kaders ter discussie stelt. Hij is ook van mening dat de raad de vinger aan de pols moet houden bij deze risicovolle projecten. Zijn voorstel vermindert de werkdruk en richt de aandacht op de risico's.
De heer Compagnie (ChristenUnie) oppert of het een idee zou kunnen zijn van een voortgangsrapportage per jaar het tweede alleen te doen wanneer het urgent is of nodig. **De heer Dekkers** (GroenLinks) vindt dat dat voorstel tegen zijn voorstel aanschuurt. Hij houdt vast aan zijn voorstel

De heer Maas (VOLT) sluit zich aan bij de voorgaande sprekers. Ook zijn fractie is zeer benieuwd waarom nu deze regeling toegevoegd gaat worden aan de risicovolle projecten. Misschien kan de wethouder de raad informeren over de reden daarvoor en hoe het staat met het programma en wat dit betekent voor de organisatie op het gebied van menskracht en geld.

Mevrouw Ramaker (VVD) vindt het terecht dat Open Utrecht in de lijst is opgenomen; zoals blijkt uit de brief is er een forse achterstand in archief- en documentatiebeheer.
Haar fractie is benieuwd naar het startdocument. Zij verzoekt het college op welke wijze de achterstanden in de toekomst kunnen worden voorkomen en op welke wijze de achterstanden zijn aan te pakken.
Zij las dat het college besloot de internationale school niet op de lijst risicovolle projecten te plaatsen. De VVD fractie vindt dat te voorbarig. Haar fractie stelt voor de internationale school wel op de lijst te plaatsen; daar is sprake van een uitzonderlijke financieringswijze. De ISU is de enige school in Utrecht die niet conform de verordening Onderwijshuisvesting wordt gefinancierd. In de afgelopen twee jaren vroeg het ISU van de raad instemming met extra financiering. Dat komt ook nu weer terug in de Voorjaarsnota. Ten derde is de kans aanwezig dat het ISU opnieuw in de raad besproken zal worden vanwege de onrustige tijden. Wanneer het college dit niet zal doen, zal haar fractie de raad oproepen te handelen conform artikel 5 lid 6 regeling risicovolle projecten. Daarin is de raad aan zet.
In beslispunt 2 wordt de raad gevraagd twee besluiten te nemen (1) een maand later de voortgangsrapportage te ontvangen. Daarin kan haar fractie zich vinden.
Maar het tweede deel van dit beslispunt is pas aan de orde na evaluatie in 2024. Zij stelt voor dit eerst af te wachten. Zij verzoekt het college dit beslispunt aan te passen.

De heer Van Steeg (CDA) vindt het lastig om een goede inschatting te maken op waarom dit project moet worden toegevoegd aan de regeling risicovolle projecten. Hij treft weinig onderbouwing van het voorstel aan. Hij verneemt graag van de wethouder een nadere onderbouwing waarom deze keuze nu wordt gemaakt; is dit alleen omdat er momenteel problemen zijn? Hij had dan verwacht dat het bestuur in een eerder stadium tot die beslissing zou zijn gekomen; anders kan hij nog wel andere projecten bedenken die aan deze regeling zijn toe te voegen.

De heer Compagnie (ChristenUnie) sluit zich volledig aan bij de inbreng van D66 en GroenLinks. Ook zijn fractie is benieuwd naar de onderbouwing en waarom niet eerder daartoe is besloten.
Op een later moment zal zijn fractie hierover uitgebreider terugkomen.

De heer Van der Zweth (PvdA) steunt het voorstel. Hij sluit zich aan bij de inbreng van D66 een GroenLinks.
Zijn fractie is heel benieuwd naar het antwoord op de vragen over de internationale school.

Wethouder Streefland zet uiteen dat veel in beweging is als het gaat om IT, informatiebeheer, de Archiefwet die op komst is. Zij noemt in dit verband ook de Wet Open Overheid. Tegelijkertijd heeft zij te maken met een organisatie die op dit moment nog niet op orde is om de verandering aan te kunnen.
Niet alleen de brief van de provincie is een reden om dit te doen; de wethouder noemt het handhavingsdossier over de binnenstad. Dat was voldoende een Wakeup Call voor in ieder geval de wethouder om aandacht te hebben voor toekomstbestendige systemen alsook het antwoord op de vraag hoe de gemeente de uitvoering ter hand neemt van de Wet Open Overheid zodat mensen gemakkelijker toegang hebben tot de informatie waarom zij vragen. Het gaat niet alleen om deze systemen maar ook om het gedrag van mensen; de vraag is aan de orde hoe binnen de gemeente wordt samengewerkt. Het programma vraagt van alle organisatieonderdelen inzet. Het is ook afhankelijk van allerlei IT technische innovatie.
Dat betekent dat mensen soms anders moeten werken dan ze gewend zijn. Het college vindt het goed om de werkwijze inzichtelijk te maken. Het risico bestaat dat de gemeentelijke organisatie niet voldoet/blijft voldoen aan de wettelijke voorschriften Wet Open Overheid, de Omgevingswet, de Wet Elektronische Publicatie en aan de AVG. De toezichthouder heeft de gemeente daarop ook gewezen. Een intern onderzoek toont ook aan hiervan werk te moeten maken. De wethouder benadrukt dat het in de kern te maken heeft met ook gedragsverandering: wat slaan we op, via welke systemen? Dit is de reden waarom de wethouder zegt hiermee iets te moeten.
De heer Maas (VOLT) vraagt of de wethouder iets kan toelichten over financiën; welke consequenties heeft dit voor de financiële onderbouwing?
Wethouder Streefland brengt in dit verband de Voorjaarsnota van 2022 onder de aandacht. Daar is incidenteel 6,6 miljoen euro uitgetrokken voor de komende vier jaar en 1,8 miljoen structureel om het goed op orde te houden. Dit heeft een grote slag niet alleen financieel, maar zeker vanwege de complexiteit. Het is belangrijk dat de raad aan het roer staat als het gaat om de controle en de vraag of het college dit op de juiste wijze doet.
Bekend is dat IT-processen de volle aandacht nodig hebben binnen overheidsorganisaties. De sturing vanuit de raad is daarin van groot belang.
De heer van Steeg (CDA) kan de wethouder goed volgen. Hij herhaalt zijn vraag waarom op dit moment. Wanneer dit de onderbouwing is had het bestuur de stappen al veel eerder moeten zetten.
Wethouder Streefland merkt op dat dit niet een project dat alleen vanuit de afdeling IT is uit te voeren. Hierover gaan alle afdelingen en alle medewerkers. Daarnaast was het een rapport intern (DOXIS) om het stadsbestuur te helpen; zij geven precies hetzelfde aan. Het college wil heel graag deze stap vooruit zetten om te voorkomen

dat de gemeente voortdurend achter de feiten aanloopt. Het allerbelangrijkste is dat de Omgevingswet in aantocht is.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat de Omgevingswet gepland is in werking te treden vanaf 1 januari 2024. De wethouder sprak over gedragsverandering. Zij vraagt of die gedragsverandering is meegenomen in de 1,8 en 6,6 miljoen; of betreffen die bedragen alleen de hardware?
Wethouder Streefland antwoordt ontkennend. De bedragen betreffen vooral de veranderkunde. Het gaat daarbij om voorlichting over het opslaan van gegevens; via welke systemen gewerkt wordt en welke niet meer.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt of de nagenoeg 7 miljoen voor de implementatie is van ICT, of voor extra medewerkers.
Wethouder Streefland zet uiteen dat het plan een herijking is, een versteviging. Het plan bestaat uit veel meer onderwerpen dan alleen de ICT-hardware. Dan gaat het over een combinatie van inzet van mensen, deskundigen op het terrein van informatiebeheer, het gaat ook over de monitoring, en over het opleiden van mensen ter versterking van de migratie, ook over hoe om te gaan met het papieren archief. Het gaat om een heel breed terrein.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt of het dan om een totaal bedrag gaat; kan de wethouder iets zeggen over het begin en het einde van het programma?
Wethouder Streefland zet uiteen dat het een incidenteel bedrag is van 6,6 miljoen euro voor de komende vier jaar. En er zit 1,8 miljoen euro structureel in.

Wethouder Schilderman beantwoordt de vragen die voor haar bedoeld waren. Zij gaat in op het debat naar aanleiding van een vraag van GroenLinks over de mogelijkheden om de tweede voortgangsrapportage te beperken tot de veranderingen en de risico's; een lichtere rapportage. Het college vindt dat een bruikbare suggestie. Dat sluit aan op wat tot op heden is ervaren. Dit wijkt wel af van de risicoregeling. De vraag aan de raad is of de raad dit zo wil besluiten. Het college heeft de bereidheid wanneer daartoe de wil is. Zij kan zich ook voorstellen dat de raad de evaluatie wil afwachten.
De heer Dekkers (GroenLinks) vindt dat een goede suggestie van de wethouder de vraag of dit een werkbare oplossing is, in ieder geval mee te nemen bij de evaluatie.
Wethouder Schilderman besluit dit mee te nemen in de evaluatie.
Gesproken werd over waarom de internationale school niet op deze lijst staat; het college heeft er naar gekeken. Bijna alle risico’s verdwijnen op het moment waarop de aanbesteding is afgerond. Die is voorzien aan het einde van dit jaar. Dat is de reden waarom het college dit niet heeft voorgesteld.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt of dat gebaseerd was op de financieringsconstructie die het stadsbestuur nu heeft waarvoor een andere constructie in de plaats zou moeten komen.
Wethouder Schilderman antwoordt dat dit gebaseerd is op alle voorstellen die nu voorliggen voor besluitvorming. Dit geldt nog steeds ook in de voorwaarden die nu hier voorliggen.
De VVD vroeg ook om het tweede gedeelte van de tweede beslispunt aan te passen. De wethouder ziet geen reden om het aan te passen omdat het besluit dat straks genomen wordt meegenomen wordt in de evaluatie.

Punt van orde

Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat het voegwoord “en” maakt dat er sprake is van twee beslispunten; zij vindt dat dit voordat het naar de raad gaat gecorrigeerd moet worden. Ten tweede komt het aan de orde tijdens de evaluatie.
Wethouder Schilderman is in dubio over het verzoek. Zij heeft de indruk dat alle partijen het erover eens zijn dat die maand opgeschoven kan worden. Zij ziet weinig aanleiding om niet te zeggen dit alvast vast te leggen om dit mee te nemen. Het komt haar over als een technische discussie over de formulering van dit beslispunt terwijl iedereen hetzelfde wil.
De voorzitter haalt het punt van orde hier vanaf; dit is nu een politiek punt.
Mevrouw Ramaker (VVD) is het eens met het eerste deel van het beslispunt. Het gaat haar om het deel na het voegwoord.
De voorzitter neemt daarvan nota. Wanneer meerdere partijen het hiermee eens zijn kan de VVD dit inbrengen in de raad. Hij vraagt mevrouw Ramaker wat haar voorstel is. **Mevrouw Ramaker** (VVD) stelt voor het deel na het voegwoord te schrappen.
De voorzitter stelt voor de beantwoording voort te zetten. Mochten hierover nog andere gedachten zijn, verneemt hij die graag.
Wethouder Schilderman licht toe dat het college met het tweede deel van het beslispunt alleen bedoeld heeft “we doen die ene maand” veranderd zal worden in de evaluatie. Daarom staat dit gezamenlijk in één beslispunt. Daarom beschouwt het college dit niet als een ander soort voorstel. Hiermee rondt zij haar beantwoording af.

Gemiste vragen
Nee.

Behoefte tweede termijn?
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat in beslispunt 2 ook gevraagd wordt iets te besluiten dat pas in de evaluatie 2024 aan de orde komt.

Wethouder Schilderman herhaalt dat het enige dat dit deelte van het beslispunt zegt is dat het college dit meeneemt in de aanpassingen die het college dan gaat voorstellen. Wanneer de raad dat niet wil, kan de raad dat er uithalen. In haar beleving wil de raad dit wel.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat de VVD een amendement kan indienen in de raad. **Mevrouw Ramaker** (VVD) overweegt een amendement.

De voorzitter concludeert in tweede instantie dat dit raadsvoorstel met de B-status doorgaat naar de raad.
Hij schorst de vergadering voor enkele minuten en heropent de vergadering.

10. Raadsvoorstel zienswijze Meerjarenbegroting BghU 2024 – 2027

Wethouder: Schilderman, Beleidsterrein: Financiën
De Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU) is een verbonden partij die namens de gemeente Utrecht, een achttal overige gemeenten en het waterschap HDSR de lokale heffingen uitvoert. De raad wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen op de meerjarenbegroting 2024-2027 van de BghU. In de nu voorliggende zienswijzebrief geeft de raad aan in te kunnen stemmen met de conceptmeerjarenbegroting en de BghU oproept zich te blijven inspannen om de kosten en daarmee de deelnemersbijdrage te beperken en een analyse te maken over achteruitgaande kwaliteitsnormen en in het verlengde daarvan een klanttevredenheidsonderzoek uit te voeren.
Het bestuur van de BghU verzoekt een eventuele zienswijze vóór 27 mei 2022 in te dienen. De vaststelling van de begroting staat gepland voor de vergadering van het bestuur van de BghU op 28 juni 2023.

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda (zie hierboven). De bespreking vindt plaats in twee termijnen.

De commissie

De heer Van der Zweth (PvdA) vindt dat een zorgelijk beeld naar boven komt als het gaat om de situatie bij de BghU: minder kwaliteitsnormen, toenemende deelnemers bijdragen, fout in de begroting, afkeurende controllerverklaring van de accountant, geen terugkoppeling zoals afgesproken over de huisbankier. Eerder stelde hij vragen over het late toesturen van de aanslagen. Hij vraagt wat er aan de hand is bij de BghU.
Kijkend naar de zienswijze vindt hij de toonzetting nogal vriendelijk. Dat moet wat hem betreft scherper en concreter. Wat hem betreft maant de gemeente de BghU tot het aanscherpen van de deelnemersbijdragen, en moet daaraan een wet gekoppeld worden. Wat hem betreft krijgt hij een voorstel op 1 oktober voor het beperken van de kosten; hij wil hierover graag grip krijgen voor het vervolg. Hij verwacht in de zienswijze een uitgesproken verwachting over wat het bestuur van de stad van de BghU verwacht.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat de begroting niet volledig is afgekeurd; het is alleen afgekeurd op rechtmatigheid. Zij vraagt naar de zienswijze van de PvdA.
De heer Van der Zweth (PvdA) antwoordt bevestigend maar vindt de opstapeling van allerlei zaken hierbij relevant. Hij vindt dat het gemeentebestuur er scherper bovenop moet zitten. Het lijkt hem niet wijs nu afstand houden.
Hij hoopt dat de wethouder zelf een voorstel wil doen voor een aanscherping van de zienswijze.
Het gaat ook over de aanbestedingsregels die niet helemaal goed zijn gegaan, ook over de belofte van de huisbankier die niet is nagekomen.
Hij vraagt naar het grotere plaatje; wat is hier aan de hand? Wat wordt daaraan gedaan; wat is het achterliggende probleem? Hij hoopt dat de wethouder een strekt ter vervanging toezegt.

Mevrouw Hellevoort (GroenLinks) kan zich aansluiten bij de woorden van de PvdA. Zij bevestigt dat het zorgelijk is. Zij vindt het belangrijk dat de wethouder scherp blijft op de gang van zaken. Ook haar fractie krijgt regelmatig signalen als het gaat om de dienstverlening van de BghU.
Zij vraagt naar de stand van zaken als het gaat om de WOZ waarde voor huurders. Zal de BghU dit volgend jaar wel doen?
Zij krijgt signalen dat de oppervlakte van huizen niet goed in het systeem staat waardoor mensen met heel verschillende WOZ-waarden geconfronteerd worden terwijl in de buurt de huizen even groot zijn. Zij vraagt of dit bekend is bij de BghU en of het wordt opgepakt.
Gisteren ontving zij een brief over de voortgang van het verhogen van de vermogensgrens voor de kwijtschelding. Zij kan de inhoud daarvan goed volgen. Haar fractie vindt het wel spannend dat pas na de zomer zal worden nagegaan hoe dit verder moet. Zij vraagt of de wethouder kan toezeggen dat dit niet tot vertraging gaat leiden en dat dit echt geregeld wordt in dit jaar.

Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt wie het klantentevredenheidsonderzoek gaat betalen; blijft dat binnen het BghU-budget?

De focus is gericht op het halen van kwaliteitsnormen. Zij struinde door de jaarrekening en kan daaruit niet herleiden dat de BghU zo nadrukkelijk niet voldeed aan de kwaliteitsnormen. De organisatie is bewust gericht bezig met het maken van efficiencyslagen, ook omdat er veel op het pad ligt van de BghU. Zij legt de vraag voor of het college wellicht te streng is als het gaat om de kwaliteitsnormen. Zij vraagt of het college dezelfde maatstaven hanteert binnen de eigen organisatie.

De heer Vasters (D66) kan zich vinden in de zienswijze. Hij is blij dat het college kritische vragen stelt over onderwerpen die de PvdA zojuist ook aanstipte.
Hij is van mening dat de toon wel scherp was. Hij sluit zich aan bij de vraag van de PvdA over of er meer aan de hand is.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt of de heer Vasters ook duidelijkheid wil over wat hij wanneer terugkrijgt.
De heer Vasters (D66) antwoordt bevestigend. Zeker wanneer gekeken wordt naar kostenstijgingen, ook als het gaat om publieksdienstverlening vindt hij het goed daaraan vaste tijdslijnen te verbinden.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) merkt op dat uit de zienswijze van het college op te maken valt dat het een rommeltje is bij de BghU. Hij refereert aan de inbreng van de PvdA.
Hij kan instemmen met de brief.
Ook hij had vragen over de stand van zaken in de verandering van huisbankier. Dit punt bracht zijn fractie vorig jaar in bij de desbetreffende zienswijze. Hij krijgt hierop graag feedback wanneer het college die gekregen heeft van de BghU zoals hij ook benieuwd is naar de feedback op de andere punten die het college heeft aangestipt.

De heer Van den Broek (CDA) maakt zich ook zorgen over de BghU. Die zorgen zijn uitgesproken door voorgaande sprekers.
Hij vraagt het college naar de verklaring waarom de 600.000 euro investering in ICT niet eerder aan het licht was gekomen. Hij vraagt hoe het is gegaan.
Het valt hem op dat in de brief gesproken wordt over een Verbeterplan, een analyse van exacte achterstanden en een onafhankelijke klantentevredenheidsonderzoek.
Het CDA ziet liever dat aan de slag gegaan wordt met het verbeteren en dat niet allerlei plannen en analyses gemaakt gaan worden aan de voorkant alvorens de verbeterslag te maken. Wanneer die actie tot onvoldoende resultaat leidt, kan altijd nog gekeken worden naar plannen.
Vorig jaar bij de behandeling van de zienswijzen werd gesproken over de huisbankier. Daarmee lijkt niets gedaan te zijn. Daarom vindt hij het goed dat dit nu terugkomt. Tegelijkertijd maakt hij de kanttekening dat de wereld sinds 2022 is veranderd. De afhankelijkheid van het Russisch gas is verminderd waardoor het bestuur van de BghU zijn ogen niet volledig kan sluiten voor investeringen in fossiele energie en in het militair industrieel complex. Hij pleitte voor het niet alleen blindstaren op alleen duurzaamheidprincipes, kijkend naar de huisbankier.

Geen andere partijen voor inbreng
Korte schorsing en heropening van de vergadering.

Wethouder Schilderman dankt de commissie voor de betrokkenheid bij de belasting samenwerking. Zij herkent de onvrede.

Het college dacht een vrij scherpe brief te hebben geschreven. Vanuit de commissie is gezocht naar extra scherpte.
De PvdA vroeg hoe dit nu eigenlijk is veroorzaakt. De wethouder schetst de problemen waarmee de BghU te maken heeft. Er zijn flinke stijgingen in WOZ waarden geweest. Dat leidde ook tot heel veel vragen van inwoners.
Specifiek voor de BghU werd de ICT een hobbel. En de BghU heeft veel moeite om aan voldoende en gekwalificeerd personeel te komen. De ICT moest overgaan naar een nieuw systeem. Dat had effect op de hele bedrijfsvoering. Bij de BghU zijn de personeelstekorten uitgebreid. Zij leest dat ook terug in de stukken.
In de vorige vergadering is afgesproken dat er een Verbeterplan zal komen. Richting het CDA merkt de wethouder op dat dat niet betekent dat er in de tussentijd niets gedaan wordt. De wethouder schetst de inspanningen die momenteel gaande zijn binnen de BghU.
De wethouder twijfelt over of zij het terugkomen op de deelnemersbijdrage met een deadline wil opnemen; zij vindt het gesprek over wat er verbeterd moet worden ook belangrijk. Zij vindt ook de goede dienstverlening erg belangrijk. De vraag is welke boodschap het stadsbestuur wil afgeven.
Het college ziet nog onvoldoende verbetering terwijl al gestart is met het Verbeterplan. Plannen worden momenteel gemaakt om achterstanden in te lopen. Eigenlijk heeft zij het idee dat strakker gestuurd moet worden en er als bestuurders dichter op te moeten zitten.
Als het gaat om de huisbankier is dit eerder al aan de orde gesteld. De BghU gaf destijds aan daarvoor nog geen ruimte te hebben; dat heeft ook te maken met de aanbesteding daarop. Het college laat dit onderwerp niet los en dat is ook in de zienswijze te zien.
GroenLinks vroeg naar de WOZ-waarde op de aanslag van huurders. De wethouder bevestigt dat tot op heden dit nog niet gelukt is. Dit neemt het college direct mee in de volgende bestuursvergadering, in juni.
GroenLinks merkt op dat de oppervlakte van huizen niet altijd goed in het systeem is opgenomen. De wethouder merkt op dat dat signaal haar niet bekend is. Het college neemt dit mee in de eerstvolgende ambtelijke vergadering en daarna in de volgende bestuursvergadering. Wanneer GroenLinks meer informatie heeft, kan dat helpen in het concreet voeren van het gesprek.
GroenLinks vroeg ook naar het verhogen van de vermogensgrens en de kwijtschelding. De wethouder begrijpt de wens om dit nu in te voeren. Het college zal ervoor zorgen dat dit tijdig zal zijn en dat er geen tijdsqueez gaat ontstaan zoals vorig jaar. De poging is dit helemaal te regelen, ook met Den Haag en dit opgelost te hebben. De wethouder is er niet zeker van dat te kunnen beloven. Zij kan wel toezeggen dat de raad tijdig in staat zal zijn hierover te besluiten. Plan A is dat partijen er uitkomen.

De VVD vroeg naar de kwaliteitsnormen; de Waarderingskamer heeft haar eigen oordeel over de uitvoering van de BghU en heeft momenteel de interne beheersing bijgesteld. De wethouder heeft niet de idee extreem strikt te zijn. Dit sluit ook aan op de meldingen en de observaties daarover die het college krijgt. Dan gaat het vooral over de interne beheersing en zaken die daarvan merkbaar zijn.
Hiermee rondt de wethouder haar beantwoording af.

Gemiste vragen?

Mevrouw Ramaker (VVD) stelde vragen over wie de uitvoering van het klanten-tevredenheidsonderzoek gaat betalen. **Wethouder Schilderman** antwoordt hierop in de tweede termijn.

Tweede termijn
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat de deelnemersbijdrage wat hem betreft slechts een voorbeeld was. Het gaat hem om het generieke plaatje: dat er meer aan de hand is.
Het ontbreken van tijdslijnen bij het Verbeterplan en verder niets om als raad daarbij gevoel te krijgen.

Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt hoe het *dichter op gaan zitten als bestuurder* zich concreet zal vertalen. Wanneer het dan nog steeds niet goed gaat, vraagt zij wat dan te doen.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) hoopt dat de BghU het onderwerp huisbankier zal oppakken en dat de wethouder gaat sturen op een termijn.

Beantwoording
Wethouder Schilderman merkt op dat de termijn van juni al was afgesproken. De vraag is dan of er dan een Verbeterplan ligt waarover het college tevreden kan zijn. Mogelijk wordt ze nog verrast in de tweede helft van deze maand.
De heer Van der Zweth vraagt eigenlijk of het college een strekt ter vervanging kan sturen waarin het stadsbestuur iets scherper is in de zienswijze. De wethouder is bereid om die strekt ter vervanging toe te zeggen. Zij zal nagaan of een scherpere formulering mogelijk is. Zij zal in de strekt ter vervanging terugkomen op de vraag op welke termijn hierover een terugkoppeling naar de raad kan gaan.
De raad kan de strekt ter vervanging voor de raadsvergadering verwachten.
De heer Van der Zweth (PvdA) dankt de wethouder voor de toezegging.
Wethouder Schilderman zet uiteen dat zij in de strekt ter vervanging zal meenemen hoe het college de raad kan meenemen in de verbeterstappen. Zij zal in de strekt ter vervanging terugkomen op wanneer die terugkoppeling is te geven.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt of het Verbeterplan ter informatie naar de raad gestuurd kan worden.
Wethouder Schilderman zal zoeken naar een versie die geschikt is voor dat doel. Zij zal de strekt ter vervanging op dinsdag 20 juni aan de raad toesturen.
De VVD vroeg wat het betekent om als bestuur er dichter op te gaan zitten. Het college heeft dat niet bepaald. Mogelijk moet er nagedacht worden over de bestuurlijke constructie met een dagelijks bestuur en een algemeen bestuur. In het verleden bleek het niet nodig te zijn. Gezocht wordt naar wat zal helpen.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt hoe de wethouder “er dichter op” zelf voelt.
Wethouder Schilderman zou willen dat het niet nodig was. Wanneer blijkt dat het nodig is, zal zij het niet nalaten om na te streven.
De VVD had in de eerste termijn gevraagd naar de klantentevredenheid, wie dat gaat betalen. Dat is een van de onderwerpen die besproken wordt in het Verbeterplan. Dit wordt bekostigd uit de BghU-begroting. Hiermee rondt zij haar beantwoording af.
De voorzitter recapituleert de gedane toezeggingen.
De strekt ter vervanging komt op 20 juni naar de raad.
Hij legt de vraag voor met welke status dit onderwerp doorgaat naar de raad.

Hij concludeert dat dit onderwerp met de B-status doorgaat naar de raad en dat uit de strekt ter vervanging geconcludeerd zou kunnen worden dat de B-status de A-status wordt. Hiermee is de bespreking van dit agendapunt afgerond.

11. Raadsvoorstel aanpassing beleidscyclus en programmabegroting

Wethouder: Schilderman, Beleidsterrein: Financiën
Dit voorstel beoogt een systeem van sturen en verantwoorden dat zorgt voor heldere kaders, die werken voor raad, college en organisatie. De verbetering van het systeem bestaat uit vier sporen:
1. Standaardisatie in de beleidscyclus;
2. Aanpassing van de programma-indeling van de begroting;
3. Verbeteren van de opzet van de begroting;
4. Verbeteren van de meerjarenprogramma's.

Voor de eerste drie sporen ligt nu een uitwerking voor, waarbij spoor 1 en 2 expliciete besluiten vragen. De uitwerking van het vierde spoor begint in het tweede kwartaal van 2023.

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda (zie hierboven).

De commissie
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) merkt op dat de indeling van de beleidsstukken anders is dan de praktijk nu is. Op dit moment zijn de visies en beleidsnota's vrij abstract en waardegedreven. Vaak ontbreken er punten die wel in de nieuwe standaard staan. Vaak wordt de politieke discussie scherper wanneer er meer voortgang is en wanneer het iets meer gaat over concrete gevolgen. Daarom waren er in het verleden inderdaad discussies over de uitvoeringsprogramma's. Dat wordt nu een bevoegdheid van het college. Zij vindt dat een spannende ontwikkeling. Haars inziens lukt die alleen wanneer de visies en beleidsnota concreet en politiek scherp genoeg gaan zijn. Anders ontstaat het risico dat de raad minder stukken gaat krijgen, maar dat die uiteindelijk zich nóg meer op de uitvoering gaat richten nadat het college die heeft vastgesteld. Het lijkt haar fractie daarom verstandig af te spreken dat bij ingrijpende nieuwe herziene uitvoeringsprogramma's de raad de gelegenheid krijgt ze te bespreken voordat het college ze gaat vaststellen. Zeker omdat niet altijd onderliggende visies en beleidsnota's aan de nieuwe norm voldoen. Zij krijgt hierop graag de reactie van het college.
In de afgelopen jaren is gewerkt met het Utrechts sturingsmodel. De vraag aan het college is hoe de nieuwe indeling en de nieuwe opzet zich verhoudt tot het model Simons.
De nieuwe indeling sluit goed aan bij de maatschappelijke opgave waarvoor de gemeente staat. Voorkomen moet worden dat die programmastructuur bij elke collegewisseling aangepast moet worden. Een aantal programma's wordt fors groter, terwijl het college wel bevoegd is in die programma's geld te verschuiven. De politieke discussies gaan vaak op gedetailleerd niveau over de bevoegdheid. Haar fractie heeft een paar vragen over de indeling van de programma's.
In het sociaal domein zijn activiteiten van organisaties die in de buurt moeten samenwerken, ondergebracht in programma's zoals Sociale Basis, de Buurtteams en de Buurtteam Jeugd. Zij legt de vraag voor of dat de samenwerking bevordert. Die zitten nu in de verschillende programma's terwijl die inhoudelijk veel raakvlakken hebben.
Utrecht Circulair is breder dan Economie; wat haar betreft blijft dat de Klimaatvriendelijke Stad waar ook het hergebruik is ondergebracht. Wat is de onderliggende gedachte bij de herindeling?

Erfgoed hoort in de beleving van GroenLinks meer bij Ruimtelijke Ordening dan bij Ontwikkelen en Wonen. Zij ziet het graag ondergebracht bij Ruimtelijke Ordening.

De indicatoren worden altijd vastgesteld bij de Voorjaarsnota. Zij roept de raad op scherp te blijven op de vast te stellen indicatoren.
Wat haar betreft moet er in de toekomst duidelijkheid zijn bij de beleidsnota's welke indicatoren daarvoor zijn op te nemen in de Voorjaarsnota.
Op dit moment zijn er naast de jaarstukken vaak vaste voortgangsrapportages op het niveau van de uitvoeringsprogramma's, ook met concrete indicatoren. Zij legt de vraag voor of het wellicht slim is om in de programmabegroting en in de jaarstukken steeds links te maken naar de actuele visies en beleidsnota’s zoals ook naar de relevante voortgangsrapportage.
Tenslotte merkt zij op dat beslispunt 4 de norm wordt voor de toelichting op afwijking ten opzichte van de vorige begroting; dat is de 0,5 miljoen of 10% van die baters-lasten. Zij legt de vraag voor of die grens niet aan de hoge kant is. Soms zijn de kleinere afwijkingen politiek gezien wel van belang. Zij vraagt of is af te spreken dat die grens een ondergrens is zo dat wanneer die wordt overschreden het hierheen gaat, en dat wanneer er andere politiek gevoelige afwijkingen zijn, de raad die ook te horen krijgt.

De heer Van der Zweth (PvdA) vindt het mooi dat een slag wordt gemaakt om de begroting leefbaarder te maken. Hij loopt de beslispunten bij langs.
De eerste betreft dat het te duidelijker moet zijn welke raadsvoorstellen er zijn, dat er een goede financiële paragraaf is. Hij steunt dat.
Hij vindt beslispunt 2 spannend: groter en minder programma's. Dan wordt het mandaat van het college ook groter. Wat zijn fractie betreft mag een onderbesteding bij Werk & Inkomen nooit betekenen dat het budget richting EZ schuift. Hij vindt de combinaties niet altijd logisch. Hij had een combinatie van Volksgezondheid en Werk & Inkomen logisch gevonden. Stress heeft vaak te maken met de sociaal-economische positie van mensen. Daar ziet hij de verbinding. Het is voor zijn fractie een zoektocht. Hij is benieuwd hoe de wethouder hierop reageert.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt of de PvdA de jeugd en jongeren en de ouderen die niet meer werken buiten sluit met de combinatie Volksgezondheid en Werk & Inkomen. Wat haar betreft is volksgezondheid VOLKSgezondheid.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat Volksgezondheid een relatief klein programma is; dat gaat over gezondheidsverschillen en scheidslijnen in de stad. Dat heeft een sterke samenhang met Werk & Inkomen, ongeacht leeftijd.
Mevrouw Ramaker (VVD) vindt dat de PvdA terecht de logica van programma’s inbrengt; volksgezondheid zit vaak bij Welzijn omdat het over de hele bevolking gaat. Het gaat wat haar betreft niet alleen over mensen die wel of niet werken.
De heer Van der Zweth (PvdA) antwoordt dat in het voorstel nu volksgezondheid ingedeeld wordt bij Sport, Cultuur en Vastgoed. Hij is nog aan het zoeken als het gaat om de combinatie van programma's, vooral als het gaat om het financiële.
Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn.
Hij stemt in met beslispunt 3 over de indicatoren. Hij zag wel dat de wachttijd voor sociale huurwoningen verdwijnen zal. Wat hem betreft spreekt die tot de verbeelding. Hij vraagt of die ergens anders terugkomt. Of kan de raad die over een jaar niet meer vinden. Dan zou die hier moeten blijven.
Als het gaat om bullet 4 sluit hij zich aan de inbreng van GroenLinks.

De heer Koning (D66) is blij met dit voorstel. De raad krijgt hiermee meer eenduidige beleidsdocumenten, herkenbare beleidsprogramma's en aangscherpte doelstellingen en indicatoren. Hij dankt ook de ambtenaren.
Tijdens diverse sessies met de adviescommissie Controle en Financiën, zijn de wijzigingen al uitvoerig besproken. Zijn fractie heeft de betrokken ambtenaren al van feedback kunnen voorzien. D66 kan zich vinden in het resultaat.
Het punt over de minimale financiële afwijking is minder uitgebreid bediscussieerd in de commissie. Het college stelt een drempelwaarde voor een half miljoen euro of 10% van de baten en lasten. De onderbouwing vindt hij beperkt, al klinken de bedragen op zich logisch. Wat zijn fractie betreft is het zinvol te evalueren of deze drempelbedragen in de praktijk voldoen aan de wensen van de raad. Hij verneemt graag van de wethouder of dat mogelijk is.
Zijn fractie steunt het voorstel met deze kanttekening. Zijn fractie kijkt er naar uit om samen met andere partijen, met de ambtenaren en met de accountant te blijven kijken naar verbeteringen in de beleidscyclus en in de beleidsstukken die daarbij horen.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vindt het goed dat er meer onderscheid komt tussen visies, beleidsnotities en uitvoeringsprogramma's. Hij sluit zich aan bij wat erover gezegd is.
Goed ook dat de financiële paragraaf duidelijker wordt dan nu en dat ook wordt aangegeven of en in hoeverre een raadsvoorstel gedekt is. Zijn fractie vindt het ingewikkeld wanneer bij meerdere raadsvoorstellen geen volledige dekking is, het college uiteindelijk de afweging maakt bij de Voorjaarsnota waarvoor al of geen geld komt. Zijn fractie ziet dat de raad daarbij een soort van buitenspel wordt gezet. De raad keurt een reeks voorstellen goed of niet en vervolgens is de raad niet betrokken bij de prioritering van de voorstellen. Dan is het aan het college om te besluiten over de financiering. Wat kan de wethouder zeggen om de raad meer te betrekken bij de prioritering? Zijn suggestie is dat het college met scenario's gaat werken zodat de raad kan meewegen en meebeslissen.
Hij vindt het spannend dat de programma's groter worden en dat het college met budgetten kan gaan schuiven. Hij roept het college op geen grote verschuivingen te laten plaatsvinden tussen wat nu de programma's zijn zonder daarbij de raad te betrekken.
Over de programma-namen gesproken ziet hij de Klimaatvriendelijke Stad graag aangepast naar Klimaatneutrale stad. Hij weet dat het college dat niet wil en hij betreurt dat.
Een aantrekkelijke en groene leefomgeving zou hij willen uitbreiden met de woorden Mens en Dier. Dat hoeft niet per se in de titel, maar wel in de inhoud. Zijn fractie is van mening dat dierenwelzijn te weinig aandacht krijgt in de P&C stukken.
Hij betreurt het dat in deze Voorjaarsnota het woord "dier" alleen voorkwam in het woord ongedierte en subsidierregeling.

De heer Maas (VOLT) is blij met de voorstellen voor de aangepaste beleidsnota's en begroting. Zijn fractie hoopt en verwacht dat de raad meer en eenvoudiger inzicht krijgt in de relatie tussen beleid en financiën. Hij hoopt al snel de eerste beleidsnota's te zien passeren.
Zijn fractie maakt zich enigszins zorgen over de looptijd van de beleidsnota's, met een periode van 4 – 10 jaar. Hij hoopt dat de wethouder de raad kan toezeggen dat de beleidsnota's die over een langere periode gaan dan vier jaar, tenminste eenmaal

per raadsperiode uitgebreid besproken kunnen worden zodat de raad een en ander in het vizier houdt.
Voor wat betreft de prioritering van de financiën sluit hij zich aan bij de woorden van de heer Van Heuven. Ook hij wil daar graag meer toelichting op.
Hij heeft niet gezien hoe de herindeling van de programma's precies leidt tot de financiële onderbouwing van het budgetrecht. Hij ziet het graag preciezer geformuleerd.
Als het gaat om het formuleren van doelen heeft zijn fractie nog enkele wensen. Het kan wat hem betreft smarter en op een aantal punten is een verbeterslag te maken. Hij ziet en waardeert ook de pogingen daartoe. Datzelfde geldt voor de indicatoren. Hij sluit zich aan bij de inbreng van een aantal van de vorige sprekers; dat dat hier en daar is te verbeteren.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat VOLT de partij is van de doelen en indicatoren. Zij is benieuwd naar op welke onderdelen de doelen specifieker kunnen; zij vraagt of VOLT haar daarin kan meenemen.
De heer Maas (VOLT) geeft als voorbeeld Werk en bestaanszekerheid. Dan is een aantal doelen scherper te formuleren. Er zijn ook meer voorbeelden te geven. Hij heeft dit niet uitputtend gedaan.
Hij vindt de afwijking van 500.000 euro of 10% aan de hoge kant; mogelijk kan de wethouder dat bedrag nog iets naar beneden bijstellen. In een evaluatie is dat bedrag eventueel dan alsnog te verhogen.

Mevrouw Ramaker (VVD) is tevreden over hoe het proces rondom de structuur naar de beleidscyclus is gegaan. Zij complimenteert de wethouder en de ambtelijke organisatie daarmee. Haar fractie kan zich daarin prima vinden. Haar fractie heeft ook gepleit voor de onderbouwing van de financiële paragraaf - zij ziet het ook weer terug.
Zij vraagt hoe het geborgd gaat worden in de ambtelijke organisatie en met welke planning. Zij kan zich voorstellen dat dit niet morgen direct van start kan gaan. Zij vraagt of de wethouder de raad daarover zal informeren.
De VVD heeft moeite met de voorgestelde indeling van de begroting. De doelstellingen zijn in haar beleving niet waardenvrij. De VVD heeft ook moeite met betrekkeing tot het budgetrecht. Het zicht en de invloed van de raad op de programma's wordt beperkt. Een aantal programma's zoals cultuur, sport, en vastgoed zijn opgegaan in andere programma's. De reden is omdat cultuur, sport en vastgoed als een middel worden beschouwd om het doel te bereiken. Haar fractie ziet dat anders. Cultuur is in haar beleving ook een doel, net zoals Sport en Vastgoed is dat zeker. Zij legt de bal daar neer. Haar fractie pleit ervoor Vastgoed afzonderlijk te blijven houden; dat is een financieel belangrijk onderdeel. Zij wil daar graag zicht op hebben en houden. Dat laat onverlet hoe dat organisatorisch in elkaar steekt, zij wil dat overzicht houden omdat Vastgoed ook te zien is als een paraplu voor de overige onderdelen. Vastgoed heeft te maken met een eigenaar en gebruiker, die zijn van elkaar gescheiden. Haar fractie zal in die richting gaan sturen.
Haar fractie is tevreden over hoe de effectindicatoren zijn geformuleerd in de huidige programma's. De formulering is veel scherper. Zij legt de vraag voor of hiermee een doolhof aan indicatoren gaat ontstaan: van een jaar geleden, dit jaar, volgend jaar. Hoe houdt het stadsbestuur de lijn goed vast? Zij merkt op dat bij beslispunt 4 er weer twee beslispunten zijn: bij de actualisatie van de verordening kwam iets ter

sprake waarover zij mogelijk een amendement moet indienen tenzij de wethouder het voegwoord schrapt en de zin die daarop volgt.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dat er een goed proces is gelopen samen met de raad en de ondersteuning. Hij heeft waardering voor de gezette stappen die de wethouder heeft gezet. Goed om toe te gaan naar een overzichtelijker begroting, beter leesbaar, betere aansluiting met de beleidscyclus, en ook geloofwaardiger die beter te verantwoorden is waarbij de raad meer grip heeft.
Hij is het volledig eens met een strakkere indeling. Hij kan zich aansluiten bij wat mevrouw Kleinrensink heeft gezegd. Het is belangrijk ook de politiek te behandelen in de beleidsnota en dat die beleidsnota's goed geschreven zijn. Wanneer dat niet het geval is, wil hij op het moment dat debat kunnen voeren; dan gaat het als vanzelf door elkaar lopen. Hij roept ertoe op dit goed te bewaken. Dan is de indeling op zich een hele goede en biedt die meer structuur dan wat er nu is.
Hij stelt vragen bij de te volgen tijdslijnen, of die wellicht wat aan de te lange kant zijn voor de collegeperiodes.
Ook hij stelt vragen bij de indeling en de programma's. De koppeling tussen vastgoed en sport en cultuur vindt hij ongelukkig. Daar is dan te schuiven tussen grootheden die niet echt bij elkaar passen.
Erfgoed wordt niet meer expliciet genoemd. Dat zou wat hem betreft wel moeten. Dat geldt ook voor Ruimtelijke Ordening.
Bij de koppeling van Werk & Inkomen en Economie refereert hij aan het Rekenkamerrapport. Hij legt de vraag voor of dat past. Hij wil de focus op economie houden.

Hij kan zich aansluiten bij de vragen die de heer Van Heuven stelde over het moment waarop de raad erbij betrokken wordt.
Hij kan zich aansluiten bij wat de meeste partijen zeiden over de 10% en de 500.000 euro. Hij wil graag zicht houden op de wat grotere wijzigingen.
Heel belangrijk in dit traject is wat hem betreft de positie van de raad in de amendering. Berenschot gaf de Raad een goede briefing over de mogelijkheden wanneer dat de werkelijkheid wordt; dat bijna real time te zien is waar de mogelijkheden liggen. Hij vindt dat een grote stap vooruit. Hij hoopt dat dat lukt. Hij vraagt de wethouder naar de stand van zaken.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt of het CDA kan toelichten wat hij bedoelt met amendering en Berenschot.
De heer Van Steeg (CDA) zet uiteen dat wat zijn fractie al lang zegt en wat ook besproken is in de adviescommissie, dat in de huidige begroting de raad weinig grip heeft op waar de raad kan amenderen, waar geld zit waarop een aanpassing mogelijk is. Hij kent begrotingen waar veel duidelijker is wat juridisch verplicht is en wat niet. Berenschot stelt voor nog een stap verder te gaan: dat bijna direct te zien is waar nog ruimte zit. Hij kan zich voorstellen dat het niet van dag op dag zichtbaar is te maken. Hij hoopt dat het snel lukt.
Tenslotte gaat hij in op de evaluatie. Ook hij vindt het van belang dat de raad daarbij nadrukkelijk betrokken wordt. Dat kan ook meer vertrouwen geven in de begrotingscyclus.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) verwacht dat met dit voorstel op gebied van financiën veel meer overzicht komt en de raad meer aan zet kan brengen. Zij complimenteert de wethouder en de ambtenaren.

Zij is voorzichtig als het gaat om de prioritering. Zij refereert aan de inbreng van de heer Van Heuven. Zij is benieuwd naar het antwoord van de wethouder. Zij is er benieuwd naar hoe het er in de praktijk er uit gaat zien.
Er zal gewerkt worden met de nieuwe werkwijze. Op enige moment zal het nodig zijn om de werkwijze te evalueren en waar nodig bij te sturen. Zij vindt het belangrijk dat de raad daarin wordt meegenomen.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt of mevrouw Kendir sprak over de verdeling van de programma's toen ze sprak over de prioritering. Zegt Student & Starter dat die programma's dan eerst gevolgd moeten worden en daarna geëvalueerd?
Mevrouw Kendir (Student & Starter) merkt op dat prioritering een ander punt was; zij refereerde aan de inbreng van de Partij voor de Dieren bij wie ze zich aansloot. Voor wat betreft de evaluatie is er een voorstel waarin met andere programma's wordt gewerkt en een andere werkwijze gevolgd zal worden waarbij visies, beleidsnotities en uitvoeringsprogramma's betrokken zijn. Geëvalueerd zal moeten worden of dat voor de raad werkt en of op die manier de raad meer sturing kan geven.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) vindt het belangrijk dat de beleidscyclus goed te volgen is. Daarom dankt zijn fractie de wethouder, maar ook de commissie C&F voor al het harde werk om deze nieuwe manier van werken rond te krijgen.
Hij is ervan overtuigd dat het hierdoor duidelijker gaat worden. Ook de raad kan hierdoor zijn controlerende taak beter uitvoeren.
Zijn fractie kijkt met veel interesse uit naar het volgende voorstel over hoe om te gaan met de dekking van de moties. Hij heeft begrepen dat daaraan nog gewerkt wordt. Hij vraagt wanneer de raad het voorstel daarvoor kan verwachten.

Korte schorsing en heropening van de vergadering
Beantwoording
Wethouder Schilderman dankt deze commissie en zeker ook de adviescommissie. Zij beschouwt dit product als een resultaat van het proces dat gezamenlijk is aangegaan.
GroenLinks heeft gezegd dat het de doelstelling is duidelijker en scherper te sturen vanuit het bestuur en dat het ook werkt voor de ambtelijke organisatie. Die balans is steeds gezocht. Voor het duidelijker zijn, is de beleidscyclus enorm belangrijk geworden.
Het college heeft in zijn voorstel de beleidsnota centraal gesteld in de beleidscyclus. De wethouder is het roerend eens met de stelling dat het politieke gesprek gevoerd moet kunnen worden. Dat is het ultieme waarop de raad de kaders stelt. Die kaders moeten heel helder zijn. Wat de wethouder betreft moet er duidelijkheid komen op maatregelniveau; wat wordt nu al gedekt met dit voorstel en wat nog niet? De visie hangt daar inderdaad nog meer boven. Het uitvoeringsprogramma gaat veel meer over de praktische kant: op welk moment gebeurt wat? De prioritering volgt uit de beleidsnota. Dat is de eerste pilaar als het gaat om de vraag hoe het bestuur hierop uitkomt. Het tweede is de indeling. Velen van de commissie hebben daarover iets gezegd. En het derde is hoe de programma's er uitzien. Het programma begon ooit met de wens dat de begroting korter en leesbaarder werd. Het college merkte dat het niet zozeer alleen aan de begroting ligt; er is in de begroting op zich wel iets te verbeteren.
De pilaar die hier nog niet in zit maar die wel geresaliseerd gaat worden, betreffen de meerjarenprogramma's; door ook die programma's een stuk leesbaarder te maken.

Dit jaar is daar een stap gezet. De wethouder noemt in dit verband de NPR. Die zal naar de Voorjaarsnota getrokken worden zodat de raad daar een duidelijker afweging kan maken en niet op zoek hoeft naar een pagina waar iets staat wat de raad wil agenderen. Dat is volgens het college niet de werkwijze. Het college is zich terdege ervan bewust dat volgend jaar daarin nog een grote stap op dat vlak gemaakt moet worden.
In de beleidscyclus en vooral in de beleidsnota moet duidelijk worden wat gedekt is en wat niet. De wethouder refereert aan de inbreng van de heer Van Heuven in dit verband. De werkwijze van het college is dat voor te leggen bij de Voorjaarsnota. Momenteel is het bij de beleidsnota aanzienlijk minder helder wat wel en wat niet gedekt is. Getracht is door het helderder te maken, de afweging beter plaats kan vinden bij de Voorjaarsnota.
De wethouder zal bij de commissie terugkomen over de vraag hoe om te gaan met de dekking van moties in relatie tot de vraag hoe het overzicht te houden bij de Voorjaarsnota. In de zomersessie wordt hierover gesproken met adviescommissie. Het lijkt de wethouder goed om na de zomer hierover afspraken te maken. Dat is ook na te gaan hoe bij de Voorjaarsnota inzichtelijk is te maken wat de Voorjaarsnota wel gehaald heeft in het voorstel van het college, maar ook welke voorstellen het niet hebben gehaald.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vindt het fijn het overzicht te hebben. Hij zou het niet alleen bij het overzicht willen houden. Hij zou willen dat de raad in staat wordt gesteld te sturen in de prioritering van de niet-gedekte voorstellen. Dit is ook bedoeld als een sturings- en verantwoordings-idee. Wanneer heel veel ongedekte voorstellen door het college worden afgewogen, zou hij het een verbeterpunt vinden wanneer de raad kan bijdragen aan de prioritering. Hij vraagt of de wethouder de raad daarin tegemoet kan komen.
Wethouder Schilderman licht toe dat juist door bij de beleidsnota aan te geven welke prioritering er is, de raad het kader schetst. Dat kader neemt het college mee in zijn afweging. Wanneer de raad het niet eens is met hoe het college het heeft uitgevoerd, kan de raad dat amenderen bij de Voorjaarsnota. Het budgetrecht ligt bij de raad.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) betreurt dat. Hij zou graag willen dat tussen het aannemen van een niet volledig gedekt raadsvoorstel en de Voorjaarsnota de raad beter in positie wordt gebracht. Hij zoekt naar een mogelijkheid om de raad de gelegenheid geven te sturen in verschillende niet-gedekte raadsvoorstellen.
Wethouder Schilderman merkt op dat zij hiermee overvraagd wordt. Op dit moment is het al minder helder bij de aannemen van het beleidsstuk wat wel en niet gedekt is. De verbetering die nu plaatsvindt, is dat het college het op maatregelniveau zal weergeven en duidelijk zal maken wat de prioritering is. Het college geeft daarbij dan een voorbeeld van wat wel en niet gedekt is. Het college kan niet lopende het jaar ander soort maatregelen prioriteren. Het college prioriteert de maatregelen die de raad heeft vastgesteld in de volgorde zoals de raad die heeft vastgesteld in de beleidsnota. Wanneer daaruit een wijziging komt, komt de raad die tegen bij de Voorjaarsnota. Het lijkt de wethouder niet verstandig om als bestuur tussentijds in het ambtelijk proces te gaan zitten.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat bij een raadsvoorstel voor een beleidsnota een volledige financiële dekking hoort. Het kan niet zo zijn dat de raad een voorstel krijgt dat niet volledig is gefinancierd. Zij kan zich indenken dat het college bij het

raadsvoorstel ook een aantal scenario's voorlegt in de zin van de consequenties van keuzes. Dat is allemaal binnen het programma. Dat hoeft niet gedaan te worden bij de Voorjaarsnota. Zij vraagt hoe de wethouder dit ziet.
Wethouder Schilderman antwoordt met een voorbeeld. De visie Stadswater ligt bij de raad ter besluitvorming. Daarin zit een aantal maatregelen. Een deel ervan is een aanscherping van de huidige werkzaamheden, een gedeelte betreft nieuwe werkzaamheden op basis van budget dat de raad heeft vrijgegeven voor het college om te besteden, daarna komen de maatregelen die momenteel niet gedekt zijn. Het college zet die maatregelen vast omdat het college dan een beeld heeft van wat 4 – 10 jaar moet meegaan. Uiteraard volgt ieder jaar een nieuwe afweging.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat wanneer dit de werkwijze is, dit ook een manier is om na te gaan of de raad beleidsnota's met maatregelen ongedekt wil vaststellen. Misschien is dat dan de discussie op een dergelijk moment?
Wethouder Schilderman antwoordt dat zij zich kan voorstellen dat dit een hele goede discussie is om als raad te voeren: of de raad meer ambities wil hebben dan budget, of dat de raad besluit over alleen de gedekte zaken. Het college denkt dat het verstandig is iets meer ambitie te hebben dan budget. Dan is direct bestuurlijk een en ander te concluderen.
Zij vervolgt haar betoog met in te gaan op individuele vragen van fracties.
GroenLinks vroeg naar uitvoeringsprogramma's en hoe de raad daarin wordt meegenomen. De wethouder merkt op dat de uitvoeringsprogramma's volledig bij het college liggen. Met dit voorstel maakt het college helderder wat hierin staat, dat een en ander in de beleidsnota staat die is vastgesteld door de raad en dat het uitvoeringsprogramma louter over de uitvoeringspraktijk gaat. Daarin moet wat haar betreft niets komen te staan waardoor de raad verrast is. Uiteraard stelt het college de raad in de gelegenheid iets te vinden van een ander soort beeld dat past in het kader van de raad. Dat uitvoeringsprogramma komt bij de raad langs ter informatie. Wanneer de raad dan het idee heeft dat het niet correct verwerkt is, kan de raad daarvan iets zeggen en het nodige aanpassen.
GroenLinks vroeg ook hoe dit zich verhoudt tot het model Simons. Het Utrechtse sturingsmodel is een hulpmiddel om de opgave goed, helder en beheersbaar in beeld te krijgen. In de beleidsnota ziet de raad de toepassing daarvan terug in die definitie. Het sturingsmodel is gedeeltelijk intern gericht.
GroenLinks sprak over de indeling van programma's. De wethouder ziet die worsteling bij velen van de commissie. Die worsteling is vele malen gevoerd in het bestuur. Een perfecte indeling bestaat er niet. Er zijn altijd logische combinaties, dingen die samenwerken, dingen die iets minder logisch bij elkaar passen. Er zal altijd een raakvlak zijn. Het college heeft expliciet gekeken naar de meerjarige opgaven vanuit de vraag of daar werk in uitvoering zit. Op basis daarvan heeft het college deze indeling gemaakt.
GroenLinks vroeg daarin specifiek naar circulair en waarom dat niet ingedeeld was bij klimaatvriendelijke stad. Circulair hangt met verschillende terreinen samen waaronder werk, afval, bouwen en Inkoop. Het college heeft expliciet gekozen die bij economie te zetten vanuit de gedachte dat de hele economie uiteindelijk circulair zal moeten zijn. Circulair wordt zo van alle ondernemers, in plaats van dat het alleen hoort bij de klimaatopgaven.
GroenLinks sprak over erfgoed bij ruimtelijke ordening. De wethouder bevestigt dat erfgoed daar vroeger zat. De reden dat het daar niet meer staat is dat het bij Ruimtelijke Ordening gaat over ontwikkeling. Terwijl het grootste gedeelte van erfgoed

gaat over het beheer, als het gaat over de werven. Daarmee denkt het college dat het veel logischer is om het te programmeren bij aantrekkelijke en groene leefomgeving omdat onderhoud en beheer hele grote en belangrijke onderdelen zijn van erfgoed en ontwikkeling een stuk minder. Om die reden deze indeling.
GroenLinks vroeg naar de indicatoren; dat die vastgesteld worden bij de begroting en hoe die dan verder tegen te komen? In de begroting zal het college per doelstelling opnemen uit welke lijn die doelstelling is voortgekomen. Het college neemt daarin een link op naar eventuele voortgangsrapportages om aan te geven waar die indicatoren vandaan komen. Zij hoopt dat dat helpt om een eenduidig beeld te krijgen zodat de raad dat op ieder moment eenvoudig kan terugvinden.
Mevrouw Ramaker (VVD) vindt circulair en economie interessant. Volgens haar voert de gemeente op dit moment geen economisch beleid op circulariteit, terwijl de gemeente de meeste invloed heeft op circulariteit met infrastructuur, bereikbaarheid, RO, groenbeheer. Zij doet de suggestie dat het wellicht logischer is om het daar onder te plaatsen.
Wethouder Schilderman merkt op dat circulaire economie aan Inkoop raakt, aan de infrastructuur, alles wat bij openbare ruimte zit, raakt ook aan afval en zeker ook de economie en bedrijvigheid. Het zegt ook iets over welke bedrijven het stadsbestuur wil hebben en houden in de stad om zo nu en dan gezamenlijk ketens te kunnen sluiten. De gemeente heeft een stevige ambitie om volledig circulair te worden. Dat betekent dat de opgave veel groter is dan alleen wat de gemeente doet. Het moet juist ook gaan over wat andere partijen in de stad doen. Andere opties zijn ook mogelijk. Vanuit het doel dat het college nastreeft vindt het college dit logisch.
GroenLinks vindt zoals een aantal anderen over het half miljoen en de 10% (de afwijking en en wat daarin te doen?) GroenLinks stelde de vraag wat te doen met politieke relevantie. Het college heeft gekeken naar wat de niveaus zijn waarop andere gemeenten dit doen. Amsterdam gaat toelichten op 1 miljoen euro. Eindhoven doet dat op 0,1 miljoen. Er zijn ook gemeenten die het toelichten op specifieke categorieën, zoals Gouda; de wethouder noemt in dat verband autonome ontwikkeling, bestuursakkoord en nieuwe ontwikkelingen. Het college in Utrecht heeft gekeken naar wat in relatie daarmee past bij de Utrechtse begroting. Het college dacht dat de half miljoen euro logisch zou zijn, in combinatie met de 10% omdat daarmee het bestuur ook de kleinere onderdelen tegenkomt. Zij kan zich voorstellen dat dit een belangrijk onderwerp van evaluatie zal zijn. De wethouder kan zich voorstellen dat de raad wil weten of hierin nog bijzondere dingen zitten. Zij stelt de raad voor dit expliciet mee te nemen in de evaluatie.
Mevrouw Ramaker (VVD) begrijpt dat wanneer dit er zo in blijft staan, dat de raad bij de eerstvolgende vergadering besluit akkoord te gaan met dat percentage en dat bedrag. Terwijl dat eigenlijk bij de actualisatie aan de orde zou zijn. Zij vraagt daarover helderheid.
Wethouder Schilderman bevestigt dat dit de werkwijze is wanneer de raad dit vaststelt en dat het verwerkt zal worden op de plekken waar dat nodig is.
Mevrouw Ramaker (VVD) heeft daarmee moeite. De discussie over de normen, de bedragen, hoort bij de actualisatie, die hoort haars inziens niet bij het eerstvolgende raadsdebat.
Wethouder Schilderman begrijpt dat de VVD zich hierover nu niet wil uitlaten en dat de VVD daarover verder wil doorpraten en dat verder wil bespreken in het andere debat. **Mevrouw Ramaker** (VVD) antwoordt bevestigend. De raad begrijpt dat het college dit voorstelt bij de actualisatie van de verordening.

Wethouder Schilderman licht toe dat het het voorstel van het college is om het beide te doen: in de programmabegroting en daarna verankeren in de verordening. Het college zal dit toepassen in de programmabegroting op deze wijze. Dan krijgt de raad dit mee in de begroting van 2024: dat raad en college deze afspraken hebben gemaakt. Wanneer de raad zegt dit niet te willen en dit eruit te willen amenderen, zal het niet bij de begroting van dit jaar gedaan worden. Dan kan de raad daarover later besluiten.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat de financiële verordening ook het raadsvoorstel is. Hij hoorde in een debat over waarom er een beslispunt staat over een andere raadsvoorstel. Volgens hem behelst het beslispunt dat *wanneer dat nu wordt aangenomen door de raad,* het meegaat in de begroting. Dat is wat nu voorligt en hij vraagt of dat juist is.
Wethouder Schilderman antwoordt dat dat juist is. Wanneer de raad dat niet wil, moet de raad dit eruit amenderen.
Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de vraag van de PvdA over de wijzigingen in de programmastructuur. Het aantal programma's wordt iets minder. Het grootste programma dat er was wordt ook kleiner. Dit heeft zeker impact op het budgetrecht. De raad heeft daar bij uitstek iets van te vinden. De wethouder zou niet willen dat het beeld gaat ontstaan als wordt het budgetrecht kleiner. Het grootste programma wordt wel kleiner met het voorstel.
De PvdA vroeg specifiek naar waarom W&I en EZ bij elkaar gevoegd zijn. De inhoudelijke reden om dit samen te voegen, is dat er een aantal inhoudelijke opgaven zitten waarin sterk samengewerkt wordt.
De heer Van der Zweth (PvdA) licht toe dat zijn zorg zit in dat geld zou kunnen worden overgeheveld van Werk & Inkomen naar Economie en dat dat achteraf pas bekend wordt gemaakt.
Wethouder Schilderman gaat in op hoe het in de praktijk gaat wanneer er een financieel voordeel is op een doelstelling die compleet behaald is; stel binnen W&I is de doelstelling compleet behaald en vervolgens is er geld over en in Economie is een doelstelling die niet behaald is die wel is vastgesteld door de raad; dat zou een aanleiding kunnen zijn om lopende de tijd dat geld te verschuiven. Op het moment dat de doelstellingen binnen W&I niet behaald zijn, wordt het geld niet verschoven. Het college zou dat verstandig vinden.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat in de nieuwe systematiek het college voorstellen kan gaan doen waardoor het geld wordt overgeheveld bij onderbesteding in een beleidsveld; dat van W&I naar EZ.
Wethouder Schilderman hanteert dat niet op deze manier op dit moment. Feitelijk is de doelstelling bij onderbesteding op armoedebeleid nog niet behaald; de doelstelling was om tot een hoger bereik te komen. De wethouder gaat nu in op een voorbeeld uit de onderbesteding bij de U-Pas. Zij twijfelt over of dit in technisch opzicht voor kan komen. Dit is niet wat het college nu doet.
De voorzitter geeft de heer Van der Zweth in overweging een motie in te dienen.
De heer Van Steeg (CDA) vindt dit een relevante discussie. Dit gaat ook over cultuur, sport en vastgoed. Op een gegeven moment is niet meer te zien waar geschoven wordt. Het gaat dan om programma's waartussen hij niet zou willen schuiven. Hij wil graag gerustgesteld worden dat dergelijke verschuivingen niet zullen plaatsvinden. Hij wil ook weten waarom sport en cultuur enerzijds en vastgoed anderzijds bij elkaar zouden horen.

De voorzitter merkt op dat de wethouder gezegd heeft dat het niet de intentie is. De heer Van Steeg vraagt een nadere onderbouwing van waarom dit niet gaat gebeuren.
Wethouder Schilderman zal straks ingaan op sport en vastgoed. Zij kan toezeggen dat bij grote en politieke verschuivingen tussen doelstellingen het college de raad daarbij vooraf in mee zal nemen. Zij herhaalt haar inbreng voor het geval dat de doelstelling behaald is in het ene programma en in het andere programma niet. Zij koppelt dat aan de kaders die de raad heeft meegegeven aan het college. Het college doet dat ook in de actieve informatieplicht, het komt ook in de bestuursrapportage; de raad zal het in het vervolg verder tegengekomen.
De heer Van Steeg (CDA) vindt het niet logisch om een overschot bij cultuur over te hevelen naar vastgoed.
Wethouder Schilderman herhaalt haar toezegging. Zij verwacht niet dat de informatie vooraf vaak gaat komen omdat het niet veel voorkomt.
De voorzitter constateert dat de wethouder niet de intentie heeft om daadwerkelijk met geld te schuiven. Hij hoort de zorgen die daarover zijn. Hij houdt de commissie voor dat een motie of een amendement dan nog tot de mogelijkheden behoren wanneer de zorgen zo groot blijken te zijn.
De heer Van der Zweth (PvdA) zoekt naar wat er gebeurt. Hij gaat ervan uit dat het college met het nu voorliggende besluit de opdracht heeft om de oplossing te zoeken in de overheveling van middelen uit W&I naar Vastgoed.
Wethouder Schilderman antwoordt dat er dan gekeken zal worden of dat daarbinnen mogelijk is. Die afweging komt dan terug bij de Voorjaarsnota: of het mogelijk is de oplossing te vinden binnen het eigen programma.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat zojuist gezegd is dat de beleidscyclus sterker moet worden; in de beleidscyclus zitten keiharde kaders met geoormerkte middelen. Haars inziens moet de wethouder naar de raad wanneer zij geld wil overhevelen. Die beleidsnota's zijn vastgesteld door de raad.
Wethouder Schilderman bevestigt dat de kans dat het voor gaat komen heel klein is. Zij herhaalt haar toelichting.
De PvdA stelde vragen over Volksgezondheid en Sport en of dat logisch bij elkaar zit. Is volksgezondheid logischerer samen te brengen met sport of met W&I? Het college heeft daarover nagedacht. Het heeft zeker ook raakvlakken met W&I. Het college vond het logischer om het samen te voegen met Sport omdat daar de meeste raakvlakken zijn en de doelstellingen het meest in elkaars verlengde liggen; het gaat om de vraag hoe ervoor te zorgen dat mensen gezond kunnen leven. Iedere scheiding kent beperkingen. Dat betrof ook de oude scheiding: ook dan zijn er doelstellingen die over meerdere onderwerpen heen gaan.
De PvdA stelde vragen over indicatoren, specifiek over de wachttijd voor de sociale huurwoning. De wethouder zet uiteen dat die jaarlijks wordt gemonitoord. Bij de Voorjaarsnota komt het college hierover terug bij de raad; de raad blijft dit tegenkomen.
Waar het gaat om de vraag Mens en Dier zegt de wethouder de inhoudelijke kant toe; het gaat over zowel mens als dier. Wanneer de Partij voor de Dieren de titel zou willen wijzigen, zou dat niet het voorstel zijn van het college.
VOLT stelde vragen over beleidsnota's die langer lopen dan vier jaar en die tenminste eenmaal per raadsperiode te bespreken zo dat dit in het vizier blijft. De wethouder zet uiteen dat de raad per beleidsnota vastlegt voor hoe lang de nota geldt en hoe vaak een evaluatie plaatsvindt. In principe is het daarna aan de raad over of het

besproken wordt. Haar voorstel zou zijn: besluit het in het beleidsdossier hoe lang de nota loopt. Het college zal de raad daarvoor een voorstel doen. Wat haar betreft is dan na te gaan hoe dit geëvalueerd wordt. Wanneer de raad behoefte heeft aan vaker, kan de raad daarin amenderen.
Zij attendeert VOLT op bijlage 2 als het gaat om de relatie van de programma's met het budgetrecht. Daar staat de financiële omvang.
Zij licht de keuze voor de indeling nader toe richting de VVD.
Wanneer de programma's afzonderlijk gehouden worden, komt de raad verder af te staan van de doelstellingen. Het college ziet de voordelen van vastgoed bij onderwijs.
De VVD sprak over de zin na het voegwoord “en”; wanneer het gedeelte na voegwoord wordt geschrapt, kan het college het niet meer meenemen in de programmabegroting.
De VVD is blij met de indicatoren maar kijkt nu wel naar een combi van nieuwe en bestaande indicatoren; de vraag is hoe daarop het zicht te houden. De wethouder bevestigt dat het college sommige indicatoren gaat handhaven en dat andere indicatoren nieuw zal toevoegen. Het college probeert daarmee de koppeling te leggen met de beleidscyclus. Het college denkt dat het onvermijdelijk is dat hier een daar een trendbreuk gaat komen. Die trendbreuk zou ook positief kunnen zijn; door het explicieter terug te laten komen in de beleidscyclus, besluit de raad daarover in relatie tot dat beleid of het de juiste indicator is. Het college wil dat zichtbaar maken met een link zo dat de raad dit kan terugvinden.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt of de wethouder een toezegging kan doen dat ook de huidige indicatoren die nu nog gebruikt worden, zoveel mogelijk blijven bestaan.
Wethouder Schilderman lijkt dat niet handig op alle vlakken. Wanneer de raad een indicator niet meer wil hebben lijkt het haar beter dat die niet blijft bestaan. De wethouder zegt toe dat het college bij de programmabegroting een lijst zal laten zien zo dat de raad die kan bekijken; de raad kan dan aangeven welke indicatoren hij wil behouden. Het college laat het besluit aan de raad.
Het CDA sprak over de lengte van de tijdslijnen - op onderdelen kan het gaan om 10 jaar. De wethouder benadrukt dat het aan de raad is om te bepalen hoe lang een bepaalde beleidsnota loopt. Zij herhaalt haar eerder gegeven informatie. Het college wil voorkomen dat het stadsbestuur alleen plannen maakt en niet aan de realisatie toekomt. Om die reden kiest het college voor een langere tijdslijn. Dit is daarvoor een richting die het college meegeeft aan de organisatie. De raad kan bepalen of een tijdslijn korter moet. Wanneer de raad lopende de looptijd vindt dat de nota niet meer actueel is, is dat bij uitstek een reden om het college naar de actualisatie te vragen.

De wethouder antwoordt bevestigend op de vraag van het CDA de raad actief te betrekken bij de evaluatie. Het lijkt haar logisch de werkwijze voort te zetten in de verdere evaluaties. Het college deelt de mening van het CDA in dit opzicht.
Hiermee rondt de wethouder haar beantwoording af.

Gemiste vragen
Mevrouw Ramaker (VVD) had een vraag gesteld over de borging van de beleidscyclus inclusief de planning; wanneer start een cyclus en eindigt die?

Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) had een vraag gesteld bij de programma's over het sociaal domein waar organisaties in verschillende programma's komen: Buurtteams, sociale basis en jeugd. Of het mogelijk werkt om dat op te splitsen? De andere vraag betreft de toelichting op de afwijking; wat wordt gedaan met kleinere bedragen die politiek wel gevoelig zijn.

Beantwoording
Wethouder Schilderman beantwoordt de VVD met uiteen te zetten dat alles wat in de vaststelling komt, in lijn zal moeten zijn met deze standaard. Daaraan voegt de wethouder toe dat er soms zaken zijn die al in voorbereiding zijn. Bij de meeste zaken die nu in voorbereiding zijn, vindt al een poging plaats om die kant op te gaan. Na de vaststelling zal het college daaraan gaan werken. Dat betekent dat het een tijdje duurt voordat alle beleidsstukken ook vernieuwd zijn. Dat is ook afhankelijk van hoe snel de raad de actualisatie wil.
GroenLinks sprak over de kleinere bedragen die politiek gevoelig zijn; het college heeft te allen tijde een informatieplicht naar de raad. Wanneer er echt iets politiek gevoeligs gedaan wordt, schrijft het college het voornemen in een brief en dan komt de raad het vervolgens tegen met de mogelijkheid die brief te agenderen. Vaak komt een voornemen voort uit moties of vragen vanuit de raad.
Mevrouw Keinrensink (GroenLinks) brengt haar tweede vraag onder de aandacht.
Wethouder Schilderman had die vraag in algemene zin beantwoord. De ideale indeling is er niet. Zij hebben inhoudelijke raakvlakken. Juist omdat in deze onderwerpen verschillende vormen van zorg aanbesteed worden, vindt het het college dat ze het best gescheiden zouden kunnen zijn. Daarbij geldt wel dat dit het grootste programma is en de lastigste voor de raad in het licht van het budgetrecht. Daarom dacht het college dat het logisch was om die op te splitsen. Dat neemt niet weg dat er inhoudelijke samenhang is. Uiteindelijk blijft het een streefset.

Tweede termijn
Geen behoeffte aan.

De voorzitter concludeert dat dit agendapunt met de B-status doorgaat naar de raad.

Toezeggingen
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) had een toezegging gehoord dat de wethouder terugkomt in die brieven rondom de dekking van moties hoe het gaat met de prioritering.
De wethouder bevestigt die toezegging te hebben gedaan. Dit zal besproken worden met de adviescommissie in de zomersessie en dat die naar de raad gaat in de tweede helft van dit jaar. Het is ook afhankelijk van hoe ver het college komt met adviescommissie.

Mevrouw Ramaker (VVD) had een toezegging gehoord over de effectindicatoren.
De wethouder heeft gezegd in de begroting in de bijlage terug te zullen komen op de indicatoren en dat het daarna aan de raad zal zijn daarover iets te bepalen.

Met betrekking tot agendapunt 3.2 van deze agenda

Met betrekking tot het punt 3.2 ingekomen agenderingen over het Raadsvoorstel Zienswijze Ontwerpbegroting 2024 en de geactualiseerde begroting van de VRU is de vraag gesteld of die geagendeerd zou worden. Hij legt die vraag voor aan de heer Van Steeg.
De heer Van Steeg (CDA) antwoordt dat dit na nadere bestudering met de A-status doorgaat wat hem betreft.

Het vervolg na deze vergadering
De commissie zal 15 juni de afhandeling van deze agenda voortzetten met agendapunt 12. **De voorzitter** deelt mee dat het mogelijk is dat er nog een punt van de agenda af moet.
De heer Corten (commissiegriffier) deelt mee dat dat aan de commissie is. Het is mogelijk die beslissing te nemen in het proceduredeel. De commissie kan ook nagaan op de 15e juni hoe ver zij met de afhandeling van de agenda komt. Wanneer meer tijd nodig is, plant hij een extra dagdeel om dat aan de commissie voor te stellen.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat dat op zich zou kunnen. Hij merkt dat het punt dat betrekking heeft op de jaarwisseling, gaat knellen wanneer dat over de zomer heen getild wordt. Dan zou het punt dat nu doorschuift achteraan in de rij gezet moeten worden. Ook dat heeft veel gevolgen voor de agendeerders (de VVD en VOLT). Dan is nu het laatste agendapunt op de 15e onlogisch.
De heer Simşek (DENK) stelt voor na te gaan hoe ver de commissie komt. Het heeft niet zijn voorkeur om agendapunt 12 te verschuiven.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) sluit zich aan bij de inbreng van de heer Van der Zweth.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) vindt het van belang dat het debat over het Burgerberaad de Jaarwisseling voor de zomer zal plaatsvinden.
De voorzitter legt de vraag voor of een extra dagdeel in te plannen is of een voorstel gedaan zal worden om een bepaald onderwerp door te schuiven naar een volgende reguliere VBF-vergadering.
De heer Corten (commissiegriffier) geeft desgevraagd aan dat de commissie in het volgende dagdeel 180 minuten schone vergadertijd tot haar beschikking heeft. Voor de agendering Burgerberaad is 120 minuten uitgetrokken, voor de raadsbrief Jaarwisseling 60 minuten, en voor de agendering energiekosten maatschappelijke organisaties 75 minuten.
De heer Maas (VOLT) vraagt of het een optie is om de volgorde van de agendering om te draaien.
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat *de energiekosten* behandeld moet worden voor de zomer. **De voorzitter** neemt daarvan nota en de griffie zal daarmee rekening houden, mocht uitgekomen worden op een wisseling van de volgorde.
Mevrouw Kleinrensink (GroenLinks) kiest in eerste instantie voor de volgorde.
De heer Van der Zweth (PvdA) kiest voor de volgorde.
De voorzitter constateert dat de commissie opteert voor de volgorde. De commissiegriffier zal een voorstel doen voor de commissie.
De heer Corten (commissiegriffier) stelt voor 5 juli te beginnen met agendapunt 13 Burgerberaad, gevolgd door punt 14 over de Jaarwisseling in samenhang besproken met 13 en dan agendapunt 12 over de tegemoetkoming Energiekosten maatschappelijke organisaties. Mocht de commissie niet uitkomen met de beschikbare behan-

deltijd, zal de commissiegriffier op dat moment een voorstel voor een extra dagdeel, eventueel op korte termijn.

De voorzitter schorst de vergadering tot 15 juni voor de afhandeling van deze agenda.

13. Raadsvoorstel startdocument Burgerberaad

14. Raadsbrief Jaarwisseling**Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1470 12. Raadsbrief tegemoetkoming energiekosten maatschappelijke organisaties

Griffie Gemeenteraad Utrecht
Secretariaat raadscommissie Mens & Samenleving
Postadres Postbus 16200 3500 CE Utrecht
Telefoon 030 – 286 10 69 **Fax** 030 – 286 15 18
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSLAG OPENBARE VERGADERING COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN D.D. 15 JUNI 2023

[Typ hier]

Datum verslag	20 juni 2023
Locatie	Stadhuis, stadhuishal
Verslag door	Geertjan Benus (Notutekst)
Vaststelling verslag	september 2023

Aanwezigen:
Middagvergadering
De voorzitters, de heer R. Peters en de H.Bakker, en van het college de burgemeester S. Dijksma en de wethouder mevrouw Oosters en voorts de leden: mevrouw M. Fattal (GroenLinks), mevrouw B. van der Wilt (D66), de heer R. van der Zweth (PvdA), de heer R. Snijder (Student & Starter), de heer D. van Bergen (ChristenUnie), de heer B. van Steeg (CDA), de heer G. Dijkstra (EenUtrecht), de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), mevrouw M. Ramaker (VVD), mevrouw T. Meerding (VVD), de heer R. Maas (VOLT), de heer I. Simşek (DENK), en van de griffie de commissiegriffier de heer G. Corten en de commissiesecretaris.

Verslag openbare vergadering commissie VBF d.d. 15 juni 2023

Aanwezigen:.....- 1 -
1. Opening .....- 1 -
2. Raadsvoorstel startdocument Burgerberaad (voorheen agendapunt 13).....- 2 -
De voorzitter schorst de vergadering voor onder meer een voorzitterswissel en heropent de vergadering. .....- 15 -
3. Raadsbrief Jaarwisseling .....- 28 -
4. Raadsbrief tegemoetkoning energiekosten maatschappelijke organisaties.....- 28 -

1. Opening

De voorzitter heropent om 14.00 uur de vergadering van 8 juni en hij heet de aanwezigen welkom. 8 juni vond een doorlopende vergadering plaats. Om die reden staat het procedurele deel niet op deze agenda. De nummers van de agendapunten corresponderen met die in de vergadering van 8 juni, met dien verstande dat de volgorde aan het eind van de vergadering van 8 juni is aangepast.
Allereerst zal agendapunt 13 worden besproken, dan agendapunt 14, en tenslotte agendapunt 12. De aangepaste volgorde is nu: de agendapunten 2, 3 en 4.
De voorzitter stelt voor de agenda voort te zetten aan het einde van de vergadering van MGHOR, vanavond om 22:00 uur.
Mevrouw Ramaker (VVD) is de eerste agendeerder van de raadsbrief, agendapunt 12. Zij stelt voor dat agendapunt af te voeren van de agenda. **De voorzitter** begrijpt dat mevrouw Ramaker dat agendapunt wil doorschuiven naar een later moment en wordt daarin bevestigd. Hij verneemt dat de commissie hiermee akkoord gaat.
De heer Van Steeg (CDA) had wel graag gehad dat dit agendapunt voor het zomerreces zou zijn behandeld. Hij neemt zich voor een aantal schriftelijke vragen te stellen. In dat licht kan hij leven met het voorstel.

De voorzitter roept de raadsleden op na te gaan of zij willen meedoen met de schriftelijke vragen. Hij verneemt dat de commissie kan instemmen met het voorstel van mevrouw Ramaker.
De heer Van der Zweth (PvdA) begrijpt dat nu nog niet is vastgesteld dat de vergadering voortgezet wordt vanaf 22.00 uur wanneer de afhandeling van de agendapunten voor 17.00 uur niet mogelijk blijkt.
De voorzitter beschouwt zijn voorstel om vanaf 22.00 uur de vergadering voort te zetten als een verkapte oproep om ervoor te zorgen dat de agenda om 17.00 uur zal zijn afgewerkt. **De heer Van der Zweth** (PvdA) stelt voor wanneer het niet blijkt te lukken gedurende deze vergadering, nog eens terug te komen op dit voorstel van de voorzitter. Hij zal dan een alternatief voorstel indienen.
De voorzitter, de heer Bakker, heropent de vergadering na een korte schorsing.

2. Raadsvoorstel startdocument Burgerberaad (voorheen agendapunt 13)

Wethouder: Oosters, Beleidsterrein: Participatie
Dit Raadsvoorstel zal in samenhang met agendapunt 14 worden behandeld.
Op 10 maart 2022 is de motie ''Utrechts Burgerberaad'' aangenomen om een startvoorstel uit te werken om in Utrecht volgens de in deze motie geschetste randvoorwaarden te starten en ervaring op te gaan doen met enkele burgerberaden.
Het startdocument Burgerberaad is een uitwerking van deze motie en de opgave uit het coalitieakkoord.

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda (zie hierboven. Het voorstel wordt besproken in twee termijnen.

De commissie
Mevrouw Van der Wilt (D66) is heel blij dat de motie van D66 door bijna de hele raad is aangenomen en dat deze raad aan de slag zal gaan met het Burgerberaad. Zij vindt dat belangrijk. Dit is niet alleen een mooi instrument maar democratisch gezien ook een hele mooie stap in de richting van meer zeggenschap van inwoners met daarbij ook nieuwe manieren. Ze bedankt de wethouder voor het mooie voorstel; aan dat voorstel is samengewerkt met de werkgroep Burgerberaad. Zorgvuldigheid en een kritische spiegel zijn haars inziens van groot belang, juist bij een dergelijk instrument.
Zij denkt dat het voorliggende voorstel goed is en heeft zich georiënteerd op bestaande literatuur. Het voorstel biedt nog niet voldoende basis en geven bepaalde randvoorwaarden nog teveel ruimte. Zij zal aanscherpingen voorstellen, en zij zal de wethouder vragen of die aanscherpingen nog kunnen worden opgenomen in het huidige voorstel, of dat het beter is die te verwerken in het tweede aangekondigde raadsvoorstel. Dat ligt ook een beetje aan de timing van wanneer begonnen wordt met loten en wanneer dat voorstel er komt. Het gaat haar om de volgende randvoorwaarden die ook benadrukt worden door de hierbij betrokken wetenschappers en organisaties.
Het mandaat; vanwege juridische overwegingen wordt niet gekozen voor dat woord “Mandaat”. Zo staat dat wel in de motie. De gemeente kiest daarvoor in de plaats: een zwaarwegend advies dat in principe wordt overgenomen. Het startdocument noemt die formulering voldoende duidelijk. D66 vindt van niet. Juist dit is een belangrijk onderdeel van het Burgerberaad. Om die reden stelt zij de volgende vragen:
Het college zegt dat het advies moet voldoen aan een aantal andere voorwaarden, onder andere uitvoerbaarheid. Nog niet duidelijk wordt wat *andere voorwaarden* zijn;

op welke voorwaarden doelt het college? Is het college het met haar fractie eens dat die voorwaarden aan de voorkant heel helder moeten zijn? Wat haar fractie betreft wordt het veel transparanter en specifieker uitgewerkt in het voorstel. Wanneer dit niet scherp vooraf op schrift staat, ontstaat het risico dat het college of de raad allerlei aanvullende redenen kunnen noemen om het advies af te wijzen. Dat komt dan niet een goede aan de betrouwbaarheid van het proces voor inwoners. Dat is volgens haar het allerbelangrijkste. Zij vraagt of de wethouder dit erkent en of zij kan toezeggen die criteria meer concreet en uitgewerkt op te nemen in dit of in het volgende raadsvoorstel zo dat de raad daarmee kan instemmen.
Als het gaat om het begrip “mandaat” benadrukt mevrouw Van der Wilt dat woorden ertoe doen. Haar partij ziet liever dat de volledige raad wel kiest voor het afgeven van een mandaat en ook in die woorden en met die bedoeling. Misschien is dat niet juist in juridische, maar wel in politiek-bestuurlijke zin. Het is juist belangrijk dat de gemeenteraad zich grotendeels schaart achter de uitkomst; zij kan zich voorstellen dat er spelregels te bedenken zijn waardoor het echt niet zal kunnen. Zij hoort graag terug hoe de raad in het tweede voorstel daarmee volmondig zou kunnen instemmen en wat daarvoor nodig is.
Tenslotte vraagt zij welke kansen de wethouder ziet om de raad hierin mee te nemen; misschien door raadsleden aan te laten sluiten bij de eerste kennismaking of bij de start van het beraad zo dat er ook vertrouwen komt in het instrument.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of het zal helpen wanneer het mandaat zo ingevuld wordt dat de raadsleden vooraf laten weten of ze zich persoonlijk committeren aan de uitkomst van het Burgerberaad. Hij verwacht daarmee buiten de juridische discussie te blijven. Dan geeft de gemeenteraad de opdracht aan het Burgerberaad en geven fracties van tevoren aan zich te zullen committeren aan de uitkomst.
Mevrouw Van der Wilt (D66) antwoordt dat zij in ieder geval het beeld heeft dat er inderdaad iets moet komen te staan waarachter alle raadsleden zich kunnen en zullen scharen als het gaat om commitment; het zal haars inziens lastig worden wanneer de raadsleden daarin een losstaande eis moeten invullen. Zij is bereid om in gesprek te gaan hierover. Zij stelt voor dat het college in het tweede voorstel een soort van spelregel of criterium formuleert op basis waarvan alle raadsleden kunnen instemmen. Wanneer tegen die tijd die lijst met criteria nog niet voldoende is voor EenUtrecht stelt zij voor na te gaan of dat geamendeerd moeten worden. Dit is haar procesvoorstel.
Zij vervolgt haar betoog met in te gaan op het onderwerp representativiteit. Dat is voor haar de kern van het beraad. Het college geeft aan een aantal flexibele criteria te hebben; voor haar is nog onvoldoende duidelijk hoe die representativiteit wordt geborgd. Worden mensen ook zonder postadres benaderd, zoals dak- en thuislozen, of statushouders? Kan de wethouder toezeggen in plaats van te *noemen onder andere deze criteria* een duidelijke lijst te maken of een duidelijke lijst te delen waarin zichtbaar is welke criteria precies worden gebruikt, ook de normen daarbij en het bereik ervan en het op te nemen in het voorstel. Haar fractie kan zich voorstellen dat hierin dilemma’s optreden. Utrecht is een heel diverse stad en misschien is er geen perfecte verdeling mogelijk in een groep van 100 inwoners waarin precies die samenstelling van diversiteit te vertegenwoordigen is. Zij vindt het belangrijk dat het college ook dát inzichtelijk maakt. Representativiteit is geen neutraal begrip. Het is belangrijk dat inzichtelijk te maken voor de inwoners en voor de stad. Zij vraagt of de wethouder kan toezeggen dit op te nemen, óf in dit voorstel óf in het volgende voorstel wanneer dat nog vóór de loting plaatsvindt.

De heer Bosch (PVV) vraagt hoe mevrouw Van der Wilt dit gaat toetsen. Dit is van zijn fractie het grootste bezwaar tegen het Burgerberaad. Om die reden heeft zijn fractie daartegen gestemd; hij wil voorkomen dat de vertrouwde mensen weer betrokken raken bij de gelote 100.
Mevrouw Van der Wilt (D66) deelt die zorg met de PVV. Dat is de reden waarom zij dit aanstipt. Het gaat om een vertegenwoordiging van iedereen in de stad. Zij vraagt of inzichtelijk te maken is wat dat betekent voor de norm als het gaat om het aantal mensen dat hierbij betrokken moet zijn.
De heer Bosch (PVV) vraagt of D66 de uitslagen anders gaat regelen wanneer hierop een onbevredigend antwoord komt.
Mevrouw Van der Wilt (D66) wil dit daarom opnemen voordat de loting begint zo dat met dat voorstel iedereen instemt en dat achteraf niet gezegd kan worden het niet over te nemen terwijl er wel aan voldaan is. Het gaat erom dat iedereen instemt met criteria vooraf. Wat haar betreft wordt niet ingegrepen achteraf nadat de uitkomsten er zijn.
Met betrekking tot de kosten staat in het voorstel dat voldoende middelen belangrijk zijn; maar moet nog worden ingestemd in het kader van de Voorjaarsnota met geld voor de uitvoering. Het is nog onduidelijk in dit voorstel hoeveel geld er voor de uitvoering is. Dat is een van de voorwaarden om een advies al of niet over te nemen; zij vraagt of de wethouder hierover duidelijkheid kan verschaffen voor de start van het voorstel.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) herkent het punt volledig. Hij zou het willen toevoegen aan het raadsvoorstel als punt 1h: dat er voor de uitvoering van het Burgerberaad daadwerkelijk budget beschikbaar is zodat ook de deelnemers weten dat er met hun advies iets gedaan wordt. Hij vraagt wat mevrouw Van der Wilt daarvan vindt.
Mevrouw Van der Wilt (D66) merkt op dat in het beslispunt al staat dat dat de voorwaarde is; dat er voldoende budget is. Anders moet dat zeker in het tweede raadsvoorstel worden opgenomen. Dat is voor zowel de raad als voor de inwoners belangrijk om scherp te hebben.
Haar fractie heeft vooraf in een motie aangegeven dat zij het belangrijk vindt dat er vooraf aan voorwaarden wordt voldaan om te kiezen voor een onderwerp. Zij vindt het goed dat ook de werkgroep Burgerberaad daarop kritisch heeft meegekeken en het college een spiegel kon voorhouden. Haar fractie had mogelijk nog andere thema's kunnen noemen; er staan nog meer thema's op de lijst. Zij volgt graag het advies hiermee aan de slag te gaan. Zij roept ertoe op om in de toekomst te kijken naar hoe ervoor te kunnen zorgen dat een groep inwoners of andere partijen ook over de thema's kunnen gaan van het Burgerberaad. Zij zou dat graag concreter omschreven willen hebben; komt er dan echt een panel, gaan zij er over? Dat moet wat haar betreft aangescherpt worden in het voorstel. Zij is benieuwd hoe de wethouder dat ziet.
De heer Bosch (PVV) legt de vraag voor of het vuurwerkverbod het meest geschikte onderwerp is voor een eerste Burgerberaad; hij heeft daarover twijfels.
Mevrouw Van der Wilt (D66) merkt op dat de jaarwisseling op de agenda staat. Zij nodigt de heer Bosch uit te benoemen waarom hij dat niet geschikt zou vinden. Zij denkt dat heel veel thema's aangeraakt kunnen worden voor een Burgerberaad. Het gaat er wat haar betreft om dat er ruimte zit voor inwoners om zelf de koers te bepalen en dat er ook iets is dat politiek gezien spannend is. Het feit dat deze thema's sa-

men worden geagendeerd, geeft al aan dat er politieke spanning op zit. Zij ziet zeker reden waarom dit thema kan.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) betreurt dat op het startdocument onder het kopje “6 mogelijke onderwerpen”, uiteindelijk maar één onderwerp staat. Hij had als raad willen kunnen kiezen uit meerdere onderwerpen. Hij vraagt wat mevrouw Van der Wilt daarvan vindt.
Mevrouw Van der Wilt (D66) verwijst naar de motie die haar fractie heeft ingediend. In het voorstel staat dat de volgende keer daarover mensen zullen meepraten. Dat vindt zij al een goede reden om hiermee nu in te stemmen. Zij vindt het wel belangrijk dat iedereen het deelt om dit echt te gaan doen. Zij is benieuwd naar de bijdragen.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) is er ook voorstander van dit de volgende keer aan het beraad zelf te vragen. Uit heel veel onderzoeken blijkt wat Utrechters willen als het gaat om vuurwerk. Hij legt de vraag voor wat het Burgerberaad toevoegt.
Mevrouw Van der Wilt (D66) merkt op dat het college uitgelegd heeft waarom dit onderwerp juist in de uitvoering lastig is en niet klip en klaar kan worden gevolgd. Zij kan zich voorstellen dat de heer Van Heuven daarop een andere kijk heeft. Zij verneemt die graag.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) wil het Burgerberaad niet onderschatten. Hij vindt vuurwerk een lastig onderwerp. De raad zal niet direct een antwoord hebben als het gaat om het vinden van geld en om alternatieve viering. Hij legt de vraag voor of hiermee het Burgerberaad een te moeilijk probleem voorgelegd krijgt. Denkt mevrouw Van der Wilt dat het Burgerberaad een antwoord heeft op handhaving?
Mevrouw Van der Wilt (D66) zet uiteen dat de essentie van het Burgerberaad is dat de raad de kracht van inwoners benut voor vraagstukken waar de raad niet zelf uitkomt.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat dit onderwerp niet aan het eerste criterium voldoet; hier is geen sprake van een hevig verdeelde Utrechtse samenleving. Hij denkt dat een meerderheid graag ziet dat het vuurwerkverbod er komt. Zou D66 wellicht zelf ook een meer heikel onderwerp willen kiezen met politieke en maatschappelijke verdeeldheid?
Mevrouw Van der Wilt (D66) heeft wel de idee dat hierover verdeeldheid heerst en dat dat ook nu naar voren komt. Haars inziens is daarvan juist sprake in dit onderwerp.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) is een groot voorstander van het Burgerberaad. Maar dan niet over een Burgerberaad over de jaarwisseling.
Uit verschillende onderzoeken - onder meer een belevingsonderzoek uit 2021 - is heel duidelijk wat Utrechters met de jaarwisseling willen. De meerderheid van 53% wil een vuurwerkverbod en een nog grotere meerderheid wil een vuurwerkverbod met alternatieve vieringen; dan komt hij uit op een percentage van 79%. Die vieringen worden in het belevingsonderzoek benoemd.
De heer Bosch (PVV) merkt op dat 53% maar de helft is. Ten tweede vindt hij de vraagstelling over dit soort onderwerpen vaak vals. Hij vraagt of de heer Van Heuven dat erkent. **De heer Van Heuven** (Partij voor de Dieren) antwoordt ontkennend.
De heer Bosch (PVV) vraagt of de Partij voor de Dieren het geen valse voorstelling vindt dat niet duidelijk wordt gemaakt waarover een vuurwerkverbod feitelijk gaat.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vervolgt zijn betoog met op te merken dat veel alternatieve vieringen in het belevingsonderzoek al genoemd werden. Een Burgerberaad over de jaarwisseling organiseren is daarmee het negeren van dit onderzoek en daarmee wat zijn fractie betreft ook het negeren van de meerderheid van inwoners. Dat laat zijns inziens zien dat het college en de raad geen beslissing durven te nemen over het vuurwerkverbod. Dan gaat het ook nog over de jaarwisseling 24/25; dus pas over een jaar. Wat zijn fractie betreft is dat een vorm van minachting naar al die mensen die wel een vuurwerkverbod willen.
De heer Van der Zweth (PvdA) betwijfelt of de staatjes die de heer Van Heuven aanhaalt rekening houden met groepen die wellicht tegen zijn en zich minder vaak laten horen. Hij merkt op dat het in de raad nog niet tot dat besluit is gekomen; dan kan wat hem betreft het Burgerberaad alleen daarvoor al helpend zijn in de richting van het deelnemen van dat besluit; hij gaat ervan uit dat de staatjes die de heer Van Heuven aanhaalt, kloppen.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vindt de opmerking van de heer Van der Zweth gevaarlijk: of “zijn staatjes kloppen” gaat wat hem betreft in de richting van fake nieuws. Hij baseert zich op een onderzoek dat in opdracht is van de raad is uitgevoerd door een prestigieus onderzoeksbureau dat bekend is en dat een statistiek oplevert die klopt. Die percentages kloppen dus. Daarover is niets te betwijfelen.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat het in de raad niet tot een besluit is gekomen; dan zou dat het Burgerberaad helpen om die staatjes om te zetten naar een besluit in de raad.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) zou dat graag doen; dat de raad dat doet en dat de raad niet een Burgerberaad gebruikt om zelf niet dat besluit te durven nemen.
De heer Van der Zweth (PvdA) heeft daarmee geconstateerd dat het nuttig is, al zegt de heer van Heuven nu iets anders. De vervolgvraag is dan dat de raad dan een alternatief wil organiseren. Daarin zijn heel veel vormen. Daaraan geeft het Burgerberaad dan toch ook invulling; dan voegt het wel degelijk iets toe wat hem betreft, afwijkend van het betoog van de heer Van Heuven zojuist.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) antwoordt bevestigend. Hij verwacht dat het Burgerberaad met zinnige alternatieven zal komen. Die kennis over de alternatieven staat in het belevingsonderzoek van 2021. Hij schetst de vragen die daarin beantwoord zijn. Hij herhaalt zijn standpunt als het gaat om de geschiktheid van dit onderwerp.
De heer Bosch (PVV) wil die staatjes wel aanmerken als fake nieuws of als niet representatief. Het zegt hem niets dat het hier gaat om gerenommeerde bedrijven die die onderzoeken hebben gedaan. Met veel enquêtes worden hele groepen mensen niet bereikt. En die groepen wonen nu juist in die wijken waarin al dat vuurwerk nog wel de lucht ingaat, zelfs in het jaar waarin het verboden was om vuurwerk af te steken. Juist die mensen worden niet gehoord. Hij neemt aan dat heer Van Heuven daarvan ook iets vindt.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) merkt op dat aan dit onderzoek 750 inwoners van de gemeente Utrecht van 16 jaar en ouder meededen. De deelnemers zijn gewogen op leeftijd, geslacht, en wijk. Aan dat onderzoek refereert hij. Hij denkt dat het een goed gewogen onderzoek is.
De heer Bosch (PVV) merkt op dat die weging niets zegt over of mensen uit allerlei groepen uit de bevolking zijn geselecteerd. Hij twijfelt daaraan. Hij noemt het vuur-

werk dat werd afgestoken in het jaar waarin het afsteken van vuurwerk verboden was. Hij vraagt hoe de heer Van Heuven daarvoor zijn ogen sluit.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) zou wat hem betreft het stadsbestuur zo snel mogelijk over moeten gaan tot een verbod op vuurwerk om daarmee ook de norm om te draaien en daarmee te laten zien dat het onacceptabel is om vuurwerk af te steken. Hij vervolgt zijn beantwoording in zijn termijn.
Hij herhaalt dat in het startdocument onder het kopje “6 mogelijke onderwerpen” maar één onderwerp genoemd staat. Hij herhaalt zijn standpunt ter zake. Hij vraagt de wethouder welke onderwerpen nog meer mogelijk zijn en waarom de raad niet in positie wordt gebracht om te kiezen tussen die verschillende onderwerpen. Hij krijgt daarop graag de reactie van de wethouder.
Dat er nog geen geld is om de adviezen van het Burgerberaad uit te voeren, trekt wat hem betreft het fundament onder het beraad uit; dat maakt het beraad op zijn minst kwetsbaar. Waarom zouden deelnemers nog meedoen wanneer nog niet duidelijk is dat daadwerkelijk geld is voor wat ze adviseren. Hij stelt voor de kosten van dit beraad te gebruiken om of de aanstaande jaarwisseling al vuurwerkvrij te maken of een ander beraad te houden over een zijns inziens beter onderwerp; zijn partij heeft al vaker gezegd iets met betrekking tot het klimaat te willen doen.
Mevrouw Van der Wilt (D66) kan de heer Van Heuven niet helemaal volgen. Zij is het in eerste instantie helemaal eens met zijn betoog over dat het duidelijk moet zijn dat er geld is. Uiteindelijk hoort zij de heer Van Heuven spreken over een ander thema. Waarom stelt de heer Van Heuven niet gewoon dat er helderheid moet komen over dat geld inplaats van de beweerde samenhang met het weghalen van het thema; die link miste zij volledig.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) legt die link ook niet specifiek. Hij vindt een Burgerberaad over vuurwerk niet zinvol. Dan vindt hij het duur. Dan zou hij de kosten van het Burgerberaad liever benutten voor het vuurwerkverbod op zichzelf, of hij zou die kosten voor een Burgerberaad liever willen inzetten voor een ander thema.
Mevrouw Van der Wilt (D66) merkt op dat dat wat haar betreft de subjectiviteit is wanneer het besluit genomen gaat worden of de raad dit het waard vindt; wat haar betreft gaat het daarom juist om het objectief vaststellen van het budget, en dat de raad daarmee instemt en dan vervolgens het thema ook het thema te laten zijn. Nu lopen de politieke wens en het middel door elkaar heen.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) kan zich dat voorstellen. Om die reden had hij graag meer inzicht willen hebben in welke onderwerpen nog meer aan de orde warenen en of het college ze beschouwt als geschikt voor een eerste Burgerberaad.
Hij vervolgt zijn betoog. Als het gaat om het raadsvoorstel, is zijn fractie niet akkoord met de inhoud. Zijn fractie zou graag een ander onderwerp willen voor dit eerste Burgerberaad.
Zijn fractie kan zich over het algemeen vinden in de randvoorwaarden. Er is veel aandacht voor extra weging van deelnemers. Zo ziet hij nog een aantal punten waarover zijn fractie enthousiast is. Hij zou aan beslispunt 1 een sub h willen toevoegen: voor uitvoering van de adviezen van het Burgerberaad zijn voldoende middelen beschikbaar. Dit is wat zijn fractie betreft nodig om het beraad in werking te laten treden. Hij krijgt hierop graag de toezegging van de wethouder.

De heer Van der Zweth (PvdA) vindt het goed nieuws dat het Burgerberaad er gaat komen. Hij beseft dat op het gebied van participatie veel nog moet gebeuren. Hij vindt het mooi dat het college hiermee voortvarend aan de slag gaat.
Hij onderschrijft de vragen van D66 over het mandaat en de kosten.
Voor zijn fractie is het allerbelangrijkst dat het Burgerberaad representatief is; dat het Burgerberaad die bredere groep Utrechters bereikt en ook mensen die wat verder van de overheid afstaan. Wat hem betreft is het Burgerberaad niet geslaagd wanneer die representativiteit ontbreekt. Hij beseft dat dat een hele opgave is. Ook de tegenstem zal vertegenwoordigd moeten zijn in het Burgerberaad. Dat vergt nogal een aantal activiteiten vanuit het Burgerberaad.
Zijn fractie zou het mooi vinden, goed en mogelijk ook nodig dat ook Utrechts die jonger zijn dan 18 zitting hebben in het Burgerberaad zelf.
In zijn fractie werd wisselend gereageerd op het onderwerp jaarwisseling. Het voldoet wel aan alle criteria. Meerderheden zijn vaak ruim niet gevonden.
In die motie 95 van 2022 roept de raad het college op een lijst te leveren van onderwerpen waaruit de raad kan kiezen. Dat zit er nu niet bij. De raad heeft die lijst gevraagd en hij baalt ervan dat hij er niet is. Hij schaart zich achter de inbreng van D66: wanneer in het vervolg meer burgerberaden zullen plaatsvinden, moet of de raad of de stad meer aan het stuur zitten bij die keuze.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt de PvdA of dit het meest geschikte onderwerp is, of houdt hij een maatschappelijk politiek relevanter onderwerp voor mogelijk.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat die lijst er niet is. Hij kan op die vraag geen antwoord geven. Dit onderwerp voldoet wel aan heel veel.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat Utrechters echt wakker liggen van een aantal onderwerpen: woning, klimaat, mobiliteit, energie. En soms maakt Utrecht zich ook druk om vuurwerk. Hij vindt dit dan wel in de juiste volgorde gezegd. Hij gaat ervan uit dat de PvdA de relevante onderwerpen goed kent die zwaar op de maag liggen van veel Utrechters. Hij herhaalt zijn vraag.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat op de onderwerpen die niet voorliggen ook van alles gebeurt. Mogelijk had hier een beter onderwerp kunnen liggen maar dan had het een stuk specifieker gemoeten dan nu genoemd door de heer Dijkstra. Dan zou het bestuur aan bewoners hebben kunnen laten zien dat zij een keuze hebben te maken waarover de gemeente gaat en waaraan opvolging is te geven. Hij vraagt de heer Dijkstra zich niet te vergissen over hoe hoog discussies kunnen oplopen over tradities die het stadsbestuur probeert te wijzigen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt het teleurstellend dat niet een onderwerp over wonen is uitgekozen.
De heer Van der Zweth (PvdA) antwoordt dat het bestuur daar goede dingen aan het doen is. Wonen is dan niet een goed voorbeeld, windmolens wel. Hij zoekt ook een onderwerp waarmee te laten zien is dat het Burgerberaad een succes is; dat is iets complexer dan de heer Dijkstra het nu voordoet.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) merkt op dat aan diverse mensen gevraagd is onderwerpen voor te stellen; hij kan zich voorstellen dat bij het college een lijst beschikbaar is van mogelijke onderwerpen. Toch stelt het college slechts één onderwerp voor. Zou de heer Van der Zweth met hem meer inzicht willen hebben in die andere mogelijke onderwerpen voordat de raad dit raadsvoorstel gaat vaststellen en dus ook met het vuurwerkverbod, dus met het onderwerp Jaarwisseling in te stemmen.

De heer Van der Zweth (PvdA) denkt dat er dan een bijlage komt. Hij is daar ook niet enthousiast over. Verder vindt hij het een prima verzoek van de heer Van Heuven. **De voorzitter** concludeert dat dit verzoek doorgeleid wordt naar het college.
De heer Bosch (PVV) noemt het invoeren van betaald parkeren in de hele stad als onderwerp.
De heer Van der Zweth (PvdA) bevestigt dat dat ook schuurt en voldoet aan alle criteria. Daar komt een gigantisch financieel vraagstuk bij; dat maakt dit onderwerp veel ingewikkelder. Dit zou ook invloed hebben op woningbouwprojecten. In dat licht is dit onderwerp minder geschikt.
De heer Bosch (PVV) vraagt of deze voorbehouden de opmaat zijn naar het voortijdig stoppen met het Burgerberaad als het te gek wordt.
De heer Van der Zweth (PvdA) begrijpt dat heer Bosch daar angst voor heeft. Hij legt dit in handen van de Utrechters en ziet wel wat er uitkomt.

De heer Maas (VOLT) is een groot voorstander van het gebruik van Burgerberaad in het bestuur van de stad. Een Burgerberaad kan bijdragen aan het herstel van vertrouwen van Utrechters in de politiek en vooral in hun eigen rol in het bijsturen van het beleid in deze stad. Terecht staan daarom in het raadsvoorstel flink wat randvoorwaarden waaronder bijvoorbeeld de criteria maatschappelijk relevant, politiek relevant, geeft zichtbaar resultaat en is geschikt voor het instrument Burgerberaad. En de deelnemers zijn representatief voor Utrechtse bewoners; dit naast de andere randvoorwaarden.
De heer Van Heuven haalde terecht het onderzoek van I&O aan waarin gesteld wordt dat het merendeel van de Utrechters al voorstander is van een vuurwerkverbod. Dan is het de vraag of het gemeentebestuur met dit Burgerberaad draagvlak krijgt in de stad. Of het bestuur het vertrouwen krijgt van de Utrechters wanneer dit wordt uitgevoerd in een Burgerberaad. Zijn pleidooi is een onderwerp te kiezen waarbij vooraf niet duidelijk is wat daarvan gevonden wordt. Hij noemt onderwerpen als klimaat en wonen.
Hij steunt D66 in de roep over duidelijkheid rondom het woord “mandaat”.
De heer Van der Zweth (PvdA) vindt dat het Burgerberaad ook een onderwerp nodig heeft dat een beetje schuurt; de heer Maas roept op een onderwerp te kiezen waarover nog geen mening is. Hij vraagt of het klimaat daarvan een voorbeeld is; waarover de raadsleden nog geen mening hebben.
De heer Maas (VOLT) licht toe dat klimaat slechts een thema is. Dat thema is te verdelen in specifieke onderwerpen. Hij bevestigt dat een onderwerp nodig is dat schuurt en waarover de duidelijkheid nog niet bestaat.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt over welk onderwerp binnen klimaat de raad nog geen positie heeft; over welk alternatief spreekt de heer Maas nu?
De heer Maas (VOLT) houdt een onderwerp voor mogelijk als hoe klimaatneutrale maatregelen te nemen; welke keuzes te maken in de prioritering van die maatregelen. Welke maatregelen de gemeenteraad uberhaupt moet nemen. Hij bevestigt dat daarover concrete dingen te zeggen zijn.
De heer Van der Zweth (PvdA) vindt dat het vraagstuk dat nu voorligt open is; dat het Burgerberaad daarmee niet gestuurd wordt, zoals wel bij de vraag hoe zo snel mogelijk klimaatneutraal te worden.
De heer Maas (VOLT) erkent dat niet. Hij kent de mening van het grootste deel van Utrechters over het onderwerp vuurwerk. In zijn beleving schuurt dit onderwerp niet.

Hij herhaalt zijn vrees dat Utrechters met dit onderwerp niet ervaren dat ze beter betrokken worden bij de politiek.
De heer Van Steeg (CDA) vraagt of de heer Maas serieus van mening is dat dit onderwerp niet schuurt. **De heer Maas** (VOLT) bevestigt dat hij van mening is dat het onderwerp schuurt. De uitkomst ervan is bekend.
De heer Van Steeg (CDA) ziet de mogelijkheid de minderheid mee te nemen in een Burgerberaad; de minderheid die fors tegen het vuurwerkverbod is.
De heer Maas (VOLT) zou hopen dat dat de doelstelling is. Hij zou het daarmee van harte eens zijn. Hij herhaalt zijn zorgen. Het lijkt hem ingewikkeld om die minderheid mee te nemen.
De heer Van Steeg (CDA) legt de vraag voor wat het doel is van het Burgerberaad: mensen betrekken bij het nemen van een politiek juist besluit, die normaal gesproken verder weg staan van de politiek en daarmee het draagvlak vergroten. Dan zou dit onderwerp een goed onderwerp zijn.
De heer Maas (VOLT) is het van harte eens met heer Van Steeg. Dat houdt niet in dat hij en de heer Van Steeg hetzelfde denken over het onderwerp.
Mevrouw Van der Wilt (D66) merkt op dat het Burgerberaad niet bedoeld is om draagvlak te creëren, maar juist de kracht van een groep mensen te gebruiken om iets op te lossen wat lastig is voor de raad.
Richting de heer Maas benadrukt zij dat ook zij het woord mandaat belangrijk vindt. Zij vraagt of andere partijen kunnen aangeven wat zij nodig hebben zo dat tegen de tijd dat begonnen wordt met het Burgerberaad, zij dat mandaat durven te geven. Zij vraagt de reflectie van de heer Maas daarop.
De heer Maas (VOLT) antwoordt “zeker, van harte”. Hij zou het woord mandaat gebruiken.
Mevrouw Van der Wilt (D66) vraagt of de heer Maas kan instemmen met het nu voorliggende voorstel wanneer het zo blijft als het nu is. Of zegt de heer Maas dat het voorstel echt anders moet, omdat zijn partij de opdracht dan niet gunt aan de stad.
De heer Maas (VOLT) vraagt nadere toelichting.
Mevrouw Van der Wilt (D66) hoorde de heer Maas enkele kanttekeningen maken bij het voorstel. Zou VOLT kunnen instemmen met de uitslag wanneer met het voorliggende voorstel wordt begonnen? Of is daarvoor iets anders nodig? Bijvoorbeeld de voorwaarden, de vraagstelling.
De heer Maas (VOLT) kan ermee instemmen wanneer de randvoorwaarden zo worden uitgevoerd als ze zijn geformuleerd. Hij vervolgt zijn betoog. Zijn fractie is blij hiermee te gaan experimenteren.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) dankt de wethouder voor het voorliggende voorstel. Zijn partij is daarover enthousiast.
Wanneer het Burgerberaad goed wordt uitgevoerd is het een nuttig instrument voor het maken van beleid. De directe vorm van inspraak en concrete te behalen resultaten zijn goed voor het vertrouwen in de politiek, wanneer ze goed worden uitgevoerd. Voor die goede uitvoering zijn kaders nodig. Daarover spreken raad en college nu. Voor een goed uitgevoerd Burgerberaad vindt hij het van groot belang dat het gemeentebestuur zowel het proces als de uitkomst respecteert.
De ChristenUnie is van mening dat het goed is om zich als stadsbestuur vooraf te committeren aan de uitslag van het Burgerberaad. Er worden verwachtingen gecreëerd, en het is van belang dat het stadsbestuur die verwachting waarmaakt. Het

serieus nemen van het beraad houdt zijns inziens ook in dat het gemeentebestuur het Burgerberaad de ruimte geeft. Wanneer het gemeentebestuur nu uitspreekt een Burgerberaad te willen over de jaarwisseling, moet het gemeentebestuur dat onderwerp verder loslaten. Het gemeentebestuur geeft een verkeerd signaal af wanneer het bestuur nu nog snel dingen aan de de status quo verandert om vervolgens een Burgerberaad af te kondigen. Een Burgerberaad slaagt zijns inziens alleen in de opzet wanneer het ook echt de verantwoordelijkheid krijgt die het verdient.
Het loslaten betekent ook goede afspraken maken met elkaar; tussentijdse inhoudelijke inmenging is wat zijn fractie betreft onwenselijk. Hiermee doelt hij op het individueel aanspreken van deelnemers, of zoiets dergelijks. Daarover zijn heldere afspraken nodig. Hij pleit ervoor elkaar aan te spreken wanneer toch sprake zou zijn van oneigenlijke inmenging.
In het kader van het grotere experiment Burgerberaad vindt hij het goed wanneer de commissie en de raadsleden de sfeer komen proeven, maar dan wel op een discrete manier.
Als het gaat om de inhoud van het voorstel vindt hij het goed dat er zoveel mogelijk drempels worden weggenomen door na te denken over kinderopvang en toegankelijke taal. Zijn fractie is in het bijzonder blij met de voorgestelde financiële vergoeding. Dat is echt nodig om dwarsdoorsnede van Utrechters aan tafel te krijgen. Hij sluit zich ook aan bij vragen van D66 op dat punt.
Bij de parameters van deze dwarsdoorsnede ontbreekt wat hem betreft de culturele achtergrond. Hij vraagt naar de afweging van de wethouder bij de parameters voor diversiteit. Is de wethouder bereid om in het kader van diversiteit een culturele barometer toe te voegen? De parameter *wel of niet gestemd* vindt hij een persoonlijk spannende. Hij begrijpt dat dit is opgenomen. Hij ziet de meerwaarde ook. Het is belangrijk dat goed uit te leggen wanneer hier navraag naar komt zo dat de vraag niet afschrikt.
Op dit moment is het voorstel dat de uitkomst van het beraad alleen gebruikt wordt voor 2024/2025. Hij vraagt naar de afweging daarbij. Hij vraagt of die periode te vergroten is naar meerdere jaarwisselingen. Zijn fractie zou daarvan voorstander zijn.
Mevrouw Van der Wilt (D66) vindt dat laatste een scherp punt. Zij is het eens met achteraf niet afwijken. Zij vraagt of de ChristenUnie het met D66 eens is dat dit nog vraagt naar verdere uitwerking in het voorstel dat nog aanstaande is, ook op de criteria die die redenen geven tot afwijzing van het voorstel. Of vindt de ChristenUnie het huidige voorstel voldoende om die keuze te maken?
De heer Van Bergen (D66) kan een eind uit de voeten met het voorstel zoals het voorligt.

De heer Bosch (PVV) maakt zich steeds enorm boos over de vuurwerkdiscussie. Hij vindt die discussie vaak vals en ongefundeerd. Hij moet steeds van inwoners horen over dagenlang geknal. Hij merkt dan op dat dat al verboden is.
Een vuurwerkverbod zou alleen van toepassing zijn op klein vuurwerk dat tussen 31 december 18.00 uur en 1 januari 02.00 uur afgestoken wordt. De rest is al verboden. Feitelijk is er al een vuurwerkverbod.
Het grootste probleem met vuurwerk is de handhaving. Hij brengt de jaarwisseling 2021 in herinnering. Hij legt de vraag voor hoe welk verbod dan ook rond vuurwerk te handhaven. Hij verwacht dat het dagenlang knallen gewoon zal doorgaan.
De schade die wordt veroorzaakt door illegaal vuurwerk; dat vuurwerk is al verboden. Dat is het probleem van illegaal vuurwerk.

Schade is ook de aan te richten met legaal vuurwerk door verkeerd gebruik. Dat kan ook met een fles of met een paraplu, of met een telefoonboek, en er kan zelfs met een pen. Hij vraagt de raadsleden die dit betreft of zij dit ook willen verbieden.
De heer Snijder (Student & Starter) vraagt of de heer Bosch beseft dat nu gesproken wordt over het Burgerberaad en niet over een vuurwerkverbod.
De heer Bosch (PVV) antwoordt bevestigend. Hij beschouwt dat als een aanleiding tot. “Het raadsvoorstel zal in samenhang met agendapunt 3 worden behandeld”; hij handelt nu overeenkomstig de agenda. Hij heeft nergens gelezen dat de agendapunten gescheiden afgehandeld moeten worden.
Hij beschouwt de raadsleden die voor een vuurwerkverbod zijn, als doen zij een kruistocht tegen plezier en blijdschap. Hij noemt de film Equilibrium uit 2002 in dit verband, over een wereld waarin menselijke emoties verboden zijn.
Zijn fractie vindt het geen goed idee om over vuurwerk een Burgerberaad in het leven te roepen. Zijn fractie heeft er geen vertrouwen in dat dit de juiste context zal geven aan de hele discussie. Hij vraagt de wethouder in te gaan op zijn kritiek.
Hij vraagt de toezegging van de wethouder dat duidelijk gemaakt wordt dat het over slechts 8:00 uur gaat die de burger tot nu toe is gegeven om vuurwerk af te steken.
Hij noemt de ervaringen elders. In Zeist zijn de bewoners zijns inziens genuanceerder dan de politie; daar is na lang Burgerberaad niets uitgekomen: geen vuurwerkverbod, iets meer vuurwerkvrijezones en vuurwerkshow. Wat hem betreft kan de raad dat ook bedenken.
Zijn fractie vindt het zonde om mensen van hun tijd te beroven om uiteindelijk net niets te beslissen. Hij deelt de conclusie niet van de heer Maas; hij trekt het onderzoek tot op zekere hoogte in twijfel. Dan gaat het vooral om de vraag wie bereikt is. Te zien is dat waar het vuurwerk de lucht ingaat, het stadsbestuur moeite heeft om de burgers te bereiken. Hij vindt het heel belangrijk dat daar goed op gelet blijft worden.
Hij vindt een beter idee de invoering van *betaald parkeren* als onderwerp voor Burgerberaad te kiezen, of *het nieuwe zandpad*.
Zijn fractie sorteert alvast voor om tegen het raadsvoorstel te stemmen. Feitelijk heeft zijn fractie nu ook de bijdrage gedaan voor het volgende onderwerp.
Mevrouw Van der Wilt (D66) hoort de kritiek op het Burgerberaad niet terug in de bijdrage van de fractie van de PVV. Zij is benieuwd te vernemen of de heer Bosch wellicht iets positiever is geworden, ook door het voorstel aan de randvoorwaarden aan de criteria.
De heer Bosch (PVV) heeft tegen het Burgerberaad gestemd. Hij zet uiteen dat wanneer de randvoorwaardelijkheden goed zijn en dat de mensen echt bereikt worden, hij in het Burgerberaad een toegevoegde waarde kan zien. Hij had liever een ander onderwerp gezien voor het Burgerberaad.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt het geweldig dat dit voorstel nu voorligt. Hij vindt het van belang voor de lokale democratie. Hij vindt het ook een belangrijk signaal voor alle Utrechters. Utrechters krijgen tussentijds een mandaat en de gelegenheid om mee te beslissen of onderwerpen die heikel en urgent zijn en die de raad zwaar op de maag liggen.
Over de onderwerpkeuze is al veel gezegd; zijn fractie was daar enigszins over teleurgesteld. Er zijn veel andere onderwerpen waarvan Utrechters wakker liggen.

De heer Bosch (PVV) vraagt hoe de heer Dijkstra erbij komt dat de overgrote meerderheid van de raad voor een vuurwerkverbod is. Onlangs is daarover gestemd en dat kreeg geen meerderheid.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat de discussie ging over de handhaving; het was niet handhaafbaar. Het Burgerberaad kan de raad nu helpen. Dat kan leiden tot een ander besluit in de raad.
De heer Bosch (PVV) had meer passie verwacht van de heer Dijkstra, als partij van de participatie.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) zegt niet dat het geen goed onderwerp is. De teleurstelling zat hem in het aantal onderwerpen die nog hoger op de lijst stonden en waar het nog meer schuurde. Hij denkt dan aan het wonen, de energievraag, et cetera.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) weet uit het voorstel dat het gaat om het bereiken van consensus. Wanneer de tegenstemmers geharnast zijn is het zijns inziens een goed onderwerp om in de verhouding 70 : 30 in gesprek te gaan om gezamenlijk door één deur te kunnen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) zal vóór stemmen. Dat neemt niet weg dat hij zijn teleurstelling niet onder stoelen of banken steekt.
De heer Simşek (DENK) merkt op dat heer Dijkstra in algemene zin een aantal onderwerpen noemt: mobiliteit, wonen. Hij vraagt wat de heer Dijkstra vindt van een Burgerberaad over betaald parkeren.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) is daarvan voorstander. Dat onderwerp mag wat hem betreft ook op de lijst.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) stelt voor de gevraagde lijst aan de wethouder eerst goed te bekijken en uit die lijst een ander onderwerp te selecteren voordat de raad met dit raadsvoorstel instemt.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt dat dat voor zijn fractie een dilemma is; hij wil vertraging voorkomen. Dit onderwerp is wat hem betreft geschikt. Hij voelt de urgentie om aan de stad te laten zien dat het stadsbestuur een begin wil maken met het Burgerberaad.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) stelt dat het wat hem betreft niet tot vertraging hoeft te leiden. De raad zou op korte termijn inzicht kunnen krijgen in de mogelijke lijst van onderwerpen; dan is bij de bespreking van dit raadsvoorstel te kiezen voor een onderwerp A of B.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) gaat ermee akkoord wanneer dat mogelijk is.
De voorzitter concludeert dat deze vraag doorgeleid wordt naar het college.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vervolgt zijn inbreng met de vraag aan de wethouder de meer uitgewerkte lijst op korte termijn aan te leveren voor het tweede raadsvoorstel.
Hij ziet een risico in verband met het onderwerp in het geval binnen het jaar een landelijk vuurwerkverbod zal worden ingevoerd. Dan staat in het Burgerberaad het voornemen te spreken over een alternatieve invulling van de viering van de jaarwisseling. Dan blijft een onderwerp over dat niet meer urgent is in zijn beleving. Dat steekt dan schril af tegenover al die andere onderwerpen; wanneer de burgemeester binnen een half jaar of binnen een jaar voortgang verwacht op landelijk niveau, is dat bepalend voor het antwoord op de vraag of dit onderwerp voor het Burgerberaad zou moeten worden doorgezet.
Als het gaat om het mandaat licht hij toe dat hij wil blijven spreken over een mandaat, maar dan het begrip dat gebruikt wordt in de spreektaal, en dus niet juridisch. Hij vraagt een stapje in te bouwen, namelijk dat de gemeenteraad die opdracht zelf

geeft, en dat individuele raadsleden aan de voorkant verklaren zich aan de uitkomst te committeren wanneer het Burgerberaad voldoet aan alle voorwaarden. Hij zou dat vooraf gezamenlijk willen afspreken. Hij vraagt de wethouder dit op die manier op te lossen.
Mevrouw Van der Wilt (D66) concludeert dat D66 en EenUtrecht in dat opzicht op dezelfde lijn zitten; zij heeft diezelfde wens. Zij legt de vraag voor of dit dan in een afzonderlijk document moet worden vastgelegd of dat dat het volgende raadsvoorstel gaat zijn waarmee de individuele raadsleden instemmen. Zij vraagt of de partijen elkaar in dat opzicht begrijpen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) denkt van wel.
Hij vervolgt met in te gaan op de publiekscampagne. Hij zou het een goed idee vinden om Utrechters op te roepen onderwerpen aan te leveren. Hij stelt voor daarvoor iets voor te bereiden op schrift: hoe dat zinvol en effectief te doen.
Hij gaat in op de kosten: 450.000 euro. 40% van de kosten zijn ambtelijke. Hij vraagt zich af of dit echt nodig is. Hij stelt voor maximaal 20% ambtelijke kosten in te ruimen in de vorm van overhead of ambtelijke ondersteuning. Hij is beducht voor linksom of rechtsom invloed vanuit de ambtelijke ondersteuning. Hij ziet liever dat de overheid zich zo bescheiden mogelijk opstelt. Mogelijk zijn er meer kosten nodig voor de procesbegeleider. Het zou hem iets waard zijn wanneer de kosten maximaal 300.000 of 350.000 euro zijn met een passende ambtelijke ondersteuning.
Hiermee rondt hij zijn bijdrage af.

De heer Snijder (Student & Starter) kijkt met trots terug op het verkiezingsprogramma 2014 waarin zijn partij voor het eerst meedeed aan de gemeenteraadsverkiezingen en een zetel wist te bemachtigen. In dat programma stond dat de studenten en starters een actievere rol moeten krijgen in de ontwikkeling van Utrecht. Daarbij richt zijn partij zich niet alleen op studenten- en startersbelangen, maar ontwikkelt zijn partij gezamenlijk met anderen innovatieve oplossingen voor maatschappelijke, culturele en economische vraagstukken van Utrecht. Als gevestigde orde in de Utrechtse politiek staat zijn partij nog steeds achter deze visie. Bijna 10 jaar later ziet hij een grote stap voorwaarts in de vorm van het Burgerberaad. Hij dankt de wethouder daarvoor.
Het Burgerberaad biedt Utrechters een unieke gelegenheid hun stem te laten horen, nieuwe ideeën aan te dragen en daadwerkelijk invloed uit te oefenen op de besluitvorming in de stad. Ook jonge Utrechters krijgen een eerlijke kans om hun visie op de stad te verkondigen; de stad waar ze mogelijk in de toekomst zullen verblijven. Het Burgerberaad kan hen helpen om betrokken te raken bij de lokale politiek en actief deel uit te maken van positieve veranderingen in Utrecht. Hij erkent dat jonge frisse en innovatieve ideeën van onschatbare waarde zijn, dat ze helpen bij het oplossen en vinden van uitdagingen waarvoor de stad staat.
Het Burgerberaad erkent dat het een platform biedt waarop Utrechters een unieke bijdrage kunnen leveren.
De heer Bosch (PVV) vraagt of de heer Snijder beseft dat dit geen jongerenberaad is, maar een beraad voor iedereen.
De heer Snijder (Student & Starter) beseft dat zeker. Zijn fractie vindt het superbelangrijk dat nu ook jonge Utrechters meer vertegenwoordigd gaan worden; die worden systematisch vaak ondervertegenwoordigd in de besluitvorming.
De heer Bosch (PVV) denkt dat er allerlei bevolkingsgroepen zijn die niet vertegenwoordigd worden. Hij verwacht dat Student & Starter dat erkent.

De heer Snijder (Student & Starter) denkt het daarmee helemaal eens te zijn.
Hij vervolgt zijn betoog in zijn termijn. Hij kan zich vinden in de inbreng van D66 en de PvdA. Ook de inbreng van de ChristenUnie omarmt zijn fractie. Daarnaast stelt hij nog nog enkele andere vragen.
Vanuit zijn fractie is representatie een belangrijke voorwaarde; hij sluit zich aan bij dat punt van D66 en vraagt de wethouder de borging van representativiteit meer te onderzoeken en daarop een duidelijk antwoord te geven. Aansluitend daarop vindt hij het van belang dat de toegankelijkheid van het Burgerberaad voor mensen met belemmeringen zoals een ondersteuningsbehoefte of beperkte digitale vaardigheden, voldoende geborgd is. Hij vraagt hoe de wethouder daarin gaat voorzien.
Daarnaast vraagt zijn fractie zich af op welke manier de uitkomsten van eerdere burgerberaden in de toekomst worden meegenomen en hoe daarvan te leren is naar toekomstige burgerberaden toe. Hij vraagt de wethouder hoe de raad voldoende op de hoogte blijft en betrokken bij het proces. Welke rol moet de raad op zich nemen?
Tot slot steunt hij expliciet de inbreng van EenUtrecht zojuist over het mandaat.

De heer Van Steeg (CDA) stemde voor het Burgerberaad omdat zijn fractie het belangrijk vindt te kijken naar nieuwe manieren van inspraak en inwoners breed te betrekken bij de politieke besluitvorming. Dat gaat nu niet altijd goed. Wat hem betreft is dit de kans om inwoners te betrekken bij moeilijke besluiten waarover heel verschillend wordt gedacht. In dat opzicht kijkt zijn fractie anders tegen het gekozen onderwerp aan; zijn fractie vindt dat onderwerp geschikt. Het is redelijk klein en er wordt heel verschillend over gedacht. Hij is benieuwd hoe een Burgerberaad kan bijdragen aan een breed draagvlak voor een veilige jaarwisseling. Hij kan zich heel goed voorstellen dat dit te gebruiken is om naar nieuwe onderwerpen te zoeken.
Hij deelt datgene wat gezegd is over representativiteit. Hij denkt dat het goed is om transparant te zijn over de criteria: op basis waarvan geloot gaat worden, op basis waarvan worden mensen betrokken? Hij adviseert het stadsbestuur dit niet te complex te maken. Die transparantie is nog niet gerealiseerd. Hij vraagt daarop de reactie van de wethouder.
De vraag is nog hoe het Burgerberaad onafhankelijk wordt geïnformeerd. Op dat vlak vindt hij het voorstel nog redelijk beperkt. De beïnvloeding kan tegenwoordig op heel veel verschillende manieren plaatsvinden. Hij vindt dit heel belangrijk.
Gesproken is over de financiën. Hij kan een eind meegaan met de inbreng van de heer Dijkstra daarop, vooral als het gaat om de overhead. Hij vindt het geraamde bedrag veel geld. Hij hoopt dat dit in de toekomst goedkoper kan.
Daarnaast stelt hij vragen bij het vervolg; de wens is twee burgerberaden. Dat wordt dan vastgesteld maar de financiën daarvoor zijn er nog niet. Momenteel is er nog niet eens een goede evaluatie mogelijk. Een goede evaluatie zou minimaal gewaarborgd moeten zijn in dit voorstel; wellicht is er iets te doen met de financiën om dat te waarborgen zodat de uitkomsten uit het Burgerberaad daadwerkelijk leiden tot een verbetering naar de volgende stap en dan ook de keuze voor de onderwerpen.
Ook haar zijn fractie was verbaasd over de onderwerpen die er lagen. Hij kan in die zin meegaan met de inbreng van de heer Bosch; betaald parkeren kan wat hem betreft een prima onderwerp zijn voor een Burgerberaad. Hij hoopt dat hiermee een oud en nieuw feest voor iedereen dichterbij komt.

De voorzitter schorst de vergadering voor onder meer een voorzitterswissel en heropent de vergadering.

Mevrouw Meerding (VVD) is in principe geen voorstander van het instrument Burgerberaad. Haar fractie gelooft niet dat het haalbaar is om een panel van 100 Utrechters samen te stellen dat beslist over een bepaald onderwerp en dat dan ook echt representatief is voor alle inwoners van Utrecht. Er zijn heel veel kenmerken waarop leden van het Burgerberaad te selecteren zijn; de vraag is dan waarvoor te kiezen.
De heer Bosch (PVV) vraagt hoe hij deze woorden moet duiden in het licht van de motie waar hij tégen hij heeft gestemd en de VVD vóór.
Mevrouw Meerding (VVD) zegt niet op ideologische gronden een Burgerberaad maar niets te vinden. Het liefst zou haar fractie willen dat een Burgerberaad goed functioneert; dat het de beoogde uitwerking heeft. Haar fractie heeft serieuze twijfels over of dit echt gaat lukken. Die twijfels gaan dan vooral over de representativiteit van de 100 Utrechters die ingeloot worden.
Mevrouw Van der Wilt (D66) begrijpt hieruit dat in tweede instantie de VVD nee zegt tegen een plan waarvoor zij heeft voorgestemd. Zij vraagt uitleg.
Mevrouw Meerding (VVD) had al eerder duidelijk gemaakt niet onverdeeld enthousiast te zijn over het Burgerberaad. Dit is niet nieuw. Zij begrijpt waar de vragen vandaan komen over de motie. Zij brengt nu een nuance aan.
Mevrouw Van der Wilt (D66) vraagt of het wellicht verstandig is na te gaan voor de VVD of iets is in te bengen waardoor de VVD wel mee kan in het Burgerberaad. Zij spoort mevrouw Meerding aan suggesties te geven aan het college in de richting van een mandaat.
Mevrouw Meerding (VVD) was zeker van plan om in haar inbreng suggesties mee te geven. Haar fractie staat er zeker voor open haar mening te herzien wanneer dit Burgerberaad wel een succes blijkt te zijn. Een succes is wanneer blijkt dat deelnemers representatief zijn geweest voor alle Utrechters.
Zij vervolgt haar betoog met nader in te gaan op de vele kenmerken waarvoor te kiezen is: geslacht, leeftijd, seksuele geaardheid, religie, afkomst, politieke voorkeur, de wijk waar iemand woont, of iemand praktisch of theoretisch is opgeleid. Het lijkt de VVD onmogelijk om hierin keuzes te maken en echte representativiteit te waarborgen.
Het Burgerberaad gaat er komen; dan moeten de uitgangspunten daarvoor goed geregeld worden. Het startdocument doet een poging om een aantal belangrijke onderwerpen te waarborgen. Zo gaat het over het bindende van het advies van het beraad, de onafhankelijkheid van de gespreksleiders, de representativiteit van de deelnemers. Mevrouw Meerding vindt het goed dat daarover is nagedacht, al bljft zij twijfelen over de concrete uitwerking.
Het verbaast haar dat er maar één onderwerp is gekozen onder hoofdstuk 6: de jaarwisseling en daarmee vuurwerk. Zij vindt het een gemiste kans dat geen inzicht is gegeven in welke andere onderwerpen naar voren zijn gekomen. Zij hoopt dat de wethouder dit met de raad kan delen.
Bij het gekozen onderwerp de jaarwisseling en vuurwerk, had de VVD gemengde gevoelens; enerzijds denkt zij dat het onderwerp aansprekend is, maar anderzijds heeft zij het idee dat het college wel al weet wat hij wil en dit gebruikt om iets uit te voeren wat het college toch al wil. Dat vindt zij nou juist net niet de bedoeling van een Burgerberaad.

Van de vraagstelling viel haar mond open. Die is niet neutraal. Het is heel sturend. Dat kan op een andere meer neutrale manier wat haar betreft. Een alternatieve vraagstelling is *wat mensen vinden van de oud en nieuw viering in Utrecht*.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt of wanneer de vraagstelling verbetert in de ogen van de VVD er nog kans is dat de VVD zegt erin mee te gaan gezien ook de gesteunde motie. Of schiet de VVD het voorstel überhaupt af?
Mevrouw Meerding (VVD) vindt dat de vraagstelling echt veranderd moet worden en een stuk objectiever gemaakt, om überhaupt hiervan een succes te maken. Ook zij heeft zorgen over de representativiteit. Wanneer die vraagstelling niet wordt aangepast is het Burgerberaad vooraf gestuurd in de ogen van haar fractie.
De heer Van der Zweth (PvdA) begrijpt dat met de aanpassing van de vraagstelling er nog een kans is dat de VVD mee gaat doen met dit voorstel.
Mevrouw Meerding (VVD) vindt dat te kort door de bocht. Zij wil ook dat de wethouder haar nog gerust stelt over de representativiteit van de ingelote 100 mensen. Daarover ging het begin van haar betoog.
De heer Van der Zweth (PvdA) concludeert dat de deur nog niet is dichtgegooid maar dat de VVD zijn zorgen meegeeft. Hij vindt het fijn om te constateren.
Mevrouw Meerding (VVD) antwoordt bevestigend met nader in te gaan op de kosten. 450.000 euro vindt haar fractie erg veel. Zij stelt voor kritisch te evalueren op de kosten na het eerste beraad. Een van de dingen die haar opviel is dat publiekscampagne gericht is op de hele stad, terwijl maar 100 mensen mogen meepraten. Dat vindt de VVD een beetje vreemd. Zij begrijpt dat het stadsbestuur de stad breder het Burgerberaad wil laten zien met functie en waarde. Tegelijkertijd kost het veel geld om die bekendheid na te streven in de hele stad.
De heer Maas (VOLT) licht toe dat die 100 mensen bedoeld zijn om dat beraad te houden met elkaar en de hele stad te informeren over de uitkomst. Daarin is communicatie een essentieel onderdeel in zijn optiek.
Mevrouw Meerding (VVD) begrijpt dat heer Maas ervanuit gaat dat het budget bedoeld is zo dat de mensen die in het Burgerberaad zitten de rest van de stad kunnen informeren over de uitkomst; zij heeft dat niet zo gelezen. Zij verneemt graag hoe de wethouder daarover denkt. Zij denkt aan promotie van het Burgerberaad in de stad, terwijl uiteindelijk maar 100 mensen meedoen.
De heer Maas (VOLT) herhaalt zijn inbreng. Hij vraagt wat de VVD daarvan vindt.
Mevrouw Meerding (VVD) is benieuwd naar de uitleg van de wethouder. Zij houdt haar vraagtekens wanneer het een groots opgezette publiekscampagne is.
Het standpunt van de VVD over het vuurwerkverbod is bekend. Haar fractie is geen voorstander van een lokaal vuurwerkverbod; dat is niet handhaafbaar. Zij denkt ook dat een landelijk vuurwerkverbod nog te vroeg is. Zij wil eerst kijken naar wat het effect is van het recent ingevoerde verbod op knalvuurwerk; vuurwerk is ook een mooie traditie als mensen er goed mee kunnen omgaan.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) voert het woord namens haar collega heer Dekkers. GroenLinks is erg tevreden met het voorstel voor een Burgerberaad.
Haar fractie sluit zich graag aan bij de inbreng van D66 en de PvdA die eerder vragen stelden over het mandaat en de kosten. Zij sluit zich ook aan bij het pleidooi van D66 om de inwoners zelf te laten beslissen over waarover ze een Burgerberaad zouden willen. Verder zal zij kort ingaan op representatie.
Representatie is niet hetzelfde als inclusie. Het is een proces van gewogen loting. Dat is niet voldoende voor inclusie. Inclusief wil zeggen dat voortdurend wordt na-

gegaan of de ongehoorde stemmen wel gehoord worden in het gesprek. Voor inclusie is het vaak nodig om aanvullende acties te ondernemen en op zoek te gaan naar die ongehoorde stemmen en die in te brengen in het gesprek. Zij spreekt bij ongehoorde stemmen ook over de stem van dieren, de stem van mensen met klachten aan de luchtwegen, de stem van mensen die oorlogsgebieden zijn ontvlucht. Hoe wordt ervoor gezorgd dat ook die stemmen worden gehoord. Zij vraagt dat ook aan de wethouder.
Zij sluit zich graag aan bij D66 met het verzoek om een toezegging waar het gaat om die representatie.
Een Burgerberaad staat niet garant voor een groter draagvlak; het is belangrijk dat naast de gesprekken van mensen die ingeloot zijn in het Burgerberaad, tegelijkertijd verschillende gesprekken plaatsvinden in de stad. De vraag is hoe ervoor te zorgen dat de activiteiten rond het Burgerberaad doorwerken in de stad en dat op die manier ook meer mensen uit Utrecht betrokken worden bij het Burgerberaad. Zij stelt die vraag ook aan de wethouder.
Mevrouw Van der Wilt (D66) merkt op dat dit onderwerp ook aangedragen is door inwoners. Zij vraagt hoe mevrouw Fattal dat ziet.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) verwacht dat het geen verrassing is dat ze dit een goed idee vindt om met de stad in gesprek te gaan over de jaarwisseling. Dat is ook in lijn met haar motie die vorig jaar is aangenomen waarin zij expliciet vroeg aan het college het vuurwerkverbod door te zetten en de stad actief te betrekken bij hoe de jaarwisseling wél te vieren. Voor GroenLinks is een Burgerberaad niet per se de vorm om dit met de stad te bespreken. Daarover heeft haar fractie twijfels.
GroenLinks wil graag een verbod op het afsteken van vuurwerk. Zij vindt het ingewikkeld een mandaat te geven voor een Burgerberaad en daarbij een vrijblijvende houding aan te nemen als het gaat om de vraag wat met het mandaat te doen. Zij voelt daar ongemak bij.
Mevrouw Van der Wilt (D66) concludeert dat GroenLinks aan de ene kant zegt dat zij het belangrijk vindt dat het om een thema gaat waar juist bewoners over meepraten, over meebeslissen, maar dan niet in deze vorm. Zij begrijpt dan niet de positie van de politiek ten opzichte van wat de bewoners zelf willen.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) merkt op dat het over iets anders gaat. Uit de evaluatie is gebleken dat een groot deel van de stad voorstander is van een verbod. Dan is het gesprek aan te gaan over hoe het anders te doen. Haar fractie heeft er moeite mee überhaupt een verbod in te stellen.
De heer Van der Zweth (PvdA) verwacht dat het voor GroenLinks moet meetellen dat een meerderheid voor het vuurwerkverbod er nog niet is. Daar kan dit voorstel bij helpen, of niet. Het is een stap die wordt gezet.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) licht toe dat het primaire onderwerp voor haar is dat zij het vuurwerkverbod niet een geschikt onderwerp vindt en dat zij graag de andere onderwerpen op het lijstje had willen zien voordat het bestuur een keuze had gemaakt voor dit onderwerp. Zij bevestigt dat het kan bijdragen aan het draagvlak door het gesprek aan te gaan met de stad over een vuurwerkverbod. Wat haar betreft is een Burgerberaad niet het middel voor draagvlak. Het is een middel om een gesprek aan te gaan met de stad over een belangrijk en groot onderwerp. Vanuit het perspectief van haar fractie, voelt dit als dat er voor draagvlak gezorgd wordt en dat het stadsbestuur het er op die manier doorheen krijgt; zij vindt dat zonde van het middel Burgerberaad.

De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat niet bekend is wat het Burgerberaad beslist. Hij vraagt welk onderwerp GroenLinks dan wel geschikt vindt.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) zet uiteen dat zij graag de lijst eerst wil zien. Zij wil graag kunnen kiezen uit onderwerpen. Zij zou een onderwerp als het klimaat interessant vinden, en iets in het kader van jeugdzorg. Het gaat niet om wat zij wil maar om de toezegging dat de raad zou kunnen beschikken over een lijst en dat daaruit te prioriteren is wat voor de raad belangrijk is.
De heer Van der Zweth (PvdA) deelt dat met GroenLinks. Hij neemt aan dat GroenLinks het voorstel steunt wanneer dit het onderwerp blijft.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) antwoordt sowieso voor een Burgerberaad te zijn. Zij ziet liever een vraagstelling als “We gaan een verbod invoeren, hoe zien jullie het vieren van de jaarwisseling voor je?” Wanneer het hierbij blijft, moet haar fractie daarover nog goed nadenken.
De heer Bosch (PVV) vraagt hoe hij moet duiden dat GroenLinks een andersoortige afweging maakt in dit verband vergeleken bij de afweging die GroenLinks maakte bij het onderwerp in de vergadering vanochtend bij JWCS.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) merkt op vanochtend op geen enkel punt hebben gezegd het gebruiksverbod moeilijk te handhaven te vinden; zij had andere inhoudelijke argumenten tegen het verbod. Vaker is gesproken over de handhaving in dit verband. De handhaving wordt minder een groot probleem wanneer het draagvlak wordt vergroot in de samenleving. Wanneer de stad een verbod op het afsteken van vuurwerk breed draagt, verwacht zij dat mensen zich inhouden en vuurwerk niet zullen afsteken.
De heer Bosch (PVV) herhaalt zijn argument dat mensen massaal afsteken zoals is gebleken. **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) vindt dat de cultuuromslag ergens moet beginnen. Zij is het eens met de PVV dat het nog wel een tijdje zal duren wanneer een verbod wordt ingevoerd en voordat iedereen zich er aan zal houden. Zij beaamt dat. Zij gelooft dat het nodig is om op termijn naar een jaarwisseling te gaan waarin geen vuurwerk meer wordt afgestoken. Zij zou dat fantastisch vinden.
De heer Bosch (PVV) legt de vraag voor waarom de inwoners het onderwerp niet kiezen wanneer het stadsbestuur vindt dat het Burgerberaad heel belangrijk is.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) is het daarmee eens. Zij is er voorstander van dat de stad daarover meedenkt. Juist omdat het Burgerberaad zo belangrijk is heeft zij haar vraagtekens bij dit onderwerp het juiste is.

De heer Simşek (DENK) heeft geen inbreng op dit onderwerp.

Beantwoording
Wethouder Oosters dankt de commissie voor het levendig debat. Dit voorstel komt voort uit een motie en uit de drive. Zij vindt het mooi te zien dat lokale democratie meer is dan eens in de vier jaar stemmen. Zij spreekt haar dank uit aan de werkgroep Burgerberaad. Zij hebben met ziel en zaligheid aan dit voorstel meegewerkt. Het is iets heel bijzonders want de raad zal met dit voorstel een stukje mandaat weggeven. Daarom vindt zij het nu van grote waarde hierover het gesprek vandaag te voeren.
Zij zal eerst ingaan op het onderwerp en de onderwerpkeuze, daarna gaat zij in op de voorwaarden van het startvoorstel, de representativiteit, de toegankelijkheid en het vervolg en de rol van de raad en uiteindelijk de financiën.

Het onderwerp voldoet aan alle vier criteria uit het startvoorstel; de wethouder heeft dat meerdere fracties horen zeggen. Het heeft maatschappelijke relevantie, politieke relevantie, een zichtbaar resultaat en het Burgerberaad is de geschikte vorm voor het onderwerp. Over dit onderwerp bestaat nog politieke verdeeldheid en waarover op korte termijn geen overeenstemming verwacht wordt. Er is bij betrokken bewoners veel draagvlak om hiermee aan de slag te gaan. In het 2021 uitgevoerde belevingsonderzoek Jaarwisseling laat zien dat het onderwerp erg leeft de stad. De uitvoerbare adviezen kunnen direct worden overgenomen met zichtbaar resultaat tijdens de jaarwisseling van 2024/2025. De vraagstelling is ook niet te ruim of te smal en er wordt ook nog eens samen met de stad nagedacht over het aanscherpen van de vraagstelling.
De gemeente kan alleen beslissen over dit onderwerp; dat maakt de besluitvorming en uitvoering na het besluit eenvoudiger. En het is ook belangrijk dat iedereen zich een voorstelling kan maken bij wat er dan gebeurt wanneer over een onderwerp als dit een besluit genomen wordt. Ter geruststelling geeft de wethouder aan dat het de idee is dat het ook gaat over de toekomstige jaarwisselingen na 2024/2025. Dat zit net iets ingewikkelder in financieel opzicht.
Veel fracties vroegen naar welke onderwerpen nog meer mogelijk zijn en of er vertraging zal ontstaan wanneer nu iets anders gekozen wordt. De wethouder attendeert op de bijlage bij het raadsvoorstel. Daarin staan ook meerdere onderwerpen genoemd. Dat is geen uitputtende lijst. Voor een volgend Burgerberaad zal het college uitgebreid met de Utrechters in overleg gaan en kan de wethouder toezeggen dat de raad in positie wordt gebracht om hierin een keuze te maken.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vraagt waarom de wethouder dit wel toezegt over een tweede Burgerberaad en niet over het eerste.
Wethouder Oosters licht toe dat het college voor dit eerste Burgerberaad het belangrijk vond om eerst na te gaan of het onderwerp voldoet aan de criteria en dat het Burgerberaad ook van start kan gaan, ook binnen de termijn die de raad heeft aangegeven. Op die manier heeft het college nog niet een vergelijkbaar onderwerp kunnen vinden om aan het Burgerberaad voor te leggen.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vraagt of de wethouder hiermee zegt dat *de jaarwisseling* veruit en ook het enige onderwerp is dat zich leent voor een Burgerberaad.
Wethouder Oosters antwoordt ontkennend; zij gaat er vanuit dat de heer van Heuven dat ook niet in haar antwoord heeft gehoord. Juist in de bijlage van startvoorstel zit een lijst met mogelijke onderwerpen die in de organisatie naar boven zijn gekomen. Ook die lijst is niet uitputtend. Zij denkt zeker dat er veel onderwerpen zijn die zich hiervoor lenen. Zij voelt bij de raad de urgentie om aan de slag te gaan; vandaaruit heeft het college dit voorstel aan de raad voorgelegd.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt wat maakt dat niet op korte termijn een beknopte lijst te produceren is met onderwerpen die wel op korte termijn zich kunnen lenen voor een Burgerberaad.
Wethouder Oosters antwoordt dat ten eerste dat daadwerkelijk een lijst is ingesloten in de bijlage bij het startvoorstel met onderwerpen die naar boven zijn gehaald. Het is belangrijk dat een onderwerp voor Burgerberaad een onderwerp is waarvan het stadsbestuur zegt er niet uit te komen. Dan blijft er een geringe lijst over. Het tweede onderdeel is de vraag of het Burgerberaad op korte termijn dit voorgelegd kan krijgen. Wanneer het college nu gaat kiezen voor een ander onderwerp, schat de wethouder in dat dit jaar niet te starten is met het Burgerberaad; het vraagt ook

inhoudelijke voorbereiding die wel is gestart op het onderwerp jaarwisseling, maar niet op andere onderwerpen.
De heer Van der Zweth (PvdA) had de vraag gesteld waarom de motie niet is uitgevoerd gericht op een onderbouwde lijst met bijvoorbeeld vier of vijf goede opties waaruit te kiezen zou zijn. Dat stond letterlijk in die motie en zo heeft de raad dit voorstel niet ontvangen.
Wethouder Oosters heeft ervoor gekozen een onderwerp te kiezen en dat aan de raad voor te leggen. Dan gaat het over dat het op een goede manier voorbereid kan worden en dat het daadwerkelijk haalbaar is om dit jaar nog met het Burgerberaad te starten. Dat was ook een expliciete vraag van de raad. Bovendien moet het een onderwerp zijn waarvan het stadsbestuur zegt er niet uit te komen. Dit onderwerp leent zich daarvoor het beste met al die criteria, ook die zichtbaarheid, ook die maatschappelijke en politieke relevantie. Dat is de reden om het op deze manier uit te werken.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat het niet voelt alsof dit onderwerp is afgewogen tegen andere onderwerpen. Dat neemt niet weg dat zijn fractie zich kan vinden in het onderwerp.
Wethouder Oosters antwoordt dat deze er met kop en schouders bovenuit stak en dat het college voor een volgende editie nadrukkelijk wil nagaan welke onderwerpen zich daar nog meer op een andere manier voor zou kunnen lenen.
Zowel D66 als de PvdA als EenUtrecht hadden inbreng over het mandaat. Gevraagd is of dit explicieter gemaakt kan worden in het voorstel. Voor het tweede voorstel zal het specifieke onderwerp worden opgeschreven in de geest van de gedachte dat de raad zich zich expliciet committeert aan de uitkomst van het Burgerberaad. Het college kiest er expliciet niet voor het begrip *mandaat*. Dat zou betekenen dat de ingelote bewoners in juridisch opzicht uit naam van een bestuursorgaan besluiten mogen nemen. Die beslissingsbevoegdheid wil het college bij de gemeenteraad houden. Het kader daarvoor wordt uitgewerkt in het tweede raadsvoorstel. Daarin kan de gemeenteraad bijsturen of nagaan of dat scherper moet. De wethouder heeft de raad gehoord en zal dit zo scherp mogelijk formuleren.
Met betrekking tot de uitvoerbaarheid en het financiële kader en de praktische uitvoerbaarheid waaraan ook de ChristenUnie refereerde zal het college dat beter uitwerken in het volgend raadsvoorstel. Dat zal per onderwerp van het Burgerberaad verschillen. Het is zeker niet de bedoeling woorden te kiezen waar het stadsbestuur nog langsheen kan. Het college zal nagaan hoe dat op een goede manier in te kaderen in het tweede raadsvoorstel.
De heer Van Steeg vroeg expliciet naar hoe het Burgerberaad geïnformeerd wordt, als voorwaarde van een dergelijk Burgerberaad. De wethouder zet uiteen dat het Burgerberaad dat zelf kiest. Daaraan wordt aandacht besteed in de eerste sessies van het Burgerberaad. Het Burgerberaad kan zelf de experts kiezen door wie het beraad zich wil laten informeren.
De laatste vraag die raakt aan de voorwaarden van het startvoorstel kwam van de VVD: die ging over de vraagstelling en de uitwerking daarvan. De wethouder kan zeggen dat de stad daarover expliciet gaat meedenken. Dat start volgende week om na te gaan hoe die vraag nog verder aan te scherpen is dan zoals nu geformuleerd. Het is een ingewikkeld vraagstuk en daarom extra belangrijk de hulp van de stad daarbij in te roepen.
Mevrouw Van der Wilt (D66) begrijpt het punt van mevrouw Meerding goed. Zij vraagt of de wethouder het met haar eens is dat het ook wel gaat over dat inwoners

niet vooraf een vooringenomen mening voelen; dat de vraag geen informatie geeft over wat het stadsbestuur ervan vindt. Zij vindt het belangrijk dat dat hierbij wordt meegenomen.
Wethouder Oosters denkt dat dat een hele belangrijke is en tegelijkertijd een hele ingewikkelde; het gevaar van partijdigheid zit in een klein hoekje. Dat is zeker een voorwaarde voor een goede vraag aan het Burgerberaad; dat niet op die manier al wordt gestuurd.
Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de representativiteit. De meest brede vraag van de raad ging over de borging daarvan. De raadsleden hebben wat haar betreft gelijk. Zij vindt dit het meest spannende van het Burgerberaad: hoe krijgt het stadsbestuur een dergelijke representatieve groep bij elkaar. Dat vraagt extra inzet van het college. Het college zal dat preciezer uitwerken in het tweede raadsvoorstel en ter besluitvorming voorleggen. In de afgelopen periode zijn daarover gesprekken gevoerd met de partners in de stad en met experts zoals Uthiek, de afdeling onderzoek, universiteit Utrecht. Kaders voor de loting en selectie heeft het college daarop zo goed mogelijk aangepast: dat er zo min mogelijk criteria zijn. Dat zo min mogelijk mensen worden afgewezen na aanmelding. Een goede verdeling van verschillende Utrechters en een uitlegbaar verhaal richting de stad en met onder andere de inzet van sleutelpersonen die ook hebben meegedacht aan de voorkant over het maken van het startvoorstel van het Burgerberaad; het college zal met mensen in gesprek gaan in de buurten en in de wijken waar de deelname aan participatietrajecten lager is; precies doen wat de heer Bosch en de heer Van der Zweth hebben aangegeven: langs de deuren gaan en met mensen in gesprek wanneer ze een brief hebben gekregen van het college. Ook het college weet dat niet iedereen een brief van de gemeente enthousiast opent. Dat is zeker de inzet die het college daar wil doen.
Hiermee hoopt het college ook de verkeerde verwachtingen bij deelname weg te nemen. Ook neemt het college maatregelen om de toegankelijkheid van het Burgerberaad zo goed mogelijk te maken. De heer Snijder gaf daarin iets extra's aan, namelijk de digitale vaardigheden van mensen en hoe die op een goede manier te borgen. Het college zal die zeker meenemen in het tweede raadsvoorstel.
Vragen werden gesteld over de parameters; het college onderzoekt momenteel wat een goede parameter is voor *de diversiteit en de culturele achtergrond*. Het college zal die ook toetsen bij een anti discriminatie Bureau. Dit is een ingewikkeld thema. Bij nader inzien denkt het college dat het stemgedrag van *deelnemers aan het Burgerberaad* niet gevraagd wordt voorafgaande aan de deelname. Of deelnemers al dan niet stemmen kan interessant zijn voor een leerervaring en voor de wijze waarop mensen betrokken kunnen worden. Het college vindt dat meer geschikt voor onderzoek, misschien achteraf het college zal dat op die manier insteken. Bij die parameters zal het college expliciet stilstaan bij het tweede raadsvoorstel.
Mevrouw Van der Wilt vroeg expliciet hoe mensen erbij te betrekken die geen adres hebben. De wethouder zet uiteen dat het erg ingewikkeld is. Het college wil nadenken over hoe dat te doen en daarover terugkoppelen in het tweede raadsvoorstel. Voor nu durft de wethouder nog niet toe te zeggen dat het gaat lukken om dit stevig te verankeren in het volgende voorstel.
Mevrouw Van der Wilt (D66) vindt dat mooi om te horen. Zij verneemt ook graag informatie over hoe de samenstelling van het Burgerberaad er uit moet zien. Zij vraagt of de wethouder dat ook meeneemt in het tweede raadsvoorstel.

Wethouder Oosters zal op de regels daarvoor straks ingaan. De PvdA vroeg expliciet hoe mensen te betrekken onder de 18 jaar. De mogelijkheid is opgenomen in het voorstel om bewoners vanaf 14 jaar mee te laten doen met het Burgerberaad. Zij zal dit ook meenemen in de uitwerking van het raadsvoorstel.
Een andere vraag van GroenLinks ging over de ongehoorde stemmen, zoals van dieren, van mensen met problemen met de luchtwegen. Het college verwacht dat bij een groep van 100 deelnemers, alle perspectieven op een goede manier op tafel komen, zo ook van dieren en natuur. Het is aan het Burgerberaad de keuze om zich te laten informeren door experts en door belanghebbenden op gerelateerde thema's. In het gesprek over de aanscherping van de vraagstelling is dit ook mee te nemen.

De vraag wanneer het de Burgerberaad representatief is; daarbij is het stadsbestuur afhankelijk van de gegevens die het college momenteel heeft van de stad. Het college maakt van de loting en selectie gebruik van de basisregistratie personen. Daarin is bekend hoeveel Utrechters man en vrouw zijn, hoeveel mensen in welke wijken wonen, en de leeftijdspreiding. Met loting en selectie van deelname kan het college er op sturen dat de deelnemers zo dicht mogelijk een afspiegeling vormen van de Utrechtse inwoners op het kenmerk waarover het college informatie heeft. Over hoe dat te doen, wint het college uitgebreid advies in zoals de wethouder in de beschreven beantwoording op de representativiteit. Het college zal daarover bij het tweede raadsvoorstel teruggenomen bij de raad. Het college zal nagaan hoe dat iets meer sturend te maken.
Vragen zijn gesteld over de volgende editie, de publiekscampagne en in het algemeen over het vervolg: wat gebeurt er na deze raadsbehandeling over dit onderwerp?
De lijst met onderwerpen zal de wethouder samen met de stad maken. Dit is van haar een toezegging.
Vragen zijn gesteld door de ChristenUnie en CDA over inbreng van externen of van raadsleden. Ook daarover beslist het Burgerberaad zelf. Daarover kunnen raad en college vooraf niets afspreken. Het college wil zeker leren van toekomstige burgerberaden zoals Student & Starter vroeg. Deze eerste versie is wat het college betreft een versie waarvan het stadsbestuur goed moet leren, zowel in proces als uiteindelijk in het gesprek dat in het Burgerberaad zelf gevoerd wordt.
Mevrouw Van der Wilt (D66) begrijpt de wethouder als zij spreekt over beïnvloeding; het gaat voor haar meer over de transparantie. De gemeenteraad is te streamen. Andersom zou zij willen weten hoe zij het Burgerberaad kan volgen.
Wethouder Oosters antwoordt dat de raad in ieder geval geïnformeerd zal worden over het proces. Zij vindt dit een interessant vraagstuk om terug te leggen bij de raad: hoe zou de raad op een transparante wijze daarover geïnformeerd willen worden? Daarover is gezamenlijk na te denken zonder dat dat extra beïnvloeding oplevert bij het Burgerberaad. Zij geeft dan mee dat zelfs *het erbij zitten* al van invloed kan zijn. Zij vraagt in dat opzicht beduchtzaamheid van de gemeenteraad. Zij zegt toe voor de tweede editie dat het college zal leren voor toekomstige Burgerberaden. Daarop zal ook actief gereflecteerd worden.
Dan komt zij aan bij het laatste kopje van haar beantwoording: de financiën. Veel fracties hebben vragen gesteld over het geld voor de uitvoering. Binnen de begroting van de voorjaarsnota 2023 zijn de organisatiekosten voor het eerste Burgerberaad opgenomen. Dat ligt bij de raad voor ter besluitvorming. Op dit moment zijn de uitvoeringskosten van de uitkomsten van het Burgerberaad nog niet te begroten. Het

college weet nog niet wat het Burgerberaad gaat adviseren. Dit moet nog worden bezien.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) merkt op dat uit het belevingsonderzoek bekend is wat inwoners ongeveer willen. De burgemeester heeft dit begroot op ongeveer 450.000 euro. Een dergelijk bedrag is dan nu al te reserveren. Hij betreurt het dat het niet al gereserveerd is. Hij vraagt of de wethouder begrijpt dat een dergelijk bedrag al bekend was.
Wethouder Oosters begrijpt de vraag van de heer Van Heuven. Het fijnste zou zijn wanneer structureel gezegd zou kunnen worden wat het bedrag is wat gereserveerd gaat worden. Zij ziet commitment om dat op een goede manier opvolging te geven. Zij neemt zich voor die reservering te maken bij de Voorjaarsnota 2024. Dan is het besluit van het Burgerberaad al gevallen en kan de raad besluiten over het budget dat beschikbaar wordt gesteld; dat is het moment waarop het stadsbestuur hierover moet besluiten.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) merkt op dat dit precies laat zien waarom vuurwerk of jaarwisseling geen goed onderwerp is voor een Burgerberaad. Alle informatie ligt al op tafel. Het vermoeden is er al over waarmee bewoners gaan komen. Het kost 450.000 euro; dat is al bevestigd door de burgemeester. Hij vraagt of de wethouder begrijpt dat dit voor deelnemers demotiverend is.
Wethouder Oosters is het daarmee niet eens. Met een dergelijke zin wordt niet gezegd dat die uitvoering op die manier niet gedaan wordt. Zij vindt het heel belangrijk dat gezamenlijk de ruimte wordt gegeven aan het Burgerberaad om daadwerkelijk een keuze te maken over dit onderwerp. De wethouder weet niet of het klopt wat er gezegd wordt over de 450.000 euro. Zij heeft ook andere berekeningen gezien van heel veel andere scenario's die nog veel meer of minder kosten. De wethouder houdt vol dat de begroting op deze manier niet is in te richten op dit moment. Zij overweegt dat wanneer die begroting nu wel wordt ingericht, het Burgerberaad dan een kader meekrijgt dat het stadsbestuur dat beraad niet zou moeten willen meegeven.
Mevrouw Van der Wilt (D66) vraagt hoe de raad kan toetsen op financiële haalbaarheid wanneer dat het budget niet bekend is. Zij wil minimaal de inwoners een bandbreedte meegeven waarbinnen het moet gebeuren. Waarop wordt anders geadviseerd op wat haalbaar is.
Wethouder Oosters begrijpt die vraag. Zij denkt dat vooral voor de uitvoerbaarheid en haalbaarheid nagegaan gaat worden hoe dit op goede manier te monitoren. Zij verwacht dat dát het stadsbestuur zal helpen om in het proces richting de Voorjaarsnota 2024 een goede inschatting te kunnen maken. Welk budget hierbij hoort kan op dit moment niet besloten worden. Daarmee zou het besluit van het Burgerberaad teveel ingekaderd worden.
Mevrouw Van der Wilt (D66) overweegt een amendement.
Wethouder Oosters heeft haar antwoord gegeven en laat de ruimte aan mevrouw Van der Wilt. Zij herhaalt haar standpunt.

Punt van Orde

De heer Dijkstra (EenUtrecht) meldt zich af in verband met een urgente afspraak. Hij zal de beantwoording verder online volgen.

Voortzetting van het debat

Wethouder Oosters gaat in op de inhoud van de kosten; opgemerkt werd dat er hoge ambtelijke kosten zijn. Het college wilde dit goed doen. Dat aspect is vaker misgegaan bij andere voorbeelden door er te weinig geld voor te reserveren. Het college doet het graag goedkoper wanneer dat mogelijk is. Dat zal ook zeker

geëvalueerd worden voor een volgende editie. De verwachting is ook dat bij een volgend Burgerberaad minder van dergelijke kosten nodig zijn omdat er minder voorbereiding nodig is, vanwege de opgedane ervaring.
Met betrekking tot de publiekscampagne was de vraag waarom dat uitgebreid gedaan moet worden terwijl er maar 100 mensen deelnemen aan het Burgerberaad. Van belang is dat de stad op de hoogte is van het Burgerberaad over dit belangrijke onderwerp. Het college wil het gesprek breder voeren dan met alleen 100 deelnemers aan het Burgerberaad. Dat kan zorgen voor extra waardevolle informatie. Een brede publiekscampagne zorgt ook voor draagkracht en vertrouwen in het proces van het Burgerberaad. Een brede publiekscampagne draagt ook bij aan dialogen die het college voor ogen had bij de raad. Zij verwacht dat daarmee andere Utrechters bereid zijn om input mee te geven aan het Burgerberaad. Dat is zeker van belang bij een ingewikkeld thema als dit: het veranderen van een traditie.
Mevrouw Meerding (VVD) blijft bij haar standpunt dat zij het vreemd vindt breed uit te dragen aan de stad dat de gemeente een Burgerberaad houdt. Zij zou een onbevredigend gevoel krijgen wanneer ze daarna merkt dat ze niet mag meepraten.
Wethouder Oosters laat die inschatting aan mevrouw Meerding zelf. Van belang is dat de stad weet hoe het proces loopt, dat de stad weet op welke manier dit transparant wordt gemaakt, op welke manier geloot is, op welke manier het nu gaat over een representatieve groep Utrechters. Dat kan juist zorgen voor een breder draagvlak voor de uitkomst van het Burgerberaad. Dat is wat het stadsbestuur wil bereiken. Zij benadrukt de positieve kanten te zien aan een brede publiekscampagne.

Burgemeester Dijksma werd gevraagd door de heer Dijkstra naar een inschatting. Zij verwacht niet dat er binnen een jaar een landelijk vuurwerkverbod komt. Het college doet er van alles aan om het wel zover te krijgen; dat is ook de opdracht vanuit de raad. Daarnaast gaat het Burgerberaad ook over de vraag hoe gezamenlijk het moment rondom de jaarwisseling vorm te geven. Dat is een veranderende traditie. Het lijkt haar heel goed om na te gaan wat er allemaal voor nodig is.

Gemiste vragen
De heer Bosch (PVV) had gevraagd hoe te komen tot een echte discussie; het gaat niet over het dagenlang knallen van vuurwerk voor oud en nieuw.

Mevrouw Van der Wilt (D66) had de wethouder gevraagd of er al een concretere invulling is voor de manier waarop inwoners worden betrokken bij volgende Burgerberaden. Mogelijk kan de raad nog wijzigingsvoorstellen doen voor dit voorstel.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) had gevraagd of aan dit raadsvoorstel een sub h bij beslispunt 1 kan worden toegevoegd “voor uitvoering van het adviezen van het beraad zijn voldoende middelen beschikbaar”.

De beantwoording
Wethouder Oosters gaat in op de vragen van de heer Bosch over hoe een waardige discussie te krijgen in het Burgerberaad. Het college heeft een aantal voorwaarden in het startvoorstel opgenomen om daaraan tegemoet te komen. Eén daarvan is een onafhankelijk gespreksleider. En een andere is dat in de eerste sessies wordt bepaald waarover het Burgerberaad gaat en op welke manier het Burgerberaad experts wil uitnodigen om daarover mee te praten. Dat is het groepsproces in de groep van

100. Het college kan niet van tevoren zeggen dat het alleen maar daarover mag gaan; het college en de raad kunnen wel de kaders vaststellen over hoe dat gesprek zo objectief mogelijk gevoerd kan worden en dat iedereen daaraan kan meedoen. Dat is goed in het startvoorstel opgenomen.
De heer Bosch (PVV) licht zijn vraag nader toe. Het gaat of over de jaarwisseling, of over het vuurwerkverbod en niet over al het andere eromheen.
Wethouder Oosters licht toe dat de vraag momenteel is *hoe oud en nieuw een feest kan zijn voor iedereen*. Dat is wel degelijk breder dan alleen het vuurwerkverbod. Daarbij is een van de voorwaarden dat juridisch uitvoerbaar is; dat kader heeft het stadsbestuur meegegeven. De heer Bosch zegt terecht dat knalvuurwerk al verboden is. Het Burgerberaad kan daar niet iets extra's aan toevoegen. De wethouder verwacht dat heer Bosch niets te vrezen heeft van hoe dat gesprek gevoerd wordt.
De wethouder vervolgt haar beantwoording.
Zij gaat in op de vraag van D66 hoe mensen te betrekken bij de uitwerking. Zij zet uiteen dat het college dat nog niet op die manier expliciet heeft uitgewerkt. Op dit moment is het eerste Burgerberaad aan de orde. De wethouder wil het tweede Burgerberaad uitwerken met de werkgroep vanuit de vraag hoe de stad daarbij te betrekken. Zij kan zich voorstellen dat dat met online participatie mogelijk is om een zo groot mogelijke groep te bereiken. De wethouder heeft daarvoor nog geen expliciete uitwerking.
Op het feitelijk aangekondigde amendement van de Partij voor de Dieren over hoe een beslispunt toe te voegen aan het raadsvoorstel is de wethouder voldoende ingegaan over hoe zij in het vraagstuk van het budget gaat en over de uitvoering van de adviezen. De raad heeft genoeg beslissingsbevoegdheid om hierover te besluiten voor de Voorjaarsnota 2024 om dan daaraan het budget dat nodig is aan vast te klikken en dat op deze manier deze extra zin in het voorstel daaraan niet noodzakelijk bijdraagt.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) licht toe dit niet te hebben gesuggereerd voor de uitvoering van de adviezen met betrekking tot de jaarwisseling; zijn vraag heeft betrekking op de adviezen van het Burgerberaad in het algemeen: daarvoor moeten voldoende middelen zijn. Die zekerheid zit nog niet in het raadsvoorstel. Daarover vraagt hij duidelijkheid.
Wethouder Oosters begrijpt dit. Dat zou dan met een strekt ter vervanging moeten. Zij voert ter vergadering ambtelijk overleg. **De voorzitter** houdt het voor mogelijk dat de heer Van Heuven een amendement indient. **De heer Van Heuven** (Partij voor de Dieren) wil van tevoren weten of dat amendement dan uitvoerbaar is.
De voorzitter verneemt dat de wethouder hierop terugkomt in de tweede termijn.

Tweede termijn
De heer Van der Zweth (PvdA) verneemt veel enthousiasme bij het college hiermee aan de slag te gaan. Hij vindt dat fijn om te horen. Dat geldt ook voor datgene wat er gaat gebeuren op het gebied van representativiteit. Achteraf zal uit de evaluatie ook moeten blijken of het Burgerberaad datgene brengt wat de raad er nu van verwacht.

Hij begrijpt de vraag van de heer Van Heuven over de kosten. Ook hij ziet de complexiteit. In het beslispunt 1 staat dat er voldoende tijd en budget moet zijn. Hij zet uiteen dat wanneer dat betekent dat het Burgerberaad niet geremd wordt omdat er

geen budget is, maar dat het de bedoeling is dat het kan en politiek mogelijk wordt gemaakt, dat voor zijn fractie voldoende is.
Hij gaat nu akkoord met het voorliggende. Hij zal zich laten verrassen en laat zich leiden door het beste idee. Hij benadrukt die lijst te hebben verwacht. Hij uit zijn ongenoegen daarover.

Mevrouw Van der Wilt (D66) kan zich in grote mate aansluiten bij de inbreng van de heer Van der Zweth. Zij is blij met alle toezeggingen bij het tweede voorstel. Zij zal daar zeker op terugkomen. Zij zou over het budget willen nadenken met heer Van Heuven.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vindt de onderbouwing van het thema erg mager en ook ongelukkig. Bij hem ontbreekt het inzicht waarom dit thema met kop en schouders boven de andere thema's uitsteekt. Met de heer Van der Zweth wil hij graag een lijst met daarbij de motivatie waarom een onderwerp het wel of niet is geworden. Hij verwacht dat zijn fractie tegen zal stemmen. Hij zou dat betreuren. Hij overweegt een amendement in te dienen om dit thema eruit te halen en aan te sturen op een ander onderwerp in de richting van het tweede raadsvoorstel.
Hij overweegt nog steeds een amendement in te dienen over voldoende middelen; daarmee wil hij geen budget vastklikken, maar wel de zekerheid voor deelnemers bevorderen dat er voldoende middelen zijn voor hun adviezen. Hij vraagt daarop de reactie van de wethouder.
Mevrouw Van der Wilt (D66) vraagt naar de voorkeur van de heer Van Heuven.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) antwoordt ontkennend. Er is met de stad gesproken, een afweging gemaakt door het college. Het college heeft gezegd voor dit onderwerp te kiezen. Hij wil inzicht in die afwegingen. Hij wil zich het liefst met die keuzes kunnen bemoeien. Hij benadrukt zijn standpunt over het onderwerp.

De beantwoording
Wethouder Oosters gaat in op het voorstel van de heer Van Heuven over het budget en dat op te nemen in het startvoorstel als het punt h. Dat zou dan generiek zijn voor alle burgerberaden. Het college kan dan niet inschatten wat het gaat doen. Op dit moment staat in het startvoorstel wel dat er voldoende tijd en budget moet zijn. Zij denkt dat dat voldoende is om die zekerheid aan het Burgerberaad te kunnen bieden: dat het stadsbestuur dit serieus neemt.
Het college zal in het tweede raadsvoorstel explicieter terugkomen op de financiële haalbaarheid daarvan. Wellicht biedt dat ook een uitkomst voor de raad om zich daarbij comfortabeler te voelen op specifiek dit onderwerp.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) las "voldoende tijd en budget om het beraad te organiseren", dus dat er verloning is voor de deelnemers aan het beraad. Wanneer de wethouder belooft dat hiermee voldoende tijd en budget is voor de uitvoering van alle adviezen van alle burgerberaden die nog gaan komen, kan hij daarmee leven.
Wethouder Oosters merkt op dat daar nog een verschil zit. Zij houdt het voor mogelijk dat hierover nog overleg kan zijn in het kader van het amendement dat de heer Van Heuven zich voorneemt. De wethouder heeft niet de idee dat zij en de heer Van Heuven hierover op één lijn zullen komen in dit commissiedebat.
De voorzitter concludeert dat de raad zijn eigen instrumenten heeft om dit al dan niet bij te sturen. Hij concludeert dat daarmee het einde is bereikt van de tweede

termijn. Dit zal met de B-status doorgaan naar de raad. Hij heeft van twee fracties vernomen dat zij voorstellen doen. Hij adviseert 30 minuten te reserveren voor de bespreking in de raad.

Punt van orde
De heer Van der Zweth (PvdA) verneemt graag van andere fracties met welke punten ze willen komen; daarover spraken zijn in het verloop van dit debat. Hij wil die dan ook graag nu vernemen.
De heer Maas (VOLT) bevestigt te overwegen hiermee iets te gaan doen in de raad.
De heer Bosch (PVV) denkt iets te zullen indienen.
De voorzitter verwacht dit volgende week te gaan zien. Hij concludeert dat daarmee het einde van dit debat is bereikt.
Mevrouw Van der Wilt (D66) merkt op in het kader van een punt van orde bij punt 4 dat het debat over het Burgerberaad is afgesloten. De wethouder heeft een aantal punten genoemd die zullen terugkomen in het tweede raadsvoorstel. Zij zou graag die punten in een formele toezegging opgenomen willen zien, en ook in het verslag.
De voorzitter stelt vast dat in de notulen is opgenomen wat de wethouder meeneemt in het tweede raadsvoorstel. In die zin is dit niet opgenomen als een formele nieuwe toezegging.

3. Raadsbrief Jaarwisseling

Punt van orde
De voorzitter stelt dit agendapunt aan de orde in het kader van een punt van orde. De burgemeester is vanavond niet in de gelegenheid aanwezig te zijn. Hij heeft de indruk gekregen dat niemand ervoor voelt om dit nu te behandelen. De behandeltijd in 60 minuten. Dat betekent dat er onvoldoende tijd is om dit te behandelen in deze vergadering. Hij biedt de commissie twee opties aan: (1) na de zomer of (2) de commissie behandelt dit onderwerp in de tijd die resteert.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) kan zich vinden in de bespreking na de zomer, ook omdat dit deel uitmaakt van de bespreking van het Burgerberaad.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) denkt dat het beter is de bespreking van dit punt door te schuiven. Dit gaat niet passen in 25 minuten.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) wilde graag een uitspraak van de raad voor de zomer. Er zijn meer gemeenten die wel hebben besloten over te gaan tot een vuurwerkverbod. Hij concludeert dat dit punt na de zomer zal worden behandeld.
De heer Maas (VOLT) sluit zich aan bij de teleurstelling van de heer Van Heuven. Ook zijn fractie wil graag een uitspraak van de raad.
De voorzitter concludeert dat hiermee de vergadering is beëindigd. Dit onderwerp komt terug in de eerste VBF-vergadering na het zomerreces.

4. Raadsbrief tegemoetkoning energiekosten maatschappelijke organisaties

De voorzitter voerde dit agendapunt gaandeweg de vergadering, van de agenda af in afstemming met de commissie. Hij sluit de vergadering om 16.39 uur.

Griffie Gemeenteraad Utrecht
Secretariaat raadscommissie Mens & Samenleving
Postadres Postbus 16200 3500 CE Utrecht
Telefoon 030 – 286 10 69 **Fax** 030 – 286 15 18
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSLAG OPENBARE VERGADERING COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN D.D. 14 SEPTEMBER 2023

[Typ hier]

Datum verslag	21 september 2023
Locatie	Stadhuis, raadszaal
Verslag door	Geertjan Benus (Notutekst)
Vaststelling verslag	oktober 2023

Aanwezigen:
Ochtendvergadering
De voorzitter, de heer R. Peters, en van het college de burgemeester mevrouw S. Dijksma en mevrouw M. Al Saqaff (plv. voorzitter DB), voorts de leden: de heer F. Dekkers (GroenLinks), mevrouw M. Fattal (GroenLinks), de heer M. Koning (D66), de heer R. van der Graaf (ChristenUnie), de heer D. van Bergen (ChristenUnie), mevrouw E. Kendir (Student & Starter), mevrouw I. Raaijmakers (PvdA), mevrouw H. Assen (PvdA), de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), de heer B. van Steeg (CDA), de heer H. Stellinga (CDA), mevrouw T. Meerding (VVD), de heer M. de Pagter (VVD), mevrouw M. Ramaker (VVD), mevrouw S. Nolten (Bij1), de heer R. Maas (VOLT), mevrouw Y. Hessel (Utrecht Solidair), de heer I. Simşek (DENK), de heer M. Sungur (DENK), de heer D. Bosch (PVV), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Lok, en de commissiesecretaris.

Middagvergadering
De voorzitter, mevrouw L. Bode, en van het college de burgemeester mevrouw S. Dijksma en de wethouders mevrouw E. Oosters, en mevrouw M. Al Saqaff (plv. plv. voorzitter DB) en voorts de leden: de heer F. Dekkers (GroenLinks), mevrouw M. Fattal (GroenLinks), de heer M. Koning (D66), de heer A. Ait Daoua (D66), de heer D.J. van Vliet (D66), mevrouw E. Kendir (Student & Starter), de heer D. van Bergen (ChristenUnie), de heer R. van Van der Graaf (ChristenUnie), mevrouw H. Assen (PvdA), mevrouw I. Raaijmakers (PvdA), de heer V. Stevens (Student & Starter), de heer H. Stellinga (CDA), de heer B. van Steeg (CDA), mevrouw T. Meerding (VVD), de heer M. de Pagter (VVD), mevrouw W. Hoenkamp (Partij voor de Dieren), de heer R. Maas (VOLT), de heer D. Bosch (PVV), mevrouw Y. Hessel (Utrecht Solidair), de heer I. Simşek (DENK), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Lok en de commissiesecretaris.

Avondvergadering
De voorzitter, mevrouw Bode, en van het college de burgemeester mevrouw S. Dijksma en de wethouder mevrouw R. Streefland, en voorts de leden: mevrouw M. Fattal (GroenLinks), de heer M. Koning (D66), mevrouw I. Raaijmakers (PvdA), mevrouw E. Kendir (Student & Starter), de heer D.J. van Bergen (ChristenUnie), de heer R. van der Graaf (ChristenUnie), de heer B. van Steeg (CDA), de heer Stellinga (CDA), mevrouw T. Meerding (VVD), mevrouw M. Ramaker (VVD), de heer R. Maas (VOLT), de heer I. Simşek (DENK), mevrouw Y. Hessel (Utrecht Solidair), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Lok en de commissiesecretaris.

Verslag openbare vergadering commissie VBF d.d. 14 september 2023

Aanwezigen:.....- 1 -
1. Opening en mededelingen.....- 2 -
2. Vaststellen agenda van 14 september 2023 .....- 3 -
3. Vaststellen van ingekomen agenderingen .....- 3 -
4. Verslagen .....- 5 -
5. Toezeggingen/moties .....- 5 -
6. Ingekomen stukken .....- 5 -
7. Raadsvoorstel Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht.....- 6 -
8. Raadsbrief Toekomst Wijkplatforms 2023 – 2026 .....- 29 -
8.1 Raadsbrief Doorontwikkeling Wijkplatforms .....- 30 -
9. Raadsvoorstel aanpak Burgerberaad inzake de jaarwisseling .....- 30 -
10. Raadsbrief Jaarwisseling 2023 – 2024 .....- 44 -
12. Woon-/straatoverlast .....- 44 -
12.1 Raadsbrief stand van zaken Nobelstraat.....- 44 -
11. Raadsbrief Evaluatie Provinciale Staten- en waterschapsverkiezingen maart 2023- 58 -
11.1 Raadsbrief Tweede Kamerverkiezingen.....- 58 -
13. Raadsbrief tegemoetkoming energiekosten maatschappelijke organisaties.....- 69 -
10. Evaluatie handhavingsdossier Binnenstad en het Berenschotrapport .....- 69 -
10.1 Raadsbrief Eindrapport Handhavingsdossier Binnenstad .....- 70 -

1. Opening en mededelingen

De voorzitter, de heer Peters, opent de vergadering om 10.00 uur en heet iedereen welkom.

Mededelingen van de voorzitter

Vandaag wordt de programmabegroting 2024 gepresenteerd en er worden ontbijt-sessies georganiseerd over de opzet van de begroting.
De ontbijtsessie sluit aan bij de portefeuilles van deze commissie en vindt plaats voorafgaand aan de volgende reguliere vergadering: op 12 oktober van 08.45 uur – 09.45 uur. De voorzitter roept de commissieleden op zich voor die sessie aan te melden. Hij attendeert op de e-mail die daarover is ontvangen.
Vandaag vindt een presentatie plaats van de programmabegroting in de Trouwzaal; de leden van deze commissie zijn uitdrukkelijk uitgenodigd.
Vanaf volgend jaar zullen de commissievergaderingen steeds in drie volle dagdelen plaatsvinden.

1a. Heropening en mededelingen

De voorzitter, mevrouw Bode, heropent de vergadering om 14.00 uur. Zij heet alle aanwezigen welkom.
Gezien de uitloop is het voorstel de Tegemoetkoming energiekosten (naar 3 oktober) en de raadsbrief Toekomst Wijkplatforms (naar 12 oktober) te verplaatsen.
Zij verneemt dat de commissie daarmee akkoord gaat.
Mevrouw Assen (PvdA) wil in het vervolg eerder kijken naar punten later op de dag en niet naar het eerstvolgende punt op de agenda. Zij vindt dat netter.
De voorzitter neemt de opmerking mee. Hiermee is de agenda in tweede instantie vastgesteld.

1b. Heropening en mededelingen

De voorzitter, mevrouw Bode, heropent de vergadering om 20.00 uur. Zij heet alle aanwezigen welkom.

2. Vaststellen agenda van 14 september 2023

De voorzitter geeft een vooruitblik op deze drukke vergaderdag.
De leden van de commissie hebben een herziening ontvangen van de agenda.
Op verzoek van **de heer Dijkstra** (EenUtrecht) leest **de voorzitter** die herziene versie voor. Die zal ook nog gepubliceerd worden.
De voorzitter deelt mee dat het de commissie vrij staat de agenda vandaag te wijzigen.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) stelt voor de brief jaarwisseling/ vuurwerk van de agenda af te halen. De brief gaat over de komende jaarwisseling. Door het aannemen van het Burgerberaad over vuurwerk is dat een overbodig agendapunt geworden.
De voorzitter verneemt desgevraagd dat de commissie daarmee kan instemmen.
Hij stelt voor in reactie op de inbreng van **mevrouw Ramaker** (VVD) net voor de lunchpauze het verloop van de afhandeling van de agenda na te gaan. Dan zal er een inschatting zijn van de agendapunten die nog behandeld moeten worden.
Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) doet een voorstel voor een wijziging in de volgorde van afhandeling. **De voorzitter** constateert dat daarvoor geen meerderheid is. Hij constateert dat de commissie kan instemmen met de agenda.

3. Vaststellen van ingekomen agenderingen

De voorzitter attendeert de commissieleden op de gemaakte uitzondering om de Raadsinformatiebijeenkomst van 3 oktober te benutten als een extra vergaderdatum om op die manier de behandelvoorraad te kunnen opschonen. Hij vraagt de commissieleden daarvan geen gewoonte te maken.

3.1 Demonstratierecht

Het voorstel is om deze te bespreken op 3 oktober aanstaande.
Mevrouw Nolten (Bij1) deelt mee dat er behoefte is in de raad om eerst de Raadsinformatiebijeenkomst hierover te houden en dan op 3 oktober het debat te kunnen voeren. Haar voorstel is de behandeling te verplaatsen naar later, ook omdat daar geen fatale termijn aan zit. **De voorzitter** besluit aldus.

3.2 Raadsvoorstel wijziging APV partiële herziening 2023

Het voorstel is deze te agenderen voor de vergadering op 3 oktober aanstaande voor 45 minuten.
De heer Van der Graaf (ChristenUnie) merkt op dat dit een technische wijziging is. Hij legt de vraag voor of dit met de A-status door kan naar de raad.
De voorzitter legt de vraag voor of commissieleden dit in de commissie willen spreken. **Mevrouw Meerding** (VVD) geeft te kennen dit in de commissie te willen bespreken. Zij krijgt bijval van het CDA, D66, de PVV.
De voorzitter stelt voor dit te agenderen voor 3 oktober voor 45 minuten.

3.3 Raadsvoorstel tariefdifferentiatie afvalstoffenheffing

De voorzitter stelt voor dit raadsvoorstel te bespreken op 3 oktober en daarvoor 45 minuten te reserveren.

3.4 Agenderingen ter plaatse op basis van de ingekomen raadsbrieven

De heer Maas (VOLT) stelt voor op 21 november 2023 een Raadsinformatiebijeenkomst te organiseren over het lobbyregister.
De voorzitter deelt mee dat de Raadsinformatiebijeenkomsten alleen dan worden georganiseerd, wanneer daarvoor een meerderheid is.
Deze mededeling krijgt een grote respons in de commissie. **De voorzitter** licht toe dat het een bestaande regel is die vervaagd was. Dezelfde regel geldt voor de commissieagenderingen; het is dan nodig dat een meerderheid in de zaal dat wil.
Het gaat om artikel 12 lid 3.
De teneur in de discussie is dat de commissie ruimte wil om ook voor de kleine partijen de mogelijkheid te krijgen Raadsinformatiebijeenkomsten en commissies te organiseren, en alleen een blok op te werpen als daartoe excessen reden geven. Voorkomen moet worden dat collegepartijen overal voor gaan liggen. De kleine partijen willen dit als platform kunnen houden.
De voorzitter benadrukt dat de regel uitgaat van de aanwezigen in de zaal; de zetelverdeling wordt niet mee geteld; hij maakt in navolging van **mevrouw Raaijmakers** van de PvdA een onderscheid tussen mee-agenderen en akkoord met dat een onderwerp geagendeerd wordt.
De voorzitter stelt het lobbyregister opnieuw aan de orde. Hij constateert dat de volgende partijen mee-agenderen: Bij1, Utrecht Solidair, de Partij voor de Dieren, EenUtrecht. Hij constateert dat er een meerderheid is die akkoord gaat met deze agendering.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) benadrukt dat de mee-agenderende partijen ook mee organiseren.
De heer Van Steeg (CDA) stelt voor eerst meer duidelijkheid over de procedure te scheppen. Hij stelt voor niet te stemmen over de agenderingen. Hij vindt het voor kleinere partijen belangrijk dat ze hun onderwerpen kunnen agenderen. Hij stelt voor met draagvlak te werken. Voorstellen moeten in principe besproken kunnen worden.
De heer Sungur (DENK) ondersteunt de woorden van de heer Van Steeg.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) attendeert op de gemaakte afspraken, het reglement, en de wens om overtollige werkdruk te voorkomen.
Mevrouw Nolten (Bij1) verneemt desgevraagd dat ook in andere commissies de commissieleden hun handen moet opsteken als ze akkoord gaan met de agendering.
De heer Bosch (PVV) pleit ervoor dat het DB zijn licht hierover laat schijnen.
Conclusie
De voorzitter concludeert dat voor de agendering van het lobbyregister draagvlak is, voor 60 minuten op de agenda van de commissievergadering van 21 november.
Voortgang van de agenderingen
Mevrouw Nolten (Bij1) kondigt een Raadsinformatiebijeenkomst aan over het demonstratierecht; zij heeft de indruk dat daarvoor raadsbreed steun is. Zij verneemt graag of andere partijen willen mee organiseren. Zodra ze alle informatie heeft verzameld zal de agendering snel richting de voorzitter gaan.
De voorzitter constateert dat voor de agendering draagvlak is.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) deelt mee de brief over Het Minimumloon van 14 euro per uur bij Aanbestedingen te willen agenderen voor een commissievergadering van VBF. Zij zal een agendering rondsturen. De brief is een reactie op een motie om daaraan uitvoering te geven. Haar fractie is benieuwd of er mogelijkheden zijn om uit te gaan van 16 euro per uur en haar fractie wil de wijze waarop de motie in praktijk wordt gebracht aan de orde stellen. De voorzitter constateert dat de volgende

partijen willen mee agenderen: Bij1, D66, VVD, CDA, GroenLinks, Utrecht Solidair, Volt, Bij1. Daaruit blijkt dat er voldoende draagvlak is voor agendering. **De voorzitter** stelt voor voor de agendering 90 minuten te reserveren.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) deelt mee te willen mee agenderen met het Demonstratierecht. Na inventarisatie blijkt dat de volgende partijen willen mee agenderen: ChristenUnie, PvdA, VVD, GroenLinks, Partij voor de Dieren, D66, CDA en Student & Starter.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) verneemt desgevraagd dat voor de bespreking van de commissievergadering van 3 oktober over het Minumumloon 90 minuten is gereserveerd.

Mevrouw Nolten (Bij1) verneemt desgevraagd dat de Raadsinformatiebijeenkomst die zij wil organiseren op 12 oktober, opgevolgd zal worden door de commissievergadering van 30 november.

4. Verslagen

Ter vaststelling

4.1 Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 27 juni 2023

Conform vastgesteld.

4.2 Voorjaarsnota commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Conform vastgesteld.

5. Toezeggingen/moties

Ter vaststelling

Mevrouw Assen (PvdA) had een aantal brieven bij de behandelvoorraad staan in Q2 die de raad nog niet heeft ontvangen. Zij vraagt naar de status daarvan. Het gaat om de brieven met betrekking tot het Actieplan Etnisch Profileren, en de herijking van het Programmaplan Utrecht zijn we samen.
Er is een Raadsinformatiebijeenkomst gepland op 29 december. Dat lijkt haar niet te kloppen. **De voorzitter** haalt die Raadsinformatiebijeenkomst uit de agenda.
Burgemeester Dijksma licht toe dat ook bij het college de werkdruk groot is. Zij verwacht dat over etnisch profileren vrij snel een brief naar de raad gaat. Over het andere onderwerp kan zij op voorhand op dit moment nog geen mededeling doen, ook omdat zij daarin niet de eerste portefeuillehouder is.
De voorzitter stelt voor dit via de griffie door te geleiden naar de desbetreffende wethouders en wenst dat de commissie daarover zo spoedig mogelijk een bericht zal ontvangen.

6. Ingekomen stukken

Openbare lijst van ingekomen stukken voor commissie VBF 14 september 2023
Nr. 1. Mail inzake bezwaar namens UStG mbt Pride Jacobskerkhof op 3 juni 2023
Nr. 2. Mail inzake bezwaar UStG en USB Verknipt van 1 juli 2023
De commissie stemt in met beide voorstellen van afdoening.

De voorzitter schorst de vergadering gedurende één minuut en heropent de vergadering.

7. Raadsvoorstel Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht

De voorzitter leidt de bespreking in. De commissie wordt in de gelegenheid gesteld in debat te gaan over de werking van de referendumverordening die door het DB is geëvalueerd naar aanleiding van de geconstateerde problemen en/of onduidelijkheden, onder andere bij de twee meest recente referendumaanvragen. In het voorstel zijn aanpassingen gedaan om de bedoeling van het oorspronkelijke voorstel terug te brengen. Dit voorstel wordt besproken in twee termijnen.

De heer Sungur (DENK) krijgt graag een toelichting op de verandering van het voorstel; zonder dat daarover een commissievergadering heeft plaatsgevonden is een strekt ter vervanging toegestuurd aan de raad. Daarbij heeft een wijziging plaatsgevonden over verworpen voorstellen die niet meer referendabel zijn. Hij vraagt een toelichting op dat proces; wat is er gebeurd waardoor dat stukje uit het oorspronkelijk voorstel is gehaald?

Namens het DB
Mevrouw Al Saqaff (plv. voor de plv voorzitter van de raad) licht toe dat haar gevraagd is het DB te vertegenwoordigen in deze commissie. Het voorliggende raadsvoorstel is van de raad. Enkele leden van het DB nemen deel aan het debat. De plaatsvervangend voorzitter van de raad zou deze taak op zich nemen; maar hij is in Wenen. Haar is gevraagd dit debat te volgen en te kijken waar de meerderheden liggen en dat aan de commissie terug te geven. Zij is niet politiek gemotiveerd vanuit die rol; het gaat haar om een neutrale terugkoppeling van het debat. Dan is het de vraag aan de commissie of dat voor haar voldoende is of dat zij dit wil meenemen naar de raad.

De voorzitter gaat in op de vraag van de heer Sungur; dit zijn vragen die in deze commissievergadering aan de orde gesteld kunnen worden. Er is geen volgorde van sprekers. Die volgorde is willekeurig.

De commissie
De heer De Pagter (VVD) noemt de mogelijkheid om een referendum aan te vragen een belangrijk instrument voor bewoners. In de praktijk blijkt dat de verordening niet altijd even duidelijk is. Hij schetst de onduidelijkheden die in de praktijk zijn gebleken. Hij vindt het van groot belang de regels te verduidelijken. Hij is blij met de verduidelijking zoals nu is voorgelegd. De VVD kan het raadsvoorstel in grote lijnen steunen. Maar het kan volgens hem op een aantal punten beter.
Zijn partij wil zo dicht mogelijk bij de intentie van de raad blijven in 2017. De intentie van de raad was dat zoveel mogelijk raadsvoorstellen referendabel zouden zijn. Het “wat” zou referendabel moeten zijn en het “hoe” niet per se volgens zijn fractie.
Als voorbeeld noemt hij de Tariefdifferentiatie Afvalstoffenheffing; de raad stelt vast wat het stadsbestuur gaat doen, namelijk onderscheid maken tussen huishoudens in de afvalstoffenheffing. Dat is wat zijn fractie betreft referendabel. Maar het hoe betreft het vaststellen van de belastingverordening waarin ook de tarieven worden vastgesteld. Dan wordt verder gegaan in de uitwerking.
Het beleid wijzigen is referendabel, het uitwerken daarvan in de belastingverordening niet. Wat zijn fractie betreft kan de verordening verder worden aangescherpt en verduidelijkt op dit punt, bijvoorbeeld bij de lijst uitzonderingen, het punt e over het

vaststellen van de hoogte van de belastingen. Hij noemt in dit verband het artikel 216 van de Gemeentewet. Verwezen zou moeten worden naar dat artikel in een uitzonderingsbepaling.
De heer Dekkers (GroenLinks) merkt op dat de uitzonderingen de inhoud betreffen.
De heer De Pagter (VVD) antwoordt ontkennend. Het gaat om de wijze van uitwerken in de verordening.
De heer Dekkers (GroenLinks) merkt op dat de argumentatie inhoudelijk is. Hij stelt dat de VVD het probleem niet oplost met het onderscheid tussen wat en hoe. Hierover wordt gedelibereerd in de commissie.
De heer De Pagter (VVD) benadrukt dat het gaat om het vastleggen van een tarief in de belastingverordening.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) vraagt of de VVD het eens is met haar dat de belastingen een complexe aangelegenheid is. Daarbij is begrip nodig van financiën in de begroting, wat maakt dat een referendum wellicht niet het juiste instrument is?
De heer De Pagter (VVD) heeft om die reden verwezen naar de Gemeentewet. Hij herhaalt zijn stellingname: het invoeren, het wijzigen of het afschaffen van belastingen, en ook de hoogte ervan zijn niet referendabel. Hij begrijpt dat mevrouw Kendir en hij het eens zijn.
De heer Bosch (PVV) begrijpt dat wanneer een evenveel initiatiefvoorstel tot het afschaffen van hondenbelasting afgewezen wordt het voor de raad niet meer referendabel is. Hij legt de vraag voor waarom de bevolking van Utrecht daarover niets mag vinden.
De heer De Pagter (VVD) bevestigt dat een lastig punt te vinden. Hij laat zich graag overtuigen.
De heer Bosch (PVV) legt de vraag voor waar de grens ligt tussen waar de bevolking wel iets van mag zeggen waar niet.
De heer De Pagter (VVD) kan de argumentatie van het college volgen als het gaat om de uitvoering. Zijn fractie is nog niet overtuigd.
De heer Sungur (DENK) vraagt naar de praktische bezwaren van de VVD.
De heer De Pagter (VVD) merkt op dat die toegelicht zijn in de uitvoeringstoets die gedaan is; hij verwijst naar het desbetreffende stuk dat is meegestuurd.
De heer Sungur (DENK) las die en vond die niet zo duidelijk. Hij vraagt wat de VVD anders leest dan wat hij niet goed kan lezen.
De heer De Pagter (VVD) vindt dat de heer Sungur die vragen moet stellen aan de burgemeester.
De heer Sungur (DENK) verwijst naar de inbreng van de heer De Pagter in het debat. De VVD onderschrijft het standpunt van het college. Hij las uiteraard de brief ook.
De heer De Pagter (VVD) vindt het budgetrecht van de raad een belangrijk argument; hij vindt dat dat bij de raad bij het algemeen belang hoort. Dat is goed vast te leggen door te verwijzen naar de belastingverordening en daarin de gemeentelijke begroting op te nemen. Hij benadrukt dat het vaststellen van beleid referendabel is. Hij verneemt graag de reactie van het Dagelijks Bestuur.
Bij heldere regels voor het invoeren van een referendum, hoort ook dat die regels in deze verordening worden gezet. Bij individuele raadsbesluiten zou het niet mogelijk moeten zijn om af te wijken van die regels. Hij citeert dat de raad om dringende redenen een besluit niet referendabel zou kunnen maken. Dat staat niet in de huidige verordening; de initiatiefnemers wilden dat in 2017 ook niet politiek maken. Hij zou

deze frase graag willen schrappen uit het voorliggende voorstel. Hij krijgt graag een reactie op dit punt.
Hetzelfde geldt voor de uitzondering onder p. Hij vindt dat in potentie een politiek wapen. Hij benadrukt dat in deze verordening regels helder moeten staan over wanneer iets referendabel is. De raad moet bij individuele besluiten niet van kunnen afwijken.
De heer Van der Graaf (ChristenUnie) vraagt of de heer De Pagter het met hem eens is dat waar hij verwijst naar regels in de Gemeentewet, helderder zou zijn wanneer ook daarover de regels worden opgenomen in deze verordening.
De heer De Pagter (VVD) licht toe dat waar hij verwijst naar de Gemeentewet datgene is wat precies wordt vastgesteld: de belastingverordening zoals bedoeld in de Gemeentewet. Dan is bekend waarom het gaat en hoeft niet te worden uitgelegd.
De heer Van der Graaf (ChristenUnie) merkt op dat dat een onderdeel was waarover onduidelijkheid was. Moet de raad daarover dan niet in de eigen verordening daarover duidelijkheid scheppen?
De heer De Pagter (VVD) licht toe dat het niet duidelijk was in de verordening van de raad omdat daarvan niet een duidelijke definitie was: wanneer wordt over dat punt gesproken? Die duidelijkheid is er wel wanneer verwezen wordt naar de Gemeentewet en de belastingverordening; dat is in de gemeentewet een duidelijk afgebakend punt.
De heer Dekkers (GroenLinks) merkt op dat de VVD een uitzondering wil schrappen (een eerder genomen besluit met vervolgbesluitvorming). Hij legt de vraag voor of dat in bestuurlijk opzicht wellicht erg ingewikkeld wordt. Hij concludeert dat een voorgaand besluit opgeblazen kan worden.
De heer De Pagter (VVD) ziet dat anders. Soms is een groot beleidsstuk vast te stellen; hij noemt als voorbeeld het masterplan Leidsche Rijn of het Mobiliteitsplan waarin onderdelen worden genoemd die nog verder worden uitgewerkt. Wanneer later de raad een nieuw besluit neemt over een onderwerp daarvan, blijft dat wat hem betreft nog steeds referendabel. Tenzij al een referendum heeft plaatsgevonden over precies dat punt. Hij vindt het logisch dat de uitzondering gemaakt wordt wanneer een referendum heeft plaatsgevonden en niet “had kunnen plaatsvinden”. Dan zou het een politiek wapen kunnen worden.
De heer Dekkers (GroenLinks) vindt dat niet helder. Hij herhaalt zijn stellingname met betrekking tot het opblazen van een voorgaand besluit.
De heer De Pagter (VVD) herhaalt zijn inbreng over verdere uitwerking van onderdelen in een groot beleidsplan. Daaruit kunnen zaken voortkomen waartegen de bewoners bezwaren hebben. Het gaat hem om een zo breed mogelijk initiatief te geven aan bewoners om daarover een referendum te kunnen organiseren. Hij vindt dat het stadsbestuur zo min mogelijk beperkingen moet opleggen aan de bewoners in dit opzicht. Hij ziet dit bezwaar niet van de heer Dekkers.
De heer Dekkers (GroenLinks) verwacht dat de heer De Pagter het met hem eens is dat een detail referendabel is, maar het zou niet mogelijk moeten zijn om de besluiten die zijn genomen in het kader van het beleidsplan, weg te blazen.
De heer De Pagter (VVD) vindt het feitelijk juist wanneer de heer Dekkers bedoelt dat het detail niet het hele Mobiliteitsplan onderuit mag halen. Dat is ook technisch gezien juist. Hij benadrukt zoveel mogelijk ruimte te willen bieden aan referenda.
De heer Stellinga (CDA) merkt op dat in 2017 een amendement is ingediend door het CDA, VVD en Stadsbelang waarmee het voorstel kapot geamendeerd werd. Hij

vraagt of het standpunt van de VVD gewijzigd is over het referendum in de afgelopen zes jaar.
De heer De Pagter (VVD) merkt op dat zijn fractie heel helder het standpunt heeft dat de mogelijkheid die de huidige verordening biedt, moet blijven bestaan. Er zijn ook enkele verkiezingen overheen gegaan.
Hij vervolgt zijn inbreng met op te merken dat hij een mail las van de initiatiefnemer over een uitzonderingsgrond die in het raadsvoorstel opgenomen moet worden; hij legt de vraag voor waarom die niet is teruggekomen in de nieuwe verordening. Bij elk raadsvoorstel moet besloten worden dat iets niet referendabel is indien gewenst.
Hij attendeert op technische punten die hij op de mail heeft gezet; hij is benieuwd naar de reactie van het college op de technische punten. Dat kan wat hem betreft ook buiten deze commissievergadering om.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de VVD bereid is mee te denken over niet alleen dit correctief raadgevend referendum, maar ook over een algemeen raadgevend referendum. Er kan nu niet over een willekeurig onderwerp een referendum worden gehouden. Zou het wenselijk zijn die gelegenheid wel te bieden?
De heer De Pagter (VVD) antwoordt ontkennend. Hij vindt het huidige beleid goed.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) deelt de aanvulling die de VVD in zijn inbreng gaf. Hij merkt op dat op dit moment onduidelijkheid heerst over de publicatiedatum; zou toegegaan moeten worden naar een publicatiedatum die voor iedereen toegankelijk is, zichtbaar is, openbaar toegankelijk is, in plaats van de huidige opgenomen publicatiedatum die verwijst naar een plek ergens in de krochten van de website van de gemeente. **De heer De Pagter** (VVD) heeft begrepen dat op www.utrechtbestuurlijkeinformatie.nl in de titel van het digitaal ondertekende raadsbesluit, de datum van publicatie wordt opgenomen. Ook daarover is alle helderheid mogelijk.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de heer De Pagter met hem deelt dat de burger dan ongelooflijk veel informatie nodig heeft om na 5 klikken en eindeloos scrollen de publicatiedatum te kunnen vinden; dat zit achter de agendering op de website van de gemeente. Het is de bedoeling dat burgers echt kennis kunnen nemen van het besluit. Dat is wel mogelijk via www.officieelbekendmaking.nl ; dat blad krijgen mensen thuis wanneer zij zich abonneren.
De heer De Pagter (VVD) vindt dat de heer Dijkstra een beeld schetst als komen zaken plotseling vanuit het donker naar buiten; mensen kunnen van allerlei zaken kennisnemen. Hij deelt die vrees niet met de heer Dijkstra.
De heer Dekkers (GroenLinks) merkt op dat de VVD zegt het punt van Dringende Bezwaren te willen schrappen; hij merkt op dat dat punt toch bijdraagt aan de helderheid die de VVD wil.
De heer De Pagter (VVD) vindt dat helderheid nu gegeven moet worden: welke raadsbesluiten zijn niet referendabel? “Om dringende redenen” is erg abstract en vaag. Een andere coalitie kan daarvan weer iets anders maken. Hij pleit voor heldere regels. En niet een mogelijkheid om daarop later terug te komen.

De heer Bosch (PVV) beantwoordt de vraag van de heer Dijkstra naar een algemeen raadgevend referendum bevestigend. Zijn fractie wil bindende referenda. Hij vindt dat wat voorligt het vertrouwen in de politiek verder beschadigt.
Uit voorbeelden van aanvragen is recentelijk gebleken dat het anders en duidelijker moet. Hij noemt de referenda over de RSU, de windmolens. Hij vindt dat het beter moet.

Hij leest over de uitsluiting van belastingen, tarieven en zaken die betrekking hebben op de Omgevingswet als referendabele onderwerpen. Het is toch mogelijk om tot een bepaalde hoogte belastingmaatregelen wel referendabel te maken. Hij zou niet weten waarom de bevolking van Utrecht de hondenbelasting niet zou mogen afschaffen via een referendum. Dan is het aan het bestuur van de stad om het gat in de begroting te dichten. Hij begrijpt dat er een grens ligt en dat de OZB niet op die manier afgeschaft kan worden. Hij laakt de argumentatie dat kwesties te ingewikkeld zouden zijn om voor referenda in aanmerking te komen.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) merkt op dat in referenda mensen gevraagd wordt ja of nee te zeggen. Zij vraagt of de heer Bosch met haar van mening is dat ingrijpen via referenda op de hoogte van de tarieven voor de belastingen niet het juiste middel is.
De heer Bosch (PVV) vindt dat ook iets te zeggen valt over de verhoging van tarieven. Het betaald parkeren is feitelijk een belasting. Eigenlijk is het een politieke maatregel; wat hem betreft moet elke maatregel het doel dienen en dat doet het niet altijd met betaald parkeren.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) merkt op dat heer Bosch zojuist aangaf dat hij inziet dat er een grens ligt bij de OZB. Zij vraagt waar voor de PVV de grens ligt.
De heer Bosch (PVV) wil dat onderzoeken. Feit is dat wel het nodige betaald moet kunnen blijven worden. Wat hem betreft kan dan het slot op Tivoli Vredenburg. Hij begrijpt dat het onmogelijk is om de OZB af te schaffen. Hij bespeurt angst bij het stadsbestuur als het gaat om de bevolking iets te zeggen te geven.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) benadrukt dat de belastingen een heel complexe aangelegenheid is. Met referenda geeft het stadsbestuur de bevolking twee opties “ja of nee.” Zij zou wellicht voorstander kunnen zijn van een lage OZB maar wanneer zij te horen kreeg wat de gemeente ermee doet, zou zij haar mening kunnen herzien.
De heer Bosch (PVV) vindt dat dat wel meevalt. Hij pleit voor helderheid voor de kiezer bij de te maken politieke keuze voor een politieke partij. Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn.
Hij gaat in op de wijze waarop het college omgaat met betaald parkeren; dat onderwerp werd direct in de begroting gezet. Hij vindt dat er sprake is van onbehoorlijk bestuur. Een besluit voor betaald parkeren ontbreekt. Nu is de situatie ontstaan dat het niet meer uit de begroting gehaald kan worden, omdat het al begroot is. Wat zijn fractie betreft moeten niet aangenomen raadsbesluiten ook referendabel zijn.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt hoe de PVV iets verandert aan het landelijk verkiezingsprogramma.
De heer Bosch (PVV) vraagt of nu de discussie gevoerd gaat worden over hoe democratisch de PVV is.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) beargumenteert haar vraag gerelateerd aan de inbreng van de heer Bosch en merkt op nog geen antwoord te hebben op haar vraag.
De heer Bosch (PVV) beantwoordt de vraag hoe de PVV iets verandert aan het landelijk verkiezingsprogramma: soms met een A4'tje. Bij de stembus kunnen mensen zeggen wat ze ervan vinden. Hoe hij zaken aankaart bij de PVV, heeft niets te maken met democratie. Vandaag gaat het om de wil van de Utrechtse bevolking. Hij zet dit af tegen het onderwerp dat de PvdA nu aansnijdt over de PVV.
Hij vraagt de PvdA waar het besluit genomen is over het betaald parkeren voordat dit college het onderwerp opnam in de begroting.
De voorzitter stelt voor dat de PvdA daarop ingaat in de eigen inbreng.

De heer Bosch (PVV) concludeert dat het referendum niet versterkt wordt maar uitgehold onder het mom van juridische duidelijkheid en betere uitvoerbaarheid. Hij stemt volmondig tegen omdat hij op dit punt het stadsbestuur niet wil steunen. Hij hoopt nog iets te kunnen corrigeren met een amendement.
De heer Koning (D66) verbaast zich over de aankondiging tegen te stemmen. Daarmee kiest de PVV ervoor deze verordening af te schaffen.
De heer Bosch (PVV) merkt op dat de vorige verordening dan vigeert.
De heer Koning (D66) brengt in dat verbeteringen op basis van ervaringen dan niet kunnen worden doorgevoerd.
De heer Bosch (PVV) begrijpt dat de heer Koning verbeteringen ziet. Hij ziet ook verslechteringen. Hij ziet ook zaken die verdwijnen. Dan gaat het ook over zaken die de initiatiefnemers er niet voor niets in hebben gezet. Hij wil die elementen behouden. Wat hem betreft kan de vorige verordening in grote lijnen blijven bestaan.

De heer Sungur (DENK) kan zich voor een groot deel aansluiten bij de woorden van de PVV. Hij vindt de vorige verordening ronduit slecht. Wat nu voorligt, vindt hij nog slechter. Hij ziet verbeteringen op technisch vlak, maar een grote wijziging kan volgens zijn fractie niet door de beugel, namelijk onderdelen van het raadsbesluit dat in de vorige verordening verworpen besluiten wel als onderdeel werden gezien en nu uit de verordening zijn gehaald. Hij refereert aan zijn vraag hoe dit tot stand gekomen is in het DB. Hij krijgt daarop graag een toelichting. De toelichting kan komen van de voorzitter van het DB of van de burgemeester of van DB-leden die vandaag in de commissie aanwezig zijn. Hij heeft sterk het gevoel dat dit politiek gemotiveerd is. Dat heeft te maken met het initiatiefvoorstel dat hij heeft ingediend enige tijd geleden over de invoering van betaald parkeren. Dat initiatiefvoorstel is verworpen. Daarvoor waren voldoende handtekeningen verzameld. Dit is verworpen door het hoofd van het Centraal stembureau. Hij vindt dat betreurenswaardig. Hij refereert aan een uitvoerbaarheidtest.
De heer Van der Graaf (ChristenUnie) maakt een onderscheid tussen technische vragen aan de burgemeester en inhoudelijke vragen aan het DB; het DB legt dit stuk aan de raad voor.
De heer Sungur (DENK) heeft in zijn betoog een toelichting gevraagd op waarom de uitvoerbaarheid problemen met zich mee zou brengen. Dat is gerelateerd aan de brief die in de richting van het DB is gegaan vanuit het college. Die brief heeft hij gelezen en die begrijpt hij niet. Hij krijgt daarop graag een toelichting.
De heer Koning (D66) vraagt wat de heer Sungur vindt van zijn stelling dat zodra de raad kiest voor een beleidswijziging, dus een voorstel aanneemt, dat daarop een correctief referendum van toepassing te verklaren is. Maar dat dat niet opgaat wanneer een voorstel verworpen is. Dat is zijns inziens waarom het een correctief referendum heet.
De heer Sungur (DENK) zet uiteen dat bij deze stellingname hij de motivering vindt ontbreken. Waarom moeten verworpen besluiten niet referendabel zijn.
De heer Koning (D66) merkt op dat de scheidslijn zit tussen of een voorstel is aangenomen of niet. Dat democratische proces gaat eraan vooraf. De verordening tot nu toe liet daarover teveel onduidelijkheid bestaan. Hij vindt het dan logisch dat dit wordt voorgesteld om het zo aan te passen.
De heer Sungur (DENK) proeft hierin een vraag; in die zin dat het vorige referendum geen onduidelijkheid met zich meebracht. De referendumcommissie vond daarvan iets. Er zijn meerdere experts geweest, zowel vanuit de gemeentelijke organisatie als

vanuit de advocaten. Zij zeiden dat ook een verworpen besluit in dit kader een besluit van de raad is en daarmee referendabel. Dat stond niet ter discussie. Zo komt hij tot zijn vraag over het waarom verworpen besluiten niet referendabel zijn te maken.
De heer Koning (D66) merkt op dat heer Sungur zelf laat zien waarom het onduidelijk was. Het gegeven dat verschillende experts zich hierover het hoofd hebben gebroken, laat zien dat dat onderschrijft dat er een keuze moet worden gemaakt, en dat het goed is dat er nu een keuze voorligt.
De heer Sungur (DENK) vindt de keuze een stap achteruit. De keuze in het voorstel is een inperking van het recht van burgers.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of DENK het eens is met EenUtrecht dat wat DENK hier bepleit feitelijk een pleidooi is voor een algemeen raadgevend referendum. Hij licht dat op verzoek van de heer Sungur nader toe.
De heer Sungur (DENK) denkt van wel wanneer hij de heer Dijkstra goed heeft begrepen. Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn.
Hij refereert aan de vraag van de heer Bosch en legt de vraag voor wat te doen wanneer een onderwerp niet in de raad is geweest maar wel in de begroting terecht is gekomen. De begroting is niet referendabel. Afschaffing van een belastingsoort mag ook niet. Dan raakt het stadsbestuur verwikkeld in allerlei politieke spelletjes de zijns inziens ongewenst zijn. De verordening die nu voorligt moet wat hem betreft ruimhartig zijn en bedoeld om burgers in de stad Utrecht een stem te geven om de democratische legitimiteit ook van deze raad te versterken. De raad vertegenwoordigt de helft van de stad niet. Ook om die reden pleit hij voor een ruimhartige verordening.
Hij kondigt aan in dat licht een amendement op het onderdeel dat verworpen voorstellen ook referendabel zijn zoals dat bestond in de vorige verordening.
Wanneer gesproken wordt over uitzonderingsgronden, gaat het hem niet over het wat of hoe, maar om invoering van beleid. Invoering van beleid moet wat hem betreft altijd referendabel zijn, al gaat het dan over de invoering van betaald parkeren, al gaat het over de invoering van hondenbelasting. Die invoering kan referendabel zijn. De afschaffing vindt ook zijn fractie ingewikkeld omdat het aantrekkelijk kan zijn voor mensen en er niets tegenover staat bij een referendum.

Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) sluit zich helemaal aan bij de woorden van DENK. Zij denkt dat referenda eerder uitgebreid moeten worden, aangezien in sommige wijken zelfs slechts 30% van de kiezers vertegenwoordigd worden door raadsleden.
Zij sluit zich ook aan bij het voorstel van de heer Dijkstra van EenUtrecht; het moet haars inziens zeker uitgebreid worden.
In een debat met **de heer De Pagter** (VVD) benadrukt **mevrouw Hessel** (Utrecht Solidair) dat zij pleit voor uitbreiding van de referendumvoorwaarden.

De heer Dekkers (GroenLinks) brengt het initiatief van Eggermont en Scholten onder de aandacht. Hij vindt het fijn dat de heer Eggermont zijn licht heeft laten schijnen over de veranderingen.
Wat zijn fractie betreft is het goed dat de verordening op een aantal punten wordt bijgesteld. GroenLinks steunt op de meeste punten de strekt ter vervanging van de verordening: de verduidelijking van het begrip raadsbesluit, dat een niet aangenomen besluit niet referendabel is, de ondersteuningsverklaringen bij het meetellen bij het definitieve verzoek en dat de raad de referendumvraag vaststelt.

De heer Sungur (DENK) is benieuwd naar de reden waarom GroenLinks pleit voor het niet referendabel verklaren van verworpen raadsbesluiten.
De heer Dekkers (GroenLinks) licht toe dat niet aangenomen raadsvoorstellen niets wijzigen in het beleid; het staande beleid blijft doorgaan. De vraag is dan waarom die in aanmerking zouden moeten komen voor een referendum.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat mensen daarvan iets kunnen vinden.
De heer Dekkers (GroenLinks) zet uiteen dat het groter probleem is dat dan op elk punt een voorstel gedaan kan worden en dat daarmee ook een hele berg referenda kan ontstaan. Wat hem betreft blijft voorop staan dat een verworpen besluit een niet genomen besluit is.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat de regels zijn gemaakt om geen berg aan referenda te krijgen; hij noemt het aantal van 10.000 handtekeningen en waaraan een aanvraag moet voldoen. Dat is de reden waarom de regels bestaan.
De heer Dekkers (GroenLinks) antwoordt dat dat het andere punt is. Dit is wat hem betreft mooi in de strekt ter vervanging: dat de handtekeningen bij het inleidende verzoek meetellen bij het definitieve verzoek. Dat zegt niets over het punt inhoudelijk; dat een niet aangenomen besluit geen besluit is.
De heer Bosch (PVV) hoort de heer Dekkers een aantal keren zeggen “het besluit dat genomen is”. Hij vraagt waar het besluit genomen is voor de invoering van betaald parkeren. Waar was het voorgenomen besluit?
De heer Dekkers (GroenLinks) antwoordt dat dat besluit genomen is bij de vaststelling van de Voorjaarsnota, zowel op beleidsmatige gronden als op de financiële en integrale afweging. Dat besluit onderschrijft de heer Bosch niet; daarmee is het nog wel een genomen besluit.
De heer Bosch (PVV) merkt op dat door deze handelwijze de bevolking het referendum niet meer heeft. Hij vraagt of in het vervolg te voorkomen is dat zonder een voorgenomen besluit iets terecht kan komen in de begroting, zodat het besluit referendabel blijft.
De heer Dekkers (GroenLinks) bestrijdt dat dit op een onheuse wijze in de begroting terecht is gekomen; er was een expliciet inhoudelijk onderbouwd besluit in het kader van de Voorjaarsnota, in het kader van de coalitieonderhandelingen. Belastingen hebben een beleidsdoel en hebben meestal financiële consequenties. Die worden ook meestal in het kader van integrale afweging in het beleid aan de orde gesteld. Dat is overwogen besluitvorming.
De heer Bosch (PVV) werpt tegen dat er geen raad aan te pas is gekomen, dat daaraan vooraf in de raad geen inhoudelijke discussie heeft plaatsgevonden; het is een politiek besluit om betaald parkeren in te voeren. De coalitie waarvan GroenLinks deel uitmaakt, is daaraan debet. Hij legt de vraag voor waar dit ophoudt. Hij bestrijdt dat dit iets te maken heeft met democratie.
De heer Dekkers (GroenLinks) herhaalt zijn stellingname over het besluit; dit is wel degelijk aan de orde gekomen in de commissies bij de Voorjaarsnota.
De heer De Pagter (VVD) vraagt naar wat GroenLinks precies bedoelt. Hij vraagt of de Parkeervisie die in 2021 is vastgesteld, referendabel was.
De heer Dekkers (GroenLinks) merkt op dat in de Parkeervisie een aantal uitgangspunten over parkeren geformuleerd is. Er is geen expliciet besluit of aanduiding van belastingen geweest.
De heer De Pagter (VVD) vraagt of het referendabel was.
De heer Dekkers (GroenLinks) licht toe dat het geen besluit was over invoering van belastingen.

De heer De Pagter (VVD) concludeert daaruit dat het referendabel was. Hij vraagt of referendabel is wanneer dan de Parkeervisie gewijzigd wordt.
De heer Dekkers (GroenLinks) zet uiteen dat wat hem betreft zodra het stadsbestuur een besluit neemt niet alleen over het afschaffen maar ook over het instellen of wijzigen van een belasting, dat besluit niet referendabel is omdat het dan altijd gaat om een besluit dat zowel een beleidsrelevantie heeft als een financieel deel dat vraagt om een integrale afweging. Dan gaat het over het instellen of wijzigen of afschaffen van een belasting.
De heer De Pagter (VVD) merkt op dat heer Dekkers de vraag ontwijkt. Het gaat hem om de Parkeervisie waarin het beleid staat hoe het stadsbestuur omgaat met parkeren; daar staat iets in over draagvlakmeting, over de parkeernorm; dat is zijns inziens referendabel en wanneer dat gewijzigd wordt toch ook.
De heer Dekkers (GroenLinks) antwoordt dat hij twee verschillende dingen onderscheidt: er is een Parkeervisie vastgesteld met een visie op het parkeren. Op een later moment is in het kader van het coalitieakkoord en in de Voorjaarsnota een besluit genomen over belastingen en financiën. Dat is een ander punt. Op dat moment is sprake van het invoeren of wijzigen van een belasting.

In een poging van **de heer Sungur** (DENK) te interrumperen en zich te verantwoorden schorst **de voorzitter** de vergadering voor enkele minuten.

Heropening van de vergadering
De heer Dekkers (GroenLinks) licht referendabelheid van beleid toe; wanneer is het beleid en wanneer is het een belasting? Daarover ging een niet geplaatste interruptie.
Hij heeft geprobeerd te verhelderen dat het instellen, wijzigen en afschaffen van belastingen niet referendabel is. Maar er kunnen in het beleid andere elementen zijn die niets te maken hebben met het kader. Zo is draagvlakmeting of objectieve criteria een beleidskeuze. Dat lijkt hem referendabel. Dan moet er wel voor gewaakt worden dat er een paard van Troje-referendum ontstaat. Dan is het punt wel helder op zich maar het referendum dient dan een ander doel. Daarmee zou het stadsbestuur zijn burgers en de eigen besluitvorming geen goed doen.
GroenLinks zal een amendement indienen dat in de verordening regelt dat het besluit voor invoering of wijziging van gemeentelijke tarieven of belastingen niet in aanmerking komen voor een referendum en dat ook nog iets aanpast in de toelichting.
De heer De Pagter (VVD) vraagt wat anders is dan zijn voorstel door te verwijzen naar wat er in de Gemeentewet staat.
De heer Dekkers (GroenLinks) begrijpt dat heer De Pagter de formulering kiest van *belastingverordening*. GroenLinks heeft de formulering van invoering of wijziging of opheffing van belastingen; dat is net iets ruimer geformuleerd.
De heer De Pagter (VVD) brengt in dat in de gemeentewet precies is aangegeven wanneer de gemeenteraad daartoe overgaat, namelijk bij belastingverordeningen; een ander moment is er niet. Daarom dat voorstel. Om die reden de verduidelijking die hij wil aanbrengen
De heer Dekkers (GroenLinks) komt dan bij de discussie over beleid; wanneer beleid wordt vastgesteld over de invoering van belasting, is dat zijns inziens een besluit over belastingen; dan gaat het niet over de raadpleging of vaststellen op basis van objectieve criteria of het gebied wordt uitgebreid.

De heer Bosch (PVV) vraagt waarom het invoeren van een belasting niet referendabel genoemd moet worden.
De heer Dekkers (GroenLinks) herhaalt zijn antwoord.
De heer Bosch (PVV) vraagt naar het waarom. Hij noemt een voorbeeld van een denkbaar rechts college.
De heer Dekkers (GroenLinks) zet uiteen dat het oordeel over of iets referendabel is of niet, niet moet afhangen van het al of niet eens zijn met de belastingen. Ook in die andere situatie staat hij op datzelfde standpunt.
De heer Bosch (PVV) begrijpt dat. Hij legt de vraag voor waarom de bevolking niet kan corrigeren op de invoering van nieuw beleid
De heer Dekkers (GroenLinks) licht toe dat de afweging in de bredere context het lastig maakt om het referendabel te maken.
Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) vindt dat hier sprake is van onderschatting van de burger. Het betaald parkeren is nooit in de gemeenteraad behandeld. Dit stond in het verkiezingsprogramma van GroenLinks en niet de programma's van de andere vier. Zij noemt dat kiezersbedrog. Zij vraagt of GroenLinks van mening is dat het juist is dat hiermee de maatregelen die nu worden ingevoerd niet ter discussie gesteld worden met als argument dat het geld al uitgegeven is.
De heer Dekkers (GroenLinks) merkt op dat over die maatregel wel degelijk inhoudelijk gediscussieerd in de raad. Het leent zich minder voor een referendum.
Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) merkt op dat alles stopt met de 20 miljoen euro. Die waren ingeboekt in uitgaven. Zij vraagt wat de heer Dekkers van vindt dat het bestuur leuke dingen kan doen met het geld en dat de bevolking hierover niets te zeggen heeft.
De heer Dekkers (GroenLinks) herhaalt zijn argumentatie over beleidsdoel en onderdeel van financiële afwegingen en het financieel geheel. Daarmee doet het bestuur goede dingen voor de stad.
Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) merkt op dat dit is waarom referenda zo belangrijk zijn en wat haar betreft uitgebreid moeten worden. Haar fractie wil ook een initiatiefvoorstel doen om dit uit te gaan breiden. Zij noemt het beleid rigide en koppelt die aan onrust in de stad.
De heer Dekkers (GroenLinks) zou mevrouw Hessel ingeval willen adviseren een aantal zaken over te nemen en noemt als voorbeeld de ondersteuningsverklaringen.

In de nieuwe verordening wordt een handtekening geschrapt als een vereiste voor een ondersteuningsverklaring. In de verordening staat nu geen enkel vereiste voor het waarborgen dat de ondergetekende zelf de ondersteuningsverklaring heeft ingediend. Hij vraagt aan het college en het DB waarom de handtekening geschrapt is en waarom niet gekozen is voor een aanvulling met een vorm van elektronische ondertekening.
Als reactie op vragen door andere partijen gesteld, is zijn partij geen voorstander van een andere publicatiedatum dan die voortkomt uit het eigen systeem. Mensen die het initiatief nemen tot een correctief referendum, volgen meestal de besluitvorming intensief en zijn op de hoogte van het besluit voordat die gepubliceerd is. Bovendien zou het een verlenging van de opschortingstermijn betekenen.
GroenLinks was en is niet voor een raadplegend referendum. Zijn fractie is voorstander van participatieprocessen die meer ruimte bieden voor gesprekken waarbij meerdere gezichtspunten voor het voetlicht komen. Hij vindt referenda eigenlijk een ordinaire en armoedige vorm van raadpleging.

De heer Sungur (DENK) vindt dat vergaande persoonsgegevens die worden meegegeven een bevestiging moeten zijn van dat iemand ergens achter staat. Een elektronische of digitale handtekening met allerlei vormen van DigiD zou ertoe leiden dat heel veel mensen de moeite niet meer willen nemen om iets te ondersteunen.
De heer Dekkers (GroenLinks) licht toe dat het hem niet gaat om de ondertekeningsprocedures zwaarder te maken. Hij is voorstander van een minimale vorm van veiligstellen die aansluit bij de gangbare praktijk dat mensen het inderdaad ondertekend hebben.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de heer Dekkers inziet dat wanneer de huidige publicatiedatum aangehouden wordt, een enkeling dat volgt maar dat heel veel burgers dit niet kunnen vinden en niet weten dat het zo is.
De heer Dekkers (GroenLinks) denkt dat heel veel burgers de raadsvergaderingen niet gedetailleerd volgen; juist die mensen die erg inhoudelijk betrokken zijn bij een dergelijk onderwerp, volgen dit soort debatten in hun eigen stad behoorlijk goed. Die zijn op de hoogte van een dergelijk besluit wanneer de raad daarover stemt of een dag daarna en dat is eerder dan de publicatie op de eigen website van de gemeente.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de heer Dekkers het met hem eens is dat wanneer dit gestopt wordt in www.officiëlebekendmaking.nl en in het Gemeenteblad, veel meer mensen kennis zullen nemen van het besluit.
De heer Dekkers (GroenLinks) herhaalt zijn desbetreffende inbreng.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat dit het antwoord niet is op zijn vraag. Hij stelt vast dat de heer Dekkers het met hem eens is dat wanneer de publicatiedatum gehanteerd wordt van het Gemeenteblad, daarmee veel meer mensen bereikt worden en veel meer mensen in staat worden gesteld kennis te nemen van de besluiten van de raad. Hij begrijpt in dat licht niet waarom de heer Dekkers zich verzet tegen het amendement dat de heer Dijkstra zich voorneemt.
De heer Dekkers (GroenLinks) betwijfelt of daarmee meer mensen worden bereikt. Het aantal mensen dat die publicaties volgt, is naar zijn weten heel klein.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dit een ongelooflijk belangrijk onderwerp. De vraag is of het stadsbestuur de lokale democratie gaat versterken of niet.
Hij weet dat tienduizenden Utrechters graag hun stem zouden willen laten horen tussen twee verkiezingen in over bijvoorbeeld betaald parkeren, of over of het al of niet wenselijk is om op korte afstand van woningen windmolens te plaatsen. Dat is aan de ene kant bekend en aan de andere kant volgt hij nu een uur lang een debat waarin heel veel collega raadsleden hun best doen om na te gaan hoe in een correctief raadgevend referendum de onderwerpkeuze iets verder te beperken en in zijn beleving de mogelijkheid van een referendum te verstoppen; hij refereert aan zijn inbreng over de publicatiedatum.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) merkt op dat het haar niet gaat om het beperken van de onderwerpkeuze; in haar beleving gaat het om de vraag of belastingen referendabel zijn of niet. Zij hoort van meerdere partijen in deze zaal dat belastingen dusdanig complex zijn en de uitspraken in een referendum te zwart-wit zijn, waardoor een referendum niet het juiste middel is om in te grijpen in belastingen. Zij vraagt hoe de heer Dijkstra dat ziet.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) deelt de hoofdlijn zoals geschetst door de VVD. Als het om beleidskeuzen gaat – en die betreffen soms ook of al of niet een belasting ingevoerd wordt op het onderwerp parkeren of een willekeurig ander onderwerp - dat zijn ook keuzes. Wat hem betreft moet dat referendabel kunnen zijn.

Hij waakt ervoor om een referendum uit te lokken over hoogtes van tarieven; dat is een technische uitvoering van een beleidskeuze. Hij is erop tegen om per definitie een belasting niet referendabel te maken. Ook daaraan zit soms een beleidskeuze vast.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) probeert het te begrijpen. Volgens de heer Dijkstra moet ook dit referendabel zijn. Zij vraagt hem hoe hij kijkt naar de context waarin een *ja of nee antwoord* gegeven wordt; zijn antwoord op de vraag of hij een bepaald bedrag aan OZB wil betalen per jaar, zal toch veranderen naarmate er meer informatie komt over wat ermee gedaan wordt, is haar veronderstelling.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat elke vier jaar daarover wordt gestemd. Die vraag ligt voor. Het gaat bij hem niet er om dat mensen alleen voor hun eigenbelang in een referendum hun stem laten horen. Hij stelt dat het tegendeel het geval is. Wanneer mensen de ruimte krijgen hun stem te laten horen, gaan ze nadenken over het onderwerp in het kader van het publieke belang waarover ze zich kunnen uitspreken en wordt juist “not in my backyard stemgedrag” voorkomen.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) bevestigt dat zij beseft dat eens in de vier jaar gestemd wordt. Dat is het moment waarop het mandaat wordt gegeven aan de gemeenteraad om te discussiëren over complexe problemen. De raad beseft dat op het gebied van participatie veel stappen te zetten zijn. In dat licht wordt ook de afweging gemaakt in welke gevallen een Burgerberaad een beter instrument is en in welke gevallen een referendum een beter instrument is. Zij vraagt de heer Dijkstra of hij het met haar eens is dat dat totaalplaatje niet uit het oog verloren moet raken.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat eens in de vier jaar stemmen op een algemeen breed partijprogramma waarin niet altijd alles in staat, de meest complexe vraag is die neergelegd wordt bij de burger. Die ruimte geeft de raad hen wel. En wanneer dan de burger naar hun mening gevraagd wordt op een specifiek onderwerp, het ineens ingewikkeld wordt en belastingtechnisch, et cetera. Hij vindt dat de hele wereld daarmee wordt omgedraaid.

De heer Stellinga (CDA) vraagt of EenUtrecht voorstander is van een correctief referendum.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) verwijst naar het programma van zijn fractie. EenUtrecht is voorstander van allerlei vormen van referenda. Nu gaat het alleen over een correctief raadgevend referendum. Zijn fractie is voorstander van een volledig raadgevend referendum en het liefst ook van bindende referenda.

Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn. Hij kondigt een motie aan. Hij wil nagaan of de meerderheid in de raad de weg op wil naar een algemeen raadgevend referendum. Hij ervaart het stadsbestuur aan de kant van de coalitie, als kunstenaars in het uitstellen van besluiten en daarmee ook het uitstellen van referendabele besluiten en ondertussen gaat het stadsbestuur wel onomkeerbaar op weg naar dat parkeerbeleid en naar de windmolens te dicht bij woningen. Dat lijkt zijn fractie een slechte zaak. Hij schetst de in zijn beleving moeizame weg naar het mogelijk maken van een referendum.

De heer Maas (VOLT) vraagt EenUtrecht of de vraagstelling wellicht te complex is voor een *ja of nee antwoord*. Hij noemt het begrip preferendum als mogelijk alternatief.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt in te zijn voor een preferendum indien mogelijk. Voor hem gaat het om richtinggevende uitspraken tussen de verkiezingen in van de Utrechtse bevolking. Hij legt de vraag voor aan zijn collega’s wie van hen zijn fractie steunt in die motie. In de richting van de heer Maas houdt hij het voor

mogelijk om na te gaan of een verbreding mogelijk is. Hiermee worden ook problemen opgelost die opgeworpen zijn door DENK als het gaat om betaald parkeren. Zijn fractie wil een amendement indienen waarin de officiële openbaar laagdrempelige goed toegankelijke datum wordt aangehouden van het Gemeenteblad. Niet iedereen volgt elke raadsvergadering nauwlettend. Hij denkt dat de raad zijn best moet doen om zoveel mogelijk mensen de ruimte en de gelegenheid te geven om kennis te nemen van de besluiten van de gemeenteraad. Hij refereert aan zijn inbreng over www.officiëlebekendmaking.nl waarop mensen zich kunnen abonneren. Dan pas doet de raad in zijn ogen zijn best om dit maximaal mogelijk te maken. Hij hoopt op een meerderheid in de raad. Hij refereert aan een specifiek geval met betrekking tot een referendum over windmolens.

De heer Koning (D66) merkt op dat er een vigerende verordening is. Die wordt zo goed en zo kwaad als het kan nageleefd door het hoofd stembureau en door de referendumcommissie. Bovendien loopt er ook nog een bezwaar op. Het lijkt hem onverstandig door een dergelijke procedure heen te gaan. Hij vraagt of de heer Dijkstra het daarmee eens is.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt ontkennend. Wat nu gedaan wordt, is vreselijk voor de voorzitter van het stembureau; die moet nu iets gaan uitleggen wat de gemeenteraad zelf verkeerd gedaan heeft. Dit geldt ook voor de referendumcommissie. Het lijkt hem veel beter wanneer de gemeenteraad de beste interpretatie zou geven van wat de gemeenteraad bedoeld heeft te zeggen met het instellen van de referendumverordening. Het kan niet anders zijn dan dat de gemeenteraad in 2017 de bevolking kennis wilde geven van besluiten met een zo laag mogelijke drempel. Hij noemt de datum van het Gemeenteblad.

De heer Koning (D66) vindt dat bijzonder onverstandig om met terugwerkende kracht te gaan morrelen aan de eigen verordening; dat zou de consequentie zijn van het voorstel van de heer Dijkstra. Hij legt de vraag voor of de heer Dijkstra dat logisch en goed bestuur vindt.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) daagt de heer Koning uit goed te kijken naar de details. De verordening is op zich goed, maar het is mensenwerk en op dit punt is de verordening niet duidelijk. De vraag aan het stembureau of het aan het hoofd van stembureau te interpreteren is, is dan een onmogelijke vraag. De gemeenteraad kan dat beter doen.

De voorzitter attendeert op de instrumenten die de raadsleden hebben in de raadsvergadering om een uitspraak van de Raad daarop te forceren.

Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) vraagt of EenUtrecht denkt dat onduidelijkheid is ontstaan omdat de datum van publicatie niet expliciet is vermeld; zij merkt op dat dat een staatsrechtelijk begrip is. De datum van publicatie is de datum van beroep/verweer et cetera. Zij denkt dat om die reden het staatsrechtelijk begrip niet expliciet is vermeld.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat dit overeenkomt met zijn pleidooi. Wat hem betreft kan de bedoeling niet anders zijn dan dat het stadsbestuur burgers maximaal wil informeren. Dan kan het niet anders zijn dan dat een publicatiedatum bedoeld is die zo goed mogelijk toegankelijk is. Hij herhaalt zijn pleidooi.

De heer Koning (D66) merkt op dat zijn fractie samen met de SP de trekker was van de bestaande referendumverordening. Hij ziet dat dit correctief referendum de gelegenheid biedt aan de stad om zich uit te spreken wanneer een onderwerp veel mensen bezighoudt of raakt. Hij ziet en begrijpt de ervaringen die in de afgelopen

jaren zijn opgedaan; dat er nu een aanpassing voorligt, vindt zijn fractie zinvol. Zo kan de raad goed bespreken wat wel en niet gewaardeerd wordt in hoe het referendum momenteel geregeld is.
Zijn fractie gaat met bijna alle wijzigingen die nu voorgelegd zijn akkoord. Het deel over de uitzondering voor belastingen, vindt zijn fractie te onduidelijk. Het is vaak niet gemakkelijk te bepalen of een raadsvoorstel handelt over het invoeren, verlagen of verhogen van belastingen, bijvoorbeeld wanneer in een voorstel een tarief wordt verhoogd en een ander tarief wordt verlaagd. D66 wil een verordening die daarover duidelijk is zodat het bepalen of een vraagstuk in aanmerking komt voor een referendum, eenduidig is te beantwoorden.
Het debat dat zojuist plaatsvond, toont klip en klaar aan waarom het zo ingewikkeld is; daarom voelt zijn fractie veel voor een helderder regel die onderwerpen uitsluit die direct invloed hebben op belastingen. Zijn fractie werkt daarop samen met GroenLinks die al hinte op een amendement daarop.
Hij verneemt graag van het college hoe het college omgaat met de kosten voor eventuele referenda. Hoe moeten die gedekt worden wanneer er geen geld voor is gereserveerd. Hij vraagt daarop de reactie van het college.
Een ander onderwerp heeft hiermee sterke samenhang; in Utrecht is een raadgevend referendum. In 2017 pleitte zijn fractie daarnaast voor de invoering van een raadplegend referendum. Een dergelijk referendum is een andere vorm en feitelijk een nieuw instrument voor de raad om inwoners te laten uitspreken over onderwerpen waarover de raad het draagvlak wil weten. Hij legt de vraag voor of er een meerderheid is in de raad die een vraagstuk aan de stad zou willen voorleggen; dan wordt daarover een referendum georganiseerd voordat eventuele besluitvorming over dat onderwerp zou plaatsvinden.
De heer Stellinga (CDA) vindt dit klinken als muziek in zijn oren: raadpleging van tevoren in plaats van achteraf. De vraag is of daarvoor een referendum nodig is. Is het wellicht beter om een draagvlakmeting te houden en ervoor te zorgen dat op die manier te verhelderen is wat de bevolking wil.
De heer Koning (D66) zet uiteen dat de draagvlakmeting er vaak al is bij specifieke projecten. Hij begrijpt de vraag van het CDA. Hij wil graag het instrumentarium dat de raad heeft, hiermee uitbreiden. Hij is er benieuwd naar of andere partijen daarvoor ook voelen. In 2017 was er geen meerderheid voor in de raad. Hij wil dit opnieuw proberen.
De heer Stellinga (CDA) vraagt naar het waarom. Hij ervaart dit als het schieten met een kanon op een mug. Zijn voorkeur gaat uit naar draagvlakmeting over de bevolking van Utrecht.
De heer Koning (D66) wil dit breder aanpakken. Draagvlakmetingen beperken zich vaak tot een bepaalde wijk in de stad en tot een bepaald gebied. Het raadplegend referendum is ervoor bedoeld om de stad uit te nodigen zich uit te spreken over een bepaalde kwestie en daarin het gewicht mee te geven van hoe dat normaal is bij verkiezingen, namelijk de hele stad daartoe uit te nodigen. Dit kan in tijden van verkiezingen maar ook tussentijds. Hij krijgt dit graag als gereedschap voor de raad.
De heer Stellinga (CDA) vindt dat het praktisch ook mogelijk moet zijn om een gemeentebrede draagvlakmeting te doen. Het gaat D66 nu vooral om het gewicht, zo begrijpt hij de inbreng van de heer Koning.
De heer Koning (D66) vult de heer Stellinga aan met eraan toe te voegen dat het er ook om gaat dat de raad hierin het initiatief kan nemen en hierin tot een vraagstelling kan komen.

De heer Sungur (DENK) vraagt naar wat hij zich hierbij kan voorstellen. Waaraan denkt D66 zelf?
De heer Koning (D66) antwoordt op dit moment daarvan geen concreet voorstel te hebben. Hij wil eerst spreken over of de raad deze vorm van raadpleging wil vastleggen. Het gaat hem nu eerst om dit instrument te kunnen benutten dan om een inhoudelijke discussie te voeren over de mogelijke onderwerpen.
De heer Sungur (DENK) doet de suggestie de burgers te vragen zich te uiten over de invoering van betaald parkeren in de stad.
De heer Koning (D66) antwoordt dat parkeren een onderwerp kan zijn voor een raadplegend referendum. De raad moet dan wel in meerderheid komen tot een vraagstelling daarin. Die kanttekening geeft hij hierin mee. Daarnaast moet gezamenlijk bepaald worden in een verordening welke onderwerpen geschikt kunnen zijn voor een raadplegend referendum.
De heer Van der Graaf (ChristenUnie) merkt op dat de participatie in de stad vaak maatwerk is; bij elk voorstel is na te gaan welk instrument geschikt is om op een goede manier met de stad te praten. Wat voegt dit instrument dan daaraan extra toe? Wat doet het anders dan reguliere participatie en vormen die al bekend zijn?
De heer Koning (D66) denkt dat dat zit in het agenderende karakter van de raad. Veel van de draagvlakmetingen en de huidige participatievormen gaan over voorstellen vanuit het college. Het gaat erom om dit instrument te kunnen toevoegen aan de gereedschapskist van de raad. Welke andere partijen zouden daarvan voorstander zijn?
De heer Dijkstra (EenUtrecht) zegt zijn steun toe aan de heer Koning. Hij vraagt of D66 zijn motie zal steunen die hij volgende week zal indienen voor een algemeen raadgevend referendum.
De heer Koning (D66) zet uiteen dat zijn indruk is dat dit gaat over wat een volksraadpleging genoemd kan worden. Het gaat om het initiatief vanuit de stad. Dat is een ander instrument dan wat hij zojuist aanhaalde. D66 is daarvan geen voorstander. Zijn fractie wil heel graag de huidige referendumverordening bijstellen. Zijn fractie zou graag het zojuist genoemde instrument toevoegen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) begrijpt het verschil niet. Aan de ene kant zegt de heer Koning namens D66 dat hij het goed vindt dat burgers zich uitspreken over een onderwerp op initiatief van de gemeenteraad, maar niet wanneer het gaat om het eigen initiatief van burgers. Waarom moet D66 samen met andere partijen bepalen waarover burgers zich uitspreken en waarom zouden bewoners dat onderwerp niet zelf kunnen bepalen?
De heer Koning (D66) begrijpt die stelling niet. Er is een referendumverordening op basis waarvan bewoners in de stad een referendum kunnen aanvragen. Dat gaat niet zo breed als de heer Dijkstra zou willen. Hij onderschrijft niet dat er geen initiatief vanuit de burgers genomen kan worden.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) is daarover verbaasd. Burgers kunnen alleen een referendum aanvragen op besluiten die genomen zijn. Niet op onderwerpen als parkeerbeleid, windmolens nabij woningen, omdat daarover nog geen besluit is genomen, maar men wel van mening is zich daarover te moeten uitspreken voordat er onomkeerbare dingen zijn gebeurd. Hij verwacht dat de heer Koning begrijpt dat zijn voorstel meer ruimte geeft aan bewoners dan tot op heden. Hij vraagt of de heer Koning dat ziet en of dat een reden is om tot een heroverweging te komen.

De heer Koning (D66) antwoordt dat hij ieder voorstel dat wordt voorgelegd graag bespreekt. Ook in de fractie. Zijn fractie zal daar serieus naar kijken. Hij heeft zich uitgesproken over hoe zijn fractie er vooralsnog in staat.
Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn. Zijn fractie neemt zich een initiatief voor op het raadplegend referendum. Het zou mooi zijn om daar gezamenlijk werk in te steken. Hiermee rondt hij zijn inbreng af.

De heer Stellinga (CDA) is geen voorstander van een raadgevend referendum zoals dat er nu is. Bij de vaststelling van de referendumverordening in 2017 heeft zijn partij dat al laten blijken. Hij beseft dat de VVD daarop is teruggekeerd. Het CDA gelooft meer in participatie door open en eerlijk het gesprek aan te gaan met Utrechters voorafgaand aan een te nemen raadsbesluit in plaats van de Utrechters achteraf de vraag te stellen met een ja/nee als mogelijk antwoord waarvan de raad vervolgens niet verplicht is de beantwoording te respecteren. Participatie van tevoren niet achteraf.
Ervan uitgaande dat het referendum er is om te blijven, kan het wat het CDA betreft maar beter goed geregeld zijn. Vanuit dat oogpunt bekeek zijn fractie de actualisering van de verordening. Een aantal aanscherpingen en verduidelijkingen zijn wat het CDA betreft zeker een verbetering ten opzichte van de vorige verordening.
De complexe maatschappelijke problemen zijn niet te beantwoorden met een ja of nee vraag. Dat is zijn bezwaar tegen het referendum zoals dat nu voorligt.
De heer Bosch (PVV) vraagt wat voor het CDA moeilijk is aan de vraag of de inwoners van Utrecht betaald parkeren willen invoeren ja of nee.
De heer Stellinga (CDA) licht toe dat die vraag afgewogen moet worden tegen andere zaken. Wanneer dat niet wordt ingevoerd, kost dat weer geld. Hij gelooft heilig in de representatieve democratie. Zoals het nu is ontworpen werkt het niet.
De heer Bosch (PVV) merkt op dat dat feitelijk niet juist is. Wanneer dat niet wordt ingevoerd voordat het is ingevoerd, kost het feitelijk geen geld; dan is er geld ingevoerd dat er niet is.
De heer Stellinga (CDA) licht toe dat in de begroting blijkt dat deze coalitie het geld dat ze verdient met betaald parkeren ingevoerd voor de hele stad, de coalitie dat geld vervolgens weer uitgeeft; wanneer dat geld niet wordt uitgegeven heeft dat consequenties voor de begroting, zoals het CDA dat ook wil. Het bestuur van de stad is niet in *ja/nee vragen* te vatten. Dat is de reden waarom zijn fractie tegen dit soort referenda is.
De heer Bosch (PVV) merkt op dat wanneer dit niet in de begroting is opgenomen, de keuze gelaten wordt aan de bevolking.
De heer Stellinga (CDA) merkt op dat die bevolking niet over de hele begroting beslist op welke punten de gemeente geen geld gaat uitgeven. Op dit punt is het CDA het eens met de PVV. Hij herhaalt zijn standpunt met betrekking tot ja/nee vragen.
Het CDA vraagt zich af hoe om te gaan met besluiten waarvan de bevolking mogelijk gewild had dat de raad die wel had genomen. Zowel de PVV als de VVD verwezen daar naar. Dan neemt de raad dat besluit niet en kan daarover geen referendum gehouden worden. Hij vindt dat wringen. Zeker wanneer een partij in de oppositie zit. Hij vraagt daarop nog in te gaan.
Tenslotte onderschrijft hij de opmerkingen van de VVD en kijkt hij uit naar de reactie daarop. Vooral als het gaat om de punten dat de uitzondering dient te vervallen dat

de raad kan beslissen om in een concreet geval iets niet referendabel te verklaren en de uitzondering die werd gemaakt over de belastingen.

De heer Maas (VOLT) worstelt met dit referendum. Ja/nee doet nauwelijks recht aan de complexe werkelijkheid. Dat geldt ook voor de parkeerbelasting.
Hij sprak over een preferendum. Ook hij ziet veel meer in het goed gebruik maken van het middel Burgerberaad om vooraf de burgers te raadplegen.
Hier gaat het over het voorliggende voorstel. Zijn fractie is voorstander van een uitgebreid en breed inzetten van het middel referendum. Hij is heel benieuwd naar de amendementen en moties op dat gebied. Wanneer die tot verbreding leiden, zal VOLT die van harte steunen.
Hij sluit zich graag aan bij de vraag van D66 over hoe het zit met de bekostiging van de referenda wanneer die nog niet begroot zijn.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) vindt het goed de gelegenheid te hebben nu te spreken over deze verordening. Zijn fractie erkent het belang van een levendige democratie. Het referendum is dan een belangrijk instrument om de betrokkenheid van de bevolking te vergroten.
Dat neemt niet weg dat zijn fractie kritisch staat tegenover het gebruik van referenda als instrument voor alles wat raakt aan het budgetrecht van de raad. Zijn zorgen zitten op een aantal punten:
Van belang is budgettaire instabiliteit te voorkomen. Referenda over belastingen kunnen begrotingsstabiliteit in gevaar brengen. Plotselinge veranderingen in belastingtarieven kunnen leiden tot onverwachte tekorten en overschotten. Wanneer de raad een begroting vaststelt waarvan belastingen onderdeel kunnen zijn, wil het stadsbestuur daarop kunnen bouwen. Hij refereert aan zijn interrupties in dit debat.
Het is zijns inziens verstandig belastingen niet referendabel te maken. Op die manier zal hij de aangekondigde amendementen en moties beoordelen van de VVD en GroenLinks.
De financiën baren zijn fractie zorgen, ook als breed in de raad de oproep wordt gedaan te kijken naar nieuwe instrumenten en nieuwe referenda. Hij is benieuwd hoe gedacht wordt over het kostenplaatje dat daaraan vasthangt. Anders moet de raad daarvoor middelen vrijmaken.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) vindt belastingen niet geschikt voor referenda. Dat geldt ook voor de invoering van nieuwe belastingen. Belastingen zijn essentieel voor het financieren van gemeentelijke diensten, zoals scholen, gezondheidszorg, en ook openbare voorzieningen. Het zijn de inkomsten die de stad nodig heeft om te kunnen functioneren en te zorgen voor haar inwoners. Wanneer het stadsbestuur referenda zou toestaan over belastingen, zou dat de gemeentelijke begroting kunnen bedreigen. Dat kan leiden tot tekorten in de begroting en mogelijk tot bezuinigingen op essentiële diensten.
De heer Sungur (DENK) begrijpt dit enigszins als het gaat over wijzigen en afschaffen. Maar de invoering ervan kan wat hem betreft de begroting niet tekort doen.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) merkt op dat wanneer gekeken wordt naar een besluit waarin en een belasting wordt ingevoerd en een andere wordt afgeschaft, een gat ontstaan kan.
De heer Sungur (DENK) werpt tegen dat op het moment waarop een referendum wordt georganiseerd over de invoering daarvan, het oorspronkelijke besluit opge-

schort wordt. Dan vindt er nog geen heffing plaats en gaat het nog niet om inkomsten en dan is het als het goed is nog niet begroot. Waarom zou dat niet kunnen?
Mevrouw Kendir (Student & Starter) refereert aan haar inbreng eerder in dit debat, namelijk dat een referendum nogal zwart-wit is. In het licht van de context waarin belastingmaatregelen worden genomen, vindt zij referenda geen goed instrument om welles nietes te doen.
De heer Sungur (DENK) vraagt of Student & Starter per definitie tegen het organiseren van referenda is; hij doelt daarmee op de uitspraak over “nogal zwart-wit”.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) is niet in principe tegen het organiseren van referenda. Zij refereert aan wat zij inbracht in een interruptiedebat met de heer Dijkstra, dat op het gebied van participatie stappen te zetten zijn. Daar moet in zijn totaliteit naar gekeken worden. In het ene geval is een Burgerberaad beter en in een ander geval een ander participatietraject. Dat moet in de context van de realiteit worden afgewogen.
De heer De Pagter (VVD) merkt op dat Student & Starter de nadruk legt op belastingen. Waar legt Student & Starter de grenzen? Hij refereert aan het voorstel dat hij heeft gedaan. Of legt Student & Starter de grens bij bijvoorbeeld de Watervisie, een beleidsstuk eerder.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) licht toe dat haar de grens ligt op het gebied van belastingen dat die niet referendabel zouden moeten zijn. Dan gaat het om het invoeren, het afschaffen en om een eventuele verhoging. Dat gaat al wanneer de vraag voorligt.
De heer De Pagter (VVD) heeft de indruk dat Student & Starter en zijn fractie er hetzelfde over denken. Hij zal nagaan hoe de partijen tot een overeenkomst kunnen komen. Het beleid moet referendabel zijn, maar de invoering van belastingen niet.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) vervolgt haar inbreng in haar termijn met op te merken dat belastingen een complexe aangelegenheid zijn, waarbij veel factoren moeten worden afgewogen. Het vereist een diepgaand begrip van financiën en economie om te kunnen beoordelen welke belastingen eerlijk en rechtvaardig zijn voor alle inwoners. Referenda zijn over het algemeen niet de beste manier om complexe kwesties aan te pakken. Er is geen ruimte voor diepgaande discussies en ook geen ruimte voor nuance. Daarom stelt haar fractie voor dat belastingen niet onderworpen moeten zijn aan referenda, inclusief de invoering daarvan.
De heer Stellinga (CDA) vraagt of Student & Starter het met het CDA eens is dat referenda geen goed middel is. Hij hoort mevrouw Kendir perfect motiveren dit instrument niet te moeten gebruiken en dat overgegaan zou moeten worden naar gemeentebrede draagvlakmetingen.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) merkt op dat zij op het gebied van participatie bepaalde andere instrumenten ziet, zoals het Burgerberaad dat meer ruimte biedt voor het echte gesprek en het meer samenkomen. Haar fractie is niet per se voor het afschaffen van referenda. Haar fractie vindt wel dat heel goed gekeken moet worden naar welke onderwerpen zich daarvoor lenen en welke niet. Dan gaat het niet om inhoudelijke onderwerpen; dan zou het politiek gemaakt worden. Maar dan gaat het wel over vragen als “of belastingen hiervoor geschikt zijn of niet”.
De heer Stellinga (CDA) merkt op dat volgens Student & Starter de raad hierover beslist, zo heeft hij begrepen.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) zet uiteen dat de raad beslissend is over hoe de verordening er uit moet zien. Daarin moet gekeken worden naar wat zich ervoor leent of niet, zonder dat dat politiek gemaakt wordt.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) geeft een voorbeeld. Stel de wens bestaat om belasting te heffen op zonnepanelen. Dat is dan beleid en dat is referendabel?
Mevrouw Kendir (Student & Starter) merkt op dat heer Dijkstra voorbeeld geeft waarin het gaat om belastingen; zij herhaalt haar stellingname over referenda in relatie tot belastingen. Het voorbeeld maakt dan niet uit.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) is daarover verrast. Dan is niets meer referendabel. Alle beslissingen hebben (ook) (belasting)consequenties. Dan blijven er geen onderwerpen meer over voor referenda. Hij vraagt of mevrouw Kendir het ook ziet.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) merkt op dat niet alles onder belastingen valt. Wanneer het wel onder belastingen valt, is het voor Student & Starter niet referendabel.
Zij herhaalt haar stellingname met betrekking tot de belastingen en de referenda. In plaats daarvan moet er vertrouwen komen in het gekozen stadsbestuur en de vertegenwoordigers om belastingkwesties op een verantwoorde wijze aan te pakken. Dat zal de financiële stabiliteit van de stad waarborgen en zorgen voor een eerlijke en effectieve belastingheffing.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vindt het goed dat nu de referendumverordening onder de loep wordt genomen en op punten wordt verduidelijkt, er geen juridisch verschil van inzicht mag blijven bestaan.
Zij heeft geen nieuwe argumenten. Zij kan zich aansluiten bij sprekers die stelden dat zij de zin over de inhoudelijke wijziging over belastingen willen aanpassen. Het is voor haar fractie ook wezenlijk geen referenda te houden over belastingen, niet over het invoeren, niet over afschaffen, en niet over de hoogte van de tarieven. Het budgetrecht ligt bij de raad.
Zij ziet de overige voorstellen volgende week tegemoet met haar collega de heer Van der Zweth.

Burgemeester Dijksma treedt vandaag op als adviseur van de raad en als voorzitter van het centraal stembureau. Het gaat nu over de uitvoerbaarheid. Elke politieke discussie is voor rekening van de raad. Zij laat die discussie ook bij de raad.
Het college heeft een technische actualisatie van de referendumverordening aan de raad voorgelegd; op een paar punten is discussie overgebleven. De burgemeester denkt dat het goed is vanuit de uitvoerbaarheid daarover iets te zeggen.
De discussie ging over het beleid over de invoering van gemeentelijke tarieven en belastingen. Dat beleid wordt referendabel. De hoogte van de tarieven en de belastingen niet. Het college heeft daarvan gezegd dat de wijziging uitvoerbaar is maar risico's met zich meebrengt; het referendabel maken van het beleid over tarieven en belastingen kan consequenties hebben voor een lopende gemeentelijke begroting en daarmee een risico voor de gemeentelijke stabiliteit. Het is aan de raad om af te wegen of de raad dat een aanvaardbaar risico vindt.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat in een normale situatie waarin iedereen zich houdt aan de afspraken de invoering van een belasting geen gevolgen zou moeten hebben voor welke begroting dan ook. Er wordt eerst een beleid vastgesteld, pas daarna mag de gemeenteraad zich rijk rekenen.
Burgemeester Dijksma licht toe dat ook daarvoor geldt dat niet altijd sprake is van een normale situatie. Het kan ook zijn dat in lopend beleid er wijzigingen optreden. Zij wil niet in deze discussie gaan met de raad; die discussie en het oordeel daarover zijn aan de raad.

Zij heeft geantwoord dat de verordening uitvoerbaar is en dat het een financieel risico is; dat is een af te wegen risico.
De heer Sungur (DENK) is niet uit op een politieke discussie. Hij is uit op een correctie; haar inleiding klopt niet helemaal wanneer de burgemeester zegt dat het consequenties kan hebben voor iets wat al loopt. Het gaat in dit geval om de invoering ervan; iets dat nog niet is ingevoerd mag niet gerekend worden tot de begroting. Dat zijn de afspraken.
Burgemeester Dijksma vindt dit een buitengewoon intelligente manier om toch een discussie met haar aan te gaan. Zij bedankt daarvoor; die discussie moet de raad voeren. Zij laat het hierbij.
De heer Sungur (DENK) vindt dat de burgemeester dan niet had moeten zeggen dat het gevolgen heeft; wanneer ze dat wel zegt, neemt zij een politiek standpunt in.
Burgemeester Dijksma vindt dat de heer Sungur haar woorden dan precieser moet herhalen dan hij nu doet. Zij heeft niet gezegd dat het gevolgen heeft. Zij heeft gezegd dat het een risico met zich meebrengt op gevolgen. Dat risico hoeft niet op te treden.
De burgemeester merkt op dat het het advies van de referendumcommissie is om het begrip raadsbeslissing te hanteren. Dat is niet overgenomen. Zij vindt dat jammer. Ook in het licht van uitvoerbaarheid een risico omdat daarmee onduidelijkheid blijft bestaan over de uitleg van het begrip raadsbesluit. Zij heeft niet de indruk dat de raad daarvan een belangrijk punt wil maken. Zij geeft dit mee for the record.
Een derde punt is dat het voorstel beoogt de raad en niet langer de voorzitter van het stembureau te laten beslissen over de vraagstelling. Zij uit haar erkentelijkheid daarvoor. Tegelijkertijd adviseert de burgemeester de raad om ook de referendumcommissie advies te vragen. Het is duidelijk dat de commissie geen politisering van vraagstelling wil. Dan helpt het om een organisatie die de raad zelf heeft ingesteld daarbij een rol te laten spelen.
De raad heeft destijds in recht en rede bij de verordening ook bedacht dat het zinvol zou zijn om als er discussie ontstaat over de interpretatie van het bestaan van een referendumcommissie. Dat is een commissie van de raad, niet die van de burgemeester. Die commissie heeft bij een aantal van de situaties die zich in de afgelopen tijd hebben voorgedaan, advies gegeven. De leden van die commissie zijn niet politiek gemotiveerd. Het advies van die commissie is onafhankelijk. De burgemeester heeft vanuit haar positie, die ook onafhankelijk moet zijn, geen ruimte gezien of aanleiding om haar advies terzijde te leggen. Dat het om politieke redenen soms interessant is of welgevallig om een ander advies te vragen of om die adviezen wel ter discussie te stellen, begrijpt zij. Zij respecteert dat ook. De commissie en de burgemeester hebben daarin wel verschillende rollen. Zij vindt het lastig dat wanneer zij de adviezen volgt van de referendumcommissie, er een zweem in het debat ontstaat alsof dat politiek gemotiveerde adviezen zijn. Dat is niet het geval.
De burgemeester vervolgt met nog twee vragen vanuit de raad te beantwoorden.
De eerste vraag betreft die van de heer Sungur: een besluit dat verworpen is referendabel maken. De redenering was dat mensen recht hebben ook daarvan iets te vinden. De burgemeester zet uiteen dat afgewezen voorstellen die referendabel worden, niet alleen een onduidelijke situatie scheppen over het gegeven dat dat voorstel is afgewezen, maar ze hebben in spiegelbeeld daarmee ook het effect op soms al aangenomen beleid. Dat maakt het onduidelijk. Ook de referendumcommissie heeft in meerdere adviezen hier naar verwezen. Die commissie sluit daarmee ook aan bij de modelverordening zoals de VNG die hanteert en ook bij een overigens

ingetrokken wetsvoorstel die toeziet op een raadgevend referendum. Daarbij worden ook alleen aangenomen wetsvoorstellen onderwerp van referendum. De burgemeester stelt vast dat hierin geen onlogica zit. Het heeft consequenties niet alleen voor het besluit dat niet genomen is, maar waarvan sommigen in de raad ook aangeven dat daarmee de werkelijkheid niet is veranderd. De referendumcommissie heeft uitgelegd waarom dat niet op die manier gedaan moet worden. De burgemeester heeft kennisgenomen van ook andere juridische adviezen. Die zijn ook vanuit de raad aangevoerd. Zij heeft gemeend hiermee navolgbaar te blijven. Daarom heeft het college dit standpunt ingenomen.

De heer Sungur (DENK) dankt de burgemeester voor dit antwoord. Hij zet uiteen dat de referendumcommissie in haar toelichting heeft aangegeven dat er geen rechtsgevolg plaatsvindt op het moment waarop iets wordt verworpen en dat het daarom ook niet nodig is om daarvan iets te vinden en dat het geen besluit is. De motivering van het college zoals hij die terugleest, en zoals de burgemeester dit heeft de ingebracht zojuist, heeft te maken met al dan niet effect op lopend beleid. Hij vraagt of de burgemeester dit kan toelichten. Hij kan deze twee niet met elkaar rijmen.

Burgemeester Dijksma licht toe dat dit te maken heeft dat een college op het moment waarop een referendabelbesluit in stemming is gebracht, altijd ook een termijn van toepassing is voor een stand still, om te wachten of er een referendum volgt. Wanneer er een referendum komt over een voorstel dat verworpen is, heeft dat in potentie per saldo invloed op het beleid dat dan al wel aangenomen is. De raad gaat dan alsnog een oordeel vragen maar op een manier die andersom is. Dat leidt tot onduidelijkheid, ook over het beleid dat er al is. Dat maakt het complex.
Los van alle juridische uitleg van *een besluit is geen besluit, et cetera*, weegt het effect in de uitvoering ook mee. De raad moet afwegen of hij dit een voldoende argument vindt. Uiteindelijk is het besluit aan de raad

De heer Sungur (DENK) zet uiteen dat in het geval van een aangenomen voorstel, het beleid wordt opgeschort. Dat zou wat hem betreft ook prima kunnen met een verworpen besluit. Ook dan is geen sprake van een lange termijn. Er zijn termijnen voorgeschreven om de handtekeningen binnen te halen. Dat is in eerste instantie drie weken; dan moet ervoor gezorgd worden over de grens van 1000 te komen. Dan is er nog maar zes weken daarna. Daarvan worden dus niet een half jaar de gevolgen ondervonden.

Burgemeester Dijksma heeft de raad gewezen op het gegeven dat dit in bredere zin onduidelijkheid met zich meebrengt. Die onduidelijkheid gaat dan over een voorstel dat niet is aangenomen; er is al lopend beleid. Vervolgens komt impliciet daarmee de vraag aan de orde wat dit betekent voor beleid dat wél is aangenomen. Daarvan zegt de burgemeester dat wanneer dit ter discussie gesteld wordt op een impliciete manier dat veel onduidelijkheid oplevert, los van de tijd en de termijnen. De burgemeester vindt dat begrijpelijk omdat dat ook politiek werd beoogd.
Over de opmerking rondom de data en het initiatief dat over de windmolens heeft plaatsgevonden, stelt de burgemeester voorop dat het niet goed is om in een lopende procedure deze discussie te voeren waarbij de burgemeester vermoedt dat één van de initiatiefnemers ook raadslid zijnde ook nog met de burgemeester op een andere manier deze discussie mogelijk verder wil voeren. Zij vindt dat ongemakkelijk. Dit, los nog van het gegeven dat er duidelijkheid zit in hoe de verordening zoals die nu geldt moet worden uitgelegd. De aanscherpingen lijken haar goed als het gaat om de aantallen handtekeningen en in welke ronde.

Als het gaat om de uitvoerbaarheid van de voorstellen in de brief: publicatie in het Gemeenteblad. Over de uitvoerbaarheid daarvan zijn twijfels. Alleen officiële bekendmakingen van de gemeente Utrecht (verkeersbesluiten, verordeningen, ontheffingen) en ook andere besluiten van de raad komen daar niet voor. Daarmee maakt de raad het onderwerp eerder kleiner dan groter als het gaat om de vraag waarover een referendum kan plaatsvinden.
Het Gemeenteblad moet alsnog gelden voor het lopende referendumonderzoek; daarover maakte de burgemeester haar opmerkingen zojuist.
Het laatste punt betreft het punt van de heer Koning over de kosten. Op dit moment zijn kosten niet voorzien in de begroting. Dat betekent dat wanneer er een referendum plaats gaat vinden, er een voorstel aan de raad moet komen zoals bij het Burgerberaad op welke wijze dat voorzien wordt van een dekking.

De voorzitter schorst de vergadering en **de voorzitter** mevrouw Bode, hervat die om 14.00 uur met een warm welkom aan de aanwezigen en de voortzetting van dit agendapunt.
Mededelingen
(zie het agendapunt 1a bladzijde 2 dit verslag)

Voortzetting van de bespreking van het raadsvoorstel Verordening Raadgevend referendum gemeente Utrecht
Burgemeester Dijksma gaat in op nog een resterende vraag. Zij refereert aan de vraag van de heer Dekkers *het laten vervallen van DigiD bij de steunbetuigingen*. Zij zet uiteen dat de redenering is dat een tweestapsregistratie/verificatie met bevestiging via e-mail naar verwachting steunbetuigingen zal opleveren of misschien wel meer omdat DigiD drempelverhogend werkt. De controle achteraf op geldigheid blijft. Dat moet niet leiden tot een hoger risico op het doorglippen van zogenaamde illegale steunbetuigingen. Dit is een van de voorstellen waardoor dit gemakkelijker gemaakt wordt.

Mevrouw Al Saqaff (plv plv voorzitter DB) heet de commissievoorzitter welkom. Zij zal zo goed mogelijk antwoord geven op de gestelde vragen. Zij is niet politiek gemotiveerd.
Voorstellen van de raad zelf worden voorbereid door het Dagelijks Bestuur en de voorzitter van het Dagelijks Bestuur treedt op als portefeuillehouder. Het dagelijks bestuur wordt nu voorgezeten door de heer Zwanenberg. Wanneer hij afwezig is neemt een commissievoorzitter zijn taak waar; op dit moment is zij dat.
Naar aanleiding van twee recente aanvragen voor een raadgevend referendum bleken verschillende bepalingen in de verordening technisch niet correct te zijn, of niet in lijn te zijn met de bedoeling die de raad had bepaald bij invoering van het referendum als zodanig. Daarom heeft het college technische wijzigingen voorgesteld aan het Dagelijks Bestuur. Het DB heeft die technische wijzigingen vervolgens aangevuld met inhoudelijke aanpassingen die de bedoeling van de raad weerspiegelen. Daarop zijn drie adviezen ingewonnen: juridisch advies, een uitvoerbaarheidadvies van het college en een advies van de referendumcommissie.
Om recht te doen aan die adviezen is door het DB zoveel mogelijk overgenomen van deze adviezen. De adviezen zijn verwerkt in de voorliggende strekt ter vervanging.
Zij heeft kennis genomen van het debat over de betreffende onderwerpen. Op een flink aantal punten lopen de meningen uiteen als het gaat om de adviezen.

De vraag is dan ook niet of bepaalde zaken juridisch mogelijk zijn, maar vooral of het wenselijk is voor de raad. Ten aanzien van die punten is de afweging aan de raad. Zij gaat in op de inhoud van het debat.
Ten aanzien van de definitie van raadsbesluiten en het wel of niet zien op een verworpen besluit, laat zij het oordeel aan de raad. In de vigerende verordening is onduidelijkheid over wat er wel en niet onder verstaan moet worden. Het nieuwe voorstel verschaft daarin duidelijkheid. Het feit dat nu expliciet benoemd is dat verworpen besluiten niet referendabel zijn, is opgenomen naar aanleiding van de uitvoerbaarheidtoets van het college en het advies van de referendumcommissie. De amendementen op dat punt kunnen de raadsleden zelf indienen; die moeten wel duidelijkheid geven over dit punt. Ook bij het Dagelijks Bestuur is hierover intensief nagedacht.
Ook de formulering van de uitzonderingsgrond met betrekking tot belastingen en tarieven, laat mevrouw Al Saqaff bij de raad. Dan gaat het over het verschil tussen en hoe en het wat, het beleid versus de maatregelen. Het besluit is aan de raad.
Zo ook dan niet het al dan niet handhaven van de uitzonderingsbepalingen genoemd onder sub L. L. gaat over geen referendum bij dringende redenen en sub P. Sub P gaat over eerder genomen besluiten. Deze verordening is het instrument van de raad; het is dus aan de raad om de reikwijdte te bepalen die hier aan de orde is.
De opmerkingen zijn gemaakt over dat de raad of het college de datum vaststelt van het referendum; de keuze is aan de raad.
Het uitgangspunt is dat de dag van de stemming in beginsel gecombineerd wordt met de verkiezing die gepland staat. Wanneer dat niet het geval is, is nu het college aan zet om in een bepaalde periode alsnog een dag te kiezen. Wanneer de raad van mening is dat dat anders hoort te zijn, dat de raad dat hoort te doen, kan de raad dat aangeven bij de eerstvolgende raadsvergadering.
De heer De Pagter (VVD) had het punt van mevrouw Al Saqaff in de mail technisch uitgezet. In de kieswet staat dat de gemeenteraad kan bepalen dat gelijk met de stemming van een andere verkiezing een referendum kan plaatsvinden. De raad moet daarin een datum vaststellen. Hij vraagt of die technische check gedaan is. Of gaat het nu om een keuze?
Mevrouw Al Saqaff (DB) zet uiteen dat het niet gaat over dat de mogelijkheid er is. Het gaat er nu over of de raad het wel of niet zou willen. Die keuze maakt de raad. Die ruimte heeft de raad.
Zij vervolgt haar beantwoording. Ten aanzien van de vraag die GroenLinks stelde over het schrappen van het handtekeningvereiste voor het inzamelen van digitale ondersteuningsverklaringen wordt in de praktijk gebruik gemaakt van www.petities.nl Nu wordt geen digitale handtekening gevraagd. Het schrappen van dit vereiste sluit aan bij de huidige praktijk. Dat onderwerp kan de raad agenderen wanneer de raad dit anders ziet. De raad heeft kennisgenomen van de voorzitter van het centraal stembureau.
In reactie op de vraag van de VVD zet mevrouw Al Saqaff uiteen dat in de praktijk in de kopjes van het raadsbesluit wordt aangegeven of het wel of niet referendabel is inclusief de uitzonderingsgrond. De bepaling waarnaar verwezen wordt in de vigerende verordening verwezen is art. 3 lid 3. Voor de duidelijkheid is in de verordening dat artikel weer op te nemen om de raad expliciet te laten beslissen als sprake is van een uitzondering.
Zij heeft begrepen dat er nog enige technische onjuistheden in het voorstel staan zoals een verkeerde artikelverwijzing en een enkele taalkundige onjuistheid.

Wanneer dat het geval is, zal het DB de vrijheid nemen die technische verbeteringen te verwerken en in een aangepaste strekt ter vervanging de raad daarover te informeren. Deze wijzigingen zijn technisch van aard.
Terugkomend op de inbreng van de voorzitter van het centraal stembureau wordt de referendumcommissie betrokken bij een eventuele vraagstelling als de raad daartoe het initiatief wil nemen. De referendumcommissie wordt daarnaast versterkt en uitgebreid om die rol beter te kunnen invullen. Dat is ook zo verwoord in het huidige voorstel dat nu voorligt. Het DB ziet uit naar de voorstellen vanuit de raad.

De voorzitter vraagt de commissie of zij behoefte heeft aan een tweede termijn.

Tweede termijn
De heer De Pagter (VVD) dankt de burgemeester en de voorzitter van het DB voor de toelichtingen. De VVD neemt zich voor een aantal amendementen te maken en hij verwijst daarbij naar zijn bijdrage in het debat. Hij zal ingaan op onder meer de belastingen en nagaan in hoeverre hij kan samenwerken met fracties die daarover ook iets hebben gezegd.

De heer Dekkers (GroenLinks) heeft ook een amendement aangekondigd en hij zal nagaan of hij met de VVD tot één formulering kan komen.
Op zich vindt hij van belang dat de wethouder in het DB heeft aangegeven dat er wel een geldigheidscontrole komt, al wordt geen elektronische verificatie verplicht gesteld. Misschien is het goed zich te realiseren dat een paar raadsleden afwezig zijn en dat ook DENK een amendement heeft aangekondigd.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) kondigt een motie/amendement aan.

De voorzitter rondt hiermee de bespreking van dit raadsvoorstel af. Dit raadsvoorstel gaat met de B-status door naar de raad van volgende week.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) merkt op dat zojuist een strekt ter vervanging is aangekondigd. Zij vraagt of dat volgende week al in de raad kan.
Mevrouw Al Saqaff (DB) antwoordt bevestigend.
De voorzitter concludeert dat dit onderwerp doorgaat naar de raadsvergadering van volgende week donderdag. Zij stelt een bespreektijd voor van 60 minuten.

Korte schorsing en hervatting van de vergadering.

8. Raadsbrief Toekomst Wijkplatforms 2023 – 2026

Wethouder: Oosters, Beleidsterrein: Participatie
Geagendeerd door:
Berdien van der Wilt (D66), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Tess Meerding (VVD), Bert van Steeg (CDA), Maarten van Heuven (Partij voor de Dieren), Fred Dekkers (GroenLinks), Rick van der Zweth (PvdA), Ruud Maas (Volt), Cees Bos (Stadsbelang Utrecht) en Ruben Snijder (Student en Starter).
De verschillende fracties willen graag met de wethouder in gesprek over de voorgestelde doorontwikkeling van de wijkplatforms. Zij willen daarbij o.a. stil staan bij de vooraf genoemde uitgangspunten en in hoeverre dit voorstel hieraan voldoet, het gaat dan om:
• Behoefte aan continuïteit en permanente platforms
• Betrekken van meer gemêleerde groepen (inclusiviteit)
• Maatwerk per wijk
• Gemeente in verbinding met de stad (wijk/buurt)
• Dialoog tussen bewoners, ondernemers, andere betrokkenen in wijken en de gemeente.
Daarnaast willen zij reflecteren op de suggesties die het college doet voor de (mogelijke) uitbreiding van de rol van het wijkplatform (zoals het toevoegen van de mogelijkheid tot het uitvoeren van wijkenquêtes en de betrokkenheid bij het werken met wijk/buurtbudgetten).

8.1 Raadsbrief Doorontwikkeling Wijkplatforms

De voorzitter deelt mee dat het punt is doorgeschoven naar de vergadering van 12 oktober.

9. Raadsvoorstel aanpak Burgerberaad inzake de jaarwisseling

Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare Orde en Veiligheid
Wethouder Oosters, Beleidsterrein: Participatie
Het voorliggende voorstel is een nadere uitwerking van het Startdocument Burgerberaad. In het raadsvoorstel wordt vastgelegd wat de definitieve vraagstelling is voor het Burgerberaad, welke praktische, juridische en financiële randvoorwaarden gelden om te komen tot adviezen, welke vergoeding wordt gehanteerd voor deelnemers en een aanpak voor een zo representatief mogelijke groep deelnemers. Het voorstel voor de (hoofd)vraagstelling is: "Hoe willen we dat de jaarwisseling verloopt in de stad Utrecht vanaf 2024/2025 en daarna?" met daarbinnen enkele deelvragen.

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda (zie hierboven)

Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) vindt het fijn dat de juridische context zo duidelijk is gemaakt voor deelnemers. Zij complimenteert de opstellers met de zorgvuldigheid.
Haar partij is een groot voorstander van Burgerberaad; dat neemt niet weg dat haar partij tegen het startdocument heeft gestemd. Burgerberaad is bedoeld voor de onderwerpen waar de politiek zijn handen niet aan wil branden. In veel andere gemeenten hebben andere colleges wel een vuurwerkverbod ingevoerd. Door uitgebreid onderzoek is duidelijk wat de bewoners vinden. Het Burgerberaad op dit onderwerp voelt als afschuiven en daarmee als zinloos en zonde van het geld.

Met betrekking tot zaken die nog geen gepasseerd station zijn, stelt zij de volgende vragen:
(1) De wethouder geeft aan dat het opleidingsniveau een risico vormt met betrekking tot de representativiteit. Deelnemers ontvangen een vergoeding van iets meer dan 4 euro per uur. Experts zeggen dat een billijke vergoeding essentieel is zodat er voor gezorgd kan worden dat mensen met weinig inkomen, mantelzorgers en mensen met een laag vertrouwen in de politiek mee kunnen en willen doen. Eerder gaf de gemeente aan het minimumloon als uitgangspunt te nemen. Nu blijkt gekozen te zijn voor een zeer lage uitbetaling als vrijwilligersvergoeding om de deelname zo laagdrempelig mogelijk te laten zijn. Dat maakt het zeker laagdrempeliger voor mensen die al genoeg verdienen, genoeg tijd hebben en geen gedoe willen. Maar het maakt het juist hoogdrempeliger voor een andere groep mensen. Inclusief wordt het pas wanneer deelnemers daadwerkelijk gecompenseerd worden voor ongeveer 10 verloren werkdagen.
Mevrouw Hoenkamp maakt zich zorgen over dat zelfs de aanpak van het disproportioneel uitnodigen voor een proportionele aanpak afdoende zal zijn. Zij verwacht weer een homogene hoogopgeleide groep ouderen.
De heer Bosch (PVV) vraagt wat het precies laagdrempeliger maakt voor iemand die een baan heeft om verlof te nemen ten opzichte van iemand die dat mogelijk niet heeft.
Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) licht toe dat wanneer mensen weinig verdienen, zij weinig vrije tijd over hebben. Daardoor is het voor hen een grote offer om dan 10 werkdagen te moeten opnemen.

De heer Van Steeg (CDA) volgt de Partij voor de Dieren niet helemaal. Hem lijkt het dat de vergoeding relatief aantrekkelijker wordt wanneer mensen minder verdienen. Hij maakt zich zorgen over de representativiteit. Hij vraagt of volgens de Partij voor de Dieren een andere categorie toegevoegd moet worden, of op een andere manier gekeken moet worden naar de representativiteit. Of denkt die partij alleen in geld?
Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) heeft geen bijdrage over de criteria die gesteld worden aan de parameters. Zij vraagt specifiek aandacht voor de vergoeding als middel om de representativiteit te verhogen.
Wanneer iemand het minimumloon krijgt, kan zij zich voorstellen dat mensen met lage inkomens dit mooi meegenomen vinden. Zij kan zich voorstellen dat het nu aanvoelt als geld toeleggen wanneer zij moeten kiezen tussen schaarse tijd, mantelzorg, en nog slechts 4 euro per uur als vergoeding.
Zij vervolgt haar betoog. 350 euro voor 130 mensen komt neer op ongeveer 45.000,- euro in totaal. Dat staat niet in verhouding tot de 400.000 euro van de totale organisatiekosten van het beraad. Zij vraagt de wethouder of zij kan toezeggen dat deelnemers mogen kiezen tussen een gemakkelijke maar lage vergoeding of een ingewikkelder vergoeding waarbij zij wel het minimumloon ontvangen. Iets minder budget voor de uitvoering van de plannen volgend jaar betekent heel veel extra geld voor deelnemers en het waarborgen van de aangenomen motie rondom representativiteit
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat de fractie van mevrouw Hoenkamp bij de vorige discussie een belangrijk punt gemaakt heeft voor de financiering van het Burgerberaad en de verwachting daarmee rondom de plannen uit het Burgerberaad. Nu pleit de fractie van de Partij voor de Dieren voor extra financiering van de mensen die meedoen. Hij merkt op dat dat wat hem betreft ten koste gaat van de geloofwaardigheid van de uitkomsten.
Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) merkt op dat de uitvoeringskosten tot 1,3 miljoen euro gaan. Wanneer het budget verdubbeld wordt zit de gemeente nog niet aan het minimumloon, dan komt zij uit op 90.000 euro op een budget van 1,3 miljoen. Zij denkt dat dat naar verhouding gaat helpen omdat dan een meer diverse groep ontstaat die met betere oplossingen kan komen voor 1,2 miljoen euro. Zij heeft nog geen voorkeur voor een van de twee potten.
Zij vervolgt haar betoog met op te merken dat uit het voorstel van wijkplatforms blijkt dat bewoners het gevoel hebben dat participatie voor de bühne is. Ook hier speelt dit een rol. Dit is wat haar fractie betreft een te dure les geweest. Zij vraagt of de wethouder een ondergrens kan vaststellen voor de mate van representativiteit. Zij vraagt of de wethouder het met haar fractie eens is dat wanneer die ondergrens niet wordt gehaald, dit Burgerberaad te weinig onderscheidend is ten opzichte van traditionele vormen van participatie en dat het onverstandig is een duur project door te laten gaan.
Ten derde merkt zij op het fijn te vinden dat de 1,3 miljoen euro beschikbaar is om de adviezen van het beraad uit te voeren. Haar fractie heeft altijd begrepen dat alternatieve viering voor een vuurwerkvrije jaarwisseling, ongeveer 400.000 euro zou kosten. Dat geld was er steeds niet. Zij vraagt naar de reden waarom dit geld er nu wel is; had dit geld niet eerder beschikbaar kunnen zijn? Dan had de gemeente Utrecht al een aantal jaarwisselingen zonder vuurwerk door consumenten kunnen vieren. Zij krijgt hierop graag een toelichting.
Haar laatste vraag is naar aanleiding van het Burgerberaad in Zeist, maar ook naar aanleiding van andere burgerberaden die al hebben plaatsgevonden. In hoeverre heeft het college daaruit lessen getrokken en welke? Zij vraagt dit vooral om ervoor

te zorgen dat bepaalde deelnemers van een dergelijk beraad of een kleine minderheid, niet zodanig dominant aanwezig zijn dat het een goed beraad belemmert.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dit een spannend onderwerp. Zijn fractie hecht aan goede besluitvorming, de democratische verhoudingen tussen inwoners en volksvertegenwoordigers. Te zien is dat er dringend behoefte is aan nieuwe vormen van participatie. Om die reden was zijn fractie ook voorstander van het Burgerberaad. Hij is ook blij met het gekozen onderwerp. Hij ziet dat daarover daadwerkelijk verschillend wordt gedacht in de stad. Het is juist belangrijk dat inwoners hierover van gedachten kunnen wisselen. Hij ziet met belangstelling de uitkomsten tegemoet.
Hij merkt op dat de vraagstelling neutraler is geworden op basis van de participatie. Hij vindt dat een goede stap.
Zijn fractie blijft vragen hebben over de financiën. Hij vond de punten van de Partij voor de Dieren de vorige keer zeer terecht. Nu wordt 1,3 miljoen beschikbaar gesteld voor een jaar; dit zijn voorstellen die veel langer duren. De vraag is dan hoe dit er in de toekomst uit gaat zien. Hij vindt dat het vertrouwen mogelijk ondergraven worden wanneer het Burgerberaad alleen gaat over 2024.
Hij leest dat 1,3 miljoen uitgetrokken wordt voor de uitvoering. Hij vraagt of de vergoedingen daaruit betaald worden. Of wordt een verschil gemaakt tussen de uitvoering en de vergoedingen zelf. Wanneer dat het geval is vindt hij dat dat duidelijker moet worden opgeschreven in het raadsvoorstel.
Hij gaat in op de representativiteit; dat is ook voor zijn fractie een belangrijk punt. Hij vraagt zich af of met de vier uitgangspunten gender, leeftijd, wijk en opleiding, de groep naar voren komt die bestuurlijk gewenst is; dus ook de mensen die minder snel hierop af zullen komen. Met mevrouw Hoenkamp pleit hij voor een grotere inspanning om de groep te bereiken die doorgaans niet bereikt wordt. Hij vraagt hoe de wethouder dit ziet en hoe dat op een goede manier georganiseerd wordt.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) vraagt naar de karakteristieken van mensen die tegen een vuurwerkverbod zijn. Hoe moet erop geselecteerd worden?
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat dit meer een gevoel is van hem. Hij kan zich voorstellen dat er een correlatie is tussen mensen die minder snel stemmen en wat meer afstand hebben tot de overheid en tot dit soort initiatieven en die ook wel positief staan tegenover vuurwerk.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) begrijpt wat het CDA hier zegt. Zij is ervan overtuigd dat het bestuur goed moet testen of burgers voorstander zijn van een vuurwerkverbod of niet. Zij heeft er moeite mee nu een opdracht mee te geven aan het college over het selecteren op mensen die tegen iets zijn op basis van geen onderzoek naar wat daaronder ligt.
De heer Van Steeg (CDA) vindt het belangrijk dat daarin een brede vertegenwoordiging vanuit de stad wordt meegenomen. Bij deze vier uitgangspunten voorziet hij dat dat onvoldoende gebeurt.
De heer Maas (VOLT) vraagt of het de heer Van Steeg gerust stelt wanneer gekozen wordt voor een goede en duidelijke spreiding vanuit verschillende wijken zodat dat argument goed georganiseerd is.
De heer Van Steeg (CDA) brengt onder de aandacht dat iets gezegd is over oversampeling. In sommige wijken gaan mensen nauwelijks stemmen. Zijn wens is dat ook daar de betrokkenheid groot genoeg is. Hij legt de vraag voor of dit mogelijk een optie is. Hij vraagt de wethouder hoe zij dat ziet. Daar moet wat hem betreft nog iets extra's gebeuren.

Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) beaamt dat dit een belangrijk punt is.
De heer Van Steeg (CDA) leest dat expliciet gesteld wordt dat er een oordeel zal worden gegeven door de burgemeester. Hij begrijpt dat ook bij dit onderwerp. Hij vraagt op welk moment in het proces dat zal gebeuren. Gebeurt dat op zo'n moment dat het mee te nemen is in het Burgerberaad zelf, of zal dat plaatsvinden in een advies aan de raad. Hij vindt het belangrijk om het vertrouwen in het Burgerberaad en in de uitspraken te versterken.

De heer Bosch (PVV) dankt de wethouder voor het uitgewerkte voorstel. Inspraak en betrokkenheid van bewoners vindt hij een uitermate belangrijk onderdeel van de democratie. Maar nog belangrijker is dat het bestuur zich focust op de juiste onderwerpen.
De jaarwisseling is een landelijk fenomeen met diepgewortelde tradities en gebruiken. Een van de grote vragen is of een lokaal vuurwerkverbod wenselijk en haalbaar is. Het vuurwerkbeleid is zijns inziens in essentie een nationale aangelegenheid; de gemeente heeft daarop slechts beperkte invloed. Hij legt de vraag voor of hiermee het risico gelopen wordt dat er betrokkenheid gecreëerd wordt voor een besluit dat uiteindelijk ook niet of nauwelijks in handen ligt van het stadsbestuur; daarmee is de toon gezet over het Burgerberaad als nietszeggend.
Kijkend naar het voorbeeld van Zeist, was daar het resultaat niet doorslaggevend. De uitkomst was niet duidelijk. Hij legt de vraag voor of Utrecht dat wil herhalen.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) merkt op dat in de brief van het college gereflecteerd wordt op wat in Zeist is gedaan en hoe te voorkomen is dat in Utrecht een dergelijke situatie zal ontstaan. Hij vraagt of de PVV daarvan kennis heeft genomen; hoe reflecteert die fractie op die frase in de brief?
De heer Bosch (PVV) antwoordt dat dat klopt. Hij is er nog niet van overtuigd dat dit voorkomen voldoende is geborgd.
Hij vervolgt zijn betoog met de vraag voor te leggen aan het college of het deze middelen wellicht beter inzet voor kwesties die echt binnen de gemeentelijke skope vallen; hij denkt daarbij aan betaald parkeren in de hele stad en andere vraagstukken waarmee de gemeente iets kan.
Hij gaat in op de vraagstelling van het Burgerberaad. Vraag 2 luidt of een afsteekverbod van vuurwerk voor de inwoners van de stad Utrecht hierbij wenselijk is en haalbaar. Hij vindt de vraagstelling vaag en die roept zijns inziens bovendien valse verwachtingen op. Hij legt de vraag voor de vraagstelling te verduidelijken; bijvoorbeeld: is een afsteekverbod van vuurwerk tussen 18.00 uur op 31 december en 2 uur op 1 januari in de stad hierbij wenselijk en haalbaar? Ten eerste omdat nu duidelijk is dat het bij dit Burgerberaad het niet gaat over het afsteken van vuurwerk dat al verboden is. Het eventuele verbod geldt ook voor bezoekers van de stad. Hij krijgt graag de reactie van het college de vraagstelling aan te passen en te verduidelijken; anders overweegt hij een amendement.
In een voortgaand debat kaartte hij dit ook aan: gaat het de deelnemers duidelijk gemaakt worden om welk vuurwerk het hier gaat? Hij geeft aan welk vuurwerk nog toegelaten wordt. Al het andere vuurwerk mag niet meer afgestoken worden en is overbodig. Hij vraagt dit nadrukkelijk mee te geven aan de deelnemers: waarom het hier uiteindelijk gaat. Het dagenlang knallen weken van tevoren en tijdens de jaarwisseling zelf, is al verboden. Daar zal dit verbod niets aan veranderen.
Hij pleit ervoor mensen geen valse hoop te geven met een valse voorstelling van zaken. Hij overweegt hierover een motie in te dienen.

Hij leest in het stuk dat de gemeente mensen gaat faciliteren die de taal niet spreken. Hij uit zijn gemengde gevoelens daarbij. Hij stelt dat daarmee mensen gefaciliteerd worden die geen moeite doen om de taal te leren. Bovendien merkt hij op dat tolken prijzig zijn.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) vraagt of de PVV van mening is dat democratie alleen geldt voor bepaald soort mensen en voor anderen niet.
De heer Bosch (PVV) vindt dat iedereen mag stemmen die stemrecht heeft. Hij verwacht wel dat mensen moeite doen om de Nederlandse taal te leren.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) vraagt of de PVV het met GroenLinks eens is dat democratie niet verbonden moet worden aan voorwaarden.
De heer Bosch (PVV) vindt dat democratie niet verbonden hoeft te worden aan voorwaarden. Maar hij vindt dat wanneer mensen willen mee participeren, zij de taal moeten spreken. Dat zou ook voor hém gelden als hij de taal niet machtig was. Met de inzet van tolken wordt de discussie niet verbeterd.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) merkt op dat de PVV hiermee heel veel bewoners over één kam scheert; wanneer mensen een tolk nodig hebben, wil dat nog niet zeggen dat ze de taal niet beheersen of dat ze daarvoor geen moeite hebben gedaan. Ten tweede merkt zij op dat het gaat om inwoners van Utrecht; of ze nu volledig Nederlands spreken of niet. Wat haar betreft moeten ook zij kunnen meebepalen over de stad. Zij vraagt of de PVV het daarmee eens is.
De heer Bosch (PVV) antwoordt bevestigend en stelt dat daaraan voorwaarden vast zitten. Hij herhaalt zijn argumentatie met betrekking tot het meedoen in de samenleving.
De voorzitter stelt voor dit onderdeel af te ronden aangezien mevrouw Fattal niet meer kan reageren.
Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) brengt in dat er mensen zijn die de audiovisuele taal niet spreken; zij vraagt of deze mensen ook worden bedoeld.
De heer Bosch (PVV) merkt op dat mensen die afhankelijk zijn van gebarentaal of andere hulpmiddelen, van een andere orde is. Hij licht zijn punt nader toe; of de geboden faciliteiten de discussie ten goede komen.
Mevrouw Assen (PvdA) vindt het nogal een tegenspraak dat de PVV enerzijds zegt te willen dat iedereen deelneemt aan de samenleving, maar deelname uitsluit voor de groep die niet de taal beheerst.
De heer Bosch (PVV) zegt dat niet met zoveel woorden. Hij zegt dat wanneer mensen daadwerkelijk willen meedoen in de samenleving, zij de taal moeten spreken. Wanneer hij in Turkije gaat wonen, komt hij daar niet ver wanneer hij Nederlands blijft spreken. Hij krijgt dan ook niet iets voor elkaar. Hij zou dan bij zichzelf te rade kunnen gaan om de Turkse taal te gaan leren.
De heer Ait Daoua (D66) vraagt hoe het zit met laaggeletterdheid; mensen die wel Nederlands spreken maar niet volledig op de hoogte zijn vanwege laaggeletterdheid.
De heer Bosch (PVV) vindt dat interessant. Dit Burgerberaad zou op B1 niveau uitgevoerd moeten worden. Die vraag stelt hij aan de wethouder: of de stukken die mensen moeten lezen op B1 niveau geschreven zullen zijn. Dit punt kan hij volgen van de heer Ait Daoua.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) merkt op dat dit al in het voorstel staat dat de taal zo eenvoudig mogelijk moet zijn.
De heer Bosch (PVV) vervolgt zijn betoog. Hij vraagt of de wethouder ingaat op zijn vraagstelling bij de vorige punten.

De heer Maas (VOLT) complimenteert het college met de uitwerking. De uitwerking van de representativiteit is uitgebreid. Met anderen is hij er benieuwd naar of dat echt gaat leiden tot een representatieve doorsnede van de Utrechtse bevolking. Hij legt de vraag voor of de wethouder hem gerust kan stellen op het gebied van de eerder genoemde betrokkenheid van mensen uit diverse wijken.
Hij steunt de Partij voor de Dieren met de vergoeding voor deelname. Ook zijn fractie vindt de vergoeding laag als het gaat om het prikkelen van mensen tot deelname. Misschien kan de wethouder reflecteren op of die verhoging uit het huidige budget kan komen. In zijn beleving heeft de wethouder daarover andere ideeën; hij is daar benieuwd naar.
Hij ziet in het voorstel staan dat er 0,4 miljoen gereserveerd is en dat die met de opgenomen reserve kan oplopen tot 0,9 miljoen. Hij had gehoopt dat de door de Partij voor de Dieren gesuggereerde bandbreedte, zou leiden tot een schets van een minimaal en maximaal scenario. Daarvan ziet hij niet veel terug. Hij verneemt graag hoe dat precies zit.
Hij ziet ook niet helemaal terug hoe begeleiding wordt georganiseerd en wie daarvoor verantwoordelijk zijn en hoe de professionaliteit van die begeleiding geregeld is. Hij krijgt daarop graag een toelichting.
Ondanks dat zijn fractie geen voorstander was van dit onderwerp bij het Burgerberaad, is zijn fractie heel erg benieuwd naar hoe het gaat, ziet zij uit naar de start, de uitvoering, de uitkomst en uiteindelijk de evaluatie.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) dankt de wethouder voor het voorstel. Hij vindt het goed uit te kijken naar vormen waarmee burgers te betrekken zijn bij de gemeentelijke besluitvorming. Over dit onderwerp is lang gesproken over de kaders van het Burgerberaad. Wat zijn fractie betreft is het nu tijd om aan de slag te gaan.
Het voorliggende voorstel is wat zijn fractie betreft voldoende. Zijn fractie blijft de vorderingen met interesse volgen.
In een eerder debat pleitte zijn fractie voor een culturele barometer in de selectie van deelnemers. Dat was voor haar belangrijk omdat de fractie wil dat de groep echt representatief is voor de diversiteit van de bevolking in de gemeente Utrecht. Hij ziet dat de wethouder dat belang van diversiteit onderschrijft, maar de barometer geen plek heeft (kunnen) (ge)geven. Voor nu laat hij die wens varen. Hij is er naar benieuwd of de andere parameters afdoende zorgdragen voor representatie en zijn fractie zal verder meenemen in haar evaluatie. Hij kijkt uit naar de vorderingen.

De heer Stevens (Student & Starter) spreekt in de plaats van de heer Snijder.
Hij vindt dat het geven van een stem aan jonge Utrechters één van de meest inspirerende aspecten is. Dit instrument biedt jonge Utrechters een eerlijke kans om hun stem te laten horen en hun visie op de stad te delen. Hij vindt het cruciaal om te erkennen dat de jongeren waardevolle innovatieve ideeën hebben die van onschatbare waarde kunnen zijn bij het aanpakken van de uitdagingen waarvoor de stad zich geplaatst weet. Het Burgerberaad biedt hen de mogelijkheid actief deel te nemen aan positieve veranderingen in Utrecht en betrokken te raken bij de lokale politiek.
Student & Starter stelt nog enkele vragen.
De heer Bosch (PVV) vraagt naar de correlatie met jong Utrecht en jong zijn.
Waarom zou een jonger iemand hier extra veel belang bij hebben?
De heer Stevens (Student & Starter) merkt op dat jongeren in Nederland en dus ook in Utrecht, steeds minder betrokken raken bij de politiek, steeds minder gaan stem-

men, steeds minder politiek actief zijn. Dat is terug te lezen in de cijfers. Daarom vindt zijn fractie het goed dat jongeren op deze directe manier betrokken kunnen raken bij vraagstukken die spelen in de samenleving.
De heer Bosch (PVV) merkt op dat slechts 39% van de mensen uit Overvecht stemt; dat percentage is nog lager dan dat van de jongeren. Hij mist in dat opzicht het betoog voor die groep. Waarom pleit heer Stevens niet dat het mooi is dat ook die mensen kunnen meedoen.
De heer Stevens (Student & Starter) vindt het heel goed dat ook die groep betrokken raakt. Zijn fractie is vooral gericht op de groep jongeren. Andere fracties richten zich op andere doelgroepen.
Hij vervolgt zijn betoog met in te gaan op de vraag hoe de betrokkenheid bevorderd wordt van jongere deelnemers en gewaarborgd, gezien de verschillende opties voor de vergoedingen voor jongere deelnemers; hij richt zich nu op de deelnemers onder 21 jaar.
Er zijn Utrechters die in Utrecht wonen maar niet zijn ingeschreven. Studenten wonen scheef vanwege de grote woningnood; zij zijn daarvan een goed voorbeeld. Hoe zorgt de gemeente ervoor dat de basisregistratie goed wordt bijgehouden zodat het stadsbestuur ervoor waakt dat onbedoeld mensen worden uitgesloten van de loting voor deelname aan het Burgerberaad. Hij vraagt of de wethouder kan toezeggen hierop campagne te voeren.
De heer Bosch (PVV) vindt dit een omgekeerde wereld. Mensen schrijven zich niet in en zeggen dan dat ze niet mee mogen met het Burgerberaad; hij stelt dat mensen zich dan moeten inschrijven. Dan kunnen ze ook meestemmen voor de gemeenteraad.
De heer Stevens (Student & Starter) denkt dat dit geen keus is van deze mensen; dit komt voort uit de grote woningnood. Die is er vooral onder studenten.
De heer Bosch (PVV) vraagt hoeveel mensen in Utrecht illegaal wonen. Hij begrijpt dit niet.
De heer Stevens (Student & Starter) heeft die cijfers niet paraat omdat de mensen niet zijn ingeschreven. Hij vervolgt zijn betoog.
Wat hem betreft moet het stadsbestuur blijven streven naar verbeteringen, naar transparantie om ervoor te zorgen dat alle Utrechters, jong en oud, de kans krijgen hun stem te laten horen en samen te werken aan een betere toekomst voor de stad. Hij kijkt uit naar het eerste Burgerberaad.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) is enthousiast over dit Burgerberaad. Zij dankt het college en alle ambtenaren die hebben meegewerkt aan dit voorstel. Het is moeilijk om tegemoet te komen aan de zorgen van haar fractie. Zij is blij te zien dat het college zijn best heeft gedaan om daaraan tegemoet komen. Dit is een hele goede aanzet om zoveel mogelijk inclusie in het programma te brengen.
Het is geen verrassing. GroenLinks was niet blij met de keuze voor het vraagstuk. Haar fractie legt zich wel neer bij het onderwerp. De meerderheid van de raad wil dit. Haar fractie is nieuwsgierig hoe de stad hier naar kijkt. Zij hoopt op een uitslag waardoor de jaarwisseling een feest kan zijn zonder vuurwerk. Wanneer dat niet het geval is, ziet haar fractie dat ook tegemoet.
Zij wil stilstaan bij een paar dingen die het stadsbestuur doet ter verbetering van de toegankelijkheid.
Mevrouw Meerding (VVD) hoort GroenLinks spreken over wat zij hoopt wat uit het Burgerberaad zal komen. Zij merkt op dat in de kaders van het Burgerberaad staat

dat het advies in principe overgenomen gaat worden door de raad. Zij vraagt of GroenLinks daarin meegaat wanneer uit het Burgerberaad blijkt dat de bevolking geen vuurwerkverbod wil.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) antwoordt bevestigend.
Zij is blij met de vrijwilligersvergoeding. Iets van een tegemoetkoming vindt zij een hele goede start voor mensen voor wie het heel moeilijk is om zaken te combineren. Dat zal nooit voldoende zijn. Zij erkent dat. Zij vindt het goed dat dit hierin is opgenomen. GroenLinks is ontzettend blij met tolken. Niet alleen mensen uit een ander land maar ook mensen die in Nederland zijn geboren kunnen moeite hebben met de Nederlandse taal. Wat haar betreft moet dit instrument zo toegankelijk mogelijk gemaakt worden om mee te doen. Juist voor nieuwe Nederlanders, voor mensen die de taal nog niet machtig zijn, helpt een tolk enorm om ervoor te zorgen dat de uitkomst van het Burgerberaad ook echt representatief is voor wat er in de stad leeft, ook wat er leeft onder mensen die nog niet zo goed Nederlands spreken.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) moedigt het college aan door te gaan met deze opzet en de planning. Hij vraagt of de wethouder kan toezeggen dat alle genoemde randvoorwaarden niet aan het Burgerberaad worden meegegeven zoals zaken waar ze binnen moeten blijven, maar dat wanneer ze er buiten komen een en ander minder gemakkelijk te realiseren zal zijn.

Mevrouw Meerding (VVD) gaf bij het startdocument al aan geen voorstander te zijn van het Burgerberaad zoals dat nu wordt voorgesteld. Haar fractie maakt zich zorgen om de representativiteit, de kosten, en de bindendheid van het advies. Om die reden stemde haar fractie tegen.
In de uitwerking staat dat doorverwijzing voor meer informatie over het Burgerberaad in vier talen beschikbaar wordt gesteld. Zij legt de vraag voor waarom specifiek voor deze talen is gekozen; is dat gebaseerd op de talen die in Utrecht het meest voorkomen?
Met betrekking tot de vraagstelling had de VVD voor de zomer kritiek op de hoofdvraag; haar fractie vond dat die niet neutraal genoeg geformuleerd was. Zij ziet dat de hoofdvraag is aangepast en dat die een stuk neutraler is geworden. Daarmee is haar fractie blij.
Zij gaat na hoe het Burgerberaad zich verder ontwikkelt en blijft dat kritisch volgen.
Mevrouw Assen (PvdA) vraagt of de VVD wil ingaan op de vraag hoe die fractie de inzet op de extra middelen duidt of tekort vindt schieten.
Mevrouw Meerding (VVD) heeft daarover in het vorige debat gezegd dat haar fractie er niet in gelooft dat 100 mensen in Utrecht te selecteren zijn die precies representatief zijn voor heel Utrecht, omdat er in Utrecht heel veel kenmerken zijn. Zij heeft ook allerlei kenmerken genoemd; zij heeft onder meer gevraagd of ook opleidingsniveau meegenomen wordt, de politieke voorkeur, et cetera. Het college maakt inzichtelijk wat het college al of niet meeneemt. Haar fractie blijft bij het standpunt niet te geloven dat 100 mensen te loten zijn en dat dat zal leiden tot de representativiteit.
Mevrouw Assen (PvdA) trekt de conclusie dat de VVD altijd tegen een Burgerberaad is of iets in die vorm.
Mevrouw Meerding (VVD) heeft destijds ook gezegd dit heel kritisch te gaan volgen. Mocht het positief uitpakken dat na evaluatie blijkt dat het Burgerberaad ontzettend representatief was, is de VVD bereid zijn opvatting te herzien.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) complimenteert de VVD met die bereidheid. Hij vraagt welke waarde een uitslag heeft van het Burgerberaad voor de VVD. Voelt de VVD zich gebonden aan een uitslag. Of schuift de VVD een uitslag bij voorbaat terzijde?

Mevrouw Meerding (VVD) voelt zich met het serieus nemen van de uitslag daaraan gebonden; ook haar fractie is benieuwd naar het gedachtengoed van de inwoners van Utrecht. Zij zal met interesse kennisnemen van de uitslag. Wanneer de raad de uitslag in principe overneemt, laat de raad geen ruimte meer voor politieke partijen om daarvan af te wijken. De VVD is daarop tegen. Met het serieus nemen, neemt haar fractie de uitslag niet automatisch over. Zij beseft dat het zo ingekaderd is opgenomen.

Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) vraagt hoe mevrouw Meerding het principe ziet waarbij de deelnemers zich meer verantwoordelijk voelen wanneer ze zeker weten dat wat zij adviseren ook gaat gebeuren.

Mevrouw Meerding (VVD) vindt dat een mooi principe. Dat neemt niet weg dat afgesproken moet worden wie welke rol heeft. Zij denkt dat ook belangrijk is vooraf duidelijkheid te geven over wat er met een advies gebeurt om teleurstellingen te voorkomen. Uiteindelijk zit er een verschil in de bevoegdheid die een volksvertegenwoordiger heeft of de bevoegdheid van een participerende bewoner. Wat haar betreft wordt een advies van inwoners altijd serieus genomen. Wat haar betreft is het advies niet bindend en dat het logisch is om dat automatisch over te nemen als stadsbestuur zonder daarover als stadsbestuur na te denken.

Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) vindt dit niet helemaal het antwoord op haar vraag. Zij vraagt of mevrouw Meerding het met haar eens is dat wanneer de deelnemers van tevoren weten dat wat zij gaan voorstellen ook daadwerkelijk zal worden uitgevoerd en dat ze dan ook een zorgvuldiger advies zullen geven.

Mevrouw Meerding (VVD) weet niet of het Burgerberaad dan een zorgvuldiger advies zal geven. Zij hoopt dat het Burgerberaad überhaupt een zorgvuldig advies geeft. Zij denkt ook dat dit geen reden moet zijn om het advies als gemeenteraad automatisch over te nemen. Die discussie zou wat haar betreft gevoerd moeten worden in het stadsbestuur; wie heeft zeggenschap, en welke verantwoordelijkheid ligt waar? Wat haar fractie betreft heeft de raad altijd het laatste woord en politieke partijen op zichzelf ook, in plaats van dat ze allemaal gebonden worden aan de uitslag van het Burgerberaad.

Mevrouw Assen (PvdA) vervangt haar collega de heer Van der Zweth. De raad sprak in juni over dit onderwerp. De PvdA is blij te zien dat de aangenomen amendementen goed verwerkt zijn. Daarmee is de positie van de raad versterkt bij elk nieuw Burgerberaad en nog steviger wordt gestuurd op representativiteit. Ook voor haar fractie is dit pas echt een succes als de groep inwoners echt representatief is voor de Utrechtse bevolking. Zij vindt het daarom heel goed dat de gemeente langs de deuren gaat.

Haar fractie is ook blij dat de bandbreedte financieel inzichtelijk is en dat dit als knelpunt wordt verwerkt na het Burgerberaad. Het besluit van het beraad mag daarop niet sneuvelen.

Haar fractie steunt het onderwerp ook na de eerdere debatten die daarover gevoerd zijn. Haar fractie is heel benieuwd naar de uitkomst en hoe het instrument Burgerberaad zal worden ervaren.

De PvdA hecht eraan dat zo min mogelijk gewerkt wordt met externe partijen van buiten de stad, bijvoorbeeld ook in de procesbegeleiding. Haar fractie ziet de begeleiding het liefst uitgevoerd worden in de eigen organisatie en anders vanuit elders uit de eigen stad. Dat scheelt budget en verhoogt de betrokkenheid.

De heer Ait Daoua (D66) is ontzettend blij over dat in korte tijd zo'n volledig raadsvoorstel voorligt. Zijn fractie herkent zich in deze uitwerking. Alle punten die zijn fractie in het debat voor de zomervakantie heeft ingebracht, zijn verwerkt. Daarmee is zijn fractie blij.
Zijn fractie is blij dat dat de focus op het leren en reflecteren op het Burgerberaad in dit voorstel terugkomt. Ook ziet hij in het voorstel een meer gedetailleerde en transparante uitleg bij de loting en een bijdrage aan de representativiteit.
Eerder vroeg zijn fractie of ingezet gaat worden op het bereiken van de inwoners die geen officieel postadres hebben, zoals dak- en thuislozen of statushouders. Hij leest dat nog niet terug in het voorstel. Hij vraagt of dat betekent dat ze niet worden meegenomen in de loting. Of heeft het college hierover nog geen besluit genomen?

Met betrekking tot de financiën zoals zijn fractie dat samen met de Partij voor de Dieren aankaartte in het vorig debat, is zijn fractie erg blij dat alvast geld is gereserveerd voor de uitvoering en het verdere gesprek over de benodigde middelen bij de Voorjaarsnota. Hij krijgt daarop graag nog een terugkoppeling.
Met betrekking tot de vergoeding voor de deelnemers vindt hij het mooi dat die vergoeding er is. Zijn vraag is dan ook nog of is na te gaan of het mogelijk is te kijken naar een bepaald maatwerk, zoals de vergoeding voor OV-kosten.
Hij vindt het mooi dat alle inzet is op de communicatie in de stad; hierin wordt het belangrijk dat inwoners echt ervaren dat het juist een vorm is waarbij iedereen kan meepraten, en dan niet alleen de standaardgroepen. Hij vraagt of de gemeente rekening houdt met vooringenomen sentimenten; of de gemeente zich inzet voor het betrekken van bewoners die normaal gesproken niet bereikt worden of zich niet gerepresenteerd voelen door het stadsbestuur.
D66 ziet erg uit naar de toepassing van dit instrument en zal het verloop op de voet volgen. Hij is benieuwd naar de uitkomsten van het leerproces.

Korte schorsing en hervatting van de vergadering.

De beantwoording
Wethouder Oosters dankt de raad voor dit inhoudelijk debat over het uiteindelijk voorstel voor het Burgerberaad. Het is een echte uitdaging dit instrument zo toegankelijk mogelijk te maken voor de hele stad. Zij gaat in haar beantwoording in op de representativiteit, het budget, het proces en het onderwerp in de vraagstelling. Zij verwacht dan ongeveer alle vragen te hebben beantwoord.
Met betrekking tot de representativiteit en de rol van het budget zet de wethouder uiteen dat het college een zo hoog mogelijk budget aan de deelnemers toekent. Het college heeft expliciet gekozen niet voor het minimumloon te gaan, maar wel voor de vrijwilligersvergoeding. Het college wil geen verschillen tussen de deelnemers van het Burgerberaad onderling, en het ook niet mag zijn dat mensen die een vergoeding niet spannend vinden doordat ze geen uitkering krijgen, gemakkelijker een hogere vergoeding aanvragen dan mensen die dat niet op die manier kunnen. Het college heeft uitgezocht of het mogelijk is om dit te organiseren met het minimumloon. Dit is

de uitkomst op dit moment. Wanneer gekozen werd voor het minimumloon heeft dat altijd invloed op de uitkering; dat was een doorslaggevende factor voor het college. Gevraagd is of een ondergrens is vast te stellen voor de representativiteit. Het college kiest daar op dit moment niet voor. Niet alleen omdat het ingewikkeld is om vast te stellen wat dat dan precies is, maar ook omdat dit het eerste beraad is en het college een lerende houding wil hebben in hoe dit te organiseren en hoe die representativiteit zo goed mogelijk vorm te geven.
CDA, D66, VOLT en de PVV vroegen naar enkele specifieke zaken over de representativiteit. Bijvoorbeeld of er ook deelnemers zijn die tegen het vuurwerkverbod zijn, en hoe dat te stimuleren. De wethouder zet uiteen en benadrukt dat dat het streven is van het college. Daarop heeft het college de aanpak van de representativiteit gericht. Het college communiceert in B1, zorgt voor verdeling over de wijken. Het college vraagt niet van tevoren wat de deelnemers stemmen; dat zou teveel polariseren aan de start van het Burgerberaad. Het college probeert zo goed mogelijk rekening te houden met de representativiteit.
De heer Van Steeg (CDA) las ook in het vorige document dat het college uitdrukkelijk gaat kijken naar voor- en tegenstanders; de cruciale vraag is hoe het college met deze vier genoemde criteria daarvoor zorgt en de representativiteit waarborgt.
Wethouder Oosters zet uiteen dat het college een mooie stap richting representativiteit denkt te maken met zijn inzet die het college toont in de documenten met de beschrijving van de verschillende maatregelen. De wethouder noemt in dit verband onder meer de gewogen loting. Zij staat ervoor voor open erover na te denken wanneer de heer Van Steeg zaken anders zou willen regelen. Het college heeft alles gedaan wat het kon bedenken.
De heer Van Steeg (CDA) bevestigt dat te hebben gelezen. Het komt terug in vier criteria. Dat zijn de criteria waarop de representativiteit wordt getoetst.
Wethouder Oosters antwoordt bevestigend. Zij haalt de inbreng van de ChristenUnie aan over de culturele barometer. Het college heeft advies gevraagd aan het anti discriminatie Bureau; dat bureau adviseert het college dit op dat moment niet te doen. Zij hoopt met deze vier criteria de representatieve groep bij elkaar te krijgen. Daarin heeft het college ook een lerende houding.
De heer Van Steeg (CDA) blijft dan de vraag houden hoe het zit dat de voor- en tegenstanders niet in de vier criteria zijn opgenomen. Hoe borgt de wethouder de representativiteit op basis van deze vier criteria?
Wethouder Oosters antwoordt dat de weging van de wijken er wel in zit; het aantal uitnodigingen per wijk in percentages. Het voor en tegen doet het college niet omdat dat teveel polarisatie teweegbrengt aan het begin van het Burgerberaad.
Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) vraagt wat er gebeurt wanneer het college de keuzemogelijkheid voor de uitbetaling laat aan de deelnemers; zij vraagt of zij goed begrijpt dat wanneer het college hen die keuze biedt, er minder mensen gaan deelnemen die een uitkering hebben.
Wethouder Oosters zet uiteen dat er ook een fundamenteel argument in zit over de gelijkwaardigheid van de deelnemers. Daarom is de keuze gemaakt bij jonge mensen onder de 21 jaar voor wie andere waarden gelden dan de vrijwilligersvergoeding dan voor ouderen. Het college wil niet dat de situatie ontstaat dat de mensen met een uitkering sneller kiezen voor de 350 euro omdat ze dat niet hoeven aangeven bij de belastingdienst en het anders te ingewikkeld wordt. De mensen die dat niet hebben, kunnen een hogere vergoeding aanvragen. Dat onderscheid tussen deelnemers

wil het college niet op die manier stimuleren. Het college adviseert op dezelfde manier de vrijwilligersvergoeding vast te houden.
Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) veronderstelt dat de gemeente de regie kan houden; waarom moet zij vrezen dat straks er alleen deelnemers zijn die niet kiezen voor de vrijwilligersvergoeding.
Wethouder Oosters antwoordt dat dit een ingewikkeld gesprek wordt. Zij beschreef zojuist wat het college verwacht wanneer het die keuze wel geeft: een ongelijke verhouding tussen de deelnemers. Daarom kiest het college voor de vrijwilligersvergoeding voor alle deelnemers van 350 euro.
Zij beantwoordt de vraag van de PVV over de taal. Het college heeft in allerlei vormen geprobeerd om een zo representatief mogelijke groep Utrechters bijeen te krijgen. Het college wil zo inclusief en zo toegankelijk mogelijk zijn voor alle Utrechters; dus ook voor degenen die de taal niet spreken.
Student & Starter ging in op het niet ingeschreven staan van studenten. De wethouder attendeert de commissie op een campagne om studenten zich wel te laten inschrijven. Die campagne is gefocust op gezondheid en de inschrijving bij een huisarts. Dit wordt elke twee weken geüpdate. Dat is nu niet extra nodig om toe te voegen aan dit Burgerberaad.
Het CDA vroeg over hoe zeker het budget is voor de komende jaren. Het college heeft niet een voorstel voor een structurele dekking. Het college wacht nu eerst de adviezen en de resultaten af en komt dan terug bij de raad met een eventuele structurele dekking bij het eindadvies.
De heer Van Steeg (CDA) vraagt of hiermee gezegd is dat voor de uitkomst van het Burgerberaad een structurele dekking is.
Wethouder Oosters zet uiteen dat voor de uitkomsten van het Burgerberaad (het advies) incidentele dekking is op dit moment voor de jaarwisseling van 24/25. Mocht op basis van die resultaten van die jaarwisseling en ook van het advies van het Burgerberaad het college besluiten dat het structureel is, zal het college dat op die manier vastleggen.
De heer Van Steeg (CDA) begrijpt hieruit dat er geen structurele dekking is. Hij heeft ook begrepen dat het afhankelijk is van de jaarwisseling zelf. Hij vraagt of de wethouder dat heeft gezegd.
Wethouder Oosters bevestigt dat op er dit moment nog geen structurele dekking is. Het college denkt dat het wijs is om ook de jaarwisseling mee te nemen die hierop betrekking heeft.
De heer Van Steeg (CDA) vraagt met welke boodschap het college hiermee het Burgerberaad op pad stuurt. Hiermee zegt het college dat het nog zal kijken wat het met het advies van het Burgerberaad zal doen. Dat was toch niet de intentie van het stadsbestuur met het Burgerberaad?
Wethouder Oosters benadrukt dat het college zegt “u geeft de adviezen, en wij voeren ze uit”. Daarvoor is een bandbreedte gekozen. Dat is nu al voor een deel gereserveerd bij de programmabegroting. Het andere wordt een knelpunt bij de Voorjaarsnota. Het college gaat het advies van het Burgerberaad uitvoeren. Na die eerste versie van het Burgerberaad zal het college wegen of het gaat om een bedrag dat structureel is vol te houden of dat het hoger of lager moet zijn. Zij vindt dat redelijk. Dit is wat haar betreft ook een redelijke verwachting om te scheppen richting het publiek.
Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) begrijpt wat de wethouder zegt, geen scheve ogen in de groep deelnemers en de ongelijkheid daarmee benadrukken. Zij

vraagt of daadwerkelijk gecheckt is welke van de twee opties zorgt voor de meeste inclusiviteit.
Wethouder Oosters bevestigt dat dit gecheckt is. Wanneer iemand de vrijwilligersvergoeding kan krijgen zonder de voorwaarde van aangifte bij de belastingen ontstaat een hogere inclusiviteit: minder inclusief voor mensen met een uitkering om mee te doen.
Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) vraagt of onderzocht is dat het gaat om een aanname.
Wethouder Oosters noemt dit basale logica, ook op basis van wat zichtbaar is wanneer mensen een uitkering hebben en een vrijwilligersvergoeding krijgen en daarvoor een aangifte moeten doen. Zij zoekt naar wat mevrouw Hoenkamp wil weten van het college.
Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de vraag waarvoor de 1,3 miljoen euro bestemd is: voor de uitvoering van de adviezen van het Burgerberaad. Eerder is bij de Voorjaarsnota 400.000 euro vrijgemaakt voor het organiseren van het Burgerberaad. Er zit een knip tussen het organiseren en het uitvoeren van de adviezen.

Richting VOLT gaat de wethouder in op een minimaal en maximaal scenario bij de uitkomsten van het Burgerberaad; dat beslispunt is op die manier ook beschreven in het voorstel. Dat kan van 0 euro tot 1,3 miljoen zijn; die bandbreedte is er. Wanneer niets aangepast hoeft te worden, kosten de adviezen van het Burgerberaad ook niet meer geld.
Met betrekking tot het proces deed het CDA een oproep wanneer het besluit van de burgemeester komt over de uitvoerbaarheid. De wethouder ziet dat als tussentijds; het college blijft de uitvoerbaarheid toetsen van de adviezen van het Burgerberaad.

De vraag van VOLT en de PvdA over of de procesbegeleiding goed georganiseerd is en voor wie; of die extern of intern wordt gedaan? Het college stelt voor dit extern aan te besteden. Dit is het enige dat extern worden aanbesteed. Zij wil de procesbegeleiding echt onafhankelijk houden; om die reden deze keuze.
Mevrouw Assen (PvdA) vraagt waarom een andere manier niet onafhankelijk zou zijn.
Wethouder Oosters is het eens met mevrouw Assen dat ook iemand van de organisatie dit onafhankelijk kan doen. Het college heeft uit voorgaande burgerberaden in andere steden in andere landen geleerd dat het van grote waarde is om als procesbegeleider een volledig externe te hebben.
Mevrouw Assen (PvdA) oppert dat dat tegelijkertijd ook voordelen kan bieden wanneer iemand de stad en de mensen kent; ook dat is de ervaring. Zij vraagt hoe de wethouder dit weegt.
Wethouder Oosters ziet dat welzeker als een voordeel. Het zou ook een Utrechtse organisatie kunnen zijn die dat Burgerberaad voorzit. Zij neemt die suggestie mee om na te gaan in hoeverre deze suggestie is mee te nemen in de aanbesteding.
De heer Maas (VOLT) neemt aan dat die externe aanbesteding in het budget is opgenomen.
Wethouder Oosters antwoordt bevestigend.
EenUtrecht had een vraag over het proces: of de randvoorwaarden een suggestie zijn op dat het harde randvoorwaarden zijn. De wethouder zet uiteen dat een aantal randvoorwaarden hard zijn. De gemeente moet binnen de wet blijven. Het college gaat in de geest van de vraag van de heer Dijkstra aan de slag met die *ja, mits*

houding en steeds de vraag hoe de adviezen van het Burgerberaad uit te voeren. Soms zal het niet kunnen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of dat nadrukkelijk gecommuniceerd wordt.
Wethouder Oosters antwoordt bevestigend.
De wethouder merkt op dat het inhoudelijk debat voor de zomer is geweest; zij wil dat inhoudelijke nu laten rusten. De raadsleden hebben het besluit genomen over het onderwerp. De vraag is hoe de situatie te voorkomen die in Zeist is ontstaan.
Het college heeft dat geprobeerd onder woorden te brengen, namelijk door een scherpe vraagstelling, een langere tijd voor het Burgerberaad om daarover in gesprek te gaan, de manier van loten, de selectieaanpak die gebaseerd is op ervaringen in Zeist. Op die manier leert het college van de situatie in Zeist.
De vraag van de PVV was of die vraagstelling verder te verduidelijken is. De suggesties van de PVV hoe die nog verder te verduidelijken, veranderen de vraagstelling niet noodzakelijk, maar verduidelijken precies wat er wordt gevraagd. Bij de start van het Burgerberaad geeft het college een toelichting aan het Burgerberaad over de huidige stand van zaken en welke wetten en regels er allemaal gelden. Dat is de eerste introductie waarin het college zowel de punten meeneemt van de heer Dijkstra als die van de heer Bosch.
De heer Bosch (PVV) vraagt voor de duidelijkheid of er expliciet aan het begin van het Burgerberaad duidelijk gemaakt waar het dan precies om gaat wanneer gesproken wordt over een vuurwerkverbod.
Wethouder Oosters antwoordt stellig bevestigend. Die kennis krijgen de deelnemers aan het Burgerberaad mee. Dit wil het college duidelijk maken aan iedereen die de uitnodiging krijgt. Zij rondt hiermee haar beantwoording af.

Gemiste vragen
Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) vroeg hoe te voorkomen dat bepaalde mensen een dominante rol innemen in het Burgerberaad.
Wethouder Oosters antwoordt dat dit de taak is van de procesbegeleiding. Dat is een van de lessen uit Zeist.

Mevrouw Meerding (VVD) attendeert op haar vraag naar de verschillende talen. Waarom voor juist deze talen gekozen?
Wethouder Oosters licht toe dat bij het programma Inburgering navraag is gedaan welke de meest gebruikte talen zijn in het Utrechtse. Zo zijn deze talen gekozen.

Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) miste het antwoord op de vraag waarom in het verleden er geen geld was voor een vuurwerkshow en een -verbod en nu wel.
Wethouder Oosters heeft met het raadsvoorstel de vraag van de raad gekregen om geld vrij te maken voor de uitkomsten van het Burgerberaad. Dat kan van alles zijn. Zij vindt het niet fair om die twee zaken met elkaar te vergelijken.

De voorzitter constateert dat er geen andere gemiste vragen zijn.

Tweede termijn
Mevrouw Assen (PvdA) zal overleg voeren met haar fractie over wat hiermee te doen in de raadsvergadering.

Mevrouw Hoenkamp (Partij voor de Dieren) zal met haar fractie overleggen over een mogelijk amendement met betrekking tot vergoedingen.
De heer Van Steeg (CDA) zal nagaan of de vier criteria voldoende zijn als het gaat om de representativiteit en ook zal hij aandacht hebben voor de langere termijn. Dat antwoord vond hij teleurstellend.

De heer Bosch (PVV) zal in conclaaf gaan met een collega raadslid over een in te dienen motie/amendement.

De voorzitter concludeert dat dit raadsvoorstel met de B-status doorgaat naar de raad van 21 september en zij reserveert voor de bespreking 45 minuten. Zij stelt vast dat de commissie zich daarin kan vinden. Zij schorst de vergadering voor 2 minuten.

10. Raadsbrief Jaarwisseling 2023 – 2024

Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare Orde en Veiligheid
Geagendeerd door: Maarten van Heuven (Partij voor de Dieren), Fred Dekkers (GroenLinks), Gert Dijkstra (EenUtrecht) en Ruud Maas (Volt)
Het onderwerp jaarwisseling, inclusief lokaal vuurwerkverbod, komt al jaren met regelmaat terug in de raad. Bij de behandeling van het Raadsvoorstel 'Vaststelling Besluit tot wijziging van de APV partiële herziening 2022', waarin het college een experimenteerartikel aan de APV toevoegde om zo een lokaal vuurwerkverbod technisch mogelijk te maken, werd Motie 288/2022 'Doorzetten met een lokaal vuurwerkverbod' aangenomen. Het college werd hiermee opgedragen te onderzoeken hoe een lokaal vuurwerkverbod in Utrecht voor de jaarwisseling van 2023/2024 eruit zou kunnen zien en hierover uiterlijk eind april te rapporteren naar de raad. Het college heeft deze opdracht niet nageleefd. Hierover en ook over de mogelijkheden van een lokaal vuurwerkverbod willen de partijen met de raad en met het college in debat. De partijen willen dit in samenhang met het raadsvoorstel 'Startdocument Burgerberaad' behandelen, aangezien het college voorstelt dat het eerste Burgerberaad over 'oud & nieuw' zou moeten gaan.

De voorzitter deelt mee dat dit agendapunt is doorgeschoven.

12. Woon-/straatoverlast

Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare Orde en Veiligheid
Wethouder Oosters, Beleidsterrein: Binnenstad
Geagendeerd door: Gert Dijkstra (EenUtrecht), Annemarijn Oudejans (Student en Starter), Maarten Koning (D66), Hester Assen (PvdA), Mahaar Fattal (GroenLinks), Bert van Steeg (CDA), Derk van Bergen (ChristenUnie), Tess Meerding (VVD), Louise de Vries, Lisanne Snippe (Partij voor de Dieren) en Ruud Maas (Volt).
De agenderende fracties willen graag in debat over de toenemende overlast in de binnenstad. In het bijzonder willen we in gaan op de beantwoording van de schriftelijke vragen (SV 10/03/2023) over de problemen rondom de Nobelstraat. Ook als voorbeeld van de toenemende straat- en woonoverlast van buren en ondernemingen in de binnenstad. Het doel van dit debat is om samen met de wethouder en commissieleden de volgende vragen te kunnen bespreken:

1. *Welke (mogelijk ook) ingrijpende maatregelen zijn er nodig zijn om deze (woon)overlast in de Nobelstraat te stoppen?*
2. *En wat betekent dit voorbeeld voor het gemeentelijk beleid dat ervoor moet zorgen dat o.a. horeca en wonen beter in balans naast elkaar kunnen bestaan?*

12.1 Raadsbrief stand van zaken Nobelstraat

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda. (zie hierboven) De behandeling zal voortgezet worden in de avond.
Mevrouw Assen (PvdA) stelt voor dat de commissie poogt de behandeling van dit agendapunt in de middag af te ronden.
De voorzitter vindt dat een goed streven.
Zij deelt mee dat de Partij voor de Dieren zich heeft afgemeld voor de behandeling van dit agendapunt.

De commissie

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt het voor zich spreken dat dit een urgent thema is. Dit onderwerp houdt de gemoederen in de stad al langere tijd bezig; al meer dan 10 jaar wanneer het gaat over de geluidsoverlast op de Nobelstraat en de directe omgeving.
De burgemeester heeft een jaar geleden bevestigd dat het hier gaat om een ernstig probleem. Maar nu na een jaar is de situatie ter plekke niet verbeterd. Hij ontving van het college een brief met enkele voorstellen die in het verleden al zijn uitgeprobeerd en tot nu toe niet succesvol zijn gebleken. Hij mist voorstellen die een stap verder gaan wanneer dat nodig is. Wat hem betreft moet de overlast hier stoppen.
Zijn fractie heeft een viertal moties gedeeld met de raad in de afgelopen week. De eerste motie betreft de situatie op de Nobelstraat: Handhaving van overlast op de Nobelstraat. Daarin pleit zijn fractie voor duurzame maatregelen op de lange termijn en soms meer ingrijpende. Hij stelt daarover twee vragen aan het college.
(1) is het college bereid per direct het deurbeleid strikt te handhaven met boetes en mee te nemen als een deel van de oplossing?
(2) wanneer al deze maatregelen niet zouden werken, overweegt het college dan ook de openingstijden tijdelijk of blijvend te bekorten van enkele horecalocaties op deze straat als deel van de oplossing?
De heer Stevens (Student & Starter) vraagt wat het gaat oplossen wanneer de openingstijden worden bekort. Zal daardoor juist niet meer drukte op straat komen? En dat andere kroegen nog drukker gaan geworden.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) verwacht dat het ervoor gaat zorgen dat er na 22 of 23:00 uur op die locatie geen reuring meer is van bezoekers. Een tussenstap zou kunnen zijn dat na 22, 23 of 24 uur publiek niet minder naar binnen kan; dat voorkomt dan een wachtrij. Dat scheelt al. Wanneer dat niet meer werkt, moet de gemeente ertoe overgaan om horeca eerder te sluiten, dus bijvoorbeeld om 23.00 of 24.00 uur.
De heer Stevens (Student & Starter) vraagt of de heer Dijkstra dan niet meer spreiding van de overlast verwacht en dat de overlast van de ene naar de andere plek gaat en dat het uiteindelijk nog niets oplost.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) licht toe dat het zijn bedoeling is dat de overlast zich gaat verspreiden. Nu hoopt het zich op op één of op een paar plekken. Hij verwacht dat mensen ook eerder naar de kroeg gaan wanneer een kroeg eerder gaat sluiten of dat het publiek zich meer gaat verdelen. Hij vraagt om handhaving. Op sommige plaatsen hebben mensen hier gruwelijk veel last van en op deze locatie al meer dan 10 jaar lang ongelooflijk veel. Daarom wil hij op deze plek in ieder geval iets doen. Dan zal meer gedaan moeten worden dan tot nu toe is gedaan en niet volstaan met herhaling van zaken die al eerder gedaan zijn. Dan komt hij uit op dit soort oplossingen: hij herhaalt zijn inbreng.
Mevrouw Meerding (VVD) is het eens met heer Dijkstra dat er iets moet gebeuren. Maar zij vindt sluitingstijden van 23.00 of 22.00 uur niet reëel; zij vindt dat niet passen bij het karakter van de Nobelstraat. De Nobelstraat is ook de drukste uitgaansstraat van Utrecht; hoe ziet de heer Dijkstra dat?
De heer Dijkstra (EenUtrecht) hoopt dat er van de maatregelen die hij nu voorstelt een preventieve werking uitgaat. Hij verwacht dat de burgemeester niet direct de ultieme maatregelen in de praktijk gaat brengen; hij verwacht dat de burgemeester er iets tussenin gaat doen. Hij laat dat over aan de handhaving.
Dit is niet een van de instrumenten die nu worden ingezet. Hij vindt dat dat niet meer kan in een straat met zoveel overlast voor omwonenden. Hij vindt dat de gemeente

dan dit instrument moet inzetten. Hij wil niets voorschrijven als het gaat om het tijdstip op zich. Hij gaat ervan uit dat er nog tussenliggende tijdstippen zijn.
Mevrouw Meerding (VVD) concludeert dat de VVD het eens is met EenUtrecht over dat naar maatregelen gekeken kan worden. Maar wat de VVD betreft gaan sluitingstijden die de heer Dijkstra noemde veel te ver. Dan moet eerst gekeken worden naar andere mogelijkheden. Met dergelijke maatregelen zou het verdienmodel onderuitgehaald worden. Daarvan is de VVD geen voorstander.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat het hele verdienmodel sowieso onderuitgehaald wordt. Wanneer dit nog langer blijft bestaan zal het gemeentebestuur toe moeten naar een nieuwe balans tussen levendigheid en leefbaarheid. Wanneer omwonenden er zoveel last van hebben als nu is gebleken, kan dit niet zo langer blijven bestaan.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) deelt met EenUtrecht dat in deze straat iets moet gebeuren. Tijdens Covid zijn ook collectieve sluitingstijden gehanteerd; destijds werd duidelijk dat het alleen maar luider en drukker werd omdat mensen dan gelijktijdig weggaan. Zij stelt dat collectieve sluitingstijden überhaupt geen goed plan is. Zij vraagt hoe EenUtrecht dat ziet.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dat daar slim mee omgegaan moet worden. Wat hem betreft wordt eerst gekeken naar het deurbeleid. Bijvoorbeeld dat na een bepaald tijdstip mensen niet meer naar binnen kunnen. Het vertrekkende publiek verspreid zich over een x aantal uren, maar het inkomend publiek is dan vroeg in de avond beheerst. Als dat ook niet werkt, zal toegegaan moeten worden naar het bekorten van de openingstijd zelf. Daarmee moet verstandig omgegaan worden. Op deze plek is het niet verstandig om de locatie zo lang open te houden. Dat stimuleert wellicht ook dat uitbaters zelf een bijdrage leveren in het voorkomen van overlast op de straat en vanuit hun eigen kroeg.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) vraagt of ze goed begrijpt dat EenUtrecht zegt dat de overlast dan eerder is wanneer de kroegen collectief worden gesloten, of kiest EenUtrecht voor sluiting in gradaties? Het is haar niet duidelijk waar EenUtrecht voor pleit.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) hoopt op veel steun in de raad voor zijn pleidoor voor het instrument tijdelijk of blijvend verkorten van de openingstijd als onderdeel van het instrumentarium om ernstige woonoverlast als gevolg van de horeca te voorkomen of tegen te gaan. Hij gaf voorbeelden van hoe dat mogelijk is.
De heer Van Steeg (CDA) hoorde de heer Dijkstra in een bijzin zeggen dat er plekken moeten zijn waar ruimere openingstijden wel gelden. Waar kan het dan volgens hem?
De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt dat het op die plekken kan waar uitbaters zijn die maximaal rekening houden met omwonenden of op plekken waar geen woningen zijn. Hij denkt dat het beter is wanneer het nachtleven daar gesitueerd is waar niet veel woningen zijn. Zeker niet op die plekken waar de horeca niet in staat is om het rustig te houden op straat.
De heer Van Steeg (CDA) begrijpt dat heer Dijkstra wel de mogelijkheid openhoudt dat langer open zijn daadwerkelijk mogelijk is in de binnenstad en dat het in goed overleg kan gaan.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt bevestigend. Daarvan zijn voorbeelden in de stad. Hij vervolgt zijn betoog in zijn termijn.
Hij attendeert de commissie op een motie om betere regels op te nemen in de APV voor het voorkomen van overlast van horeca. Dan gaat het om het opnemen in de

APV van bestaande regels en zo mogelijk ook een aantal nieuwe. Het hij vindt dat dit eenduidig op één plek in de APV thuishoort.
Mevrouw Assen (PvdA) stelt een overkoepelende vraag over de rondgestuurde moties. Zij vraagt wat EenUtrecht beoogt met het oplezen van de moties zowel richting de collega's in de raad als richting het college gezien het gebruik met betrekking tot moties in de raad.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) heeft gemerkt dat wanneer hij een of twee dagen van tevoren moties indient, ze beperkt gelezen kunnen worden en dat ze vaak al om die reden sneuvelen. Hij hoopt hiermee meer succesvol te zijn wanneer hij tijdig deze moties deelt met de raad.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) vraagt of dit betekent dat de moties in de raad nog een keer worden voorgelezen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) verwacht op het verzoek van de voorzitter het dictum te kunnen voorlezen. Hij geeft nu alleen de strekking van de motie weer.
Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn.
De derde motie heeft als titel Een Goede Nachtrust in Utrecht ook in de binnenstad. Utrecht is de enige stad van de G4 waar alle horeca in principe 24/7 open is. In de APV is niet netjes vastgelegd dat er ook nachtrust hoort te zijn. Zijn fractie wil dat graag vastleggen; voor woonwijken tussen 23.00 uur en 07.00 uur. In horecagebieden een beperkte openingstijd.
De heer Van Vliet (D66) heeft de motie goed doorgenomen. Het voordeel is het debat goed te kunnen voeren. Hij vraagt of EenUtrecht het met zijn fractie eens is over dat de nachtrustmotie in tegenspraak is met de motie die D66 al eerder heeft ingediend in het kader van de Nachtcultuur: in het stadsleven is overal ruimte voor de nacht. Hij vraagt hoe EenUtrecht die motie ziet.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dat er ook een aantal plekken moet zijn als horecagebied. Grosso modo is sprake van woonwijken. Dan is er stilstand tussen 23.00 uur en 07.00 uur. Slapeloosheid is een van de ergste dingen die mensen kan overkomen; dat is ook reden om te verhuizen. Dat gebeurt momenteel in de Nobelstraat. In navolging van Amsterdam stelt hij voor dat er in de Nobelstraat een nachtrust kan heersen tussen 03.00 uur en 07.00 uur. Dat is ook voor de Nachtcultuur belangrijk. Wanneer dat niet mogelijk is moet uitgeweken worden voor Nachtcultuur naar andere plekken.
De heer Van Vliet (D66) vraagt of EenUtrecht kan bevestigen dat die fractie alleen opkomt voor de mensen met een standaardritme van huisje, boompje beestje. Of komt die fractie ook op voor mensen die graag uitgaan.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) staat ook in voor het belang van zijn kinderen. Momenteel is de situatie in de binnenstad uit balans. Hij merkt op dat veel partijen in de raad dat niet zien. Hij verwacht dat de raad de gewenste balans gaat vinden. Ook hij pleit voor een bruisende stad. Dat hoort beter georganiseerd te worden dan tot nu toe. Wat hem betreft horen daar deze maatregelen bij.
De heer Van Steeg (CDA) vraagt of de heer Dijkstra erkent dat de situatie in de Nobelstraat uniek is en dat het niet representatief is voor wat er in de rest van de stad gebeurt.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt het vervelend dat hierover weinig goed datamateriaal is. Het gevoel heerst dat de overlast toeneemt. Over het algemeen durft hij in deze gemeenteraad te zeggen dat de overlast van horecabedrijven niet alleen in de Nobelstraat maar in bredere zin eerder toeneemt dan afneemt. Hij bevestigt dat dat moeilijk te staven is.

De heer Van Steeg (CDA) herhaalt zijn vraag. EenUtrecht dient wel drie moties in die over de hele stad gaan.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt de Nobelstraat in die zin uniek dat als het gaat om overlast gaat hij op nummer 1 staat. Maar dit is niet de enige plek waar mensen overlast ondervinden van horeca. In die zin is die straat niet uniek. Om die reden deze moties.
De heer Van Steeg (CDA) constateert dat de heer Dijkstra de Nobelstraat gebruikt om een uitspraak te doen over de hele stad, terwijl de heer Dijkstra ook zegt dat het op heel veel plekken goed gaat. Wanneer hij deze moties puur richt op de Nobelstraat is hij het eens met heer Dijkstra. Maar op basis van deze casus generieke regels maken voor de hele stad vindt hij verkopen van knollen voor citroenen.
De heer Van Steeg volhardt in zijn standpunt ook na nadere toelichting van de heer Dijkstra.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) brengt in gelijke monniken gelijke kappen. Hij wil een goede situatie voor de hele stad. Hij wil aan de voorkant een mogelijkheid in de APV voor inwoners daarop een beroep te doen mochten op andere plekken situaties gaan ontstaan zoals die nu heerst in de Nobelstraat, en omwonenden beter, sneller en adequater daarvan een melding kunnen maken; dat het college een breder instrumentarium hantere dan tot nu toe. Hij wil betere garanties aan de voorkant.
De heer Dijkstra vervolgt zijn betoog met toe te lichten dat hij in zijn vierde motie pleit voor de mogelijkheid van omwonenden in te stemmen met de uitbreiding van terrassen. Hij hoopt dat volgende week ook deze motie steun krijgt in de raad.

De heer Stevens (Student & Starter) benadrukt dat de horecagelegenheden druk bezocht worden in Utrecht. Hij vindt het belangrijk om te benoemen dat de binnenstad een plek moet zijn waar iedereen zich thuisvoelt; de mensen die er wonen, en de mensen die erheen gaan om een biertje te drinken en elkaar te ontmoeten. Wat zijn fractie betreft is er ruimte om een en ander naast elkaar te laten bestaan: levendigheid en leefbaarheid in één straat.
De oplossingen voor de Nobelstraat leest hij terug in de brief van het college. Hij noemt de stewards die zes maanden lang worden ingezet om de drukte op straat in goede banen te leiden. Hij vraagt of de wethouder een tussentijds bericht heeft over het effect daarvan en of de wethouder die met de raad wil delen. Zijn er ook bij positieve resultaten mogelijkheden om dit middel langer in te zetten?
Op straat zijn er veel mensen. Hij wordt vooral wat daar veel geluid vandaan komt; niet alleen van de horecazaken. In de brief gaat het college kort in op het belang van gedragsregels en het betrekken van studentenverenigingen hierin. Zijn fractie praat zelf veel met studenten. Hij is nieuwsgierig naar hoe de gesprekken lopen tussen studentenverenigingen en de gemeente. Hij krijgt hierop graag de reactie van het college.
Een van de oorzaken dat er veel mensen 's nachts op straat te vinden zijn is dat de rookruimtes in de horecazaken zijn opgeheven. Daardoor verblijft een deel van de bezoekers op straat. Hij vraagt of de wethouder bereid is om in gesprek te gaan met de horeca-eigenaren voor oplossingen voor de rokers buiten. Is de wethouder bereid onderzoek te doen naar alternatieven daarvoor?
Hiernaast wordt veel last ondervonden van wildplassers. Hij pleit voor meer openbare toiletten. Hij vraagt of de wethouder bereid is de mogelijkheden daartoe te onderzoeken. Dit is een breder probleem in de stad. Wat hem betreft heeft de hele binnenstad deze aandacht nodig.

Samen met D66 en VVD heeft hij vragen ingediend hierover met als doel inzicht te krijgen in waar die vergunningen voor nachthoreca zijn uitgegeven en hoe het zit met de spreiding van horecavergunningen over de stad. Zijn fractie gelooft niet dat het sluiten van horecazaken de oplossing is. Dat zorgt juist voor meer mensen op straat en in de rij voor de kroegen. Zijn fractie ziet wel oplossingen in spreiding en meer horeca in de stad. Hij krijgt hierop graag de reflectie van de wethouder.
In de brief staan veel goede en wat zijn fractie betreft stevige stappen die de situatie in de Nobelstraat veel zal verbeteren. Als laatste redmiddel wordt in de brief geschreven dat onderzocht wordt of het mogelijk is om geen horecavergunningen meer te verstrekken aan zaken die na 22:00 uur openblijven. Wat zijn fractie betreft is het belangrijk constructieve oplossingen te zoeken voor uitdagingen in de stad; niet om dingen te verbieden of de levendigheid in de stad te beperken. Hij krijgt hierop graag de reflectie van het college.

De heer Van Vliet (D66) benadrukt dat Utrecht voor iedereen is. Het kan niet anders dan dat de verschillende belangen af en toe botsen. Het voorliggende vraagstuk is een klassieke belangenafweging. De vraag is hoe Utrecht dusdanig te organiseren dat het voor zoveel mogelijk mensen prettig is om te wonen, ze kunnen sporten en ze vertier kunnen vinden. Het is de taak van de politiek om daarin keuzes te maken. Hij vindt het belangrijk op te merken dat zijn fractie van mening is dat er geen plekken zijn in de stad die primair een woonfunctie hebben. Dat staat haaks op het idee van de 10 minuten stad. Van dat idee is D66 een groot voorstander.
Waar het gaat over de Nobelstraat ziet zijn fractie ook dat de ervaren overlast daar heel fors kan zijn. Zijn fractie ziet alleen heil in oplossingen die tot zijn spijt pas op langere termijn effect kunnen hebben. Zijn fractie ziet geen heil in de door de vragenstellers van de schriftelijke vragen gesuggereerde oplossingen en aangekondigde moties. Het tijdelijk of permanent bekorten van de openingstijden van horecagelegenheden, zal er alleen maar voor zorgen dat mensen elders vertier gaan zoeken. Daarmee wordt simpelweg de overlast verplaatst. Hij roept het college op hierop niet in te gaan.
De belangrijkste oplossing die D66 voorstelt is er een van lange adem: zorg voor meer spreiding van horeca met langere openingstijden over zowel de binnenstad als over de stad als geheel. Daarvoor zijn mogelijk meer vergunningen nodig. Daarover zijn vragen gesteld.
Zijn fractie ziet met enige regelmaat ruimtelijk ontwikkelingsplannen voorbijkomen met potentie voor horeca met lange openingstijden elders in de stad. Zijn fractie heeft meerdere keren voorgesteld de openingstijden in die plannen te verruimen tot bijvoorbeeld 04.00 uur, juist ook om de binnenstad te ontlasten. Daarin heeft zijn fractie nog geen meerderheden gevonden.
Wat hem betreft moet de raad niet alles op alles zetten om overlast in de binnenstad tegen te gaan. Daarom roept hij de raad op werk te maken van horeca met lange openingstijden buiten de binnenstad.
De heer Maas (VOLT) vraagt waar D66 de informatie vandaan haalt dat wanneer er elders horeca langer openblijft dat tot minder overlast zal leiden in de Nobelstraat. Hij ziet de relatie niet.
De heer Van Vliet (D66) zet uiteen dat het simpel is. Het aantal mensen dat nachtelijk een biertje drinkt, is eindig. Wanneer meer plekken worden geopend, gaan die mensen zich verspreiden over de beschikbare plekken.

De heer Maas (VOLT) vraagt waar D66 die wijsheid vandaan haalt. Hij ziet de logica niet.
De heer Van Vliet (D66) herhaalt zijn redenering met betrekking tot de logica.
De heer Maas (VOLT) herhaalt zijn ongeloof.
De heer Van Vliet (D66) bevestigt dat hij daar geen onderzoek naar gedaan heeft. Dat is ook lastig. Het lijkt hem een logische conclusie. Hij is dan ook benieuwd naar de onderbouwing van de stelling van de heer Maas.
Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) vraagt of D66 het verschijnsel van overlast wil verspreiden over de hele stad.
De heer Van Vliet (D66) antwoordt bevestigend.
Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) neemt daarvan nota. Zij noemt het aantal studenten en verwacht met de plannen van D66 een drama over de hele stad.
De heer Van Vliet (D66) vervolgt zijn betoog. Zijn fractie begrijpt dat de stewards een duur middel is en dat het momenteel slechts tijdelijk kan worden gefinancierd. Tegelijkertijd is de vraag te stellen of de kosten die gemaakt worden met de inzet van handhaving mogelijk ruim worden terugverdiend door de inzet van deze straat-coaches omdat zij overlast preventief kunnen tegengaan. Hij vraagt het college of het college bereid is na te gaan welke effecten het inzetten van de stewards heeft op de inzet van handhaving, welke kosten daarmee bespaard worden of mogelijk onverhoopt hoger worden. Hij vraagt het college de raad daarover te informeren.
Zijn fractie is van mening dat ook de horeca zelf zijn steentje kan bijdragen. Hij vraagt of weleens gesproken is met horecaondernemers. Hij kijkt ook naar de wethouder cultuur en naar de Nachtcultuurorganisaties om na te gaan of medefinanciering mogelijk is. Zo ja vraagt hij naar de reactie van de genoemde partijen; zo die gesprekken nog niet hebben plaatsgevonden vraagt hij of ze gevoerd kunnen worden.
Uiteindelijk heeft het uitgaanspubliek een belangrijke verantwoordelijkheid. Hij steunt de implementatie van de gedragsregels vanuit het college en het kenbaar maken daarvan aan het publiek.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt hoe D66 staat tegenover een strenger deurbeleid en meer boetes in de handhaving.
De heer Van Vliet (D66) verwacht dat het verder niet zal bijdragen aan het verminderen van de overlast. Wat hem betreft moet de vermindering hard gemaakt worden; wanneer dat hard gemaakt is, zou er naar gekeken kunnen worden.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de heer Van Vliet of het zin heeft om dit uit te proberen en na te gaan of het werkt. Hij hoopt op steun.
De heer Van Vliet (D66) merkt op dat bezoekers die niet voor bepaalde tijd binnen zijn zullen uitwijken naar een andere gelegenheid. Het tweede punt vindt hij te voorbarig; hij stelt voor eerst de op tafel liggende maatregelen uit te voeren en na te gaan hoe die uitpakken.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat die maatregelen die op tafel liggen al eerder geprobeerd zijn. Hij vraagt waar de heer Van Vliet zijn optimisme vandaan haalt dat het nu wel gaat werken.
De heer Van Vliet (D66) werpt tegen dat de staatcoaches als pilots zijn ingezet. Die waren volgens een technische uitvraag van de gemeente een succes. Dat project is niet verlengd. Die zijn er al een tijd niet meer en daarom vindt hij het goed dat die nu weer worden ingezet. Hij is benieuwd naar de resultaten daarvan.

Mevrouw Assen (PvdA) spreekt bewoners nu en die zeggen dat het rustiger is dan eerder. Dat neemt niet weg dat de overlast al een tijd voortduurt. Het is duidelijk dat hier iets nodig is. Zij ziet dat het college dit deelt met de raad. Na navraag blijken heel veel overleggen en gesprekken te zijn geweest met bewoners/ondernemers met ook concrete afspraken tot gevolg. In relatie tot die Nobelstraat kan het niet alleen gaan over die overlast. Voor heel veel mensen staat die straat voor ontspanning en plezier. De PvdA deelt dat de PvdA daarin uniek is, zeker nadat in de afgelopen decennia ook op andere plekken veel kroegen en uitgaansgelegenheden juist zijn verdwenen. Zij wil daarom duidelijk zijn dat de oplossingen volgens haar fractie niet gezocht moeten worden in sluitingstijden. Haar fractie denkt ook niet dat er quickwins zijn die zowel recht doen aan het uitgaanskarakter van de Nobelstraat als dat ze direct alle overlast wegnemen. Daar moet wat haar betreft het bestuur eerlijk in zijn.

Haar fractie ziet de oplossingen wel in de inzet van de stewards. Zij sluit zich aan bij de inbreng daarover van D66. Zij heeft begrepen dat er juist wel stewards en straat-coaches worden ingezet. Zij verneemt daarop graag de reactie van het college.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) benadrukt niet ervoor te pleiten om die openingstijden direct te bekorten. Hij refereert aan zijn motie en de vraagstelling: als alle andere dingen niet werken in de komende maanden is het bekorten van de openingstijden. Hij vraagt of dit ook geldt voor de PvdA.
Mevrouw Assen (PvdA) is optimistisch van aard; zij gelooft niet dat al die andere dingen niet zouden werken. Dat is eerder ook gebleken. Haar antwoord op de vraag van de heer Dijkstra is ontkennend.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de PvdA daarmee zegt dat de bewoners de situatie moeten accepteren wanneer dezelfde maatregelen niet werken. Moeten de mensen dan gaan verhuizen?
Mevrouw Assen (PvdA) benadrukt de bewoners serieus te nemen. Zij vraagt de heer Dijkstra dat ook niet te suggereren. De bewoners die zij gisteren sprak, zeggen niet allemaal hetzelfde als EenUtrecht nu zegt. Zij zegt tegen de bewoners dat de PvdA niet gelooft dat ultimum remedium de sluitingstijden een oplossing zijn.
In de gesprekken die gisteren gevoerd zijn, hoorde zij van een aantal bewoners dat zij nu vooral overlast ervaren van de bus. Zij vraagt hoe het college daarover een gesprek voert met de busmaatschappij. Zij begrijpt dat die route vrij cruciaal is voor de bus.
Zij sluit zich verder aan bij haar collega's die pleitten voor meer inzet op goede fietsenstallingplekken en openbare toiletten.
Een ander signaal dat haar fractie gisteren ontving was dat de bewoners het gevoel hebben dat extra inzet op het Lucas Bolwerk nu effect heeft op de Nobelstraat. Zij vraagt of het college dat herkent en of de Nobelstraat is mee te nemen op de route van extra inzet.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) kan zich aansluiten bij veel van haar collega's, zeker waar het gaat om het verlenen van vergunningen buiten de binnenstad, het substantieel maken van de wijkstewards, het vergroten van de rol van de ondernemers zelf om de stilte te bewaren en de fietsparkeerplekken.
Zij vernam dat het college wil afwijken van het horecaprofiel volgens artikel 18 waarin staat dat er nog vergunningen verleend kunnen worden voor gelegenheden die na 22.00 uur open zijn. GroenLinks is het eens met dat plan. Wat haar betreft moet nagegaan worden of daarmee zo snel mogelijk kan worden opgehouden. Wat haar

betreft moet de gemeente wel ingrijpen. Het is voor bewoners niet haalbaar. Zij vraagt het college of in gesprek te gaan is met ondernemers om na te gaan of sommige ondernemers willen verplaatsen naar elders in de stad. Daarmee zou het college tegemoet komen aan het uitgangspunt in het coalitieakkoord als het gaat om de spreiding, ook in de wijken levendigheid te creëren.

De heer Van Steeg (CDA) noemt de situatie op de Nobelstraat problematisch. Hierover is al vaker gesproken en al vaker is sprake van overlast geweest. Wat hem betreft moet hier echt iets gebeuren. In die zin sluit hij zich graag aan bij de oproep van EenUtrecht. Het gaat wel om een unieke locatie. Wat hem betreft moeten er oplossingen gezocht worden voor die locatie.
Hij zag in één van de brieven dat het bestaande horecakader nog steeds de Nobelstraat ziet als ontwikkelingslocatie. Het college zegt daar mogelijk naar te moeten kijken. Hij roept het college op dat ook echt te doen en die locatie een andere status te geven. Hij vraagt dan naar de mogelijkheden. Dat past ook bij de spreiding die over de stad zou moeten plaatsvinden. De Nobelstraat is typisch een plek waar de spreiding niet plaatsvindt en waar heel veel horeca bijeen is gekomen. Hij merkt op dat dat om problemen vraagt.
Veel is al gezegd over de horecastewards. Wat hem betreft kan dat middel werken. Hij legt de vraag voor hoe dat op de lange termijn zijn uiting gaat krijgen. Momenteel wordt een breed palet aan maatregelen voorgesteld voor de Nobelstraat. Wat hem betreft duurt dat wel erg lang.
Zijns inziens helpt heldere communicatie, maar ook handhaving van de normen. In de antwoorden op de vragen en in de brief wordt gezegd dat dat niet altijd helpt. Juist op dit moment kan dat wat hem betreft wel helpen om een duidelijk signaal te geven dat het over de grens is. Hij vraagt hoe de burgemeester dat ziet.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) sluit zich voor een groot deel aan bij de vorige sprekers en in het bijzonder bij het christendemocratisch appel. Hij ziet een botsing met de leefbaarheid in de stad in de ambitie een bruisende stad te zijn; wat hem betreft moet de leefbaarheid niet uit het oog verloren raken.
Het pakket maatregelen dat er nu ligt is fors. Zijn fractie kijkt uit naar de verdere uitwerking daarvan.

Mevrouw Meerding (VVD) merkt op dat de Nobelstraat van oudsher een straat is met veel horeca. Voor veel jongeren en studenten is het de uitgaansstraat van Utrecht. Zij weet dat ook uit eigen ervaring.
De afgelopen jaren is het aantal horecagelegenheden in de Nobelstraat geleidelijk aan toegenomen. Daarmee is de overlast geïntensiveerd. Volgens de metingen van de gemeente komt de overlast niet zozeer van de horecagelegenheden zelf, maar meer van het publiek dat buiten loopt, vooral na het stappen. Dat zorgt ervoor dat de nachtrust van bewoners regelmatig wordt verstoord.
De VVD is een voorstander van een levendig centrum; dat hoort bij Utrecht. Tegelijkertijd vindt haar fractie dat er een bepaald evenwicht moet zijn. De Nobelstraat wordt ook gebruikt om te wonen; dat heeft als consequentie dat de gemeente de overlast niet tot het oneindige kan laten toenemen. Het college lijkt dat te erkennen in zijn raadsbrief.
In maart 2023 schreef het college in gesprek te zijn met alle belanghebbenden. In juli 2023 stelde het college maatregelen voor. De VVD is ook van mening dat daar

maatregelen getroffen moeten worden en kan zich vinden in de maatregelen die het college heeft aangekondigd. Dat neemt niet weg dat het lastig blijft om effectieve maatregelen te blijven treffen, aangezien het vooral om het gedrag gaat van het uitgaanspubliek. De wens is het gedrag te beïnvloeden zodat het publiek niet schreeuwend over straat gaat wanneer het de kroeg uitgaat. Gedrag beïnvloeden is heel lastig.
De horecastewards die een tijdje zijn ingezet, hadden hierop een goede invloed. Die maatregel viel ook in de smaak bij de bewoners. In een periode waarin er geen geld meer was verdwenen de horeca stewards tijdelijk. Zij heeft in de raadsbrief gelezen dat de stewards weer terugkomen. Opnieuw spreekt het college over een korte periode, namelijk zes maanden. Betekent dat dat na die zes maanden geen dekking meer is voor de horecastewards, vraagt zij de wethouder. Zij vraagt wat de gemeente daarna gaat doen. Is er een mogelijkheid om daarvoor dekking te zoeken; kan er bijvoorbeeld gekeken worden naar een samenwerking met het Ondernemersfonds of met het CMU.
Er is ook een maatregel die gaat over het onderzoeken van de mogelijkheden om voor een bepaalde periode af te wijken van het horecaprofiel en nieuwe vergunningen te weigeren voor extra horeca locaties die na 22.00 uur open blijven. Haar fractie twijfelt er over of dat een goed idee is. In haar beleving zijn in de afgelopen tijd ook horecazaken verdwenen. En die waren langdurig open. Haar fractie wil graag dat het karakter van uitgaan behouden blijft in de gemeente Utrecht. Zij zoekt daar naar de juiste balans. Mevrouw Meerding wil de huidige ontwikkelingen meenemen in de nieuwe maatregelen en het onderzoek naar wat er nodig is.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) is benieuwd wat de VVD vond van zijn laatste voorstel om bij aanvragen van nieuwe horecavergunningen of terrasvergunningen, de aanvrager te verplichten de mening van omwonenden daarbij te betrekken.
Mevrouw Meerding (VVD) merkt op dat zij die motie op het eerste gezicht te vergaand vindt. Wanneer dit steeds gevraagd gaat worden en het besluit daarvan afhangt, verwacht zij dat er nog heel weinig horecaterrassen vergund zullen worden. Zij vindt wel van belang dat er iets van communicatie met de buurt is en dat gekeken wordt naar de belangen die hiermee gemoeid zijn en of er al sprake is van overlast. Wanneer dat laatste het geval is is dat mogelijk niet de beste locatie om meer terrascapaciteit toe te voegen. Zij beschouwt dat niet als een absolute voorwaarde; als zou het niet gebeuren wanneer de buurt het niet wil.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dit vreemd. Nu is het mogelijk in een straat zonder horeca een aanvraag te doen zonder bewoners te raadplegen of vooraf te informeren. Het is dan in theorie mogelijk dat de bewoners het pas merken wanneer de horeca is vergund. Hij vraagt of de VVD ook inziet dat de gemeente die aanvraag als kans moet benutten om direct al goed contact tussen toekomstige exploitant en omwonenden te realiseren.
Mevrouw Meerding (VVD) antwoordt dat die aanvraag inderdaad te benutten is om bijvoorbeeld de buurt op de hoogte te stellen. Daarvan is de VVD voorstander; dan wordt dat gesprek gestart; de vraag is dan wel wat vervolgens met de zienswijze te doen. De VVD is niet voor een systeem waarbij een iemand de realisatie van de horeca kan dwarsbomen. Dat zou haar fractie te ver vinden gaan.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat dit het voorstel niet helemaal is; dat zou wat hem betreft in woonwijken wel zou moeten gelden, maar in horecagebieden geven de bewoners een advies; dan is wel bekend hoe de bewoners erover denken. Dat is een genuanceerd standpunt. Hij vraagt hoe de VVD daarin zit.

Mevrouw Meerding (VVD) is het daarmee ook niet eens. Zij merkt op dat heer Dijkstra enkele conflicterende uitspraken doet: in woonwijken hebben bewoners een doorslaggevende stem. Dan mag er eigenlijk geen horeca en geen terras komen, maar tegelijkertijd zegt de heer Dijkstra dat spreiding belangrijk is. Die twee zaken bijten elkaar wat haar betreft. Op deze wijze zal die spreiding er niet komen.
Zij vervolgt haar betoog haar termijn.
Zij legt de vraag voor wat de best practices zijn in andere steden; wat kan Utrecht leren van Amsterdam, Rotterdam. Zij verwacht dat die steden ook tegen dit soort problemen aanlopen. Misschien kan de gemeente Utrecht in overleg met deze steden gaan en hoeft de gemeente Utrecht het wiel niet opnieuw uitvinden.
Het viel haar op dat op de website van de gemeente staat dat in het eerste kwartaal van 2023 het onderzoek in de Nobelstraat klaar is en dat dan ook de mogelijke oplossingen helder zouden zijn. Dat is niet gelukt omdat de oplossingen kwamen pas in juli 2023. De VVD is van mening dat dit niet getuigt van een goede communicatie naar bewoners toe. Zij roept het college op de communicatie te verbeteren en de website aan te passen.

De heer Maas (VOLT) is blij dat er nu een gestructureerde aanpak gaat komen. Zijn fractie is geen voorstander van het toevoegen van horeca aan de stad; dit dan wel met uitzondering wanneer de horeca hier echt iets toevoegt. Wat zijn fractie betreft houdt de gemeente de vergunning in de Nobelstraat voorgoed aan. Hij verneemt graag van de wethouder de mogelijkheden daartoe.
Hij vond het idee van de VVD over de best practices uitstekend; hij sluit zich daarbij graag aan.
Hij legt de vraag voor welke mogelijkheden er zijn om te stimuleren of te helpen geluidsisolatie toe te passen aan de woningen aan de Nobelstraat; is er mogelijk meer ruimte dan die genoemd wordt in de brief?
Hij ziet uit naar de evaluatie in Q1 2024. Hij heeft nog een vraag over de langetermijnvisie. In de brief staat dat die noodzakelijk is maar niet wanneer die gaat komen. Hij vraagt of de wethouder daarover iets kan zeggen.

Niet agenderende partijen
Mevrouw Hessel (Utrecht Solidair) heeft van meet af aan als raadslid de Nobelstraat geagendeerd. Zij heeft heel veel contact met de bewoners, maar ook met de Koninklijke horeca. De horeca en de bewoners vragen om handhaving. Zij benadrukt dat er geen langetermijn oplossing is. De bewoners die zij gesproken heeft ervaren stewards als pappen en nat houden.
Zij was gisteren op de bewonersavond. Voor haar en voor veel mensen was het een eye opener dat de gemeente tekortschiet in de handhaving. Als voorbeeld geeft zij aan dat er maar vier handhavers zijn, en wanneer zij een aanhouding hebben, er nog maar twee overblijven voor de handhaving. Zij benadrukt dat handhaving een kerntaak is van de gemeente. Zij pleit voor vier extra handhavers in de nacht extra op deze horecagebieden. Dan kan de gemeente wat haar betreft afzien van de lampen en de stewards.
Het CDA noemde de ontwikkelhoreca. Zij pleit voor stopzetting in dit gebied met de ontwikkelhoreca. Dan kunnen de cafeetjes blijven. Dan kunnen de openingstijden 's nachts blijven. Zij beschouwt dat als de beste oplossing.

De beantwoording

Burgemeester Dijksma merkt op dat aan dit onderwerp in de afgelopen maanden veel tijd en aandacht is besteed, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Wethouder Oosters was aanwezig bij de bewonersavond. Er zijn gesprekken gevoerd door het college met bewoners en met de horeca ondernemers. Veel commissieleden hebben terecht opgemerkt dat dit een zaak is van lange adem en dat de gemeente aan de andere kant wel iets moet doen. Bewoners stellen dat de balans zoek is. Het college heeft die inbreng serieus genomen. Daarvan zag de commissie een reflectie in de raadsbrief met een pakket aan korte termijnmaatregelen, een aantal zaken die op langere termijn gedaan kunnen worden en een vooruitblik als het gaat om wat daarna gaat komen.
De burgemeester gaat in op handhaving. Tot haar spijt is er geen panacee voor alle kwalen. Zij heeft er geen middelen om de BOA’s te verdubbelen. Zelfs dan zou de problematiek niet opgelost zijn. Zij bevestigt dat er een extra accent is gekomen op de handhaving. Zij bevestigt dat de BOA’s onder grote druk staan; ook elders in de stad is te zien dat de handhavers nodig zijn. De stewards zijn recentelijk weer begonnen. Dat wordt door de gemeente betaald. Er is geen budget beschikbaar voor na dit komend half jaar. Dit perst het college uit de plooien van de begroting. Het college denkt dat dit helpt. Richting de heer Van Vliet merkt de burgemeester op dat met de inzet van de stewards het aantal BOA’s niet verminderd zou kunnen worden. De stewards hebben andere bevoegdheden. Sprake is van een welkome wisselwerking in de samenwerking tussen BOA's, stewards en portiers; daarmee is een beter geoliede machine te verkrijgen om op het punt van handhaving. Zij is het eens met mevrouw Hessel dat acteren op de handhaving belangrijk is. Zij noemt in dit verband ook de beïnvloeding van het gedrag. Het gedrag is het lastigst om te beïnvloeden. Lawaaioverlast ontstaat ook doordat studenten verenigingen 's nachts leeggelopen. Lawaai is inherent aan deze plek. De burgemeester benadrukt dat niet alles maakbaar is.
De heer Dijkstra gaat uit van een groot oplossingsvermogen van de samenleving; zo maakbaar als hij denkt dat de samenleving is, is die niet. Soms vindt ook de burgemeester dat lastig.
Het college doet wat het kan. Het college heeft een heel pakket aan maatregelen. In dat pakket aan maatregelen is handhaving belangrijk. Het college spreekt met de horecaondernemers over wat zij zelf kunnen doen. De moties zullen worden besproken in het raadsdebat. De burgemeester ontraadt de raad op voorhand aan de slag te gaan met openingstijden. Mogelijk is nadenken over het horecaprofiel een behulpzamer instrument. Daarmee is het college niet voor niets nu mee bezig.

Wethouder Oosters dankt de raad voor dit debat. Zij bevestigt dat de problematiek ingewikkeld is. Hierover is door de betrokkenen veel gesproken. Gisteren vond ook een pittig gesprek plaats. Het is een zoeken naar hoe gezamenlijk tot een verdere oplossing te kunnen komen. Het college blijft dat doen met alle betrokkenen, ook met deze maatregelen onder de arm.
Zij gaat in op de maatregelen in het pakket en de vragen die daarover gesteld zijn maar ook op de maatregelen buiten het pakket en de vragen die dáárover gesteld zijn. Zij gaat dan als eerste in op EenUtrecht en D66 die allebei opmerkingen maken over de spreiding over de stad van het uitgaansleven en de Nachtcultuur. Die zoekrichting volgt het college ook. Het college kijkt daarvoor naar de Nachtvisie, het college kijkt daarbij ook naar de locatieprofielen wanneer het gaat om evenementen.

Feit blijft dat de Nobelstraat een belangrijk onderdeel blijft van het netwerk van uitgaansgelegenheden in de stad. Dat is niet zomaar weg te toveren.
Student & Starter stelde een vraag over de gesprekken met de studentenverenigingen. De wethouder merkt op dat dat een cruciaal onderdeel is van het opstellen van de gedragsregels en de poging het gedrag van het uitgaanspubliek te veranderen. De mensen die lid zijn van de verenigingen gaan vaak ook in de Nobelstraat door. Het college moet de input van de leden van de verenigingen meenemen in wat uiteindelijk zou kunnen helpen. Het college doet dat samen met de bewoners en de ondernemers.
Verschillende fracties vroegen naar een reflectie op die vergunning voor horecagelegenheden na 22.00 uur en of het college dat wel of niet gaat doen. Precies zoals in de discussie over de weging te berde is gebracht, ziet het college dat in de Nobelstraat het een goed idee zou zijn om nog meer te willen. Om de maatregel te kunnen nemen, moet nog het nodige worden uitgezocht. De zaken die nu al een dergelijke vergunning hebben, zullen kunnen blijven.
Mevrouw Assen (PvdA) stelt een checkvraag: niet verder uitbreiden maar behoud waar de horecagelegenheid de vergunning al heeft.
Wethouder Oosters bevestigt dat dat de inzet is.
VOLT vroeg of ingezet wordt op het isoleren van geluid en of het college gaat kijken naar verdere mogelijkheden daarvan. Het college gaat na wat op dat gebied mogelijk is, meer dan nu is geconstateerd, juist ook samen met de bewoners. Dat is onderdeel van het plan.
Utrecht Solidair vroeg naar de langetermijnvisie. Die oproep kreeg het college ook gisteren en de wethouder hoort deze oproep weer in deze raad. Het gaat om maatregelen die nu genomen worden. Zij bevestigt dat het college gezamenlijk wil nadenken over de langere termijn. Het eerlijke antwoord daarop is ook dat niets gratis is. Ook als nagedacht gaat worden over een herinrichting van een straat of een ander gebruik van mobiliteit kost de uitwerking van die maatregelen tijd en geld. Het college wil nu al maatregelen nemen hoe de bewoners te helpen in de situatie waarin ze zitten.
De heer Maas (VOLT) vraagt de wethouder wanneer de raad die langetermijnvisie zou kunnen ontvangen.
Wethouder Oosters merkt op op die vraag op dit moment niet te kunnen antwoorden; met het college en met de raad is nog niet besloten wat daarin realistisch kan zijn, vooral ook omdat het college geen valse verwachtingen wil wekken over de maatregelen die daarbinnen genomen zouden kunnen worden. Het college werkt er momenteel aan om dit uit te zoeken. Het college zal voor het einde van het jaar de raad daarover informeren.
De wethouder gaat in op de suggesties van EenUtrecht over de sluitingstijden en dus ook het horecaprofiel. Wanneer de raad dat zou willen doen, zou dat aanpassing vragen van regels en beleid. De vraag is ook wat het effect is. Zij hoort het ook terug in de raad. De wethouder heeft geen brede steun gehoord als het gaat om de sluitingstijd om 22.00 uur of 23.00 uur. De vraag is gesteld wat erger is: wanneer iedereen de straat op gaat om 02.00 uur of om 03.00 uur. Dit zijn afwegingen die gezamenlijk gemaakt gaan worden. Het college denkt dat sluitingstijden niet de oplossing zal zijn voor het ervaren probleem.
De wethouder zet uiteen dat op dit moment de uitbreiding van terrassen met toestemming van de bewoners getoetst wordt aan de Omgevingswet. De regel is niet expliciet opgenomen om instemming te vragen aan bewoners. Dat is ook geen

afwijzingsgrond. Wanneer het stadsbestuur dat wel zou willen – een soort vetorecht - zal dat veel blokkeren, en dan juist ook de spreiding over de wijken waar veel raadsleden om hebben gevraagd. Het college adviseert dat niet te doen.
De wethouder vindt de suggesties goed die zijn gedaan in verband met het rookverbod om daarover in gesprek te gaan met ondernemers of daarvoor oplossingen te vinden zijn. Het college zal dat gesprek gaan voeren. Dit blijft een wicket problem. Hetzelfde betreft de discussie over de openbare toiletten. Dat zou een oplossing kunnen bieden, al is er al een openbaar toilet op het Janskerkhof. Ook die maatregel is niet gratis. Dit zal bekeken moeten worden met Openbare Ruimte en nagegaan moet worden welke plek de meeste urgentie heeft.
Als het gaat om het inzicht in de horecavergunningen in de stad, zijn daarover schriftelijk vragen ontvangen. De wethouder stelt voor de antwoorden op de schriftelijke vragen af te wachten en daarop nu niet vooruit te lopen. Een en ander hangt met elkaar samen.
De wethouder neemt de suggestie van de VVD mee in het zoeken naar de langetermijn oplossing om te leren van andere steden. Meerdere steden kampen hiermee al gaat het om heel verschillende situaties.
Het college zal de communicatie op de website verbeteren.

Gemiste vragen?
De heer Dijkstra (EenUtrecht) heeft geen antwoord gehoord op de vraag over het deurbeleid en het meer werken met boetes.
De heer Van Steeg (CDA) vraagt of de wethouder een brief met daarbij het lange termijnbeleid zal voorleggen aan de raad. Hij vraagt of de wethouder maatregelen op korte termijn daarin meeneemt en hoe dat aansluit op het lange termijnbeleid.
Hij noemt zijn vragen over het horecakader en de verdere ontwikkeling daarvan; hij vraagt of de wethouder dat meeneemt in het lange termijnbeleid.
Wethouder Oosters merkt op dat heer Van Steeg dit terecht opmerkt. Bij de brief die het college heeft gestuurd naar de raad waarin ook is gezegd dat het college de langetermijn maatregel gaat onderzoeken, heeft het college nog niet gezegd dat te zullen vertalen in die visie. Het college gaat wel na wat effectief is. Het college wil geen valse verwachtingen wekken. Haar toezegging is dat zij de raad voor het einde van het jaar zal informeren over hoe het college met de lange termijn omgaat. Daarin zal het college zeker het horecakader meenemen zoals de heer Van Steeg opmerkte.

Burgemeester Dijksma gaat in op de vraag van de heer Dijkstra. Momenteel worden al boetes uitgedeeld, ook op deze locatie. Zij noemt in dit verband wildplasboetes. De gemeente blijft beboeten.
Het deurbeleid was onderwerp van gesprek met zowel bewoners als met horecaondernemers. Dat lijkt aan de ene kant een sympathieke oplossing; het probleem daarmee is dat iedereen tegelijkertijd de horecagelegenheid verlaat. Dat kent zijn problematiek. Dit lijkt een gemakkelijker oplossing dan het in de praktijk is.

De voorzitter stelt de commissie in de gelegenheid aan te geven wat zij in de raad zal gaan doen met dit agendapunt.
De heer Van Steeg (CDA) denkt aan een motie. Hij denkt daarbij aan de koppeling tussen korte en lange termijn. Hij hoopt dat die koppeling geborgd is.

De heer Van Vliet (D66) overweegt een motie in de trend van dat er geen plekken in de binnenstad zijn die primair een woonfunctie hebben.
Mevrouw Assen (PvdA) overweegt samen met het CDA een motie over de lange termijn en de ontwikkeling van een visie op de mobiliteit.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) verwijst naar de vier moties die hij heeft genoemd in zijn bijdrage in het debat.

De voorzitter concludeert dat dit onderwerp geagendeerd kan worden door partijen. Daarvoor moet nog een agendering worden ingediend bij het raadsecretariaat; of dit is mogelijk via een actuele motie waarbij dan het DB het moment bepaalt.
Zij schorst om 16.50 uur de vergadering tot 20.00 uur.

De voorzitter heropent de vergadering om 20.00 uur en ze heet alle aanwezigen welkom.

11. Raadsbrief Evaluatie Provinciale Staten- en waterschapsverkiezingen maart 2023

Burgemeester, Beleidsterrein: Burgerzaken
Geagendeerd door: Maarten Koning (D66), Esma Kendir (Student en Starter), Bert van Steeg (CDA), Rick van der Zweth (PvdA), Ruud Maas (Volt), Margreet Ramaker (VVD), David Bosch (PVV) en David Bergen (ChristenUnie)
De bovenstaande fracties willen in de commissie VBF het debat voeren over de afgelopen Provinciale Staten- en waterschapsverkiezingen d.d. maart 2023, en hoe deze georganiseerd waren. Dit naar aanleiding van de Evaluatiebrief welke op 1 juni aan de Raad gestuurd is. Partijen willen onder meer spreken over de aanloop naar de verkiezingen toe, de keuzes die gemaakt werden om de verkiezingen bij stemgerechtigden onder de aandacht te brengen, de drukte en lange rijen bij de stembureaus en hoe we verbeteringen kunnen doorvoeren bij de organisatie van volgende verkiezingen.

11.1 Raadsbrief Tweede Kamerverkiezingen

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda. (zie hierboven) De raadsbrief wordt besproken in één termijn.

De commissie
De heer Koning (D66) kijkt nu ook vooruit naar de verkiezingen voor de Tweede Kamer. De verkiezingen zijn de basis voor de democratie; wanneer die niet goed verlopen is dat wat hem betreft terecht reden voor onvrede. Dan kan dat het vertrouwen in de rechtsstaat ondermijnen.
Hij besteedt in dat licht aandacht aan de bereikbaarheid van stembureaus. Wanneer de wachttijd in de rij voor het stembureau oploopt, wordt de drempel om te gaan stemmen groter. Wanneer er te weinig informatie voorhanden is over de verkiezingen, is de stemgerechtigde niet goed georiënteerd. Deze voorbeelden speelden bij de provinciale statenverkiezingen. Zijn fractie is van mening dat dat beter moet.

De organisatie van de volgende verkiezingen moet niet slechts een zesje scoren, zo stelt de heer Koning. Hij besteedt aandacht aan de sturingsmogelijkheid van de raad in de informatievoorziening rondom de verkiezingen. Hij is blij over dat de aanpak rond de informatieborden voor de komende landelijke verkiezingen is aangepast. Het informatiesysteem haperde. Daardoor moest lang gewacht worden op de uitslag. Zijn fractie is er optimistisch over dat van wat niet goed ging is geleerd.
Hij stelde met het CDA vragen aan het begin van de zomer waarop de fracties antwoord kregen. Zijn fractie is blij met wat hij las in de brief van het college. Er zijn verbeteringen in gang gebracht.

Hij vindt het fijn dat het aantal stembureaus zal worden opgeschaald. Hij vraagt het college of daarmee de lange wachttijden zullen worden verminderd. Hij vraagt ervoor te zorgen dat de stemgerechtigden zich verspreiden over de verschillende stembureaus.
De heer Simşek (DENK) vraagt hoe de kiezers zich zullen verspreiden. Hij vraagt of D66 met hem van mening is dat bij het verdelen van stembureaus niet alleen gekeken moet worden naar het afstandcriterium maar ook naar de bevolkingsdichtheid.
De heer Koning (D66) antwoordt bevestigend. Hij zal deze vraag doorgeleiden naar de burgemeester. Hij vervolgt zijn betoog in zijn termijn.
Zijn fractie zou graag een paar stemlocaties willen waar mensen ook kunnen stemmen vanaf 24:00 uur zodat mensen daar bijna 24 uur terecht kunnen. Dat is in sommige andere gemeenten al de praktijk. Mensen met onregelmatige werktijden hebben daar bijvoorbeeld baat bij.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt hoe D66 de bemensing denkt op te lossen.
De heer Koning (D66) bevestigt dat dat een uitdaging is. Op dit moment vindt de uitvraag plaats naar vrijwilligers. Hij hoopt dat dit mogelijk kan worden en dat hiervoor voldoende animo is.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat 95% van de kiesgerechtigden in de binnenstad gestemd heeft. Dat is 40% in Overvecht. Zij stelt voor in een wijk als Overvecht het stembureau wat langer open te stellen.
De heer Koning (D66) houdt dat voor mogelijk. Hij zoekt medestanders voor dit idee.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt om realisme. Zij betwijfelt het nut en de noodzaak. Zij herhaalt haar argument.
De heer Koning (D66) stelt niet anders voor dan dit mogelijk te maken op een paar plekken in de stad voor bijvoorbeeld mensen met onregelmatige werktijden.
Hij vindt het goed te horen dat de storingen in de stembureau app uitgebreid geanalyseerd zijn en dat daarvoor een Verbeterplan is opgesteld. Ook hij ziet de voordelen van het werken met deze app. Hij vraagt hoe groot het college de kans vindt dat deze problemen zich opnieuw gaan voordoen. Hij vraagt of het college garanties heeft dat dit niet weer op deze manier gaat plaatsvinden. Hij krijgt daarop graag de reactie van het college.
De landelijke evaluatie van de Staten en de Waterschapsverkiezing zal deze maand aangeboden worden. Het college heeft in de beantwoording aangegeven dat het voor een reactie van het college krap is voor de verkiezingen in november omdat er wijzigingen die eventueel daaruit volgen niet meer mogelijk zijn door te voeren voor deze verkiezingen.
Hij stelt voor die evaluatie te betrekken bij de bespreking van de volgende gemeentelijke evaluatie die gehouden zal worden over de verkiezingen van 22 november aanstaande. Hij vraagt of het college dat ook een goed idee vindt.
Hij heeft gehoord van enkele vrijwilligers in spe dat de aanmelding omslachtig is; dat zou volgens hen gemakkelijker kunnen. Hij is benieuwd of de burgemeester deze signalen ook heeft ontvangen en of daarmee iets gedaan wordt.

Mevrouw Kendir (Student & Starter) gaat allereerst in op de problemen die zich hebben voorgedaan bij de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen. Zij noemt de lange wachtrijen voor de stembureaus. Dat had tot gevolg dat sommige kiezers afhaakten en dat het een uitdaging was voor de 3000 vrijwilligers en ambtenaren die hierbij betrokken waren.

Haar fractie heeft signalen van vrijwilligers ontvangen dat het voor hen heel belastend was door zowel de drukte op de stembureaus als door de uitloop, maar ook doordat vrijwilligers geen pauze kregen.
In de brief over de Tweede Kamerverkiezingen leest zij over het belang van vrijwilligers en hoe hun werk georganiseerd wordt om vermoeidheid te voorkomen. Mevrouw Kendir benadrukt dit en vraagt de reactie van de burgemeester.
Het opkomstpercentage bij de Provinciale Statenverkiezingen in Utrecht was weliswaar hoger dan het landelijk gemiddelde, maar de opkomst varieerde sterk per wijk. Onderzocht wordt hoe de opkomst in de wijken kan worden verbeterd. Voor de Tweede Kamerverkiezingen worden communicatiekanalen ingezet om de verkiezingen onder de aandacht van de inwoners te brengen, inclusief verkiezingsborden, een outdoorcampagne, een website en een huis aan huis verspreiding van kandidatenlijsten. Haar fractie juicht dit toe. De vraag die zij wil meegeven aan de burgemeester is, hierbij vooral inzet te plegen op wijken waar de vorige keer het opkomstpercentage laag was. Haar fractie vindt het ook belangrijk dat deze initiatieven gebeuren op hetzelfde moment als wanneer de stempassen worden verstuurd zodat de campagne niet pas wordt uitgevoerd wanneer mensen hun stempas al hebben weggegooid.
Student & Starter vindt de samenwerking met stichting Prokkel die mensen met een verstandelijke beperking inzet als stembureauleden bij de Tweede Kamerverkiezingen een geweldig initiatief en zij pleit ervoor dit weer in te zetten bij de komende verkiezingen.
Een verbetering is beloofd met betrekking tot de stembureau app. Die veroorzaakte bij de vorige verkiezingen een probleem. Naar aanleiding van de antwoorden op haar brief waren de zorgen van haar fractie niet ontnomen. Zij verneemt graag meer informatie van de burgemeester hoe die problemen op te lossen.
Zij vond het erg verontrustend te lezen dat er geen extra financiële vergoeding vanuit het Rijk komt en dat daar een tekort verwacht wordt van 900.000 euro. Dit roept bij haar fractie vragen op. Zij blijft pleiten ervoor te zorgen dat de financiering voldoende is om een eerlijk en een goed georganiseerd proces te garanderen.

De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat het ontzettend belangrijk is dat de kern van het democratisch proces goed verloopt. Hij kan zich in belangrijke mate aansluiten bij de twee voorgaande sprekers, ook als het gaat over de problemen die zich hebben voorgedaan bij de Provinciale Statenverkiezingen. De problemen stapelden zich op en dan was het alsnog goed om te zien dat het uiteindelijk nog redelijk verliep. Het zorgde voor een enorme druk op de vrijwilligers; duidelijk werd hoe belangrijk deze mensen zijn.
Voor de komende verkiezingen zullen nog meer mensen nodig zijn. Hij is er benieuwd naar hoe de burgemeester en het college het enthousiasme zullen gaan garanderen. Gezien het geraamde tekort van 900.000 euro en de houding van het Rijk in dezen, is hij benieuwd hoe dat in de toekomst zal gaan, in de verwachting dat verkiezingen zich sneller zullen voordoen.
De politieke dynamiek zorgt voor een verhoging van de opkomstcijfers. Dat heeft consequenties voor het aantal stembureaus. Hij hoorde het aantal van 220. Hij is benieuwd hoe de burgemeester dat gaat realiseren. Ziet ook de burgemeester in dat met een hoog opkomstpercentage het aantal stembureaus zal moeten worden opgehoogd?

Hij maakt zich zorgen over het stemmen in de wijken waar steeds minder wordt gestemd. Hij noemt hier Overvecht in het bijzonder. Wat kan de raad nog meer verwachten dan een outdoor campagne om juist deze mensen te laten stemmen?

Gelukkig zal in de toekomst het anders gaan dan met stemborden. Hij vraagt meer informatie over hoe de problemen zijn verholpen met de stemapp.
Hij zou het prettig vinden voor 22 november te weten wat er precies is misgegaan met stempassen. Wat is daarvan te leren voor de komende verkiezingen? Kan de burgemeester daarin een rol spelen?
De heer Van Steeg benadrukt dat juist de vrijwilligers van ontzettend groot belang zijn voor het goed lopen van het stemproces. Momenteel wordt onderzoek gedaan naar hoe vrijwilligers beter te betrekken en hoe ze zijn te enthousiasmeren. Hij verneemt graag hoe het daarmee staat.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) heeft in de ruim 20 jaar dat zij hier in Utrecht woont niet zulke lange wachtrijen meegemaakt voor de stembureaus tot na sluiting van de stembussen. Dat heeft geleid tot onvrede en onrust, zeker bij de vele vrijwilligers die zo goed en zo kwaad als het ging de stembureaus draaiende moesten houden. Haar fractie stelde daarover mondelinge vragen. De vraag is hoe dit te voorkomen bij de komende Tweede Kamerverkiezingen. De vraag doet zich voor of de gemeente voorbereid is op die Tweede Kamerverkiezingen, die zich hebben aangediend in de periode waarin de evaluatie van de Provinciale Statenverkiezingen nog in volle gang was. Is er een plan B voor verbeterpunten die nu niet tijdig konden worden opgepakt; zij geeft als voorbeeld de app waarin het college nu veel vertrouwen stelt. Zij legt de vraag voor of dat vertrouwen terecht is. Wat moeten de vrijwilligers doen wanneer de app niet werkt. Deze app bezorgde veel frustraties bij de vrijwilligers. Het was voor hen moeilijk om daarover te communiceren gedurende de dag van de provinciale staten verkiezingen.
Voor de PvdA is het heel belangrijk dat iedereen laagdrempelig zijn stem kan uitbrengen. Zij sluit zich bij de voorgaande sprekers aan die aandacht vroegen voor de wijken waar de opkomst laag is. Hoe staat het met de plannen die daarover gedeeld zijn?; wat haar fractie betreft moeten die prioriteit krijgen.
Met betrekking tot de toegankelijkheid heeft Utrecht wel groene initiatieven, zoals stichting Prokkel. Zij begreep dat opnieuw deze stichting betrokken zal worden. Zij ziet mogelijkheden om de toegankelijkheid te verbeteren. Zij noemt enkele suggesties: er is slechts op een locatie een stemmal beschikbaar; kan dat worden uitgebreid? Voor doven en slechthorenden is op een locatie een doventolk beschikbaar. Zouden medewerkers of bureaus kunnen bellen naar de gebarentelefoon of die raadplegen wanneer nodig? Hoe ziet het college dat?
Zij las dat het aantal stembureaus wordt uitgebreid. Zij vindt het fijn. Dan zullen er ook een aantal mobiele stembureaus zijn. Die mobiele stembureaus zijn vaak niet goed toegankelijk. Zij vraagt of daarmee rekening wordt gehouden bij de locatiekeuze. Bijvoorbeeld dat ze niet geplaatst worden op locaties waar veel ouderen wonen. Haar belangrijkste suggestie in de toegankelijkheid is online voldoende informatie te geven over de voorzieningen per stemlocatie. Of mensen dichtbij kunnen parkeren met de auto, of er een gebarentelefoon is, et cetera.
Als het gaat om de public relations sluit zij aan bij de inbreng van Student & Starter: niet alleen rondom de verkiezingen reclame te maken, maar juist ook als mensen hun stempas ontvangen.

Zij vraagt of voor de vrijwilligers meer in shifts gewerkt kan worden.
Zij vindt het belachelijk dat het Rijk geen extra geld geeft voor deze verkiezingen.
Zij wenst alle vrijwilligers succes toe bij de komende verkiezingen.

De heer Maas (VOLT) sluit zich aan bij een groot deel van de voorgaande sprekers en hun ingebrachte punten. Wat hem betreft zijn de meeste vragen al beantwoord met de raadsbrief Tweede Kamerverkiezingen.
Hij vindt het schokkend dat er geen extra geld beschikbaar wordt gesteld door het Rijk en dat de gemeente hierop extra tekorten te gaan lijden.

Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt het college voor nu ervoor te zorgen dat op 22 november de opkomst hoger gaat worden. Zij vraagt wat het college gaat doen voor de lange termijn als het gaat om de scholen/buurthuizen/inburgering. Zij vindt het heel belangrijk dat iedereen gebruik kan maken van het actief kiesrecht.
De heer Koning (D66) verwacht dat het de VVD als liberale partij aanspreekt dat de wens bestaat om iedereen op dezelfde wijze te informeren over de verkiezingen en de opkomstbevordering niet zou willen differentiëren langs verschillende wijken of langs verschillende groepen. Daarmee worstelt zijn partij. Hij is benieuwd hoe de VVD dit ziet en of de VVD zegt dat het in een wijk zoals Overvecht op een andere manier onder de aandacht gebracht moet worden dan elders.
Mevrouw Ramaker (VVD) vindt dat er meer is dan informeren; het gaat haar om bewustwording. Opleiding kan invloed hebben op het besef van het belang van de democratische verkiezingen. Zij stelt de burgemeester de vraag omdat zij zelf het antwoord niet weet. Wanneer bepaalde bevolkingsgroepen het belang ervan niet verteld wordt, is een grote kans dat zij niet naar de stembus gaan.
De heer Koning (D66) is het helemaal eens met wat hij hoort. Dit gaat over burgerschapsonderwijs, over goede voorlichting, over promotie van de verkiezingen in brede zin. Hij proeft dat mevrouw Ramaker het met hem eens is dat er tussen de wijken hele verschillende aanpakken zullen gaan bestaan. Hij vraagt of dat juist is.
Mevrouw Ramaker (VVD) antwoordt ontkennend. Zij denkt dat er verschillen zijn. Er is ook een verschil in vertrouwen in de overheid. Zij ervaart dit als een dilemma. Zij vraagt de burgemeester wat naast die verkiezingen te doen is om mensen tot bewustwording te brengen voor wie het niet gebruikelijk is om naar de stembus te gaan. Het gaat wat haar betreft niet over promoten en niet over informeren.
De heer Koning (D66) kan zich goed vinden in deze laatste omschrijving van mevrouw Ramaker. Hij benadrukt vanuit D66 in geografisch opzicht niet te kiezen voor een hele andere aanpak. De toegankelijkheid tot de informatie wordt dan ook verschillend. De vraag is of daarmee de democratie een dienst bewezen wordt.
Mevrouw Ramaker (VVD) ziet in dezen een overeenkomst met kunst en cultuur; de één vindt het heel normaal om met de ouders naar de Stadsschouwburg te gaan en de ander komt daar voor het eerst vanwege de school. Zij gelooft in onderwijs in dat opzicht. Zij gelooft in dat opzicht ook in buurthuizen en in inburgering. Dat neemt niet weg dat zij de inbreng van D66 begrijpt.
Zij vervolgt haar inbreng en gaat in op de vrijwilligers en de druk op de ambtenaren om de bureaus te bemensen. Zij gaat ervan uit dat de burgemeester rekening houdt met shifts. Zij gaat ervan uit dat vanuit het college nagedacht wordt over hoe de vrijwilligers niet nog meer te gaan belasten.
De VVD is erover verheugd dat er meer dan 10 verkiezingsborden komen: 70.

Zij las in de brief dat niet overal locaties beschikbaar zijn en zij vraagt de burgemeester over Vleuten en de afstand 750 meter of zij het een goed idee vindt om cabins te plaatsen; zij vraagt de burgemeester daarop meer toelichting te geven.
Zij complimenteert het college met het goed op gang brengen van de organisatie voor de verkiezingen.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) vindt het belangrijk goede lering te trekken uit het gevolgde proces in de organisatie van de verkiezingen tot nu toe. Na de afgelopen Provinciale Statenverkiezingen is een nasmaak blijven hangen van chaos. Hij noemt de lange rijen voor sommige stembureaus. Hij vindt die onwenselijk. Hiermee wordt een drempel opgeworpen om het democratisch recht te halen.
Over de promotie van de afgelopen verkiezingen is al veel gezegd. Hoewel Utrecht net iets beter presteert dan het landelijk gemiddelde, hoeft wat zijn fractie betreft de vlag niet uit. Nog altijd wordt bijna 4 op de 10 kiezers niet bereikt; hij vindt dat zorgelijk. Veel is al gezegd over de verschillen tussen de wijken. Dat is wat hem betreft een extra reden tot zorg.
De verkiezingen zijn een behoorlijke logistieke operatie waarbij de vrijwilligers onmisbaar zijn. Het stadsbestuur vraagt veel van hen op dit moment. Hij heeft zelf een keer een werkdag van ongeveer 17:00 uur meegemaakt.
Op dit moment is het alleen mogelijk om in deeltijd te werken wanneer dat gevraagd wordt. Hij legt de vraag voor waarom dit niet actief wordt aangeboden. Hij weet uit eigen ervaring dat na 14:00 uur de stemmen tellen, de concentratie op is. Dat leidt tot fouten en hertellingen en tot een nog langere dag. Hij vraagt of de burgemeester mogelijkheden ziet om het parttime werken actief aan te bieden. Wanneer dit niet geregeld kan zijn voor de volgende verkiezingen, vraagt hij dit mee te nemen voor de langere termijn. Hij krijgt daarop graag de reactie van het college.
Met betrekking tot inclusiviteit en toegankelijkheid vindt hij het mooi dat de hulp en ondersteuning voor mensen met een lichamelijke beperking geregeld is. Zo zijn ook deze kiezers in staat hun stem uit te brengen. Assistentie aan mensen met een verstandelijke beperking (dementie of laaggeletterdheid) ontbreekt. Bij het college van de rechten van de mens, maar ook bij lederin komen geregeld klachten binnen van mensen die problemen ervaren bij het stemmen. Landelijk wordt momenteel gewerkt aan een Experimentwet die het mogelijk maakt om ook aan deze mensen hulp te bieden bij het uitbrengen van hun stem. Gemeenten die mee willen doen, kunnen zich aanmelden bij het ministerie van BZK. Hij vraagt of de burgemeester dit weet. Is zij bereid als Utrecht mee te doen aan dit experiment.
Hij hoopt dat het college deze democratische verkiezingen goed gaat voorbereiden. En dat die verkiezingen gezien kunnen worden als een feest.

De heer Simşek (DENK) sluit zich aan bij wat gezegd is over de lange rijen bij de stembureaus. Hij vindt het belangrijk dat zoveel mogelijk drempels worden weggenomen om mensen in de gelegenheid te stellen te stemmen.
Hij ziet graag dat bij het aantal stembureaus niet alleen rekening wordt gehouden met de afstand voor bewoners (afstand tussen woning en bureau) maar ook met de bevolkingsdichtheid en met de buurten.
In een buurt met veel flats is de bevolkingsdichtheid hoger dan in een buurt met alleen laagbouw. Wanneer bij het ene stembureau veel meer bewoners moeten worden bediend vanwege een hoge bevolkingsdichtheid, dan bij het andere stembureau, leidt dat ook tot lange rijen. Daarmee ontstaat ongelijke toegang tot

stembureaus. Hij krijgt hierop graag de reactie van burgemeester; of zij ook de bevolkingsdichtheid hierin wil meenemen.
Hij merkt op dat een probleem kan zijn dat mensen hun stempas kwijt raken. Zijn fractie krijgt vaak signalen dat die stempas zo vroeg binnenkomt dat ze kwijtraken. Hij leest in de raadsbrief dat de stempas van 23 – 27 oktober zal binnenkomen. Dan is er nog steeds een vrij lange wachttijd tot 22 november. De drempel voor mensen om een nieuwe stempas aan te vragen is ook vrij hoog; veel mensen weten nog niet dat dat kan. Hij roept het college op de stempas zo laat mogelijk op te sturen; bij voorkeur twee weken voor de verkiezingen. Dat is de wettelijke deadline. Hij krijgt hierop graag de toezegging van de burgemeester.
Hij zag niet terugkomen in de raadsbrief wat het college van plan is te doen in de wijken waar de opkomst erg laag was. Hij refereert aan het pleidooi daarvoor van de VVD. Hij ziet in de raadsbrief wel een maatregel waar hij achter kan staan: verkiezingsborden, outdoor campagne, de website. Hij ziet geen maatregel specifiek gericht op buurten waar de opkomst het laagst was. Er waren verkiezingen waarbij sommige stembureaus bijvoorbeeld in Kanaleneiland en in Overvecht een opkomst hadden rond de 18%. Hij pleit voor een persoonlijke brief aan inwoners in wijken als Kanaleneiland en Overvecht over de aanstaande verkiezingen. Dat is voor veel mensen toch anders dan een algemene brief van de gemeente. Hij krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester. Hij vroeg zich ook af of er mogelijkheden zijn om inwoners meertalig te informeren over de verkiezingen.

De voorzitter neemt er kennis van dat er geen andere inbreng is.
Zij schorst de vergadering en heropent die na 5 minuten.

Burgemeester Dijksma dankt alle fracties voor hun inbreng.
Zoals de heer Koning zegt: het stadsbestuur kijkt aan de ene kant terug op verkiezingen die niet onder heel gelukkig gesternte plaatsvonden. En het stadsbestuur kijkt vooruit naar de komende verkiezingen. Geprobeerd is lessen te trekken uit de afgelopen keer en wat geleerd is zo goed als mogelijk ingevoerd. De snelheid waarin de verkiezingen nu plaatsvinden heeft ook het college overvallen. Dat betekent dat wat het college zou willen doen voor 22 november, niet allemaal mogelijk is.
Rondom de informatie die voor de raad beschikbaar is over het sturen op het proces, is geprobeerd dit debat te voeren en vooruit te lopen de zaken die de raad eerder in een motie heeft meegegeven rondom de verkiezingsborden et cetera. De burgemeester bevestigt dat daarvan 70 borden in de stad zullen staan.
Daarnaast spraken velen van de commissieleden over de lange rijen op de verkiezingsdag zelf. Die lange rijen waren niet een uitsluitend Utrechts fenomeen. In heel veel meer steden kwamen die rijen voor. Dat was een combinatie van zaken. De app viel uit en de 18 gemeenten die daarmee werkten hadden daarvan veel last. Het stadsbestuur liep ook tegen twee verkiezingen tegelijk aan met nogal grote stembiljetten. Die moesten in verschillende dozen. Dat koste meer tijd per stemgerechtigde en daarbij opgeteld de storing die zich voordeed leidde dat tot echte problemen.
De heer Simşek (DENK) merkt op dat dat wel vaker voorkomt dat er op die dag twee verkiezingen zijn; hij vraagt of dan dan elk jaar zo chaotisch gaat. Hij had wel het gevoel dat dit jaar eruit sprong. Hij vroeg zich af waaraan dat lag.
Burgemeester Dijksma merkt op dat er ongelooflijk veel meer partijen meededen dan in het verleden. Daardoor namen die biljetten onmetelijke proporties aan. Het

uitvouwen en weer invouwen en het zoeken naar de partij waarop je wil stemmen, kostte meer tijd. Dat speelde daarin een rol.
De burgemeester is het er zeer mee eens dat het noodzakelijk is dat mensen zo drempelloos mogelijk kunnen stemmen. Het college heeft ook gesproken met de vrijwilligers. Ook de wethouder roemt de vrijwilligers die bergen werk hebben verzet. Het college heeft hun inbreng over de verbetering van een dergelijke dag overgenomen.
De heer Koning vroeg of er straks bekorte wachttijden zijn. De burgemeester hoopt op een verpletterende opkomst op 22 november. Zij kan niet uitsluiten dat er wachttijden zijn, zeker niet op piekuren. Utrecht heeft 220 stembureaus en daarmee het hoogste aantal ooit bij Tweede Kamerverkiezingen. Zo wil het college de spreiding zo goed mogelijk organiseren. De burgemeester antwoordt dat zij het vanzelfsprekend vindt te kijken naar de bevolkingsdichtheid als het gaat om de plaatsing van de stembureaus, en zij refereert daarbij aan de suggestie die DENK deed. Zowel de afstand van het stembureau tot de woning als de bevolkingsdichtheid worden meegewogen in de keuze van het aantal stembureaus in een wijk. Soms kiest het college zelfs voor twee stembureaus op één locatie; dat heeft daarmee te maken.
De suggestie werd gedaan om 's nachts stemmen mogelijk te maken. De burgemeester betwijfelt of dit het ei van Columbus is, maar zij vindt het wel een interessante gedachte. Zij is niet op voorhand daarop tegen. Zij wil onderzoeken of dat te realiseren is op een enkele locatie. De beperking die ze hierop legt heeft te maken met het zoeken van de vrijwilligers. Dan moeten er ook vrijwilligers zijn die dit willen doen in de nachtelijke uren. In een dergelijke situatie zal zeker gewerkt moeten worden in shifts.
Wanneer gekozen wordt voor Overvecht, gaat haar voorkeur uit naar het noorden van Overvecht. Zij denkt daarbij aan een porto cabin. Afspraken zijn gemaakt met alle locaties over aanvangstijden en sluiting. Het lijkt de burgemeester niet mogelijk om op dit tijdstip nog veranderingen daarin aan te brengen. De burgemeester zal de raad nader berichten over de eventuele keuze voor een locatie voor stemmen in de nacht.
Vele commissieleden stelden vragen over of de app nu wel werkt. Zij heeft in haar brief niet gezegd super veel vertrouwen te hebben; zij sprak in haar brief over voldoende vertrouwen. Zij benadrukt dat het voldoende is. Het college heeft uitgebreid gesproken met BZK en de leverancier. Er komt ook een stress test. Er komt ook instructie aan alle stembureaus voor wat te doen wanneer de app uitvalt. Dan zijn er altijd telefoonnummers en een beschikbaar noodnummer. Wanneer een stembureau daarover niet beschikt, moet dat een incident geweest zijn. Het college heeft een plan B. Alle 18 gemeenten die kozen voor het werken met de app gaan ermee door.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) merkt op dat het noodnummer niet de hele tijd bereikbaar was.
Burgemeester Dijksma zal daar navraag naar doen. Haar indruk is dat mensen doorgaans goed bereikbaar zijn; het is mogelijk dat iemand in gesprek geweest is. Dan moet de beller even wachten.
Zij stelt voor de landelijke evaluatie te betrekken bij de komende verkiezingen.
Het college herkent niet dat het lastig is om je als vrijwilliger aan te melden. Zij vraagt de heer Koning naar het voorbeeld dat hij heeft. Het college heeft goed contact met alle vrijwilligers. Het college is ook niet pessimistisch over de aanmeldingen. Wanneer daar zaken zijn die het college kan verbeteren, verneemt zij dat graag.

De heer Koning (D66) heeft begrepen dat het hier gaat over in hoeverre mensen kunnen aangeven waar hun voorkeur ligt, waar zij zitting willen nemen op een stembureau. Er zijn veel mensen die daarvoor niet de hele stad door willen. Wanneer hij daarover meer informatie krijgt, zal hij die doorgeven aan de burgemeester.
Burgemeester Dijksma zal met meer concrete informatie mogelijk iets kunnen doen.
Zij vernam dat Student & Starter positief is over de stichting Prokkel; zij bevestigt weer aan de slag te gaan met deze stichting.
Deze fractie vroeg aandacht voor de kosten van de verkiezingen. De burgemeester bevestigt dat in de reserve 1 miljoen euro zit. In een zuinige berekening gaat de gemeente 900.000 euro over het geraamde budget heen. Zij vindt dit ook heftig. Hier gaat het om een onvoorziene uitgave. Dat betekent dat de post Bestuur en Mensen een overschrijding tegemoet gaat zien. Den Haag veroorzaakt nu een rekening die de gemeente moet betalen. Zij overweegt dat de voorzitter van de VNG hieraan iets kan doen.
Velen van de commissie besteedden aandacht aan de opkomst. Zij bevestigt dat dit een zorg is. Dat is al vastgesteld naar aanleiding van vorige verkiezingen. Om die reden is er in het college samen met de ambtelijke top een sessie geweest over de vraag wat het stadsbestuur kan bijdragen aan een verbetering op dat vlak. Zij kwamen tot de conclusie dat dit thema niet alleen speelt rondom de verkiezingen. De afstand tot de overheid wordt door sommige groepen als groter ervaren. Dit is voor een deel een probleem dat op de lange termijn zal moeten worden opgelost. Daarbij zal ook in het onderwijs aandacht gevraagd moeten worden voor democratisering.
De raad nodigt ook schoolklassen uit. Gezamenlijk is er de ambitie om iedereen hier te laten komen. Sommige kinderen in bepaalde wijken komen nooit op het stadhuis; die komen überhaupt niet in de binnenstad. Die komen nauwelijks uit hun eigen buurt. Daar zit in de kern een vraagstuk: hoe kan het stadsbestuur voor onder meer alle jonge mensen in de stad de wereld opener maken en toegankelijker.
Het valt haar op in deze discussie dat de raadsleden allemaal naar de gemeente kijken. Zij roept de raadsleden op ook naar zichzelf te kijken. Zeker voor de raadsleden is het de taak van de raad om de kiezers in die wijken waar dat het meest speelt, te motiveren naar de stembus te gaan. Dit kan alleen werken wanneer dit een tango wordt tussen de raad en het college, waarin aan de ene kant de gemeente langjarig inzet om iets te doen; maar het vraagt ook iets van politieke partijen zelf. De burgemeester rekent ook op de inzet van de politieke partijen. Zij doet de suggestie de verkiezingsdebatten daar te voeren waar de mensen het minst geïnteresseerd lijken, of waar ze de meeste afstand hebben. Dan moeten ook de deur tot deurcampagnes voor een deel daar worden gevoerd. Het college stuurt nu folders mee met de stempas. Die folders zijn dan niet slechts uitgevoerd in taal. Sommige mensen zien liever afbeeldingen die in dit geval iets van het belang van de verkiezingen aangeven. Het college richt zich op een zo breed mogelijk publiek.
De heer Van Steeg ging in op de vrijwilligers en de shifts.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) doet het deugd dat deze informatie wordt meegestuurd met de stempas. Zij vraagt of er dan ook aandacht is voor de sleutelfigurennetwerken, en dergelijke.
Burgemeester Dijksma vraagt of mevrouw Raaijmakers dan wil dat het college dat organiseert.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) licht toe dat het sleutelfigurennetwerk voor allerlei doeleinden wordt gebruikt. Zij doet de suggestie dat netwerk ook hier in te zetten.

B**urgemeester Dijksma** bevestigt dat zij daar naar kan vragen in een bondgenotenbijeenkomst. Daar zitten ook de sleutelfiguren. Zij benadrukt dat het niet zo is dat er op dit terrein niets gebeurt.

Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat politieke partijen mensen oproepen te gaan stemmen. Zij neemt aan dat de burgemeester zich bewust is van het gegeven dat politieke partijen relatief weinig leden hebben. Het is ook voor de politieke partijen lastig om mensen te bereiken. Zij legt de vraag voor of de burgemeester ziet dat het hier gaat om *en en en*. De vraag is dan hoe partijen in dit speelveld elkaar kunnen versterken. De politieke partijen zijn ook afhankelijk van de gemeente.

Burgemeester Dijksma antwoordt bevestigend; zij sprak over een tango. Zij bepleitte geen silent disco. Zij wilde het deel van de mogelijkheden van politieke partijen wel onder de aandacht brengen. Het helpt wanneer partijen in dit speelveld het samen doen.

Veel is gezegd over de vrijwilligers. De burgemeester zet uiteen dat wanneer vrijwilligers in shifts willen werken, dat mogelijk is. Nu moet er wel meer stembureaus gevuld worden. Het college wil dat ook nog eens keer met meer mensen per stembureau doen. Dat doet het college omdat het college het idee heeft, vanwege de evaluatie onder de vrijwilligers, dat het voor hen niet zozeer belangrijk is om in een shift te werken; zij gaven aan pauze te willen. Dat is alleen te realiseren met meer mensen op een stembureau. Het college zal de ambtelijke organisatie inzetten om dat mogelijk te maken en daarmee ook het robuuste te organiseren op de stembureaus, dat daar ook daadwerkelijk pauzes kunnen plaatsvinden. Mensen kunnen via de website melden dat ze in shifts willen werken. Wanneer iedereen dat zou willen, heeft de gemeente dubbel zoveel mensen nodig. Die luxe heeft het college niet.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) heeft gelezen dat dit teruggevraagd is vanuit de mensen die al vrijwilliger geweest zijn; dat is niet de dataset waar het stadsbestuur naar op zoek is: dat zijn de mensen die initieel al bereid zijn om 16 à 17:00 uur achtereen te werken - die geven dan aan wel een keer pauze te willen. De groep die daarbuiten valt zegt geen behoefte hebben aan die grote shift, dus het niet te gaan doen. Dan wordt ook niet input ingewonnen waarom het dan wel te doen.

Burgemeester Dijksma benadrukt dat het al mogelijk is. Zij heeft met de heer Wijmenga deze discussie ook gevoerd. Het college heeft naar aanleiding van zijn verzoek aldus gehandeld. Dat is iets anders dan nu een bijna andersom pleidooi te organiseren; laat iedereen in shifts werken en daarop actief in te zetten. Over die aantallen mensen beschikt het college niet. De voorzitters van de stembureaus willen ook weten waar ze aan toe zijn en dat er voldoende rustmomenten zijn zo dat niemand overwerkt raakt.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) merkt op dat het niet zo duidelijk aangeboden wordt dat parttime te werken is. Op de website is een knop; daarin staat dat mensen moeten bellen. Voor zijn generatie geldt dat bellen wel een hoge drempel heeft; hij stelt zich voor dat van zijn generatie de meeste mensen zullen denken “laat maar”.

Burgemeester Dijksma neemt aan dat juist de generatie van de heer Van Bergen goed met telefoontjes kan omgaan. Zij moedigt de generatie van de heer Van Bergen aan te bellen.

De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat hij hoorde dat de burgemeester zei goed te hebben geluisterd naar de vrijwilligers en op basis daarvan verbeteringen te hebben aangebracht. Hij is benieuwd naar die verbeteringen. Hij heeft ook gelezen over de hercontrole van de stempas en de nieuwe procedure daar - die kost ook veel tijd. Hij

vraagt of toegezien wordt op een verbetering in die zin voor de volgende verkiezingen. Hij vraagt naar het verloop daarvan.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat uit de enquête voortkwam dat de dag minder belastend moet worden door pauzes. Gevraagd is naar de stijging van het aantal stembureaus. Ook dat is gerealiseerd. De vrijwilligers hebben gepleit voor het loskoppelen van het stemproces en het telproces; 's avonds een aparte telshift. Niet alles is op korte termijn te realiseren, ook gelet op de korte termijn tot de verkiezingen. Dit wordt in de loop van de tijd verdergaand geoptimaliseerd.
De heer Van Steeg (CDA) las dat ook in de brief. Hij heeft begrepen dat er nog een verdere analyse zal volgen waarover de raad geïnformeerd zal worden als het gaat om in de toekomst de vrijwilligers te betrekken bij het stemproces.
Wethouder Dijksma lijkt het goed om de ervaring die nu weer opgedaan gaat worden hierbij te betrekken. Het college heeft nog niet alles kunnen realiseren. Het college verwacht met de extra pauzes een belangrijke klap te maken.
Gevraagd is naar de verloren stempas. De burgemeester bevestigt dat zoiets heel vervelend is. Hierbij is aangifte gedaan. Dat heeft niet geleid tot het vinden van de passen. Duidelijk werd dat er iets fout is gegaan bij de bezorging. Met het desbetreffende bedrijf zijn gesprekken gevoerd. Dit bedrijf heeft de gemeente verzekerd hierop enorm alert te zijn, zo dat het nu niet opnieuw gaat gebeuren.
Waar het gaat om de wens van DENK van de bezorging op twee weken voor de verkiezingen zijn de data genoemd in de brief. Het college kan daar niets anders van maken omdat de bezorgers te maken hebben met meer overheidspost rond die tijd.
De heer Simşek (DENK) begrijpt wel dat rond die tijd veel brieven komen. De bezorging van verkeersboetes zijn bijvoorbeeld gemakkelijk te regelen. Hij vraagt waarom de stempas twee weken later verstuurd kan worden; dat zou significant kunnen bijdragen aan het voorkomen dat mensen hun stempas verliezen.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat de gemeente hierin afhankelijk is van de postbezorging. De bezorging van de stempas gaat gepaard met een gigantische druk. De gemeente heeft de spankracht niet om de stempas zelf te gaan bezorgen.
De heer Simşek (DENK) merkt op dat nu de planning zo is dat de stempas tussen 23 en 27 oktober binnenkomt, hij zich kan voorstellen dat voor toekomstige verkiezingen die datum korter op de verkiezingen kan komen te staan; blijkbaar is de bezorging nu ook vast te zetten in die genoemde tussenliggende tijden.
Burgemeester Dijksma laat dit over aan de ambtelijke ondersteuning. De planning is nu zo dat wanneer mensen hun pas kwijtraken zij voldoende tijd hebben om een nieuwe te bemachtigen. Bovendien is er nog een verantwoordelijkheid bij de bewoners zelf. Zij stelt zich voor dat mensen zuinig zijn op de pas die zij ontvangen.
Zij beantwoordt bevestigend op de vraag of de gemeente goed voorbereid is.
De gemeente heeft één locatie voor mensen met een visuele beperking. Het is moeilijk om het aantal van die locaties te verruimen. Zij zal nagaan of er meer mogelijkheden kunnen komen om de gebarentelefoon te laten bellen.
Gevraagd is om online voldoende informatie te geven over de locaties van stembureaus. Wanneer mensen de website in de gaten houden, kunnen zij daar veel informatie uithalen.
Te kijken is naar wat mogelijk is aan het verstrekken van informatie bij het afleveren van de stempas.
Richting mevrouw Ramaker benadrukt de burgemeester dat nog gesproken wordt over wat op de lange termijn gedaan gaat worden; dat gesprek is intern begonnen. Dat gaat over meer dan alleen de verkiezingen; het bereiken van mensen die een

afstand voelen tot de overheid vindt de burgemeester een belangrijke opdracht. Dat betekent iets voor alle betrokkenen.
Gesproken is over meedoen met het experiment rondom mensen met dementie; de burgemeester vermoedt dat dat niet gaat lukken op de korte termijn. Misschien bij een volgende verkiezing.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) merkt op dat het hier gaat om een Experimentwet die op dit moment nog bij de Raad van State ligt. Dat zou niet reëel zijn bij de eerstvolgende verkiezingen maar wel voor de verkiezingen op de langere termijn om mensen met een verstandelijk beperking meer opties te geven in het stemhokje.
Burgemeester Dijksma begrijpt dat dan gewacht moet worden op de Raad van State.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) brengt in dat nu al wel gevraagd wordt om melding te maken bij het ministerie van BZK. Hij denkt niet dat gewacht hoeft te worden op de Raad van State. **Burgemeester Dijksma** moet dat uitzoeken. Zij zal hierop nu niet een toezegging doen. Zij is dan nu onvoldoende geïnformeerd hierover. Hiermee heeft de burgemeester haars inziens alle vragen beantwoord.

Gemiste vragen
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) heeft gevraagd rekening te houden met de locaties voor de mobiele stembureaus; niet op locaties waar veel ouderen wonen.
Burgemeester Dijksma weet niet hoe daarover het nodige is geregeld tot nu toe. Deze mobiele stembureaus worden ook gebruikt op locaties waar het moeilijk is om een stembureau in te richten. De reserves worden daar ingezet waar tekorten zijn aan bureaus.

De voorzitter verneemt dat er geen gemiste vragen meer zijn.

Toezeggingen
- Onderzocht zal worden of ook op één of enkele locaties nachts gestemd kan worden enkele locaties. De burgemeester zal de commissie daarover informeren met een briefje binnen twee weken na deze vergadering.
- Burgemeester zal terugkomen bij de commissie over de vrijwilligers en het lopende onderzoek; zij zal dat doen in de brief bij de evaluatie van de tweede kamerverkiezingen.

De voorzitter legt de vraag voor of de agenderende fracties bereikt hebben wat zij wilden bereiken en/of zij behandeling in de raad wenselijk vinden.
De heer Van Bergen (ChristenUnie) beraadt zich op stappen in verband met het werken in deeltijd en stappen in het kader van de Experimentwet. Zijn fractie komt hierop graag terug in de raad.
De heer Simşek (DENK) overweegt ook een motie op het gebied van het verhogen van de opkomstpercentages.
De voorzitter attendeert deze partijen op de mogelijkheid een agendering aan te leveren. Zij schorst de vergadering voor 5 minuten.

13. Raadsbrief tegemoetkoming energiekosten maatschappelijke organisaties.
Wethouder: Schilderman, Beleidsterrein: Financiën
Geagendeerd door: VVD, Volt, UtrechtSolidair, DENK, Stadsbelang Utrecht, PVV, CDA, EenUtrecht, D66 en Student en Starter.

Doel is bespreking van de aanpak en gebruik van deze eind februari ingestelde subsidieregeling voor maatschappelijke organisaties. Benieuwd zijn we ook naar de bekendheid van deze regeling onder maatschappelijke organisaties.
Doorgeschoven naar de vergadering van 3 oktober.

10. Evaluatie handhavingsdossier Binnenstad en het Berenschotrapport

Wethouder Streefland, Beleidsterrein: Juridische Zaken
Wethouder Eerenberg, Ruimtelijke Ordening
Geagendeerd door: Bert van Steeg, Hessel Stellinga (CDA), Margreet Ramaker (VVD), Berdien van der Wilt (D66) en Gert Dijkstra (EenUtrecht).
Op 31 maart werd de raad geïnformeerd over de evaluatie van het handhavingsdossier binnenstad. Over dit onderwerp vond in november 2022 al een debat plaats in de commissie VBF.
Naar aanleiding van de brief en de evaluatie en het eerdere debat willen de agenderende fracties nogmaals in de commissie stilstaan bij het proces dat heeft plaatsgevonden en dat heeft geleid tot hoge dwangsommen, omdat de gemeente er niet in slaagde "tijdig te beslissen". Deze fracties willen terugkijken op gemaakte fouten en met de evaluatie van Berenschot in de hand praten over de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het waarborgen en verbeteren om stapeling van juridische procedures in de toekomst te voorkomen.

10.1 Raadsbrief Eindrapport Handhavingsdossier Binnenstad

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda. (Zie hierboven) De bespreking vindt plaats in één termijn.
Zij deelt mee dat wethouder Van Hooijdonk verhinderd is vanwege een andere commissie. Zij zou wethouder Eerenberg vervangen. Wethouder Streefland is aanwezig.
Mochten er specifieke vragen zijn over het handhavingdossier, is dat momenteel onder de rechter is, en zou dat kunnen betekenen dat een deel van deze vergadering besloten zou moeten worden. De voorzitter neemt er kennis van dat er geen behoefte is om vragen over dat dossier te stellen. Anders zal zij aan de hand van de gestelde vragen nagaan of dit nodig is.
De heer Stellinga (CDA) zal enkele vragen stellen over hoeveel geld het heeft gekost. Die kunnen beantwoord worden met inachtneming van alle geheimhoudingsverplichtingen. Voor wat zijn fractie betreft is er geen besloten vergadering nodig.

De commissie
De heer Stellinga (CDA) refereert aan het rapport van Berenschot. Zijn fractie is geschrokken van hoe het mis heeft kunnen gaan. Het blijft niet bij de 9,3 ton van het vorige debat. Berenschot spreekt over enkele miljoenen terwijl het einde nog niet in zicht is. Het CDA begrijpt dat het totaalbedrag nog niet te geven is, omdat het nog niet bekend is, maar ook omdat de juridische positie van de gemeente niet mag worden ondermijnd. Hij heeft daarvoor absoluut begrip.
Wel krijgt hij graag een update van de wethouder over de cijfers onder de raadsbrief zonder de geheimhoudingsplicht te schenden; het bestuur is inmiddels een half jaar verder sinds maart waarin het rapport van Berenschot uitkwam.
Het CDA krijgt graag de toezegging dat wanneer het dossier wordt gesloten met de raad gedeeld zal worden wat dit alles heeft gekost. Het CDA vindt dat de inwoners daar recht op hebben.
Als het gaat om de aanbevelingen zet de heer Stellinga uiteen dat het college aangeeft alles over te nemen en dat het verbetermaatregelen aankondigt. Zijn fractie wil graag de stand van zaken na een half jaar weten. Om die reden stelt hij de volgende vraag: hoe staat het met de structurele oplossing? Is het college erin geslaagd om de vacatures in te vullen en specialisten toe te voegen aan VTH en FIJ.
De tweede verbetermaatregel houdt het investeren in in de samenwerking tussen VTH en FIJ. Een andere manier van samenwerking wordt aangekondigd, maar blijft

zijns inziens allemaal erg vaag. Zijn fractie verneemt graag of nu nieuwe afdwingbare werkafspraken bestaan tussen deze twee dienstonderdelen. Zijn fractie krijgt daar ook graag inzage in. Hij vraagt of de escalatieladders al gepreciseerd zijn.
De derde aangekondigde verbetermaatregel vindt hij ook vaag: het beoogde eindresultaat is een gestandaardiseerde werkwijze om continu te monitoren welke dossiers welke aanpak behoeven. Hij vraagt of dat resultaat bereikt is. Is inmiddels in een werkwijze geborgd welke complexe dossiers projectmatig aangepakt worden? Bestaan er concrete werkafspraken over wie daartoe beslist, wie eigenaar is, wie verantwoordelijk is, wie de projectleider aanwijst, wie de projectleider is, wanneer en hoe het college geïnformeerd wordt; ook daarin wil het college graag inzage.
Daarnaast vindt het CDA het hartverwarmend om te lezen dat de rechtmatige overheid en juridische kwaliteiten meer aandacht krijgen; hij vraagt wat dat een half jaar later heeft opgeleverd. Is er al een objectief waarneembare juridische kwaliteitsverbetering zichtbaar?
Het CDA is blij met hoe het dossier Binnenstad nu volgens de raadsbrief wordt aangepakt en afgehandeld. Zijn fractie kijkt nu vooruit en hoort graag van de wethouder de toezegging dat het stadsbestuur niet meer geconfronteerd kan worden met meer dossiers zoals dit. Zijn fractie wil dat aangetoond wordt dat het volgende keer anders afloopt.

Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat wat haar betreft het Berenschotrapport laat zien de bestuurlijke top lange tijd niet gekend is in de aanpak van dit dossier. Pas in de zomer van 2022 werd de problematiek duidelijk voor het college. De betrokken wethouders hebben toen juridische maatregelen genomen.
Haar fractie vindt het zorgelijk dat ook organisatorisch de verticale lijn niet sterk is; het gevoel is ontstaan dat iedereen maar een beetje wat doet en dat niemand zich verantwoordelijk voelt. Het integrale compacte bestaat niet of is heel lastig. Zij refereert aan de tijdslijnen die zichtbaar zijn gemaakt in het Berenschotrapport. Zij vraagt hoe lang in deze organisatie iets onder de pet mag blijven. Hoe lang mag een wethouder of een burgemeester niet gekend zijn in deze problematiek. Wat gaat het college doen om de escalatielijn te versterken naar het management, naar directie en naar het bestuur. De VVD mist die aanpak.
Haar fractie krijgt graag een toezegging van de wethouder over de herziening van de mandaatregeling. Een last onder bestuursdwang is het allerlaatste redmiddel van de overheid; daarbij moet de overheid zeer goed motiveren waarom hij dat middel inzet omdat de overheid sterker is dan de andere partij die dat middel op zijn bord krijgt. Zij vindt het onbestaanbaar dat dat middel is toegepast zonder bestuurlijke betrokkenheid. Haar fractie vindt dat zeer zorgelijk.
In dit soort uitzonderlijke unieke situaties moet wat haar betreft het college gekend zijn, en eigenlijk moet het college daarin ook een besluit hebben genomen. Haar fractie krijgt graag een toezegging van de wethouder de mandaatregeling te herzien en hierover terug te komen naar de raad.
De VVD irriteert zich over het geheimhouden van rapporten, het zwartlakken. Zij heeft gezien dat dit weglakken niet helemaal consequent is doorgevoerd. Nog belangrijker bij geheimhouding is naast het verwijzen naar de artikelen, aangeven waarom het geheim moet zijn. Zij vindt dat niet overtuigend, vooral niet nu. Het college moet daar wat haar betreft strikter op toezien. Zij is van plan vanuit haar fractie na te gaan wat de rol is van de raad in de geheimhouding met stukken die worden aangeboden.

De heer Koning (D66) is geschrokken van de inhoud van het Berenschotrapport; hij vindt het belangrijk daarbij stil te staan. Zowel de opsomming van rode vlaggen in het juridische proces als in het afstemming- en organisatieproces laten zien dat hier geen enkelvoudige fout aan het licht is gekomen, maar zoals Berenschot het noemt "er inzicht is gekomen in het moederbesluit, de voorlopers van dat moederbesluit en tientallen aanpalende procedures". Wat zijn fractie betreft legt dit een groter organisatievraagstuk bloot. Het college geeft zijns inziens terecht aan geschrokken te zijn en alle aanbevelingen over te nemen. Tegelijkertijd mist zijn fractie op een aantal punten verdieping en reflectie op de aanbevelingen vanuit het college. Vandaaruit stelt zijn fractie de volgende vragen:
Het rapport legt wat zijn fractie betreft knelpunten bloot in de organisatiecultuur; problemen konden kennelijk jarenlang blijven rondgaan zonder dat die bestuurlijk werden geëscaleerd. Hij vraagt hoe het college daarop reflecteert, ook in relatie tot zijn eigen positie als college ten opzichte van de organisatie en in het kader van de bestuurlijke verantwoordelijkheid die het college draagt.
Daarnaast legt het rapport bloot dat zes jaar lang gesproken is over dit dossier met vaak onduidelijkheid, naar elkaar wijzen, en geen verantwoordelijkheid durven nemen, soms ook bewust. Het college merkt op dat die observatie ook terugkomt in de analyse over de bredere organisatiecultuur in het visitatierapport dat dit jaar is uitgekomen. Hij vraagt hoe dit punt van de organisatiecultuur verder is opgepakt; dit is wat zijn fractie betreft zeer wezenlijk. Hoe gaat het college in samenwerking met de organisatie de waarborgen organiseren om dit op alle niveaus te voorkomen en hoe past de reactie op het Berenschotrapport daarmee binnen het bredere plaatje van de analyse van het visitatierapport.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat die cultuur een oorsprong heeft, namelijk de keuze voor het laag positioneren van de verantwoordelijkheid in de organisatie; het gaat om professionals. Zij vraagt hoe D66 aankijkt tegen de vormgeving van de verandering in de cultuur.
De heer Koning (D66) ziet een parallel met vraagstukken en incidenten en soms patronen die te zien waren bij uitvoeringsorganisaties bij de (rijks)overheid. Hij doelt dan specifiek op niet tijdig escaleren naar een bestuurlijk verantwoordelijke. Hij ziet dat als een trend dat hij ook hier waarneemt. Wanneer een vraagstuk in de kern een politiek vraagstuk is moet dat naar boven toe geleid worden. Elk van de werknemers moet daartoe worden geïnstrueerd en daarvan bewust zijn.
Mevrouw Ramaker (VVD) vindt deze kwestie organisatorisch een hele interessante. Te zeggen is dat alles laag in de hiërarchie georganiseerd wordt; dan is iedereen verantwoordelijk voor een klein stukje. De andere kant van de medaille is een meer hiërarchische organisatie; veel directiever. Hoe ziet D66 dat? Zou dat mogelijk zijn in deze gemeentelijke organisatie?
De heer Koning (D66) denkt dat het mogelijk is. Dat is afhankelijk van het organisatieonderdeel. Dit moet op een andere manier aangestuurd worden dan in een afdeling waar beleid gemaakt wordt.
Mevrouw Ramaker (VVD) vindt het eerder integraal dan complex zoals Berenschot zegt. Dat raakt meerdere vlakken. Zij vraagt of D66 van mening is dat ook gekeken moet worden naar de risico's die bestuurlijk of gemeentelijk gelopen worden om op basis daarvan de aansturing meer directief te organiseren.
De heer Koning (D66) merkt op dat het uiteindelijk er ook om gaat dat wethouders goed doorgronden wat er aan de hand is in de haarvaten van de organisatie; ook

directeuren hebben daarin een belangrijke opgave. Deze casus legt bloot dat het hier niet op orde was.
Hij vervolgt zijn betoog met af te sluiten met een veelzeggend citaat uit het rapport: “Wij hebben oprecht niet het gevoel dat iemand wist hoe dit vraagstuk op te lossen. Dan maar voort modderen in de lijn, meer capaciteit inzetten en hopen op een oplossing. Terwijl dat een heilloze route was.” Zijn fractie is benieuwd met het oog op deze analyse of het college ook risico's ziet tot dezelfde reflex in andere complexe projecten en of het hierop extra alert is met de kennis van nu om dit soort situaties te voorkomen.
De heer Stellinga (CDA) begrijpt de vraag van D66 als wat het college is gaan ondernemen om dit in toekomst te voorkomen in dezelfde toonzetting als in de raadsbrief; hij vraagt of D66 het eens is met het CDA dat nu een half jaar na de raadsbrief en de verbetermaatregelen zoals die nu voorliggen, een en ander al geïmplementeerd had moeten zijn.
De heer Koning (D66) deelt niet de indruk die het CDA hier wekt als zou er geen actie ondernomen zijn. In de eerdere informatie hierover en in het eerder debat hierover zijn maatregelen wel degelijk aangekondigd en ingezet. Hij is blij met de meer grondige externe analyse en dat het college alle aanbevelingen overneemt.
De heer Stellinga (CDA) merkt op dat het overnemen van die aanbevelingen van een half jaar geleden is. Hij herhaalt zijn vraag; dat half jaar later, dus nu, nieuwe werkafspraken gemaakt zouden moeten zijn, waaruit blijkt dat dit niet nog een keer gaat voorkomen op basis van de huidige situatie.
De heer Koning (D66) legt de vraag voor welke aanvullende afspraken het CDA hier zou willen opperen. De aanbevelingen zijn duidelijk. Hij heeft er oprecht vertrouwen in dat de aanbevelingen de kern van de problematiek raken. Hij verwacht dat dit gaat helpen.
De heer Stellinga (CDA) herhaalt zijn vraag met betrekking tot de implementatie nu na een half jaar.
De heer Koning (D66) antwoordt bevestigend. Wat dat betreft zou de organisatie snel aan de slag moeten gaan.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat in het Berenschot rapport staat dat het ingewikkeld is om een schuldige aan te wijzen; hij vraagt of D66 met hem van mening is dat het niet kunnen aanwijzen van een verantwoordelijke niet geloofwaardig is.
De heer Koning (D66) merkt op dat het debat nu gaat over deze zaak en over dit rapport. De commissie zit midden in dat debat. Hij begrijpt niet goed waar de vraag van de heer Dijkstra vandaan komt.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat heel veel mis gegaan is. Nu wordt gesproken over de verbetering van het proces. Het kan aan het proces liggen, aan de inhoud, aan de mensen, aan het gedrag, maar het kan ook wel degelijk liggen aan het gegeven dat een aantal mensen, een groep, een directie, de wethouder iets hopeloos heeft laten liggen. Dat heeft dan consequenties. Het rapport maakt zich daar van af. Vindt D66 dit verantwoord? Moet de raad daar niet dieper op ingaan en zo nodig vervolgvragen over stellen?
De heer Koning (D66) heeft enkele vragen gesteld aan het college. Het rapport vindt hij heel duidelijk. Hij vindt dát de manier om hiermee om te gaan. Hij wacht de reactie af op de vragen die hij heeft gesteld.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt hoe in een zogenaamd onafhankelijk onderzoek niet gesproken is met één van de twee partijen? Waarom is alleen naar het proces gekeken en niet naar de inhoud? Hoeveel heeft het onderzoek de gemeente gekost? Waarom heeft het gesprek tussen de wethouder en de betreffende bewoner niet plaats gevonden om na te gaan of uit het juridisch conflict te blijven was of dat te beëindigen, wie had er bij de gemeente moeten zorgen voor de regie en/of voor een eigenaar op dit probleemdossier? Wie is dan nu wel op dit moment de ultieme eindverantwoordelijke eigenaar binnen de gemeente/welke wethouder/welke ambtenaar namens de wethouder? Wie kan het stadsbestuur verantwoordelijk houden voor wat hier misgegaan is; hij vraagt daarop de reactie van de wethouder.

De heer Maas (VOLT) vindt de conclusie dat het de gemeente aan regie ontbreekt zuinig. Hij krijgt de indruk dat communicatie niet in het DNA zit van deze gemeente.
Mevrouw Ramaker (VVD) vernam dat VOLT refereert aan twee brieven die gekomen zijn over het Berenschotrapport. Zij vraagt of die ook bekend zijn bij het college. Zij weet niet over welke brieven de heer Maas spreekt.
De heer Maas (VOLT) merkt op dat die brieven breed naar de gemeenteraad gestuurd zijn door ondersteuners van een van de eigenaren van de panden. Hij gaat ervan uit dat zijn collega's in de raad die hebben gelezen.
Mevrouw Ramaker (VVD) antwoordt bevestigend wat haar betreft. Zij houdt het voor mogelijk dat de wethouder die brieven niet kent. Zij geeft dit mee.
De heer Maas (VOLT) had zich dit niet gerealiseerd. Het zou heel goed kunnen dat de wethouder hiervan niet op de hoogte is. Hij biedt zijn excuses daarvoor aan.
De raadsbrief met de aangekondigde maatregelen vindt hij te mager. Hij ziet graag een concrete aanpak en vooral ook gericht op deze casus.
De communicatie met de bewoners van beide panden of hun vertegenwoordigers moet daarbij voorop staan. Hij vraagt of de wethouder kan toezeggen daarmee te beginnen. Daarna is wat hem betreft te spreken over een definitieve projectmatige aanpak, vooral ook gericht op communicatiesysteembeheer, maar ook gericht op gedragsverandering binnen de gemeentelijke afdelingen als het gaat om communicatie onderling, verantwoordelijkheid en leiderschap. Hij hoopt dat er een nieuwe brief kan komen, gericht op de korte termijnmaatregelen, gericht op deze casus en gericht op gedragsverandering en aanpak op de lange termijn die veel verder gaat dan de huidige brief waarin concrete integrale maatregelen en een plan van aanpak staat. Hij vraagt of de wethouder dit kan toezeggen.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) merkt op dat het hier gaat om een overheid die volledig vast is gelopen in zijn eigen systemen; het is een van de citaten uit het rapport van Berenschot: niet tijdig escaleren, afdelingen die niet met elkaar communiceren en verzanden in eindeloze processen. Dan moet onderzoek gedaan worden en geleerd. Dat is wat hier grotendeels gebeurd is: de kans pakken om muren af te breken en processen te stroomlijnen. Hij vindt dat goed om te zien.
Hij voelt wel de behoefte op de hoogte gehouden te worden van de voortgang van dit dossier en sluit zich aan bij de desbetreffende inbreng van het CDA. Hij vraagt of de wethouder kan toezeggen dat zij dit van plan is.
Aansluitend op het CDA vraagt hij hoe “complexe dossiers” te definiëren en wat daarmee vervolgens te doen.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) deelt de wens van de voorgaande sprekers op de hoogte gehouden te worden.
In hoeverre trekt het college lering uit het rapport, ook organisatiebreed, dus niet alleen bij de afdelingen die het nu betreft. Zij doelt op het ontbreken van afspraken en de gebrekkige samenwerking tussen afdelingen onderling. Zij vraagt de reflectie van de wethouder.
Zij leest over externe inhuur om het probleem op korte termijn op te lossen. Zij verneemt ook graag hoe op de lange termijn ervoor te zorgen dat de specialistische kennis in Utrecht in huis komt; wat haar betreft is externe inhuur dan niet nodig.

De voorzitter verneemt dat er geen fracties meer zijn die inbreng willen geven.

Punt van orde
De heer Stellinga (CDA) verneemt desgevraagd van de commissiegriffier dat de oorspronkelijk geraamde tijd meegaat met de doorgeschoven agendapunten.

Korte schorsing en hervatting van de vergadering
Wethouder Streefland loopt in haar beantwoording de fracties bij langs. Meerdere fracties vroegen om zo concreet mogelijke informatie over wat het college nu al doet ook al na 31 maart jongstleden. Wat is ingezet en wat wordt voor de toekomst verwacht?
Het CDA vroeg om een update van de cijfers na 31 maart. De wethouder bevestigt dat het college na 31 maart het om een bedrag ging van 985.000 euro - dat is op 1 september 1.000.072; een toename van 87.000 euro, 8,8%. Het college had al aangegeven te verwachten dat er meer geld mee gemoeid is. Het college zal in Q4 in een brief een vervolgupdate geven. De wethouder merkt op dat het college nu aan de voorkant zit en dat de kraan aan het dichtgaan is. Tegelijkertijd beseft de wethouder dat dit dossier nog lang niet voorbij is. Uiteraard zal het college de uiteindelijke kosten delen met de raad. Het college denkt dat het verstandig is om toe te zeggen vanaf Q4 2023 de raad een tweejaarlijkse update te zullen geven van de stand van zaken. Dat helpt de organisatie en de verantwoordelijk wethouder, ook in brede zin met alle organisatieoplossingen die het college heeft aangedragen. De verwachting is dat dit dossier voort kan duren tot ver na dat dit college geen zitting meer heeft in deze periode. Dit heeft te maken met een toename van bezwaar en beroep en de vele WOO-verzoeken.
Mevrouw Ramaker (VVD) verneemt desgevraagd dat **de wethouder** met haar toezegging bedoelt één keer per half jaar.
De heer Van der Graaf (ChristenUnie) vraagt of de wethouder bereid is de aanbevelingen van Berenschot op te volgen; en terug wil komen op wat het college doet met de afzonderlijke aanbevelingen.
Wethouder Streefland antwoordt bevestigend. Hiermee kan het stadsbestuur scherp blijven sturen.
De vraag hoe het met de structurele oplossingen staat, beantwoordt de wethouder dat zij het hoopvol vindt dat het college de vacatures vervuld krijgt. Dat neemt niet weg dat het lastig is om de meest specifieke functies in huis te krijgen. Dat lukt desondanks. De arbeidsmarkt blijft spannend.
De heer Stellinga (CDA) vraagt of de wethouder hiermee zegt dat daadwerkelijk mensen zijn aangenomen die naast het jurist zijn ook het projectleiderschap en het eigenaarschap beheersen.

Wethouder Streefland antwoordt dat het college op dit moment iemand heeft aangetrokken die dit dossier in management-opzicht heeft getrokken om de organisatie te verbeteren. Tegelijkertijd wordt gezocht naar vervolg, naar iemand die dit in de toekomst op dezelfde manier met een bepaalde senioriteit kan uitvoeren. Zo lang het college die nog niet heeft, heeft het college iemand die het college daarbij helpt.

De vraag was “afsprakenladders in werking”, hoe te escaleren? De wethouder bevestigt dat de escalatieladders zijn vastgesteld. Dat lijkt heel instrumenteel en het werkt. Dan gaat het er om dat het tussen de oren zit van mensen met wie zij gaan samenwerken als zij tegen problemen aanlopen, hoe dat te doen, bij wie het probleem neer te leggen, wie de leidinggevende is, et cetera. Dat is de Utrechtse standaard. Momenteel wordt gewerkt met het implementatieplan. Van belang is dat het besef heerst in de organisatie dat opschalen een gebruikelijke stap in het management is. Daarmee is het college stevig aan de gang gegaan. Dat doet het college niet alleen bij VTH en bij FIJ.
Als het gaat om de werkafspraken over complexe dossiers zet de wethouder uiteen dat wat in dit dossier nadrukkelijk heeft gewerkt om uit het moeras te komen, uit de crisis, iemand in te zetten is van buiten het organisatieonderdeel maar van binnen de gemeentelijke organisatie en te zoeken naar waar overzicht te bieden is en te krijgen op dit zeer complexe dossier. Van die werkwijze heeft het college gezegd dat het zinvol is om hulp te vragen om iemand anders uit de organisatie in te zetten die mee kan kijken en aan kan sturen. Dat blijkt op dit dossier te werken.
Gevraagd is naar de bestuurlijke borging. De betrokken wethouders zitten er bovenop. Dat functioneert ook. De wethouders hebben een staf juridische zaken ingericht om te kunnen escaleren en het op tafel te leggen. Hetzelfde geldt bij VTH; wethouder Eerenberg doet dat. Dit betreft de escalatieladder.
De heer Stellinga (CDA) wil boter bij de vis. Hij merkt op dat de wethouder steeds naar dit dossier verwijst. Hij krijgt graag inzicht op schrift in de werkwijze en de werkafspraken tussen enerzijds FIJ en VTH en anderzijds over complexe dossiers in het algemeen om na te gaan hoe toekomstige dossiers als dit niet zo uit de hand lopen. Dat mist hij in de beantwoording van de wethouder.
Wethouder Streefland antwoordt dat zij dit graag op schrift stelt. Dat is explicieter te maken in de brief in Q4. Zij benadrukt dat snel een team is opgericht. Dat was gericht op de samenwerking tussen VTH en FIJ. Dat werkt heel goed. Dit gaat ook over veiligheid en vertrouwen, maar ook hands on en leiderschap laten zien van bovenaf. Er moet worden opgeschaald, waar loopt het management tegenaan? Die werkwijze blijkt goed. Dan is het ook de vraag wanneer de medewerker naar zijn directeur gaat om te vragen mee te kijken. Deze werkwijze wordt ook breder in de hele organisatie van FIJ ingezet.
De heer Stellinga (CDA) vraagt of dit op schrift staat en of het in te zien is.
Wethouder Streefland zal in de brief opschrijven hoe dit werkt. De vraag is of de raadsleden zo ver moeten gaan; een managerial aansturing is niet altijd te vangen in een A4'tje met vier regels. Dat gaat over gedrag, over mensen, over aansturing en directief zijn. Zij kan zich voorstellen dat het stadsbestuur beseft dat daarover het lastig is om uitgebreid op schrift informatie te geven. Wat het college daarover kan zeggen, zal het college zeggen. Het gaat ook om een kundigheid.
De heer Stellinga (CDA) wil graag op schrift krijgen wie verantwoordelijk is, wie de projectleider is, wie er aan de bal staat; in dergelijke zaken. Het is zo erg uit de hand

gelopen dat het CDA dit graag voor de toekomst geconcretiseerd ziet. Hij kijkt met belangstelling uit naar de toegezegde raadsbrief in Q4.
Wethouder Streefland heeft dat toegezegd voor zover mogelijk. En zij gezegd dat het dan ook een onderscheid gemaakt moet worden tussen de verschillende onderdelen die hiermee gemoeid zijn. De vraagstukken kunnen heel verschillend zijn tussen de verschillende afdelingen waarbij andere aanpak gewenst is.
Mevrouw Ramaker (VVD) legt de vraag voor hoe op bestuurlijk niveau als raad daarop meer sturend en helpend te kunnen zijn richting het college samen met de nieuwe gemeentesecretaris voor de versteviging, voor de borging waar het CDA naar vraagt. Zij doelt hierbij op de andere rol die van de gemeentesecretaris gevraagd wordt. Aan de gemeentesecretaris is het directieve mee te geven. Misschien moet er voor de wethouder een extra steun komen vanuit de raad.
Wethouder Streefland antwoordt dat het dan misschien goed is om te noemen dat voor het voor de nieuwe gemeentesecretaris de opdracht is meer te sturen op resultaat en sneller op te schalen. Dit is duidelijk omschreven.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat het voor de VVD belangrijk is dat ook de directie de bestuurlijke sensitiviteit heeft om ook iets op te schalen richting het bestuur. Zij mist dat in dit dossier. Zij vraagt of de wethouder dat erkent.
Wethouder Streefland denkt dat de cultuur in Utrecht ook veel gebracht heeft maar dat dat in dit geval niet heeft geholpen. Daarover is het college expliciet geweest: heel lang verantwoordelijkheid te nemen en het zelf proberen op te lossen. Dat leidt tot herhaling van zetten en frustraties. De wethouder gaat in op de gewenste cultuurverandering die momenteel ook gaande is. Soms gaat het ook om het opzoeken van het conflict. Die werkstijl past haar.
De heer Van der Graaf (ChristenUnie) vindt dat mevrouw Ramaker hier een terecht punt te pakken heeft; hoe vanuit de ambtelijke top bestuurlijk te escaleren? Wat kan de raad de wethouder extra meegeven om die stap kleiner te maken. Dan is het ook eerder in de raad aan te kaarten.
Wethouder Streefland wil zeker de suggestie die de VVD deed onderzoeken om na te gaan of dat helpt in dit soort complexe dossiers.
De heer Maas (VOLT) vraagt of dan wellicht beter van meet af aan standaard te werken is aan een meer integrale aanpak. Daar lijkt het steeds aan te ontbreken; afdelingen werken langs elkaar heen.
Wethouder Streefland antwoordt dat zij slechts ten dele deelt dat het wel of niet zo zou zijn. Heel veel organisatieonderdelen werken integraal en kunnen elkaar heel goed vinden; dat is ook de kracht van Utrecht. Tegelijkertijd was het in dit dossier niet het geval. De andere kant van integraliteit is haars inziens de spanning tussen enerzijds alles samen doen en anderzijds integraal. Het blijft altijd laveren tussen wat integraal is versus dat iedereen het samen doet, iedereen er iets van vindt of erover meedenkt.
De heer Maas (VOLT) realiseert zich dat. Hij vindt dat een heel terecht punt. Zijn vraag is er in het algemeen op gericht om het langs elkaar heen werken van afdelingen beter aan te pakken.
Wethouder Streefland ziet de voornaamste oplossing in degene die daaraan leiding geeft. Daarop zitten trajecten; niet alleen als het gaat om de vraag hoe integraal te werken, maar ook om stevig sturen op resultaat. Dat is ook een van de aanbevelingen uit het rapport. Op leiderschap is nu ook steviger ingezet. Dan gaat het ook om politieke sensitiviteit; wanneer gaat het een groot dossier worden? Daarop zit nu veel meer begeleiding. De inzet is medewerkers te stimuleren elkaar op te zoeken. Het

college zal de raad in Q4 hierover verder informeren in het kader van de verschillende onderdelen. Zij zal ook in de brief ingaan op de escalatieladder.
De wethouder zal onderzoeken in hoeverre het opportuun is om de mandaatregeling te herzien. Zij vindt de suggestie goed.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt of de wethouder hier een termijn bij kan noemen. Hoe lang zal dit onderzoek duren?
Wethouder Streefland antwoordt dat op verschillende werkwijzen is ingezet: een juridische staf, de staf bij VTH. Wanneer het college hierover iets kan melden in Q4, zal het college dat doen.
Richting D66 antwoordt de wethouder al veel gezegd te hebben in het kader van de vraag naar een reflectie op hoe het kon zijn dat het zo lang duurde. Het gaat daarbij ook om sturing vanuit leiderschap op resultaat en minder op consensus, op moed bij de individuele werknemer om de regie te pakken en daarvoor verantwoordelijkheid te nemen, dan gaat het ook om de vraag wie de regie heeft, en wie welke rol, taak, en verantwoordelijkheid. Dit heeft ook ontbroken in dit dossier. Het gaat daarbij ook om het stellen van kaders.
De wethouder nodigt de raad uit hierover het gesprek te voeren met de gemeentesecretaris wanneer hij bij de raad langs komt. Zij zegt toe haar bijdrage daaraan te willen leveren.
De wethouder benadrukt dat niets doen geen optie is; dat moet elke dag in het besef zijn van de werknemers.
Het college is extra alert; dit dossier bracht veel alertheid in de organisatie. Het college heeft het nodig dat de raad meekijkt naar hoe de informatie op orde te krijgen, hoe de systemen op elkaar af te stemmen, en hoe ervoor zorg te dragen dat zoveel mogelijk openbaar gemaakt wordt zo dat in het geval er veel WOO-verzoeken komen rondom dit dossier, dat het college de informatie beter voor handen heeft en beter kan voldoen aan de toekomstige Archiefwet. De regeling Risicovol Project is mede door dit dossier extra naar boven gekomen en is nu een van de regelingen waarop de raad het college kan aanspreken.
De vraag is gesteld waarom niet met beide partijen gesproken is. De wethouder zet uiteen dat Berenschot de opdracht had te focussen op het gemeentelijk handelen. Daarover ging dit. Daarvan moest het college leren. Het college heeft ervan geleerd.

Er is ook op ambtelijk niveau veelvuldig contact met de bewoners. Recentelijk is nog een verzoek gedaan aan de rechtsbijstandsverzekeraar van onder andere een van de bewoners om een ketenpartneroverleg te hebben om de-escalerend op te treden. Er is ook een bemiddelingsgesprek gevraagd, ook naar aanleiding van het advies van de rechter vorig jaar in de zomer. De rechtsbijstandsverzekeraar is daarop niet ingegaan.
De kosten voor dit onderzoek zijn bekend en ook gedeeld met de raad; het bedrag van 87.000 euro kwam uit het directiebudget.
De eindverantwoordelijke bestuurders zijn wethouders Eerenberg en wethouder Streefland. Vanuit juridische zaken en VTH is die verantwoordelijkheid direct genomen. Juridische zaken zal naar wethouder Schilderman gaan. Het college zal de raad informeren over wanneer die verantwoordelijkheid naar deze wethouder gaat. Voorlopig houdt wethouder Streefland dit dossier nog even bij zich.
Berenschot concludeert dat de regie voor deze casus bij FIJ ligt of bij de afdeling juridische zaken had moeten liggen. Dat wordt momenteel georganiseerd in een situatie waarin het zwaartepunt ligt bij bezwaar en beroep.

Gevraagd is hoe komt dat het proces niet op de inhoud is gericht; dat dossier loopt nog. De rechter doet uitspraak over het gemeentelijk handelen. De gemeente heeft op alle vlakken gelijk gekregen. De eiser is in hoger beroep gegaan. Dat betekent dat er nu een proces gaande is bij de Raad van State. Zolang dat proces gaande is, kan het college de buitenwereld niet in alle openheid informeren.
Dagelijks zijn bij EZ vier medewerkers in touw over deze kwestie.
Het gaat om een cultuurverandering bij de gemeente Utrecht naar meer verzakelijking en meer resultaat.
De heer Maas (VOLT) vraagt of de meer zakelijke aanpak ook op dossierbeheer komt en bijvoorbeeld gekozen wordt en projectmanagement aanpak als LEAN of iets dergelijks. Zit zoiets in de pijplijn?
Wethouder Streefland veronderstelt dat het goed is om aan te geven dat er ook sprake is van projectmanagementbeheer. Dit hoeft wat haar betreft niet modelmatig het één of het ander te zijn; wanneer er maar voldoende toolboxen in huis zijn om ervoor te zorgen dat het bestuur in control blijft.
De stand van zaken in de externe inhuur zal het college in Q1 2024 geven. Wanneer de wethouder de keuze heeft tussen dit dossier niet oppakken of een hele goede externe, kiest zij voor het laatste. Hiermee rondt de wethouder haar beantwoording af.

Gemiste vragen
De heer Stellinga (CDA) herhaalt zijn vraag naar of er al een objectief waarneembare juridische kwaliteitsverbetering zichtbaar is in het afgelopen halfjaar. Verwacht de wethouder dat wat zich hier heeft voorgedaan sinds 2018, nu niet meer kan voorkomen?
Wethouder Streefland antwoordt dat er een objectief waarneembare juridische kwaliteitsverbetering is. Dat zit hem niet alleen in het interpreteren van juridische regels. Dat zit vooral tussen VTH en FIJ en dat binnen FIJ veel meer met vertrouwen samengewerkt is. Dat heeft ertoe geleid dat mensen meer positieve visies hebben gekregen op hun collega's. Daarbij gaat leren ook plaatsvinden. Dan ontstaat ook andere kennis.
Het college is nu in control en de wethouder is blij met de vraag de raad regelmatig op de hoogte te stellen. Zij zou willen te kunnen zeggen dat dit nooit meer gaat gebeuren. Dat kan zij niet beloven.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) legt zijn vraag voor wie ervoor had moeten zorgen dat er één eigenaar op dit dossier had gezeten.
Wethouder Streefland antwoordt dat dat afhankelijk is van waar in het proces die eigenaar zit. Uiteindelijk is de concerndirecteur bedrijfsvoering de verantwoordelijke. De wethouder streeft ernaar dat de dossiers niet zo complex worden dat ze daar terechtkomen. Het college geeft de organisaties die hierbij betrokken zijn graag de steun die ze nodig hebben.

De voorzitter constateert dat er verder geen gemiste vragen zijn.
Toezeggingen
De wethouder zal
- Eens per half jaar de raad informeren middels een raadsbrief over de stand van zaken. Daarin staan dan de aanbevelingen van Berenschot en wat daarvan de

status is en in hoeverre die zijn meegenomen en de voortgang met betrekking tot de ontwikkelingen in de interne organisatie.
– De raad in Q4 2023 een eerste raadsbrief toesturen over de stand van zaken van het dossier Binnenstad met onder andere een toelichting op de interne werkwijze in de organisatie en met mogelijke informatie over de mandaatregeling. De volgende brief zal voor de zomer verschijnen.

De heer Stellinga (CDA) merkt op dat de raad uiteindelijk ook het totaalbedrag zal vernemen van de kosten die met dit dossier gemoeid zijn.
De voorzitter antwoordt bevestigend. Daar kan nog geen termijn aan verbonden worden.
De heer Stellinga (CDA) attendeert op de actualisering van de cijfers die genoemd zijn in de brief van maart. Dat zal betrokken worden bij de brief in Q4.
De voorzitter antwoordt bevestigend.

De voorzitter vraagt de agenderende fracties of zij het hun doel hebben bereikt met deze bespreking.
Mevrouw Ramaker (VVD) antwoordt het doel enigszins bereikt te hebben met dank aan de wethouder voor de uitgebreide beantwoording. Zij overweegt een motie over bestuursdwang en vraagt dit onderwerp in de raad te behandelen.
De heer Stellinga (CDA) zal zich daarbij aansluiten als de VVD dat wil. Hij neemt zich voor de raadsbrief in Q4 te agenderen voor de commissievergadering.
De voorzitter neemt daarvan nota en ziet de agendering tegemoet.

De heer Maas (VOLT) overweegt geen moties of amendementen op dit moment. Hij kijkt graag mee met wat er gebeurt. Hij sluit zich graag aan bij de heer Stellinga als het gaat om de agendering van de brief in Q4.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) wil hierop mogelijk terugkomen in de raad volgende week. **De heer Van der Graaf** (ChristenUnie) attendeert de heer Dijkstra dan spoedig (binnen een uur en een kwartier) een agenderingsvoorstel in te dienen.

De voorzitter sluit de vergadering om 22.47 uur. De volgende vergadering van deze commissie zal plaatsvinden op dinsdagavond 3 oktober 2023.

Lijst toezeggingen -moties-brieven VBF 12 oktober 2023 (inclusief voortgangsinformatie)

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
524	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 14-09-2023 3.2. Raadsvoorstel Wijziging van de APV Utrecht partiële herziening 2023	De raad wordt Q1 2024 geïnformeerd over lachgascilinders in het afval en communicatie hierover richting inwoners.	Openbare Orde en Veiligheid	31-03-2024		
523	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 14-09-2023 3.2. Raadsvoorstel Wijziging van de APV Utrecht partiële herziening 2023	Brief over de stallingscapaciteit van fietsen bij Hoog Catharijne, te verwachten Q4 2023.	Mobiliteit	31-12-2023		
522	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 14-09-2023 12. Evaluatie handhavingsdossier binnenstad en het Berenschotrapport	- In Q4 2023 volgt een raadsbrief over de stand van zaken van dit dossier met: o o.a. een toelichting op de interne werkwijze in de organisatie o met mogelijk informatie over de mandaatregeling o een financiële paragraaf met een actualisatie van de	Juridische zaken	31-12-2023		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
		cijfers uit de raadsbrief van maart jl.				
521	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 14-09-2023 12. Evaluatie handhavingsdossier binnenstad en het Berenschotrapport	De raad wordt eens per halfjaar (voor het eerst in Q4 2023) geïnformeerd over de stand van zaken van dit dossier, waarin de status van de doorgevoerde aanbevelingen uit het Berenschotrapport en de voortgang m.b.t. de ontwikkelingen in de interne organisatie worden meegenomen.	Juridische zaken	31-12-2023		
506	Gemeenteraad 21-09-2023 23. Raadsvoorstel Aanpak burgerberaad jaarwisseling	M340 Inclusiviteit mag wat kosten	Participatie	30-06-2024		
503	Gemeenteraad 21-09-2023 14. Afrondende besluitvorming na debat over Aanpak inclusieve	M316 Hoog tijd voor een MBO-traineeship	Personeel en Organisatie	30-09-2024		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	stagemarkt en actieplan MBO					
514	Gemeenteraad 06-07-2023 11. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	Wethouder Streefland zal de raad in Q1 van 2024 een brief sturen met een analyse van de inhuur - waar zit de grootste inhuur, wat kan worden gedaan om die inhuur te verlagen en welke risico's zijn daaraan verbonden voor de opgaven?	Personeel en Organisatie	31-03-2024		
513	Gemeenteraad 06-07-2023 11. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	Wethouder Streefland zal eind Q4 een brief aan de raad sturen waarin in kaart zal worden gebracht wat er nodig is om de ambtelijke organisatie toekomstbestendig te maken.	Personeel en Organisatie	31-12-2023		
482	Gemeenteraad 06-07-2023 11. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en	M297 In control op reëel en structureel begrotingsevenwicht.	Financiën	01-06-2024		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	Eerste bestuursrapportage 2023					
451	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 28-06-2023 2. Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	Wethouder Streefland zegt toe om de raad uiterlijk in oktober 2023 te informeren over hoe het college het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden van toezichthouders en handhavers wil realiseren.	Personeel en Organisatie	31-10-2023		
450	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 28-06-2023 2. Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	Burgemeester Dijksma zegt toe om de raad voor het einde van 2023 in een brief te informeren over de rol die zij voor ervaringsdeskundigheid ziet binnen het veiligheidsdomein.	Openbare Orde en Veiligheid	31-12-2023		
449	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 28-06-2023 2. Voorjaarsnota 2023 en	Burgemeester Dijksma zegt toe om de raad voor het einde van 2023 in een raadsbrief te informeren over het plan van aanpak	Openbare Orde en Veiligheid	31-12-2023		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	Eerste bestuursrapportage 2023	van het college rondom de problematiek van dakloosheid en verslaving. Daarin betrekt zij ook de aanpak van personen met verward gedrag.				
454	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 27-06-2023 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	Het College zegt toe bij de volgende VJN, wanneer de Meerjarenprogramma's toegankelijker worden weergegeven, concreet in te gaan op 'planningsoptimisme'. Daarbij gaat het College ook in op de vraag of fondsen en reserves op meerjarenprogramma's wenselijk zijn.	Financiën	10-06-2024		
453	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 27-06-2023 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en	Het College zegt toe dat er bij de VJN 2024 scenario's komen voor de invulling van het tekort vanaf 2026 en 2027,	Financiën	10-06-2024		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	Eerste bestuursrapportage 2023	zodat de Raad de voorkeur voor een bepaald scenario kan uitspreken.				
452	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 27-06-2023 2. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en Eerste bestuursrapportage 2023	Het college spreekt de ambitie uit de gevolgen voor Utrecht uit de Septembercirculaire c.q. de Meicirculaire tijdig, i.e. vijf dagen voorafgaand aan de bespreking van de Programmabegroting resp. de Voorjaarsnota, met de Raad te delen.	Financiën	10-11-2023		
417	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 15-06-2023 2. Raadsvoorstel Startdocument Burgerberaad	Wethouder Oosters zegt toe dat de raad bij het tweede burgerberaad in positie wordt gebracht om een keuze te maken uit meerdere uitgewerkte onderwerpen en dat die selectie van onderwerpen wordt voorbereid door	Participatie	30-09-2023		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
		middel van participatie met inwoners van de stad.				
416	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 08-06-2023 11. Raadsvoorstel Aanpassing beleidscyclus en programmabegroting	Wethouder Schilderman zal aan de begroting 2024 een overzicht van effectindicatoren bieden, zodat de raad kan besluiten over geschikte indicatoren.	Financiën	30-10-2023		
415	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 08-06-2023 11. Raadsvoorstel Aanpassing beleidscyclus en programmabegroting	Wethouder Schilderman informeert de raad in het tweede half jaar van 2023 in de nog te versturen raadsbrief over de dekking van moties over de omgang die het college voorziet met de prioritering van ongedekte doelstellingen in beleidsnota's.	Financiën	30-10-2023		
414	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 08-06-2023 10.	Wethouder Schilderman informeert de raad in de tweede helft van 2023	Financiën	30-10-2023		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	Raadsvoorstel Zienswijze meerjarenbegroting BghU 2024-2027	over de verbeterplannen van de BghU om de bedrijfsvoering structureel te verbeteren.				
399	Commissie Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport 25-05-2023 7. Raadsvoorstel Zienswijze ontwerpbegroting 2024 - 2027 Het Utrechts Archief	In Q3 2023 wordt een Technische sessie gepland met commissie JWCS, HUA, bestuur en statenleden.	Personeel en Organisatie	30-09-2023		
373	Commissie Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport 13-04-2023 8. Raadsvoorstel Visie en meerjarenperspectief 2022-2033 op dienstverlening	De wethouder komt in de voortgangsbrief of een aparte brief terug op de vraag hoe het initiatievenfonds beter onder de aandacht kan worden gebracht bij mensen die de weg daarnaartoe nog niet weten te vinden.	Publieksdienstverlening	13-07-2023		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
371	Commissie Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport 13-04-2023 8. Raadsvoorstel Visie en meerjarenperspectief 2022-2033 op dienstverlening	Een Beleidsnota over dit onderwerp volgt in Q1 van 2024.	Publieksdienstverlening	31-03-2024		
370	Commissie Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport 13-04-2023 8. Raadsvoorstel Visie en meerjarenperspectief 2022-2033 op dienstverlening	De wethouder stuurt jaarlijks bij de begroting een voortgangsbrief over de stand van zaken van de uitvoering van dit meerjarenperspectief. Hierin worden ook de geconcretiseerde indicatoren opgenomen (Q3).	Publieksdienstverlening	13-07-2023		
395	Vragenuur 30-03-2023 MV.4. Inclusieve eed - Noura Oul Fakir (BIJ1) mede namens Maarten van Heuven (Partij voor de Dieren), Ilse	Wethouder Streefland neemt contact op met de gemeenteraad van Tilburg over het verzoek van de Tilburgse burgemeester tot aanpassing van de	Personeel en Organisatie	29-09-2023		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	Raaijmakers (PvdA), Melody Deldjou Fard (GroenLinks), Esma Kendir (Student & Starter) en Ruud Maas (Volt)	ambtseed met andere religies en zal de raad daarover uiterlijk in het derde kwartaal over informeren.				
387	Vragenuur 09-03-2023 MV.7. Manifest Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen - Julia Kleinrensink (GroenLinks) mede namens Ralph Peters (D66) en Jantine Zwinkels (CDA)	De wethouder zegt toe de raad uiterlijk Q4 2023 het Actieplan Maatschappelijk Inkopen toe te sturen.	Inkoop	29-12-2023		
344	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 23-02-2023 8. Raadsbrief Regionale Veiligheidsstrategie	De burgemeester zegt toe in de jaarstukken stil te staan bij de voortgang op de verbinding van Veiligheid en Zorg. Zowel op regionaal als op stedelijk niveau.	Openbare Orde en Veiligheid	01-06-2024		

Lijst toezeggingen -moties-brieven VBF 12 oktober 2023 (inclusief voortgangsinformatie)

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
297	Gemeenteraad 01-12-2022 8. Actuele moties	Wethouder Streefland zal de raad per brief zo spoedig mogelijk informeren, naar verwachting in het eerste kwartaal van 2023, over de consequenties van het gevraagde in de motie.	Personeel en Organisatie	31-03-2023		
220	Gemeenteraad 01-12-2022 8. Actuele moties	M369 Herzie functiehuis van Toezichthouders en BOA's	Personeel en Organisatie	01-03-2023		
278	Gemeenteraad 10-11-2022 6. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder Streefland zal in het eerste kwartaal 2023 rapporteren over de voortgang rond de mogelijkheden van het opnemen van uitsluitingsgronden bij aanbestedingen.	Inkoop	31-03-2023	We komen hier bij de actualisatie van het actieplan in Q2 op terug.	
277	Gemeenteraad 10-11-2022 6. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder Oosters zegt toe dat de regels en voorwaarden voor een bijdrage uit het	Participatie	29-09-2023		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
		Initiatievenfonds tegen het licht gehouden zullen worden, waarbij ook de instelling van een bewonersfonds overwogen zal worden. Voor de behandeling van de Programmabegroting 2024 zal de raad per brief geïnformeerd worden over de uitkomsten hiervan.				
273	Gemeenteraad 10-11-2022 6. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder Schilderman zal bekijken wat de mogelijkheden zijn voor inzamelpunten voor statiegeldflesjes in gemeentelijke panden en de raad daarover per brief informeren.	Personeel en Organisatie	28-02-2023	20230928: De raad is hierover geïnformeerd met de raadsbrief Voortgang Aanpak Hotspots - Bijplaatsingen, evaluatie regels bedrijfsafval en Pilot doneerringen van 25-5-2023	

Lijst toezeggingen -moties-brieven VBF 12 oktober 2023 (inclusief voortgangsinformatie)

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
203	Gemeenteraad 10-11-2022 6. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	M312 Plaats in natuurgebieden honden aan de lijn bordjes	Handhaving	10-02-2023		
260	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 19-10-2022 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	Wethouder Streefland zegt toe de raad in Q1 2023 te informeren over de mogelijkheden om de veiligheidseisen van de door de gemeente beheerde camera's aan te scherpen. In de brief rapporteert de wethouder ook over het landelijk gesprek en het stellen van 1860 eisen aan andere camera's in de stad.	Personeel en Organisatie	31-03-2023		
262	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 18-10-2022 2.a. Raadsvoorstel Programmabegroting 2023-2026	De raad middels een raadsbrief te informeren in Q1 2023 over de uitkomsten van de evaluatie 25 van het proces rondom de	Financiën	31-03-2023	Update - De toegezegde evaluatie wordt op dit moment afgerond, de raad zal hierover	

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
		parkeertarieven en de verwerking in het coalitieakkoord.			uiterlijk in Q4-2023 worden geïnformeerd.	
237	Gemeenteraad 13-10-2022 20. Raadsvoorstel Vaststelling Besluit tot wijziging van de APV partiële herziening 2022	Burgemeester Dijksma zal inzichtelijk maken wat er in andere gemeenten bestaat aan beleid ten aanzien van darkrooms en de raad hierover per brief informeren	Handhaving	13-01-2023		
183	Gemeenteraad 13-10-2022 18. Raadsvoorstel Vaststellen Bestemmingsplan Woningbouw Haarrijn en Haarrijnseplas; verplaatsing grens bebouwde kom Maarssenseweg/Heldinnenlaan	M285 Ecologische waarde Haarrijn Poort Groene hart	Handhaving	13-01-2023		
182	Gemeenteraad 13-10-2022 14. Debat Raadsbrief Rapportage	M266 Inzet Uthiek tegen institutioneel racisme	Personeel en Organisatie	13-01-2023		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	onderzoek Institutioneel racisme					
238	Vragenuur 06-10-2022 MV.2. Nood breekt wet - Myrthe Minnaert (BIJ1) mede namens Rick van der Zweth (PvdA), Anne Sasbrink (PvdD), Mahaar Fattal (GroenLinks) en Yvonne Hessel (Utrecht Solidair)	Burgemeester Dijksma zal, na ruggespraak daarover met de driehoek, de raad uiterlijk in Q1 2023 informeren over de uitwerking van de Wet Handhaving kraakverbod en de omgang met kraken in de toekomst.	Openbare Orde en Veiligheid	31-03-2023	Uitstelbericht d.d. 4 april 2023	
218	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 06-10-2022 10. Beantwoording SV 2022, nr. 90 over Openbaar maken persoonsgegevens bij zienswijzen na toestemming betrokkene 30-6-2022	De wethouder zegt toe de raad uiterlijk Q4 2023 te informeren over de reikwijdte van het openbaren van e-mail/adreslijsten aan de raad.	Personeel en Organisatie	30-12-2023		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
217	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 06-10-2022 7. Raadsvoorstel Vaststelling Besluit tot wijziging van de APV partiële herziening 2022	De burgemeester zegt toe om opnieuw onderzoek te starten of de termijn en de wijze waarop kennisgeving moet plaatsvinden al dan niet beperkend werkt om te demonstreren. De uitkomsten van dit onderzoek zullen worden meegenomen bij de volgende wijziging van de APV komend jaar (2023).	Openbare Orde en Veiligheid	31-05-2023	Uitstelbericht d.d. 4 april 2023 (kenmerk 11108194)	
193	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 08-09-2022 7. Raadsbrief Rapportage onderzoek Institutioneel racisme	te onderzoeken of non discriminatie als toets meegenomen kan worden in handhavingsprocessen en of u-thiek daar een juist model voor is en hier de raad per raadsbrief in Q3 2022 over te informeren. In deze raadsbrief komt de	Personeel en Organisatie	31-12-2022		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
		wethouder ook terug op de vraag of ervaringsdeskundigheid meegenomen kan worden in klachtenbehandeling.				
192	Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën 08-09-2022 6. Raadsvoorstel Wijziging legesverordening 2022 in verband met een nieuw tarief voor het thuisbezorgen van reisdocumenten	De wethouder zegt toe in Q1 2024 - een jaar na invoering - de prijsverhoging van het thuisbezorgen van reisdocumenten te evalueren en in de evaluatie de mogelijkheden voor maatwerk inzichtelijk te maken.	Publieksdienstverlening	30-03-2024		
138	Commissie Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport 24-05-2022 6. Raadsvoorstel Zienswijze Ontwerpbegroting 2023-2026 Het Utrechts Archief	De wethouder zegt toe dat de resultaten van het externe onderzoek van Berenschot in Q4 2022 (oktober/november) aan de raad worden gestuurd.	Personeel en Organisatie	30-11-2022		

Lijst toezeggingen -moties-brieven VBF 12 oktober 2023 (inclusief voortgangsinformatie)

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
122	Gemeenteraad 03-02-2022 7. Actuele moties	Wethouder Voortman zal bij de gemeente Heerlen informeren wat daar gedaan wordt met het minimumloon voor mensen die worden ingehuurd en aan de hand daarvan bekijken wat ze voor de gemeente Utrecht kan doen en hierover binnen drie maanden de raad informeren.	Personeel en Organisatie	31-03-2023		
93	Commissie Mens en Samenleving 26-10-2021 2. Programmabegroting 2022	De wethouder zegt toe uiterlijk in januari 2022 de al eerder toegezegde nota WAAVA toe te sturen naar de raad.	Financiën	30-09-2022	Update - in maart 2022 is gesproken over de nota WAAVA en is deze naar aanleiding van deze bespreking teruggenomen door college. Er wordt gewerkt aan een nieuwe	

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
					versie van de nota WAVAA, die naar verwachting in Q4-2023 aan de gemeenteraad kan worden aangeboden.	
45	Commissie Stad en Ruimte 29-04-2021 8. Raadsvoorstel Zienswijzemogelijkheid ontwerp programmabegroting Regionale uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht 2022	De wethouder vraagt de RUD om een plan toe te sturen voor 1 september over de meerkosten van de omgevingswet, en stuurt dit plan in Q3 naar de raad.	Handhaving	30-09-2021		
28	Gemeenteraad 05-11-2020 11. Raadsvoorstel Nota Inkoop en Contractmanagement 'Doelmatig en duurzaam bijdragen aan een gezond Utrecht' en	M323 Aan de bak met innovatie(f) inkopen	Inkoop	30-06-2023	Streefdatum is Q2 2023: in de tekst van deze motie is opgenomen dat de terugkoppeling wordt gekoppeld	

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	collegevoorstel 'Beleidsregel drempelbedragen bij aanbesteden'				aan T368 (24). De streefdatum van T368 (24) staat op Q2 2023.	
27	Commissie Stad en Ruimte 29-10-2020 6. Raadsvoorstel Utrecht Circulair 2020-2023	De wethouder zegt toe de raad in Q2 2022 de evaluatie van circulaire inkoop te sturen.	Inkoop	17-05-2022	Zie Tussenbericht: Raadsbrief "Duurzaamheidsverslag, Voortgangsrapportage Energie van de stad Bomenbalans en Meerjaren Groenprogramma 2021". Verstuurd op 17 mei 2022. Na de zomer volgt evaluatie over circulair inkopen.	

Lijst toezeggingen -moties-brieven VBF 12 oktober 2023 (inclusief voortgangsinformatie)

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
25	Commissie Mens en Samenleving 08-10-2020 7. Raadsvoorstel Nota Inkoop en Contractmanagement 'Doelmatig en duurzaam bijdragen aan een gezond Utrecht' en collegevoorstel 'Beleidsregel drempelbedragen bij aanbesteden'	De wethouder zegt toe het MVI actieplan te gaan updaten in de breedte (4e kwartaal 2021), vwb o.a. duurzaamheid en dierenwelzijn.	Inkoop	31-03-2022	Actualisatie van het actieplan in Q4 2023.	
24	Commissie Mens en Samenleving 08-10-2020 7. Raadsvoorstel Nota Inkoop en Contractmanagement 'Doelmatig en duurzaam bijdragen aan een gezond Utrecht' en collegevoorstel 'Beleidsregel	Over 3 jaar (2e kwartaal 2023) een evaluatie-moment in te plannen of de nota inkoop voldoet (in relatie met bijvoorbeeld de Utrechtse waarden)	Inkoop	30-06-2023		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
	drempelbedragen bij aanbesteden'					
22	Gemeenteraad 28-05-2020 3. Ingekomen stukken	Beleidsveld Financiën - Beantwoording SV 2020, nr. 097 over Openbaarheid van bestuur bij gemeenschappelijke regelingen. De raad wordt uiterlijk 31 mei 2021 per brief geïnformeerd over de wijze waarop verbonden partijen per partij invulling geven aan de openbaarheid van bestuur en de uitkomsten van besprekingen over dit onderwerp met de verbonden partijen.	Juridische zaken	06-05-2021	De bijeenkomst is voorbereid en wordt georganiseerd zodra de coronamaatregelen dat toelaten.	
15	Gemeenteraad 12-03-2020 7. Actuele moties	Wethouder Voortman zal op een rij zetten hóe een scheiding tussen inbesteden van personeel en aanbesteden van	Personeel en Organisatie	30-06-2020		

ID	Agendapunt	Toezegging	Beleidsveld	Deadline	Stand van zaken openbaar	Datum afdoening
		producten bij de catering geregeld kan worden (los van of we daartoe overgaan).				

VERSLAG ADVIESCOMMISSIE CONTROLE EN FINANCIËN
8 juni 2023 van 20.00-21.30 uur
Burgemeesterskamer Stadhuis

Gemeente Utrecht

Adviescommissie: Ruud Maas (waarnemend voorzitter), Fred Claasen, Esma Kendir, Stevie Nolten, Margreet Ramaker, Bert van Steeg, Rick van der Zweth en Daniëlle Rijnders (raadsadviseur Control & Audit) en Johan Dorst (plv. griffier commissie C&F)
Overige deelnemers: Jasmin Grundauer (manager concernaudit), Edwin Westphal (concernmanager financiën, inkoop en juridische zaken), Paul Venhoeven (Rekenkamer), Gert Meuleman (intermediair), Rein-Aart van Vugt en Niels Fritz (Deloitte)

Niet aanwezig: Cees Bos, David Bosch, Gert Dijkstra en Joost Vasters

Notulen: Rosenbaum Select, notulisten & verslaggevers

1. a. Opening en mededelingen
De waarnemend voorzitter opent de vergadering en heet allen welkom. Er zijn berichten van verhindering volgens bovenstaand overzicht.

b. Vaststellen agenda
De agenda wordt vastgesteld zoals opgegeven.

2. Vaststellen verslag vorige bijeenkomst (11-05-2023)
Geen bijzonderheden; omdat de notulen pas een paar dagen geleden beschikbaar kwamen, kunnen de commissieleden hun opmerkingen nog per e-mail aan mevrouw Rijnders sturen.

3. Ingekomen en verzonden stukken
Er is geen post binnengekomen of verstuurd die de commissie moet behandelen.

4. Jaarstukken 2022
De controle is nagenoeg afgerond; de Adviescommissie heeft het rapport met de bevindingen van de accountant toegezonden gekregen. De accountant is voornemens om een goedkeurende controleverklaring te verstrekken. Met de uitspraak over de rechtmatigheid van financiële beheershandelingen bevestigt de accountant dat het college de wetgeving die betrekking heeft op financiële zaken voldoende heeft nageleefd.

De heer Van Vugt memoreert dat de grondexploitaties vorig jaar werden genoemd als bijzonder aandachtspunt. De gemeentelijke organisatie heeft de aanbevelingen goed verwerkt; de grondexploitaties konden dit jaar vlot worden gecontroleerd. Ingewikkelder was de SiSa-controle – de controle van specifieke uitkeringen die de gemeente van het rijk heeft gekregen. Er zijn nu al ongeveer 66 regelingen, terwijl dat er in 2019 nog geen twintig waren. Sommige regelingen kennen een ruime bestedingsruimte; als daarin geld overblijft, mag het worden

commissiegriffier Adviescommissie CF ✉danielle.rijnders@utrecht.nl

besteed aan soortgelijke doelen. In andere regelingen is dat niet het geval, daar moet geld dat overblijft worden terugbetaald. Elke regeling kent verschillende voorwaarden, verduidelijkt de heer Van Vugt, waardoor de controle zeer bewerkelijk is. Dit, in combinatie met enig capaciteitsgebrek door de krapte op de arbeidsmarkt, heeft tot nogal wat vertraging geleid. De jaarstukken dienen in toenemende mate als verantwoording aan veel instanties, waaronder de ministeries, het Centraal Bureau voor de Statistiek, en natuurlijk de Utrechtse gemeenteraad en de burgers van Utrecht. Dit maakt het proces van samenstellen complex.

Het verschil tussen begroting en realisatie is groot, namelijk ongeveer € 200 miljoen, zowel aan de lasten- als aan de batenkant. Dit heeft twee grote oorzaken: de rijksoverheid belegt steeds meer activiteiten bij de gemeente, ook gedurende het jaar, wat veel ambtelijke capaciteit vraagt en wat ten koste van ander werk gaat. Krapte op de arbeidsmarkt is de tweede belangrijke oorzaak, waardoor niet altijd kan worden gerealiseerd wat vooraf werd gepland. Daarnaast werd er zo'n € 190 miljoen begroot voor investeringen, waarvan ongeveer € 90 miljoen werd gerealiseerd. Hierover wordt even doorgepraat; de heer Van Vugt legt uit dat het verschil te beïnvloeden is door scherper te begroten en door een duidelijker verband te leggen tussen beschikbare capaciteit en uit te voeren werk.

In het bijzonder wijst de heer Van Vugt erop dat het controleteam heeft vastgesteld dat het aantal fouten in EU-aanbestedingen toeneemt. Hierop stelt de heer Meuleman dat de naleving van Europese aanbestedingsregels als een van de thema's van de rechtmatigheidsverantwoording 2023 is gekozen. Hij is benieuwd of de Adviescommissie de organisatie wat dat betreft aandachtspunten wil meegeven. De heer Van Vugt stelt dat de gemeente Utrecht al enigszins aan de rechtmatigheidsverantwoording is gewend, want men is er in 2020 al mee begonnen. Ook in 2023 legt het college rechtmatigheidsverantwoording af, die vervolgens door de accountant wordt bevestigd. Vervolgens is het aan de raad wat hij ermee wil doen en hoe de verantwoording behandeld wordt. Vanzelfsprekend biedt de accountant hier begeleiding bij aan.

Ten aanzien van de robuuste posten in de grondexploitatie Leidsche Rijn is afgesproken dat daaraan na het zomerreces wat uitvoeriger aandacht zal worden besteed. Wat is het geval: in 2020 waren er bij de kosten Leidsche Rijn een paar stelposten opgenomen. Die zijn eruit gehaald, waardoor de winst aanzienlijk toenam. Die winst is als robuuste post ondergebracht in de reserve grondexploitaties, met de afspraak dat een stelpost met goede onderbouwing weer in de grondexploitatie teruggebracht zou mogen worden. Daardoor daalt de winst. Dat is in 2022 voor het eerst gedaan, wat de accountant een goede beslissing vindt, want het betekent dat de stelposten Leidsche Rijn beter zijn onderbouwd. De heer Meuleman geeft aan dat hij hierover uitvoerig met de accountant van gedachten heeft gewisseld.

De Adviescommissie vindt dat het voorgaande niet eenvoudig uit de jaarrekening is af te leiden, en is blij met de toelichting.

Na wijziging vermeldde de begroting een nadelig saldo van baten en lasten van € 31 miljoen, dus een afname van de reservepositie. In werkelijkheid is de reservepositie met € 21 miljoen afgenomen, waaronder begrepen de robuuste posten, zoals zojuist toegelicht. De accountant noemt de reservepositie van de gemeente solide. Desgewenst kan hij hierop tijdens de zomersessie wat dieper ingaan.

Wat betreft de reserve grondexploitaties verwijst de heer Van Vugt naar de MPR-bijlage. De reserve grondexploitatie bevat de nodige gelabelde posten, plus een risicoreservering van € 22 miljoen. Als alle bestedingen in 2023 worden gedaan, volstaat de reserve niet. Daar staat tegenover dat er ruimte komt als er bestemmingen worden gewijzigd of niet uitgevoerd, en er zich ook geen risico's voordoen. De accountant geeft het advies om hier goed op te letten.

Desgevraagd geeft de heer Van Vugt aan dat het controleteam de onderkende risico's niet diepgaand heeft onderzocht. Het weerstandsvermogen is onderdeel van het jaarverslag, niet van de controleverklaring. Er is uitsluitend getoetst of de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.

Reacties en vragen
De Adviescommissie doet de suggestie om een andere keer, bijvoorbeeld komend najaar, wat dieper in te gaan op de rechtmatigheid. Mevrouw Rijnders zal dit inplannen.

De heer Westphal meldt dat de accountant de bevindingen van het controleteam met hem heeft besproken; de toelichting bevatte geen verrassingen. Hij wijst er vervolgens op dat de organisatie ten aanzien van de Europese aanbestedingen en inkoop regelmatig voor dilemma's wordt gesteld. Voorbeeld: Europese aanbestedingen kennen strenge termijnen. In een bepaald geval was het contractmanagement niet op orde, en werd de termijn overschreden. Er zou opnieuw aanbesteed moeten worden, maar daarmee kwam het project stil te liggen – waar kosten aan verbonden zijn.

5. Raadsvoorstel Voorjaarsnota 2023 en bijbehorende documenten
Aan dit onderwerp werd een technische sessie gewijd die als verhelderend werd ervaren. De Adviescommissie is positief over de leesbaarheid, al kan het nog beter, en bij voorkeur ook minder omvangrijk.

6. Jaarverslag Concernaudit
Zie de presentatie (bij vergaderstukken). De afdeling Concernaudit heeft het afgelopen jaar een grote professionaliseringsslag gemaakt, vertelt mevrouw Grundauer. Het streven is om de dienstverlening continu te verbeteren; daarom wordt sinds september jl. na elke afgeronde opdracht middels een enquête om feedback gevraagd. Mevrouw Grundauer is blij met de goede scores.

Er zijn geen vragen of opmerkingen over het jaarverslag.

7. Vooruitblik jaarplan 2023

Mevrouw Rijnders heeft onderwerpen voor de zomersessie verzameld (vr. 08-09 van 10.00-16.00 uur). Elk commissielid mag twee onderwerpen kiezen. De 'top vier' gaat mee naar de zomersessie. De heer Westphal adviseert om het investeringsbeleid te kiezen; er zijn naar zijn mening onderwerpen bij die ook in een reguliere vergadering geagendeerd kunnen worden, of een keer informeel.

Mevrouw Rijnders stelt voor om de geplande bijeenkomst van 14 september a.s. te laten vervallen. Hiermee gaan allen akkoord.

Schorsing
De ambtenaren verlaten de vergadering.

8. Voortgang controle

De heer Van Vugt meldt dat de controleverklaring kan worden verwacht op 12 juni a.s. Wat betreft de grondexploitaties meldt hij dat er eerder vandaag een zinvolle technische bijeenkomst werd gehouden. Er konden veel vragen worden gesteld – én beantwoord. Hij adviseert de Adviescommissie om het thema niet los te laten, maar om te bezien hoe de positie van de raad nog verstevigd kan worden. Mevrouw Rijnders vult aan dat dit ook de wens van de wethouder is.

De accountant kijkt terug op een intensief controleproces; er is hard gewerkt om alle informatie tijdig gereed te hebben. De samenwerking met de organisatie verloopt steeds beter, vindt de heer Van Vugt, en er zijn goede, constructieve en open gesprekken gevoerd met de directie en het college. Men was het over het algemeen eens over de onderwerpen die anders en beter kunnen. Discussies over de bevindingen van het controleteam zijn er niet geweest.

9. Overige onderwerpen

Er wordt afgesproken dat er een paar aandachtspunten worden genoteerd, die mevrouw Zwinkels dan kan inbrengen in het debat van 20 juni a.s. Allen zijn het erover eens dat een formeel advies aan de commissie VBF achterwege kan blijven.

Raadstoets Bewoners & Bestuur
De raadsrapporteurs Maas, Dekkers en Dijkstra hebben geadviseerd om meer aandacht te besteden aan participatie, en om daar meer proactief op in te zetten.

Debat jaarstukken

Het DB van de raad heeft het advies van de Adviescommissie inzake de behandeling in twee delen overgenomen: het eerste deel gaat over het jaarverslag (beleid), het tweede deel gaat over de jaarrekening en de financiële positie van de gemeente. Namens de Adviescommissie zal er tweemaal inbreng worden geleverd.

10. Rondvraag en sluiting

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraagmogelijkheid. De vergadering wordt gesloten.

commissiegriffier Adviescommissie CF ✉danielle.rijnders@utrecht.nl

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	R. Kors	**Datum**	12 april 2023
Doorkiesnummer	030-2869011	**Kenmerk**	11051429
E-mail	r.kors@utrecht.nl	**Onderwerp**	Doorontwikkeling Wijkplatforms 2023-2026
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Participatie

Geachte leden van de raad,

In het coalitieakkoord staat in het hoofdstuk ‘Contact maakt de stad’ dat wij de grote uitdagingen van deze collegeperiode samen met de stad - met Utrechters – willen aanpakken. In de raadsbrief Focus en koers herijking Samen stad maken schreven wij dat meer participatie niet de oplossing is, maar meer helderheid over zeggenschap hard nodig is. We willen duurzame relaties met Utrechters en organisaties opbouwen en versterken. Zo krijgen wij een breed beeld van wat er leeft in de stad.

De wijkplatforms zien wij als een van de netwerken waarmee wij een duurzame relatie willen opbouwen en vasthouden. Zij hebben een belangrijke rol in het gesprek met de stad. Wij hebben u op 1 februari geïnformeerd over de kennismakingsgesprekken met de Utrechtse wijkplatforms en enkele wijkcoöperaties. In deze brief geven we aan hoe we de wijkplatforms verder willen ontwikkelen en maken we de rol van het wijkplatform duidelijker. We vertellen eerst meer over het ontstaan van het wijkplatform en de uitgangspunten die toen zijn vastgesteld. Daarna delen we inzichten uit gesprekken met de wijkplatforms van de afgelopen periode. We sluiten af met conclusies, aanbevelingen en concrete acties voor de doorontwikkeling op de korte en lange termijn.

Startsituatie wijkplatforms 2019

In het actieprogramma Samen Stad Maken (juli 2019) stond over de Wijkplatforms het volgende: ”We hebben de ambitie om de verbinding met de stad te verbeteren en te verbreden. Het huidige stelsel van wijkraden is te weinig flexibel en in onze ogen wat bureaucratisch geworden”. Een voorbeeld van bureaucratisch was het geformaliseerde adviesrecht dat was vastgelegd in een verordening. Met het vaststellen van het actieprogramma Samen stad maken in 2019 is deze verordening ingetrokken. Het voorstel om te starten met een nieuwe vorm – de wijkplatforms – had de volgende uitgangspunten:

- Behoefte aan continuïteit en permanente platforms
- Betrekken van meer gemêleerde groepen (inclusiviteit)
- Maatwerk per wijk
- Gemeente in verbinding met de stad (wijk/buurt)
- Dialoog tussen bewoners, ondernemers, andere betrokkenen in wijken en de gemeente

Met de wijkplatforms willen we een netwerk introduceren dat de verbinding legt tussen buurtorganisaties en richting de gemeente." Het wijkplatform kan belangrijke onderwerpen op de agenda zetten en organiseert minstens twee keer per jaar een bijeenkomst. "Hierdoor horen we meer stemmen uit de stad en ontvangen we meer signalen vanuit bewoners en organisaties die anders niet goed gehoord worden".

Ervaringen wijkplatforms
Bij de start in 2020 wilden we niet vooraf te veel vastleggen wat een wijkplatform is. Dit wilden we samen ontdekken. De Coronatijd heeft veel invloed gehad in die eerste periode. De evaluatie van de wijkplatforms in 2022 liet ons verschillende fases van ontwikkeling zien: van 'nog niet gelukt' tot aan 'gevestigd'. De volgende succes- en faalfactoren stonden in de evaluatie (zie ook raadsbrief Rapportage wijkplatforms):

- Heldere taakomschrijving met op elkaar afgestemde verwachtingen
- Actieve trekkers die gezien & erkend worden
- Ondersteuning naar behoefte
- Heldere transparante communicatie met responsieve overheid

Ambities uit het coalitieakkoord
Een goed functionerende democratie is meer dan een keer per vier jaar stemmen. Het is ons doel om een grotere en meer diverse groep Utrechters te betrekken bij de lokale democratie. Daarvoor willen we duurzame relaties opbouwen en dat geldt zeker voor de wijkplatforms. In het coalitieakkoord staat: "Het duurzame contact dat we hebben met bewoners zorgt ervoor dat we signalen uit wijken en buurten kunnen oppikken". Een wijkplatform speelt een belangrijke rol in het contact met de stad. We horen graag van mensen zelf hoe het gaat en wat ze nodig hebben en kloppen niet alleen maar aan als er een concrete aanleiding is. Dit betekent dat we een duurzame relatie met wijkplatforms willen ontwikkelen waarin we samenwerken en met elkaar het goede gesprek voeren. We hebben een grote verantwoordelijkheid om de brug te bouwen met inwoners die wij niet vanzelfsprekend bereiken. De wijkplatforms kunnen ons hierin helpen.

Bijeenkomsten 23 februari en 6 maart
In de raadsbrief van 1 februari informeerden wij u al over de bestuurlijke kennismakingsgesprekken met de wijkplatforms. Als vervolg daarop hebben wij op 23 februari en op 6 maart (eerst digitaal – vervolgens live) bijeenkomsten met alle wijkplatforms en soortgelijke samenwerkingsvormen in de stad. Het doel van deze bijeenkomsten was om samen concrete verbeterpunten te benoemen voor de verdere ontwikkeling van de platforms. We keken naar verbeterpunten voor de korte termijn (doen) en voor de lange termijn (nader te onderzoeken).

Leden van de wijkplatforms gaven advies en deelden problemen, belangen en oplossingen. De doorontwikkeling willen we namelijk samen oppakken. Deze gesprekken leverden veel input op met als belangrijkste thema's: maatwerk, budget, focus op inhoud, mandaat en bereik van mensen. Uit de gesprekken bleek dat er verschillende ideeën en ambities zijn over de rol van het wijkplatform. De meeste leden hadden behoefte aan meer duidelijkheid over wat een wijkplatform precies is en welke rol de gemeente voor een wijkplatform ziet. De positieve samenwerking om tot deze raadsbrief te komen, heeft een basis gelegd voor de doorontwikkeling van de Wijkplatforms.

Een duidelijkere definitie
Met deze brief zetten we een stap naar meer duidelijkheid over wat een wijkplatform is De ambities en randvoorwaarden uit het actieprogramma Samen Stad Maken van 2019 zijn nog steeds het

uitgangspunt. Ook de “succes- en faalfactoren” uit de evaluatie (mei 2022) zijn opnieuw bevestigd. Op basis van de gesprekken van de afgelopen periode, omschrijven wij een wijkplatform nu als volgt:

“Een wijkplatform is een zelfstandig overleg van bewoners. Dit netwerk verbindt bewoners onderling en zorgt voor een link met de gemeente. Als eerste heeft het wijkplatform een communicatieve rol in de wijk. Het wijkplatform motiveert en helpt bewoners bij actief burgerschap, eigenaarschap en het vergroten van bewonersbetrokkenheid. Een wijkplatform heeft daarvoor contact met verschillende (groepen) bewoners (inclusiviteit) en organiseert dialoog-bijeenkomsten. Zij helpen in het leggen van contacten tussen andere organisaties in de wijk en ook tussen buurten, waar mogelijk ook via een digitaal platform. Daarnaast heeft het wijkplatform een signalerende en agenderende functie richting de gemeente door het geluid van de wijk te laten horen. Ook denkt het wijkplatform mee over hoe de gemeente een bredere groep mensen bereikt bij participatietrajecten. Wijkplatforms kunnen deze doelen bereiken door een duurzame samenwerkingsrelatie met de gemeente waarin zij op maat afspraken kunnen maken.”

Het begrip ‘wijkplatform’ en de bijbehorende beleidstaal spreken niet iedereen aan. De functies en concrete activiteiten van het wijkplatform zijn belangrijker dan de naam en zijn leidend in de communicatie naar bewoners.

Om de beschreven rol voor de wijkplatforms goed vorm te geven, zijn er een aantal actiepunten voor de doorontwikkeling op korte termijn. Tijdens de bijeenkomsten van 23 februari en 6 maart zijn ook verdergaande ambities voor wijkplatforms besproken die bijvoorbeeld gaan over meer zeggenschap. Deze ambities willen we samen nader onderzoeken.

Doorontwikkeling korte termijn
Zoals uit de evaluatie al blijkt, zijn de wijkplatforms verschillend als het gaat om vorm en ontwikkeling. De platforms hebben geen behoefte aan een nieuwe vorm. Wel willen ze verbetering en meer ruimte voor eigenheid. Geen keurslijf, maar een vorm die past bij de wijk of buurt en aansluit bij inwonersorganisaties die er zijn. Er is dus absoluut behoefte aan maatwerk.

Voor de korte termijn zien wij de volgende verbeterpunten:

1. In wijken waar nu geen platform is, neemt de gemeente het initiatief om deze wijkplatformfunctie aan te moedigen. Het gaat dan om de wijken Leidsche Rijn, Vleuten de Meern, Binnenstad en delen van Zuidwest en Zuid.
2. Per wijkplatform brengen wij in kaart waar hulp nodig is. Denk daarbij aan duidelijke en praktische werkafspraken over secretariële ondersteuning. Ook kan het gaan om advies voor een groter draagvlak of bereik van het wijkplatform in de wijk. Na dit onderzoek maken we per wijkplatform afspraken over de samenwerking en ondersteuning die mogelijk is.
3. We verbeteren de financiële administratie (eenvoudige en flexibelere verantwoording).
4. We werken samen aan een set basis-werkafspraken (een soort handleiding) voor wijkplatforms met daarin leidende principes en informatie voor het inrichten en organiseren van (digitale-) wijkplatforms.
5. We verkennen gezamenlijk de mogelijkheden hoe wijkplatforms (representatief) onderzoek kunnen doen in hun wijk (b.v. een wijkenquête), zodat zij beter zicht kunnen krijgen op wat de mensen in de wijk belangrijk vinden.
6. Om de dialoog in de wijk te verbeteren worden ervaringen - bijvoorbeeld van succesvolle wijkdialogen in Overvecht, Noordoost en Oost - tussen wijkplatforms gedeeld. Specifiek ook de ervaring vanuit Lunetten met een vorm van “Burgertop’.

We gebruiken hiervoor bestaande financiële mogelijkheden binnen het Initiatievenfonds en het programma Samen stad maken.

Doorontwikkeling wat langere termijn
Voor de wat lange termijn zien wij de volgende actiepunten:

1. Bij de herijking van Samen stad maken ontwikkelen wij een kompas voor zeggenschap. Bij de uitwerking van dit kompas wegen wij ambities van sommige wijkplatforms mee op het terrein van mandaat, zeggenschap & eigenaarschap (bijvoorbeeld via een ‘wijkakkoord’). In de volgende brief over de herijking Samen stad maken die wij voor het zomerreces 2023 sturen, geven wij aan hoe we samen met Utrechters, organisaties en raadsleden tot het kompas willen komen.
2. Bij de evaluatie van het initiatievenfonds wegen wij verdergaande ambities van sommige wijkplatforms op het terrein van budgetbevoegdheid, mogelijkheden voor wijkbudgetten en vormen van burgerbegroting mee. Vormen van wijk- en buurtbudgetten zijn binnen het beleids- en budgetkader van het initiatievenfonds nu mogelijk met een maximum van €35.000. Wij verwachten u over de evaluatie van het initiatievenfonds in het derde kwartaal van 2023 te kunnen informeren.
3. We kijken of ervaringen rondom burgerberaden helpen bij de ontwikkeling van de platforms. Denk daarbij aan vormen van inzet van loting voor digitaal stemmen op specifieke thema’s of zelfs voor een zo breed mogelijke samenstelling van een wijkplatform. Daarbij geldt het uitgangspunt dat iedereen welkom is in een wijkplatform in zijn of haar wijk- of buurt. We willen in 2023 starten met een burgerberaad en dit in 2024 afronden.

Wij kunnen ons voorstellen dat bovenstaande doorontwikkelingen ook de definitie veranderen van de wijkplatforms zoals wij die eerder in deze brief hebben omschreven. Uiteindelijk kan het zo zijn dat we de definitie verder aanscherpen en daarop bij u als raad terugkomen.

Uitvoering
De doorontwikkeling van de Wijkplatforms doen we in coproductie. We doen dit in overleg op wijkniveau om tot het gewenste maatwerk te komen. We doen dit ook door het inrichten van een stedelijk kennis- en leernetwerk rondom platforms, dat tweejaarlijks bijeen komt. Daarbij kunnen naast actieve bewoners vanuit de platforms ook andere (groepen van-) actieve Utrechters zich aansluiten.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	3329
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 oktober 2023
Agendapunt	9
Titel	Raadsbrief Actieagenda Digitale Stad 2023
ID	3525
Behandelend ambtenaar	Stijn Arts
Telefoon	14030
E-mail	s.arts@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder Streefland
Beleidsveld	Personeel en Organisatie
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	Raadsadviseur/Cie Veiligheid, Bestuur en Financiën
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	12 oktober 2023

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Stijn Arts	**Datum**	17 januari 2023
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	10849959
E-mail	s.arts@utrecht.nl	**Onderwerp**	Actieagenda Digitale Stad 2023
Bijlage(n)	Actieagenda Digitale Stad 2023	**Beleidsveld**	Personeel en Organisatie

Geachte leden van de raad,

Bijgaand ontvangt u de jaarlijkse Actieagenda Digitale Stad. In juni 2021 heeft uw raad de Visie Digitale Stad vastgesteld, waaraan ook de Actieagenda 2021 gekoppeld was. Wij hebben toegezegd u jaarlijks te informeren over de voortgang van de actieagenda. In verband met de collegewisseling in het voorjaar 2022 hebben wij in oktober 2022 u tussentijds geïnformeerd over de voortgang van de actieagenda 2021. In de actieagenda 2023 beschrijven we de voortgang in 2022 en de plannen voor 2023 van de projecten en initiatieven die bijdragen aan het programma Digitale Stad.

De visie Digitale Stad
De toenemende digitalisering verandert onze samenleving en speelt in vrijwel al onze maatschappelijke opgaven van Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen een toenemende rol. Dit biedt kansen om de stad beter in te richten, diensten te verbeteren en bedrijvigheid en banengroei verder te stimuleren. Tegelijkertijd brengt digitalisering ook uitdagingen met zich mee om dit op een juiste, veilige en eerlijke manier te doen. Aan de hand van de Visie Digitale Stad ondersteunen we onze opgaven maximaal bij de digitaliseringsvraagstukken die er liggen, maar waken we ook voor de digitale veiligheid en weerbaarheid van onze inwoners. We doen dit aan de hand van de zes sporen van de visie:

- Onderzoek en Innovatie;
- Ander werk, vaardigheden, leven lang leren;
- Dynamische digitale economie;
- Digitale Weerbaarheid;
- Grondrechten en ethiek;
- Digitale inclusie.

Waar staan we nu?
De digitale transformatie van de maatschappij is dynamisch en door wat we al werkend leren, zien we ook steeds beter wat noodzakelijk, waardevol en haalbaar is gedurende de looptijd van de visie. De belangrijkste ontwikkelingen staan in deze brief en worden verder uitgewerkt in de actieagenda.

In de visie stellen we de Utrechtse waarden centraal. De Uthiek aanpak, waarmee we het werken aan deze waarden borgen, is inmiddels geïmplementeerd. De volgende stap is de stad hier nog meer bij te betrekken. De uitlegbaarheid van wat we doen is essentieel om het vertrouwen van de stad te houden.

We zijn prima in staat om innovaties uit te proberen. Daar zijn veel voorbeelden van. Waar het taai wordt, is als we innovaties en nieuwe ontwikkelingen willen borgen in het primair proces. Door de polycrises waarmee we in de stad te maken hebben, is er in het primair proces weinig tijd en aandacht voor het implementeren van nieuwe ontwikkelingen. Dit is ook een risico bij belangrijke programma's zoals Gegevensbescherming, de Cloudtransitie, Open Utrecht en Common Ground.

In onze dienstverlening staat de inwoner centraal. We stellen onze inwoners straks in staat om in regie te zijn van zijn/haar gegevens, informatie en diensten. Om die reden hebben we in Utrecht (maar ook in Nederland) een nieuwe, moderne, gezamenlijke informatievoorziening nodig: de Common Ground. We zitten midden in een proces waarin steeds meer applicaties op basis van Common Ground ontwikkeld en vervangen zullen worden.

De nieuwe Wet Open Overheid (WOO) stelt hogere eisen aan onze informatiehuishouding. Hiervoor is het programma Open Utrecht gestart, één van onze belangrijkste prioriteiten op het gebied van digitalisering in de komende jaren.

Rondom de in 2021 opgerichte U-tech community scharen we steeds meer opleidings- en omscholingsinitiatieven om de ICT-kloof op de arbeidsmarkt te dichten. We gaan onder andere door nieuwe subsidiemogelijkheden onze aanpak intensiveren.

Internetcriminaliteit blijft groeien en dus is het weerbaar maken van inwoners, organisaties, de stad en onze eigen organisatie een blijvende uitgaging. We zetten de ontwikkelde programma's voor ouderen, jongeren, kinderen en MKB'ers door en blijven stedelijke oefeningen houden. Omdat in de buitenruimte steeds meer appratuur met het internet verbonden wordt (stoplichten, sensoren, bruggen, rioolgemalen etc.) groeit daar de beveiligingsuitdaging exponentieel. Beheer van het OT(operationele technologie) – domein gaat de komende jaren aandacht vragen.

De komende jaren investeren we extra in Digitale inclusie. We willen beter zicht krijgen op de problemen van inwoners die niet mee kunnen in de digitale samenleving. We breiden het aanbod van opleidingen voor Digitale basisvaardigheden uit en ook de mogelijkheden om middelen en toegang voor iedereen betaalbaar te maken.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Digitale Stad

Actieagenda 2023

Januari 2023
Versie 1.0

Inhoud

Visie Digitale Stad 3

Fundament 3

Governance 4

Samenvatting 4

Routekaart Digitale Stad 7

Onderzoek en innovatie 8

Sturen op Innovatie 8

Stimuleren van Innovatie 9

Samen ontwikkelen, samen beheren 10

Inwoner centraal in de dienstverlening: Common Ground. 10

Ander werk, vaardigheden, leven lang leren 11

Tekort op ICT-arbeidsmarkt 11

Verbinding digitaal talent en bedrijven 12

Ontwikkeling digitale vaardigheden ambtelijke organisatie 12

Dynamische Digitale economie 14

Infrastructuur in de buitenruimte 14

Data en de buitenruimte 16

Ontwikkeling van de interne digitale infrastructuur 17

Digitale weerbaarheid 20

Versterken digitale weerbaarheid in de stad 20

Versterken digitale weerbaarheid ambtelijke organisatie 22

Grondrechten en ethiek 24

Uthiek 24

Open Utrecht 25

Algoritmen 27

Digitale inclusie 28

Ontwikkelen van beleid met de partners 28

Digitale vaardigheden 29

Digitale middelen 29

Digitale toegankelijkheid 30

Bijlage: Voorbeelden 31

Visie Digitale Stad

De Digitale transformatie van de maatschappij was de aanleiding voor de Utrechtse raad om in 2021 de visie Digitale Stad vast te stellen. Digitalisering is niet meer weg te denken en speelt een centrale rol in maatschappelijk thema's. Bijvoorbeeld de cyber- en informatieoorlog rondom de Oekraïne crisis, de discussies rondom de mogelijke introductie van een Europees digitale ID als opvolging van de coronapas en de roep – naar aanleiding van de toeslagenaffaire – om transparantie over algoritmen.

Fundament

In het programma Digitale stad werken wij aan het fundament voor digitalisering in de opgaven van Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen. In vrijwel al onze maatschappelijke opgaven speelt digitalisering een rol. We starten vanuit het programma daarom zelf geen nieuwe projecten en pilots op nieuwe onderwerpen, maar werken samen met de opgaven om digitaliseringsbehoefte mogelijk te maken. Om dit succesvol te doen hebben wij een basis nodig waarop we kunnen steunen. Deze basis bestaat uit doordachte werkwijzen, processen en kaders, we noemen dit het fundament. Binnen het fundament werken we van strategie tot uitvoering samen en delen kennis om zo effectiever en efficiënter tot digitale oplossingen te kunnen komen. Om het fundament structuur te geven hebben we zes sporen gedefinieerd om digitalisering te realiseren. Binnen deze sporen creëren we de faciliteiten en randvoorwaarden om digitalisering in de opgaven te realiseren:

- Onderzoek en innovatie;
- Ander werk, nieuwe vaardigheden en leven lang leren;
- Een dynamische digitale economie;
- Weerbaarheid van burgers en organisaties;
- Grondrechten en ethiek in de digitale tijd.
- Digitale inclusie

In Utrecht willen wij de kansen die digitalisering biedt, maximaal benutten om de opgaven in onze stad te realiseren en zo bij te dragen aan een gezonde leefomgeving voor iedereen. Digitalisering biedt enorme kansen. ……. Tegelijkertijd hebben wij als overheid de taak om te zorgen voor vertrouwen in de digitale wereld.

De indeling van de sporen in het fundament is in lijn met de Nederlandse Digitaliseringsstrategie 2.0 van de ministeries van Economische Zaken en Klimaat; Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties en Justitie en Veiligheid.

Digitaliseringsvraagstukken doorkruisen bestaande organisatiestructuren en opgaven. In alle digitaliseringstrajecten spelen deze sporen in meer of mindere mate een rol om succesvol te kunnen zijn. In verschillende coalities werken we hierin samen; zowel lokaal, regionaal, landelijk als internationaal. In de visie Digitale Stad (2021 – 2025) zijn deze sporen verder uitgewerkt.

Governance

De visie Digitale Stad loopt van 2021 tot 2025. Een herijking van de visie en de speerpunten vindt vanaf 2022 jaarlijks plaats. De onderliggende projecten en programma's worden toegelicht in een jaarlijkse actieagenda. De begroting en verantwoording is via de opgaven van Gezond Stedelijk Leven voor Iedereen opgenomen in de P&C-cyclus. Sturing op de Digitale Stad vindt plaats via de ambtelijk ingerichte I(nnovation)-board. De I-board prioriteert de verschillende digitale initiatieven. Het programma heeft geen eigen bemensing. Rondom de sporen in het programma is een netwerk door de hele organisatie ingericht. Met de in het netwerk Digitale stad betrokken afdelingen en programma's wordt jaarlijks afgesproken wat in de actieagenda wordt opgenomen.

In 2023 ligt in de IPM portefeuille de absolute prioriteit bij wat we noemen 'de basis op orde'. Met name in het op orde krijgen van informatiebeheer. In de I-board is afgesproken dat deze activiteiten altijd voorrang krijgen boven de andere items uit de actieagenda Digitale stad. Door deze werkwijze kan het voorkomen dat onderwerpen op de actieagenda door de prioritering in de I-board en het onderliggende portfoliomanagementproces naar een volgend jaar opschuiven. In dat geval zullen we dat in de terugblik benoemen. We hebben in het samenstellen van de actieagenda hierop zo goed en realistisch als mogelijk geanticipeerd.

In de actieagenda geven we een terugblik met resultaten van het voorafgaande jaar en de geleerde lessen. Daarnaast kijken we met de Actieagenda 2023 vooruit naar wat we het komende jaar te doen hebben. In de bijlage vindt u voorbeelden van pilots, projecten en initiatieven die de afgelopen jaren bijgedragen hebben aan de digitale transformatie van de stad.

Samenvatting

Misschien wel de belangrijkste functie van het programma Digitale stad is samen werkend leren. De door uw raad vastgestelde visie geeft aan op welke zes aandachtsgebieden (dit zijn de zes sporen) ontwikkeling nodig is. De einddoelen van die ontwikkeling staan niet vast. De digitale transformatie van de maatschappij is dynamisch en door wat we al werkend leren, zien we ook steeds beter wat noodzakelijk, waardevol en haalbaar is. We zien nu, na twee jaar leren en experimenteren, waar de komende jaren kansen liggen om het echt anders en beter te doen met digitalisering. Tegelijk hebben we geleerd wat de moeilijkheden zijn om die kansen te realiseren. Per spoor geven we hier een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen.

Onderzoek en Innovatie

We zijn de afgelopen jaren gegroeid in kleine innovaties: een experiment uitvoeren, een pilot om te testen of iets werkt. We staan nu voor de stap om pilots en experimenten ook te laten leiden tot wijzingen en betere resultaten in het primair proces. En we kunnen de stap maken van kleine innovaties op onderdelen van ons werk, naar zogenaamde systeeminnovaties, waarbij voor een hele keten een nieuwe manier van werken wordt onderzocht. Dit vraagt nieuwe competenties en leiderschapsontwikkeling op het gebied van innovatie.

Het speerpunt *gebruiker centraal* is in onze visie dienstverlening scherper gemaakt: *inwoner centraal*. We stellen onze inwoners straks in staat om echt in regie te zijn van zijn gegevens, informatie en diensten en het wordt ook echt mogelijk om de inwoner een naadloze inclusieve klantreis te laten beleven over onze kanalen heen. Om die reden hebben we in Utrecht (maar ook in Nederland) een nieuwe, moderne, gezamenlijke informatievoorziening nodig: de Common Ground. We zitten midden in een proces waarin steeds meer applicaties op basis van Common Ground ontwikkeld en vervangen zullen worden.

Ander werk, vaardigheden en een leven lang leren.
Rondom de in 2021 opgerichte U-tech community scharen we steeds meer opleidings- en omscholingsinitiatieven om de ICT-kloof op de arbeidsmarkt te dichten. Met name door de krapte op de arbeidsmarkt hebben we minder ICT-banen gecreëerd dan begroot. Onder andere door nieuwe subsidiemogelijkheden gaan we onze aanpak intensiveren.

In de interne organisatie focussen we onze aandacht in 2023 met name op de basisvaardigheden op het gebied van informatiebeheer en gegevensbescherming. Door de introductie van Office365, de cloudtransitie, en de Wet Open Overheid ontstaat een heel nieuwe werkplek met nieuwe eisen voor de ambtelijke organisatie waarin we ze ondersteunen om daarin veilig, transparant en betrouwbaar te laten werken.

Dynamische Digitale Economie
De afgelopen jaren is de digitalisering in de buitenruimte gestaag gegroeid. Denk aan glasvezel, digitale bediening van bruggen en rioolgemalen, camera's en sensoren. Om het beheer en de beveiliging van al deze technologie goed op te pakken zetten we door met het inrichten van het beleidsveld digitale buitenruimte.

Data en 3D bieden de mogelijkheid om bij de implementatie van de RSU door simulatie, visualisatie en monitoring betere resultaten te bereiken. Dit vraagt in de komende periode eigenaarschap vanuit het primair proces op de gewenste en benodigde digitalisering. Ook vraagt het nauwere samenwerking tussen primair proces en IPM om de gewenste functionaliteit te realiseren.

We blijven middels een aantal grote IPM programma's werken aan de infrastructuur, processen en werkplek van de toekomst. Het gaat om de programma's werken 3.0, Cloudtransitie, Common Ground, Gegevensbescherming, Kik en de implementatie van de uitkomsten van de dataopgave.

Weerbaarheid
Internetcriminaliteit blijft groeien en dus is het weerbaar maken van inwoners, organisaties en de stad een blijvende uitgaging. We zetten de ontwikkelde programma’s voor ouderen, jongeren, kinderen en MKB’ers door en blijven stedelijke oefeningen houden.

Omdat in de buitenruimte steeds meer appratuur met het internet verbonden wordt (stoplichten, sensoren, bruggen, rioolgemalen etc.) groeit daar de beveiligingsuitdaging exponentieel. Beheer van het OT(operationele technologie) – domein gaat de komende jaren aandacht vragen.

Binnen de eigen organisatie staat het komende jaar in het teken van het overdragen van de opbrengsten van het programma Gegevensbescherming aan de staande organisatie.

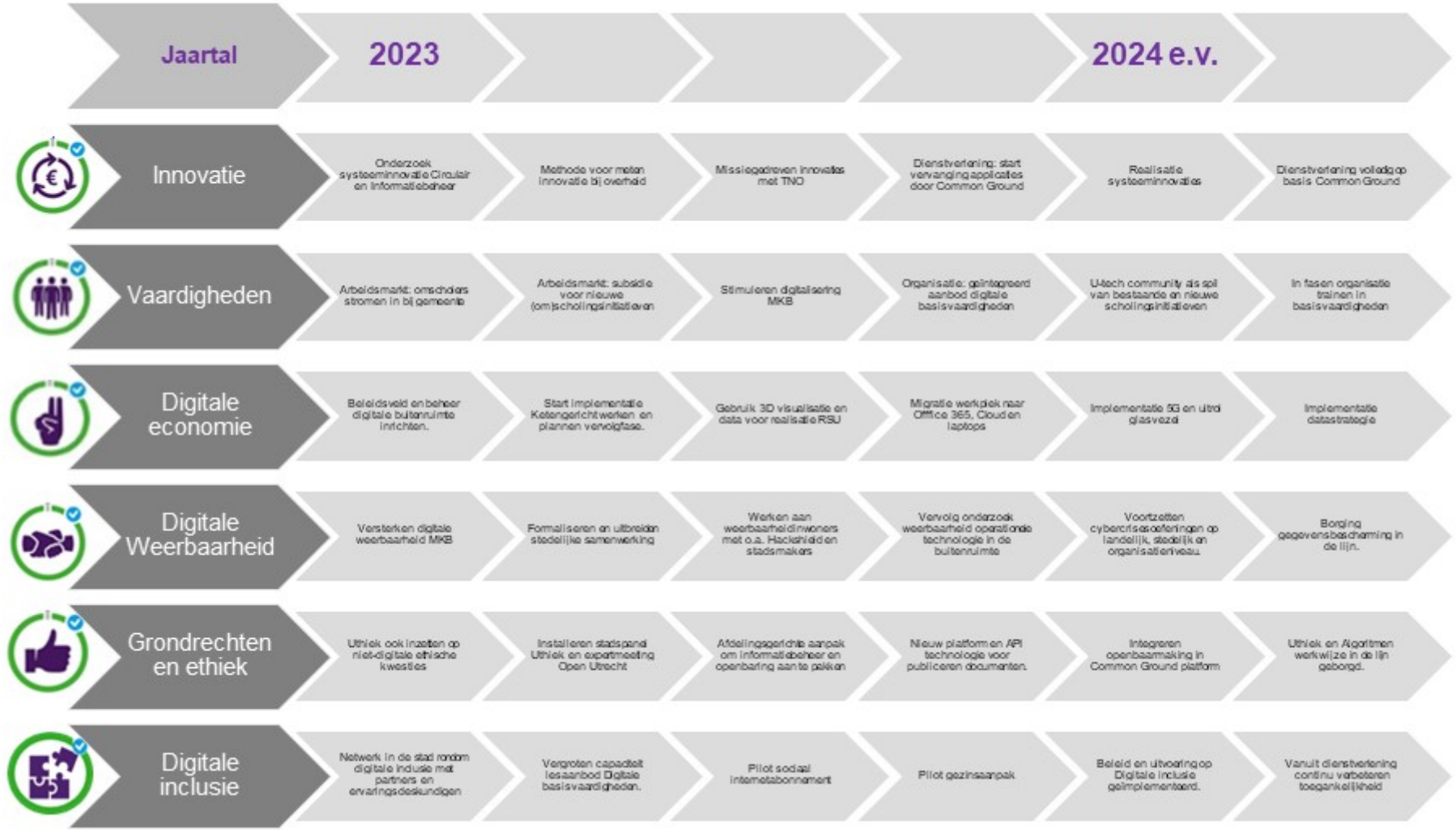
Grondrechten en Ethiek
De uitlegbaarheid van wat we doen is essentieel om het vertrouwen van de stad te houden. Het gebruik van camera’s en algoritmen heeft terecht de publieke aandacht. Onze Uthiek-aanpak zorgt ervoor dat we steeds uit kunnen leggen welke afweging we gemaakt hebben vanuit het Utrechts waardenmodel. Uw raad heeft kortgeleden ook voorgesteld om de Uthiek-aanpak breder in te zetten, niet alleen bij besluitvorming over digitale projecten.

De nieuwe Wet Open Overheid (WOO) stelt hogere eisen aan onze informatiehuishouding. Onze ambitie om een transparante gemeente te zijn vraagt om informatie op orde te hebben en deze gemakkelijk openbaar te maken. Hiervoor is het programma Open Utrecht gestart, één van onze belangrijkste prioriteiten op het gebied van digitalisering in de komende jaren. Een groot knelpunt in dit programma is het beschikbaar maken van tijd en capaciteit uit het primair proces om het informatiebeheer op orde te brengen.

Digitale inclusie
De komende jaren gaan we extra investeren in Digitale inclusie. We willen beter zicht krijgen op de problemen van inwoners die niet mee kunnen in de digitale samenleving. En daar willen we actie op ondernemen. We gaan het aanbod van opleidingen voor Digitale basisvaardigheden uitbreiden, en ook de mogelijkheden om middelen en toegang voor iedereen betaalbaar te maken.

Routekaart Digitale Stad

In onderstaande routekaart is per spoor aangegeven welke stappen we het komende jaar verwachten te maken en wat het eindresultaat in 2025 is. Deze stappen worden in de komende hoofdstukken verder toegelicht.

Onderzoek en innovatie

Missie: Samen met partners doorbraakinnovaties bereiken

- Speerpunt 1: we ontwikkelen vakmanschap voor innovatie
- Speerpunt 2: We ontwikkelen leiderschap ten aanzien van innovatie
- Speerpunt 3: We stimuleren het innovatief vermogen van kennisinstellingen, bedrijven en inwoners
- Speerpunt 4: We zorgen voor een evenwichtige verdeling van risico's en opbrengsten en zoeken de vermenigvuldiger (multiplier)
- Speerpunt 5: We stellen de gebruikers centraal

Sturen op Innovatie

Terugblik, resultaten en lessen

Innovatie kan van alle kanten komen: de werkvloer, middenmanagement, topmanagement, of van nieuwe wet- en regelgeving (bijvoorbeeld Omgevingswet, Wet Open Overheid). Deze verschillende innovaties vragen ieder om een andere sturing: kleine, stapsgewijze innovaties hebben een andere sturing en inzet nodig dan een grote systeeminnovatie die dwars door meerdere domeinen heen gaat. Er zijn veel goede voorbeelden van stapsgewijze innovaties (zie bijlage voorbeelden). De stap naar systeeminnovaties hebben we nog niet gezet. Drie factoren maken dat dit een moeilijke stap is:

- Bij systeeminnovaties is de toekenning van middelen een uitdaging door de substantiële bedragen die hiermee gemoeid zijn. Om die reden is het jammer dat een stimuleringsbudget van drie ton per jaar in het overdrachtsdossier in het coalitieakkoord niet is gehonoreerd.
- De rol van het middenmanagement is voor innovatie erg belangrijk. Innovaties vragen om een middenmanagement dat de beslissing durft aan te gaan om te vernieuwen en deze vernieuwing ook door het (vaak) taaie proces van implementatie van een product of proces kan leiden. Nieuwe producten en diensten vragen immers aangepaste werkprocessen, nieuw beheer, medewerking van de werkvloer en verschuivingen van budgetten. Door tijdsdruk en het gevoel dat het niet hun primaire taak is pakken middenmanagers dit vaak niet op.

Actieagenda 2023

Om de middenmanagers beter in staat te stellen innovaties te sturen ontwikkelen we in 2023 we de innovatiecapaciteiten van middenmanagers langs de lijn van de inhoud. Zo biedt het digitaliseren van de barcode voor gebiedsontwikkeling de mogelijkheid om de innovatie-vaardigheden van de betrokken managers in het primair proces te versterken.

Daarnaast stimuleren we in 2023 het vakmanschap op het gebied van innovatie ook bij andere doelgroepen:

- Voor gemeentelijke innovatie-adviseurs continueren we de bestaande intervisie.
- Voor de 28 GU-trainees bieden we via inwerkprogramma's methoden en instrumenten aan waarmee problemen op nieuwe manieren kunnen worden opgelost.
- Voor raadsleden en fractiemedewerkers kan desgewenst de masterclass digitalisering uit 2021/2022 herhaald worden.

Het realiseren van systeeminnovaties stimuleren we door kennis en kunde toe te voegen bij de opgaven circulariteit en informatiebeheer. Dit helpt deze opgaven en versterkt het fundament. Om dit te realiseren maken we begin 2023 een routekaart die ons laat zien in welke volgorde we daaraan kunnen werken.

- Tot slot is het belangrijk dat het management weet te formuleren op welk gebied innovatie gezocht wordt. Deze managementtaak is nog slecht gekend.

Stimuleren van Innovatie

Terugblik, resultaten en lessen

Naast de inzet op innovatiecapaciteit bij het management hebben we ook op de volgende manieren ingezet op innovatie:

- Op Europees en landelijk niveau wordt het begrip missie-gedreven innovatie gehanteerd. We verkenden in 2022 samen met TNO en gemeente Eindhoven wat het formuleren en leiden van missies voor het lokale niveau betekent.
- Om proactief te kunnen innoveren is inzicht nodig in 'wat eraan zit te komen'. Daartoe zijn verkenningen opgesteld naar technologische ontwikkelingen en nieuwe wet- en regelgeving tot en met 2026.
- In 2021/2022 hebben 14 trainees een verkenning gedaan naar het meten van innovatie. Dit bleek een lastige opgave. Ook in de marktsector - waar innovatie halszaak is – staat meten nog in de kinderschoenen.
- Utrecht
- De gemeente Utrecht heeft als grootaandeelhouder van de Regionale Ontwikkelmaatschappij (ROM) flinke invloed op het aantrekken van en investeren innovatief ondernemerschap.

Actieagenda 2023

In 2023 wordt een vervolg gegeven aan bovenstaande punten door:

- Het concept missie-gedreven innovatie toe te passen op het thema circulariteit om de eerder genoemde systeeminnovatie op dit thema te stimuleren.
- In 2023 de ontwikkelingen ten aan zien van (nieuwe) zakelijke modellen met inkoop te onderzoeken. In 2024/2025 volgt actualisatie van verkenningen als voorbereiding op de volgende coalitieperiode.
- In 2023 verder te werken aan het meten van innovatie. Dit doen we door het ontwikkelen van een overheidseigen methode om vernieuwing te meten met zowel harde als zachte indicatoren, zoals deze ook in het Utrechts Sturingsmodel voor komen. De metingen zullen allereerst gestoeld zijn op nu bestaande bronnen zoals het ICT-portfolio en de strategische en tactische inkoop-agenda's.
- Naast de deelname in de ROM Daarnaast is de gemeente aanjager van het innovatieve startup ecosysteem in regio Utrecht (Earth Valley, AI Hub Midden Nederland, Health Hub) en brengen zij veelbelovende organisaties die oplossingen bieden voor onze maatschappelijke vraagstukken op het gebied van duurzaamheid, circulair en gezondheid.

Samen ontwikkelen, samen beheren

Terugblik, resultaten en lessen

Utrecht heeft een goed trackrecord als het gaat om ‘samen ontwikkelen’ met andere overheden (denk hierbij aan de producten Signalen, gemeenschappelijke datacatalogus e.d.). Maar na ‘samen ontwikkelen’ komt onvermijdelijk ’samen beheren’. Dit blijkt steeds een grote hobbel, waarvoor ook landelijke organisaties zoals ICTU, VNG, BZK en Logius nog naar oplossingen zoeken. De ontwikkelorganisaties willen niet beheren, en de beheerorganisaties zijn niet zomaar geneigd om nieuwe applicaties in beheer te nemen.

Actieagenda 2023

'Samen beheren’ van nieuw ontwikkelde producten en diensten over verschillende overheidslagen heen, vragen om nieuwe oplossingen. Via concrete vraagstukken zoals Digital Twin, Gemeentelijke Datacatalogus, Api-as-a-service en Common Ground, zoeken we naar deze oplossingen. Bij API-as-a-service heeft ICTU als ontwikkelende partij de verantwoordelijkheid genomen om op zoek te gaan naar een beherende partij.

Inwoner centraal in de dienstverlening: Common Ground.

Terugblik, resultaten en lessen

De Common Ground biedt ons niet alleen de mogelijkheid om flexibeler te vernieuwen, het stelt inwoners straks in staat om echt in regie te zijn van zijn gegevens, informatie en diensten en het wordt ook echt mogelijk om de inwoner een naadloze inclusieve klantreis te laten beleven over onze kanalen heen. Om die reden hebben we in Utrecht (maar ook in Nederland) een nieuwe, moderne, gezamenlijke informatievoorziening nodig: de Common Ground.
Afgelopen jaar zijn er binnen Utrecht veel mooie stappen in de Common Ground gezet. Zo is er een basisinfrastructuur gerealiseerd die het mogelijk maakt om nieuwe toepassingen in de Common Ground te realiseren. Als aftrap zijn er in 2022 twee nieuwe toepassingen live gegaan. Commutr en Signalen.

Met Signalen maken we een grote verbeterslag voor inwoners. Het is vanaf nu niet meer nodig om een hele selectie aan categorieën door te gaan voordat je gaat melden. Je kan eenvoudig je melding in een veld tikken en kunstmatige intelligentie zorgt ervoor dat het gerouteerd wordt naar de juiste afdeling. Uiteraard werkt het met deze techniek zo dat het systeem moet leren. Maar we verwachten wel dat dit snel steeds beter en nauwkeuriger wordt. De verwachting zelfs nu is al dat het start niveau ongeveer gelijk zal zijn aan het huidige niveau. Daarnaast is het systeem in de Common Ground ontwikkeld. Hierdoor wordt het in de toekomst steeds eenvoudiger om door te ontwikkelen maar ook om straks data/processen/informatie te integreren in andere systemen waardoor de afhandeling weer sneller en beter kan verlopen.

Actieagenda 2023

De Common Ground biedt ons niet alleen veel kansen, de transitie is ook noodzakelijk omdat de doorontwikkeling van onze huidige dienstverleningssystemen stopt en vanaf 2024 niet volledig meer zal worden ondersteund. Dit vraagt om een grote transitie van onze dienstverleningsprocessen naar de nieuwe systemen in de Common Ground.

Op dit moment worden de verschillende scenario’s van deze transitie ontwikkeld. Maar in 2023 zullen in ieder geval het digitale loket, de e-formulieren en deel van onze klantcontactmodule worden vervangen. Met een forse inzet proberen wij ervoor te zorgen deze transitie te doorlopen zonder dat de inwoner hier hinder van zal hebben.

Ander werk, vaardigheden, leven lang leren

Missie: Om optimaal te profiteren van digitalisering stimuleren wij de ontwikkeling van nieuwe, andere kennis en vaardigheden bij Utrechters en medewerkers.

- Speerpunt 1: Samen impact maken
- Speerpunt 2: We verbinden digitaal talent en bedrijven
- Speerpunt 3: We zorgen dat de ambtelijke organisatie meegroeit

We willen dat meer mensen worden opgeleid richting duurzaam werk in de ICT én dat werkgevers de vruchten kunnen plukken van digitalisering. Hiervoor moeten mensen worden opgeleid richting de ICT en bedrijven beschikken over de juiste kennis, kunde en middelen. Daarnaast zetten we een robuuste infrastructuur op waarin projecten die oplossingen bieden voor maatschappelijke vraagstukken -zoals het tekort op de ICT arbeidsmarkt- worden ontwikkeld met bedrijven, kennisinstellingen en hun studenten.

Tekort op ICT-arbeidsmarkt

Terugblik, resultaten en lessen

Om samen met bedrijven, kennisinstellingen en studenten oplossingen te ontwikkelen voor het tekort aan ICT-specialisten hebben we ingezet op scholingsprogramma's. Zo steunden we financieel vier ICT-programma's van de U-Tech Community (ICCU, Techgrounds, The Young Digitals en Futurelab030. Samen hadden deze programma's ruim 200 deelnemers) en kenden we een subsidie toe aan Code Practicum. We steunen de ICT-stimuleringsprojecten niet alleen op financieel gebied. We zijn ook als opdrachtgever verbonden aan een opleiding van DAATLAB, dat zich richt op data-analyse. Een klas van tien mensen is hieraan begonnen en werkt aan opdrachten van de Gemeente Utrecht.

Utrecht blijft onverminderd de regio waar de spanning op de ICT-arbeidsmarkt het hoogst is. Steeds meer bedrijven zien de noodzaak tot samenwerken om talent beter te benutten en ontdekken. Steeds meer wordt zocht naar mensen met talenten die in de ICT of in ICT-afdelingen van andersoortige bedrijven goed kunnen worden ingezet. Het bedrijfsleven organiseert zich steeds meer: In 2022 is belangenvereniging Skill City samengegaan met de U-Tech Community om nog meer impact te kunnen maken.

Actieagenda 2023

In 2023 ligt de nadruk op het verbinden en waar mogelijk opschalen van die verschillende activiteiten die in 2022 zijn gestart. Hierdoor leiden we meer mensen naar ICT-banen, behouden we meer talent voor de regio en stimuleren we meer diversiteit en inclusie bij werknemers binnen de ICT. Dit doen we door

- Het optimaliseren van het digitaliseringsaanbod van Ondernemer Centraal en de toeleiding van bedrijven naar Ondernemer Centraal.
- Mee blijven denken en werken met scholingsinitiatieven als Techgrounds, The Young Digitals, Futurelab030, ICCU en DAAT.
- Onderzoeken of kandidaten van de verschillende ICT-omscholingsprogramma's kunnen instromen op functies binnen de gemeente Utrecht.
- Verbinden van nieuwe en bestaande scholingsinitiatieven en werkgevers met de U-Tech Community.
- Ondersteunen van nieuwe scholingsinitiatieven vanuit een nieuw op te zetten subsidieregeling en nieuwe strategische allianties aan te gaan met bedrijven en kennisinstellingen.

- Meewerken met de Utrechts Talent Alliantie om die goed aan te laten sluiten bij de Utrechtse initiatieven.

Verbinding digitaal talent en bedrijven

Terugblik, resultaten en lessen

De verbinding van digitaal talent aan bedrijven hebben we gestimuleerd door via Ondernemer Centraal tientallen MKB-ondernemers te ondersteunen bij digitaliseringsvraagstukken. Binnen de MKB Werkplaats lieten we ruim 200 studenten en twintig bedrijven samenwerken aan digitaliseringsvraagstukken. Daarnaast heeft de U-Tech Community een businessmodel gelanceerd om werkgevers en onderwijsinstellingen te betrekken en bij te laten dragen aan de uitbreiding van de activiteiten van de community.

Actieagenda 2023

- Stimuleren van MKB'ers om de kansen van digitale technologie te benutten en hun businessmodellen uit te breiden.
- Aansluiten van de MKB Werkplaats en Ondernemer Centraal met de European Digital Innovation Hub (EDIH) Noordwest Nederland. Met de ROM (Regionale ontwikkelingsmaatschappij) werken we aan een aanvraag voor een European Digital Innovation Hub die zicht richt op het ontsluiten van kennis over *high performance computing* (grote rekenkracht) en AI (kunstmatige intelligentie) voor midden en klein bedrijf. Met de kennis die eerder is opgedaan over het delen van data in het Iris-project kan een relevante bijdrage geleverd worden.

Ontwikkeling digitale vaardigheden ambtelijke organisatie

Terugblik, resultaten en lessen

Als onderwijs en het bedrijfsleven gestimuleerd worden om te ontwikkelen in ICT-vaardigheden, dan kan de ambtelijke organisatie niet achterblijven. Afgelopen jaar hebben we binnen de organisatie met medewerkers vastgesteld welke digitale vaardigeden er nodig zijn. Daarbij hebben we gebruik gemaakt van de kennis van de Utrechtse onderneming Mijn Skillpasport - die ook verbonden is met de U-Tech Community. We hebben in kaart gebracht welke opleidingen we in ons huidige aanbod hebben die aansluiten op deze vaardigheden. Daar waar nog extra ontwikkelbehoefte was hebben we opleidings- en ontwikkelingsmogelijkheden georganiseerd. Denk hierbij aan opleidingen rondom MS-Teams en hybride vergaderen, maar ook een masterclass digitalisering voor managers. Om datagericht werken te verstevigen zijn de datavakgroepen binnen de dataopgave opgericht en hebben we G4 trainees aangenomen die zich bezig houden met datascience.

Het ontwikkelen van digitale vaardigheden vraagt een mix van ondersteuning op de werkvloer, samen leren (vakgroepen, intervisie) en opleidingen. Dit sluit aan bij

Actieagenda 2023

De ambtelijke organisatie laten we ook in 2023 meegroeien met de digitalisering van de samenleving:

- In het kader van de programma's Gegevensbescherming, Werken 3.0 en Open Utrecht gaan we werken aan een gezamenlijk bewustwordings- en leer programma voor digitale basisvaardigheden van alle medewerkers. Door dit gezamenlijk te benaderen is voor medewerkers duidelijker hoe zij in hun nieuwe digitale werkomgeving (werken 3.0) veilig, transparant en betrouwbaar met informatie omgaan. Gezien de drukte in het primair proces zullen we per organisatieonderdeel bekijken wat in de komende jaren een goed moment is hiervoor.
- Daarnaast zullen we net zoals in 2022 in specifieke situaties trainingen organiseren waar dit nodig is.

onze organisatiebrede visie op leren (het zogenaamde 70/20/10 leren). Het zal een stapsgewijze aanpak zijn, waarbij we de komende jaren steeds daar aansluiten waar de stedelijke opgaven van een afdeling of team ontwikkeling vraagt in digitale vaardigheden.

Dynamische Digitale economie

Missie: Realiseren van een toekomstbestendige digitale interne- en externe infrastructuur die Utrechters, bedrijven en overheid ondersteunt bij hun behoeften.

- Speerpunt 1: Samenwerken met de markt om sneller kansen in de nieuwe economie te realiseren
- Speerpunt 2: Ontwikkelen van een flexibele en robuuste externe digitale infrastructuur.
- Speerpunt 3: Ontwikkelen van een flexibele en robuuste interne digitale infrastructuur.

Binnen de Digitale Stad gaat digitale economie over de juiste omstandigheden scheppen voor de digitale transitie en het benutten van de kansen van digitalisering. Want of het nou om onze maatschappelijk vraagstukken rondom een gezonde leefomgeving gaat of om de duurzame circulaire opgave, we kunnen niet zonder de juiste digitale basisinfrastrctuur als we onze ambities willen realiseren In de buitenruimte heeft het afgelopen jaar de focus gelegen op de basisrandvoorwaarden. Denk aan de uitrol van glasvezel dat de basis legt voor digitale dienstverlening of de opzet van de Druktemonitor. Deze monitor was van waarde voor inzichten in economie en daarmee het ondersteunen van het ondernemersklimaat tijdens lockdowns, en kon hergebruikt worden voor grote evenementen in de stad zoals Koningsdag. Maar denk ook aan de inzet van het materialenpaspoort of BIM om duurzamer om te gaan met onze grondstoffen in de stad of de Groene batenplanner, die wordt ingezet voor het ontwikkelen van nieuwe woongelegenheid met oog voor mens en welzijn.
Middels een aantal grote programma's werken we aan het ontwikkelen van de interne digitale infrastructuur. Deze wordt eigenlijk in alle aspecten vernieuwd, een beweging waar we nu midden inzitten.

Handboek Digitale Buitenruimte
Een regisserende rol op de digitale buitenruime geeft de gemeente meer inzicht en draagt bij aan effectief beheer, onderhoud en sturing op de data uit de buitenruimte. Dit vraagt echter om duidelijke kaders en faciliteiten. Die leggen we vast in het op te zetten Handboek Digitale Buitenruimte. In 2023 werken we met de volgende acties aan de bouwstenen van het Handboek Digitale Buitenruimte.

Infrastructuur in de buitenruimte

Terugblik, resultaten en lessen

- In 2022 is de stadsbrede uitrol van glasvezel op volle kracht voortgezet met twee marktpartijen onder regie van de GU.
    a. Het streven om de hele gemeente in 2026 te voorzien van glasvezelaansluitingen. Met de partijen hebben we goede afspraken gemaakt.
    b. De Verordening kabels en leidingen is geactualiseerd, met aandacht op het voorkomen van beschadiging van boomwortels.

Actieagenda 2023

Steeds meer apparatuur in de buitenruimte wordt digitaal aangestuurd en uit deze apparatuur komt steeds meer data. Denk bijvoorbeeld aan camera's, bruggen, verkeerinstallaties en rioolgemalen. We vinden het belangrijk om steeds meer regie te krijgen en vanuit een integrale visie (inclusief inkoop, beheer, weerbaarheid en handhaving daarvan) in te zetten. Dit doen we door:

- Een belangrijke stap in de verduurzaming van de straatverlichting is het vervangen van de drie onderdelen van het openbare verlichting areaal. In 2022 heeft dat vorm gekregen door drie aanbestedingen: 1) Vervanging door LED, 2) Dynamisch sturen, 3) Vervangen van de masten met specifieke aandacht voor het onderbrengen van verslimming. Deze aanbesteding wordt in voorjaar 2023 aangeboden aan de markt. Daarnaast hebben wij door een pilot van een slimme lantaarnpaal in Kanaleneiland kennis opgedaan over de juiste innovatieve uitvraag.
- We hebben de eerste stappen gezet voor het formuleren van lokaal antennebeleid. Hiermee leggen we meteen de relatie met de reguliere uitrol van glasvezel en de komst van 5G (iedere 5G antenne is met glasvezel verbonden). Dit is gebaseerd op landelijke richtlijnen, maar wel met focus op specifieke lokale belangen, zoals historische waarde van de binnenstad en de overvolle ondergrond. Dit beleid is tevens de eerste aanzet om te komen tot een ‘handboek Digitale buitenruimte’.
- We vinden het erg belangrijk om inzicht aan onze bewoners te geven welke sensoren er in de stad aanwezig zijn, wat ze meten en wie de data beheert, maar dit ook actueel en overzichtelijk te houden. Daartoe hebben wij het landelijk sensorregister SenRNet geactiveerd. We werken nog aan het borgen van de registratie van sensoren in de werkprocessen en de IT-omgeving. Het sensorregister zal op termijn worden geïntegreerd in het nieuwe Asset Informatie Systeem. De lopende aanbesteding hiervoor is ingetrokken. In tegenstelling tot eerdere marktverkenningen blijkt de markt niet te kunnen leveren wat vanuit de samenwerkende gemeenten wordt gevraagd. Met een aantal gemeenten en de VNG zijn we gestart met een project waarin we willen toewerken naar een landelijke standaard voor het communiceren over sensoren in de buitenruimte.
- De digitalisering van de buitenruimte biedt kansen voor efficiëntie, maar het is ook belangrijk om te weten dat deze assets in de buitenruimte mogelijk kwetsbaar zijn voor ongewenste gebruikers. In het hoofdstuk digitale weerbaarheid wordt daar verder op ingegaan.
- Het verkrijgen van regie als gemeente: het antennebeleid voor 5G (Small Cell) definitief maken.
- Inzicht krijgen van de sensoren in de stad de stad voor zowel intern gebruik als extern gebruik en hier transparant in te zijn. We registreren sensoren en actuatoren van de gemeente zelf en van andere partijen.
- We gaan voor het Asset Management een nieuwe aanbesteding starten waarin we op onderdelen uitvragen in plaats van op het geheel.
- In 2023 werken we verder aan het project om tot een landelijke standaard voor communicatie over sensoren te komen. In de tussentijd gaan we voor o.a. OOV-camera’s de communicatie verbeteren d.m.v. het plaatsen van bordjes met verwijzing naar een publieke website met toelichting
- We gaan met de landelijke overheid in gesprek over de borging van het landelijk Sensornet.
- Meer regie te krijgen op- en de realisatie van een veilige en robuuste digitale infrastructuur. Zie hiervoor het hoofdstuk digitale weerbaarheid.

Data en de buitenruimte

Terugblik, resultaten en lessen

- We hebben in beeld gebracht hoe het uniform ophalen van waardevolle data, voor de verschillende opgaven en de organisatieonderdelen, kunnen worden ingezet voor meerdere doeleinden. Zo kan de Druktemonitor door de privacy-by-design sensoren ingezet worden voor een groeiend aantal thema's en doeleinden. Bijvoorbeeld voor een aantrekkelijke binnenstad, veiligheid tijdens koningsdag, mobiliteitsvraagstukken of stedelijke herinrichting. Het blijft lastig om dit soort GU -brede innovaties te borgen op het gebied van mensen, middelen en onderhoud, wanneer de baten wel duidelijk zijn, maar de lasten niet specifiek aan een organisatieonderdeel kunnen worden toegeschreven.
- Met het Innovatiebudget van het ministerie van Binnenlandse Zaken hebben we in 2022 onderzocht of er meervoudig gebruik kan worden gemaakt van beelden die we als gemeente ophalen voor specifieke doeleinden. Zo kunnen we met de scanauto's die worden ingezet voor de controle van fiscaal parkeren ook kijken naar het afval dat naast de ondergrondse containers wordt gezet. Dat is zowel technisch en juridisch mogelijk, maar als gemeente zijn we wel beperkt in het verwerken van die beelden van de openbare ruimte. Het project wordt in 2023 afgerond.
- De Digital Twin van Utrecht (3d.utrecht.nl) ontwikkelt zich steeds meer als een locatie waar relevante statische en dynamische data van en voor stedelijke projecten gevisualiseerd kan worden gemaakt voor beleid, participatie en samenwerking.
- We hebben het partnership met de Data en Kennishub Gezond Stedelijk Leven bestendigd. Dat helpt ons om met een datagedreven blik te kijken naar onze barcode en hoe we betekenisvol de stad kunnen blijven ontwikkelen. Hierbij blijft er ruimte voor alle functies van de stad (inclusief werklocaties en bedrijvigheid). Door met de partners van de hub te werken aan standaarden kunnen we met behulp van data en digitalisering de schaalsprong maken naar een integrale ontwikkeling van de stad.

Actieagenda 2023

- Dataverzameling in de openbare ruimte: We willen dat inwoners en bezoekers van de gemeente veilig en anoniem door de buitenruimte van Utrecht kunnen bewegen. Daarnaast moeten ze kunnen bouwen op een efficiënte en transparante (data)dienstverlening en bedrijven moeten de mogelijkheid hebben om diensten te kunnen leveren op basis van de door de gemeente verzamelde data. Om dit te realiseren zetten we komend jaar in op het verkrijgen van overzicht op de dataverzameling in de openbare ruimte en het verwerken ervan met algoritmes. Ook willen we meer zicht hebben wat er beschikbaar is op de markt aan data en nieuwe technologie m.b.t. de openbare ruimte.
- Besluitvorming, 3D en visualisatie: we gaan data en 3D visualisatie gebruiken om uitvoering en monitoring van de RSU te verbeteren. Als eerste stap digitaliseren we de barcode voor gebiedsontwikkeling. Door inzet van 3D in gebiedsontwikkeling kunnen we efficiënter samenwerken met ontwikkelpartners in het ruimtelijk domein. We willen het datagedreven werken verder professionaliseren door meer opgavegericht te werken. Niet meer de technologie maar de opgave staat centraal. De inhoud van de opgave bepaalt welke technologieën nodig zijn voor een veel bruikbaardere oplossing. We gaan de kwaliteit van de databronnen verbeteren voor de belangrijkste opgaven.

Ontwikkeling van de interne digitale infrastructuur

Door middel van een aantal grote programma's werken we aan een vernieuwde digitale infrastructuur die toekomst bestendig is. Met de cloudtransitie werken we aan energiezuinige en schaalbare hardware- en netwerkfaciliteiten. Met Common Ground en Kik geven we invulling aan onze ambities op dienstverlening door ketengericht te werken en de inwoner centraal te stellen. Met Werken 3.0 zorgen we dat alle medewerkers over een werkplek beschikken die past bij hybride werken en goed informatiebeheer. Vanuit de dataopgave zetten we de stap naar borgen van het datagedreven werken in de organisatie. Ook de programma's Gegevensbescherming en Open Utrecht maken onderdeel uit van deze beweging. Deze worden verder toegelicht in respectievelijk de hoofdstukken Digitale weerbaarheid en Grondrechten en Ethiek.

Terugblik, resultaten en lessen

Cloudtransitie:

- De migratie van alle applicaties naar de cloud neemt meer tijd in beslag. Als tussenstap wordt daarom een verhuizing naar het near cloud datacenter uitgevoerd.
- In het kader hiervan is het nieuwe near cloud datacenter in gebruik genomen.
- Het volledige netwerk is gemoderniseerd, de cloud omgeving is ingericht en bedrijfsvaardig.
- De voorbereidingen voor verhuizing van applicatieportfolio worden getroffen met o.a. een besluit over inrichting van een nieuwe firewall omgeving en het inkoopproces is afgerond.
- De mailomgeving is bijna volledig naar de cloud gemigreerd en de moderne werkplek wordt grotendeels gemigreerd naar de cloud.

Common Ground:

Om de inwoner in staat te stellen om echt in regie te zijn van zijn gegevens, informatie en diensten hebben we in Utrecht (maar ook in Nederland) een nieuwe, moderne en gezamenlijke informatievoorziening nodig. De Common Ground voorziet in deze informatievoorziening en laat de inwoner een naadloze inclusieve klantreis over onze kanalen heen beleven. De Common Ground maakt het mogelijk dat we flexibeler vernieuwen: het maakt het in de toekomst steeds eenvoudiger om door te ontwikkelen maar ook om straks data/processen/informatie te integreren in andere systemen waardoor de afhandeling weer sneller en beter kan verlopen

Actieagenda 2023

Cloudtransitie:

We vergroten de capaciteit van near cloud datacenter en bouwen we een nieuwe firewall omgeving. Applicaties worden eerst gemigreerd naar het near cloud datacenter, waarna in de tweede helft van 2023 de migratie naar de cloud volgt. De werkplekomgeving wordt dan volledig afgenomen uit de cloud.

Common Ground:

De Common Ground biedt ons niet alleen veel kansen, de transitie is ook noodzakelijk omdat de doorontwikkeling van onze huidige dienstverleningssystemen stopt en vanaf 2024 niet volledig meer zal worden ondersteund. Dit vraagt om een grote transitie van onze dienstverleningsprocessen naar de nieuwe systemen in de Common Ground. Op dit moment worden de verschillende scenario's van deze transitie ontwikkeld

Het afgelopen jaar zijn er binnen Utrecht veel mooie stappen in de Common Ground neer gezet. Zo is er een basisinfrastructuur gerealiseerd die het mogelijk maakt om nieuwe toepassingen in de Common Ground te realiseren. Als aftrap zijn er in 2022 twee nieuwe toepassingen live gegaan: Commutr en Signalen.

Klantgerichtwerken in Ketens (KiK):
Het ondersteunde KiK platform, dat volgens de Common Ground architectuurprincipes is gerealiseerd, is in 2022 technisch live in productie gebracht en ook vrijgegeven. De feitelijke implementatie in de beoogde ketenprocessen in onze dienstverlening is uitgesteld. De vertraging komt onder andere doordat de het inregelen van de organisatorische kant onderschat is. Ook bleek het creëren van draagvlak bij het middenmanagement en de werkvloer voor het ketengerichtwerken en het gebruik van een nieuw ICT-platform moeizamer dan verwacht. Tot slot zorgt de krapte in capaciteit in zowel het projectteam KiK alsook op de afdelingen dat de eerste twee ketenclusters (bestaande uit negen ketens in totaal) in 2022 nog niet live konden gaan.

Data:

- Sinds 2015 is veel aandacht besteed aan innovatie met behulp van data. Eerst met het stimuleringsprogramma datagedreven sturing, later met de Dataopgave om hier de randvoorwaarden voor te organiseren. In 2022 leverde de Dataopgave diverse eindproducten op waardoor datagedreven werken in de organisatie geborgd kon worden, zoals een uitgewerkte data-architectuur.
- Het CBS beheert een schat aan data, die aan andere overheden onder voorwaarden ter beschikking worden gesteld. In 2022 leerden we deze data hanteren.
- Confidential Computing maakt het mogelijk data te analyseren met verschillende partners. Daarbij wordt de analyseresultaten gedeeld, maar niet de data. In potentie is dit AVG-proof. In 2022 ontwikkelden we met KPMG een normenkader hiervoor.

Klantgerichtwerken in Ketens (KiK):
In 2023 gaat het programma KiK de implementatie afronden van de genoemde negen ketens. In totoaal zijn er 38 processen. De pionierende en vliegwiel-fase wordt vervangen door een meer ondersteunende en kaderstellende fase voor de andere ketenclusters. Ook wordt het beheer van het gerealiseerde technische KiK Platform overgedragen aan programma Versterken Common Ground. Zo werken we naar een architectuur rondom zaakgericht werken. Begin 2023 wordt de aanpak voor de vervolgfase vastgelegd.

Data:

- In 2023 gaan we werken met een Chief Data Officer binnen het CIO-office om te zorgen dat de inzet van en omgang met data onderdeel wordt van de staande organisatie.
- In 2023 gaan we door met het benutten van de data van het CBS, vooral in het sociaal domein: werkbeweging, kwetsbare groepen, armoedemonitor, onderwijs.
- In 2023 gaan we het normenkader inzetten bij experimenten met echte data en Confidential Computing. Daarnaast is het normenkader deels herbruikbaar, bijvoorbeeld voor AI-audits, die in de Europese AI Act verplicht worden gesteld (2023/2024/).

Werken 3.0:
Werken 3.0 is een programma dat breder is dan alleen digitalisering. Het gaat over de werkplek van de toekomst en daarmee bevat het ook Facilitaire en HRM aspecten. Hier bespreken we alleen het digitale component van het programma. In 2022 zijn we begonnen met het uitleveren van laptops, het omzetten van onbeheerde naar beheerde laptops, het vervangen van de desktopcomputers door dockingstations en het migreren van de mail naar de cloud.

Werken 3.0:
In 2023 gaan we verder met het geleidelijk verder invoeren van de moderne digitale samenwerkingsovereenkomst op basis van Microsoft 365, desktop computers vervangen door docking stations voor de laptops, het omzetten van gebruikersmailboxen naar de cloud, digitaliseren van lockers, en het doorontwikkelen van de videoconference mogelijkheden. Ook wordt gestart met de migratie van opgeslagen informatie van Digiplaza naar Sharepoint (onderdeel van de Microsoft 365 omgeving).

Digitale weerbaarheid

Missie: Vergroten van de digitale weerbaarheid van de stad door bij inwoners, bedrijven en de eigen organisatie.

- Speerpunt 1: Werken aan het vergroten van de digitale weerbaarheid
- Speerpunt 2: We onderzoeken de omvang van cybercriminaliteit en gedigitaliseerde criminaliteit en de risicoperceptie bij inwoners en ondernemers.
- Speerpunt 3: We ontwikkelen preventiemaatregelen om te zorgen dat inwoners, ondernemers en ambtenaren weten wat ze kunnen doen bij cybercriminaliteit en digitale incidenten.
- Speerpunt 4: We zorgen voor een optimale voorbereiding op cybercrises
- Speerpunt 5: We hebben een voorbeeldfunctie op het gebied van privacy en gegevensbescherming

Voor de levering van onze producten en diensten zijn wij afhankelijk van goede, veilige en verantwoorde digitale systemen. Dat vraagt van ons om daar verantwoord gebruik van te maken. Ook voor Utrechtse bewoners en ondernemers geldt dat zij in hun dagelijks leven, werk en opleiding afhankelijk zijn van veilige digitale systemen en deze verantwoord moeten gebruiken. Het is daarom essentieel dat we ons weren tegen digitale dreigingen of verstoringen en ons moeten voorbereiden voor het geval het mis gaat. Zowel de digitale afhankelijkheden, als de dreigingen zijn helaas gegroeid het afgelopen jaar.

Versterken digitale weerbaarheid in de stad

Terugblik, resultaten en lessen

Stedelijke samenwerking:

- Met de Utrechtse community digitale weerbaarheid van stedelijke partners die werken aan de stedelijke functies(mobiliteit, onderwijs, publieksdienstverlening, zorg etc.) is een 1-meting gehouden op het digitale weerbaarheidsbeeld van Utrecht van 2019. Belangrijkste conclusies hieruit zijn:
  - Formaliseer het samenwerkingsverband en zorg ervoor dat dit bestuurlijk is ingebed en er mandaat is om besluiten te nemen en uit te voeren.
  - Intensiveer de samenwerking, maak elkaar verantwoordelijk voor acties en houd elkaar aan de afspraken.
  - Intensiveer op ‘kennis delen en informatie uitwisselen’ door uitbreiding netwerk en het starten van lokale initiatieven.
  - Oefen met dit samenwerkingsverband cybercrises.

Actieagenda 2023

Stedelijke samenwerking:

- Wij zetten in op het uitbreiden en formaliseren van de samenwerking die wij hebben met de stedelijke partners van de Utrechtse digitale weerbaarheidscommunity om de stad digitaal weerbaarder te maken. Met deze community organiseren we in het najaar een cyberweerbaarheidsoefening, waarbij we de geleerde lessen van de eerdere oefeningen van 2021 en 2022 meenemen. We organiseren in overleg en samen met partners uit de community werk- en kennissessies en andere bijeenkomsten die bijdragen aan de versterking van de samenwerking en de weerbaarheid. We ontwikkelen vanuit de community praktische softwareoplossingen, instrumenten en informatieve whitepapers ten behoeve van de weerbaarheid.
- Binnen de visie informatie en ‘risico gestuurd werken’ bij OOV werken wij verder met o.a. politie aan de ontwikkeling van een actueel beeld van

- Er is op 24 november een cybercrisisoefening georganiseerd voor de Utrechtse community digitale weerbaarheid van stedelijke partners, waarin ca. twaalf organisaties vertegenwoordigd waren.

Ondernemers:

- We hebben bij 34 ondernemingen een cybersecurityscan verricht. Uit de eerste resultaten komt naar voren dat de ondernemers deze interventie waarderen. Een derde heeft in korte tijd maatregelen volgens het advies genomen, zo blijkt uit de 1-meting op de opvolging van de cybersecurityscan.

Inwoners:

- We hebben verder geïnvesteerd in het digitaal weerbaar maken van jeugd door middel van interventies als Hackshield en Cyber24; het mkb en ZZP-ers via www.cybernetwerkutrecht.nl; en senioren middels aansluiting bij landelijke Senioren en Veiligheid maand.
- We hebben de Stadsmakers digitale veiligheid getraind en nieuwe geworven. Zij hebben diverse malen voorlichting verzorgd voor senioren en kinderen en daarmee bijgedragen aan digitale weerbaarheid van medebewoners. Ter ondersteuning ontwikkelden we een digitaal platform waarop informatie en ervaringen kunnen worden gedeeld tussen de Stadsmakers en betrokken professionals.

de ontwikkelingen op het gebied van cybercrime, gedigitaliseerde criminaliteit en online aangejaagde ordeverstoringen.

Ondernemers:

- Wij werken aan de verbetering van de digitale weerbaarheid van ondernemers onder andere door www.cybernetwerkutrecht.nl en organiseren samen met Platform Veilig Ondernemen Midden Nederland en Rabobank een congres over veilig digitaal ondernemen. Met Hogeschool Utrecht starten we een nieuw traject op om cybersecurityscans te verrichten bij het Utrechtse mkb.
- Ondernemer Centraal, het platform door de gemeente Utrecht geïnitieerd om ondernemers in de breedste zin te ondersteunen in hun digitaliserings- en weerbaarheidsontwikkeling.

Inwoners:

- We zetten de samenwerking met HackShield voort, waarbij we ons met name richten op het onder de aandacht brengen van HackShield in de Klas bij het onderwijs en de doelgroep van kinderen die nu nog te weinig in aanraking komen met deze interventie.
- We breiden de groep Stadsmakers digitale veiligheid verder uit en zetten hen zo mogelijk in bij activiteiten in wijk en buurt om medebewoners digitaal weerbaar te maken, bijvoorbeeld bij digi-cafés van de Bibliotheek Utrecht en bij voorlichting op basisscholen.
- Met het oog op de digitale weerbaarheid bewoners en ondernemers sluiten wij ons aan bij landelijke campagnes rondom ‘dag van de, week van de,’ zoals bijvoorbeeld de dag van de privacy, week van de mediawijsheid, of maand van de cybersecurity. Op deze manier proberen wij hen bewust te maken van de risico’s en verantwoordelijkheden die de digitale samenleving met zich mee kan brengen.

Versterken digitale weerbaarheid ambtelijke organisatie

Terugblik, resultaten en lessen

Bij Stadsbedrijven zijn twee onderzoeken naar de digitale weerbaarheid van de assets in de buitenruimte afgerond. De resultaten van dit onderzoek leveren een routekaart op voor de aanpak van de digitale weerbaarheid van de operationele technologie (OT). De weerbaarheid hiervan verbeteren is een nieuwe activiteit voor Stadsbedrijven.

We organiseerden twee oefeningen voor management en uitvoering op het gebied van een (dreigende) cybercrisis. De businesscontinuïteitsplannen van de bedrijfskritische processen en work arounds en het bedrijfscrisismanagementplan vormden daarvoor een belangrijke basis.

Programma Gegevensbescherming:

In 2022 heeft het programma gegevensbescherming de strategie aangepast. De focus is verschoven naar adresseren van gemeentebrede risico's vanuit het programma en het ondersteunen van organisatieonderdelen op de weg naar beter eigenaarschap van risico's en daarbij behorende verantwoordelijkheid. We sturen niet langer direct vanuit het programma op de uitvoering, maar signaleren risico’s en helpen door aan te haken bij de prioriteiten van de organisatieonderdelen zelf.

Het beleid gegevensbescherming is hernieuwd en vastgesteld voor 2022-2025

- De monitor gegevensbescherming is geïntroduceerd, deze vertaalt de status van gegevensbescherming binnen GU naar voor management zinvolle en begrijpelijke KPI's.
- Er zijn verschillende strategische standaarden rond gegevensbescherming geschreven, deze vertalen de BIO naar Utrecht.
- We hebben een visie op (technische) securitymonitoring opgesteld, dit heeft geleid tot een project dat DomstadIT gaat helpen cyberincidenten in een vroeg stadium op te merken.
- In 2022 is met veel bewustwordingsacties het kennisniveau van ambtenaren verhoogd.
- Vanuit BCM-crisisoefeningen is tweemaal een cyberincident als case gebruikt.

Actieagenda 2023

Stadsbedrijven en breder de gemeente Utrecht wordt gevraagd hoe men de uitvoering van de routekaart digitale weerbaarheid operationele technologie (OT) ter hand wil nemen. Hier is namelijk ook extra budget én bemensing voor nodig. Afhankelijk van de keuzes die hier gemaakt worden, wordt de routekaart in de komende twee jaar geheel of gedeeltelijk uitgevoerd.

In 2023 zetten wij het oefenen en leren op het gebied van cybercrises voort.

Programma Gegevensbescherming:

- De monitor gegevensbescherming met managementinformatie wordt verder verfijnd en uitgebouwd
- Het in 2022 gestopte IAM (toegangsbeheer) traject krijgt een herstart vanuit een andere, architectuurgedreven, aanpak.
- De opgestelde strategische standaarden zullen, na afronding van de laatste exemplaren, ook vastgesteld moeten worden.
- Het programma gegevensbescherming komt ten einde, de verantwoordelijkheden die we als gemeente hebben zeker niet. De activiteiten van het programma worden overgedragen naar de staande organisatie, met name binnen de CIO Office.
- Openstaande acties rondom het rekenkameronderzoek krijgen een vervolg.
- We blijven actief werken aan het verbeteren van de bewustwording rond gegevensbescherming
- DomstadIT werkt verder aan de technische monitoring en de inrichting van SOC en CERT rollen, vanuit het programma (of de staande organisatie waar deze in belegd wordt) blijven wij ondersteunen.

- Het traject rond identity & accessmanagement (IAM) is gestopt, hier ontstonden te veel uitdagingen om in de bestaande vorm op te pakken
- Verschillende zaken uit het rekenkameronderzoek dat in 2021 werd gedaan zijn aangepakt, maar dit is nog niet in zijn geheel gereed.
- ISO 27001 certificering is als doel op zich losgelaten.

Grondrechten en ethiek

Missie: We waarborgen grondrechten en waarden in een wereld waarin digitalisering steeds meer centraal staat.

- Speerpunt 1: In alle digitaliseringsprojecten besteden we met een vaste aanpak aandacht aan onze grondrechten en ethiek
- Speerpunt 2: We ontwikkelen morele oordeelvorming binnen het digitale domein
- Speerpunt 3: We streven naar een open Utrecht
- Speerpunt 4: We versterken de informatiepositie van inwoners

Vanaf 2021 is de Uthiek (Utrechtse ethiek) gedegen in de praktijk gebracht. Daardoor wordt bij alle digitaliseringsprojecten vooraf bepaald of het project ethisch wenselijk is en of het uitgelegd kan worden aan de inwoners van de stad. Het Uthiek Assessment Bodycams is opgevraagd door de Raad en het assessment heeft bij de chatbot Gem geleid tot digitaal ethisch inzicht dat ook in de landelijke ontwikkeling wordt meegenomen.

Uthiek

Terugblik, resultaten en lessen

- Uthiek is Internationaal benoemd als best practice in digitale ethiek. Ook nationaal op nationaal dient het als voorbeeld bij de Handreiking Digitale Ethiek.
- Gemeente Utrecht is toegetreden tot Cities Coalition for Digital Rights, waardoor we met internationale steden kennis uitwisselen over digitalisering en ethiek bij overheidsorganisaties.
- Steeds meer organisatieonderdelen en zelf leveranciers vragen om in het begin van een traject een Uthiek assessment te doen. De organisatie wordt steeds bewuster van de ethische risico's van digitalisering.
- Er is een Uthiek expertpanel gelanceerd met drie externe adviseurs. Dit zijn Utrechters die in hun dagelijkse werk te maken hebben met digitalisering en ethiek.
- De link tussen privacy en Uthiek is gelegd, maar kan nog sterker door bij alle mogelijke DPIA's eerst te checken of een Uthiek assessment gewenst is.
- Het Utrechts waardenmodel is aangepast, met als concreet resultaat dat de waarde Rechtvaardigheid is aangescherpt met nog meer aandacht

Actieagenda 2023

- We gaan wederom minimaal 50 Uthiek-assessments uitvoeren
- We starten een verkenning om de scope van Uthiek in de organisatie te verbreden. Dat betekent dat we Uthiek mogelijk ook inzetten voor niet-digitale trajecten, waarbij we dat nu alleen doen bij digitaliseringstrajecten. De resultaten van deze verkenning zijn in het eerste kwartaal van 2023 beschikbaar. Concrete aanleiding voor deze verbreding van de scope, zijn de resultaten van het rapport over Institutioneel racisme. Wij kiezen ervoor om de Uthiek aanpak in te zetten voor handhavingsinstrumenten bij VTH (namelijk niet-digitale trajecten).
- We gaan ons Stadspanel verder vormgeven, waarbij we ernaar streven om deze actief te hebben vanaf het derde kwartaal van 2023.
- We gaan verkennen hoe we Uthiek het beste intern kunnen borgen in onze organisatie. Op dit moment voert team Uthiek de Uthiek Assessments uit, maar mogelijk zijn er slimmere manieren om dit te organiseren.

om discriminatie en etnisch profileren te voorkomen bij onze digitale oplossingen in de stad.

- Om de effectiviteit van Uthiek te toetsten is een zelfevaluatie gedaan in samenwerking met het expertpanel (zie hier boven). Deze evaluatie leidt tot Uthiek 2.0 in 2022.
- Afgelopen jaar is het aantal van 50 Uthiek assessments behaald. Sinds het begin zijn er 100 Uthiek Assessment gedaan. Hieronder vallen nieuwe assessments en assessment met terugwerkende kracht uit het algoritmeregister.
- We hebben in grote lijnen de verkenning naar ons Utrechtse Stadspanel afgerond.
- Onze Uthiek aanpak is door Gartner aangemerkt als landelijke best practice voor digitalisering en ethiek binnen overheidsorganisaties. Veel gemeenten komen niet verder dan een manifest met uitgangspunten of waarden. Hierdoor hebben ze geen duidelijke manier om digitaliseringstrajecten concreet te toetsen op ethiek. Daarnaast ontbreekt een uniforme aanpak, waardoor rode draden in verschillende casussen niet ontdekt worden. De kracht van onze Uthiek aanpak is dat het een uniform en concreet toepasbare methodiek is. Dat maakt het goed te gebruiken voor onze medewerkers (bijvoorbeeld projectleiders of managers) en een voorbeeld voor andere gemeenten.
- We gaan door met de bewustwording en pakken dit planmatig aan. We pitchen bij organisatieonderdelen, geven workshops en presentaties, zetten marketing en de ambassadeurs steviger in.
- We blijven ons inzetten voor externe communicatie. Denk aan afstemmen met andere organisatie, presentaties geven in NL, maar ook wereldwijd en zetten ons adviespanel (voorheen expertpanel) in waar nodig.

Open Utrecht

Terugblik, resultaten en lessen

Voor het openbaren van documenten en datasets heeft Utrecht een geschikt platform gevonden. Het gaat om de Gemeentelijke Datacatalogus (GDC) waar op dit moment onze interne (alleen toegankelijk voor medewerkers) en open datasets zijn weergegeven. We hebben besloten dat ook onze open documenten op deze GDC openbaar beschikbaar zullen worden gesteld. Op dit moment staat data op de Utrecht.nl website, maar hier is deze niet voor bedoeld. En we hebben veel open documenten klaar staan die gereed zijn voor publicatie, op het moment dat de open documenten op de GDC gepresenteerd kunnen worden. We maken deze keuze voor de uitbreiding van de GDC, omdat het landelijke platform PLOOI nog niet rijp is voor de Utrechtse context.

Actieagenda 2023

In het kader van de Wet Open Overheid (WOO) de Wet Elektronische publicatie (WEP) en de Wet Hergebruik Overheidsinformatie (WHO) gaan we in 2023 het volgende doen:

- Het houden van impactanalyses bij de organisatieonderdelen over de stand van zaken op het gebied van informatiebeheer en processen om klaar te zijn voor de WOO.
- Binnen de ambtelijke organisatie werken we aan bewustzijn over openbare informatie: zo hebben we flyers over de WOO gemaakt en uitleg gegeven over Open by Design.

Voor het openbaren van informatie is een goede informatiehuishouding essentieel. Daarom zijn we het programma Open Utrecht gestart dat de volgende doelstellingen heeft:

- Succesvol implementeren van de Wet Open Overheid (WOO), plus op basis van onze Utrechtse wensen en behoeften (ook samen met de stad)
- Structureel verbeteren en duurzaam borgen van ons informatiebeheer

De volgende resultaten met betrekking tot Open Utrecht zijn bereikt in 2022:

- 100 convenanten zijn beschikbaar.
- 100 klachtendossiers zijn openbaar beschikbaar.
- Beschikkingen zijn vanwege capaciteitsproblemen en bij gebrek van een goede landingsplek nog niet beschikbaar.
- 50 ingekomen stukken gemeenteraad zijn openbaar beschikbaar.
- We hebben met succes voldaan aan de vereisten van de WOO die per 1 mei 2022 van kracht is geworden. Deze vereisten zijn het invoeren van twee nieuwe processen (1. Inzage in niet-openbare informatie en 2. Inzage in dossiers van overleden directe familieleden) en het borgen van de contactpersoon WOO.
- Het programma Open Utrecht is gestart, met als eerste concreet resultaat dat bij Ruimte een inventarisatie is afgerond naar geschikte documenten voor openbaarheid en het verbeteren van informatiebeheer binnen de processen van Ruimte
- We hebben onze open datasets op een nieuw platform weergegeven, namelijk de Gemeentelijke Datacatalogus (GDC). Bij de transitie naar de GDC hebben we gelijk onze open datasets van een kwalitatieve slag voorzien, waardoor deze beter en meer geclusterd staan weergegeven. Dit is gedaan op basis vanuit de wensen en behoeften van gebruikers uit de stad.
- We hebben de keuze gemaakt om onze open documenten onder te brengen bij de GDC in een aparte WOO module.
- Het algoritmeregister is geactualiseerd. Tevens hebben wij een sensorregister en zijn wij open over alle datalekken.
- We gaan de WOO module in de Gemeentelijke Data Catalogus laten bouwen. De verwachting is dat deze in het tweede kwartaal van 2023 beschikbaar is en we dan open documenten daar kunnen publiceren.
- We gaan, in samenwerking met andere CIO Office programma's, bepalen hoe we het beste onze open documenten kunnen publiceren. Hierbij gaat het om de relatie met Gegevensbescherming en Common Ground. Met als uitgangspunt dat de open documenten bij het betreffende bronsysteem blijven en er geen kopieën van informatie worden gemaakt.
- We gaan in januari 2023 een eerste expertmeeting openbaarheid organiseren met Utrechters met kennis en/of affiniteit met betrekking tot het onderwerp. Het is mogelijk dat we meerdere bijeenkomsten in 2023 met de stad organiseren, maar dat zal blijken nadat de eerste expertmeeting is geweest. Dit kan ook specifiek per doelgroep (bijv journalist of student) worden ingericht.
- We gaan door met de uitvoering van het programma Open Utrecht, waarbij de nadruk ligt op de aanpak bij de organisatieonderdelen. Daar vliegen we binnen met als doel om informatiebeheer structureel op orde te brengen en om benodigde open documenten openbaar te publiceren.
- Op dit moment is het de vraag of er extra middelen nodig zijn om informatiebeheer structureel op orde te brengen. Vanuit het programma Open Utrecht starten we met een verkenning om deze behoefte in beeld te brengen en specifiek te bepalen wat er nodig zou zijn aan structurele capaciteit in de organisatie voor het succesvol en duurzaam borgen van informatiebeheer.
- Integrale aanpak op diverse wetgeving WOO, WEP, WHO en Omgevingswet in samenhang implementeren in werkprocessen en applicaties.

In de ontwikkeling van de WOO en de opgave Open Utrecht leidde de samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en de VNG tot vertraging. Ook ontvingen we bij de ontwikkeling van de opgave Open Utrecht de toegezegde financiële steun niet. De samenwerking met deze partijen hebben we dus niet als toegevoegde waarde ervaren.

Algoritmen

Terugblik, resultaten en lessen

In februari 2022 jl. zijn de bevindingen van de audit Algoritmen intern gepresenteerd. Een van de belangrijkste aanbevelingen uit dat rapport was om een beleidskader Algoritmen op te stellen. Met als doel om onze uitgangspunten met betrekking tot de toepassing van algoritmen te borgen. En ook om deze formeel te laten vaststellen en openbaar te presenteren. Dit is van groot belang aangezien het onderwerp algoritmen steeds belangrijker wordt in het veld van digitalisering. We moeten naar buiten toe goed kunnen uitleggen hoe we zorgen dat algoritmen ons de gewenste voordelen opleveren, en waarbij we borgen dat we voorkomen dat negatieve neveneffecten optreden. Dat hebben we georganiseerd, aangezien elk algoritme wordt getoetst op privacy en Uthiek. Het openbaar maken van ons beleid met betrekking tot algoritmen, draagt bij aan het vertrouwen dat onze bewoners in de gemeente hebben.

Actieagenda 2023

Het beleidskader algoritmen is in concept gereed en zal naar verwachting uiterlijk in het eerste kwartaal 2023 openbaar beschikbaar worden gesteld

Digitale inclusie

Missie: We faciliteren dat iedereen in Utrecht die wil meedoen in de digitale/informatiesamenleving ook de middelen, vaardigheden en weerbaarheid heeft om dat te doen. Voor inwoners die dat (nog) niet kunnen of willen, faciliteren we hulp en ook altijd een offline alternatief, samen met onze keten- en sociale partners.

- Speerpunt 1: We stimuleren iedereen om mee te doen.
- Speerpunt 2: We streven ernaar dat voor iedereen middelen beschikbaar zijn om mee te doen.
- Speerpunt 3: We werken aan digitale basisvaardigheden voor iedereen.
- Speerpunt 4: We zorgen voor digitale systemen die voor iedereen te gebruiken zijn

Ontwikkelen van beleid met de partners

Terugblik en lessen 2022

We hebben geleerd dat digitale inclusie niet een eenvoudig te pakken probleem is. Het hangt nauw samen met andere aandachtsgebieden in het sociaal domein en ook richting onze eigen ambtelijke organisatie (spoor digitale vaardigheden). Om beter grip te krijgen op digitale inclusie is verbinding tussen de verschillende partners belangrijk. In 2022 hebben we een begin gemaakt van het in kaart brengen van de problematiek en het opzetten van een netwerk van partners. Omdat hier geen formatie voor was is dit een eerste kleine stap geweest.

Actieagenda 2023

Uit het coalitieakkoord hebben we middelen om in 2023 in te zetten op het verder versterken van het netwerk en het opzetten van het beleidsveld. Uit de lessen van 2022 blijkt dat digitale inclusie niet een geïsoleerd probleem is in onze stad. Het eerste doel is het verhogen van bewustwording dat het digitaal mee kunnen doen een basisvoorwaarde is om deel te kunnen nemen aan de maatschappij. Vervolgens kunnen we de hulpverleners van handelingsperspectief voorzien om te werken aan digitale inclusie.
We richten we ons op ervaringsdeskundigen middels samenwerking met o.a. Stichting ABC, Stichting Lezen en Schrijven, Panel Meetellen en Alliantie Samen Digitaal. Het in contact staan met de doelgroep helpt ons in het bepalen wat de vraag en behoefte is vanuit de ervaringsdeskundigen zodat we weten waar beleid en uitvoering op gericht moet worden.

Digitale vaardigheden

Terugblik en lessen 2022

Vanuit het samenwerkingsverband Digitaalhuis bieden onze partners Digiwijs en Geluksbv met hun project Digibuddies en Prago mogelijkheden om basisvaardigheden te leren. De vraag naar opleidingen die voorzien in basisvaardigheden groeit hard. We hebben enigszins op kunnen schalen, het komende jaar zal meer nodig zijn. Een knelpunt is dat het aantal vrijwilligers - met zelf de juiste vaardigheden - beperkt is.

Actieagenda 2023

- De nieuwe coalitie heeft extra middelen (half miljoen euro structureel per jaar) beschikbaar gesteld om te voorzien in de groeiende vraag naar opleidingen in digitale basisvaardigheden. Hiermee kunnen we onze partners de mogelijkheid bieden om hun capaciteit uit te breiden.
- Dit jaar vindt ook een pilot plaats rondom een gezinsaanpak. Het idee is om de vaardigheden van zowel ouders als kinderen te versterken door een voorleestraject met tablets. Door de klassikale aanpak voorkomen we stigmatisering en omzeilen we eventuele schaamte van ouders. Hier is een afhankelijkheid van de medewerking van scholen.
- De Vrijwilligerscentrale Utrecht gaat in kaart brengen hoe groot het tekort is aan Digivrijwilligers, en mogelijk een nieuwe campagne hier op richten. Daarnaast gaan we verkennen of ICT-ers van organisatie als Fujitsu, Vodafone Ziggo of de gemeente hiervoor gericht benaderd kunnen worden.

Digitale middelen

Terugblik en lessen 2022

- Schoolgaande kinderen uit kwetsbare gezinnen hebben via de U-pas en via gesubsidieerde initiatieven zoals St. Leergeld laptops kunnen krijgen.
- De raad heeft gevraagd om aandacht voor betaalbare internetaansluiting (toezegging 21/2/330) voor iedereen. In gesprek met belangenorganisaties zoals COSBO, de Armoedecoalitie en de tussenvoorziening blijkt dat er weinig zicht is of dit een probleem is en hoe groot het is. Er blijkt in ieder geval een behoefte te zijn aan ICT-ondersteuning. Bijvoorbeeld om het wifi werkend te krijgen of problemen met een laptop op te lossen. Ondersteuning in de wijk door herkenbare personen heeft daarbij de voorkeur. Begin 2021 was er een regeling om met korting een internetaansluiting te krijgen in verband met de lockdown. Daar hebben maar drie personen gebruik van gemaakt.

Actieagenda 2023

- We zetten de mogelijkheden via U-pas en Stichting Leergeld voort.
- Vanuit Werk en Inkomen gaan we onderzoeken wat de juridische basis is voor een device als basisrecht en wat dat betekent in de uitvoeringspraktijk van de bijstand.
- Met de Alliantie Digitaal samenleven starten we een pilot samen met telecomproviders. We gaan onderzoeken of een sociaal internet abonnement mogelijk is waardoor internet voor iedereen betaalbaar kan worden.

Digitale toegankelijkheid

Terugblik en lessen 2022

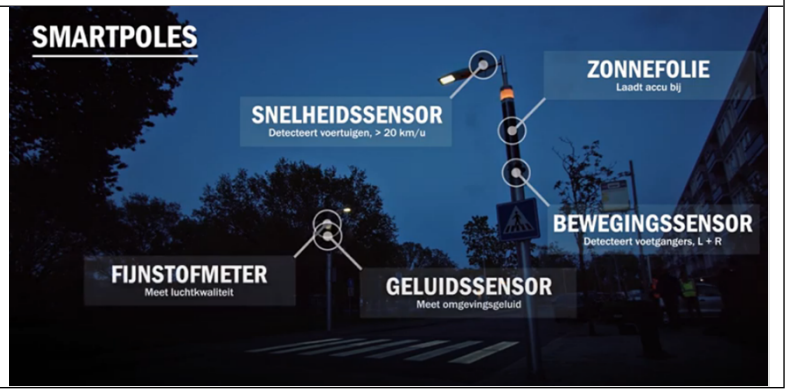
We denken vanuit Utrechtse waarden bij ontwikkelen van onze systemen. Zie voorgaand hoofdstuk (Grondrechten en Ethiek).
Met het vaststellen van de nieuwe visie op dienstverlening is een belangrijke stap gezet om onze ambitie om een voor iedereen toegankelijke gemeente te zijn en te blijven waar te maken. Het inrichten van steunpunten in de bibliotheken (Informatiepunt Digitale Overheid - IDO) waar men terechtkan voor hulp bij het omgaan met de digitale overheid is een belangrijke toevoeging. Daarnaast blijft het mogelijk om per telefoon of fysiek in contact te treden met de gemeente.

Actieagenda 2023

Als gemeente willen we onze toegankelijkheid verder ontwikkelen. We blijven aan de balie en per telefoon bereikbaar voor wie dat wil. Tegelijk werken we in het programma dienstverlening (zie speerpunt gebruiker centraal in het hoofdstuk innovatie) aan het continu verbeteren van onze digitale toegankelijkheid.

Bijlage: Voorbeelden

Pilot Laadlantaarn	
We gaan samen met onze leverancier Equans onderzoeken of bestaande lantaarnpalen omgebouwd kunnen worden als laadlantaarn, en wat daar aan infrastructuur voor nodig is. Als dit mogelijk blijkt zijn dit in potentie 5000 nieuwe laadplekken zonder extra ruimtebeslag.	

Slimme straatverlichting Kanaleneiland	
Slimme Straatverlichting Utrecht - onderdeel van IRIS - YouTube	

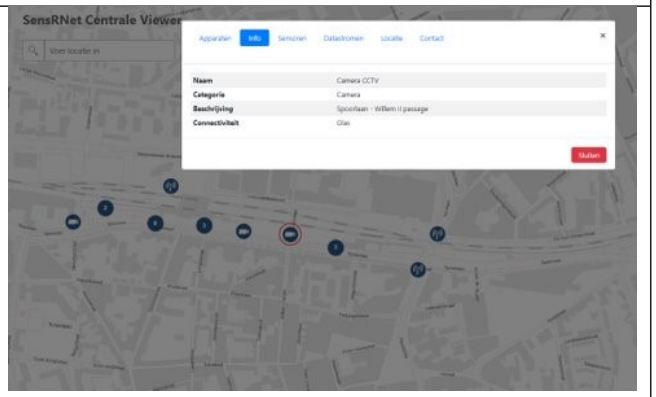
Havenmeester van de toekomst

In dit project is een app ontwikkeld waarmee passanten hun liggeld kunnen afrekenen. Door gebruik te maken van de GPS-locatie van de telefoon wordt automatisch de ligtermijn berekend (Geo-fencing)

Ontwikkeling landelijk Sensorregister

Samen met het kadaster werken we aan de ontwikkeling van een landelijk sensorregister zodat iedereen die dat wil inzicht heeft in welke sensoren in de buitenruimte aanwezig zijn.

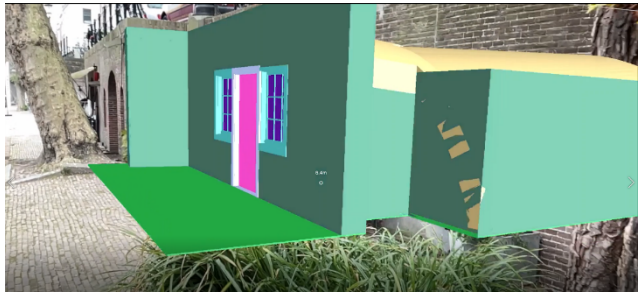
De stad als dagelijks evenement

Door gebruik van privacy-by-design druktesensoren kan drukte in de binnenstad continu gemonitord worden. Dit beidt de mogelijkheid om betere voorspellingen te doen in mobiliteitsontwikkelingen en bij evenementen de bezoekersstromen proactief te begeleiden.

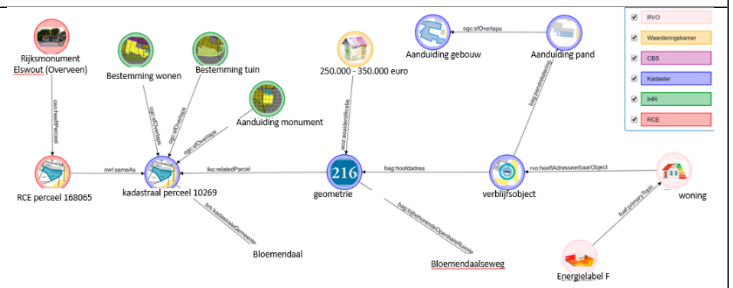
3D visualisaties werven

Binnen het programma wervengebied brengen we onze gegevens beter in kaart voor het duurzame behoud van de binnenstad. Dit doen we ook in 3D. Dat geeft ons nieuwe mogelijkheden voor weergave bijvoorbeeld door de inzet van augmented reality waarbij we gegevens digitaal projecteren in de bestaande omgeving. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld aannemers bij werkzaamheden beter de situatie in/onder de grond inschatten.

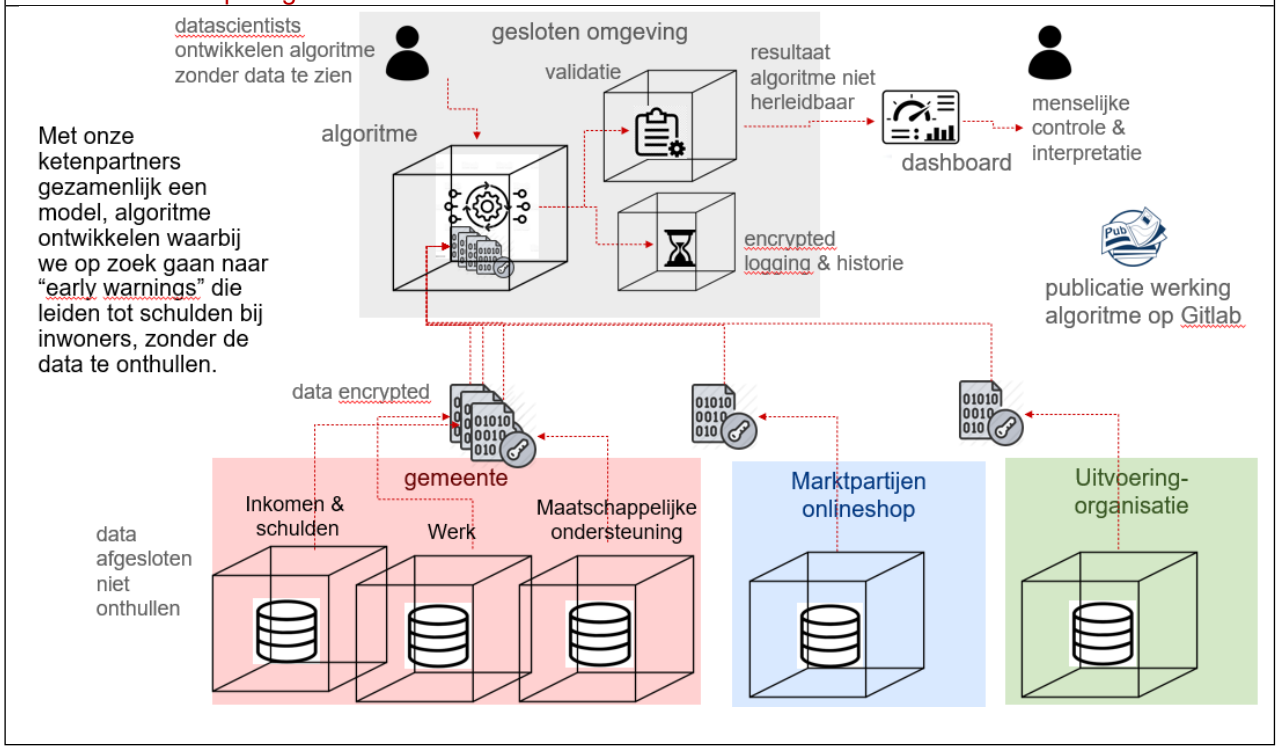

Linked Open Data

Linked data is een technologie om administraties van verschillende organisatie te verbinden. Data blijft in de bron (er hoeven geen bestanden uitgewisseld te worden) waardoor gegevens altijd actueel zijn. Complexe bevragingen en zoekacties zijn mogelijk met direct de betekenis en de relaties van de data(objecten) inzichtelijk.

Confidential Computing

Virtueel inkomstenloket

Met het virtueel inkomstenloket streven we ernaar dat iedere inwoner de hulp krijgt die hij of zij nodig heeft. De hulpvraag staat centraal en door de inwoner toegang te geven tot data van betrokken partijen (Gemeente, SVB, Belastingdienst etc.) kan deze zelf zien waar hij of zij recht op heeft. Tevens kunnen dan de diverse toeslagen of regelingen dan automatisch aangevraagd en getoetst worden.

3D.Utrecht.nl

De Digital Twin Utrecht maakt het mogelijk om in 3D door onze stad te reizen terwijl je kiest welke data je wilt zien (bijvoorbeeld een nieuwe gebiedsontwikkeling, hittestress of maatschappelijke huisvesting. Dit maakt het mogelijk om veel meer inzicht te verschaffen voor beleidsvorming en participatie.

Visdeurbel

De lente is in aantocht. De vissen komen er aan. Utrecht zet haar sluisdeuren open en verwelkomt de vissen. Help jij mee?

Zie je een vis? Druk op de bel!
Vissen zwemmen ieder voorjaar vanaf de Vecht, via de Oudegracht en de singels, naar de Kromme Rijn. Dwars door Utrecht heen, op zoek naar een plek om eitjes te leggen en zich voort te planten. Soms moeten ze lang wachten bij de Weerdsluis, omdat de sluisdeuren in het voorjaar niet vaak open gaan. Daarom hangt onder water bij de sluis een camera. De live-beelden zie je hieronder. Zijn er vissen in beeld? Druk dan op de visdeurbel. De sluiswachter krijgt een seintje en kan, als er veel vissen zijn, de sluis openen. Zo help je vissen de gracht door.

De sluis is laatst geopend op 4 april, 09:00

Op dit moment kijken er **24 mensen** naar de livestream!

Wil je de stream op je TV bekijken of enkel als screensaver gebruiken? Kijk dan bij voorkeur via YouTube.

Na rustige start verschijnen steeds meer vissen in beeld. De voorjaars migratie van vissen komt op gang! Je ziet met regelmaat een snoek, baars, winde, blankvoorn of brasem voorbij zwemmen.

Geen vis in beeld? Kijk ook eens naar de verzameling van de leukste vissenfoto's. Allemaal gemaakt door gebruikers van de visdeurbel. Of kom later nog eens terug, bijvoorbeeld als het buiten schemert of donker is. Dan zwemmen vissen vaak van de ene naar de andere plek.

De gemeente Utrecht in de metaverse
Naast het ontdekken en gebruik maken van de nieuwe technologie, zetten we in 2023 ook in op het toepassen van nieuwe technologie in maatschappelijke vraagstukken. In 2023 en verder gaan we in de Health Hub Utrecht onderzoeken wat wij kunnen leren van het online contact dat jongeren met elkaar hebben in (vormen van) de metaverse en wat dit kan betekenen voor de jeugdhulp. We pakken dit op met partners uit de Health Hub Utrecht, zoals KOOS, Lokalis, kennisinstellingen en de creatieve coalitie. Zo pakken we onze rol als aanjager, maken we nuttig gebruik van ons Utrechtse tech-ecosysteem om het maximale uit digitale ontwikkelingen te halen. Er zijn relevante links met de ontwikkeling van Digital Twin (3D technologie), BIM, het spoor Digitale Vaardigheden (Ander werk) en het spoor Innovatie (nieuwe technologie verkennen).

Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën

Dossiernummer	3635
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	12 oktober 2023
Agendapunt	10
Titel	Raadsbrief Minimum uurloon 14 euro bij aanbestedingen
ID	3840
Behandelend ambtenaar	G.J.S. van Meerveld
Telefoon	
E-mail	schelte.van.meerveld@utrecht.nl
Datum collegebesluit	
Geocodering	
Thema	
Portefeuillehouder	Wethouder Schilderman
Beleidsveld	Financiën
Referendabel	
Reden niet referendabel	
Raadsadviseur (lijst)	
Behandelvoorstel	
Resultaat commissiebehandeling	
Resultaat raadsbehandeling	

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën	12 oktober 2023

Voorgesteld besluit

Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	G.J.S. van Meerveld	**Datum**	6 juli 2023
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	11388347
E-mail	schelte.van.meerveld@utrecht.nl	**Onderwerp**	Minimumloon 14 euro bij aanbestedingen
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Inkoop, Financiën

Geachte leden van de raad,

Een minimumloon van €14 is nodig om rond te komen, ook met het oog op de recente forse stijging van de kosten voor levensonderhoud. Als gemeente hanteren we deze norm. Een dergelijk minimum zou via wetgeving en cao's geregeld moeten worden om in de volle breedte van kracht te zijn. Tot die tijd wil de gemeente zich ook zelf inspannen door met de toepassing van 14 euro bij aanbestedingen uitvoering te geven aan het coalitieakkoord en de motie, binnen de financiële en juridische mogelijkheden daartoe.

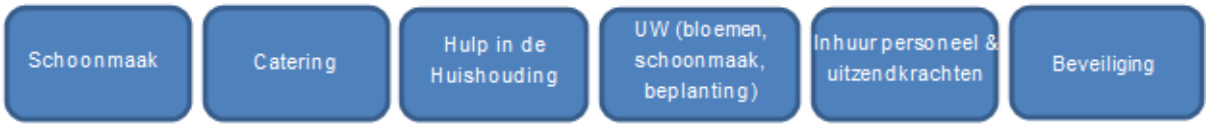
Op 3 februari 2022 is toegezegd, naar aanleiding van motie 2022/07, u te informeren over de wijze waarop een minimaal uurloon van 14 euro bruto (hierna te noemen 14 euro) als uitgangspunt kan worden meegenomen bij aanbestedingen van (nieuwe) overheidsopdrachten. In deze brief informeren wij u over de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan het toegezegde en daarmee ook uitvoering geeft aan het coalitieakkoord.

Invulling 14 euro bij aanbestedingen
Om invulling te geven aan de motie, wordt de volgende definitie van een minimum uurloon van 14 euro gehanteerd. Deze is tot stand gekomen op basis van de verschillende juridische en financiële aspecten die bij dit onderwerp van belang zijn. Bovendien is het vanuit de uitvoerbaarheid belangrijk om goed af te bakenen en daarmee duidelijk te hebben om wat voor opdrachten dit gaat.

Het minimum uurloon van 14 euro bruto:
- Betreft het volwassenen (21+) uurtarief exclusief toeslagen, eindejaarsuitkeringen en andere bijkomende inkomsten. Verreweg de grootste groep is 21+. Daarbij leidt aanpassing van het minimumloon onder 21 jaar naar 14 euro tot een onevenredige toename van dat minimumloon.
- Wordt gehanteerd bij nieuwe aanbestedingen, lopende opdrachten worden buiten beschouwing gelaten, omdat die juridisch niet meer kunnen worden aangepast;
- Is alleen van toepassing op diensten waarbij de ureninzet expliciet wordt uitgevraagd in de aanbesteding. Het is niet van toepassing op overeenkomsten waarbij met een resultaatverplichting, aanneemsom of stuksprijzen/ areaalprijzen wordt gewerkt.

- Heeft alleen betrekking op personeel van de leveranciers waarmee gemeente Utrecht een overeenkomst sluit. Het is niet van toepassing op onderaannemers, toeleveranciers, door de leverancier ingehuurd personeel, stagiaires of anders.

Op basis van de bovenstaande definitie zijn de volgende inkoopcategorieën van de gemeente Utrecht mogelijk geschikt voor het toepassen van de 14 euro bij aanbestedingen:

Ten aanzien van de ‘inhuur personeel & uitzendkrachten’ en ‘beveiliging’ kan gemeld worden dat de 14 euro al geborgd is en er invulling wordt gegeven aan de motie:

- Beveiliging: In 2022 is besloten de beveiligers in te besteden en daarmee in dienst te nemen. Hierbij vallen zij onder de gemeente cao en is de 14 euro geborgd.
- Inhuur personeel en uitzendkrachten: contracten zien erop toe dat medewerkers vergoed worden conform de gemeente cao. Hiermee is de 14 euro geborgd.

Voor de HbH (Hulp bij Huishouding) geldt dat die via een zgn. vierkantfinanciering bekostigd wordt. Hiervoor wordt de cao (in dit geval VVT) gevolgd. Op basis van het meest recente onderhandelingsresultaat is de verwachting dat vanaf 1 oktober 2024 het bruto uurloon standaard boven de €14 zal liggen. Voor andere aanbestede diensten die hetzezelfde worden bekostigd (vierkantfinanciering) en in aanmerking zouden komen, geldt ook dat deze een eigen cao traject volgen. Voor de meeste van die overeenkomsten geldt daarnaast dat de lopende overeenkomsten langdurig, op dit moment tot in 2028, zijn afgesloten.

De geldende wet- en regelgeving zijn bepalend voor de wijze waarop de aanbestedingen van de gemeente worden vormgegeven. Hierbij moet rekening gehouden worden met de beginselen van behoorlijk bestuur (o.a. vertrouwensbeginsel) en de leidende aanbestedingsrechtelijke beginselen (non-discriminatie, gelijkheid, transparantie en proportionaliteit) die bepalend zijn voor o.a. de eisen en wensen die de gemeente kan stellen. Daarnaast is het verhogen van het minimum uurloon van invloed op de financiële omvang van de contracten. Op basis van de juridische en financiële aspecten wordt op de volgende drie lagen uitvoering gegeven aan de 14 euro.

1. Uitbesteden of inbesteden: Voorafgaand aan opdrachten binnen de geschikte inkoop categorieën wordt bepaald of deze geschikt zijn voor inbesteden. Een voorbeeld hiervan is de wijze waarop momenteel de beveiliging is inbesteed. Wanneer besloten wordt om tot inbesteden over te gaan is de 14 euro geborgd omdat dit onderdeel is van de gemeentelijke cao. Dit is een belangrijke invulling van de 14 euro, omdat we hiermee de zekerheid waarmee mensen dit loon zullen ontvangen ook echt kunnen borgen.

2. Stimuleren bewustwording van de markt: De gemeente Utrecht zorgt binnen al haar mogelijkheden voor actieve communicatie richting de markt over de 14 euro en het belang om dit op te nemen in de arbeidsvoorwaarden. Dit wordt onder ander opgenomen in formats en wordt als onderwerp meegenomen in de periodieke marktontmoetingen. Hiermee vergroot de gemeente de bewustwording bij marktpartijen en stimuleert hen om de 14 euro als norm te stellen en op te nemen in hun arbeidsvoorwaarden.

3. Toepassen 14 euro bij aanbestedingen: Binnen de geldende wet- en regelgeving kan de 14 euro op toegepast worden bij geschikte aanbestedingen onder de Europese drempel. Boven de drempel zijn er tevens beperkte mogelijkheden en juridische onzekerheden om 14 euro mee te

nemen in de gunningscriteria. Het is vooraf onduidelijk op welke wijze de markt reageert op de 14 euro bij aanbestedingen boven en onder de drempel. Het risico is dat leveranciers gedurende de aanbesteding klachten of beroep bij de rechter kunnen indienen of wellicht helemaal niet inschrijven.

Voor de uitvoering van laag 3 bestaat nog weinig zicht op de mate waarin financiële en juridische risico's zich daadwerkelijk zullen voordoen, omdat die pas blijken bij het uitvoeren van een aanbesteding. Bovendien is voldoende financiële dekking noodzakelijk. Momenteel is er onvoldoende inzicht in de mate waarin financiële dekking is voor toepassing van de 14 euro toe te passen bij aanbestedingen. Dit zijn te wegen risico's bij het opstellen van de aanbestedingsaanpak.

In het derde kwartaal wordt gestart met het onderzoeken van mogelijk geschikte aanbestedingen. Zo ontstaat meer duidelijkheid over de financiële impact en overige risico's en kan een eventuele aanvullende budgetvraag worden betrokken bij de Voorjaarsnota 2024. Hiermee zetten we als gemeente Utrecht op dit moment een stap verder van veel andere gemeenten.

Wij vertrouwen erop u hiermee voor nu voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,